

2020

มโนชญ์ลีักษณ์เวชชาย เวศหญิง และ เวศทางเลือกในวาทกรรมสาธารณะ :กรณีศึกษาละครโทรทัศน์และ เพลงไทยสากล

อัยกรณ ออแพทย์
คณะอักษรศาสตร์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd>

Part of the [Arts and Humanities Commons](#)

Recommended Citation

ออยแพทย์, อัยกรณ, "มโนชญ์ลีักษณ์เวชชาย เวศหญิง และ เวศทางเลือกในวาทกรรมสาธารณะ :กรณีศึกษาละครโทรทัศน์และ เพลงไทยสากล" (2020). *Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD)*. 4492.
<https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/4492>

This Thesis is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD) by an authorized administrator of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

มโนอุปลักษณ์เพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกในวาทกรรมสาธารณะ :
กรณีศึกษาบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CONCEPTUAL METAPHORS OF MALE, FEMALE AND LGBT IN PUBLIC DISCOURSES :
A CASE STUDY OF TELEVISION DRAMA SCRIPTS AND THAI POP SONGS

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Thai
Department of Thai
FACULTY OF ARTS
Chulalongkorn University
Academic Year 2020
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	มโนอุปลักษณ์เพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกในวาทกรรมสาธารณสุข :กรณีศึกษาบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากล
โดย	น.ส.ปิยภรณ์ ออบแพทย์
สาขาวิชา	ภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต

.....	คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเดช โชติอุดมพันธ์)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ประธานกรรมการ
.....	
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ภักดีผาสุข)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง)	
.....	กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ธีรนุช โชคสุวนิช)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาส โปธิแพทย์)	
.....	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิญญา กลิ่นน้ำหอม)	

ปิยภรณ์ ออบแพทย์ : มโนอุปลักษณ์เพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกในวาทกรรมสาธารณะ :กรณีศึกษาบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากล. (CONCEPTUAL METAPHORS OF MALE, FEMALE AND LGBT IN PUBLIC DISCOURSES :A CASE STUDY OF TELEVISION DRAMA SCRIPTS AND THAI POP SONGS) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ. ดร.ณัฐพร พานโพธิ์ทอง

กิบส์ (Gibbs, 1994) และโคเวคเซส (Kövecses, 2002, 2010) กล่าวไว้ว่า ไม่ใช่เพียงแค่อุปลักษณ์ที่ใช้ในการสนทนาในชีวิตประจำวันเท่านั้นที่สะท้อนมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้ ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่มีลักษณะสร้างสรรค์จากแหล่งอื่นๆ เช่น นวนิยาย บทกวี ก็สามารถสะท้อนมโนอุปลักษณ์ (conceptual metaphor) ของผู้ใช้ภาษาในสังคมได้เช่นกัน

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์มโนอุปลักษณ์เพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือก และวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกที่สะท้อนผ่านถ้อยคำอุปลักษณ์ในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากล ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ บทละครโทรทัศน์จำนวน 45 เรื่อง และเพลงไทยสากลจำนวน 1,002 เพลงซึ่งเผยแพร่ระหว่างเดือนมกราคม 2558 ถึงเดือนธันวาคม 2560

ผลการวิจัยพบว่า จากจำนวนถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบทั้งสิ้น 5,736 ถ้อยคำ แบ่งเป็นถ้อยคำอุปลักษณ์เพศชาย 2,474 ถ้อยคำ สะท้อนมโนอุปลักษณ์เพศชาย 5 ลำดับแรกที่มีความถี่สูงสุดได้แก่ [เพศชาย คือ สิ่งของในครอบครอง] [เพศชาย คือ สัตว์] [เพศชาย คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล] [เพศชาย คือ สิ้นค้า] [เพศชาย คือ ตัวละคร] ถ้อยคำอุปลักษณ์เพศหญิง 3,078 ถ้อยคำ สะท้อนมโนอุปลักษณ์เพศหญิง 5 ลำดับแรกที่มีความถี่สูงสุดได้แก่ [เพศหญิง คือ สิ่งของในครอบครอง] [เพศหญิง คือ สัตว์] [เพศหญิง คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล] [เพศหญิง คือ อมนุษย์] [เพศหญิง คือ ตัวละคร] และถ้อยคำอุปลักษณ์เพศทางเลือก 184 ถ้อยคำ สะท้อนมโนอุปลักษณ์เพศทางเลือก 5 ลำดับได้แก่ [เพศทางเลือก คือ สัตว์] [เพศทางเลือก คือ สิ่งของในครอบครอง] [เพศทางเลือก คือ อาหาร] [เพศทางเลือก คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล] [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลสะท้อนมโนอุปลักษณ์เพศชายและเพศหญิงเป็นคู่ความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่สามารถสลับบทบาทกันได้เช่น [เพศชาย คือ สัตว์นักล่า] - [เพศหญิง คือ สัตว์ถูกล่า/เหยื่อ] และ [เพศหญิง คือ สัตว์นักล่า] - [เพศชาย คือ สัตว์ถูกล่า/เหยื่อ] จึงอาจดูเหมือนกันสองเพศมีอำนาจเท่าเทียมกัน แต่ถ้อยคำ อุปลักษณ์ที่แสดงว่าเพศชายเป็นฝ่ายมีอำนาจเหนือพบปริมาณมากกว่าเพศหญิง ในขณะที่ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ประเมินค่า เพศหญิงเป็นเชิงลบพบปริมาณมากกว่าเพศชาย สะท้อนให้เห็นว่าเพศชายยังคงมีอำนาจเหนือกว่าเพศหญิงเช่นเดียวกับงานวิจัยด้านสังคมวิทยา ข้อค้นพบที่น่าสนใจอย่างหนึ่งคือ ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมสะท้อนผ่านหลักฐานทางภาษาว่าเพศหญิงสามารถเป็นผู้มีอำนาจเหนือกว่าเพศชายได้ ส่วนถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์เพศทางเลือกพบเฉพาะในบทละครโทรทัศน์และมักสะท้อนความเป็นชายขอบหรือเพิ่มระดับการลดคุณค่ามากกว่าเพศชายและเพศหญิง

ผลการวิเคราะห์ทัศนคติที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์เชิงวิพากษ์สรุปได้ว่า แม้จะมีมโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติด้านบวกอยู่บ้าง แต่มโนอุปลักษณ์เพศสภาวะที่พบส่วนใหญ่สะท้อนความเหลื่อมล้ำทางเพศหรืออำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ ตัวอย่างเช่น เพศชายยังมองเพศหญิงเป็นเพียงสิ่งตอบสนองความต้องการทางกาย (มโนอุปลักษณ์อาหารและ สิ่งด้อยค่า) เพศหญิงถูกเพิ่มค่าหรือลดค่าได้ (มโนอุปลักษณ์สิ่งมีค่า สิ้นค้า สิ่งด้อยค่าและสิ่งไร้ค่า) เพศชายมีอำนาจแต่เพศหญิงไร้อำนาจ (มโนอุปลักษณ์สัตว์นักล่าและสัตว์ถูกล่า) เพศชายเป็นที่พึ่งและเพศหญิงเป็นที่พึ่งพา (มโนอุปลักษณ์พี่ช) เพศหญิงถูกกดขี่ทางเพศ (มโนอุปลักษณ์สัตว์ป่า) แม้ว่ากลุ่มมโนอุปลักษณ์ที่พบจะพบทั้งเพศชายและเพศหญิง แต่เมื่อเทียบปริมาณถ้อยคำอุปลักษณ์และทัศนคติจะสะท้อนว่าเพศหญิงเป็นเพศที่ด้อยค่ากว่าเพศชาย ส่วนมโนอุปลักษณ์เพศทางเลือกสะท้อนว่าเพศทางเลือกเป็นเพศที่ด้อยค่ากว่าเพศหญิง อุดมการณ์ที่แฝงอยู่ภายใต้มโนอุปลักษณ์ที่พบในวาทกรรมสาธารณะ มี 3 อุดมการณ์เรียงลำดับจากพบมากไปน้อยได้แก่ อุดมการณ์ปิตาธิปไตย อุดมการณ์สตรีนิยม และอุดมการณ์รักต่างเพศ จากการวิเคราะห์อุปลักษณ์แสดงให้เห็นว่าความเหลื่อมล้ำทางเพศหรือความไม่เท่าเทียมทางเพศยังคงมีอยู่ในสังคมไทยและถูกผลิตซ้ำผ่านวาทกรรมสาธารณะ แต่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงให้เกิดความเท่าเทียมมากขึ้น

สาขาวิชา ภาษาไทย
ปีการศึกษา 2563

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

5880508822 : MAJOR THAI

KEYWORD: conceptual metaphor, gender metaphor, public discourse, television script, Thai pop song

Piyaporn Obpat : CONCEPTUAL METAPHORS OF MALE, FEMALE AND LGBT IN PUBLIC DISCOURSES :A CASE STUDY OF TELEVISION DRAMA SCRIPTS AND THAI POP SONGS. Advisor: Assoc. Prof. NATTHAPORN PANPOTHONG, Ph.D.

Gibbs (Gibbs, 1994) and Kövecses (Kövecses, 2002, 2010) state that it is not only metaphorical expressions used in daily conversation that can reflect language users' concept, but metaphorical linguistic expressions which are created from other sources, such as novels and poetry, also can reflect conceptual metaphors of language users in society.

This thesis aims to analyze male, female, and LGBT's conceptual metaphors, and analyze attitudes towards males, females, and LGBTs, which are reflected through metaphorical expressions in television drama scripts and Thai pop songs. Data used in the research includes 45 television drama scripts and 1,002 Thai pop songs which were released in January 2015 through December 2017.

The research shows that out of 5,736 metaphorical expressions found, 2,474 are male metaphorical expressions reflecting 5 highest frequency male conceptual metaphors as follows: MALE IS POSSESSION; MALE IS ANIMAL; MALE IS FILTH/ WASTE; MALE IS MERCHANDISE; and MALE IS CHARACTER. There are 3,078 female metaphorical expressions reflecting 5 highest frequency female conceptual metaphors as follows: female as possession; FEMALE IS ANIMAL; FEMALE IS FILTH/ WASTE; FEMALE IS NON-HUMAN; and FEMALE IS CHARACTER. There are 184 LGBT's metaphorical linguistic expressions reflecting 5 LGBT's conceptual metaphors as follows: LGBT IS ANIMAL; LGBT IS POSSESSION; LGBT IS FOOD; LGBT IS FILTH/ WASTE; and LGBT IS NON-HUMAN.

Metaphorical expressions in television drama scripts and Thai pop songs reflect male and female conceptual metaphors as power relation's pair which can switch roles, for example, male as predator – female as prey/ victim and female as predator – male as prey/ victim. Both genders, therefore, seem to have equal power. However, metaphorical expressions of males as the ones with more power are more frequently found. Meanwhile, more metaphorical expressions assessing females negatively are found than those of males. This reflects that males still have more power than females which is the same as found in research in sociology. One interesting finding is that nowadays there have been social changes reflected through linguistic evidences, that females can be the ones with more power than males. Metaphorical linguistic expressions reflecting LGBT's conceptual metaphors are found only in television drama scripts and often reflect marginality or heighten the devaluation more than male and female.

A critical metaphor analysis of attitudes leads to a conclusion that although there are some positive conceptual metaphors, most of the gender conceptual metaphors found, reflect gender disparity or unequal power between genders. For instance: males still see females as something that respond to physical needs (conceptual metaphors of food and worthless thing); females' values can be added or reduced (conceptual metaphors of valuables, merchandise, worthless things and valueless things); males have power but females are powerless (conceptual metaphors of predators and preys); males are dependable and females are dependent (conceptual metaphors of plants); females are sexually oppressed (conceptual metaphors of wild animals). Although such conceptual metaphors are found in both male and female, there are more metaphorical expressions and attitudes that are found to be reflecting that females have less value than males. Meanwhile, LGBT's conceptual metaphors reflect that LGBTs have less value than females. There are 3 ideologies hidden in the conceptual metaphors found in the public discourse. The most found is the patriarchal ideology, and then the feminist ideology, followed by the heteronormative ideology. The metaphor analysis shows that gender disparity and gender inequality still exist in Thai society and are reproduced through public discourse, yet some changes have been made to improve equality.

Field of Study: Thai
Academic Year: 2020

Student's Signature .....
Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร. ณัฐพร พานโพธิ์ทอง อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ครูผู้เป็นแบบอย่าง เป็นผู้ให้ทั้งความรู้ ความเข้าใจ ความเมตตากรุณา คำปรึกษาแนะนำในทุกด้านด้วยความทุ่มเท และเอาใจใส่ลูกศิษย์ กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับ “คำครู” ในวันนั้นที่ผลักดันให้ผู้วิจัยสู้ต่อและไม่ยอมสูญเสีย เป้าหมายที่สำคัญของชีวิต

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ภักดีผาสุข อาจารย์ ดร. อธิรุช โขคสุวณิช ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.วิภาส โพธิแพทย์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิยา กลิ่นน้ำหอม คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณา สละเวลาตรวจแก้วิทยานิพนธ์และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ เต็มเต็มให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอกราบ ขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่กรุณาเพิ่มพูนความรู้ทาง วิชาการ ครูทั้งหลายเปรียบเสมือน “เข็มทิศนำทาง” และ “แหล่งโอเอซิส” ในระหว่างการเดินทางของผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณ นลินภัทร์ เมฆเกรียงไกร นิธิชญา ใจเย็น สิริภัทร เชื้อกุล และเสาวรส มนต์วิเศษ เพื่อนร่วมรุ่น ตลอดจนพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ กัลยาณมิตรร่วมชั้นเรียนรายวิชาสัมมนาวิทยานิพนธ์ดุขบัณฑิต ผู้เป็นเหมือน “เพื่อนร่วมทาง” ที่ เต็มสีสันให้การเดินทางครั้งนี้สนุกสนานและไม่อ้าวกว้าง ขอขอบคุณคุณสุคนธ์รัตน์ สร้อยทองดี และสุวรรณี เครือฟุ้ง เพื่อนรักผู้คอย ส่งทั้ง “เสบียงกาย” “เสบียงใจ” เสริมพลังให้แก่ผู้วิจัยไม่เคยขาด

ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานสาขาวิชาศิลปศาสตร์ โรงเรียนมหิตลวิทยาลัยนุสรณ์ ที่กรุณารับภาระการสอนแทน ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาการศึกษาต่อ ตลอดจนเพื่อนร่วมงานสาขาวิชา/ ฝ่ายอื่นๆ อีกทั้งเหล่าลูกศิษย์ที่หมั่นคอยถามไถ่ด้วยความ ห่วงใย ทุกคนเปรียบเหมือน “ศาลาพัก” คลายเหนื่อย และเป็น “บิมน้ำมัน” เต็มรอยยิ้ม เต็มความรักความอบอุ่นให้ทุกครั้งยาม ใจกายอ่อนล้า

ที่สำคัญที่สุด ผู้วิจัยขอขอบคุณครอบครัว ประกอบด้วยคุณยายสมจิตร รุจิเรข ผู้ล่วงลับ คุณพ่อ คุณแม่ น้ำๆ น้องชายและน้องสะใภ้ที่มอบความรักความห่วงใย ใส่ใจดูแล หล่อหลอม ผลักดัน สนับสนุนทุกเส้นทางที่เลือกเดิน ทุกคนใน ครอบครัวเปรียบเหมือน “ฟูกนุ่มนุ่ม” คอยรองรับทุกครั้งให้อ่อนแรง และยังเป็น “พาวเวอร์แบงค์” ที่คอยชาร์จพลังให้ผู้วิจัยมี แรงสู้ต่ออย่างดียิ่งเสมอมา

ผู้วิจัยขอขอบคุณ “ของขวัญ” ทุกชิ้น “บทเรียน” ทุกบทที่ผ่านเข้ามาตลอดเส้นทางชีวิตเพื่อพิสูจน์สมรรถภาพและ ทดสอบขีดจำกัด ท้ายที่สุดขอบคุณตัวเองที่ลุกขึ้นสู้ใหม่ทุกครั้งที่ล้มลง ไม่ยอมกลับหลังและเดินต่อจนมาถึงอีกหนึ่ง “จุดหมาย สำคัญของชีวิต”

สุดท้ายนี้ คุณประโยชน์อันใดที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศเพื่อบูชาครูอาจารย์ในทุกระดับการศึกษา ของชีวิต นับตั้งแต่โรงเรียนหลังสวนเทศบาลอุบลรัตน์ โรงเรียนสวนศรีวิทยา โรงเรียนมหิตลวิทยาลัยนุสรณ์ ตลอดจนคณะครุศาสตร์ และคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครูทุกท่านเปรียบเสมือน “แม่พิมพ์” ที่หล่อหลอม “กระต่ายทราย” ที่ขัดเกลา และ “แม่แรง” ที่ผลักดันให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในวันนี้

ปิยภรณ์ ออบแพทย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	1
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	12
1.3 สมมติฐานการวิจัย	13
1.4 ขอบเขตการวิจัย	13
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	14
1.5.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
1.5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	15
1.5.2.1 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง	15
1.5.2.2 การคัดเลือกถ้อยคำอุปลักษณะ.....	15
1.5.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	16
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	18
1.7 นิยามศัพท์ที่ใช้ในงานวิจัย	18
1.8 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	19
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
2.1 แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย	21

2.1.1 แนวคิดอุปลักษณะตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน	21
2.1.2 แนวคิดอุปลักษณะวิเคราะห์เชิงวิพากษ์	30
2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับเพศสภาวะ	40
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	46
2.2.1 งานวิจัยที่ศึกษาอุปลักษณะตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน	46
2.2.2 งานวิจัยที่ศึกษาอุปลักษณะตามแนวคิดอุปลักษณะวิเคราะห์เชิงวิพากษ์.....	47
2.2.3 งานวิจัยที่ศึกษาอุปลักษณะเกี่ยวกับเพศสภาวะ	53
บทที่ 3 มโนอุปลักษณะเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกในวาทกรรมสาธารณสุข	67
3.1 รูปแบบถ้อยคำอุปลักษณะในวาทกรรมสาธารณสุข.....	71
3.1.1 ถ้อยคำอุปลักษณะที่ปรากฏทั้งแบบเปรียบ (source domain) และสิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain).....	71
3.1.2 ถ้อยคำอุปลักษณะที่ปรากฏเฉพาะแบบเปรียบ (source domain).....	73
3.2 มโนอุปลักษณะเพศชายที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณะในวาทกรรมสาธารณสุข	78
3.2.1 [เพศชาย คือ สิ่งของในครอบครอง].....	78
3.2.2 [เพศชาย คือ สัตว์].....	83
3.2.2.1 [เพศชาย คือ สัตว์ไม่เชื่อง].....	83
3.2.2.2 [เพศชาย คือ สัตว์ดุเดือด/ สัตว์เกาะแน่น].....	87
3.2.2.3 [เพศชาย คือ สัตว์นักล่า].....	90
3.2.2.4 [เพศชาย คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ]	93
3.2.2.5 [เพศชาย คือ สัตว์เลี้ยง].....	97
3.2.2.6 [เพศชาย คือ สัตว์มีพิษ]	102
3.2.2.7 [เพศชาย คือ สัตว์ถูกล่า/ เหยื่อ].....	104
3.2.2.8 [เพศชาย คือ สัตว์ป่า].....	105
3.2.3 [เพศชาย คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิถุค].....	109

3.2.4 [เพศชาย คือ สินค้า].....	112
3.2.5 [เพศชาย คือ ตัวละคร].....	115
3.2.5.1 [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม].....	116
3.2.5.2 [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม].....	118
3.2.5.3 [เพศชาย คือ ตัวละครที่ถูกกดขี่].....	121
3.2.6 [เพศชาย คือ อมนุษย์].....	123
3.2.6.1 [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย].....	123
3.2.6.2 [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายดี].....	127
3.2.7 [เพศชาย คือ สิ่งด้อยค่า].....	128
3.2.7.1 [เพศชาย คือ สิ่งด้อยค่า].....	129
3.2.7.2 [เพศชาย คือ สิ่งไร้ค่า].....	131
3.2.8 [เพศชาย คือ อาหาร].....	133
3.2.8.1 [เพศชาย คือ อาหารที่น่ารับประทาน].....	134
3.2.8.2 [เพศชาย คือ อาหารไม่น่ารับประทาน].....	136
3.2.9 [เพศชาย คือ สิ่งมีค่า].....	137
3.2.10 [เพศชาย คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต].....	140
3.2.11 [เพศชาย คือ พี่ช].....	143
3.2.11.1 [เพศชาย คือ ต้นไม้ใหญ่].....	143
3.2.11.2 [เพศชาย คือ พี่ปรสิต/ พี่เบียน].....	145
3.2.12 [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ].....	146
3.2.12.1 [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้].....	147
3.2.12.2 [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้].....	149
3.2.13 [เพศชาย คือ สิ่งอันตราย].....	151
3.3 มโนอุปลักษณ์เพศหญิงที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณ์ในวาทกรรมสาธารณะ.....	152

3.3.1 [เพศหญิง คือ สิ่งของในครอบครอง].....	153
3.3.2 [เพศหญิง คือ สัตว์].....	157
3.3.2.1 [เพศหญิง คือ สัตว์ป่า].....	157
3.3.2.2 [เพศหญิง คือ สัตว์ไม่เชื่อง].....	160
3.3.2.3 [เพศหญิง คือ สัตว์ดุเดือด/ สัตว์เกาะแน่น]	163
3.3.2.4 [เพศหญิง คือ สัตว์เลี้ยง].....	166
3.3.2.5 [เพศหญิง คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ]	169
3.3.2.6 [เพศหญิง คือ สัตว์มีพิษ]	172
3.3.2.7 [เพศหญิง คือ สัตว์นรก].....	175
3.3.2.8 [เพศหญิง คือ สัตว์ถูกล่า/ เหยื่อ].....	179
3.3.3 [เพศหญิง คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล].....	181
3.3.4 [เพศหญิง คือ อมนุษย์].....	185
3.3.4.1 [เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย].....	185
3.3.4.2 [เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่ายดี].....	188
3.3.5 [เพศหญิง คือ ตัวละคร].....	190
3.3.5.1 [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม].....	191
3.3.5.2 [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม].....	193
3.3.5.3 [เพศหญิง คือ ตัวละครที่ถูกกดขี่]	196
3.3.6 [เพศหญิง คือ สินค้า].....	198
3.3.7 [เพศหญิง คือ สิ่งด้อยค่า].....	200
3.3.7.1 [เพศหญิง คือ สิ่งด้อยค่า]	201
3.3.7.2 [เพศหญิง คือ สิ่งไร้ค่า].....	205
3.3.8 [เพศหญิง คือ สิ่งมีค่า]	207
3.3.9 [เพศหญิง คือ พืช]	209

3.3.9.1 [เพศหญิง คือ พี่ชปรสิต/ พี่ชเปียน]	210
3.3.9.2 [เพศหญิง คือ ดอกไม้]	212
3.3.10 [เพศหญิง คือ อาหาร]	215
3.3.10.1 [เพศหญิง คือ อาหารที่น่ารับประทาน]	215
3.3.10.2 [เพศหญิง คือ อาหารไม่น่ารับประทาน]	218
3.3.11 [เพศหญิง คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต]	220
3.3.12 [เพศหญิง คือ สิ่งอันตราย]	224
3.3.13 [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ]	227
3.3.13.1 [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้]	227
3.3.13.2 [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้]	229
3.4 มโนอุปลักษณเพศทางเลือกที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณในวาทกรรมสาธารณะ	231
3.4.1 [เพศทางเลือก คือ สัตว์]	231
3.4.1.1 [เพศทางเลือก คือ สัตว์ป่า]	231
3.4.1.2 [เพศทางเลือก คือ สัตว์ไม่เชื่อง]	234
3.4.1.3 [เพศทางเลือก คือ สัตว์เลี้ยง]	236
3.4.2 [เพศทางเลือกคือ สิ่งของในครอบครอง]	238
3.4.3 [เพศทางเลือก คือ อาหาร]	239
3.4.3.1 [เพศทางเลือก คือ อาหารที่น่ารับประทาน]	240
3.4.4 [เพศทางเลือก คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล]	242
3.4.5 [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์]	244
3.4.5.1 [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์ฝ่ายดี]	244
3.4.5.2 [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย]	246
3.5 เปรียบเทียบลักษณะเด่นของมโนอุปลักษณเพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือก	248

บทที่ 4 ทศนคติเกี่ยวกับเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกที่สะท้อนผ่าน มโนอุปลักษณ์ในวาทกรรมสาธารณะ	224
4.1 ทศนคติเกี่ยวกับเพศชายที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ในวาทกรรมสาธารณะ	224
4.1.1 ทศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับเพศชาย.....	225
4.1.1.1 รูปร่างหน้าตาดี/ จิตใจดี.....	225
4.1.1.2 มีประโยชน์/ สำคัญต่อชีวิต.....	227
4.1.1.3 แข็งแรง/ เป็นที่พึ่งพาได้.....	228
4.1.1.4 มีตัวตน/ จับต้องได้.....	229
4.1.2 ทศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศชาย.....	229
4.1.2.1 ถูกครอบครอง/ มีเจ้าของ.....	229
4.1.2.2 ถูกครอบครอง/ คนต้องการ.....	230
4.1.2.3 ถูกครอบครอง/ คนไม่ต้องการ.....	231
4.1.2.4 สร้างความเดือดร้อนรำคาญ.....	234
4.1.2.5 ต้องพึ่งพา/ เบียดเบียนสิ่งอื่น.....	235
4.1.2.6 ดุร้าย/ ใช้กำลังรุนแรง.....	236
4.1.2.7 ไม่มีอำนาจ/ ไม่มีเกียรติ.....	237
4.1.2.8 ถูกควบคุม/ อยู่ใต้อำนาจสิ่งอื่น.....	238
4.1.2.9 ไร้ใจไม่ได้/ มีเล่ห์เหลี่ยม.....	240
4.1.2.10 ถูกกระทำ/ อ่อนแอ.....	242
4.1.2.11 ถูกซื้อขายได้ด้วยเงิน.....	243
4.1.2.12 รูปร่างหน้าตาไม่ดี/ จิตใจไม่ดี.....	243
4.1.2.13 ถูกใช้เพื่อสนองความต้องการทางเพศ.....	245
4.1.2.14 ไม่มีตัวตน/ จับต้องไม่ได้.....	246
4.1.2.15 เป็นอันตราย.....	247

4.1.3	ทัศนคติที่ระบุ/ ตัดสินไม่ได้ชัดเจนที่มีต่อเพศชาย	250
4.1.3.1	ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม	250
4.2	ทัศนคติเกี่ยวกับเพศหญิงที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ในวาทกรรมสาธารณะ	251
4.2.1	ทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับเพศหญิง.....	252
4.2.1.1	รูปร่างหน้าตาดี/ จิตใจดี.....	252
4.2.1.2	มีประโยชน์/ สำคัญต่อชีวิต.....	253
4.2.1.3	มีตัวตน/ จับต้องได้.....	254
4.2.2	ทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศหญิง.....	255
4.2.2.1	ถูกรอบครอง/ มีเจ้าของ.....	255
4.2.2.2	การถูกรอบครอง/ คนต้องการ	256
4.2.2.3	ถูกรอบครอง/ คนไม่ต้องการ.....	257
4.2.2.4	สร้างความเดือดร้อนรำคาญ	260
4.2.2.5	ต้องพึ่งพา/ เบียดเบียนสิ่งอื่น.....	261
4.2.2.6	ดูร้าย/ พฤติกรรมเลวเพื่อจับเหยื่อ	263
4.2.2.7	ไม่มีอำนาจ/ ไม่มีเกียรติ.....	264
4.2.2.8	ถูกควบคุม/ อยู่ใต้อำนาจสิ่งอื่น.....	264
4.2.2.9	ไวใจไม่ได้/ มีเล่ห์เหลี่ยม.....	266
4.2.2.10	ถูกระงับ/ อ่อนแอ.....	268
4.2.2.11	ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม	269
4.2.2.12	ถูกซื้อขายได้ด้วยเงิน	270
4.2.2.13	รูปร่างหน้าตาไม่ดี/ จิตใจไม่ดี.....	271
4.2.2.14	ถูกใช้เพื่อสนองความต้องการทางเพศ	272
4.2.2.15	ไม่มีตัวตน/ จับต้องไม่ได้.....	274
4.2.2.16	เป็นอันตราย	275

4.2.3	ทัศนคติที่ระบุ/ ตัดสินไม่ได้ชัดเจนที่มีต่อเพศหญิง.....	277
4.2.3.1	ถูกระงับ/ ได้รับการยกย่อง	277
4.3	ทัศนคติเกี่ยวกับเพศทางเลือกที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณะในวาทกรรมสาธารณะ	278
4.3.1	ทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับเพศทางเลือก.....	279
4.3.1.1	รูปร่างหน้าตาดี/ จิตใจดี.....	279
4.3.2	ทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศทางเลือก.....	280
4.3.2.1	ถูกรับรอง/ มีเจ้าของ.....	280
4.3.2.2	สร้างความเดือดร้อนรำคาญ.....	281
4.3.2.3	ถูกควบคุม/ อยู่ใต้อำนาจสิ่งอื่น.....	282
4.3.2.4	คนไม่ต้องการ.....	283
4.3.2.5	รูปร่างหน้าตาไม่ดี/ จิตใจไม่ดี.....	283
4.3.2.6	ถูกใช้เพื่อสนองความต้องการทางเพศ.....	284
4.3.3	ทัศนคติที่ระบุ/ ตัดสินไม่ได้ชัดเจนเกี่ยวกับเพศทางเลือก.....	285
4.3.3.1	ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม.....	285
4.4	มโนอุปลักษณะเพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือกจากมุมมองเชิงวิพากษ์.....	292
4.4.1	มโนอุปลักษณะเพศหญิงจากมุมมองเชิงวิพากษ์	301
4.4.1.1	ลักษณะภายนอกของเพศหญิง	302
4.4.1.2	ลักษณะพฤติกรรมของเพศหญิง	303
4.4.2	มโนอุปลักษณะเพศชายจากมุมมองเชิงวิพากษ์.....	312
4.4.2.1	ลักษณะภายนอกของเพศชาย	313
4.4.2.2	ลักษณะพฤติกรรมของเพศชาย	314
4.4.3	มโนอุปลักษณะเพศทางเลือกจากมุมมองเชิงวิพากษ์	324
4.4.3.1	ลักษณะภายนอกของเพศทางเลือก	325
4.4.3.2	ลักษณะพฤติกรรมของเพศทางเลือก	326

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	332
5.1 สรุปผลการวิจัย	332
5.1.1 มโนอุปลักษณะเพศภาวะที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณะในวาทกรรมสาธารณะ	332
5.1.2 ทศนคติเกี่ยวกับเพศภาวะที่สะท้อนจากมโนอุปลักษณะในวาทกรรมสาธารณะ	336
5.1.3 มโนอุปลักษณะเพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือกจากมุมมองเชิงวิพากษ์	338
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	339
5.3 ข้อเสนอแนะ	343
บรรณานุกรม	344
ประวัติผู้เขียน	350

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	สรุปเปรียบเทียบภาพรวมงานวิจัยอุปลักษณะเกี่ยวกับเพศสภาวะในภาษาไทยที่ผ่านมา	66
ตารางที่ 2	สรุปลักษณะการคัดเลือกถ้อยคำอุปลักษณะงานวิจัยเพศสภาวะในภาษาไทย	68
ตารางที่ 3	แสดงมโนอุปลักษณะเพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือก จำแนกตามแบบเปรียบเทียบและสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ เรียงลำดับตามจำนวนถ้อยคำอุปลักษณะที่พบจากมากไปน้อย	77
ตารางที่ 4	แสดงกลุ่มแบบเปรียบเทียบ ลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบ และจำนวนถ้อยคำอุปลักษณะตามกลุ่มทางความหมาย	248
ตารางที่ 5	แสดงลักษณะเด่นหลักและเด่นรองของแบบเปรียบเทียบในกลุ่มมโนอุปลักษณะเพศชาย	213
ตารางที่ 6	แสดงลักษณะเด่นหลักและเด่นรองของแบบเปรียบเทียบในกลุ่มมโนอุปลักษณะเพศหญิง	214
ตารางที่ 7	แสดงลักษณะเด่นหลักและเด่นรองของแบบเปรียบเทียบในกลุ่มมโนอุปลักษณะเพศทางเลือก	215
ตารางที่ 8	แสดงถ้อยคำอุปลักษณะเกี่ยวกับเพศชายในวาทกรรมสาธารณะ จำแนกตามลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบ	216
ตารางที่ 9	แสดงถ้อยคำอุปลักษณะเกี่ยวกับเพศหญิงในวาทกรรมสาธารณะ จำแนกตามลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบ	218
ตารางที่ 10	แสดงถ้อยคำอุปลักษณะเกี่ยวกับเพศทางเลือกที่พบในวาทกรรมสาธารณะ จำแนกตามลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบ	221
ตารางที่ 11	แสดงทัศนคติเกี่ยวกับเพศชายที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณะเพศชายในวาทกรรมสาธารณะ	287
ตารางที่ 12	แสดงทัศนคติเกี่ยวกับเพศหญิงที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณะเพศหญิงในวาทกรรมสาธารณะ	289
ตารางที่ 13	แสดงทัศนคติเกี่ยวกับเพศทางเลือกที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณะเพศทางเลือกในวาทกรรมสาธารณะ	291
ตารางที่ 14	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อเพศชายกับมุมมองเชิงวิพากษ์	294
ตารางที่ 15	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อเพศหญิงกับมุมมองเชิงวิพากษ์	297
ตารางที่ 16	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อเพศทางเลือกกับมุมมองเชิงวิพากษ์	300
ตารางที่ 17	สรุปมโนอุปลักษณะเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกที่พบในวาทกรรมสาธารณะ	333

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2558 ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งองค์การสหประชาชาติ (United Nations General Assembly: UNGA) สมัยที่ 70 มีมติรับรองให้ “ความเท่าเทียมทางเพศ (Gender Equality)” เป็นหนึ่งในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก 17 ประการ (Global Goals for Sustainable Development) ¹ และประกาศให้ประเทศสมาชิกทั้ง 193 ประเทศใช้เป็นทิศทางการพัฒนาของโลกร่วมกันในอีก 15 ปีข้างหน้า (ตั้งแต่เดือนกันยายน 2558 ถึงเดือนสิงหาคม 2573) นั้น หลายภาคส่วนในประเทศไทยมีความเคลื่อนไหวต่างๆ ที่แสดงเจตนารมณ์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนความเสมอภาคทางเพศให้เห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น อาทิ การประกาศใช้พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ.2558 การร่างพระราชบัญญัติคูชีวิต การกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคมเป็นหนึ่งในกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (ปี 2560 – 2579) การเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระดับรัฐมนตรีเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้านครอบครัวและความเสมอภาคระหว่างเพศ ในหัวข้อ “A Family-friendly Society: A Contribution to the Achievement of SDGs Through Families and Gender Equality” การจัดเสวนาหัวข้อ “สตรีกับการพัฒนาที่ยั่งยืน” เนื่องในงานวันสตรีสากล ประจำปี 2559 การจัดนิทรรศการศิลปะวัฒนธรรมและเทศกาลภาพยนตร์ฮีฟอริซี (He For She Arts Week Bangkok Film Festival) ฯลฯ

ความตื่นตัวจากนโยบายในระดับสากลดังกล่าว น่าจะทำให้ความเท่าเทียมทางเพศในประเทศไทยมีแนวโน้มที่ดีขึ้น แต่ข้อมูลสถิติประจำปี 2559 จากหน่วยงานต่างๆ ยังคงพบตัวเลขที่สะท้อนให้

---

¹ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) 17 ประการ ประกอบด้วย 1) ขจัดความยากจน 2) ขจัดความหิวโหย 3) การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี 4) การศึกษาที่เท่าเทียม 5) ความเท่าเทียมทางเพศ 6) การจัดการน้ำและสุขาภิบาล 7) พลังงานสะอาดที่ ทุกคนเข้าถึงได้ 8) การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ 9) อุตสาหกรรม นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐาน 10) ลดความเหลื่อมล้ำ 11) เมืองและถิ่นฐานมนุษย์อย่างยั่งยืน 12) แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน 13) การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 14) การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล 15) การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก 16) สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก และ 17) ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (องค์การสหประชาชาติประจำปี ประเทศไทย, 2560: ออนไลน์)

เห็นความเหลื่อมล้ำและอคติทางเพศระหว่างทุกเพศสภาวะในสังคม ไม่ว่าจะเป็ความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศชายกับเพศหญิง ตัวอย่างเช่น รายงานการพัฒนามนุษย์ของประเทศไทย พบว่า ค่าดัชนีความไม่เสมอภาคหญิงชาย (Gender Inequality Index – GII)² อยู่ที่ 0.366 จัดเป็นอันดับที่ 79 จากจำนวน 195 ประเทศ ซึ่งมีตัวชี้วัดบางตัวที่สะท้อนความไม่เท่าเทียมระหว่างหญิงและชายอย่างชัดเจน เช่น จำนวนที่นั่งในรัฐสภา (Share of seats in parliament) มีเพศหญิงเพียงร้อยละ 6.1 จำนวนผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกนิติบัญญัติ เจ้าหน้าที่และผู้บริหารระดับสูง (Legislators, senior officials and managers) มีเพศหญิงร้อยละ 25.1 เท่านั้นและอัตราการมีส่วนร่วมของกำลังแรงงาน (Labour force participation rate) เป็นเพศหญิงเพียงร้อยละ 62.9 ในขณะที่เป็นเพศชายถึงร้อยละ 80.2 (United Nations Development Programme, 2017: ออนไลน์) รายงานสถิติการรับแจ้งและจับกุมกลุ่มคดีที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ร่างกาย และเพศ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ระบุว่าทั่วราชอาณาจักรรับแจ้งจำนวน 20,305 คดี เป็นความผิดประเภทฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา/ไม่เจตนา ทำให้ตายโดยประมาทและพยายามฆ่า 5,610 ราย ความผิดประเภททำร้ายร่างกาย 12,436 ราย และความผิดประเภทข่มขืนกระทำชำเราสูงถึง 2,259 ราย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560: ออนไลน์) รายงานปัญหาเด็กและสตรีถูกกระทำรุนแรง ของสำนักบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่ามีผู้ใช้บริการผ่านศูนย์พึ่งได้กว่า 20,018 ราย เป็นเพศหญิงที่ถูกกระทำรุนแรงมากที่สุดมีจำนวนถึง 18,919 ราย ตลอดจนวนรายงานการใช้ความรุนแรงในครอบครัว จำแนกตามประเภทเหตุการณ์ ของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ระบุว่าแม้จำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวที่พบทั้งสิ้น 846 รายจะลดลงจากปี 2558 ซึ่งมีจำนวน 1,209 ราย แต่กลับพบว่าสถิติการข่มขืนเพิ่มขึ้นจาก 21 ราย เป็น 30 รายในปี 2559 เป็นต้น (พีพีทีวี, 26 เมษายน 2560: ออนไลน์)

นอกจากนั้น ยังพบปัญหาความไม่เท่าเทียมทางเพศระหว่างเพศอื่นกับเพศทางเลือกซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นประเด็นร้อนในโลกออนไลน์ ตัวอย่างเช่น ชาวครูสาวประเภทสองโพสต์ข้อความตัดพ้อถูก

² ดัชนีความไม่เสมอภาคหญิงชาย (Gender Inequality Index : GII) เป็นดัชนีที่สะท้อนให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชายของแต่ละประเทศ โดยค่านึงถึง 3 ด้าน ได้แก่ อนามัยเจริญพันธุ์ (Reproductive health) การเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) และการมีส่วนร่วมในตลาดแรงงาน (Labour market) ซึ่ง GII มีค่าตั้งแต่ 0 ถึง 1 โดย 0 หมายถึงประเทศนั้นมีความเสมอภาคหญิงชายอย่างสมบูรณ์ และค่า 1 หมายถึงประเทศนั้นไม่มีความเสมอภาคหญิงชายเลย (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2559: 4)

คณบดีมหาวิทยาลัย ราชภัฏแห่งหนึ่งพูดตำหนิเรื่องการแต่งกายไม่ตรงเพศและกล่าวเหยียดเพศกลางห้องอบรม ชาวอัม เนโกะ โปสต์ข้อความกรณีที่นายเนวิน ชิดชอบ ประธานสโมสรฟุตบอลบุรีรัมย์ยูไนเต็ดสั่งลงโทษวัยรุ่นที่ป่วนงานปีใหม่ด้วยการให้สาวประเภทสองตบและจูบโชว์ว่าเป็นการเหยียดและกดทับทางเพศ ชาวลูกค้าสาวประเภทสองโปสต์ข้อความระบุว่าถูกพนักงานชายพูดล้อเลียนและเหยียดหยามทางเพศขณะเดินซื้อของในห้างสรรพสินค้าชื่อดัง ชาวสาวประเภทสองโปสต์คลิปทะเลาะกับคนขับแท็กซี่เพราะไม่ยอมกดมิเตอร์และด่าเหยียดเพศทางเลือก ชาวหน่วยงานหนึ่งในกรมประชาสัมพันธ์ติดป้ายห้ามเพศทางเลือกเข้าใช้ห้องน้ำหญิง รวมไปถึงงานถึงชาวเหตุการณ์ที่อาจนับเป็นหน้าประวัติศาสตร์สำคัญของโลก เมื่อประธานาธิบดีบารัค โอบามา แห่งสหรัฐอเมริกาออกมาประกาศว่า ศาลสูงสหรัฐอเมริกามีคำตัดสินเห็นชอบให้คู่รักเพศเดียวกันสามารถแต่งงานกันได้ทั่วทั้ง 50 รัฐ จากนั้นตั้งแต่ช่วงดึกของวันที่ 26 มิถุนายน 2558 ก็เกิดกระแสการเปลี่ยนรูปไฟล์เป็นสีรุ้งในสื่อออนไลน์ของประเทศไทยอย่างกว้างขวาง เพื่อร่วมแสดงความยินดีแก่ชาวอเมริกันและสื่อสัญลักษณ์การสนับสนุนสิทธิความเท่าเทียมทางเพศ

อย่างไรก็ตาม การที่ประเทศไทยได้รับการยอมรับและกล่าวขานมายาวนานว่า “เป็นดินแดนแห่งความหลากหลายทางเพศ” “เป็นสวรรค์ของเกย์” “เป็นประเทศ LGBT friendly” ตลอดจนเป็นที่รู้จักในฐานะที่ “เป็นเมืองหลวงแห่งชาวเกย์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออก” ประกอบกับในช่วงระยะเวลา 5-6 ปีที่ผ่านมา มีปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างกระแสความนิยมของละครซีรีส์วายในทีวีดิจิทัลหรือที่เรียกว่า Boy’s love ซึ่งมีเนื้อหาเป็นความรักความสัมพันธ์ของเพศชายด้วยกัน สิ่งเหล่านี้น่าจะเป็นหลักฐานที่สะท้อนให้เห็นว่า สังคมไทยเปิดกว้างและยอมรับความหลากหลายทางเพศมากขึ้น ดังนั้นจากตัวอย่างรายงานสถิติ ชาว เหตุการณ์ต่างๆ และปรากฏการณ์ทางสังคมดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่ายังมีข้อถกเถียงหรือยังไม่มีข้อสรุปเกี่ยวกับมุมมองของคนไทยว่า สังคมไทยเน้นความเท่าเทียมทางเพศหรือยังคงมีความเหลื่อมล้ำทางเพศ ประเด็นนี้จึงยังเป็นประเด็นวิจัยที่นักวิชาการสาขาต่างๆ สนใจศึกษาเพื่อทำความเข้าใจความคิดของคนในสังคม สำหรับนักภาษามองว่า เครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะช่วยทำความเข้าใจความคิดของคนในสังคมที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ก็คือ อุปลักษณ์ ทั้งนี้เพราะอุปลักษณ์มีบทบาทต่อความคิด ความเข้าใจและความมีเหตุผลของมนุษย์ นอกเหนือจากนั้นอุปลักษณ์ยังมีบทบาทในการสร้างความเป็นจริงทางสังคม วัฒนธรรมและจิตวิทยาของเราด้วย (โคเวคเซส Kövecses, 2010: xii)

ตามมุมมองด้านสังคมวิทยา แม้ว่าความแตกต่างทางเพศสรีระระหว่าง “ชาย” และ “หญิง” จะเป็นสิ่งซึ่งถูกกำหนดโดยธรรมชาติ แต่บทบาททางเพศภาวะ (Gender roles) ของ “ชาย” และ “หญิง” เป็นสิ่งที่ประกอบสร้างขึ้นโดยสังคม (Socially constructed) (เดอ โบว์วัวร์ de Beauvoir 1952, เวสต์และซิมเมอร์แมน West and Zimmerman 1987, ลอร์เบอร์ Lorber 2003) ดังจะเห็นได้จากการศึกษาเกี่ยวกับผู้หญิงและผู้ชายในสังคมวัฒนธรรมต่างๆ ซึ่งพบว่าบทบาททางสังคม แบบแผนความประพฤติ การแต่งกาย วิธีการดำเนินชีวิตของผู้หญิงและผู้ชายในแต่ละสังคมวัฒนธรรมนั้นมีความแตกต่างหลากหลาย ปัจจัยทางด้านสังคมวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อเพศภาวะ ได้แก่ ระบบความเชื่อ ศาสนา ค่านิยมทางสังคม ระบบการศึกษา กระบวนการขัดเกลาทางสังคม ภาษา วรรณกรรม คติชน สื่อมวลชน ฯลฯ (ศิริพร ภัคดีผาสุข, 2553: 1) ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีส่วนหล่อหลอมหรือประกอบสร้างให้คนในแต่ละสังคมวัฒนธรรมมีชุดความคิด ความคาดหวังและวิถีปฏิบัติเกี่ยวกับเพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือกแตกต่างกันออกไป ทัลบอต (Talbot, 2010 อ้างถึงใน ศิริพร ภัคดีผาสุข, 2561: 160) กล่าวถึงการพิจารณาตีความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอัตลักษณ์เพศภาวะจากมุมมองเชิงวิพากษ์ไว้ว่า ภาษาเป็นเครื่องมือประกอบสร้างอัตลักษณ์และอุดมการณ์เพศภาวะ การที่ผู้หญิงและผู้ชายยอมรับนิยามความหมายของ “ความเป็นผู้หญิง” และ “ความเป็นผู้ชาย” รวมทั้งประพฤติกรรมหรือแสดงบทบาทให้สอดคล้องกับนิยามอัตลักษณ์เพศภาวะดังกล่าวนี้เป็นผลมาจากวาทกรรมที่มีอิทธิพลในแต่ละสังคมวัฒนธรรมและในแต่ละยุคสมัย ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า หนึ่งในกลวิธีทางภาษาที่พบจำนวนมากและสามารถสะท้อนความคิดเชิงอุดมการณ์เกี่ยวกับเพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือกได้นั้นก็คือ อุปลักษณ์ (Metaphor)

ตามแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน (Cognitive semantics) (เลคอฟและจอห์นสัน Lakoff and Johnson 1980, กิบส์ Gibbs 1994, โคเวคเซส Kövecses 2002, 2010) เรียกการทำความเข้าใจและรับรู้ของสิ่งหนึ่งโดยใช้รูปภาษาซึ่งอ้างถึงอีกสิ่งหนึ่งว่า “อุปลักษณ์ (Metaphor)” โดยเรียกรูปภาษาที่เป็นความเปรียบแสดงความเหมือนระหว่างสิ่งสองสิ่งว่า “ถ้อยคำอุปลักษณ์ (Metaphorical expressions)” และเรียกระบบความคิดที่มีลักษณะเป็นอุปลักษณ์ว่า “มโนอุปลักษณ์ (Conceptual metaphor)” ดังตัวอย่างจากบทละครโทรทัศน์และบทเพลงไทยสากล

ตัวอย่างที่ 1

ใจเริงยิ้มพราว “สวัสดิ์จีจะพิม...นี่กว่าพิมจะไม่รับสายเริงซะแล้ว”
พิมเสียงขริมตบนิ่งๆ “คนโทร.ยังกล้าโทร ทำไมจะไม่กล้ารับ มี
อะไร?” ใจเริงยิ้ม “ก็ไม่มีอะไรมาก...ฝากบอกพี่ฤกษ์หน่อยสิ วันนี้
ที่ห้องเริงมีต้มแซ่บถ้าพี่ฤกษ์เบื่อกังจิตที่บ้านก็แวะมาได้นะ
รสชาติคุ้นลิ้นที่ฤกษ์เค้าชอบ” พิมซ็อค!!! “ได้จะบอกให้ แต่ตอนนี้
พี่ฤกษ์เขาทำอาหารคลีนให้เราทานนะ เค้าห่วงสุขภาพเรานะ แล้ว
อย่างนี้กว่าอาหารคลีนไม่แซ่บนะ มันอร่อยและถูกปากมากเชีย
วละ” พิมตัดสายทันที

(เพลิงบุญ, 6033: 23, 84)

ตัวอย่างที่ 2

ชยันต์สายหน้า “...เป็นเอามาก..เมื่อก่อนคุณไม่ได้เป็นอย่างนี้
เปี้ยก” “ใช่! เพราะเมื่อก่อนเปี้ยกเป็นแม่บ้านอยู่กับบ้าน ปล่อยให้
ให้คุณออกมาทำงานข้างนอกกับพ่อ กว่าจะรู้ตัวอีกที ก็ตอนที่เห็น
รูปคุณไปกับนางเอกบนหน้าหนังสือพิมพ์ ..ไปเจอเพื่อนก็โดน
นิทาว่าเป็นผู้จัดเอื้ออาทร หาละครให้พี่ทำ แถมยังหาเมียน้อย
ให้พี่กิน พอกันที!! เปี้ยกจะไม่ยอมให้ใครมาว่าเปี้ยกโง่อีก!”

(คลื่นชีวิต, 6033: 2, 18)

หากวิเคราะห์อุปลักษณ์ตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน (Cognitive semantics) ของเลคอฟ
และจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 1980) จากตัวอย่างที่ 1 จะสังเกตเห็นคำว่า ต้มแซ่บ แกงจืด
อาหารคลีน รสชาติคุ้นลิ้น แซ่บ อร่อย และ ถูกปาก ซึ่งล้วนเป็นคำศัพท์ที่อยู่ในวงความหมายเกี่ยวกับ
อาหารทั้งสิ้น ถ้อยคำอุปลักษณ์ (Metaphorical expressions) ที่ปรากฏดังกล่าวสามารถสะท้อนมโน
อุปลักษณ์ (Conceptual metaphor) ว่า [เพศหญิง คือ อาหาร] ในขณะที่ตัวอย่างที่ 2 ถ้อยคำอุป
ลักษณ์ หาเมียน้อยให้พี่กิน คำกริยา กิน ในตัวอย่างนี้สะท้อนมโนอุปลักษณ์ว่า [เพศชาย คือ
ผู้บริโภค]

ตัวอย่างที่ 3

โชน: วันนี้คุณไปไหนมา?

ก้านแก้ว: ก็บอกแล้วไงว่าไปทำงาน จะถามทำไมทุกวันเธอ

โชน: งานอะไร? ผมถามว่างานอะไร? ตอบสิ!

ก้านแก้ว: นี้อะไร มันจะงานอะไรก็เรื่องของชั้น แทนที่จะมาถาม
ข้าซากอยู่

ทุกวันแบบนี้ มึงเอาเวลาไปทำงานทำไมดีกว่าเธอ จะได้ไม่ต้องมา

เกาะผู้หญิง

แดกเป็นแมงดาอยู่แบบนี้

(หลงไฟ, 6025: 18, 54)

ตัวอย่างที่ 4

“มาทำไม!” สาธิตถามขึ้น จีราวัฒน์ไม่ตอบ ยังคงเดินหนีต่อ สาธิตเดินตาม “หรือได้กลิ่นว่าเมียเขาไม่อยู่ เลยมาหาหัวเขาถึงในบ้าน คุณนี่มันจุมูกไวดีนะ” จีราวัฒน์หยุดเดิน แล้วหันมาพูดด้วยสีหน้ายิ้มย่น พุดจาประชด “มันเป็นความสามารถพิเศษของฉันอยู่แล้ว ก็ในตัวฉันมันมีสารพัดสัตว์ ทั้งจุมูกไวเหมือนหมา ทั้งชอบวิ่งเข้าหาตัวผู้เหมือนแรด! นี่ยังไม่รวมที่คิดจะเกาะเป็นปลิง! เพื่อให้ได้คนที่อยากได้เร็วขึ้นด้วยนะ”

(คลื่นชีวิต, 6033: 6, 52)

จากตัวอย่างที่ 3 และ 4 เป็นตัวอย่างถ้อยคำอุปโลกน์ที่ใช้กล่าวถึงเพศชายและเพศหญิงที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ เช่น เกาะ...แดกเป็นแมงดา ได้กลิ่น/ จุมูกไวเหมือนหมา วิ่งเข้าหาตัวผู้เหมือนแรด และ เกาะเป็นปลิง แม้จะเป็นการใช้ถ้อยคำกล่าวถึงคนต่างเพศกัน แต่ก็ล้วนเป็นคำศัพท์ที่อยู่ในวงความหมายเกี่ยวกับสัตว์ทั้งสิ้นโดยนำลักษณะเฉพาะหรือพฤติกรรมของสัตว์มาใช้อธิบายพฤติกรรมของมนุษย์จึงสะท้อนมโนอุปโลกน์ว่า [เพศชาย คือ แมงดา] และ [เพศหญิง คือ สุนัข] [เพศหญิง คือ แรด] [เพศหญิง คือ ปลิง] ตามลำดับ

ตัวอย่างที่ 5

แนตตี้: ไหนอีคิม ตอนนี่มึงรู้สึกแย่นขนาดไหน มึงรู้สึกยังไง พุด

ออกมาให้หมด

คิม: แม่่งมาบอกให้กูสิ่มๆ มันไปซะ! ทั้งหมดเป็นเพราะความเมา
ทั้งหมดเป็นเพราะความผิดพลาด มันรักเมียมัน กูเป็นแค่พี่ที่ดี อี
ท่า! มันแค่นี้เองหรือวะ? ที่ผ่านมามันไม่เคยรักกูเลยใช้หรือเปล่า?
แม่่งทำให้กูรู้สึกไร้ค่าเหี้ยๆ กูรู้สึกเหมือนขยะ เหมือนขี้ แต่กูแม่่งก็
รักมันไง กูรักมันไปแล้ว กูคิดถึงมัน กูอยากไปหามัน กูอยากไป
ตะโกนต่อหน้าเมียมันว่า กูรักมัน!

(โตอาร์ตุดซ์ส์ 2, 6025: 12, 75)

ส่วนตัวอย่างที่ 5 ตัวละครเพศทางเลือกใช้คำที่อยู่ในวงความหมายของสิ่งไม่มีค่า ไม่น่า
ปรารถนาและ นำรังเกียจอย่างคำว่า ไร้ค่า เหมือนขยะ เหมือนขี้ ในการพูดอธิบายความรู้สึกของ
ตนเอง ถ้อยคำอุปลักษณ์ดังกล่าวสะท้อนนโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ สิ่งไร้ค่า/ สิ่งสกปรก/ สิ่ง
ปฏิกูล] ทั้งนี้นอกจากถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบ ในบทละครโทรทัศน์ดังตัวอย่างที่ 1-5 ดังกล่าวแล้ว
ผู้วิจัยยังพบว่า เนื้อเพลงในบทเพลงไทยสากลก็มีการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์เกี่ยวกับเพศชายและเพศ
หญิงด้วยเช่นกัน

ตัวอย่างที่ 6

ฉันที่เคยโดนทำร้ายมา ใจเหมือนไม่มีคุณค่าใด

เป็นของที่ไม่น่าสนใจ โดนเหยียดทิ้งไป

รักษาเท่าไรก็เหมือนเดิม ไร้แม้กำลังจะหายใจ

เป็นสิ่งของไม่มีชีวิต ข้างในบอบสลาย จนเกินจะคิดเหยียวยา

จนเมื่อฉันได้มาเจอกับเธอ

คนอย่างฉันถูกโยนทิ้งขว้าง กลับมีเธอรับเอามาใส่ใจดูแล

หยิบใจฉันขึ้นมาจากพื้น ช่วยชีวิตให้ยืนได้เหมือนเดิม

ขอบคุณที่เธอยอมรับรักกัน

รับได้ทุกอย่างที่ฉันเป็น รับไม่ว่าเป็นมาเช่นไร

จากสิ่งของไม่มีความหมาย ข้างในเกิดเป็นใจ ดวงหนึ่งที่รักเพียงเธอ

ฉันก็รู้ว่าโชคดีแค่ไหน
 คนอย่างฉันถูกโยนทิ้งขว้าง กลับมีเธอรับเอามาใส่ใจดูแล
 จากสิ่งของที่ไม่มีค่าอะไร ได้มาเป็นคนเดียวในใจของเธอ
 ฉันจะมีชีวิตต่อจากนี้ เพื่อรักเธอ

(สิ่งของ – KLEAR, 5810: 50)

ตัวอย่างที่ 7

ใครใครก็อยากได้เธอมาครอง ได้เป็นเจ้าของเธอตลอดไป
 เธอมีเสน่ห์ยั่วเย้าให้ชวนมอง เกินจะอดใจ เกินห้ามใจ
 *อยากสัมผัส มองตาเธอยิ่งเคลิ้มไป
 บั่นป่วนไปทุกอณูของใจ มันรุนแรงเสียจนหยุดไม่ไหว
 **อยากได้เธอมาเป็นของฉันคนเดียว
 มาประดับไว้ในใจ ไม่ยอมให้เธอเป็นของใคร
 อยากให้เธอเข้ามาส่องแสงประกาย
 ยั่วยวนให้ใจฉันไหวหวั่น มีเธอเป็นเพชรในใจฉัน
 ไม่มีใครแล้วที่เหมือนตัวเธอ ดีกว่าคนนี้ ยากจะเสาะหา
 เธอเป็นอะไรที่ล้ำค่าเกินกว่า เกินจะตัดใจ เดินจากไป (ซ้ำ *)

(เพชร – พัดชา, 5912: 18)

จากตัวอย่างที่ 6 นักร้องเพลงหญิงใช้คำว่า เป็นสิ่งของ บุบสลาย ถูกโยนทิ้งขว้าง รับเอามา และ สิ่งของที่ไม่มีค่า ซึ่งล้วนอยู่ในวงความหมายของสิ่งของ ถ้อยคำอุปลักษณ์ดังกล่าวจึงสะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพลงหญิง คือ สิ่งของในครอบครอง/ สิ่งไร้ค่า] ในขณะที่ตัวอย่างที่ 7 นักร้องเพลงหญิงใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์ว่า อยากได้มาครอง อยากได้มาเป็นของ ไม่ยอมให้เป็นของใคร เป็นเพชร ส่องแสงประกาย ล้ำค่า ยากจะเสาะหา สะท้อนมโนอุปลักษณ์ได้ว่า [เพลงชาย คือ สิ่งของในครอบครอง/ สิ่งมีค่า] และยังปรากฏใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์ ได้เป็นเจ้าของ สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพลงหญิง คือ ผู้ครอบครอง] ทั้งนี้จากตัวอย่างทั้งหมดทำให้เห็นว่า รูปภาพที่เป็นความเปรียบหรือถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบนั้นผูกโยงกับระบบความคิดหรือมโนอุปลักษณ์อย่างเป็นระบบ ดังนั้นการศึกษาย้อนกลับโดยพิจารณาถ้อยคำอุปลักษณ์ก็จะทำให้เราทราบระบบความคิดหรือมโนทัศน์ (Concept) และเข้าใจการ

กระทำเกี่ยวกับสิ่งนั้นๆ ของคนในสังคมได้มากขึ้น การศึกษาอุปลักษณะตามแนววรรณศาสตร์ปริชาณนี้ สามารถช่วยตอบคำถามที่ว่า ผู้ใช้ภาษาในสังคมไทยมีระบบความคิดหรือมโนทัศน์เกี่ยวกับเพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือกอย่างไร

ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยชิ้นนี้จะสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างมโนอุปลักษณะ อุดมการณ์เกี่ยวกับเพศสถานะและพฤติกรรมทางสังคมอย่างเช่น การเลือกปฏิบัติทางภาษา การกดขี่ทางเพศ และอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันในสังคมไทย ได้เช่นเดียวกับมโนอุปลักษณะที่พบในภาษาอังกฤษว่า HUMAN (especially women) IS FOOD ซึ่งส่งผลให้ผู้หญิงถูกมองเป็นอาหารสำหรับบำบัดความอยากและหิวกระหายของผู้ชายเพียงอย่างเดียว (โกทลี Goatly, 2017: สไลด์) สอดคล้องกับอีกมโนอุปลักษณะหนึ่งคือ WOMAN AS DESSERT ที่สะท้อนการลดทอนความเป็นมนุษย์ของผู้หญิงลงไปเป็นเพียงวัตถุสิ่งของ การกระทำซึ่งเป็นผลกระทบตามมาในสังคมก็คือ ผู้หญิงไม่มีอำนาจ ถูกซื้อขายได้ (ในการค้าประเวณี) ถูกกินได้ (ในการร่วมเพศ) ถูกตกแต่งได้ (ในการประกวด) ถูกชื่นชมรูปลักษณะภายนอกและถูกลดค่าเมื่อโทรมลงได้ เป็นเพียงแค่ตัวเลือกและอาจไม่มีความจำเป็นเฉกเช่นเดียวกับของหวาน ที่ยิ่งไปกว่านั้นก็คือสามารถแบ่งปันกันได้ (ไฮน์ส Hines, 1999)

จากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับอุปลักษณะในภาษาไทยที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบว่ามีการศึกษาหลากหลายประเด็น ทั้งนี้สามารถจำแนกงานอุปลักษณะตามเกณฑ์สิ่งที่ถูกเปรียบ (Target domain) ได้เป็น 2 กลุ่ม คือ **กลุ่มแรก** เป็นการศึกษาอุปลักษณะเกี่ยวกับอารมณ์และสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น อารมณ์โกรธ (ศุภชัย ตีระวิชัย, 2549) อารมณ์กลัว (ณรงค์กรรณ รอดทรัพย์, 2558) ความรัก (สินีนานู วัฒนสุข, 2549) ความสุข (รัชนิย์ญา กลิ่นน้ำหอม, 2556) ความทุกข์ (ธนพล เอกพจน์, 2557) ความตาย (ยมลภัทร ภัทรคุปต์, 2553) และนันทนา วงษ์ไทย, 2555) ชีวิต (ปิยภรณ์ ออบแพทย์, 2552) และ สุรเชษฐ์ พิษิตพงศ์เผ่า, 2553) ใจ (สุกัญญา รุ่งแจ้ง, 2548) กิเลส (วุฒินันท์ แก้วจันทร์เกตุ, 2555) การเมือง (พิชญ บางเขียว, 2544; อุษา พฤตชัยวิบูลย์, 2544 และรัชนิย์ญา กลิ่นน้ำหอม, 2551) ธรรมะ (สิริมา เชียงเซาว์ไว, 2556) เป็นต้น

กลุ่มที่สอง เป็นการศึกษาอุปลักษณะเกี่ยวกับบุคคล เช่น ผู้หญิง (สุภา อังกรวรรณานนท์, 2527; มรินดา บูรรุ่งโรจน์, 2548; น้ำเพชร จินเลิศและสุภาพร พลายเล็ก, 2551; กานดากร เจริญกิตบวร, 2555; ฟาริส โยธาสมุทร, 2558) นางร้าย (นิภาดา โพธิ์เรือง, 2559) ผู้ชาย (Petchkij W., 2008) แร้งงานต่างด้าว (มูจลินท์ สุดเจริญ, 2552) เป็นต้น จะเห็นได้ว่างานวิจัยส่วนใหญ่ของกลุ่มนี้จะศึกษา

สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบเป็นเพศหญิง มีบทความเรื่อง “Conceptions of Men with Negative Behaviors in Thai Metaphors” ของ วรวรรณ เพ็ชรกิจ (Petchkij W., 2008) เพียงเรื่องเดียวที่ศึกษาสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบเป็นเพศชาย แต่ก็เจาะจงเฉพาะเพศชายที่มีพฤติกรรมทางลบเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยมองว่าอาจทำให้ขาดการพิจารณาในแง่มุมอื่นๆ เกี่ยวกับเพศชาย เป็นที่น่าสังเกตว่ายังไม่มีการวิจัยชิ้นใดที่ศึกษาอุปลักษณะเกี่ยวกับเพศทางเลือกโดยตรง พบเพียงการใช้อุปลักษณะเป็นส่วนหนึ่งที่ปรากฏร่วมกับกลวิธีอื่นๆ ในการนำเสนออัตลักษณ์ของกลุ่ม “เกย์ออนไลน์” ของ ชีระ บุษบกแก้ว (2553) และอุดมการณ์ว่าด้วยกลุ่ม “ชายรักชาย” ในหนังสือพิมพ์รายวัน ของ คชาธิป พาณิชตระกูล (2556) เท่านั้น *ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาทั้งโมอุปลักษณะเพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือกเพื่อให้เห็นมโนทัศน์เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศสถานะทั้งสามของผู้ใช้ภาษาในสังคมไทยอย่างเป็นระบบ*

หากพิจารณาแหล่งข้อมูลที่ศึกษาเฉพาะการศึกษาอุปลักษณะหญิงและชายในภาษาไทยดังกล่าวข้างต้น กลุ่มข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยได้แก่ บทเพลง (สุภา อังกระวารานนท์, 2527; มิรินดำ บูรรุ่งโรจน์, 2548) บทร้อยกรอง (น้ำเพชร จินเลิศและสุภาพร พลายเล็ก, 2551; ฟาริส โยธาสมุทร, 2558) ถ้อยคำสำนวนทั่วไป (กานดากร เจริญ กิตบวร, 2555) หนังสือพิมพ์/หนังสือเล่ม (Petchkij W., 2008) และหนังสือนวนิยาย (นิภาดา โพธิ์เรือง, 2559) เท่านั้น อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการวิจัยใดใช้กลุ่มข้อมูลละครโทรทัศน์ ใดๆ ที่ถือเป็นวาทกรรมสื่อชนิดหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการหล่อหลอมประกอบสร้างความหมายและความคาดหวังเกี่ยวกับเพศสถานะในสังคมไทย อีกทั้งในปัจจุบันละครโทรทัศน์ก็ยังมีบทบาทสำคัญต่อวงการโทรทัศน์และเป็นสื่อหลักที่แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายทางเพศ ดังที่ พัฒนพล วงษ์ม่วงและมยุรี ศรีกุลวงศ์ (2559: 105-107) กล่าวว่า

ในยุคนี้ละครโทรทัศน์มีรูปแบบการจัดการในเชิงธุรกิจอย่างชัดเจน มีการพัฒนาระบบการออกอากาศ...และในปี พ.ศ.2557 ระบบโทรทัศน์ไทยได้ปรับเปลี่ยนระบบการออกอากาศจากแอนะล็อกเป็นระบบดิจิทัล สถานีโทรทัศน์ช่องเก่าและใหม่ต้องการตอบสนองผู้ชมในประเภทกลุ่มต่างๆ ทำให้ละครยุคใหม่มีเนื้อหาสาระที่เข้มข้นครบครัน โดยช่อง 3 และช่อง 7 เป็นผู้นำของความนิยมในละครโทรทัศน์ไทย และเกิดการแข่งขันจากช่อง 8 ที่มุ่งเน้นตอบโจทย์กลุ่มคนดูต่างจังหวัด เช่นเดียวกับช่อง 7 ส่วนช่อง One เน้นผลิตละครเจาะกลุ่มคนดูทั่วไป...

การนำเสนอเพศผ่านสื่ออื่นไม่สามารถแบ่งได้เพียงแค่ชายหญิง งานวิจัยของ Joke Hermes แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของเพศ ซึ่งไม่ควรจำกัดแค่เพียงชายและหญิงที่นำเสนอผ่านสื่อ (Hermes, 2007) ในประเทศไทยเมื่อมีการพัฒนารูปแบบการนำเสนอละครโทรทัศน์ การสร้างบทละครโทรทัศน์ให้ทันสมัย ประเด็นเรื่องเพศจึงถูกนำมาสอดแทรกให้สอดคล้องกับความเป็นจริง ดังงานวิจัยของ วิมลวรรณ บุญจันทร์ (2549: 86) ที่ว่า ละครโทรทัศน์เป็นภาพสะท้อนให้เห็นความเป็นอยู่ของสังคม ณ เวลานั้น บทละครโทรทัศน์ยุคใหม่นั้นไม่สามารถพัฒนาให้ทันสมัยได้หากขาดความเป็นจริงจากสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงสิ่งใหม่ๆ ด้วย

ในมุมมองของนักวิชาการด้านสื่อ ละครโทรทัศน์จัดเป็นรูปแบบหนึ่งของวัฒนธรรมประชานิยม (popular culture) ในมุมมองทฤษฎีสายวัฒนธรรมศึกษา (cultural studies) เห็นว่า ละครโทรทัศน์เป็นผลผลิตที่ทั้งถูกสร้างและถูกบริโภคอยู่ทุกวัน ดังนั้นละครโทรทัศน์จึงเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในปฏิบัติการแห่งชีวิตประจำวัน (the practice of everyday life) เป็นพื้นที่แห่งการช่วงชิงอำนาจ มีการต่อรอง ต่อสู้ เอาชนะ และพ่ายแพ้ของข้อความคิดที่หลากหลาย หรือที่นักวิชาการสายวัฒนธรรมศึกษาเรียกว่าเป็น พื้นที่แห่งปฏิบัติการทางอุดมการณ์ (ideological practice) และการครองความเป็นเจ้า (hegemony) ซึ่งเกิดขึ้นสืบเนื่องวันต่อวัน และต่อเนื่องเป็นประจำอย่างยาวนาน ฉะนั้น ละครโทรทัศน์จึงมิใช่แค่ความบันเทิงที่เสพแล้วอมเมาได้ง่ายๆ แค่นั้น หากแต่ยัง คุกรุ่นไปด้วยสงครามแห่งการแย่งชิงพื้นที่ทางความคิดของสังคม (สมสุข หินวิมาน, 2545: 189-190) ยิ่งไปกว่านั้น ในมุมมองวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ยังเห็นว่า นวนิยาย ภาพยนตร์หรือละครโทรทัศน์เป็นวาทกรรมที่แพร่กระจายสู่สังคมเป็นวงกว้าง และถือเป็นเรื่องเล่าที่แฝงความคิดและใช้วาทศิลป์เพื่อเร้าอารมณ์ สร้างความเพลิดเพลินแก่ผู้รับสาร จึงอาจมีอิทธิพลต่อความคิดของคนในสังคมโดยไม่รู้ตัว (ฟาน ไคก์ Van Dijk, 2008: 38)

ส่วนเพลงก็เปรียบเสมือนวรรณกรรมที่มีทำนองของสังคม เพลงสามารถสื่อสารกับผู้ฟังในสังคมนั้นๆ ได้อย่างง่ายดายและทำให้เข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง จึงกล่าวได้ว่า เพลงหรือดนตรีเป็นภาษาสากล ใช้ถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก ความหมายหรือความต้องการต่างๆ จากผู้ประพันธ์ไปสู่ผู้ฟัง นอกจาก

เนื้อเพลงจากการประพันธ์ที่ผสมเข้ากับจังหวะดนตรี (rhythm) และท่วงทำนองต่างๆ หลากรูปแบบ ประกอบกับเป็นยุคเทคโนโลยีการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน ส่งผลให้เพลงถือเป็นสื่อมวลชนที่แพร่หลายอย่างรวดเร็วและเข้าถึงคนได้ทุกระดับ ความแพร่หลายของเพลงนี้เองทำให้เพลงไทยสมัยนิยมเปรียบเหมือนสิ่งที่สื่อถึงลักษณะความเป็นไปของสังคมช่วงนั้น เนื้อหาของเพลง (lyric) จึงถูกหยิบยกขึ้นมาเพื่อใช้วิเคราะห์สภาพสังคมและความคิดที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้คน และแม้ว่าเพลงไทยสมัยนิยมปัจจุบันจะมีการพัฒนารูปแบบอยู่เสมอ แต่เรื่องราวหลักๆ ของบทเพลงก็ยังเป็นเนื้อหาสาระเดิมในเรื่องความรักและความสัมพันธ์ของหญิงชายในด้านต่างๆ (โสภัทร นาสวัสดิ์, 2545) ดังนั้น เพลงจึงน่าจะเป็นวาทกรรมสื่ออีกชนิดหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการหล่อหลอม ประกอบสร้างความหมายและความคาดหวังเกี่ยวกับ เพศสถานะในสังคมไทยเช่นเดียวกัน

ประกอบกับจากการศึกษาของกิบส์ (Gibbs, 1994) และโคเวคเซส (Kövecses, 2002, 2010) ซึ่งกล่าวได้ว่า ไม่ใช่เพียงแค่อ้อยคำอุปลักษณ์ที่ใช้ในการสนทนาในชีวิตประจำวันเท่านั้นที่สะท้อนมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้ อ้อยคำอุปลักษณ์ที่มีลักษณะสร้างสรรค์จากแหล่งอื่นๆ เช่น นวนิยาย บทกวี ก็สามารถสะท้อนมโนอุปลักษณ์ (conceptual metaphor) ของผู้ใช้ภาษาในสังคมได้เช่นกัน ผู้วิจัยจึงจะนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางวิเคราะห์มโนอุปลักษณ์เพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือกในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากล เนื่องจากผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกันว่า กวีหรือนักประพันธ์นับเป็นส่วนหนึ่งในสังคมผู้ใช้ภาษา ดังนั้นอุปลักษณ์ซึ่งมีลักษณะสร้างสรรค์ที่กวีหรือนักประพันธ์ใช้ก็ย่อมสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่ผู้ใช้ภาษาหรือคนในสังคมมีส่วนร่วมได้

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษามโนอุปลักษณ์เพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือกในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากล โดยมีคำถามวิจัยว่า ผู้ใช้ภาษาในสังคมไทยมีระบบความคิดหรือมโนทัศน์ต่อเพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือกอย่างไร และอุปลักษณ์ดังกล่าวสื่ออุดมการณ์เกี่ยวกับเพศสถานะในสังคมอย่างไร ทั้งนี้ผู้วิจัยจะนำแนวคิดมโนอุปลักษณ์ตามแนวอรรถศาสตร์ปริชานของเลคอฟ และจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 1980) กิบส์ (Gibbs, 1994) และโคเวคเซส (Kövecses, 2002, 2010) มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์

1.2.1. มโนอุปลักษณ์เพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกที่สื่อผ่านถ้อยคำอุปลักษณ์ในบทละครโทรทัศน์

และเพลงไทยสากล

1.2.2 ทศนคติเกี่ยวกับเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 ถ้อยคำอุปลักษณ์ในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลสะท้อนมโนอุปลักษณ์เพศชายและเพศหญิงเป็นคู่ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ได้แก่ [ผู้ชายคือผู้บริโภคร] – [ผู้หญิงคืออาหาร], [ผู้ชายคือเจ้าของสัตว์เลี้ยง] – [ผู้หญิงคือสัตว์เลี้ยง], [ผู้ชายคือสัตว์ผู้ล่า] – [ผู้หญิงคือเหยื่อ], [ผู้ชายคือผู้ครอบครอง] – [ผู้หญิงคือสิ่งของหรือทรัพย์สิน] และ [ผู้ชายคือที่พึ่ง] – [ผู้หญิงคือผู้พึ่งพา] ส่วนถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์เพศทางเลือกพบเฉพาะในบทละครโทรทัศน์ ได้แก่ [เพศทางเลือกคือสัตว์ป่า] [เพศทางเลือกคือสัตว์ป่าขนาดใหญ่] และ [เพศทางเลือกคือสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล]

1.3.2 แม้ว่าจะมีมโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติด้านบวกอยู่บ้าง แต่มโนอุปลักษณ์เพศสภาวะที่พบส่วนใหญ่สะท้อนความเหลื่อมล้ำทางเพศและอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ กล่าวคือ ผู้ชายมองผู้หญิงเป็นเพียงสิ่งตอบสนองความต้องการทางร่างกาย ผู้หญิงถูกเพิ่มค่าหรือลดค่าได้ ผู้ชายมีอำนาจแต่ผู้หญิงไร้อำนาจ ผู้หญิงต้องมีที่พึ่งพา ผู้หญิงถูกกดขี่ทางเพศ โดยมีอุดมการณ์ปิตาธิปไตยและแนวคิดวัตถุนิยมแฝงอยู่เบื้องหลังการใช้ภาษา ส่วนมโนอุปลักษณ์เพศทางเลือกส่วนใหญ่สะท้อนว่า เพศทางเลือกเป็นเพศที่ถูกเหยียดหรือดูถูกและด้อยค่ากว่า เพศหญิง

1.4 ขอบเขตการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาอุปลักษณ์ครั้งนี้เก็บรวบรวมจาก

1.4.1 บทละครโทรทัศน์หลังข่าวภาคค่ำที่ออกอากาศในสถานีโทรทัศน์ระบบดิจิทัล 5 สถานี ได้แก่ ช่อง 7 (35) ช่อง 3 (33) ช่อง 8 (27) ช่อง One (31) และช่อง GMM (25) ระหว่างเดือนมกราคม 2558 ถึงเดือนธันวาคม 2560 ทั้งนี้เพื่อให้เห็นความทันสมัยของข้อมูล ผู้วิจัยจึงไม่ได้ใช้ข้อมูล

นวนิยาย แต่เป็นละครโทรทัศน์ที่นำมาทำใหม่)remake (โดยเก็บข้อมูลจากบทละครโทรทัศน์ซึ่งเขียนขึ้นใหม่ จาก 3 แหล่งได้แก่

- 1) บทละครโทรทัศน์จากเว็บไซต์ <http://dara.trueid.net>
- 2) บทละครโทรทัศน์จากเว็บไซต์ <https://thairath.co.th>
- 3) ถ่ายถอดเทปบทละครโทรทัศน์จากเว็บไซต์ <https://drama.tlcthai.com>

1.4.2 บทเพลงไทยสากลที่เป็นเพลงใหม่และออกเผยแพร่ในเว็บไซต์

<https://www.songdee.com> ระหว่างเดือนมกราคม 2558 ถึงเดือนธันวาคม 2560

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

1.5.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยสำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งเป็น ศึกษาแนวคิดเรื่องมโนอุปลักษณ์ (Conceptual metaphor) ของเลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 1980) กิบส์ (Gibbs, 1994) และโคเวคเซส (Kövecses, 2002, 2010) รวบรวมบทความและงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับอุปลักษณ์เพศภาวะทั้งในภาษาอังกฤษและภาษาไทยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์และมโนอุปลักษณ์ ตัวอย่างเช่น สุภา อังกระ- วรนนท์ (2527), มิรินต้า บุรุงโรจน์ (2548), น้ำเพชร จินเลิศและสุภาพร พลาลัยเล็ก (2551), กานดากร เจริญ- กิตบวร (2555), ฟาริส โยธาสมุทร (2558), นิภาดา โพธิ์เรือง (2559), วรวรรณ เพ็ชรกิจ (Petchkij W. 2008), ไฮน์ (Hines, 1999), โอโตเมะ (Otome Hutheesing, 1990) เป็นต้น

จากนั้นผู้วิจัยจะได้ศึกษาแนวคิดอื่นๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศภาวะ หน้าทีอุปลักษณ์ (Goatly 1997) อุดมการณ์ปีตาธิปไตย สตรีนิยมและวัตถุนิยม ตัวอย่างเช่น โสภิทร นาสวัสดิ์ (2545) สุชาดา ทวีสิทธิ์ (2547) เสนาะ เจริญพร (2548) นราพร สังข์ชัย (2552) เพ็ญภา คล้ายสิงห์โต (2553) พัฒนพล วงษ์ม่วงและมยุรี ศรีกุลวงศ์ (2559) ญัฐพร พานโพธิ์ทอง (2556) รัชนิย์ญา กลิ่นน้ำหอม (2551) ศิริพร ภัคดีผาสุข (2553, 2561) นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ (2560) เป็นต้น

1.5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.5.2.1 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลถ้อยคำอุปสรรคเกี่ยวกับเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกในวาทกรรมสาธารณะ ใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- 1) บทละครโทรทัศน์ บทละครโทรทัศน์หลังข่าวภาคค่ำที่ออกอากาศในสถานีโทรทัศน์ระบบดิจิทัล จำนวน 5 สถานี ได้แก่ ช่อง 7 (35) ช่อง 3 (33) ช่อง 8 (27) ช่อง One (31) และช่อง GMM (25) ตั้งแต่เดือนมกราคม 2558 ถึงเดือนธันวาคม 2560 โดยคัดเลือกจากละครโทรทัศน์ที่มีเนื้อเรื่องเกิดขึ้นในยุคปัจจุบัน³ ซึ่งมีอันดับเรตติ้งสูงสุด 3 เรื่องแรก ได้ข้อมูลทั้งสิ้น 45 เรื่อง
- 2) เพลงไทยสากล บทเพลงไทยสากลเพลงใหม่ทุกเพลงที่เริ่มออกเผยแพร่ตั้งแต่เดือนมกราคม 2558 ถึงเดือนธันวาคม 2560 โดยรวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ <https://www.songdee.com> ได้ข้อมูลทั้งสิ้น 1,002 เพลง

1.5.2.2 การคัดเลือกถ้อยคำอุปสรรค

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลถ้อยคำอุปสรรคที่เกี่ยวกับเพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือกทุกตำแหน่งที่ปรากฏในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลตามกลุ่มตัวอย่างที่ระบุในข้อ 1.5.2.1 โดยเก็บเฉพาะภาษาไทยมาตรฐานเท่านั้น พิจารณาการใช้ภาษาที่เป็นการเปรียบเทียบแสดงความเหมือนระหว่าง “เพศชาย” “เพศหญิง” และ “เพศทางเลือก” กับอีกสิ่งหนึ่งที่อยู่ต่างกลุ่มทางความหมายกัน ทั้งถ้อยคำที่ปรากฏคำเชื่อม เช่น “*เธอคือนางฟ้า ฉันเป็นนางมาร*” และถ้อยคำที่ไม่ปรากฏคำเชื่อม แต่มีการใช้คำกริยาหรือคำนามแสดงการเปรียบเทียบ เช่น “*ถูกขโมยไม่มีวันกินของเหลือเดนจากผู้ชายอื่น*” แล้วบันทึกรายละเอียดของข้อมูล เช่น ถ้อยคำอุปสรรค ชื่อละคร ปีที่ออกอากาศ ช่องที่ออกอากาศ

³ แม้ละครโทรทัศน์บางเรื่องจะผลิตจากนวนิยายที่เขียนมานาน แต่เมื่อนำกลับมาทำใหม่ (remake) ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์จะเขียนบทละครโทรทัศน์ขึ้นใหม่โดยส่วนใหญ่จะปรับให้บทบาทและบทพูดมีความทันสมัย เข้ากับยุคและเหตุการณ์ในปัจจุบัน เพื่อให้ผู้ชมรู้สึกสมจริงและมีอารมณ์ร่วมในการรับชม

เลขตอน ชื่อเพลง ปีที่ออกเผยแพร่ ลำดับที่ออกเผยแพร่ ลงคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด (Microsoft Word)

1.5.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำแนวคิดเรื่องมโนอุปลักษณ์ (Conceptual metaphor) ของเลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 1980) กิบส์ (Gibbs, 1994) และโคเวคเซส (Kövecses, 2002, 2010) มาใช้วิเคราะห์ข้อมูลใน 3 ขั้นตอนดังนี้

1.5.3.1 คัดเลือกถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ปรากฏในกลุ่มข้อมูลโดยใช้นิยามและลักษณะสำคัญของ ถ้อยคำอุปลักษณ์ตามแนวคิดของเลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 1980) กิบส์ (Gibbs, 1994) และโคเวคเซส (Kövecses, 2002, 2010) ทั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บทั้งถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ปรากฏคำเชื่อม และถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ไม่ปรากฏคำเชื่อม แต่มีการใช้คำกริยาหรือคำนามแสดงการเปรียบเทียบระหว่างเพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือกรับกับอีกสิ่งหนึ่งที่อยู่ต่างกลุ่มทางความหมายกัน โดยมีเกณฑ์และขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) นิยามอุปลักษณ์

ผู้วิจัยใช้นิยามอุปลักษณ์เป็นเกณฑ์ในการจำแนกถ้อยคำอุปลักษณ์ออกจากถ้อยคำอื่นๆ ที่ปรากฏในกลุ่มข้อมูล กล่าวคือ

“อุปลักษณ์ (Metaphor) เป็นการเปรียบเทียบความเหมือนกันของสองสิ่งโดยทั้งสองต้องเป็นสมาชิกของต่างกลุ่มความหมาย สิ่งที่น่ามาเป็น “แบบ” ในการเปรียบเทียบ เรียกว่า แบบเปรียบเทียบ (source domain/ vehicle) ส่วนสิ่งที่เป็นเป้าหมายที่เราต้องการพูดถึง เรียกว่า สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (target domain/ tenor)” (Lakoff and Jackson 1980, Saeed 1997 อ้างถึงใน ธีรพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 99)

จากนิยามข้างต้น กล่าวได้ว่า ถ้อยคำอุปลักษณ์ คือรูปภาษาที่แสดงให้เห็นการเปรียบเทียบระหว่างสองสิ่งซึ่งอยู่ต่างวงความหมายกัน ในงานวิจัยนี้ถ้อยคำอุปลักษณ์จึงเป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายอื่นมาใช้กล่าวถึงเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกนั่นเอง

2) เกณฑ์การนับจำนวนถ้อยคำอุปลักษณ์

การปรากฏของถ้อยคำอุปลักษณ์ 1 ครั้ง นับเป็น 1 คำ ยกเว้นสมญานามที่ปรากฏใช้เป็นคำเรียกชื่อตัวละครตลอดทั้งเรื่อง เช่น เสือยิง เสือไพร เสือทอง เสือชิน เสือขาว เสือบาง เสือกิจ พยัคฆ์ดำ ไอ้หมาบ้าบุญสม จะนับเพียง 1 ครั้งเท่านั้น

3) ความถี่ในการปรากฏถ้อยคำอุปลักษณ์

ผู้วิจัยกำหนดว่า จำนวนถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สามารถสะท้อนมโนอุปลักษณ์ได้นั้น จะต้องปรากฏใช้ไม่ต่ำกว่า 10 ครั้ง เช่น มโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ สัตว์ไม่เชิง] จะต้องแสดงได้ด้วยถ้อยคำอุปลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ไม่เชิงตั้งแต่ 10 ครั้งขึ้นไป

1.5.3.2 วิเคราะห์มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณ์ดังกล่าว โดยวิเคราะห์ลักษณะเด่น (salient features) ของแบบเปรียบเทียบและพิจารณาปริบทที่ใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์นั้น

1.5.3.3 วิเคราะห์ทัศนคติที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ที่พบโดยใช้เกณฑ์พิจารณาจากความหมายประจำคำและปริบทที่ใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์นั้น จากนั้นจึงสังเคราะห์วามโนอุปลักษณ์เพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือกดังกล่าวสัมพันธ์กับอุดมการณ์หรือชุดความคิดใด

1.5.4 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบและเข้าใจมโนทัศน์เกี่ยวกับเพศสถานะที่สะท้อนผ่านถ้อยคำอุปลักษณ์

1.6.2 ทำให้ทราบอุดมการณ์ที่อยู่เบื้องหลังมโนอุปลักษณ์เพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือก

1.6.3 เป็นองค์ความรู้ที่ใช้เป็นแนวทางหนึ่งในการศึกษาภาษาและเพศสถานะในสังคมไทย

1.7 นิยามศัพท์ที่ใช้ในงานวิจัย

1.7.1 มโนอุปลักษณ์ (Conceptual metaphor; metaphorical concept) หมายถึง ความคิดหรือ มโนทัศน์เชิงเปรียบเทียบ เป็นการทำความเข้าใจแหวดวงความคิด (conceptual

domain) หนึ่งโดยอาศัยอีกแฉวงความคิดหนึ่ง แฉวงความคิดคือกลุ่มหรือชุดของประสพการณ์ที่เกี่ยวข้องเนื่องสัมพันธ์กัน (โคเวคเซส Kövecses, 2002: 4 อ้างถึงใน ศิริพร ภัคดีผาสุข, 2561: 83)

1.7.2 ถ้อยคำอุปลักษณ์ (Linguistic metaphor; metaphorical linguistic expression) หมายถึง รูปภาษาที่แสดงให้เห็นความคิดเชิงอุปลักษณ์ หรือเป็นรูปภาษาที่แสดงให้เห็นการเปรียบเทียบระหว่างสองสิ่งที่อยู่ต่างแฉวงความหมายกัน ถ้อยคำอุปลักษณ์เป็นสิ่งช่วยทำให้เราสามารถวิเคราะห์และเห็นมโนอุปลักษณ์ในความคิดของผู้ใช้ภาษา (ศิริพร ภัคดีผาสุข, 2561: 83)

1.7.3 เพศสภาวะ (Gender) หมายถึง ความคาดหวังของคนในสังคมวัฒนธรรมที่มีต่อ “ผู้ชาย” “ผู้หญิง” ฯลฯ และวิถีปฏิบัติซึ่งกำกับการประกอบสร้างทางสังคมของ “ผู้ชาย” “ผู้หญิง” นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงการกำหนดความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่าง “ชาย” “หญิง” ฯลฯ เพศสภาวะเป็นเรื่องของการประกอบสร้างและนำเสนอความเป็น “ผู้ชาย” และ “ผู้หญิง” ในสังคมและการแสดงอัตลักษณ์ของ “ผู้ชาย” และ “ผู้หญิง” สู่สังคม (บาร์เกอร์ Barker, 2008: 480 อ้างถึงใน ศิริพร ภัคดีผาสุข, 2553: 21)

1.7.4 มโนอุปลักษณ์เพศสภาวะ (Conceptual metaphor about gender) ในงานวิจัยนี้ หมายถึง ระบบความคิดเกี่ยวกับเพศสภาวะที่มีลักษณะเป็นอุปลักษณ์ ซึ่งเกิดจากการนำคำหรือข้อความที่มีความหมายเกี่ยวกับสิ่งอื่นๆ มาใช้ในการกล่าวถึงเพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือก มโนอุปลักษณ์เพศสภาวะจะสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์เกี่ยวกับเพศสภาวะของผู้ใช้ภาษา

1.7.5 บทละครโทรทัศน์ (Dramatic scripts) หมายถึง บทละครที่ใช้สำหรับการผลิตละครโทรทัศน์ซึ่งเขียนขึ้นจากผู้เขียนบท อาจเป็นบทละครแบบ Original คือ บทละครโทรทัศน์ที่ผู้เขียนบทคิดเค้าโครงเรื่อง (Plot) ขึ้นมาเองโดยไม่ได้ทำซ้ำหรือดัดแปลงจากบทละครหรือวรรณกรรมประเภทอื่นที่มีอยู่แล้ว หรือ บทละครแบบ Adaptation คือ บทละครที่เกิดขึ้นจากการนำนวนิยาย เรื่องสั้น เรียงความหรืองานเขียนประเภทอื่นๆ มาสร้างเป็นบทละครโทรทัศน์ (นราพร สังข์ชัย, 2552)

1.7.6 เพลงไทยสากล (Modern Thai song) ในงานวิจัยนี้ หมายถึง เพลงที่มีเนื้อร้องเป็นภาษาไทยมาตรฐาน แต่ใช้เครื่องดนตรีสากลในการบรรเลงโดยใช้มาตรฐานของโน้ตเพลงแบบสากล

1.8 ข้อตกลงเบื้องต้น

1.8.1 ข้อมูลถ้อยคำอุปลักษณ์ที่มาจากบทละครโทรทัศน์ ผู้วิจัยจะระบุที่มาท้ายตัวอย่างด้วยรูปแบบดังนี้ ปีที่ออกอากาศ เลขช่องที่ออกอากาศ ,ชื่อละคร): เลขตอนลำดับข้อมูลตัวอย่างถ้อยคำ , อุปลักษณ์ในละครเรื่องนั้น , บัลลังก์เมฆ) ตัวอย่างเช่น (5831: 10, 83 หมายถึง ละครเรื่องบัลลังก์ (

เมฆ ออกอากาศปี 2558 ช่อง One ตอนที่ 10 และเป็นข้อมูลถ้อยคำอุปสรรคลำดับที่ 83 ของละคร เรื่องนั้น

1.8.2 ข้อมูลถ้อยคำอุปสรรคที่มาจากบทเพลงไทยสากล ผู้วิจัยจะระบุที่มาทำตัวอย่างด้วยรูปแบบดังนี้ ชื่อนักร้องหรือชื่อวง – ชื่อเพลง), ปีที่ออกเผยแพร่ เดือนที่ออกเผยแพร่: ลำดับข้อมูลถ้อยคำอุปสรรคในเพลงของปีที่ออกเผยแพร่ ตัวอย่างเช่น (สิ่งของ – KLEAR, 5810: 50) หมายถึงชื่อเพลงสิ่งของ นักร้องวง KLEAR ออกเผยแพร่ปี 2558 เดือนตุลาคม และเป็นข้อมูลถ้อยคำอุปสรรคลำดับเพลงที่ 50 ของปีนั้น

1.8.3 ผู้วิจัยใช้เส้นขีดใต้ถ้อยคำอุปสรรคดังนี้ เส้นใต้ 1 เส้นคือถ้อยคำอุปสรรคเกี่ยวกับเพศหญิง เส้นใต้ 2 เส้นคือถ้อยคำอุปสรรคเกี่ยวกับเพศชาย และเส้นใต้หนา 1 เส้นคือถ้อยคำอุปสรรคเกี่ยวกับเพศทางเลือก

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาอุปลักษณ์เพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือกในวาทกรรม สาธารณะ: กรณีศึกษาบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากล ในบทนี้ ผู้วิจัยจะทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ ส่วนแรกทบทวนเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย และส่วนที่สองเป็นการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนนี้ผู้วิจัยจะทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญสำหรับงานวิจัยซึ่งประกอบด้วย 3 แนวคิดได้แก่

2.1.1 แนวคิดอุปลักษณ์ตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน

2.1.2 แนวคิดอุปลักษณ์วิเคราะห์เชิงวิพากษ์

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับเพศสถานะ

2.1.1 แนวคิดอุปลักษณ์ตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน

อุปลักษณ์ (Metaphor) เป็นการเปรียบเทียบความเหมือนกันของสองสิ่ง โดยทั้งสองต้องเป็นสมาชิกของต่างกลุ่มความหมาย สิ่งที่น่ามาเป็น “แบบ” ในการเปรียบเทียบ เรียกว่า แบบเปรียบเทียบ (source domain/ vehicle) ส่วนสิ่งที่เป็นเป้าหมายที่เราต้องการพูดถึง เรียกว่า สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (target domain/ tenor) (Lakoff and Jackson 1980, Saeed, 1997 อ้างถึงใน ญัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 99) ตัวอย่างเช่น เด็กคนนั้นขุ่นเป็นลิง ชีวิตคือการต่อสู้ เป็นต้น

นอกจากตัวอย่างข้างต้นที่มีคำเชื่อมว่า *เป็น* และ *คือ* แล้ว ถ้อยคำที่เป็นการเปรียบเทียบ ความเหมือนของสองสิ่งแต่ไม่มีคำเชื่อม เช่น *คลื่นมหาชน ทะเลภูเขา กระพือข่าววลาฯ* รวมถึงถ้อยคำที่นักวรรณคดีเรียกว่า “อุปมา” หรือ “บุคลาธิษฐาน” นักภาษาศาสตร์ก็จัดเป็นอุปลักษณ์ทั้งสิ้น ด้วยเหตุผลที่ว่าทุกกรณีที่กำลังข้างต้นมีลักษณะสำคัญคือเป็นการเปรียบเทียบสองสิ่งจากต่างกลุ่มความหมายเช่นเดียวกัน (ญัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 100)

ผู้ที่เริ่มศึกษาอุปลักษณ์ตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน คือ จอร์จ เลคอฟ (George Lakoff) และ มาร์ก จอห์นสัน (Mark Johnson) ซึ่งได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับอุปลักษณ์ไว้ในหนังสือ Metaphor

We Live By (1980) ว่า คนส่วนใหญ่เข้าใจว่าอุปลักษณ์เป็นเครื่องมือสร้างจินตนาการในบทกวีและเป็นกลวิธีทางวาทศิลป์ที่ใช้ตกแต่งถ้อยคำให้สละสลวย นอกจากนี้ยังเป็นเรื่องของการใช้ภาษาเพื่อวัตถุประสงค์พิเศษมากกว่าการใช้ภาษาปกติทั่วไป แต่เขาทั้งสองกลับพบว่า “...metaphor is pervasive in everyday life, not just in language but in thought and action. Our ordinary conceptual system, in terms of which we both think and act, is fundamentally metaphorical in nature.” กล่าวคือ อุปลักษณ์มีอยู่ทั่วไปในชีวิตประจำวัน ไม่ใช่เพียงในภาษาเท่านั้น แต่อยู่ในทั้งความคิดและการกระทำ อาจกล่าวได้ว่าเราคิดและทำสิ่งต่างๆ โดยมีอุปลักษณ์เป็นพื้นฐานโดยธรรมชาติ (Lakoff and Johnson, 1980: 3) ดังนั้นอุปลักษณ์จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการบวนการคิดของมนุษย์ที่สะท้อนออกมาในรูปของภาษา การศึกษาอุปลักษณ์ตามแนวคิดนี้จึงเป็นการศึกษาทั้งรูปภาษาและระบบความคิดของผู้ใช้ภาษา เลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 1980: 7) เรียกอุปลักษณ์ที่เป็นความเปรียบแสดงความเหมือนระหว่างสิ่งสองสิ่งว่า “ถ้อยคำอุปลักษณ์ (metaphorical linguistic expressions)”⁴ และเรียก ระบบความคิดที่มีลักษณะเป็นความเปรียบนั้นว่า “มโนอุปลักษณ์ (conceptual metaphors; metaphorical concepts)”

ทั้งนี้การวิเคราะห์รูปภาษาที่ใช้ทำให้เห็นว่ามนุษย์ทำความเข้าใจสิ่งต่างๆ หรือเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ ผ่านการคิดในลักษณะที่เป็นอุปลักษณ์หรือการเปรียบเทียบ เรามักจะทำความเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมกว่า สิ่งที่ใกล้ตัวกว่าหรือไม่เคยมีประสบการณ์ ผ่านสิ่งที่เป็นรูปธรรมกว่า สิ่งที่ใกล้ตัวกว่าหรือเคยมีประสบการณ์มาก่อน เมื่อเรามีระบบวิธีคิดเช่นนี้ การใช้ภาษาของเราก็ย่อมเป็นอุปลักษณ์ด้วย ดังนั้นถ้อยคำอุปลักษณ์ที่เราใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันจึงเป็นหลักฐานสำคัญที่เราสามารถศึกษาย้อนกลับเพื่อสะท้อนระบบความคิด มโนทัศน์ การมองโลกของผู้ใช้ภาษาในสังคมนั้นๆ ได้ ตามแนวคิดที่เลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 1980) เสนอไว้ มโนอุปลักษณ์ (Conceptual metaphor) สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

⁴ ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยไม่เก็บข้อมูลถ้อยคำอุปลักษณ์ที่มีลักษณะเป็น Dead metaphor ที่อยู่ในคำศัพท์ ตัวอย่างเช่น แขนเสื้อ ขาโต๊ะ หัวเตียง

1. อุปลักษณ์เชิงโครงสร้าง⁵ (Structural metaphor)

หมายถึง มโนอุปลักษณ์ที่เป็นการกล่าวเปรียบเทียบมโนทัศน์หนึ่งกับอีกมโนทัศน์ซึ่งมีโครงสร้างที่สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ (Lakoff and Johnson, 1980: 14) เช่น [LOVE IS JOURNEY] ดังจะสังเกตได้จากคำศัพท์ที่ใช้กล่าวเกี่ยวกับความรักนั้น เป็นการนำคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางมาใช้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

Look *how far we've come*.

We're *at a crossroads*.

We'll just have to *go our separate ways*.

We can't *turn back now*.

I don't think this relationship is *going anywhere*.

It's been a *long, bumpy road*.

This relationship is a *dead-end street*.

(Lakoff and Johnson, 1980: 44-45)

จากตัวอย่างดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้พูดภาษาอังกฤษมีความคิดเปรียบเทียบระหว่างความรักกับการเดินทาง เนื่องจากมนุษย์เรามีประสบการณ์และความเข้าใจเกี่ยวกับการเดินทาง ทั้งนี้วงความหมายต้นทาง (Source domain) หรือแบบเปรียบเทียบ (Vehicle) คือ การเดินทาง และวงความหมายปลายทาง (Target domain) หรือสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (Tenor) คือ ความรัก จะมีองค์ประกอบหรือโครงสร้างย่อยๆ ที่สามารถจับคู่และสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ ดังนั้นจึงสามารถเปรียบเทียบโครงสร้างของ [LOVE] และ [JOURNEY] ได้ดังนี้

Source: [JOURNEY]

- the travelers
- the vehicle
- the journey
- the distance covered

Target: [LOVE]

- the lovers
- the love relationship itself
- events in relationship
- the progress made

⁵ ผู้วิจัยเรียกชื่อมโนอุปลักษณ์ทั้งสามประเภทตามคำแปลภาษาไทยที่ ญัฐพร พานโพธิ์ทอง ใช้ในหนังสือ วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์: แนวคิดและการนำมาศึกษาวาทกรรมในภาษาไทย (2556)

- the obstacles encountered
- the difficulties experienced
- decisions about which way to go
- choices about what to do
- the destination of the journey
- the goal(s) of the relationship

(Kövecses, 2010: 9)

นอกจากนี้ เลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 1980) ยังได้กล่าวอีกว่า การเปรียบเทียบ เป็นกระบวนการถ่ายโยงความหมายระหว่างสองวงความหมาย (Conceptual domains) กล่าวคือ เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายต้นทาง (Source domain) ซึ่งเป็นวงความหมายเดิม ไปยังวงความหมายปลายทาง (Target domain) ซึ่งเป็นวงความหมายใหม่ที่ผู้ใช้ภาษาต้องการเปรียบเทียบ ดังตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในวงความหมายต้นทางเป็นกลุ่มความหมายของคำที่เกี่ยวข้องกับการเดินทาง ไม่ว่าจะเป็นผู้เดินทาง พาหนะ ระยะทาง อุปสรรค และเป้าหมายของการเดินทาง ถูกนำไปใช้เปรียบเทียบกับความรัก ซึ่งความรักเป็นสิ่งที่ผู้ใช้ภาษาต้องการสื่อจึงเป็นวงความหมายปลายทาง การเปรียบเทียบดังกล่าวเป็นกระบวนการถ่ายโยงความหมายระหว่างความรักและการเดินทาง ความสัมพันธ์ที่เกิดจากการเปรียบเทียบทั้งสองแนวคิดถือเป็นมโนอุปลักษณ์ (Conceptual metaphor) ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ทางสังคม

2. อุปลักษณ์เชิงพื้นที่ (Orientational metaphor)

หมายถึง มโนอุปลักษณ์ที่เกิดจากการทำความเข้าใจหรือรับรู้เกี่ยวกับสิ่งหนึ่งโดยใช้ประสบการณ์เกี่ยวกับพื้นที่ ตำแหน่ง ทิศทางเข้ามาเปรียบเทียบ เช่น ขึ้น-ลง เข้า-ออก หน้า-หลัง เปิด-ปิด ลึก-ตื้น กลาง-ริม เป็นต้น (Lakoff and Johnson, 1980: 14) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

[HAPPY IS UP ; SAD IS DOWN]

I'm feeling *up* today.

That *boosted* my spirits.

My spirits *rose*.

You're in *high* spirits.

I'm *depressed*.

He's really *low* these days.

I *fell* into a depression.

My spirits *sank*.

(Lakoff and Johnson, 1980: 15)

ลักษณะการใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์ในตัวอย่างดังกล่าวทำให้เราทราบมโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่อง “ความสุข” และ “ความทุกข์” ว่ามีความเกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพด้วย คือ เวลาเรามีความสุข เรามักเอามาเปรียบเทียบกับประสบการณ์ทางกายภาพที่ร่างกายเคลื่อนไปในทิศทาง “ขึ้น” แต่เวลาที่เรามีความทุกข์ ร่างกายของเราก็มักเคลื่อนที่ไปในทิศทาง “ลง”

เลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 1980: 14) ยังได้กล่าวถึงลักษณะของ Orientational metaphors ไว้อีกว่า เป็นประสบการณ์ทางกายภาพและทางวัฒนธรรมที่เราพบอยู่ทั่วไปในชีวิตประจำวัน ในคำที่บอกตำแหน่งตรงข้ามกัน เช่น คำว่า up – down คำว่า in – out ก็เป็นคำที่บอกลักษณะกายภาพตามธรรมชาติ ซึ่งการใช้มโนอุปลักษณ์ประเภทนี้จะขึ้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่แตกต่างกันในแต่ละวัฒนธรรม ดังนั้นความหมายของคำนี้ๆ ก็จะเปลี่ยนแปลงไป ตัวอย่างเช่น คำว่า อนาคต (Future) บางวัฒนธรรมหมายถึงสิ่งที่อยู่ข้างหน้า ในขณะที่บางวัฒนธรรมอาจมีมโนทัศน์ว่า อนาคต หมายถึงสิ่งที่อยู่ข้างหลัง เป็นต้น

3. อุปลักษณ์เชิงวัตถุ (Ontological metaphor)

หมายถึง มโนอุปลักษณ์ที่เปรียบสิ่งที่เป็นนามธรรมว่าเป็นเหมือนสิ่งที่เป็นรูปธรรม มโนอุปลักษณ์ประเภทนี้จะมองเหตุการณ์ กิจกรรม อารมณ์ ความคิด ฯลฯ ผ่านวัตถุหรือสิ่งที่มีอยู่จริง (Lakoff and Johnson, 1980: 25) ซึ่งจะคล้ายคลึงกับการใช้บุคลาธิษฐาน เช่น ในสังคมอังกฤษจะมีอุปลักษณ์ที่กล่าวถึงจิตใจ ดังตัวอย่าง

[THE MIND IS A BRITTLE OBJECT]

Her ego is very *fragile*.

You have to *handle him with care* since his wife's death.

He *broke* under cross-examination.

She is *easily crushed*.

The experience *shattered* him.

I'm *going to pieces*.

His mind *snapped*.

(Lakoff and Johnson, 1980: 28)

จากตัวอย่างการใช้ถ้อยคำอุปลักษณดังกล่าว ทำให้เราเห็นมโนทัศน์ของคนในสังคมอังกฤษที่มองว่าจิตใจเป็นวัตถุอย่างหนึ่งที่มีคุณสมบัติเปราะบาง สามารถแตกหักได้ง่าย จึงมีการนำคำศัพท์ที่มักปรากฏร่วมกับสิ่งที่เป็นรูปธรรม คือ “วัตถุเปราะบาง” มาใช้กล่าวถึง “จิตใจ” ซึ่งเป็นสิ่งที่มีลักษณะเป็นนามธรรม

แนวคิดของเลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 1980, 2003 อ้างถึงใน รัชนิญญา กลิ่นน้ำหอม, 2551: 23) ทำให้เกิดการศึกษาลักษณะด้วยมุมมองอรรถศาสตร์ปริชานในภาษาต่างๆ อย่างกว้างขวาง แต่เมื่อพิจารณาอุปลักษณส่วนใหญ่ที่เลคอฟและจอห์นสันนำมาเป็นตัวอย่างนั้นจะเห็นว่า มักเป็นถ้อยคำอุปลักษณที่ผู้ใช้ภาษาใช้สื่อสารกันทั่วไปในชีวิตประจำวันซึ่งผู้ใช้ภาษาอาจไม่ได้สังเกตว่าเป็นถ้อยคำอุปลักษณ จึงทำให้เกิดข้อสงสัยว่า ถ้อยคำอุปลักษณที่มีลักษณะสร้างสรรค์ซึ่งผู้ใช้ภาษาเลือกที่จะนำมาเปรียบให้เห็นโดดเด่นนั้นนับเป็นถ้อยคำที่สามารถสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์หรือวิถีคิดในระบบการรับรู้ของผู้ใช้ภาษาได้หรือไม่ ทั้งนี้ จากประเด็นที่สงสัยดังกล่าว มีนักวิชาการที่นำแนวคิดของเลคอฟและจอห์นสันมาเป็นแนวทางในการศึกษาลักษณะในบทกวี นั่นก็คือ กิบส์ (Gibbs, 1994) และโคเวคเซส (Kövecses, 2002, 2010)

กิบส์ (Gibbs, 1994: 5) กล่าวว่า หากเราพิจารณาการใช้ภาษาเชิงสร้างสรรค์ที่ใช้กล่าวถึงความรักหรือ มโนทัศน์ที่ซับซ้อนอื่นๆ จะพบว่ามโนทัศน์เหล่านั้นตั้งอยู่บนชุดความคิดหรือชุดมโนทัศน์เล็กๆ ซึ่งมีผลต่อการกำหนดความคิดส่วนบุคคลและการทำความเข้าใจประสบการณ์ต่างๆ ผู้พูดชาวอเมริกันมักจะกล่าวถึงความรักว่า *I was given new strength by her love, I thrive on love, He's sustained by love* และ *I'm starved for your affection* ซึ่งสะท้อนว่าผู้พูดมีมโนอุปลักษณ LOVE AS NUTRIENT และทำความเข้าใจความรักซึ่งเป็นเรื่องที่ซับซ้อน เป็นนามธรรมหรือไม่คุ้นเคยผ่านชุดความคิดที่คุ้นเคยมากกว่าอย่างสารอาหารชนิดต่างๆ

กิบส์ยกตัวอย่างบทกวีเกี่ยวกับความรักชื่อ “I Taste a Liquor Never Brewed” ของ Emily Dickinson กวีชาวอเมริกันที่ว่า

I taste a liquor never brewed
 From tankards scooped in pearl.
 Not all the Frankfort berries
 Yield such an alcohol.
 Inebriate of air am I
 And debauchee of dew,
 Reeling through endless summer days
 From inns of molten blue.
 When landlords turn the drunken bee
 Out of the foxglove's door,
 When butterflies renounce their drams,
 I shall but drink the more,
 Til seraphs swing their snowy hats
 And saints to windows run
 To see the little tippler
 From the manzanilla come!

(Gibbs, 1994: 6)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กวีพรรณนาถึงความรักว่าเป็นเหมือน *liquor never brewed* นับเป็นการตกแต่งประดับประดาความคิดที่ว่าความรักคือสารอาหารประเภทหนึ่ง ซึ่งก็ยังคงอยู่ในวงความหมายเดียวกับถ้อยคำอุปสรรคที่คนใช้กันทั่วไปอย่างเช่น *I'm drunk with love, He's sustained by love, I'm starved for your affection* และอื่นๆ การใช้ถ้อยคำอุปสรรคที่สร้างสรรค์ดังกล่าวจึงเป็นเพียงการนำเสนอตัวอย่างมนโออุปสรรคเกี่ยวกับประสบการณ์ของกวีด้วยลีลาภาษาเฉพาะของตนเองหากแต่ยังคงอยู่บนพื้นฐานการทำความเข้าใจประสบการณ์ผ่านมนโออุปสรรคโดยปกติทั่วไป กิบส์ (Gibbs, 1994: 7) สรุปว่า อุปสรรคที่กวีใช้ซึ่งดูแปลกใหม่และเป็นลีลาเฉพาะตัวนั้น แท้จริงแล้วอยู่ภายใต้กรอบมนทัศน์ที่ผู้ใช้ภาษานั้นมีอยู่ กวีไม่ได้สร้างมนทัศน์ใหม่เกี่ยวกับสิ่งนั้น เพียงแต่เป็นการนำเสนอมนทัศน์เดิมในวิธีหรือแนวทางใหม่

โคเวคเซส (Kövecses, 2010: 49) กล่าวในทำนองเดียวกันว่า ถ้อยคำอุปสรรคที่สร้างสรรค์ของกวีนั้นเป็นการนำมโนอุปสรรคที่มีอยู่เดิมมาสร้างสรรค์ใหม่ด้วยภาษาที่แตกต่างออกไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกวีเพียงแต่ต้องการนำเสนอมุมมองที่ใหม่หรือแตกต่างไปแง่มุมเดิม เช่น การกล่าวถึงชีวิตด้วยถ้อยคำอุปสรรคที่แตกต่างกันของกวีอย่าง Robert Frost และ Dante ดังข้อความ

Two roads diverged in a wood, and I –

I took the one less travelled by.

And that has made all the difference. (Robert Frost)

In the middle of life's road

I found myself in a dark wood. (Dante)

(Kövecses, 2010: 53)

โคเวคเซสอธิบายว่า ถ้อยคำอุปสรรคจากตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นอาจดูเหมือนเป็นอุปสรรคผิดแปลกไปจากเดิม (unconventional metaphor) กวีอาจเลือกสรรถ้อยคำที่แตกต่างมาใช้กล่าวเกี่ยวกับชีวิตหรือพยายามสร้างสรรค์โดยเพิ่มมุมมองใหม่ๆ ที่ไม่เคยมีใช้มาก่อนเข้าไปในองค์ประกอบของแบบเปรียบเทียบ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นไม่ว่าจะตกแต่งถ้อยคำอย่างไร ถ้อยคำอุปสรรคเหล่านั้นก็ยังคงสะท้อนมโนอุปสรรคตามขนบที่ใช้กันทั่วไป (conventional metaphor) ว่า LIFE IS A JOURNEY ซึ่งเป็นมโนอุปสรรคที่ผู้ใช้ภาษาในสังคมมีร่วมกัน (โคเวคเซส Kövecses, 2010: 53)

จากการศึกษาของกิบส์ (Gibbs, 1994) และโคเวคเซส (Kövecses, 2002, 2010) กล่าวได้ว่า ไม่ใช่เพียงแต่ถ้อยคำอุปสรรคที่ใช้ในการสนทนาในชีวิตประจำวันเท่านั้นที่สะท้อนมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้ ถ้อยคำ อุปสรรคที่มีลักษณะสร้างสรรค์จากแหล่งอื่นๆ เช่น นวนิยาย บทกวี ก็สามารถสะท้อนมโนอุปสรรค (conceptual metaphor) ของผู้ใช้ภาษาในสังคมได้เช่นกัน ผู้วิจัยจึงจะนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางวิเคราะห์มโนอุปสรรคเพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือกในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากล เนื่องจากผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกันว่า กวีหรือนักประพันธ์นับเป็นส่วนหนึ่งในสังคมผู้ใช้ภาษา ดังนั้นอุปสรรคซึ่งมีลักษณะสร้างสรรค์ที่กวีหรือนักประพันธ์ใช้ก็ย่อมสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ที่ผู้ใช้ภาษาหรือคนในสังคมมีร่วมกันได้

การศึกษานิยามและลักษณะสำคัญของอุปสรรคทั้งสามประเภทจะช่วยให้ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแนวทางในการคัดเลือกถ้อยคำอุปสรรคเกี่ยวกับเพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือกที่ปรากฏในบท

ละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากล) ส่วนการศึกษาเรื่องมโนอุปลักษณ์ (Conceptual metaphor) ตามแนวคิดของเลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 1980) (Gibbs, 1994) และโคเวคเซส (Kövecses, 2002, 2010) จะช่วยให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างถ้อยคำอุปลักษณ์และมโนอุปลักษณ์ ตลอดจนใช้เป็นแนวทางทำความเข้าใจว่า มโนอุปลักษณ์เหล่านั้นสามารถแสดงระบบความคิดหรือ มโนทัศน์ของมนุษย์เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ อย่างไรบ้าง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงจะได้นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการตีความอุปลักษณ์เพื่อวิเคราะห์ว่า ถ้อยคำอุปลักษณ์เกี่ยวกับเพศสถานะที่พบ สะท้อนให้เห็น มุมมองหรือแนวคิดเกี่ยวกับ “ผู้ชาย” “ผู้หญิง” และ “เพศทางเลือก” ได้อย่างไร

โกทลี (Goatly, 1997 อ้างถึงใน ญัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 106-107) เป็นผู้ที่ได้ศึกษาและรวบรวม หน้าที่ของอุปลักษณ์ไว้มากที่สุดคือ 13 หน้าที่ โดยนำแนวคิดเรื่องหน้าที่ทางสังคมของ ภาษาที่ฮัลลiday (Halliday, 1994) เสนอไว้มาจำแนกกลุ่มหน้าที่ของอุปลักษณ์เป็นกลุ่มใหญ่ 3 กลุ่ม ได้แก่ หน้าที่ด้านการถ่ายทอดความคิด หน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ และหน้าที่ด้านการเรียบเรียงความ หน้าที่ต่างๆ มีดังนี้

หน้าที่ด้านการถ่ายทอดความคิด

- เติมช่องว่างในคลังคำ (Filling lexical gaps)
- อธิบายสิ่งที่เปนนามธรรมและเป็นแบบจำลอง (Explanation and Modeling)
- ทำให้เกิดมุมมองใหม่ (Reconceptualization)

หน้าที่ด้านการถ่ายทอดความคิดและด้านบุคคลสัมพันธ์

- เปนแนวเทียบหรือเป็นการทิ้งเหตุผลเพื่อโน้มน้าวใหญ่ฟังทำหรือไม่ทำ บางอย่าง (Argument by analogy and/or false reasoning)
- สื่ออุดมการณ์ (Ideology)

หน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์

- แสดงอารมณ์ความรู้สึก (Expressing emotional attitude)
- ช่วยในการตกแต่งหรืออำพราง (Decoration, disguise)
- เป็นการกล่าวเกินจริง (Hyperbole)

- สร้างความสนิทสนม (Cultivating intimacy)
- สร้างอารมณ์ขันและใช้ในการละเล่นทางภาษา (Humour and games)

หน้าที่ด้านการเรียบเรียงความ

- ช่วยเรียบเรียงความ (Textual structuring)
- เป็นบันทึงคดีที่ช่วยสร้างโลกจินตนาการ (มองว่านวนิยายหนึ่งเรื่องเป็นอุปลักษณ์) (Fiction)
- ช่วยให้จำ ทำให้โดดเด่น ใช้คำน้อยแต่สื่อความได้มาก (Enchanting memorability, foregrounding, and informativeness)

ในบรรดาหน้าที่เหล่านี้ ผู้ทำงานด้านวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์มักให้ความสนใจหน้าที่ด้านการถ่ายทอดความคิดมากกว่าด้านอื่น โกลตี (Goatly 1997, 2007) และชาร์เตอร์ส-แบล็ค (Charteris-Black 2004, 2005) กล่าวถึงหน้าที่ของอุปลักษณ์ในการถ่ายทอดความคิด การกำหนดมุมมองใหม่ การโน้มน้าวใจ และการสื่ออุดมการณ์ไว้ใกล้เคียงกัน โดยโกลตีกล่าวไว้ว่า “อุปลักษณ์จัดโครงสร้างความคิดของเรา โดยซ่อนลักษณะบางอย่างและทำให้ลักษณะบางอย่างของสิ่งที่ถูกเปรียบเด่นขึ้น” ส่วนชาร์เตอร์ส-แบล็คชี้ให้เห็นว่า “อุปลักษณ์โน้มน้าวใจเราได้เพราะอุปลักษณ์เปลี่ยนวิถีที่เรามองหรือเข้าใจโลกและมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของเรา อุปลักษณ์เสนอวิถีมองโลกซึ่งต่างจากวิถีปกติ จึงทำให้เราเกิดการรับรู้หรือเข้าใจแบบใหม่” (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 108)

จากการศึกษาเรื่องหน้าที่ของอุปลักษณ์จะช่วยให้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า มโนอุปลักษณ์นั้นๆ ทำหน้าที่อะไรในการสื่อสาร ถ่ายทอดความคิดเกี่ยวกับเพศภาวะหรือสื่ออุดมการณ์ใดบ้าง และตั้งคำถามต่อไปว่าเพราะเหตุใดมโนอุปลักษณ์นั้นจึงถูกเลือกนำมาใช้ในปริจเฉท ความรู้ในส่วนนี้ผู้วิจัยสามารถใช้เป็นพื้นฐานประกอบในการอธิบายเหตุผลเชิงอุดมการณ์ที่อยู่เบื้องหลังการใช้มโนอุปลักษณ์เพศชาย เพศหญิงและเพศที่สามดังกล่าวต่อไป

2.1.2 แนวคิดอุปลักษณ์วิเคราะห์เชิงวิพากษ์

แม้การศึกษาอุปลักษณ์ตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน (Cognitive semantics) จะสามารถใช้อธิบายว่าเราเข้าใจอุปลักษณ์ว่าอย่างไร แต่ก็ยังไม่สามารถตอบคำถามว่า เพราะเหตุใดผู้ส่งสารจึงเลือกใช้อุปลักษณ์เหล่านั้น โดยเฉพาะในวาทกรรมที่มีวัตถุประสงค์เชิงวาทศิลป์เพื่อการโน้มน้าวใจ

(Charteris-Black 2004: 247) ซึ่งการศึกษาอุปลักษณ์ตามแนวคิดอุปลักษณ์วิเคราะห์เชิงวิพากษ์จะ
ช่วยตอบคำถามนี้ได้

ชาร์เตอร์อิส-แบล็ค (Charteris-Black 2004, 2005) รวบรวมมุมมองจากวาทกรรมวิเคราะห์
เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) การวิเคราะห์คลังข้อมูล (Corpus Analysis) วัจนปฏิบัติ
ศาสตร์ (Pragmatics) และภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive Linguistics) แล้วเสนอแนวคิดอุปลักษณ์
วิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Metaphor Analysis: CMA) ไว้ในหนังสือชื่อ Corpus
Approaches to Critical Metaphor Analysis (2004) โดยกล่าวถึงวัตถุประสงค์ไว้ว่า “การ
วิเคราะห์อุปลักษณ์เชิงวิพากษ์เป็นแนวทางที่มีลักษณะเช่นเดียวกับวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์คือ
มีเป้าหมายเพื่อเผยให้เห็นเจตนาที่แอบแฝง (และอาจจะโดยไม่รู้ตัว) ของผู้ใช้ภาษา”

“Critical Metaphor Analysis is an approach to metaphor analysis
that – as we have seen with critical discourse analysis – aims to reveal
the covert (and possibly unconscious) *intentions* of language
users.”
(Charteris-Black 2004: 34)

ต่อมาเมื่อเขาเขียนหนังสืออีกเล่มหนึ่งชื่อ Politicians and Rhetoric: The Persuasive
Power of Metaphor (2005) ชาร์เตอร์อิส-แบล็คได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์อุปลักษณ์
เชิงวิพากษ์โดยระบุไว้อย่างชัดเจนว่า

“Critical Metaphor Analysis is an approach to the analysis of
metaphors that aims to identify the *intentions* and *ideologies*
underlying language use.”
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

(Charteris-Black 2005: 26)

นั่นคือ การวิเคราะห์อุปลักษณ์เชิงวิพากษ์มุ่งชี้ให้เห็นเจตนาและอุดมการณ์ที่อยู่เบื้องหลังการ
ใช้ภาษา นอกจากนี้ชาร์เตอร์อิส-แบล็คยังได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการวิเคราะห์อุปลักษณ์เชิง
วิพากษ์กับวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) ไว้ว่า วาทกรรมวิเคราะห์
เชิงวิพากษ์มุ่งวิเคราะห์อุดมการณ์ที่แฝงอยู่ในตัวบท ทั้งนี้มีความคิดเบื้องหลังว่า ตัวบทมิได้เป็นกลาง
อย่างที่ “ดูเหมือน” จะเป็น แต่มีกระบวนการทางสังคม “เลือก” รูปภาษาเพื่อสื่อความหมายที่ต้องการ
อุปลักษณ์ก็เป็นหนึ่งในตัวเลือกทางภาษาที่พูดถึงนั่น ดังนั้นการวิเคราะห์อุปลักษณ์จึงเผยให้เราเห็น

ความคิดที่แฝงอยู่ในตัวบท (Charteris-Black 2004 อ้างถึงใน ญัฐพร พานโพธิ์ทอง 2556: 110-111)

ชาร์เตอร์ส-แบล็คชี้ให้เห็นว่าการศึกษาอุปลักษณ์ตามแนววรรณศาสตร์ปริชานเพียงอย่างเดียว อาจไม่เพียงพอ เพราะอุปลักษณ์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับระบบความหมายของคำ แต่เป็นเรื่องของตัวเลือกที่ผู้พูดแต่ละคนเลือกใช้แตกต่างกันไปตามเจตนาและปริบท (Charteris-Black 2004: 9-10) ดังนั้น ทฤษฎีอุปลักษณ์จะสมบูรณ์ได้เมื่อเพิ่มมุมมองทางวัจนปฏิบัติศาสตร์เข้าไปด้วยเพื่ออธิบายการเลือกใช้อุปลักษณ์ไปพร้อมกับการอ้างอิงถึงจุดประสงค์ของการใช้อุปลักษณ์ในปริบทที่เฉพาะเจาะจงนั้นด้วย (Charteris-Black 2004: 247)

นอกจากนั้น ชาร์เตอร์ส-แบล็ค (Charteris-Black) ยังมองว่าอุปลักษณ์เป็นกลวิธีทางภาษาที่มีพลังในการโน้มน้าวใจอย่างมาก โดยเฉพาะมีอิทธิพลต่อความเชื่อ ทศนคติและค่านิยมของเรา เพราะอุปลักษณ์จะเร้าอารมณ์ความรู้สึกบางอย่างโดยที่ผู้รับสารอาจไม่รู้ตัว และจะมีผลต่อการประเมินค่าว่าเราจะมีความคิดหรือความเชื่อต่อ สิ่งนั้นๆ ในระดับใด ซึ่งอุปลักษณ์ทำสิ่งเหล่านี้ผ่านการถ่ายโอนคุณสมบัติเชิงบวกหรือเชิงลบจากแบบเปรียบไปสู่ สิ่งที่ถูกเปรียบ ดังนั้นเมื่อผู้รับสารมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างแบบเปรียบและสิ่งที่ถูกเปรียบแล้วก็จะประเมินค่าสิ่งนั้นว่าดี/ ไม่ดีตามความคิดและความเชื่อดังกล่าว ดังที่ชาร์เตอร์ส-แบล็ค (Charteris-Black 2005: 13) กล่าวไว้ว่า

“Metaphor influences our beliefs, attitudes and values because it uses language to activate unconscious emotional associations and it influences the value that we place on ideas and beliefs on a scale of goodness and badness. It does this by transferring positive or negative associations of various source words to a metaphor target.”

(Charteris-Black 2005: 13)

จะเห็นว่า หากผู้ส่งสารเลือกใช้อุปลักษณ์ที่มีแบบเปรียบเชิงบวกมากกล่าวถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง สิ่งนั้นก็ย่อมได้รับการประเมินค่าเชิงบวกในมุมมองของผู้รับสาร ในทางตรงกันข้าม หากผู้ส่งสารเลือกใช้อุปลักษณ์ที่มีแบบเปรียบเชิงลบ ผู้รับสารก็อาจจะประเมินค่าสิ่งนั้นเป็นลบ เมื่ออุปลักษณ์มีอิทธิพลต่อ

มุมมอง ความเข้าใจและความรู้สึกที่เรามีต่อสิ่งนั้นๆ อุปลักษณ์จึงถือเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการโน้มน้าวใจ (persuasion) และจัดเป็นลักษณะสำคัญในวาทกรรมประเภทโน้มน้าวใจโดยเฉพาะในวาทกรรมการเมือง

ด้วยเหตุที่อุปลักษณ์ถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้เพื่อนำเสนออุดมการณ์ มีอิทธิพลต่อมุมมองและยังมีประสิทธิภาพในการโน้มน้าวใจผู้รับสาร ดังนั้นชาร์เตอร์ซิส-แบล็ค (Charteris-Black 2004: 34-41) จึงเสนอการวิเคราะห์อุปลักษณ์เชิงวิพากษ์ (Critical Metaphor Analysis) เป็นแนวทางการศึกษาอุปลักษณ์เพื่อให้เข้าถึงอุดมการณ์บางอย่างที่แอบแฝงอยู่เบื้องหลังการใช้ภาษา เขาเสนอขั้นตอนการวิเคราะห์อุปลักษณ์เชิงวิพากษ์ไว้ 3 ขั้นตอนซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์วาทกรรมที่แฟร์คลัฟ (Fairclough 1995a: 6) เสนอไว้ได้แก่ 1. การระบุ 2. การตีความ และ 3. การอธิบาย และยังตั้งข้อสังเกตไว้ว่าทั้ง 3 ขั้นตอนเป็นไปตามแนวคิดเรื่องหน้าที่ภาษาของฮัลลiday (Halliday 1985) ผสมผสานกับหลักการวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis: CDA) ชาร์เตอร์ซิส-แบล็คเสนอขั้นตอนการวิเคราะห์อุปลักษณ์เชิงวิพากษ์และแสดงตัวอย่างการนำขั้นตอนแต่ละขั้นไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลเหตุการณ์การก่อการร้ายที่อาคารเวิร์ลเทรดเซ็นเตอร์และเพนตากอนในประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2001 มีรายละเอียดดังนี้

1. การระบุอุปลักษณ์ (Metaphor identification)

ขั้นตอนนี้เป็นการพิจารณาคัดเลือกข้อมูลว่า ข้อความใดเป็นถ้อยคำอุปลักษณ์ โดยอาศัยนิยามและลักษณะสำคัญของอุปลักษณ์เป็นแนวทาง ชาร์เตอร์ซิส-แบล็ค (Charteris-Black 2004: 21, 2005: 14) ได้ให้ความหมายอุปลักษณ์ไว้ว่า

“a linguistic representation that results from the shift in the use of word or phrase from the context or domain in which it is expected to occur to another context or domain where it is not expected to occur, thereby causing semantic tension. It potentially has linguistic, pragmatic and cognitive characteristics”

กล่าวโดยสรุปได้ว่า อุปลักษณ์คือรูปภาษาที่เป็นผลจากการใช้คำหรือกลุ่มคำข้ามกลุ่มทางความหมาย จากที่เคยปรากฏในบริบทหรือกลุ่มทางความหมายหนึ่งไปใช้ในบริบทหรือกลุ่มทาง

ความหมายอื่นที่เราไม่คาดคิดมาก่อน ดังนั้นจึงก่อให้เกิดความตึงเครียดทางความหมาย อุปลักษณ์มีคุณลักษณะทั้งทางด้านภาษา วัจนปฏิบัติศาสตร์และปริชาน แนวทางในการระบุอุปลักษณ์มี 2 ขั้นตอนคือ ขั้นแรก อ่านตัวอย่างข้อความอย่างละเอียดเพื่อระบุสิ่งที่คาดว่าจะจะเป็นอุปลักษณ์โดยยึดนิยามอุปลักษณ์ดังกล่าวข้างต้นเป็นหลัก แล้วนำคำหรือกลุ่มคำเหล่านั้นมาจำแนกเป็น metaphor keywords ในเชิงปริมาณ ส่วนขั้นที่สอง พิจารณาในเชิงคุณภาพว่า keywords นั้นๆ จะปรากฏใช้เป็นความหมายเชิงอุปลักษณ์หรือใช้เป็นความหมายตามรูปหรือไม่ในบริบทใด (ชาร์เตอร์ส-แบล็ค Charteris-Black 2004: 35)

ตัวอย่างเช่น ภายหลังจากเหตุการณ์ก่อการร้ายในสหรัฐอเมริกา George Bush ประธานาธิบดีในขณะนั้นได้ประกาศคำมั่นสัญญา มีใจความตอนหนึ่งว่า “fight a *crusade* against terror” ในที่นี้คำว่า ‘*crusade*’ อาจมี 2 ความหมายคือ ความหมายแรก หมายถึง สงครามศาสนา ในช่วงศตวรรษที่ 11-13 ระหว่างทหารคริสเตียนกับมุสลิมเพื่อแย่งชิงดินแดนศักดิ์สิทธิ์ และ ความหมายที่สอง หมายถึง การปฏิรูปหรือเปลี่ยนแปลงระบบบางอย่างในองค์กรด้วยความกระตือรือร้นและความมุ่งมั่น

ทั้งนี้ หากพิจารณาความหมายทั้งสองความหมาย ดูเหมือนว่า George Bush ต้องการใช้คำว่า ‘*crusade*’ เพื่อสื่อความหมายเชิงเปรียบเทียบ (metaphorical sense) ตามความหมายที่สอง แต่สำหรับประเทศอย่างสหรัฐอเมริกาซึ่งเพิ่งถูกโจมตี คำว่า ‘*crusade*’ ก็อาจถูกตีความหมายตามตัวอักษร (literal meaning) อย่างในความหมายแรกได้ เพราะกลุ่มผู้ก่อการร้ายทั้งหมดก็เป็นมุสลิม ทั้งนี้อาจเป็นการกระตุ้นให้เกิดมุมมองต่อไปได้ว่าความขัดแย้งดูเหมือนจะเป็นเรื่องของศาสนาอย่างความหมายตามตัวอักษร แต่เมื่อตรวจสอบชุดคำที่ปรากฏร่วมกันของวลี ‘*crusade against*’ จากคลังข้อมูล The Bank of English จะพบว่าส่วนใหญ่คำที่ตามหลังวลีดังกล่าวคือคำว่า corruption, slavery, communism, abortion, Islam และ poverty ชาร์เตอร์ส-แบล็คจึงเสนอว่า ‘*crusade*’ ยังคงสื่อความหมายในเชิงเปรียบเทียบเพราะสอดคล้องกับนิยามอุปลักษณ์กล่าวคือ เป็นรูปภาษาที่เกิดจากการนำคำที่ใช้ในวงความหมายการต่อสู้ทางศาสนาไปใช้ในวงความหมายของกิจกรรมหรือการกระทำที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา เช่น การปฏิรูปสังคม

2. การตีความอุปมาอุปไมย (Metaphor interpretation)

ขั้นตอนนี้เป็นการตีความถ้อยคำอุปมาอุปไมย (metaphorical expression) ที่ได้จากการคัดเลือกในขั้นที่ 1 ว่าสะท้อนมโนอุปมาอุปไมย (conceptual metaphor) ไດ การตีความในขั้นนี้จะต้องวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอุปมาอุปไมยที่พบกับปัจจัยด้านระบบปริชาน (cognitive factor) ตามแนวคิดเรื่องมโนอุปมาอุปไมยของเลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson 1980) และปัจจัยด้านบริบทการใช้ภาษา (pragmatic factor) ซึ่งมีผลต่อการเลือกใช้อุปมาอุปไมย

ตัวอย่างเช่น จากข้อความที่ประธานาธิบดี George Bush กล่าวว่า “fight a *crusade* against terror” ถ้อยคำอุปมาอุปไมย ‘*crusade*’ ซึ่งเขาเจตนาใช้ตามความหมายที่สองนั้น สะท้อนให้เห็นมโนอุปมาอุปไมย POLITICAL IS RELIGION ทั้งนี้เราสามารถยืนยันว่ามีมโนอุปมาอุปไมยดังกล่าวในมโนทัศน์ของ George Bush ได้จากการพบถ้อยคำอุปมาอุปไมยอื่นที่เขาใช้เช่น ‘axis of evil’ ซึ่งก็สะท้อนมโนอุปมาอุปไมย POLITICAL IS RELIGION เช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าการใช้ถ้อยคำอุปมาอุปไมย ‘*crusade*’ ของ George Bush กลับได้ผลตรงกันข้าม เพราะชาวมุสลิมบางคนตีความคำนี้ตามตัวอักษร (ตามความหมายแรก) เห็นได้จากตัวอย่างคำพูดภาษาอารบิกที่ Osama bin Laden เปิดเผยต่อสำนักข่าว al-Jazeera และแปลเป็นภาษาอังกฤษโดย CNN ความว่า

S1 ‘To our Muslim brothers in Pakistan, peace be upon you

S2 ‘The news of the death of our brother Muslims in Karachi while expressing their

opposition to the **crusade** of American forces and their allies on Muslim lands

Pakistan and Afghanistan has reached us with great sorrow.

S5 ‘We hope that these brothers will be the first martyrs in the battle of Islam in

this era against the new Jewish and Christian crusader campaign that is

led by the

Chief **Crusader** Bush under the banner of the cross.

S6 ‘We tell our Muslim brothers in Pakistan to use all their means to resist the

invasion of the American **crusader** forces in Pakistan and Afghanistan.

S8 ‘We ask God to make us defeat the infidels and the oppressors and to crush

the new Jewish-Christian **crusader** campaign on the land of Pakistan and Afghanistan.

S9 ‘If God allows you to win, there will be no defeat; if he choose that you will be

defeated, nothing will allow you to win. Therefore, you must depend on God. S10 ‘Your brother in Islam,

(signed) Osama bin Mohammad bin Laden.’

(Charteris-Black 2004: 38)

ชาร์เตอร์ริส-แบล็ควิเคราะห์ว่า คำว่า ‘crusader’ ปรากฏร่วมกับชุดคำที่แสดงความขัดแย้งและการดิ้นรนต่อสู้ เช่น คำว่า ‘campaign’ และ ‘forces’ แทนที่จะปรากฏร่วมกับคำนามที่เป็นนามธรรม ดังนั้นจึงต้องย้อนกลับไปตีความตามความหมายตามรูปว่า ‘military combat against Islam’ ตัวอย่างนี้ถือเป็นความสำเร็จทางวาทศิลป์ที่สำคัญเพราะ Osama bin Laden สามารถทำให้ผู้รับสารรับรู้หรือเข้าใจเรื่องความขัดแย้งผ่านถ้อยคำที่เกี่ยวกับศาสนาทั้งหมด (แทนที่จะเป็นถ้อยคำเกี่ยวข้องกับทางโลก) และถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบดังกล่าวยังสะท้อนมโนอุปลักษณ์ว่า CONFLICT IS RELIGION ซึ่งแตกต่างจากมโนอุปลักษณ์ POLITICAL IS RELIGION ของประธานาธิบดี George Bush จากทั้งสองกรณีดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า การตีความอุปลักษณ์ตามแนวอุปลักษณ์วิเคราะห์เชิงวิพากษ์นั้นจะสนใจอธิบายจากมุมมองของผู้ส่งสาร (encoder) ด้วยว่า ใครเป็นผู้ส่งสาร และมีเหตุผลเชิงอุดมการณ์และเหตุผลเชิงวาทศิลป์ใดบ้างที่มีผลต่อการเลือกใช้อุปลักษณ์ของผู้ส่งสาร

3. การอธิบายอุปมาอุปไมย (Metaphor explanation)

ขั้นตอนนี้เป็นการอธิบายเหตุผลเชิงอุดมการณ์ซึ่งอยู่เบื้องหลังการใช้มโนอุปมาอุปไมยที่วิเคราะห์ได้จาก ขั้นที่ 2 เพื่อตอบคำถามว่า เหตุใดมโนอุปมาอุปไมยนั้นจึงถูกเลือก มโนอุปมาอุปไมยนั้นสื่ออุดมการณ์หรือสร้างมายาคติอะไร (Charteris-Black 2004 อ้างถึงใน ฌ็อง-ฟร็องซัว ปานโพธิ์ทอง 2556: 111) การพิจารณาย้อนกลับไปถึงการสร้างมโนอุปมาอุปไมยและตัวอย่างของการประเมินค่าอุปมาอุปไมยโดยทั่วไปจะช่วยให้เห็นว่า เหตุใดอุปมาอุปไมยเหล่านั้นจึงมีพลังโน้มน้าวใจผู้รับสารได้ ทั้งนี้หลักฐานของเหตุผลเชิงอุดมการณ์ซึ่งอยู่เบื้องหลังดังกล่าวนี้มาจากกลุ่มข้อมูลที่อุปมาอุปไมยปรากฏมากกว่ามาจากการรับรู้โดยสัญชาตญาณของผู้วิเคราะห์ ดังนั้นการวิเคราะห์ในขั้นที่ 3 นี้จะต้องพิจารณาบริบทที่ตัวบทนั้นเกิดขึ้น ซึ่งชาร์เตอร์ส-แบล็คเสนอไว้ว่าอาจทำได้ 2 วิธีคือ 1) เปรียบเทียบมโนอุปมาอุปไมยที่พบกับมโนอุปมาอุปไมยเดียวกันในกลุ่มข้อมูลอื่นที่มีขนาดใหญ่กว่า (same metaphors – much larger corpus) หรือ 2) เปรียบเทียบมโนอุปมาอุปไมยที่พบกับข้อมูลส่วนอื่นในกลุ่มข้อมูลเดียวกัน (different sections – same corpus)

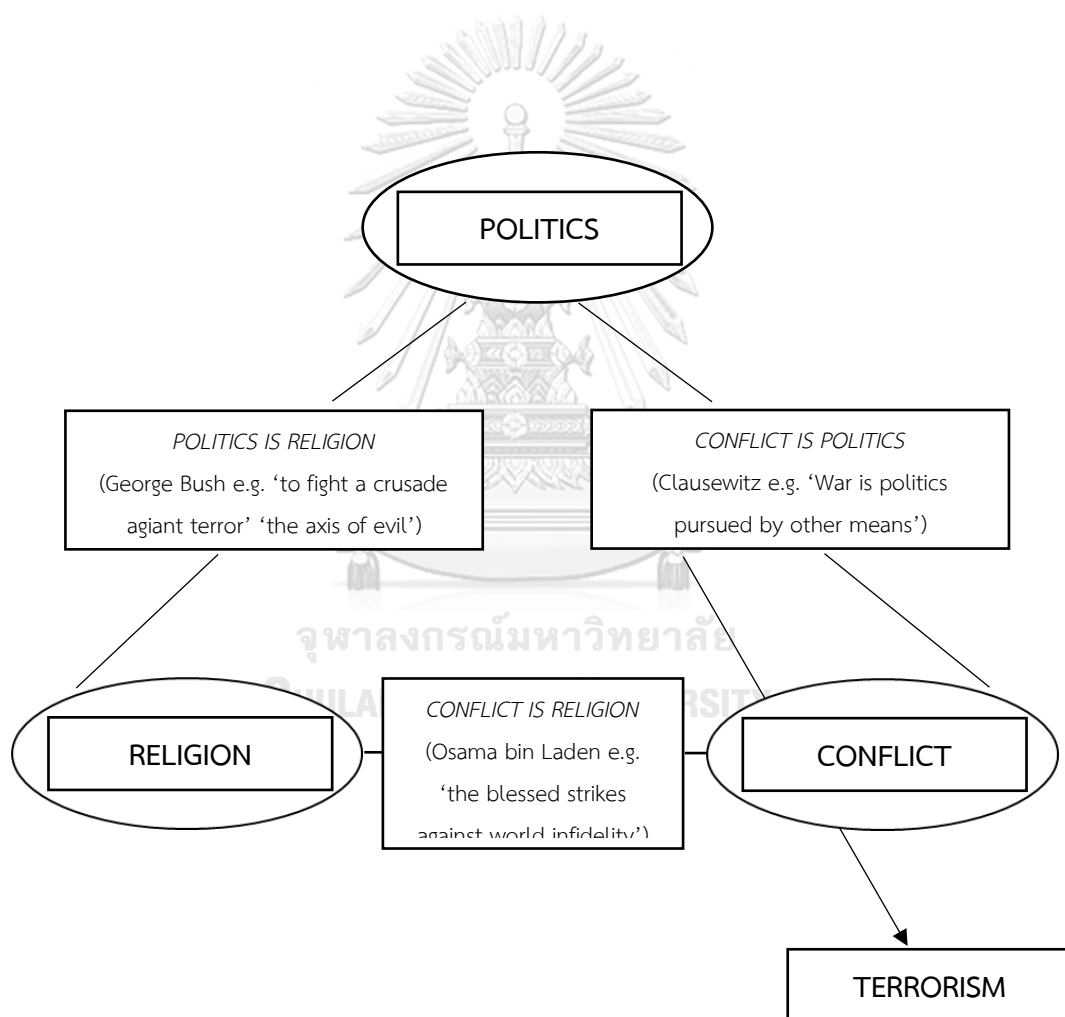
ตัวอย่างเช่น จากหลักฐานการใช้ถ้อยคำอุปมาอุปไมย ‘crusade’ มโนอุปมาอุปไมย CONFLICT IS RELIGION ของ Osama bin Laden อาจมีผลกระทบต่อนักก่อการร้ายในเหตุการณ์ 11 กันยายน ปี 2011 ในทางกลับกันผู้ตกเป็นเหยื่อของการก่อการร้ายก็อาจตอบโต้กลับเพราะถูกกระตุ้นด้วยมโนอุปมาอุปไมย POLITICAL IS RELIGION ของ George Bush ได้เช่นกัน

ชาร์เตอร์ส-แบล็ค (Charteris-Black 2004) วิเคราะห์ตัวอย่างมโนอุปมาอุปไมยความขัดแย้งอีกชุดหนึ่งผ่านถ้อยคำอุปมาอุปไมย ‘terrorism’ เพื่อสนับสนุนการอธิบายพลังของอุดมการณ์ที่อยู่เบื้องหลังการใช้อุปมาอุปไมยว่า ในทันทีหลังเกิดเหตุการณ์ 11 กันยายน 2001 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ ออกแถลงการณ์อธิบายเหตุการณ์ว่าเป็น ‘an act of war’ ซึ่งอาจตีความได้ว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างประเทศ (nation-states) หรือเป็นความขัดแย้งระหว่างประเทศกับสิ่งที่ป็นนามธรรม (an abstract entity) แต่เมื่อประธานาธิบดี George Bush กล่าวหลังภายหลังวันเกิดเหตุการณ์การก่อการร้ายว่า ‘we stand together to win the war against terrorism’ ถ้อยคำอุปมาอุปไมยดังกล่าวสะท้อนว่า ผู้นำทางการเมืองมีมโนอุปมาอุปไมย [ลัทธิก่อการร้ายคือสงคราม] ‘Terrorism is war’ ชาร์เตอร์ส-แบล็คสรุปความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ที่อยู่เบื้องหลังการใช้วาทศิลป์ที่แตกต่าง

กันของผู้เกี่ยวข้องในเหตุการณ์การโจมตีที่อาคารเวิร์ลเทรดเซ็นเตอร์และเพนตากอนในประเทศ
สหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2001 ดังแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 1

Conceptual metaphor and ideology: contrasting rhetorical conceptualisations of
'terrorism'

(Charteris-Black 2004: 40)

จากแผนภูมิดังกล่าวแสดงวงความหมาย (domain) 3 วงความหมายคือ การเมือง ศาสนา และความขัดแย้ง มีหลักฐานแสดงว่าเป็นอุปลักษณ์เพราะมีการใช้คำจากวงความหมายหนึ่งไปอธิบายอีกวงความหมายหนึ่ง การเคลื่อนที่ของมโนทัศน์จะถูกส่งผ่านโดยอุปลักษณ์และเอื้อให้เกิดมโนทัศน์ใหม่คือ ‘ลัทธิก่อการร้าย (terrorism)’ ซึ่งทำให้ทั้ง 3 วงความหมายมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน แบล็คชี้ว่ามโนอุปลักษณ์ *Terrorism is war* มีศักยภาพมากพอจะก่อให้เกิดอันตรายได้ เพราะหาก *Terrorism is war* แล้วเราแทนคำแรกลงในคำกล่าวอันมีชื่อเสียงของนักการทหารและนักปรัชญาชาวปรัสเซีย Carl von Clausewitz จาก “*War is politics pursued by other means*” สงครามคือการต่อประสานทางการเมืองโดยวิธีอื่น เป็น “*Terrorism is politics pursued by other means*” ลัทธิก่อการร้ายคือการต่อประสานทางการเมืองโดยวิธีอื่น ข้อความนี้อาจถูกใช้เป็นรูปแบบหนึ่งของการอ้างเหตุผลเพื่อสนับสนุนการโจมตีในวันที่ 11 กันยายน 2001

หากสลับแบบเปรียบและสิ่งที่ถูกเปรียบในมโนอุปลักษณ์ของ Bush จาก POLITICS IS RELIGION เป็น *religion is politics* ก็จะสื่อความหมายโดยนัยว่า กิจกรรมทางการเมืองเหมือนกับกิจกรรมทางศาสนา ประกอบกับใน jihad หรือสงครามศักดิ์สิทธิ์ของศาสนาอิสลามก็มีมโนทัศน์ว่า “การทำลายศัตรูเป็นวิธีการไถ่บาปทางศาสนา” ทั้งยังมีคำศัพท์ “ผู้ยอมพลีชีพ (living martyr)” ใช้เรียกผู้ที่อาสาโจมตีด้วยการฆ่าตัวตายเพื่อศาสนาอีกด้วย ดังนั้นถ้า *Terrorism is war* และคนบางกลุ่มมีมโนทัศน์ว่า ‘สงคราม (war)’ คือวิธีการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมือง คนกลุ่มดังกล่าวก็อาจสร้างมโนทัศน์หรือมายาคติชุดใหม่ได้ว่า ‘ลัทธิก่อการร้าย (terrorism)’ คือวิธีการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางศาสนา มโนทัศน์นี้จะกำจัดเส้นแบ่งหรือความแตกต่างระหว่างการเมืองและศาสนาให้หมดไป ‘ลัทธิก่อการร้าย (terrorism)’ ก็จะกลายเป็นเหตุผลเชิงอุดมการณ์ในการใช้ความรุนแรงเพื่อนำไปสู่เป้าหมายทางการเมืองในที่สุด

ชาร์เตอร์อิส-แบล็ค (Charteris-Black 2004) ได้นำแนวทางการวิเคราะห์อุปลักษณ์เชิงวิพากษ์ไปใช้ศึกษาอุปลักษณ์ในกลุ่มข้อมูลที่หลากหลาย ได้แก่ วาทกรรมการเมือง (Political Discourse) เช่น คำแถลงนโยบายทางการเมืองของพรรคการเมืองอังกฤษ (British Party Political Manifestos)สุนทรพจน์ของประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา (American Presidential Speeches), การรายงานข่าว (Press Reporting) เช่น การรายงานข่าวกีฬา (Sports Reporting) การรายงานข่าวเศรษฐกิจ (Financial Reporting) และวาทกรรมศาสนา (Religious Discourse) เช่น คัมภีร์ไบเบิล (Bible)

คัมภีร์กุรอาน (Koran) เป็นต้น เพื่อสะท้อนให้เห็นว่า อุปลักษณ์เป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญในการสื่อสารและมีอิทธิพลต่อการโน้มน้าวใจมากเพียงใด

ชาร์เตอร์ริส-แบล็ค (Charteris-Black 2004: 253) กล่าวส่งท้ายไว้อย่างน่าสนใจว่า “หากภาษาคือเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้ควบคุมมนุษย์/ คนในปกครองได้มากขึ้น อุปลักษณ์ก็เป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดที่สามารถช่วยกู้คืนอำนาจเหล่านั้นกลับมาและใช้ในการสร้างสรรค์วาทกรรม อุปลักษณ์ทั้งทำหน้าที่สะท้อนและกำหนดความคิดและการรับรู้เกี่ยวกับโลก ดังนั้นการทำความเข้าใจอุปลักษณ์ให้มากขึ้นจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของการมีเสรีภาพทางปัญญา”

“If language is a prime means of gaining control of people, metaphor is a prime means by which people can regain control of language and create discourse. Metaphor both reflects and determines how we think and feel about the world and, therefore, understanding more about metaphor is an essential component of intellectual freedom.”

(Charteris-Black 2004: 253)

แม้ว่างานนี้ ผู้วิจัยจะไม่ได้มุ่งนำขั้นตอนการวิเคราะห์ตามแนวอุปลักษณ์วิเคราะห์เชิงวิพากษ์มาใช้ทั้งหมด อย่างไรก็ตามผู้วิจัยจะนำแนวคิดของชาร์เตอร์ริส-แบล็คที่ว่า “การใช้มนุอุปลักษณ์ต่างๆมีส่วนสัมพันธ์กับความคิดที่อยู่เบื้องหลังของผู้ใช้ภาษา มโนอุปลักษณ์ที่ผู้ผลิตตัวบทเลือกมาใช้จึงมีความสัมพันธ์กับอุดมการณ์ทางสังคม” มาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ว่า มีอุดมการณ์ใดแฝงอยู่เบื้องหลังมนุอุปลักษณ์เพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือกในสังคมไทยต่อไป

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับเพศภาวะ⁶

เดอ โบวัวร์ (de Beauvoir 1989) เคยกล่าวประโยคอันลือลั่นไว้ในหนังสือของเธอชื่อ “เพศที่สอง” (The Second Sex) ว่า “One is not born a woman; rather one becomes a woman.” นั่นคือ “คนเรานั้นไม่ได้เกิดมาเป็นผู้หญิงหรอก หากแต่ได้กลายมาเป็นในภายหลัง” ประโยคนี้มีความหมายว่า “การเป็นผู้หญิง” นั้นมิได้ติดตัวมาตามธรรมชาติแต่กำเนิด แต่มา “ถูกทำให้เป็นไป”

⁶ คำว่า เพศภาวะ (Gender) อาจมีผู้ใช้ว่า เพศภาวะ เพศสภาวะ เพศสถานะ หรือตามพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2549 เรียกว่า สถานะเพศ

จากสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละสังคม (กาญจนา แก้วเทพ, 2535: 61) จากคำพูดดังกล่าวทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างเพศสรีระ (Sex) ที่เป็นคุณสมบัติทางกายภาพติดตัวแต่ละคนมาตั้งแต่กำเนิด และเพศสภาวะ (Gender) ที่เกิดจากกระบวนการสร้างความเป็นเพศผ่านทางสังคมและวัฒนธรรมนั้นๆ (ชนกพร อังศุวิริยะ, 2551: 18)

ศิริพร รักดีผาสุข (2553: 21) อธิบายเรื่องเพศสภาวะไว้ว่า เพศสภาวะ (Gender) คือ ความคาดหวังของคนในสังคมวัฒนธรรมที่มีต่อ “ผู้ชาย” “ผู้หญิง” ฯลฯ และวิถีปฏิบัติซึ่งกำกับการประกอบสร้างทางสังคมของ “ผู้ชาย” “ผู้หญิง” นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงการกำหนดความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่าง “ชาย” “หญิง” ฯลฯ เพศสภาวะเป็นเรื่องของการประกอบสร้างและนำเสนอความเป็น “ผู้ชาย” และ “ผู้หญิง” ในสังคมและการแสดงบทบาทอัตลักษณ์ของ “ผู้ชาย” และ “ผู้หญิง” สู่สังคม (บาร์เกอร์ Barker 2008: 480)

ในขณะที่ เพศสรีระ (Sex) เป็นการแบ่งเพศของมนุษย์ตามลักษณะทางชีววิทยาหรือทางสรีระ เพศสภาวะ (Gender) เป็นกระบวนการทางสังคม “ความเป็นผู้ชาย” “ความเป็นผู้หญิง” ฯลฯ นั้นเป็นการประกอบสร้างทางสังคม (Social construction) กล่าวคือ สังคมเป็นผู้กำหนดนิยามความหมายของ “ผู้ชาย” “ผู้หญิง” ลักษณะที่พึงประสงค์และลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ของผู้ชาย ผู้หญิง ฯลฯ นอกจากนี้การรับรู้นิยามความหมายและความคิดว่าด้วยลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวและการแสดงออกซึ่ง “ความเป็นผู้หญิง” “ความเป็นผู้ชาย” หรือ “ความเป็นเพศอื่นๆ” นั้นเกิดจากการที่บุคคลซึ่งเป็นสมาชิกในสังคมได้เรียนรู้และปฏิบัติตามที่คนในสังคมวัฒนธรรมนั้นๆ ได้สร้างหรือตกลงร่วมกัน ดังนั้น จึงมีผู้กล่าวว่า “เพศสภาวะถูกประกอบสร้างในเชิงสังคม” (Gender is socially constructed) (เดอ โบวัวร์ de Beauvoir 1952, เวสต์และซิมเมอร์แมน West and Zimmerman 1987, ลอร์เบอร์ Lorber 2003)

จากที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่าเพศสรีระและเพศสภาวะนั้นแตกต่างกัน กล่าวคือ เพศสรีระเป็นการพิจารณาโดยใช้ลักษณะทางสรีระเป็นเกณฑ์สำคัญ เป็นสิ่งที่ได้รับมาโดยธรรมชาติ และโดยส่วนใหญ่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ในขณะที่เพศสภาวะเป็นการแสดงบทบาทและพฤติกรรมทางสังคม และเป็นสิ่งที่บุคคลสามารถเลือกที่จะแสดงออกและปรับเปลี่ยนได้ ทั้งนี้ปัจจัยทางด้านสังคม วัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อเพศสภาวะ ได้แก่ ระบบความเชื่อ ศาสนา ค่านิยมทางสังคม ระบบการศึกษา กระบวนการขัดเกลาทางสังคม ภาษา วรรณกรรม คติชน สื่อมวลชน ฯลฯ ปัจจัยเหล่านี้หล่อหลอมให้

คนในแต่ละสังคมวัฒนธรรมมีความคาดหวังและวิถีปฏิบัติเกี่ยวกับ “ผู้ชาย” และ “ผู้หญิง” ที่แตกต่างกันออกไป

สำหรับนักภาษาที่สนใจศึกษาภาษาและเพศสภาวะนั้นมักศึกษาความแตกต่างระหว่างการใช้ภาษาของเพศชายและเพศหญิงรวมทั้งศึกษาบทบาทของภาษาที่มีอยู่ในสังคม ดังเช่น Kendall and Tannen (2003: 548-549 อ้างถึงใน วุฒินันท์ แก้วจันทร์เกตุ, 2553: 18) ได้กล่าวว่างานวิจัยเกี่ยวกับภาษาและเพศสภาวะก่อนหน้านี้มักจะมุ่งประเด็นไปที่การตั้งข้อสังเกตถึงความแตกต่างระหว่างภาษาพูดของเพศชาย และเพศหญิงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะที่มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน รวมทั้งยังศึกษาถึงการอธิบายภาษาพูดของผู้หญิงโดยเฉพาะและยังศึกษาการแสดงบทบาทของภาษาในการสร้างและรักษาซึ่งความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศหญิงและเพศชายที่มีอยู่ในสังคม

นอกจากนี้ Robin Lakoff ได้กล่าวถึงการใช้ภาษาที่แสดงถึงความไม่เท่าเทียมกัน ระหว่างบทบาทของเพศชายและเพศหญิงที่มีอยู่ในสังคมไว้ในหนังสือเรื่อง “Language and Women’s Place” ว่า ผู้หญิงมักจะใช้รูปแบบภาษาที่ไม่หนักแน่น (nonforceful style) เพราะแสดงถึงความไม่มั่นใจ (unassertiveness) อันเป็นบรรทัดฐานทางสังคมของความเป็นหญิง ซึ่งบรรทัดฐานนี้ถูกสร้างโดยบทบาทของผู้ชาย ดังนั้นภาษาของผู้หญิงจึงปฏิเสธที่จะเข้าถึงการใช้อำนาจ (access to power) และการเสริมสร้างความไม่เท่าเทียมกันในสังคม (reinforces social inequality) เช่น การใช้ถ้อยคำที่อ่อนโยนของผู้หญิงมากกว่าที่จะใช้คำไม่สุภาพ (oh, dear vs damn) การใช้รูปประโยคคำถามแบบ question tag เพื่อแสดงความคิดเห็นบางอย่างหรือใช้การขอร้องอย่างสุภาพ (Would you please close the door? vs Close the door) เป็นต้น (Kendall and Tannen, 2003: 548-549) เช่นเดียวกับในสังคมไทยที่ไม่ยอมรับให้ผู้หญิงพูด มึง กู หรือคำหยาบคายเช่นเดียวกับผู้ชาย เพราะทำให้ผู้หญิงจะถูกมองเป็นลบมากกว่าผู้ชาย การใช้ถ้อยคำที่ต่างกันนี้จึงทำให้ผู้หญิงถูกมองว่าอ่อนแอไปด้วย เพราะไม่ได้ใช้คำพูดที่แสดงความเก่งกล้า เข้มแข็ง ตามความเข้าใจของคนในสังคมส่วนใหญ่ (ชนกพร อังศุวิริยะ, 2551: 19)

การศึกษาเพศสภาวะและเพศวิถีในสังคมไทยในช่วง 1 ทศวรรษที่ผ่านมา หากมองดูแนวโน้มการศึกษาและความสนใจของนักวิชาการไทยในการอธิบายปรากฏการณ์ทางเพศ อาจพบว่าความสนใจส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกทางเพศ ซึ่งในกลุ่มสตรีศึกษาจะสนใจสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของผู้หญิง ความเท่าเทียมทางเพศ และวิพากษ์อำนาจชายเป็นใหญ่ ส่วนในกลุ่ม

เกย์ เลสเบี้ยนและคนข้ามเพศจะสนใจการถูกกดทับและอคติทางสังคมที่มาจากบรรทัดฐานของรักต่างเพศ ซึ่งเรียกร้องให้สังคมหันมาทำความเข้าใจและเปลี่ยนวิธีคิดเกี่ยวกับเพศสภาวะและเพศวิถีตามจารีตประเพณี ประเด็นความสนใจเหล่านี้ดำเนินไปพร้อมกับขบวนการเรียกร้องสิทธิมนุษยชนและอุดมการณ์เสรีนิยมภายในการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ทำให้นักวิชาการและนักกิจกรรมด้านเพศสภาวะและเพศวิถีส่วนใหญ่มุ่งที่จะรณรงค์ให้คนในสังคมและสถาบันทางสังคมเปิดกว้างในเรื่องความเท่าเทียมและความหลากหลายทางเพศให้มากขึ้น (นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ, บรรณาธิการ, 2560)

สำหรับผู้หญิงในสังคมไทย เสนาะ เจริญพร (2548: 246-252) ได้สรุปโครงสร้างรวมของภาพเสนอผู้หญิงในวรรณกรรมไทยทศวรรษ 2530 ไว้ว่า

- เรื่องเล่าจำนวนมากพยายามตั้งคำถามกับบทบาทเมียและแม่ ในฐานะที่เป็นกรอบสำคัญซึ่งมักกักขังหญิงเพศหญิง แต่ในอีกด้านหนึ่ง ตัวบทส่วนใหญ่ก็ยกย่องเชิดชูบทบาทดังกล่าวในฐานะภาระหน้าที่อันยิ่งใหญ่สำหรับผู้หญิง
- ผู้หญิงถูกนำเสนอให้มีความสามารถทัดเทียมกับเพศชายในด้านหน้าที่การงาน แต่เธอก็ถูกคาดหวังจากผู้ครอบครัวยังให้ดำรงสถานะเมียและแม่ไปพร้อมกัน
- แม้ตัวเอกหญิงในบางเรื่องจะถูกจัดฉากให้ก้าวล่วงไปสู่บทบาทของเจ้าแม่แห่งวงการนักเลงในตอนต้น แต่ในท้ายที่สุดก็มีเหตุให้พวกเธอต้องผลจากพื้นที่ดังกล่าว และหวนคืนสู่ตัวตนแบบเก่าซึ่งเชื่อกันว่าเป็นคุณสมบัติเฉพาะของผู้หญิง
- แม้ตัวบทจะจัดวางให้ตัวเอกหญิงมีบทบาทในพื้นที่สาธารณะมากสักเพียงใด แต่ถึงที่สุดแล้วในพื้นที่ความสัมพันธ์แบบสามีภรรยา ผู้หญิงยังคงถูกประกอบสร้างให้เชื่อฟังหรือจำยอมต่ออำนาจของผู้ชาย นอกจากนั้นการประกอบสร้างตัวเอกหญิงภายใต้ความเชื่อแบบเอเชียยังเป็นการตอกย้ำว่า อำนาจทางการเมืองเป็นสิ่งที่ผู้หญิงต้องรับช่วงต่อจากผู้ชายเท่านั้น สิ่งที่ตัวบทยกย่องจึงไม่ใช่ความสามารถของผู้หญิงล้วนๆ แต่คือบุญบารมีที่ผู้ชายสั่งสมมา
- ตัวเอกหญิงมักตกอยู่ภายใต้สนามแห่งแรงดึงระหว่างความเป็นอัตบุคคลที่สามารถกำหนดอนาคตได้ด้วยตนเอง กับความเป็นผู้ถูกกระทำทั้งจากอำนาจแห่งชาติพันธุ์และอำนาจของปิตาธิปไตย

- ตัวบทเสนอภาพผู้หญิงที่ปฏิเสธการใช้ร่างกายในฐานะวัตถุทางเพศหรือไม่ ยอมรับการควบคุมร่างกายจากเพศชายอีกต่อไป แต่ในอีกด้านหนึ่งตัวบทก็พยายามเชิดชูผู้หญิงที่เป็นกุลสตรีไทยผู้รักนวลสงวนตัว
- เพศวิถีของผู้หญิงในลักษณะที่ต้อง “พึงพา” ผู้ชายนั้นเป็นสิ่งที่อยากจะเอาชนะได้ การปลดแอกดังกล่าวยอมทำให้ผู้หญิงเสี่ยงอยู่ตลอดเวลาต่อการถูกตราหน้าว่า ‘ร้านสวาท’ หรืออย่างน้อยก็ ‘เปี่ยงเบนทางเพศ’

ไม่ว่าจะพิจารณาจากวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น นวนิยายหรือกวีนิพนธ์ และไม่ว่าจะวิเคราะห์ภาพเสนอผู้หญิงในแง่ที่สัมพันธ์กับประเด็นสังคมประเด็นใด ผลจากการศึกษาก็ล้วนแต่โน้มนำไปสู่ข้อสรุปที่ว่า ผู้หญิงไทยในภาพเสนอทางวรรณกรรมตกอยู่ภายใต้แรงกดดันสองด้านด้วยกันและในเวลาเดียวกันกล่าวคือ ในด้านหนึ่ง ผู้หญิงถูกเรียกร้องให้ก้าวออกจากพื้นที่ในครัวเรือนสู่พื้นที่ภายนอกหรือพื้นที่สาธารณะเพื่อประกอบหน้าที่การงาน แต่ในอีกด้านหนึ่ง ผู้หญิงเหล่านี้ก็ถูกเรียกร้องให้ธำรงรักษาความเป็นกุลสตรี ดูแลเอาใจใส่ต่อรูปโฉม คงความอ่อนหวานละมุนละไม ยึดมั่นกับคุณค่าของพรหมจารีหรืออย่างน้อยก็คงความรักนวลสงวนตัวไว้ ซึ่งทั้งหมดนี้นำไปสู่เป้าหมายเดียวกันนั่นคือการเป็นเมียและแม่ที่ดีต่อไป กล่าวสรุปได้ว่า พร้อมทั้งที่ถูกผลักให้ก้าวไปข้างหน้าในโลกสาธารณะ ผู้หญิงก็ถูกจัดตั้งไว้ให้ยึดมั่นอยู่กับภาระหน้าที่ครอบครัว

ส่วนความเป็นชายในสังคมไทยนั้น กำจร หลุยยะพงศ์ (2539) ได้แบ่งยุคสมัยของความเป็นชายไว้ดังนี้

ความเป็นชายแบบเก่าในยุคแรก เป็นยุคที่ได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาพุทธและศาสนาพราหมณ์รวมทั้งได้รับอิทธิพลการเมืองการปกครองจากประเทศอินเดียและเขมร กล่าวคือ ศาสนาพุทธและศาสนาพราหมณ์ต่างให้ความสำคัญกับผู้ชายเป็นหลัก เช่น ศาสนาพุทธแบบลังกานิกายเถรวาทไม่มีนิกบวชเป็นผู้หญิงซึ่งแสดงให้เห็นว่า สังคมเชิดชูผู้ชายจึงให้ผู้ชายสามารถบวชเรียนเพื่อทดแทนบุญคุณพ่อแม่ได้ อันทำให้ผู้ชายมีฐานะทางสังคมเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ชนชั้นปกครองล้วนแล้วแต่เป็นผู้ชาย ฉะนั้นอำนาจต่างๆ จึงตกอยู่ที่ผู้ชายเท่านั้น การให้นิยามความเป็นชายในยุคนี้จึงเป็นเรื่องของการมีอำนาจ การครอบงำ โดยเฉพาะกลุ่มชนชั้นปกครอง แต่อย่างไรก็ตามอำนาจและการครอบงำสามารถทำให้ได้รับการผ่อนลงด้วยการแต่งงานเข้าสู่บ้านฝ่ายหญิง โดยที่สายตาของญาติฝ่ายหญิงจะเป็นสิ่งที่ช่วยลดทอนอำนาจและการครอบงำของผู้ชายได้

ความเป็นชายแบบเก่าในยุคที่สอง เป็นยุคที่สังคมไทยได้รับอิทธิพลจากชาติตะวันตก การกลั่นกรองแนวคิดเรื่องความเป็นชาย อำนาจและการครอบงำมาจากชนชั้นปกครองเป็นหลัก แนวคิดความมีอำนาจของผู้ชายมาจากสังคมอุตสาหกรรมของต่างประเทศผนวกกับแนวคิดเดิมของสังคมชั้นสูงของไทยที่สืบทอดมาจากยุคแรกที่ได้ถ่ายทอดแนวคิดความเป็นชายดังกล่าวส่งผ่านให้กับประชาชน นิยามความเป็นชายในยุคนี้จึงเป็นเรื่องของการมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิงในทุกด้าน เป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว ทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ มีคุณค่าและมีประโยชน์เหนือกว่าผู้หญิงในทุกด้าน

ความเป็นชายแบบใหม่ในยุคปัจจุบันที่เริ่มมีการตระหนักถึงความเท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง รวมถึงความเข้าใจในความเป็นชายที่แท้จริงนั้นไม่ได้มีความหมายถึงอำนาจและการครอบงำผู้หญิงจากแนวคิดของสังคมอุตสาหกรรมอีกต่อไป โดยเริ่มจากการที่ผู้หญิงสุภัทรา สิงหลกะ ผู้ริเริ่มรวบรวมนักศึกษาหญิงผู้จบการศึกษากฎหมายจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ก่อตั้งคณะนิติบัณฑิตและธรรมศาสตร์บัณฑิตหญิงได้ทำการอภิปรายเรื่องสิทธิสตรีขึ้นครั้งแรกที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปี 2491 อันถือได้ว่าเป็นการเรียกร้องต่อสิทธิสตรีและอำนาจการครอบงำของความเป็นชายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านกฎหมายต่างๆ ที่ผู้หญิงเคยเสียเปรียบผู้ชาย การต่อต้านอำนาจและการครอบงำจึงเริ่มตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับเพศสภาวะ ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจว่าเพศสภาวะเป็นสิ่งที่ประกอบสร้างทางสังคม ผู้คนในต่างสังคมวัฒนธรรมก็อาจรับรู้เกี่ยวกับความหมายของ “ผู้หญิง” “ผู้ชาย” “เพศทางเลือก” บทบาทหน้าที่ พฤติกรรมและการแสดงออกที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นเพศสภาวะในสังคมวัฒนธรรมที่ต่างกัน หรือเพศสภาวะในสังคมต่างสมัยกันก็อาจมีวิถีปฏิบัติที่แตกต่างกัน ย่อมส่งผลให้คนในสังคมมีมโนทัศน์ต่อ “ผู้ชาย” “ผู้หญิง” และ “เพศทางเลือก” แตกต่างกันไปด้วยแนวคิดที่เกี่ยวข้องนี้จะเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์อุปลักษณ์เชิงวิพากษ์เกี่ยวกับมโนอุปลักษณ์เพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือกในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเข้าใจปริบทสังคมวัฒนธรรมจะเป็นประโยชน์ต่อขั้นตอนวิเคราะห์อุปลักษณ์เชิงวิพากษ์ขั้นที่สาม คือ การอธิบายอุปลักษณ์ (Metaphor explanation) เพื่อตอบคำถามว่าเหตุใดมโนอุปลักษณ์นั้นจึงถูกเลือกและ มโนอุปลักษณ์นั้นสื่ออุดมการณ์หรือสร้างมายาคติอะไรต่อคนในสังคมต่อไป

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ส่วนนี้ผู้วิจัยจะรวบรวมงานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานี้ ซึ่งแบ่งเป็น 4 กลุ่มได้แก่

- 2.2.1 งานวิจัยที่ศึกษาอุปลักษณะตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน
- 2.2.2 งานวิจัยที่ศึกษาอุปลักษณะตามแนวคิดอุปลักษณะวิเคราะห์เชิงวิพากษ์
- 2.2.3 งานวิจัยที่ศึกษาอุปลักษณะเกี่ยวกับเพศสภาวะ
- 2.2.4 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวเพศสภาวะในภาษาไทย

2.2.1 งานวิจัยที่ศึกษาอุปลักษณะตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุปลักษณะในสังคมวัฒนธรรมไทย โดยไขแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน ผู้วิจัยพบว่ามีงานวิจัยในแนวทางดังกล่าวหลายเรื่อง เช่น การศึกษาอุปลักษณะสงครามในชาวกีฬาในหนังสือพิมพ์ภาษาไทย ของ จิตติมา จารยะพันธุ์ (2539) การศึกษาอุปลักษณะเกี่ยวกับมโนทัศน์เรื่องเวลาในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ของ Dale R. Kvalheim (2000) การศึกษาอุปลักษณะเรื่องการเมืองในภาษาไทยตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน ของอุษา พงษ์ชัยวิบูลย์ (2544) การศึกษาอุปลักษณะความรักจากบทเพลงไทยสากล ของ Pattra Ngamjitwongsakul (2003) การศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ เกี่ยวกับผู้หญิงจากเพลงลูกทุ่งไทย ของ มิรินดา บุรรุ่งโรจน์ (๒๕๔๘) การศึกษาอุปลักษณะแสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากลสำหรับวัยรุ่นไทย ของ สินีนาฏ วัฒนสุข (2549) การศึกษาอุปลักษณะในชาวเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ไทย ของดีเลิศ ศิริวารินทร์ (2550) เป็นต้น

ส่วนงานวิจัยอีกกลุ่มหนึ่งจะเป็นงานวิจัยที่ศึกษาอุปลักษณะตามแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน และหน้าที่ อุปลักษณะตามแนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์ เช่น การศึกษาอุปลักษณะในหนังสือเรียนวิทยาศาสตร์ไทย ของวิลาวัลย์ วิษณุเวคิน (2550) การศึกษาอุปลักษณะเกี่ยวกับโรคมะเร็งในภาษาไทยตามแนวปริชานศาสตร์และวัจนปฏิบัติศาสตร์ ของวรวรรณา เพ็ชรกิจ (2551) การศึกษาอุปลักษณะเกี่ยวกับชีวิตในหนังสือธรรมะ ของปิยภรณ์ ออบแพทย์ (2552) การศึกษาอุปลักษณะชีวิตในหนังสือแนะนำการดำเนินชีวิต: การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับ มโนทัศน์ ของสุรเชษฐ์ พิชาติพงศ์เผ่า (2553) การศึกษาอุปลักษณะความตายในหนังสือธรรมะ ของยมลภัทร ภัทร-คุปต์ (2553) และ

การศึกษาอุปลักษณ์เกี่ยวกับธรรมะในปาฐกถาธรรมของพุทธทาสภิกขุ ของสิริมา เชียงเซาวิโว (2556) เป็นต้น

งานวิจัยทั้งสองกลุ่มดังกล่าวเป็นตัวอย่างการนำแนวคิดเรื่องอุปลักษณ์ตามแนววรรณศาสตร์ปริชานมาวิเคราะห์ข้อมูลภาษาที่ใช้กันอยู่ในชีวิตประจำวันในสังคมไทย เพื่อสะท้อนให้เห็นความคิดหรือมโนทัศน์ที่คนในสังคมมีต่อสิ่งๆ นั้น ส่วนการศึกษาอุปลักษณ์ตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์ก็เป็นแนวทางให้เห็นหน้าที่อุปลักษณ์ที่สัมพันธ์กับปริบทการสื่อสาร ตัวอย่างงานวิจัยตามแนวคิดทั้งสองนี้จะช่วยให้ผู้วิจัยมองอุปลักษณ์ได้สมบูรณ์รอบด้านมากยิ่งขึ้นและสามารถใช้เป็นองค์ความรู้พื้นฐานในการวิเคราะห์มโนอุปลักษณ์เพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือกในงานนี้

2.2.2 งานวิจัยที่ศึกษาอุปลักษณ์ตามแนวคิดอุปลักษณ์วิเคราะห์เชิงวิพากษ์

ในส่วนนี้เป็นการศึกษาที่ใช้แนวคิดอุปลักษณ์วิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Metaphor Analysis) ของชาร์เตอร์ริส-แบล็ค (Charteris-Black, 2004, 2005) โดยตรง ผู้วิจัยจึงทบทวนงานวิจัยเหล่านี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ส่วนอุดมการณ์ที่แฝงอยู่เบื้องหลังการใช้มโนอุปลักษณ์เพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือกในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากล โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ งานวิจัยภาษาต่างประเทศ และงานวิจัยภาษาไทย

งานวิจัยภาษาต่างประเทศ

Charteris-Black (2006) ศึกษาเรื่อง “Britain as a container: immigration metaphors in the 2005 election campaign” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การใช้อุปลักษณ์เพื่อสร้างความชอบธรรมในการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มพรรคการเมืองฝ่ายขวาหรือฝ่ายอนุรักษนิยม (right wing) เมื่อก้าวถึงนโยบายการอพยพ ลี้ภัยในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของประเทศอังกฤษเมื่อปี 2005 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลภาษาพูดจากคำปราศรัยเรื่อง “Asylum & Immigration” ของสมาชิกพรรคอนุรักษนิยม (Conservative Party) ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2002 ถึงเดือนเมษายน 2005 และข้อมูลภาษาเขียนจากคำแถลงนโยบายของพรรคอนุรักษนิยมและพรรคชาตินิยมอังกฤษ (British National Party) ในการเลือกตั้งปี 2001 และปี 2005 และบทความที่ตีพิมพ์ทางสื่อหนังสือพิมพ์ The Daily Mail โดยใช้อุปลักษณ์วิเคราะห์เชิงวิพากษ์เป็นแนวทางในการวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบอุปลักษณ์ 2 ประเภทคือ อุปลักษณ์ภัยพิบัติ (disaster) และอุปลักษณ์ภาชนะบรรจุ (container) มโนอุปลักษณ์แรกคือ IMMIGRATION IS A DISASTER ซึ่งโดยมากพบว่าเป็นการเปรียบเทียบการอพยพลี้ภัยกับภัยพิบัติที่เกิดจากน้ำ กลุ่มผู้อพยพถูกเปรียบเป็นภัยพิบัติทางน้ำที่กระหน่ำเข้ามาสู่แผ่นดิน เน้นลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบที่มีการเพิ่มลดได้ มโนอุปลักษณ์นี้สอดคล้องกับประสบการณ์ของคนอังกฤษที่ต้องเผชิญภัยน้ำท่วมในปี 2001 และลักษณะน้ำขึ้นน้ำลงยังสามารถเชื่อมโยงกับมโนอุปลักษณ์เดิมที่มีอยู่แล้วว่า CHANGE ARE MOVEMENT ได้ ส่วนมโนอุปลักษณ์ที่สองคือ BRITAIN IS A CONTAINER ประเทศถูกเปรียบกับภาชนะบรรจุซึ่งมีพื้นที่จำกัด สิ่งที่อยู่ภายในคือพลเมืองอังกฤษ ส่วนกลุ่มผู้อพยพเป็นเหมือนสิ่งอื่นที่จะบรรจุเพิ่มเข้าไปทำให้เกิดแรงดันเพิ่มขึ้นภายใน มโนอุปลักษณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับสภาพทางภูมิศาสตร์ซึ่งเป็นเกาะ และถูกโอบล้อมด้วยทะเลจึงอาจถูกบุกรุกจากสิ่งอันตรายภายนอกได้เสมอ

มโนอุปลักษณ์ทั้งสองยังชี้เป็นนัยว่าการควบคุมการอพยพลี้ภัยโดยการป้องกันพื้นที่บริเวณชายแดนก็จะช่วยให้สามารถควบคุมอัตราการเปลี่ยนแปลงทางสังคมให้ช้าลงได้ ทั้งนี้แนวความคิดต่อต้านการเปลี่ยนแปลงของสังคมถือเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองของกลุ่มการเมืองฝ่ายขวาอยู่แล้ว ดังนั้นการเลือกใช้มโนอุปลักษณ์ทั้งสองจึงสามารถปลุกสัญชาตญาณความกลัวและความหวาดวิตกเกี่ยวกับการอพยพลี้ภัย ส่งผลให้ประชาชนต้องการการปกป้องจากพรรคการเมืองที่มีนโยบายควบคุมการอพยพ จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นมโนอุปลักษณ์ที่มีพลังโน้มน้าวใจคนในการเลือกตั้ง

Musolf A. (2008) ศึกษา “What can Critical Metaphor Analysis Add to The Understanding of Racist Ideology? Recent Studies of Hitler’s Anti-Semitic Metaphors”(Musolf 2008 อ้างถึงใน มุจลินท์ สุดเจริญ, 2552) มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจงานวิจัยเกี่ยวกับอุปลักษณ์ที่ใช้เพื่อตอบสนองอุดมการณ์เหยียดเชื้อชาติของพรรคนาซี งานวิจัยเหล่านั้นศึกษาจากมุมมองของวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ หรือ Critical Discourse Analysis (CDA) และมุมมองทางอรรถศาสตร์ปริชาน หรือ Cognitive Semantics การสำรวจงานวิจัยในครั้งนี้เพื่อศึกษาการใช้อุปลักษณ์ของฮิตเลอร์ ซึ่งมีการนำแนวคิดเรื่องลำดับขั้นของสิ่งที่ชีวิตที่เรียกว่า “Great Chain of Being” เข้ามาใช้เพื่อตอบสนองอุดมการณ์ของตน นอกจากนี้ยังศึกษาเปรียบเทียบการใช้อุปลักษณ์ในวาทกรรมเหยียดเชื้อชาติของพรรคนาซีและวาทกรรมเหยียดเชื้อชาติในปัจจุบันด้วย

จากการสำรวจงานวิจัยพบว่า ฮิตเลอร์มักเปรียบเทียบชาวยิวว่าเป็นพวก “ปรสิต” (parasites) ซึ่งต้องอาศัยเกาะกินสุบเลือดคนอื่นอยู่ การใช้อุปลักษณดังกล่าวเกี่ยวข้องกับประเด็นที่น่าสนใจ 2 ประเด็น ประเด็นแรกคือ อุปลักษณดังกล่าวแฝงนัยความหมายว่าเยอรมันเปรียบเสมือน “เหยื่อ” ที่ถูก “ปรสิต” เกาะกินและทำอันตรายต่อร่างกาย ส่วนประเด็นที่สองสัมพันธ์กับแนวคิดเรื่อง Great Chain of Being กล่าวคือ ปรสิตจัดว่าเป็นสิ่งมีชีวิตชั้นต่ำ เมื่อถูกนำมาเปรียบกับชาวยิว จึงแฝงนัยความหมายว่า ชาวยิวคือสิ่งมีชีวิตชั้นต่ำด้วย ลักษณะเช่นนี้ถูกทำให้เสมือนเป็นธรรมชาติ กล่าวคือ ความต่ำต้อยค่าของชาวยิวเป็นเรื่องของพันธุกรรม ฉะนั้นจึงไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้อย่างไรก็ดี พบว่าฮิตเลอร์ได้บิดเบือนแนวคิดเรื่องลำดับชั้นของสิ่งมีชีวิตเดิม นั่นก็คือตามแนวคิดเดิมนั้น สิ่งมีชีวิตแต่ละลำดับชั้นมีความสัมพันธ์เกาะเกี่ยวกันเป็นห่วงโซ่ ทว่าเมื่อแนวคิดดังกล่าวถูกนำมาใช้ใน วาทกรรมของฮิตเลอร์ ฮิตเลอร์กลับเล็งและไม่พูดถึงประเด็นดังกล่าว หากแต่พยายามนำเสนอในลักษณะที่แบ่งแยกชาวอารยันและชาวยิวออกจากกัน และชี้ให้เห็นว่าคุณสมบัติของทั้งสองเชื้อชาตินั้นมีลักษณะเป็น คู่ตรงข้าม กล่าวคือ อารยัน = ดี ส่วนยิว = เลว

Musolf ยังกล่าวว่า ลักษณะการใช้อุปลักษณเช่นนี้ยังคงปรากฏใช้ในวาทกรรมของนักการเมืองบางกลุ่มในปัจจุบัน เช่น นักการเมืองสหรัฐอเมริกาักใช้อุปลักษณปรสิตกับผู้ก่อการร้ายในประเทศ ทั้งนี้จากการสำรวจงานวิจัยดังกล่าว Musolf ได้สรุปว่า การศึกษาอุปลักษณในเชิงวิพากษ์นั้น นอกจากจะศึกษาการประกอบสร้าง มโนทัศน์ใหม่ผ่านการเชื่อมโยงระหว่างแบบเปรียบกับสิ่งที่ถูกเปรียบแล้ว ผู้ศึกษายังต้องพิจารณาบริบททางประวัติศาสตร์ที่แวดล้อมการใช้อุปลักษณนั้นๆ ประกอบกันด้วย

Arcimaviciene L. (2013) ศึกษาเรื่อง “The US–Russia spy swap of 2010 in media discourse: What the Commercial Transaction metaphor implies” งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์สองประการ คือ เพื่อวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณที่สื่อมวลชนใช้ในการนำเสนอข่าวเหตุการณ์ the US-Russia spy swap 2010 ว่าสะท้อนมโนทัศน์อย่างไร และมโนอุปลักษณที่พบสะท้อนอุดมการณ์ใดเกี่ยวกับนโยบายการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาและรัสเซีย ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการนำเสนอข่าวเหตุการณ์ the US-Russia spy swap 2010 ในสื่อออนไลน์ ได้แก่ The Daily Mail, The Guardian, BBC News, The Economist, The Reuters, The Associated Press, The New York Times, CNN News และ Voice of America ตั้งแต่วันที่ 7-11 กรกฎาคม 2010 รวม

เป็นเวลา 5 วัน โดยใช้ Conceptual Metaphor Theory และ Critical Metaphor Analysis เป็นกรอบในการวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า สื่อมวลชนใช้มโนอุปลักษณ์ THE US–RUSSIA FOREIGN POLICY IS COMMERCIAL TRANSACTION ในการนำเสนอข่าว โดยมีชุดมโนอุปลักษณ์ย่อยๆ สนับสนุน ได้แก่ STATES ARE TRADERS, SPIES ARE GOODS, SPYING IS A LOSS, SPY SWAP IS A GAIN และ SPY SWAP IS A PROFIT

เมื่อวิเคราะห์จากมุมมองอุปลักษณ์เชิงวิพากษ์พบว่า สื่อมวลชนประเมินค่าเหตุการณ์ the US-Russia spy swap 2010 ในเชิงบวก และเชื่อมโยงนโยบายการต่างประเทศระหว่างสหรัฐอเมริกาและรัสเซียเข้ากับการแข่งขันที่มีเหตุผล ตลอดจนมองว่าเป็นการสนับสนุนซึ่งกันและกัน ผ่านการใช้อุปลักษณ์ COMMERCIAL TRANSACTION อย่างไรก็ดีแม้จะยังมีมุมมองว่าสหรัฐอเมริกาและรัสเซียเป็นศัตรูกันจึงไม่น่าจะร่วมมือกันได้ แต่เมื่อคณะบริหารของประธานาธิบดีโอบามาริเริ่มให้มีการ spy swap ทำให้เกิดกรอบความคิดเรื่องการแข่งขันที่สมเหตุสมผลระหว่างสองประเทศขึ้น

ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่า การใช้ชุดมโนอุปลักษณ์เหล่านี้จะโน้มน้าวให้ผู้อ่านมองการทำ spy swap ว่าเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศ และถือเป็นคู่ค้าที่ประสบความสำเร็จทางธุรกิจ โดยเน้นลักษณะการเมืองที่ร่วมมือกัน ในขณะที่เดียวกันก็ซ่อนลักษณะการแข่งขันกันอย่างศัตรูที่มีตลอดมา

นอกจากนี้ผู้เขียนยังนำเสนอว่า ความคาดหวังของอุดมการณ์เหล่านี้ไม่ใช่เพียงแสดงการรับรู้เรื่อง spy swap ของนักข่าวเท่านั้น แต่ยังสะท้อนว่านักข่าวคาดหวังให้ผู้อ่านมีปฏิกิริยาเช่นใดต่อเหตุการณ์นี้ด้วย ซึ่งจากการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า ทั้งนักข่าวชาวอังกฤษและชาวอเมริกันต่างเห็นตรงกันว่า นโยบายการต่างประเทศที่ทันสมัยควรจะเป็นการร่วมมือและการแข่งขันที่มีเหตุผล สื่อเป็นนัยว่าการทำธุรกิจสมัยใหม่ก้าวหน้า เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากกว่าการเมือง ดังนั้นการเมืองก็ควรจะพัฒนาให้เป็นเช่นเดียวกัน

งานวิจัยภาษาไทย

รัชนียญา กลิ่นน้ำหอม (2551) ศึกษาอุปลักษณะที่นักการเมืองใช้: การศึกษาตามแนว อรรถศาสตร์ปริชานและวัจนปฏิบัติศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณะที่ นักการเมืองไทยใช้ซึ่งสะท้อนมโน อุปลักษณะเกี่ยวกับการเมือง และวิเคราะห์หน้าที่ของมโนอุปลักษณะ ที่นักการเมืองไทยใช้ในวาทกรรมการเมืองประเภทต่างๆ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ คำปราศรัยหา เสียง การอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล การสัมภาษณ์ และรายการนายก ทัศนคติกับประชาชน โดยใช้ขั้นตอนการวิเคราะห์อุปลักษณะเชิงวิพากษ์ (Critical Metaphor Analysis) ของชาร์เตอร์ริส-แบล็ค (Charteris-Black, 2005) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์หน้าที่ของ มโนอุปลักษณะด้วย

ผลการวิจัยพบว่า ถ้อยคำอุปลักษณะที่นักการเมืองไทยใช้สะท้อนมโนอุปลักษณะเกี่ยวกับการ เมืองทั้งหมด 9 มโนอุปลักษณะได้แก่ [การเมือง คือ การต่อสู้] [การเมือง คือ การเดินทาง] [การเมือง คือ การแข่งขัน] [การเมือง คือ ครอบครั้ว] [การเมือง คือ การรักษาโรค] [การเมือง คือ การ แสดง] [การเมือง คือ ธุรกิจ] [การเมือง คือ การดูแลและทำนุบำรุง] และ [การเมือง คือ เกม] มโนอุป ลักษณะเหล่านี้สะท้อนให้เห็นมุมมองของนักการเมืองต่อการเมืองในมิติต่างกัน กล่าวคือ การเมืองเป็น เรื่องของความรุนแรง การเมืองต้องมีการวางกลยุทธ์เพื่อช่วงชิงชัยชนะ การเมืองคือการเดินทางที่ นักการเมืองนำประชาชนไปสู่จุดหมาย การเมืองเป็นการแข่งขันที่มีกติกา การเมืองเป็นเรื่อง ความสัมพันธ์แบบคนในครอบครัว การเมืองต้องการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง การเมืองเป็นการแสดง บทบาท การเมืองเป็นเรื่องผลประโยชน์ การเมืองคือการดูแลประชาชน และการเมืองเป็นเรื่องของชั้น เชิงและเล่ห์เหลี่ยม ตามลำดับ

ส่วนผลการศึกษาเรื่องที่หน้าที่ของมโนอุปลักษณะพบว่า มโนอุปลักษณะที่นักการเมืองไทยใช้ทำ หน้าที่ 3 ด้านคือ 1) หน้าที่ด้านการถ่ายทอดความคิด ได้แก่ การอธิบายความและเปลี่ยนมุมมองใหม่ 2) หน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ ได้แก่ การนำเสนอภาพด้านบวกของตนเองและการนำเสนอภาพด้านลบ ของฝ่ายตรงข้าม และ 3) ด้านสัมพันธ์ภาพ ได้แก่ การลำดับความและเชื่อมโยงความ

นอกจากนี้เมื่อพิจารณามโนอุปลักษณะตามแนวคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของชาร์เตอร์ริส-แบล็ค (Charteris-Black, 2005) พบว่า มโนอุปลักษณะที่นักการเมืองใช้ทั้ง 9 ชุดอาจมีผลทางความคิดและ

ความเชื่อต่อผู้รับสาร 3 ประการคือ นักการเมืองเป็นที่พึ่งและประชาชนเป็นผู้พึ่งพาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ใต้อาณัติของหัวหน้าพรรคการเมือง และการเมืองเป็นเรื่องของนักการเมือง ซึ่งความคิดและความเชื่อเหล่านี้ไม่สอดคล้องกับแนวคิดตามหลักการประชาธิปไตย

มูจลินท์ สุดเจริญ (2552) ศึกษาโมโนอุปลักษณ์เกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย จากการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลข่าวและบทความเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวทั้งหมด 163 ชิ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถ้อยคำอุปลักษณ์ที่หนังสือพิมพ์ใช้เมื่อกล่าวถึงแรงงานต่างด้าว และวิเคราะห์หมโนทัศน์ที่สะท้อนผ่านถ้อยคำอุปลักษณ์เหล่านั้น โดยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แนวทางการวิเคราะห์อุปลักษณ์เชิงวิพากษ์ (Critical Metaphor Analysis) ของชาร์เตอร์ริส-แบล็ค (Charteris-Black, 2005)

ผลการวิจัยพบว่า ถ้อยคำอุปลักษณ์ทั้งสิ้น 281 ถ้อยคำ สะท้อนมโนอุปลักษณ์ได้เป็น 3 ประเภท คือประเภทแรก มโนอุปลักษณ์ที่มี ‘แรงงานต่างด้าว’ เป็นสิ่งที่ถูกเปรียบ (Target Domain) ประกอบด้วยมโนอุปลักษณ์ทั้งหมด 7 มโนอุปลักษณ์ โดยจำแนกออกเป็น 2 กลุ่มย่อยคือ ‘มโนอุปลักษณ์ที่พบมาก’ มี 3 มโนอุปลักษณ์ ได้แก่ [แรงงานต่างด้าว คือ สินค้า] [แรงงานต่างด้าว คือ สิ่งผิดกฎหมาย] [แรงงานต่างด้าว คือ อุทกภัย] ส่วน ‘มโนอุปลักษณ์ที่พบในปริมาณจำกัด’ มี 4 มโนอุปลักษณ์ ได้แก่ [แรงงานต่างด้าว คือ ภาระ] [แรงงานต่างด้าว คือ สัตว์] [แรงงานต่างด้าว คือ ผู้ที่ต้องเคารพกฎ] และ [แรงงานต่างด้าว คือ กลไก/ เครื่องจักร] ประเภทที่สองมโนอุปลักษณ์ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยมโนอุปลักษณ์ทั้งหมด 4 มโนอุปลักษณ์ ได้แก่ [ประเทศ คือ พื้นที่ปิดล้อม] [การแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าว คือ การทำสงคราม] [ประเทศ คือ บ้าน] และ [การแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าว คือ การแสดง] ประเภทที่สาม มโนอุปลักษณ์ที่มีลักษณะเป็นอนุนามนัย (Metonymy) เป็นการนำอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของแรงงานต่างด้าวมากล่าวแทนพวกเขาเหล่านั้น ได้แก่ คำว่า หัว มือ และแรงงานต่างด้าว สะท้อนหมโนทัศน์ [อวัยวะ แทน แรงงานต่างด้าว]

จากการวิเคราะห์ความหมายที่ได้จากแบบเปรียบเทียบสามารถสรุปได้ว่า มุมมอง ความคิดและทัศนคติของหนังสือพิมพ์ไทยที่มีต่อแรงงานต่างด้าวนั้นมีแนวโน้มเชิงลบกล่าวคือ แรงงานต่างด้าวถูกมองว่า ไร้ชีวิตจิตใจ/ ไม่ใช่มนุษย์ อันตรายน่ากลัว/ สร้างความเดือดร้อนลำบาก ไร้อำนาจ/ ต้องอยู่ใต้ความควบคุมจัดการของรัฐ และไม่ใช่คนไทย

นอกจากนี้ยังพบการให้ความหมาย/ นิยามของแรงงานต่างด้าวที่มีลักษณะเป็นคู่ตรงข้ามกับนายจ้างคนไทย เจ้าหน้าที่รัฐไทย และคนไทยทั่วไปผ่านกระบวนการอุปลักษณ์ ซึ่งนับเป็นการสร้างความเป็นอื่นให้กับแรงงานต่างด้าว ทำให้รู้สึกว่าคุณคนเหล่านั้นมีความแตกต่างจากคนไทย และแบ่งแยกความเป็น ‘พวกเขา’ และ ‘พวกเรา’ อย่างชัดเจน ซึ่งความหมายในลักษณะตรงข้ามกันของแรงงานต่างด้าวกับคนไทยทั้ง 3 กลุ่มยังเน้นย้ำความคิดที่ว่า แรงงานต่างด้าวไม่ใช่มนุษย์ ในขณะที่คนไทยมีความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์

จากการทบทวนงานวิจัยที่ใช้แนวทางการวิเคราะห์อุปลักษณ์เชิงวิพากษ์ทั้งในภาษาต่างประเทศและภาษาไทยแสดงให้เห็นว่าแนวทางอุปลักษณ์วิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Metaphor Analysis) ของ ชาร์เตอร์ริส-แบล็ค (Charteris-Black, 2004, 2005) เป็นวิธีการหรือแนวทางหนึ่งที่จะเข้าถึงอุดมการณ์หรือความคิดเบื้องหลังที่แอบแฝงอยู่ในถ้อยคำของผู้ใช้ภาษา แม้จะเป็นการศึกษาจากต่างกลุ่มข้อมูลกัน แต่งานวิจัยทั้งในวาทกรรมการเมืองและวาทกรรมสื่อมวลชนต่างก็เป็นวาทกรรมสาธารณะที่มีอิทธิพลต่อคนจำนวนมากในสังคม ทั้งนี้บทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลก็ถือเป็นวาทกรรมสาธารณะอย่างหนึ่ง ย่อมมีผลต่ออุดมการณ์เกี่ยวกับเพศภาวะและการประพฤติปฏิบัติต่อกันของคนในสังคม ดังนั้นตัวอย่างงานวิจัยตามแนวทางอุปลักษณ์วิเคราะห์เชิงวิพากษ์จึงเป็นประโยชน์ต่อแนวทางการวิเคราะห์อุดมการณ์ที่แฝงอยู่เบื้องหลังการใช้อุปลักษณ์เป็นอย่างยิ่ง

2.2.3 งานวิจัยที่ศึกษาอุปลักษณ์เกี่ยวกับเพศภาวะ

เนื่องจากในส่วนนี้เป็นการศึกษาอุปลักษณ์เกี่ยวกับเพศภาวะโดยตรง ผู้วิจัยจึงทบทวนงานวิจัยโดยละเอียดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์หมโนอุปลักษณ์เพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือกในบทละครโทรทัศน์ และเพลงไทยสากล โดยแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มคือ งานวิจัยภาษาต่างประเทศ และงานวิจัยภาษาไทย

งานวิจัยภาษาต่างประเทศ

Benneghrouzi F. and Abdelhay B. (2012) เขียนบทความเรื่อง “About gender and metaphor in the Algerian culture” โดยนำเสนอว่า อุปลักษณ์จำนวนมากกลายเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการใช้ดูหมิ่นกลุ่มคนชายขอบเพราะอุปลักษณ์แฝงความรู้สึกที่ติด

แน่นเข้าไปด้วยโดยเฉพาะอุปลักษณ์ที่สื่อภาพลบของกลุ่มเป้าหมายได้อย่าง **THE HUMAN AS ANIMAL** อุปลักษณ์สัตว์นี้เป็นเครื่องมือที่มีพลังในการตีตราหรือประณามผู้อื่น ในสังคมอัลจีเรียพบอุปลักษณ์กลุ่มใหญ่อย่าง อุปลักษณ์ “สัตว์เลื้อยคลาน” ซึ่งถูกนำไปใช้เปรียบทั้งเพศชายและเพศหญิง แต่ที่พบมากที่สุดและเจาะจงใช้กับผู้หญิงโดยเฉพาะคือ **WOMAN AS SNAKE** ซึ่งมีความเป็นสากลและรับรู้กันทั่วโลกว่าลักษณะหรือความคิดที่แฝงมาในแบบเปรียบคือ การทรยศหักหลัง การหลอกลวง และความไม่ซื่อสัตย์ ผู้เขียนแสดงความเห็นว่าการใช้อุปลักษณ์นี้เป็นการแสดงการดูถูกหรือสบประมาทเพศหญิงในสังคม

ในภาษาอังกฤษเรียนยังพบว่า อุปลักษณ์สัตว์ที่ใช้กล่าวถึงความแข็งแรง ความร้ายกาจมักเป็นแบบเปรียบสัตว์ป่าเช่น สิงโต กระทิงและสุนัขจิ้งจอก (แบบเปรียบสุนัขจิ้งจอกในสังคมอัลจีเรียมักใช้เพื่อแสดงการเยาะเย้ย) ในขณะที่อุปลักษณ์สัตว์ที่ใช้เปรียบกับผู้หญิงมักจะเป็นสัตว์ที่เลี้ยงในบ้าน (domestic animals) ส่วนใหญ่เช่น แมว สุนัขเทศเมีย นกพิราบ ทั้งนี้มีการกล่าวถึงผู้ชายโดยใช้แบบเปรียบสัตว์ที่เลี้ยงในบ้านน้อยมากเพราะอาจสื่อถึงนัยยะของการลดทอนความเป็นชาย และหากผู้หญิงถูกเปรียบเป็นสัตว์ป่าหรือสัตว์ที่มีความแข็งแรงก็จะสื่อถึงนัยยะถึงความหยาบคาย ร้ายกาจและทำผิดศีลธรรมทางเพศ ตัวอย่างเช่น คำว่า ‘young male horse’ จะใช้เปรียบกับผู้หญิงที่ไร้ศีลธรรมและมักมากในกาม ผู้เขียนสรุปอุปลักษณ์เกี่ยวกับเพศสภาวะที่พบซึ่งสะท้อนความสัมพันธ์เชิงอำนาจและการครอบงำว่า [MEN AS WILD ANIMALS] และ [WOMEN AS DOMESTIC ANIMALS] เป็นอุปลักษณ์ที่แสดงการยกย่องทางสังคม ในทางตรงกันข้าม [MEN AS DOMESTIC ANIMALS] และ [WOMEN AS WILD ANIMALS] เป็นอุปลักษณ์ที่แสดงการลดค่าลงหรือเป็นการดูถูกทางสังคม

นอกจากนั้นยังพบอุปลักษณ์ที่สะท้อนความเชื่อและอคติของคนในสังคม เช่น หากจะกล่าว ‘wife is absent’ ชาวอัลจีเรียจะเลี่ยงด้วยการใช้คำว่า ‘house are not here’ แทน ข้อสังเกตที่น่าสนใจอย่างหนึ่งซึ่งสะท้อนให้อคติและเห็นความเหนือกว่าของผู้ชายคือ ในวัฒนธรรมอาหรับมีคำกล่าวว่า ‘a man is authority even if he is a wolf’ ซึ่งสะท้อนว่า ถึงแม้ผู้ชายจะเจ้าชู้มากแต่เขาก็ยังควรได้รับความเคารพและเชื่อฟังตามสิทธิที่ควรได้รับเสมอ ในขณะที่แบบเปรียบ ‘wolf’ เหมือนกันหากใช้กล่าวถึงผู้หญิงโสด กลับสะท้อนความด้อยกว่าหรือต่ำกว่ากลุ่มคนอื่นๆ เพราะมักพ่วงนัยยะของความเสื่อมเสียชื่อเสียงและความฉาวโฉ่ตามมา ดังนั้นการมีสามีเพื่อเป็นเกราะปกป้องศักดิ์ศรีและ

แสดงถึงความมีเกียรติในสังคมจึงยังคงเป็นสิ่งที่ดีกว่าเสมอ แม้ว่าเกียรตินั้นอาจถูกทำลายโดยสามีที่เจ้าชู้ก็ตาม

Diabah G. and Appiah N. (2013) เขียนบทความเรื่อง “Caring supporters or daring usurpers? Representation of women in Akan proverbs.” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์มุมมองแบบดั้งเดิมของการรับรู้และบทบาทหน้าที่ของผู้หญิงในสังคม Akan และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษา เพศสภาวะและวัฒนธรรม เก็บตัวอย่างข้อมูลจากสำนวนสุภาษิตเกี่ยวกับผู้หญิงในภาษา Akan จากภาษาเขียนและภาษาพูดจำนวนทั้งสิ้น 62 สำนวน และใช้กรอบแนวคิด Feminist Critical Discourse Analysis ในการวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบกลวิธีทางภาษา 3 กลวิธีคือ การใช้อุปมา (simile) การใช้อุปลักษณ์ (metaphor) และการใช้ประโยคเงื่อนไข (conditional clauses) ซึ่งพบใช้ในโครงสร้างสำนวนสุภาษิตมากที่สุด

ส่วนผลการศึกษาภาพแทนเกี่ยวกับผู้หญิงในสำนวนสุภาษิต Akan รวบรวมได้ 14 ชุดความคิด ได้แก่

1. Motherhood/mothering (ผู้หญิงต้องมีความเป็นแม่)
  - Women as source of life/procreators (ผู้หญิงเป็นผู้ให้กำเนิด)
  - Women as carers/nurturers (ผู้หญิงเป็นผู้ดูแล)
  - Women as homemakers/caretakers (ผู้หญิงเป็นแม่บ้าน)
2. Importance of marriage for women (การแต่งงานถือเป็นเรื่องสำคัญในชีวิตผู้หญิง)
3. Women and physical appearance (ผู้หญิงควรมีรูปลักษณ์ภายนอกที่ดึงดูดทางเพศ)
4. Women as dependents (ผู้หญิงเป็นผู้พึ่งพา)
5. Representation of virtue (ผู้หญิงที่ดีต้องทำงานหนัก ทำอาหารอร่อย และว่าง่าย)
6. Constructions of submissiveness (ผู้หญิงควรอ่อนน้อมถ่อมตน)

7. Women as gullible/vulnerable (ผู้หญิงเป็นคนอ่อนไหวและถูกหลอกได้ง่าย)
8. Women as opportunistic/selfish (ผู้หญิงเป็นพวกฉวยโอกาส/ เห็นแก่ตัว)
9. Women as 'sweet-talkers' (ผู้หญิงเป็นพวกปากหวาน)
10. Women as sex objects (ผู้หญิงเป็นวัตถุทางเพศ)
11. Women as 'supporters'/subservient, not pacesetters (ผู้หญิงเป็นผู้ตาม ไม่ใช่ผู้นำ)
12. The strength and power of women (ผู้หญิงเข้มแข็งและมีพลังกำลัง)
13. Conformity to traditionally assigned roles/stereotypes (ผู้หญิงควรปฏิบัติตามขนบ)
14. Women as usurpers (ผู้หญิงเป็นช่วงบุกรุก/ ช่วงชิง)

ทั้งนี้ สำนวนสุภาษิตเกี่ยวกับผู้หญิงมีแนวโน้มจะนำเสนอวิถีที่ผู้หญิงควรจะเป็น ส่วนใหญ่ ผู้หญิงถูกสื่อด้วยคำที่ไม่น่ายกย่องชื่นชม ถูกกล่าวถึงในเชิงตำหนิหรือแง่ลบ หากกรณีที่ถูกกล่าวถึงในทางบวกหรือน่าชื่นชมก็มักจะมีแนวโน้มสนับสนุนการเอื้อประโยชน์ต่อฝ่ายชาย โดยการ “หลอกล่อ” ให้ผู้หญิงพร้อมทำงานและทำหน้าที่ให้ดีขึ้นต่อไป ในขณะที่ผู้ชายได้รับความพอใจจาก “ผลประโยชน์จากระบบชายเป็นใหญ่” นั่นเอง

ผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษาอุปลักษณะเกี่ยวกับเพศภาวะในภาษาต่างประเทศจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัยนี้ เพราะงานชิ้นแรกสะท้อนให้เห็นว่า อุปลักษณะผู้ชายและผู้หญิงที่พบในภาษาอังกฤษมีผลกำหนดทัศนคติ วิธีการคิด ความเชื่อ ตลอดจนรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงในสังคม ส่วนงานชิ้นที่สองแม้จะไม่ได้เป็นการศึกษาอุปลักษณะผู้หญิงโดยตรง แต่ผลการวิจัยก็สะท้อนว่า อุปลักษณะเป็นกลวิธีสำคัญในการสะท้อนภาพแทนของผู้หญิงในกาน่า นอกจากนี้กลุ่มข้อมูลสำนวนสุภาษิตไทยเกี่ยวกับผู้หญิงก็เป็นกลุ่มข้อมูลหนึ่งที่ผู้วิจัยอาจจะนำมาใช้อ้างอิงในงานนี้ ประกอบกับสังคมไทยได้รับอิทธิพลของแนวคิดปิตาธิปไตยหรือสังคมชายเป็นใหญ่เช่นเดียวกับสังคมอังกฤษและกาน่า ดังนั้นผลการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเบื้องหลังของงานทั้งสองชิ้นน่าจะใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์อุดมการณ์ที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังอุปลักษณะเพศภาวะ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่วนผู้หญิง) ในภาษาไทยได้เป็นอย่างดี

งานวิจัยภาษาไทย

จากการทบทวนงานวิจัยที่ศึกษาอุปลักษณะเกี่ยวกับเพศสภาวะในภาษาไทย พบว่าส่วนใหญ่เป็นการศึกษาอุปลักษณะเกี่ยวกับ “ผู้หญิง” สามารถจำแนกตามลักษณะกลุ่มข้อมูลที่นำมาศึกษาได้เป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มข้อมูลที่เป็นบทเพลง (สุภา อังกระวรรณท์, 2527 และมิรินต้า บุรรุ่งโรจน์, 2548) กลุ่มข้อมูลที่เป็นบทร้อยกรอง (น้ำเพชร จินเลิศและสุภาพร พลายเล็ก, 2551 และฟาริส โยธาสมุทร, 2558) และกลุ่มข้อมูลที่เป็นนวนิยาย (นิภาดา โพธิ์เรือง, 2559) นอกจากนี้มีบทความอีก 1 เรื่องที่เสนอเฉพาะ “ผู้หญิงกับอุปลักษณะสัตว์” ที่พบในถ้อยคำสำนวนในชีวิตประจำวัน (กานดากร เจริญกิตบวร, 2555)

ส่วนงานวิจัยอุปลักษณะเกี่ยวกับ “ผู้ชาย” ในภาษาไทยนั้นมีเพียงบทความเดียวซึ่งศึกษาเจาะจงเฉพาะ “ผู้ชายที่มีพฤติกรรมเชิงลบ” ในกลุ่มข้อมูลหนังสืออ่านเล่นและข่าวในหนังสือพิมพ์เท่านั้น (Petchkij W., 2008) นอกจากนี้ยังไม่พบงานวิจัยอุปลักษณะเกี่ยวกับ “เพศทางเลือก” ในภาษาไทย ทั้งนี้ผู้วิจัยจะนำเสนองานวิจัยและบทความที่พบดังกล่าวตามลำดับต่อไป

สุภา อังกระวรรณท์ (2527) ศึกษาความหมายแฝงของคำว่า “ผู้หญิง” จากความเปรียบในบทเพลงไทยสากล มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ เพื่อศึกษาความหมายของความเปรียบเกี่ยวกับผู้หญิงในบทเพลงไทยสากลประเภทลูกทุ่งและลูกกรุง และเพื่อวิเคราะห์อรรถลักษณะที่บอกความหมายแฝงของคำว่า “ผู้หญิง” จากความเปรียบที่ได้ โดยใช้ **ทฤษฎีแยกหน่วยประกอบทางความหมาย** (Componential analysis) ซึ่งสุภาเก็บข้อมูลความเปรียบจากหนังสือเพลงที่พิมพ์ระหว่าง พ.ศ.2512 – 2525 จำนวนประมาณ 3,500 เพลง

ผลการวิจัยพบว่า มีแบบเปรียบเทียบทั้งสิ้น 93 แบบเปรียบเทียบ ผู้เปรียบเทียบเป็นผู้ชายใช้แบบเปรียบเทียบที่มีโครงสร้างเป็นคำนามคำเดียวมากกว่าเป็นกลุ่มคำ ในขณะที่ผู้เปรียบเทียบเป็นผู้หญิงใช้แบบเปรียบเทียบที่มีโครงสร้างเป็นกลุ่มคำมากกว่าเป็นคำนามคำเดียว สำหรับความหมายของแบบเปรียบเทียบนั้นสามารถจัดได้เป็น 12 กลุ่ม ตามอรรถลักษณะสำคัญที่ปรากฏ 12 อรรถลักษณะ อรรถลักษณะเหล่านี้เป็นที่มาของความหมายแฝง ความหมายแฝงของ “ผู้หญิง” ที่ได้จากอรรถลักษณะแบ่งเป็นความหมายที่ได้จากอรรถลักษณะโดยตรง 10 ความหมายจาก 10 อรรถลักษณะ และที่ได้จากการตีความอรรถลักษณะ 3 ความหมายจาก 2 อรรถลักษณะ

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังแสดงว่า ความหมายแฝงมีความสัมพันธ์กับเพศของผู้เปรียบด้วย ผู้เปรียบที่เป็นผู้หญิงจะใช้ความหมายแฝงที่แสดงว่าตนเองเป็นสิ่งหรือคนที่ไม่มีค่าสำคัญ มีสภาพต่ำต้อย เป็นฝ่ายที่ต้องรับการกระทำคือ เป็นที่ระบายความต้องการทางเพศของชาย และเมื่อมีครอบครัวก็ต้องอยู่ใต้อำนาจของผู้เป็นสามี ส่วน ผู้เปรียบที่เป็นผู้ชายจะใช้ความหมายแฝงทั้งที่แสดงการยกย่องและไม่ยกย่องคือ เห็นผู้หญิงเป็นทั้งสิ่งมีค่าและไม่มีค่า รวมถึงดูหมิ่นเหยียดหยามว่าผู้หญิงเป็นเพศที่ไวใจไม่ได้และด้อยเกียรติ ในการใช้แบบเปรียบเทียบเพื่อสื่อความหมายแฝง 13 ความหมายนี้ ผู้เปรียบต่างเพศกันใช้แบบเปรียบเทียบที่ต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในสังคมไทย ผู้หญิงและผู้ชายมีทัศนคติและความรู้สึกนึกคิดต่อผู้หญิงแตกต่างกัน

มิรินต้า บุรุงโรจน์ (2548) ศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงจากเพลงลูกทุ่งไทย มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อศึกษาอุปลักษณ์และมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงจากเพลงลูกทุ่งไทย โดยวิเคราะห์ข้อมูลเพลงลูกทุ่งไทยที่รวบรวมจากหนังสือรวบรวมเพลงลูกทุ่งและนิตยสารเพลงลูกทุ่งเอฟเอ็มจำนวนทั้งสิ้น 3,994 เพลง แบ่งเป็นเพลงลูกทุ่งที่ขับร้องโดยนักร้องชาย 2,674 เพลง และเพลงลูกทุ่งที่ขับร้องโดยนักร้องหญิง 1,320 เพลง ซึ่งแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัยชิ้นนี้คือ **ทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน**

หลังจากการรวบรวมรูปภาษาที่นำมาใช้เป็นอุปลักษณ์เกี่ยวกับผู้หญิงในบทเพลงลูกทุ่งแล้ว มิรินต้าวิเคราะห์ข้อมูลโดยเริ่มจากจำแนกประเภทของอุปลักษณ์เกี่ยวกับผู้หญิงที่ปรากฏในบทเพลงลูกทุ่งไทย โดยใช้แนวคิด **ทฤษฎีการจัดกลุ่มทางความหมาย** จากนั้นจึงอธิบายความหมายของอุปลักษณ์ผู้หญิงที่ปรากฏ และอธิบายถึงการนำรูปภาษาดังกล่าวมาใช้เป็นอุปลักษณ์ผู้หญิงในเพลงลูกทุ่งไทย โดยอธิบายความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 และคลังคำ (นววรรณ พันธุมธา, 2544) รวมทั้งใช้การอธิบายของผู้วิจัยซึ่งเป็นเจ้าของภาษาประกอบด้วย แล้วแสดงผลการวิเคราะห์อุปลักษณ์ด้วยค่าสถิติเป็นจำนวนร้อยละ และวิเคราะห์มโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงจากอุปลักษณ์ที่ปรากฏ

ผลการวิจัยพบว่า อุปลักษณ์เกี่ยวกับผู้หญิงที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งไทยมีจำนวน 528 ถ้อยคำอุปลักษณ์ แบ่งเป็นอุปลักษณ์ผู้หญิงในเพลงที่ขับร้องโดยนักร้องชายจำนวน 387 ถ้อยคำอุปลักษณ์ และอุปลักษณ์ผู้หญิงในเพลงที่ขับร้องโดยนักร้องหญิงจำนวน 168 ถ้อยคำอุปลักษณ์ และจากอุปลักษณ์ทั้งหมดสามารถจัดประเภทตามความหมายของอุปลักษณ์เป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต มีอุปลักษณะย่อยได้แก่ อุปลักษณะมนุษย์ อุปลักษณะสัตว์ และอุปลักษณะพืช
2. อุปลักษณะสิ่งไม่มีชีวิต มีอุปลักษณะย่อยได้แก่ อุปลักษณะสิ่งก่อสร้างหรือสิ่งประดิษฐ์ อุปลักษณะทรัพยากร อุปลักษณะอาหาร อุปลักษณะสิ่งเสพติด และอุปลักษณะยารักษาโรค
3. อุปลักษณะธรรมชาติ
4. อุปลักษณะการเดินทาง

ผลการศึกษามโนทัศน์พบว่า ผู้ใช้ภาษามีมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงโดยมองว่าผู้หญิงเป็นสิ่งมีชีวิต ผู้หญิงเป็นสิ่งไม่มีชีวิต ผู้หญิงเป็นธรรมชาติและผู้หญิงเป็นการเดินทาง

น้ำเพชร จินเลิศ และสุภาพร พลายเล็ก (2551) ศึกษาอุปลักษณะเกี่ยวกับผู้หญิงในวรรณกรรมนิราศมีวัดอุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาอุปลักษณะเกี่ยวกับผู้หญิงในวรรณคดีนิราศ 2) เพื่อเปรียบเทียบอุปลักษณะเกี่ยวกับผู้หญิงในวรรณกรรมนิราศต่างสมัย และ 3) เพื่อศึกษามโนทัศน์ที่เกิดจากการใช้อุปลักษณะเกี่ยวกับผู้หญิงในวรรณกรรมนิราศตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงปัจจุบัน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากวรรณกรรมนิราศ 3 สมัย จำนวนทั้งสิ้น 60 เรื่องคือ วรรณกรรมนิราศในสมัยอยุธยา จำนวน 10 เรื่อง วรรณกรรมนิราศในสมัยรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่รัชกาลที่ 1 – รัชกาลที่ 6 จำนวน 25 เรื่อง และวรรณกรรมนิราศในสมัยรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่รัชกาลที่ 7 – ปัจจุบัน จำนวน 25 เรื่อง ซึ่งแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัยชิ้นนี้ คือ **ทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน**

การเก็บข้อมูลอุปลักษณะเกี่ยวกับผู้หญิงในงานวิจัยนี้ จะพิจารณารูปภาษาเฉพาะนามหรือนามวลีที่อ้างถึงผู้หญิง ซึ่งนำรูปคำศัพท์จากแวดวงอื่นๆ มาใช้เพื่อกล่าวถึงผู้หญิงโดยไม่ปรากฏโครงสร้างการเปรียบเทียบโดยตรงให้เห็นอย่างเด่นชัด โดยวิเคราะห์ความหมายของรูปภาษายึดความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 และการวิเคราะห์ตีความของผู้วิจัยในฐานะที่เป็นเจ้าของภาษาเพื่ออธิบายร่วมด้วย จากนั้นจึงจัดกลุ่มและแยกประเภทของอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ตามขอบเขตความหมายของรูปภาษา (semantic domain) แสดงผลอุปลักษณะที่ปรากฏเชิงปริมาณ เปรียบเทียบปริมาณการปรากฏของอุปลักษณะเกี่ยวกับผู้หญิงในวรรณกรรมนิราศแต่ละสมัย โดยใช้คำร้อยละ แล้วจึงวิเคราะห์มโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในวรรณกรรมนิราศต่อไป

ผลการวิจัยพบว่า อุปลักษณะเกี่ยวกับผู้หญิงที่ปรากฏในวรรณกรรมนิราศมีจำนวน 942 ถ้อยคำอุปลักษณะ แบ่งเป็นอุปลักษณะเกี่ยวกับผู้หญิงในวรรณกรรมนิราศสมัยอยุธยา 285 ถ้อยคำอุปลักษณะ อุปลักษณะเกี่ยวกับผู้หญิงในวรรณกรรมนิราศสมัยรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่รัชกาลที่ 1 – รัชกาลที่ 6 417 ถ้อยคำอุปลักษณะ และสมัยรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่รัชกาลที่ 7 – ปัจจุบัน 240 ถ้อยคำอุปลักษณะ ทั้งนี้สามารถจำแนกประเภทอุปลักษณะได้ 3 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

1. อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต ได้แก่ อุปลักษณะชีวิตและร่างกายของกวี อุปลักษณะสัตว์ และอุปลักษณะพืช
2. อุปลักษณะสิ่งไม่มีชีวิต ได้แก่ อุปลักษณะสิ่งประดิษฐ์ และอุปลักษณะสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ
3. อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ

เมื่อเปรียบเทียบอุปลักษณะเกี่ยวกับผู้หญิงในวรรณกรรมนิราศต่างสมัยพบว่า อุปลักษณะสิ่งมีชีวิตมีจำนวนเพิ่มขึ้นตามลำดับยุคสมัยคือ สมัยอยุธยาพบร้อยละ 40 สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 – รัชกาลที่ 6 พบร้อยละ 50.60 และสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 7 – ปัจจุบันพบร้อยละ 60.83 อุปลักษณะสิ่งไม่มีชีวิตมีจำนวนลดน้อยลงตามลำดับยุคสมัยคือ สมัยอยุธยาพบร้อยละ 52.98 สมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 – รัชกาลที่ 6 พบร้อยละ 43.88 และสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 7 – ปัจจุบันพบร้อยละ 30 ส่วนอุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติพบว่ามีจำนวนไม่มากนักและมีจำนวนเพิ่มขึ้นหรือลดลงในแต่ละสมัยไม่ต่างกัน

ผลการศึกษาหมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในวรรณกรรมนิราศพบว่า ผู้ใช้ภาษามีหมโนทัศน์ว่าผู้หญิงเป็นชีวิตและอวัยวะร่างกาย ผู้หญิงเป็นสัตว์ ผู้หญิงเป็นพืช ผู้หญิงเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ผู้หญิงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และผู้หญิงเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติ

พาริส โยธาสมุทร (2558) ศึกษาอุปลักษณะเชิงหมโนทัศน์ในสุภาชิตสอนหญิงคำกลอน มีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์หมโนทัศน์ที่กำกับความคิดเกี่ยวกับผู้หญิงในวรรณคดีคำสอนสตรี เพื่อชี้ให้เห็นว่าผู้แต่งมีความคิดต่อ ผู้หญิงอย่างไร คาดหวังกับผู้หญิงอย่างไร และผู้หญิงมีสถานะอย่างไร โดย **ใช้ทฤษฎีอุปลักษณะเชิงหมโนทัศน์**

จากการศึกษาเนื้อหาของสุภาชิตสอนหญิงค่างลอน พบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิง จำนวนหนึ่ง จำแนกได้เป็น 5 ประเภทคือ

1. อุปลักษณะสัตว์ [ผู้หญิงเป็นสัตว์] สะท้อนมโนทัศน์ว่าคุณค่าของผู้หญิงขึ้นอยู่กับลักษณะภายนอกเป็นสำคัญ ผู้หญิงมีสถานะเป็นสัตว์ให้ผู้ชายดูเพื่อความเพลิดเพลินทางสายตา และผู้หญิงมีความดิบเถื่อน ไม่เจริญ จำเป็นต้องถูกควบคุมและสั่งสอนโดยผู้ชาย
2. อุปลักษณะพีช [ผู้หญิงเป็นพีช] สะท้อนมโนทัศน์การถูกจำกัดพื้นที่ของผู้หญิง ซึ่งอาจหมายถึงการถูกจำกัดในพื้นที่บ้าน (Domestic sphere) และผู้หญิงเป็นฝ่ายถูกรับการกระทำ ไม่สามารถแสดงบทบาทใดๆ ได้เด่นชัดซึ่งตรงกันข้ามกับผู้ชาย
3. อุปลักษณะธรรมชาติ [ผู้หญิงเป็นธรรมชาติ] มักใช้ในการตำหนิผู้หญิงที่มีพฤติกรรมไม่ดี สะท้อน มโนทัศน์ว่าผู้หญิงไม่มีคุณค่า และผู้หญิงเป็นผู้ที่ขาดการขัดเกลา ไม่รู้จักผิดชอบชั่วดี
4. อุปลักษณะทรัพย์สิน [ผู้หญิงเป็นทรัพย์สิน] สะท้อนมโนทัศน์ว่าผู้หญิงเป็นสิ่งมีค่า คุณค่าของผู้หญิงเป็นสิ่งที่มามีกับตัวแต่คุณค่านั้นก็สามารถลดลงได้ และผู้หญิงมีสถานะเป็นทรัพย์สินที่ต้องถูกครอบครองซึ่ง ผู้ครอบครองก็คือผู้ชาย
5. อุปลักษณะสิ่งของ [ผู้หญิงเป็นสิ่งของ] สะท้อนมโนทัศน์ว่าผู้หญิงไม่ได้ถูกมองว่ามีคุณค่าด้วยตัวเอง แต่เกิดจากประโยชน์ที่ผู้หญิงจะสร้างให้กับผู้ครอบครอง

การวิเคราะห์มโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงที่แสดงให้เห็นผ่านการใช้ภาษาอุปลักษณะตามทฤษฎีอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์แสดงให้เห็นว่า ผู้แต่งวรรณคดีเรื่องนี้มีความคิดว่าผู้หญิงมีสถานะด้อยกว่าผู้ชาย มีบทบาทน้อยกว่าผู้ชาย จะต้องอาศัยและพึ่งพิงผู้ชายอยู่เสมอ โดยผู้หญิงจะมีคุณค่าได้โดยผ่านการครอบครองจากผู้ชายเท่านั้น และหาก ผู้หญิงไม่ประพฤติตัวให้อยู่ในกรอบที่ผู้ชายวางไว้ก็จะหมดคุณค่าไปทันที มโนทัศน์ดังกล่าวนี้สอดคล้องกับอุดมการณ์ปตาทิปไตยของสังคมไทยที่ถ่ายทอดออกมาผ่านวรรณคดีคำสอนสตรีเรื่องต่างๆ แสดงให้เห็นว่าปฏิบัติการทางวาทกรรมในสังคมสามารถส่งผลต่อความคิดของผู้แต่งที่เป็นปัจเจกได้ และยังทำให้เห็นว่าภาษากับความคิดนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก

กานดากร เจริญกิตบวร (2555) เขียนบทความวิชาการเรื่อง “ผู้หญิงกับอุปลักษณะสัตว์: มุมมองจากแนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรมตามวิธีการปฏิสัมพันธ์” มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายและ

อภิปรายให้เห็นการใช้ อุปลักษณะผู้หญิงกับสัตว์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคม ซึ่งถูกห้อมล้อมด้วยบริบทอันเกี่ยวข้องกับค่านิยม ความเชื่อ อุดมการณ์และอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน ผู้เขียนนำเสนอบทความในรูปแบบข้อคิดเห็นที่อ้างอิงตามแนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรมการปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมโดยอธิบายครอบคลุมอุปลักษณะ 2 แบบคือ 1) มโนอุปลักษณะที่แสดงออกด้วยการใช้ภาษาข้ามวงความหมาย (ผู้เขียนใช้คำว่า ข้ามขอบเขตระหว่างคนกับสัตว์) และ 2) อุปลักษณะแบบสำนวนสุภาษิต (อุปลักษณะตาย) ทั้งนี้ผู้เขียนมิได้เก็บข้อมูลเฉพาะเจาะจงจากเอกสารประเภทใดประเภทหนึ่ง แต่เน้นที่ถ้อยคำสำนวนที่มีใช้กันทั่วไปในชีวิตประจำวัน เช่น แมวไม่อยู่หนูร่าเริง เสือสิงห์กระทิงแรด เป็นต้น

ผู้เขียนเน้นอธิบายการใช้คำอุปลักษณะ “หนู” ซึ่งเป็นคำสรรพนามที่เด็กและผู้หญิงใช้แทนตัวเองเวลาที่คุยกับผู้อาวุโสกว่าว่า ผู้หญิงต้องเป็น “หนู” ไปตลอดชีวิตตราบไต่ที่ยังมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่อาวุโสกว่า ในขณะที่ผู้ชายส่วนใหญ่จะเป็น “หนู” เฉพาะตอนเป็นเด็กเท่านั้น สิ่งนี้ชี้ให้เห็นว่า “หนู” ในสังคมไทยเป็นเครื่องมือสื่อความหมายถึงคนที่ไร้อำนาจหรือด้อยอำนาจกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง เมื่อพิจารณาร่วมกับสำนวน “แมวไม่อยู่ หนูร่าเริง” ก็จะยิ่งเห็นความเชื่อมโยงที่ชัดเจนว่า แมวกับหนูเป็นสัตว์คู่ตรงข้ามซึ่งแทนระหว่างผู้มีอำนาจมากกว่าและผู้ด้อยอำนาจ นอกจากนี้หากพิจารณาการใช้ชีวิตของหนูซึ่งมักอยู่แบบหลบๆ ซ่อนๆ ซึ่งผู้เขียนตีความลักษณะการปรากฏตัวไม่โจ่งแจ้งนี้กับบรรทัดฐานของสังคมไทยที่ว่า ผู้หญิงไม่ควรแสดงออกมาก ควรรู้จักสงบเสงี่ยมตลอดจนสำรวมกิริยาท่าที หากหญิงใดแสดงออกมากก็จะถูกเรียกเป็นสัตว์อีกประเภทหนึ่งคือ “แรด” ซึ่งอาจมีที่มาจากสำนวน “เสือสิงห์กระทิงแรด” หรือหากผู้หญิงออกเรือนไปแล้วไม่เป็นภรรยาที่ดีก็จะถูกเหมารวมอยู่กับสัตว์ร้ายที่มีขนาดใหญ่เลี้ยงไม่เชื่องในสำนวนที่แสดงความหมายทางลบอย่าง “ช้างสาร ภูเขา ก่า เมียรัก”

ผู้เขียนยังยกตัวอย่างงานวิจัยเกี่ยวกับอุปลักษณะสัตว์และผู้หญิงในภาษาอังกฤษของไฮน์ (Hines, 1995) ซึ่งพบมโนอุปลักษณะ DESIRED WOMAN IS SMALL ANIMAL [หญิงพึงปรารถนา คือ สัตว์ที่มีขนาดเล็ก] มากล่าวเปรียบเทียบว่า ผู้หญิงในสังคมตะวันตกมักถูกเปรียบเทียบให้เป็นสัตว์ที่มีขนาดเล็ก มีกำลังน้อยหรือเป็นเหยื่อของสัตว์ที่มีขนาดใหญ่ เช่น กระต่าย กวาง ลูกจิ้งจอก เป็นต้น แต่ในสังคมต่างวัฒนธรรมสัตว์เล็กแต่ละชนิดก็จะมีอรรถลักษณะของแบบเปรียบเทียบแตกต่างกัน เช่น

- 1) หนู ในสังคมไทยผู้หญิงใช้คำสรรพนามว่า “หนู” ซึ่งเป็นสัตว์ที่มีขนาดเล็ก

เช่นกัน เมื่อผู้หญิงใช้คำนี้แทนตัวเองก็จะดูน่ารักน่าเอ็นดู ผู้ฟังซึ่งอาจรู้สึกงุนงงก็พลอยรู้สึกพึงพอใจไปด้วย ส่วนในภาษาอังกฤษหากใครสักคน (ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นหญิง) ถูกเปรียบเป็น “rat” เขาจะกลายเป็นบุคคลที่ไม่น่าฟังปรารถนาทันที ดังในประโยค He is a rat. (Lakoff & Turner, 1989) และ But you promised to help us, you rat! (Longman, 1995)

2) กระจ่าง ในภาษาอังกฤษใช้เป็นอุปสรรคผู้หญิงในแง่ที่อ่อนแอและเป็นเหยื่อ

ของผู้ชายได้ง่าย โดยเลือกใช้คำว่า “rabbit (กระจ่างบ้าน)” เพราะมีขนาดเล็ก ดูบอบบางน่ารัก เป็นที่นิยมเพาะเลี้ยงและซื้อหามาไว้ในบ้านเนื่องจากไม่ทำอันตรายต่อผู้คน ไม่มีนิสัยดุร้ายเหมือน hare (กระจ่างป่า) “rabbit” จึงถูกใช้อ้างถึงผู้หญิงที่ฟังปรารถนา (ของชาย) ในขณะที่สังคมไทยแต่เดิมนั้นไม่มีความนิยมเลี้ยงกระจ่างเป็นสัตว์เลี้ยงในบ้าน จึงมักไม่มีการนำสัตว์ชนิดนี้มาเป็นสำนวนเปรียบเปรย จะมีแต่การเปรียบผู้ชายเป็น “กระจ่างหมายจันทร์” ซึ่งน่าจะเป็นกระจ่างป่า

นอกจากนั้น ในภาษาอังกฤษยังมีการใช้อุปสรรคสัตว์กับผู้หญิงที่ไม่น่าปรารถนา เช่น “chick (ลูกนก/ลูกเจี๊ยบ)” ใช้อ้างถึงหญิงสาวที่ถูกมองว่าเป็นอันตรายต่อผู้ชายเพราะ “ความอ่อนวัยแลดูน่ารักไร้เสียดสี” สามารถล่อลวงชายให้เคลิ้มหรือหลงใหลได้ง่าย โฮล์มส์ (Holmes, 1992) กล่าวถึงการใช้อุปสรรคผู้หญิงเป็นไก่ (chicken metaphor) ไว้ว่า เป็นอุปสรรคที่แสดงการกดขี่ทางเพศ (sexism) เพราะผู้หญิงที่หว่านเสน่ห์ดึงดูดผู้ชายอาจกลายเป็น “ไก่” แต่ผู้ชายสามารถทำสิ่งเดียวกันนี้ได้โดยไม่ต้องกลายเป็นสัตว์ใดๆ กานดาภรณ์สรุปว่า ทั้งในสังคมไทยและสังคมตะวันตก ความแข็งแรงทางกายภาพก็ถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวแปรของอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันทางเพศ เพศหญิงมีได้อ่อนด้อยในเชิงสรีระอย่างเดียว แต่พลอยอ่อนด้อยในเชิงอำนาจไปด้วย

นิภาดา โพธิ์เรือง (2559) ศึกษาอุปสรรคเชิงมนทัศน์นางร้ายในนวนิยายพาฝัน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามโนอุปสรรคที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปสรรคนางร้ายในนวนิยายพาฝัน โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากนวนิยายพาฝัน 32 เรื่อง ช่วงปีพ.ศ. 2490 – 2558 จากผลงานของนักเขียนที่ได้รับยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์จำนวน 5 คน ได้แก่ ก.สุรางคนางค์ กฤษณา อโศกสิน โบตัน ว.วินิจัยกุล และทมยันตี โดยใช้**ทฤษฎีอุปสรรคเชิงมนทัศน์**

ผลการศึกษาพบถ้อยคำอุปสรรคนางร้ายจำนวน 182 ถ้อยคำ สะท้อนมโนอุปสรรค 12 ประเภทคือ

1. [นางร้าย คือ สัตว์] ได้แก่ [นางร้าย คือ สัตว์นรก] [นางร้าย คือ สัตว์มีพิษ] [นางร้าย คือ สัตว์เลี้ยงไม่เชื่อง] และ [นางร้าย คือ สัตว์ดุเดือด]
2. [นางร้าย คือ อาหาร] ได้แก่ [นางร้าย คือ อาหารรสจัด] [นางร้าย คือ อาหารที่น่ารับประทาน] และ [นางร้าย คือ อาหารให้โทษ]
3. [นางร้าย คือ อมนุษย์]
4. [นางร้าย คือ นักแสดง]
5. [นางร้าย คือ สิ่งด้อยค่า]
6. [นางร้าย คือ สิ่งที่น่าหลงใหล]
7. [นางร้าย คือ ผู้ล่า/ ผู้ทำลาย]
8. [นางร้าย คือ ภัยธรรมชาติ]
9. [นางร้าย คือ ตัวละครที่สร้างปัญหาในวรรณกรรม]
10. [นางร้าย คือ ผู้มีอำนาจ/ ผู้ควบคุม]
11. [นางร้าย คือ สงคราม]
12. [นางร้าย คือ พิษให้โทษ]

มโนอุปลักษณ์เหล่านี้สะท้อนมุมมอง 3 ประการคือ 1) ความร้ายเป็นสิ่งที่คนไม่ปรารถนา อุปลักษณ์เป็นสิ่งสะท้อนความร้ายจากมุมมองของสังคมผ่านทางตัวละครที่เป็นนางร้าย 2) การมองภavnางร้ายผ่านอุปลักษณ์เชิงลบของนักเขียนมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับการมองอุปสรรคของชีวิตที่ต่างกัน 3) ความร้ายมีพัฒนาการและความซับซ้อนมากขึ้นตามยุคสมัย

Petchkij W. (2008) เขียนบทความเรื่อง “Conceptions of Men with Negative Behaviours in Thai Metaphors” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามโนอุปลักษณ์เกี่ยวกับผู้ชายที่มีพฤติกรรมเชิงลบในภาษาไทย ผู้เขียนรวบรวมข้อมูลจากหนังสืออ่านเล่นจำนวน 19 เล่มและข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและเดลินิวส์ช่วงเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ ปี 2548 โดยใช้กรอบทฤษฎีของเลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 1980) ในการวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ชายที่มีพฤติกรรมเชิงลบส่วนใหญ่จะถูกเปรียบเหมือนสัตว์ต่างๆ เช่น ปลิง แมงดา ไก่แจ้ สุนัข วัว งู และเสือ ผู้ชายบางคนถูกเปรียบกับสิ่งมีชีวิตขนาดเล็ก อย่างพยาธิและไวรัส ทั้งนี้พฤติกรรมเชิงลบที่พบในภาษาไทยจะถูกเปรียบหลากหลายตั้งแต่ระดับเบาสุดอย่างการทำ

ให้รำคาญ ไปจนถึงระดับรุนแรงสุดอย่างการฆ่า และส่วนใหญ่จะเป็นพฤติกรรมเชิงลบที่ผู้ชายกระทำต่อผู้หญิงและเด็ก ตัวอย่างเช่น การจีบ/ การเกี้ยวพาราสี การหักอกผู้หญิง การฟุ้งพาดผู้หญิง การทอดทิ้งครอบครัว การคุกคามทางเพศ และการฆ่า

ลักษณะพฤติกรรมเชิงลบของผู้ชายถูกนำไปเปรียบเทียบกับคุณลักษณะหรือพฤติกรรมของสัตว์ ดังนี้

ผู้เขียนพบว่า ถ้อยคำอุปลักษณ์เกี่ยวกับสัตว์ที่พบในภาษาไทยสะท้อนมโนอุปลักษณ์ว่า MEN (with negative behavior) ARE ANIMALS ซึ่งมีความสัมพันธ์กับมโนอุปลักษณ์ HUMANS ARE ANIMALS ที่เลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson: 1980) และมโนอุปลักษณ์ PEOPLE ARE ANIMALS ที่โคเวคเซส (Kovecses: 2002) เสนอไว้ตามลำดับ

นอกจากนี้คำกริยาที่ใช้พูดถึงพฤติกรรมรุนแรงของผู้ชายที่พบในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและเดลินิวส์ก็มักเป็นคำที่ใช้แสดงการล่าเหยื่อของสัตว์ผู้ล่า เช่น ตะปบ ลาก ขย้ำ ล่าเหยื่อ ชุม เป็นต้น อย่างไรก็ตามพบข้อสังเกตที่น่าสนใจว่า แม้จะมีสัตว์ผู้ล่ามากมายแต่มีเพียง 2 ชนิดที่พบข้อมูลถ้อยคำอุปลักษณ์ในภาษาไทยคือ เสือและงู โดยงูจะใช้กับระดับพฤติกรรมที่เบากว่า เช่น เจ้าชู้ แต่เสือจะใช้กับระดับพฤติกรรมที่รุนแรงกว่า เช่น การฆ่า การคุกคามทางเพศ คำกริยาเหล่านี้สะท้อนมโนอุปลักษณ์ MEN (with violent behaviours) ARE TIGERS ซึ่งสอดคล้องกับข้อเท็จจริงในสังคมไทย เนื่องจากเสือเป็นสัตว์ที่พบมากในป่าและคนไทยมีมโนทัศน์ว่า เสือคือเจ้าป่า นอกจากนี้ในวัฒนธรรมไทยเสื่อยังเป็นสัตว์ที่มีความเชื่อมโยงกับผู้ชายโดยเฉพาะผู้ชายที่มีพฤติกรรมรุนแรง ทั้งหลักฐานทางภาษาอย่างเช่น มีคำว่า “เสือผู้หญิง” “เสือไป(เซ็กชวล)” “เสือ” “ไอ้เสือ” และ “ยาตองเหล้าเสือสิบเอ็ดตัว” และหลักฐานที่ไม่ใช่ภาษาเช่น การสักยันต์เสือเพื่อแสดงอำนาจและความแข็งแกร่ง การแขวนเครื่องรางของขลังที่ทำมาจากส่วนต่างๆ ของเสือเพื่อป้องกันสิ่งชั่วร้าย เป็นต้น

จากภาพรวมงานวิจัยอุปลักษณ์เกี่ยวกับเพศสภาวะในภาษาไทยทั้งหมด ผู้วิจัยสรุปเป็นตารางเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นกลุ่มข้อมูลที่ศึกษา ประเด็นที่ศึกษา และแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ได้ดังในตาราง

ตารางที่ 1 สรุปเปรียบเทียบภาพรวมงานวิจัยอุปลักษณะเกี่ยวกับเพศภาวะในภาษาไทยที่ผ่านมา

แบบเปรียบเทียบ	พฤติกรรมของแบบเปรียบเทียบ (สัตว์)	ลักษณะสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (ผู้ชาย)
แมงดา	เกาะบนหลังตัวเมียและแย่งอาหาร	พึ่งพาผู้หญิง
ปลิง พยาธิ	ดูดเลือด แย่งอาหาร	ใช้เงินของผู้หญิง
ตุ๊กแก	เกาะแน่น	ตามติดผู้หญิงตลอดเวลา
ปลาไหล	ผิวลื่น จับได้ยาก	โกหก ปกปิดความผิดเก่ง
หมาวัด	ต่ำต้อย	ลักษณะทางสังคมต่ำกว่าผู้หญิง
หมา/ หมาหวงก้าง	เห่า หอน	พูดถึงผู้หญิงในทางไม่ดี
ไก่แจ้	เคลื่อนไหวรวดเร็ว	ติดตาม จูโจมจีบอย่างรวดเร็ว
งู	เข้าปีบริดเหยื่อ	เข้าใกล้และสัมผัสผู้หญิง
เสื่อ	สัตว์ดุร้าย อันตราย	เจ้าชู้ หักอกผู้หญิง ทอดทิ้งลูกเมีย
แมว	น่ารัก เชื่อง	ขี้อ่อน ว่าง่าย
วัวแก่	ชอบเคี้ยวหญ้าอ่อนๆ	ชอบจีบเด็กสาว
เสื่อ สิงห์ กระต๊อง แรด	สัตว์อันตราย	เป็นอันตรายต่อผู้หญิง

บทที่ 3

มโนอุปลักษณ์เพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกในวาทกรรมสาธารณะ

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะเสนอผลการวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ปรากฏในบทละครโทรทัศน์จำนวน 45 เรื่องและเพลงไทยสากลจำนวน 1,002 เพลง ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นมโนอุปลักษณ์เกี่ยวกับเพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือก โดยมีเกณฑ์และขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลดังนี้

ขั้นที่ 1 : การคัดเลือกถ้อยคำอุปลักษณ์

1) นิยามอุปลักษณ์

ผู้วิจัยใช้นิยามอุปลักษณ์เป็นเกณฑ์ในการจำแนกถ้อยคำอุปลักษณ์ออกจากถ้อยคำอื่นๆ ที่ปรากฏในกลุ่มข้อมูล กล่าวคือ

“อุปลักษณ์ (Metaphor) เป็นการเปรียบเทียบความเหมือนกันของสองสิ่ง โดยทั้งสองต้องเป็นสมาชิกของต่างกลุ่มความหมาย สิ่งที่น่ามาเป็น “แบบ” ในการเปรียบเทียบ เรียกว่า แบบเปรียบเทียบ (source domain/ vehicle) ส่วนสิ่งที่เป็นเป้าหมายที่เราต้องการพูดถึง เรียกว่า สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (target domain/ tenor) (Lakoff and Jackson 1980, Saeed 1997 อ้างถึงใน ธีรพร พานโพธิ์ทอง, 2556: 99)”

จากนิยามข้างต้น กล่าวได้ว่า ถ้อยคำอุปลักษณ์ คือรูปภาษาที่แสดงให้เห็นการเปรียบเทียบระหว่างสองสิ่งซึ่งอยู่ต่างวงความหมายกัน ในงานวิจัยนี้ถ้อยคำอุปลักษณ์จึงเป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายอื่นมาใช้กล่าวถึงเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกนั่นเอง

2) เกณฑ์การนับจำนวนถ้อยคำอุปลักษณ์

การปรากฏของถ้อยคำอุปลักษณ์ 1 ครั้ง นับเป็น 1 คำ ยกเว้นสมญานามที่ปรากฏใช้เป็นคำเรียกชื่อตัวละครตลอดทั้งเรื่อง เช่น เสือยี่ง เสือไพร เสือทอง เสือชิน เสือขาว เสือบาง เสือกิจ พยัคฆ์ดำ ไอ้หมาบ้าบุญสม จะนับเพียง 1 ครั้งเท่านั้น

3) ความถี่ในการปรากฏถ้อยคำอุปลักษณ์

ผู้วิจัยกำหนดว่า จำนวนถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สามารถสะท้อนมโนอุปลักษณ์ได้นั้นจะต้องปรากฏใช้ไม่ต่ำกว่า 10 ครั้ง เช่น มโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ สัตว์ไม่เชิง] จะต้องแสดงได้ด้วยถ้อยคำอุปลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ไม่เชิงตั้งแต่ 10 ครั้งขึ้นไป

ทั้งนี้จากการทบทวนงานวิจัยอุปลักษณ์เกี่ยวกับเพศภาวะในภาษาไทยที่ผ่านมาพบว่าเกณฑ์การคัดเลือกถ้อยคำอุปลักษณ์ในงานแต่ละชิ้นมีความเหมือนและความแตกต่างกัน 4 ประเด็น ดังตาราง

ตารางที่ 2 สรุปลักษณะการคัดเลือกถ้อยคำอุปลักษณ์งานวิจัยเพศภาวะในภาษาไทย

ชื่อเรื่อง (ชื่อผู้แต่ง, ปีพ.ศ., กลุ่มข้อมูลที่ใช้)	เกณฑ์การคัดเลือกถ้อยคำอุปลักษณ์			
	ปรากฏทั้งแบบเรียบและสิ่งที่ยูเบียบ (มีคำเชื่อม)	ปรากฏเฉพาะแบบเรียบ (ไม่มีคำเชื่อม)	แบบเรียบในความหมายมนุษย์	นับความถี่การปรากฏถ้อยคำ
การศึกษาความหมายแฝงของคำว่า “ผู้หญิง” จากความเปรียบในบทเพลงไทยสากล (สุภา อังกระวรา นนท์, 2527, เพลงลูกทุ่งและเพลง ลูกกรุง)	✓	✓	-	-
อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในบทเพลงลูกทุ่งไทย (มิรินดำ บุรุงโรจน์, 2548, เพลงลูกทุ่ง)	✓	✓	✓	✓
การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในวรรณกรรมนิราศ (น้ำเพชร จินเลิศและสุภาพร พลาย)	-	✓	-	✓

ชื่อเรื่อง (ชื่อผู้แต่ง, ปีพ.ศ., กลุ่มข้อมูลที่ใช้)	เกณฑ์การคัดเลือกถ้อยคำอุปลักษณ์			
	ปรากฏทั้งแบบเปรียบเทียบและ สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (มีคำเชื่อม)	ปรากฏเฉพาะแบบเปรียบเทียบ (ไม่มีคำเชื่อม)	แบบเปรียบเทียบในวงความหมายมนุษย์	นับความถี่การปรากฏถ้อยคำ
เล็ก, 2551, วรรณกรรมนิราศสมัยอยุธยา-รัตนโกสินทร์)				
อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ในสุภาษิตสอนหญิงคำกลอน (ฟาริส โยธาสมุทร, 2558, สุภาษิตสอนหญิงคำกลอน)	√	√ น.	-	-
ผู้หญิงกับอุปลักษณ์สัตว์: มุมมองจากแนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรมตามวิธีการ ปฏิสัมพันธ์ (กานดากร เจริญกิตบวร, 2555, ถ้อยคำสำนวนที่ใช้ทั่วไป)	-	√ น.	-	-
การศึกษาอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์นางร้ายในนวนิยายพาฝัน (นิภาดา โพธิ์เรือง, 2559, นวนิยาย)	√	√ น., อื่นๆ	√	√
Conceptions of Men with Negative Behaviours in Thai Metaphors)Petchkij, W. , 2008 ,หนังสืออ่านเล่นและข่าวหนังสือพิมพ์(	√	√ น., ก.	-	-

CHULALONGKORN UNIVERSITY

- ก. การเก็บข้อมูลถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ปรากฏทั้งแบบเปรียบเทียบ (source domain) และสิ่งที่ ถูกเปรียบเทียบ (target domain) เช่น “...ยอดหญิงเมียที่เปรียบดวงมณี
- ข. หยาดฟ้า... (สุภา อังกระวรรณนท์, 2527: ภาคผนวก)” งานวิจัยบางชิ้นไม่เก็บข้อมูลถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ปรากฏคำเชื่อมโดยตรงเช่นนี้
- ค. การเก็บข้อมูลถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ปรากฏเฉพาะแบบเปรียบเทียบ (source domain) ในส่วนนี้งานวิจัยบางชิ้นเก็บข้อมูลเฉพาะค่านามเท่านั้น เช่น “ใครจะว่าเลว ทรามก็ตามจิต ครั้นจะคิดซื้อชายก็อ้ายเขา เมื่อยังไม่ซอกซำก็ทำเนา ใช้ของเก่า ดีกว่าราคาแพง (น้ำเพชร จินเลิศและสุภาพร พลายเล็ก, 2551: 42)” ส่วน

งานวิจัยบางชิ้นจะเก็บข้อมูลทั้งคำนามและคำชนิดอื่น เช่น “*น้ำพริกถ้วยเก่า นานเหม็นเฉ่า เก่ากินไม่สมปอง เปรี้ยวเผ็ดหวานมันเค็ม ใครอยากจะเล็มจืดไม่รับรอง (มิรินคำ บูรรุงโรจน์, 2548: 57)*”

- ง. การเก็บข้อมูลถ้อยคำอุปสรรคที่ปรากฏแบบเปรียบเทียบ (source domain) ในวงความหมายมนุษย์ด้วย เช่น “...เพราะเธอมันพวกเดียวกันกับไอ้บุรี สมคบกับมัน เอามรดกคุณแม่ใช้ใหม่ เธอมันนางวันทองสองใจ นางกากี มีผัวคนเดียวไม่อ้อม (นิภาดา โพธิ์เรือง, 2559: 142)” ซึ่งงานวิจัยบางชิ้นจะเก็บข้อมูลเฉพาะแบบเปรียบเทียบวงความหมายมนุษย์เท่านั้น
- จ. การนับความถี่การปรากฏถ้อยคำอุปสรรค งานวิจัยบางชิ้นนับความถี่การปรากฏใช้ถ้อยคำอุปสรรคเพื่อสะท้อนผลการวิเคราะห์ว่าพบมโนอุปสรรคใดมากที่สุด ในขณะที่งานบางชิ้นไม่ได้เก็บข้อมูลส่วนนี้ มีเพียงการนำเสนอว่าพบถ้อยคำอุปสรรคใดและจัดเป็นมโนอุปสรรคใดบ้าง

ในงานนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลถ้อยคำอุปสรรคในวาทกรรมสาธารณะทั้งแบบที่ปรากฏแบบเปรียบเทียบ (source domain) และสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (target domain) และถ้อยคำอุปสรรคที่ปรากฏเฉพาะแบบเปรียบเทียบ (source domain) โดยเก็บทั้งคำนามและคำชนิดอื่น นอกจากนั้นผู้วิจัยเก็บข้อมูลถ้อยคำอุปสรรคที่ปรากฏแบบเปรียบเทียบในวงความหมายมนุษย์ด้วย และจะนับความถี่การปรากฏใช้ถ้อยคำอุปสรรคเพื่อสะท้อนว่า มโนอุปสรรคเกี่ยวกับเพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือกใดพบมากที่สุด

ขั้นที่ 2 : การวิเคราะห์มโนอุปสรรค

หลังจากรวบรวมข้อมูลถ้อยคำอุปสรรคเกี่ยวกับเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกแล้ว ผู้วิจัยจะวิเคราะห์มโนอุปสรรคโดยพิจารณาลักษณะเด่น (salient feature) ของแบบเปรียบเทียบ และบริบท (context) ซึ่งเป็นสถานการณ์ในการสื่อสารร่วมด้วย เพื่อพิจารณาว่าแบบเปรียบเทียบ (source domain) สัมพันธ์กับสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (target domain) อย่างไร จากนั้นจึงจะจัดแบบเปรียบเทียบที่มีลักษณะเด่นร่วมกันเป็นกลุ่มมโนอุปสรรคต่อไป

จากนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงรูปแบบถ้อยคำอุปลักษณะที่พบในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากล และนำเสนอผลการวิเคราะห์มโนอุปลักษณะเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกต่อไปตามลำดับ ดังนี้

- 3.1 รูปแบบถ้อยคำอุปลักษณะในวาทกรรมสาธารณะ
- 3.2 มโนอุปลักษณะเพศชายที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณะในวาทกรรมสาธารณะ
- 3.3 มโนอุปลักษณะเพศหญิงที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณะในวาทกรรมสาธารณะ
- 3.4 มโนอุปลักษณะเพศทางเลือกที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณะในวาทกรรมสาธารณะ
- 3.5 เปรียบเทียบลักษณะเด่นของมโนอุปลักษณะเพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือก

3.1 รูปแบบถ้อยคำอุปลักษณะในวาทกรรมสาธารณะ

ผลจากการวิเคราะห์พบถ้อยคำอุปลักษณะในวาทกรรมสาธารณะจำนวน 5,736 ถ้อยคำแบ่งเป็น 2 รูปแบบได้แก่ ถ้อยคำอุปลักษณะที่ปรากฏทั้งแบบเปรียบเทียบ (source domain) และสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (target domain) และถ้อยคำอุปลักษณะที่ปรากฏเฉพาะแบบเปรียบเทียบ (source domain)

3.1.1 ถ้อยคำอุปลักษณะที่ปรากฏทั้งแบบเปรียบเทียบ (source domain) และสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (target domain)

ถ้อยคำอุปลักษณะในลักษณะนี้จะปรากฏทั้งแบบเปรียบเทียบ (source domain) และสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (target domain) รูปแบบการเปรียบเทียบนี้จะปรากฏคำเชื่อม เช่น เป็น คือ เหมือน อย่างกับ รวากับ ไม่ต่างจาก เป็นต้น เพื่อแสดงให้เห็นการเปรียบเทียบระหว่างแบบเปรียบกับสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบอย่างชัดเจน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 8

มารศรี: นี๊ๆ สรุปลแล้วผู้ชายในบ้านนั้นอะ เป็นผัวใหม่ เอ๊ย เป็น
แฟนใหม่คุณ ร้าพรใช่ปะ
แม่บ้าน: มาตั้งแต่เมื่อไหร่ละคะเนี่ย

มารศรี: โอ้ย มาตั้งแต่เมื่อไหร่ไม่สำคัญหรอก สำคัญแต่ว่าไอ้ผู้ชาย
 ที่อยู่ใต้นั้นอะมันเป็นปลิงดูดเลือดจริงหรือ ชั้นสงสารคุณรำ
 พรเนอะถูกผ้าทิ้งยังไม่พอยังถูกผู้ชายหลอกอีกอะ

(ปากามเทพ, 6025: 17, 144)

จากตัวอย่างที่ 8 เป็นถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ปรากฏสิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain) คือ ไอ้
 ผู้ชายที่อยู่ใต้นั้น ซึ่งหมายถึง อาชา ตัวละครเพศชายผู้เป็นสามีใหม่ของรำพร ปรากฏคำเชื่อม เป็น
 เพื่อแสดงการเปรียบเทียบลักษณะพฤติกรรมที่ฝ่ายชายย้ายเข้าไปอยู่อาศัยในบ้านของฝ่ายหญิงและ
 ฝ่ายหญิงต้องเป็นผู้ส่งเสียเลี้ยงดู ปรากฏแบบเปรียบ (source domain) คือ ปลิงดูดเลือด กล่าวได้ว่า
 ถ้อยคำอุปลักษณ์นี้ปรากฏทั้งแบบเปรียบและสิ่งที่ถูกเปรียบอย่างชัดเจน

ตัวอย่างที่ 9

"ไม่หิวก็ต้องกินบ้างนะ ไม่อย่างนั้นหนูจะไม่มีแรงทำอะไรเลย เดี่ยว
 จะไม่สบาย" "ดี ไม่สบายตายไปเลยไต่ยิ่งดี" "อย่าพูดอย่างนั้น อีก
 ไม่นานคุณพ่อจะผ่าตัดให้ลูกแล้วนะ" "ไม่จริง คุณแม่โกหก คุณพ่อ
 ไม่ยอมผ่าตัดให้หนูเพราะคุณพ่อเกลียดหนู หนูมันน่าเกลียดน่า
 กลัวเหมือนผีเหมือนปีศาจ"

(เพลิงฟาย, 5827: 2, 10)

จากตัวอย่างที่ 9 เป็นถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ปรากฏสิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain) คือ หนู
 หมายถึงเวฟุริย์ ตัวละครเพศหญิงผู้มีแผลเป็นบนใบหน้าแต่กำเนิด มีคำเชื่อม เหมือน เพื่อใช้
 เปรียบเทียบรูปลักษณ์ใบหน้าที่มีอุปลักษณ์ว่าน่าเกลียดน่ากลัวมากเพียงใด นอกจากนั้นยังปรากฏแบบ
 เปรียบ (source domain) คือ ผีและปีศาจ อย่างชัดเจน

ตัวอย่างที่ 10

คิม: แม่มาบอกให้กูลืมๆ มันไปซะ! ทั้งหมดเป็นเพราะความเมา
 ทั้งหมดเป็นเพราะความผิดพลาด มันรักเมียมัน กูเป็นแค่พี่ที่ดี อี
 ห่า! มันแค่นี้เองหรือวะ? ที่ผ่านมามันไม่เคยรักกูเลยใช่หรือ
 เปล่า? แม่ทำให้กูรู้สึกไร้ค่าเหี้ยๆ กูรู้สึกเหมือนขยะ เหมือนขี้ แต่กู

แม่งก็รักมันไง กูรักมันไปแล้ว กูคิดถึงมัน กูอยากไปหามัน กูอยาก
ไปตะโกนต่อหน้าเมียมันว่ากูรักมัน

(ไดอารี่ตุ๊ดซี่ส์2, 6025: 12, 75)

จากตัวอย่างที่ 10 เป็นถ้อยคำอุปสรรคที่ปรากฏสิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain) คือ กู ซึ่งหมายถึง คิม ตัวละครเพศทางเลือกที่เพิ่งถูกแฟนบอกเลิก ปรากฏคำเชื่อม เหมือน เพื่อแสดงการเปรียบเทียบความรู้สึกไร้ค่าอย่างยิ่งของตนเอง ปรากฏแบบเปรียบ (source domain) คือ ขยะ และ ซี จึงกล่าวได้ว่าถ้อยคำอุปสรรคนี้ปรากฏทั้งแบบเปรียบและสิ่งที่ถูกเปรียบอย่างชัดเจน

ตัวอย่างที่ 11

“เมื่อฉันได้เจอเธอ หมดความสงสัยตลอดกาล
นาที่ที่ใกล้กัน เธอรู้ไหมว่าฉันไม่ยอมให้ผ่านพ้นไป
คำตอบที่ในหัวใจฉันค้นเจอ หนึ่งเดียวคือเธอเท่านั้น
เธอเปลี่ยนให้เวลาที่เรา ได้อยู่ด้วยกัน เป็นวันที่มีความหมาย
คำหัวใจจนเจอ ก็รู้ว่าไม่มีแต่เธอเต็มหัวใจ
ต่อจากวันนี้ ฉันคงไม่ไปที่ใด เต็มใจและพร้อมจะอยู่ดูแลข้างข้างกัน
ในวันที่แห้งแล้งเธอคือดอกไม้ ที่สุดแห่งความชื่นใจ
ฉันไม่หวังอะไรที่มันยิ่งใหญ่ ทุกลมหายใจ ต้องการแค่เธอ”

(มีแต่เธอเต็มหัวใจ - ดั่ง พันกร, 5812: 10)

จากตัวอย่างที่ 11 เป็นถ้อยคำอุปสรรคที่ปรากฏสิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain) คือ เธอ ซึ่งหมายถึง ผู้หญิง ปรากฏคำเชื่อม คือ เพื่อแสดงการเปรียบเทียบว่า ผู้หญิงเป็นสิ่งที่มาเพิ่มความสดชื่นในวันที่ชีวิตของผู้ชายมีแต่ความแห้งแล้ง ปรากฏแบบเปรียบ (source domain) คือ ดอกไม้ จึงกล่าวได้ว่าถ้อยคำอุปสรรคนี้ปรากฏทั้งแบบเปรียบและสิ่งที่ถูกเปรียบอย่างชัดเจน

3.1.2 ถ้อยคำอุปสรรคที่ปรากฏเฉพาะแบบเปรียบ (source domain)

ถ้อยคำอุปสรรคในลักษณะนี้จะปรากฏเฉพาะแบบเปรียบ (source domain) ซึ่งอาจเป็นคำนามหรือคำกริยาที่ใช้ในวงความหมายของแบบเปรียบ แต่จะไม่ปรากฏสิ่งที่ถูกเปรียบ (target

domain) และคำเชื่อมอย่างชัดเจน ผู้วิจัยจะตีความถ้อยคำอุปลักษณะได้จากแบบเปรียบเทียบที่ปรากฏและพิจารณาบริบทประกอบ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 12

“นายรามบาดเจ็บ?” เขาทำหน้ายียวน “แล้วตายรีเปล่า?” สีสันทาทิ้งที่เท่าแขน พรวดเข้าไปหาอดิศรทันที การ์ดรีบเข้ามาทันที จะผลักสีหนาทแต่อดิศรโบกมือห้ามไว้ แต่เพราะเห็นว่าเป็นโรงพยาบาล สีหนาทเลยหยุดอยู่แค่ตรงหน้า อดิศร “อย่าล่ำเลิกนำรามอีกแม้แต่คำเดียว พวกที่ถนัดแต่เนาลับหลัง เทียบไม่ได้กับคนที่กล้าตายแทนคนอื่น! เอาเวลาไปคิดคำพูด เตรียมตอบคำถาม ตำรวจให้ดีเถอะ!”

(ตามรักคืนใจ, 5933: 14, 90)

จากตัวอย่างที่ 12 เป็นการนำคำกริยาที่ใช้ในวงความหมายของ “สัตว์” อย่างคำว่า เท่า มาใช้ใน วงความหมายของ “มนุษย์เพศชาย” เพื่อแสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมของตัวละครเพศชายว่าทำตัวเหมือนสุนัข หากพิจารณาตัวอย่างนี้จะเห็นว่าเป็นถ้อยคำอุปลักษณะที่ปรากฏเฉพาะแบบเปรียบเทียบ (source domain) คือ เท่า โดยไม่ปรากฏสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (target domain) คือ อดิศร อีกทั้งยังไม่พบคำเชื่อมที่ใช้แสดงการเปรียบเทียบอย่างชัดเจน ผู้วิจัยต้องตีความจากบริบทว่าผู้พูดกล่าวแดกดันอีกฝ่ายว่าดีแต่ปาก เช่นเดียวกับสุนัขที่เก่งแต่เท่า

ตัวอย่างที่ 13

หยกมณีร้องเพลงอยู่บนเวที น้ำเสียงไพเราะเสนาะหู สะกดคนทั้งภัตตาคารให้เคลิบเคลิ้ม หลงไหล แยกแน่นร้าน หนึ่งในนั้นคือโต๊ะที่เสี่ยบึงและแก๊งเหยี่ยวแดงอีก 4 คนนั่งอยู่ เสี่ยบึงมองหยกมณีตาค้าง ชาญตาหวานเชื่อม “นางฟ้าที่อ๊วฝันถึงมาตลอด อาหยกมณีแห่งฉั่วเทียนเหลา ครั้งใดที่อ๊วไปเยววราช อ๊วไม่เคยลืมแะไป

ฟังอีร้องเพลง”

(เลือดมังกร ตอน แรต, 5833: 12, 113)

จากตัวอย่างที่ 13 เป็นการนำคำนามที่ใช้ในวงความหมายของ “อมนุษย์” อย่างคำว่า นางฟ้า มาใช้ใน วงความหมายของ “มนุษย์เพศหญิง” เพื่อแสดงการเปรียบเทียบลักษณะความงามและเสียงอันไพเราะจนทำให้ ผู้พูดฝันถึง หากพิจารณาตัวอย่างนี้จะเห็นว่าเป็นถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ปรากฏเฉพาะแบบเปรียบ (source domain) คือ นางฟ้า โดยไม่ปรากฏสิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain) คือ หยกมณี อีกทั้งยังไม่พบคำเชื่อมที่ใช้แสดงการเปรียบเทียบอย่างชัดเจน ผู้วิจัยต้องตีความจากบริบทว่า ผู้พูดกล่าวถึงผู้หญิงอย่างชื่นชมว่างดงามราวกับนางฟ้า

ตัวอย่างที่ 14

“ต่อไปนี่จีจะกลับมาเป็นจีราวัจน์คนเดิม พร้อมทำงานและจะไม่
หาเรื่องเพิ่มผมหอกให้พี่อีก พอใจรึยัง ?” จีราวัจน์เอ่ยทวน “ยัง!!!”
“จะให้พูดอะไรอีก” “อยากให้พูดว่า...มีอะไรกินบ้าง แก้งน้อย
ชะนี นาน หิวมากเลยยยย” “เดี๋ยวดาวทำแซนด์วิชให้ค่ะ” ดารา
กาย้มำลุก็แล้วเดินเข้าห้องไป

(คลื่นชีวิต, 6033: 4, 37)

จากตัวอย่างที่ 14 คำนามได้แก่คำว่า แก้งน้อย และชะนี ซึ่งอยู่ในวงความหมายของ “สัตว์” ถูกนำมาใช้ในวงความหมายของ “มนุษย์เพศทางเลือก” และ “มนุษย์เพศหญิง” ตามลำดับ หากพิจารณาตัวอย่างนี้จะเห็นว่าเป็นถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ปรากฏเฉพาะแบบเปรียบ (source domain) คือ แก้งน้อย และชะนี โดยไม่ปรากฏสิ่งที่ถูกเปรียบ (target domain) คือ สุกี้ และจีราวัจน์ อีกทั้งยังไม่พบคำเชื่อมที่ใช้แสดงการเปรียบเทียบอย่างชัดเจน ผู้วิจัยต้องตีความจากบริบทว่าผู้พูดซึ่งเป็นผู้จัดการเพศทางเลือกใช้ ‘แก้งน้อย’ เป็นคำเรียกแทนตนเองและใช้ ‘ชะนี’ เป็นคำเรียกแทนดาราเพศหญิงที่ตนดูแลอย่างสนิทสนม

ตัวอย่างที่ 15

“คนมันไม่รัก ให้ทำยังไง ก็มีแต่ฝันใจไปเท่านั้น
เพราะเราไม่ได้สำคัญ อย่างที่เคยเข้าใจ

ของที่มีน้มน้ำ เธอไม่คิดจะเอาไว้

ได้เป็นคนสำคัญ เป็นคนสำคัญ

ที่ไม่สำคัญ ที่ไม่สำคัญ”

(คนสำคัญที่ไม่สำคัญ - วร 1991, 6005: 336)

จากตัวอย่างที่ 15 เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สิ่งด้อยค่า” อย่างคำว่า ของที่มีน้มน้ำ และคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สิ่งของในครอบครอง” อย่างคำว่า ไม่เอาไว้ มาใช้ในวงความหมายของ “เพศชาย” เพื่อแสดงการเปรียบเทียบว่าผู้ชายเป็นของใช้แล้วที่ผู้หญิงไม่ปรารถนาจะเก็บไว้ในครอบครองอีก หากพิจารณาตัวอย่างนี้จะเห็นว่าเป็นถ้อยคำอุปสรรคณ์ที่ปรากฏเฉพาะแบบเปรียบเทียบ (source domain) คือ ของที่มีน้มน้ำ และ ไม่เอาไว้ โดยไม่ปรากฏสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (target domain) คือ เพศชาย อีกทั้งยังไม่พบคำเชื่อมที่ใช้แสดงการเปรียบเทียบอย่างชัดเจน ผู้วิจัยต้องตีความจากบริบทว่านักร้องชายกล่าวถึงตนเองว่าไม่เป็นที่ต้องการของฝ่ายหญิง

ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า ในการเปรียบเทียบเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกในบางกรณีอาจมีการเทียบลักษณะอื่นที่นอกเหนือไปจากความเป็นชาย ความเป็นหญิง และความเป็นเพศทางเลือก เนื่องจากเป็นเรื่องยากที่จะจำแนกความเป็นชาย ความเป็นหญิง และความเป็นเพศทางเลือกออกจากบทบาทอื่น เช่น ความเป็นพ่อแม่-ลูก ความเป็นเจ้านาย-ลูกน้อง ความเป็นมิตร-ศัตรู เพราะยังมีความหมายของความเป็นชาย-หญิงอยู่ โดยเฉพาะในบริบทละครโทรทัศน์ซึ่งตัวละครหนึ่งตัวมีความสัมพันธ์กับตัวละครอื่นได้หลากหลายมิติ ดังนั้นผู้วิจัยจะเพิ่มลักษณะความสัมพันธ์ดังกล่าวไว้ในแผนผังแสดงความสัมพันธ์ระหว่างแบบเปรียบเทียบและสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบในตอนท้ายของแต่ละกลุ่มมโนอุปสรรคณ์

จากแนวทางในการรวบรวมถ้อยคำอุปสรรคณ์และวิเคราะห์มโนอุปสรรคณ์ พบว่ามีถ้อยคำอุปสรรคณ์เกี่ยวกับเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลทั้งสิ้น 5,736 ถ้อยคำ ทั้งนี้มีรายละเอียดมโนอุปสรรคณ์และจำนวนถ้อยคำอุปสรรคณ์ที่พบของแต่ละเพศสถานะ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงมีโนอุปลักษณะเพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือก จำแนกตามแบบเปรียบและ
 สิ่งที่ถูกเปรียบ เรียงลำดับตามจำนวนถ้อยคำอุปลักษณะที่พบจากมากไปน้อย

ลำดับ	เพศชาย		เพศหญิง		เพศทางเลือก	
	มีโนอุปลักษณะ	จำนวน	มีโนอุปลักษณะ	จำนวน	มีโนอุปลักษณะ	จำนวน
1	สิ่งของใน ครอบครอง	964	สิ่งของใน ครอบครอง	775	สัตว์	86
2	สัตว์	545	สัตว์	510	สิ่งของใน ครอบครอง	32
3	สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล	227	สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล	387	อาหาร	30
4	สินค้า	145	มนุษย์	253	สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล	24
5	ตัวละคร	137	ตัวละคร	210	มนุษย์	12
6	มนุษย์	91	สินค้า	196	-	-
7	สิ่งด้อยค่า	89	สิ่งด้อยค่า	167	-	-
8	อาหาร	75	สิ่งมีค่า	149	-	-
9	สิ่งมีค่า	64	พืช	143	-	-
10	สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็น	46	อาหาร	132	-	-
11	พืช	33	สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็น	88	-	-
12	สิ่งแวดล้อมทาง ธรรมชาติ	30	สิ่งอันตราย	46	-	-
13	สิ่งอันตราย	28	สิ่งแวดล้อมทาง ธรรมชาติ	22	-	-
รวม (ถ้อยคำ)		2,474		3,078		184
		5,736				

3.2 มโนอุปลักษณ์เพศชายที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณ์ในวาทกรรมสาธารณะ

จากแนวทางในการรวบรวมและวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์พบว่า ในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีถ้อยคำอุปลักษณ์เกี่ยวกับเพศชายทั้งสิ้น 2,474 ถ้อยคำ ซึ่งสะท้อนให้เห็นมโนอุปลักษณ์เกี่ยวกับเพศชายจำนวน 13 มโนอุปลักษณ์ เรียงลำดับตามความถี่ในการปรากฏใช้จากมากไปน้อย ดังนี้

1. [เพศชาย คือ สิ่งของในครอบครอง]	964	ถ้อยคำ
2. [เพศชาย คือ สัตว์]	545	ถ้อยคำ
3. [เพศชาย คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล]	227	ถ้อยคำ
4. [เพศชาย คือ สินค้า]	145	ถ้อยคำ
5. [เพศชาย คือ ตัวละคร]	137	ถ้อยคำ
6. [เพศชาย คือ อมนุษย์]	91	ถ้อยคำ
7. [เพศชาย คือ สิ่งด้อยค่า]	89	ถ้อยคำ
8. [เพศชาย คือ อาหาร]	75	ถ้อยคำ
9. [เพศชาย คือ สิ่งมีค่า]	64	ถ้อยคำ
10. [เพศชาย คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็น]	46	ถ้อยคำ
11. [เพศชาย คือ พืช]	33	ถ้อยคำ
12. [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ]	30	ถ้อยคำ
13. [เพศชาย คือ สิ่งอันตราย]	28	ถ้อยคำ

3.2.1 [เพศชาย คือ สิ่งของในครอบครอง]

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งของในครอบครอง] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สิ่งของในครอบครอง” มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศชาย” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “การถูกครอบครองหรือการมีเจ้าของ” ของสิ่งของในครอบครองกับเพศชาย

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สิ่งของในครอบครอง” อย่างคำเรียกสิ่งของในครอบครอง คำแสดงการมีไว้ในครอบครอง การถือครอง การเก็บ

รักษา การแบ่งปัน การยืม การแย่ง การคืนและการสูญเสียสิ่งของในครอบครองมาใช้กล่าวถึงเพศชาย
 ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรคนี้มีทั้งสิ้น 964 ถ้อยคำ เช่น สิ่งของ ของ(น.) สมบัติ ทรัพย์สิน
 มี ไม่มี ได้ ไม่ได้ เอา ไม่เอา ได้คืน อยากได้ อยากได้คืน ขอคืน เสีย เสียไป สูญเสีย ให้ ยกให้ ให้ยืม
 ยืมไป เอาคืน ส่งคืน คืนให้ ถูกคว่ำ ถูกคว่ำไป ถูกขโมย ถูกแย่ง ถูกฉก แย่งไป แย่งจาก แย่งคืน แย่งชิง
 มี/ไม่มีเจ้าของ เป็นของ ของ(บ.) ครอง ครอบครอง เก็บ ช้อน แบ่งปัน แบ่ง หยิบใช้ หล่นหาย ฝัง เป็น
 เจ้าของ เป็นต้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 16

ใจเรื่งกับฤกษ์..กอดกัน..ฟิน..ฤกษ์กอดใจเรื่งด้วยความรัก ใจเรื่ง
 กอดฤกษ์ ”พี่ฤกษ์เป็นของเรื่งแล้วนะคะ ห้ามไปยุ่งกับคนอื่นนะ”
 ฤกษ์มองใจเรื่งด้วยความรัก “พี่มีเรื่งคนเดียว พี่ไม่ต้องการคนอื่น
 อยู่แล้ว” ฤกษ์จูบใจเรื่งเบาๆ ด้วยความรัก ... ใจเรื่งกอดฤกษ์ไว้
 เหมือนฤกษ์เป็นสิ่งของที่ได้ครอบครองเป็นที่เรียบร้อย

(เพลิงบุญ, 6033: 2, 4)

จากตัวอย่างนี้เป็นการกล่าวถึงตัวละครเพศชายโดยกล่าวเปรียบว่า เป็นเหมือนสิ่งของใน
 ครอบครองของเพศหญิง ซึ่งเพศหญิงสามารถแสดงความเป็นเจ้าของและห้ามไม่ให้เพศชายไปมี
 สัมพันธ์กับหญิงอื่นอีก

ตัวอย่างที่ 17

“อียอม มึงอยู่ฝ่ายไหนกันแน่ กูซึกไม่แน่ใจแล้ว” “เกือบยี่สิบปีแล้ว
 นะแม่ ฉันทขออยู่ตรงกลางก็แล้วกัน” “ตรงกลางอะไรของมึง มึง
 เป็นลูกกู มึงต้องอยู่ฝ่ายกู” “เมื่อก่อน ฉันทอยากมีอยากได้ อยากร
แย่งชิงสมบัติคนอื่นมาเป็นของตัวเอง จนปล่อยให้แม่บงการชีวิต
 ฉันท ถึงวันนี้ฉันทถึงได้เห็นกับตาตัวเอง ว่าถึงแย่งเขามาได้ ฉันทก็ไม่ได้
ครอบครองอะไรซักอย่างทั้งลูกทั้งผัว แม่เชื่อฉันทเถอะ อะไรๆ มัน
 ไม่จรั้งยั้งยืนหรอก แม้แต่ความรัก ปล่อยวางได้แม่ก็ปล่อยวางซะ
 บ้าง”

(สุดแค้นแสนรัก, 5833: 17, 113)

จากตัวอย่างนี้เป็นบทสนทนาระหว่างแม่กับลูกสาวซึ่งลูกสาวกล่าวถึงตัวละครเพศชายผู้เป็นสามีของตนว่า เป็นเหมือนสมบัติของผู้หญิงอื่นมาก่อนซึ่งตนพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อแย่งมาให้ได้ตามความต้องการของแม่ แต่สุดท้ายตนเองก็ไม่มีความสุขเพราะไม่สามารถครอบครองสามีไว้ได้

ตัวอย่างที่ 18

พึมพำค่อยๆ ย่อตัวลงนั่งตรงหน้าใจเริง พุดเหมือนเห็นใจ “ถ้าย้อนเวลากลับไปก่อนที่เริงจะท้อง เราเป็นฝ่ายทรุดลงไปที่นั้นแล้วก็ ร้องให้แบบนี้เพื่อขอพิทักษ์คืน เริงจะให้เรามาไหม?” พึมพำด้วยความเจ็บ ใจเริงถึงกับสะอึก น้ำตาแทบจะหกกลับเข้าบ้า แววตาเปลี่ยนเลย “พึมพำแบบนี้แปลว่าจะยึดพิทักษ์คืน ไม่เห็นแก่เด็กเลย ใช่มั้ย” พึมพำลุกขึ้นยืน ใจเริงมองตามรอคำตอบ “ไม่ พึมพำไม่ทำแบบนั้น เพราะพึมพำไม่ใช่เริง พึมพำเป็นพึมพำ ที่ไม่เคยคิดจะแย่งของของใคร ถึงแม้ของสิ่งนั้นมันจะเคยเป็นของเราก็ตาม” ใจเริงลุกพรวด เสี่ยงเปลี่ยน แววตาแข็งกร้าว

(เพลิงบุญ, 6033: 27, 100-101)

ตัวอย่างนี้เป็นบทสนทนาระหว่างภรรยาหลวงกับภรรยาน้อยซึ่งเคยเป็นเพื่อนสนิทกันมาก่อน ภรรยาหลวงกล่าวถึงสามีว่า เป็นเหมือนสิ่งของที่เคยเป็นของตนเอง แต่หลังจากตนยกให้ภรรยาน้อยไปแล้วก็ไม่เคยคิดจะยึดคืนหรือแย่งกลับคืนมาเป็นของตนอีกแต่อย่างใด

ตัวอย่างที่ 19

“ฉันขอร้องได้ไหมเธออย่าเข้ามา
เธออย่าเข้ามาวุ่นวายอีก อยู่ให้ไกลจากชีวิตฉัน
ก็แค่อยากจะทำดีดี หวังว่าเธอจะรับฟัง
หรือเธอยังไม่เข้าใจ
* สิ่งที่เป็นของฉัน ก็คือของฉัน
จะไม่ยอมยกมันให้ใคร

ถ้าเธอต้องการ เหยียบย่ำหัวใจ จะได้รู้กัน

** ถ้าอยากได้นัก ก็มาแย่งไป

อย่างฉันไม่เคยกลัวใคร

ต้องยอมให้เธอ ต้องนั่งร้องไห้

แบบนั้นเธอคงจะฝัน

อยากแย่งความรัก ก็ลองดู

จะได้รู้ว่าคนอย่างฉัน ยอมเสียทุกอย่าง

แต่จะไม่มีทาง เสียเขาให้เธอ..."

(สิ่งที่ เป็นของฉันก็คือของฉัน – แกรนด์ พรรณวรรท, 5803: 216)

ตัวอย่างที่ 20

ของที่รัก อะไรที่ในครอบครอง

เจ้าของก็คงต้องรักดูแลเหมือนหัวใจ

ของที่หวง ก็คงต้องหวงหวงมากมาย

จะให้ใครมาหยิบใช้ก็คงไม่มีวัน

* เมื่อรักก็คงต้องหวง เมื่อหวงต้องทำยังไง

หากมีใคร ที่อยากเอาไปแบ่งปัน

** อย่าคิดจะแย่งของรัก อย่าคิดจะพรากของหวง

ร้อยเล่ห์กลลวง ให้มันได้รู้ว่าใครเป็นใคร

อย่าคิดจะแย่งของฉัน ไม่งั้นเธอคงต้องเสียใจ

บอกเอาไว้ ว่าถึงยังไงก็ไม่ยอม

ของของฉัน จำไว้ไม่ใช่ของเธอ

อย่าผลอทำเป็นใกล้ชิดแล้วคิดแย่งเขาไป

ของของฉัน อยากได้ออย่างนั้นหน้าไม่อาย

อย่าคิดว่าทำอะไรแล้วฉันไม่รู้ทัน (ซ้ำ * /**/ **)

(ของรักของหวง – ม่อน วง pure, 5803: 216)

ตัวอย่างสองตัวอย่างนี้นักร้องหญิงกล่าวถึงคนรักเพศชายโดยเปรียบว่า เป็นเหมือนสิ่งของในครอบครองที่ตนรักมากและจะไม่มีทางยอมยกให้หรือเสียให้ใครเป็นอันขาด แม้ใครอยากได้และจะพยายามมาแย่งไปก็ไม่มีวันยอมสูญเสียการครอบครอง

จากตัวอย่างที่ 16-20 มีการใช้คำนามแสดงถึงความเป็นสิ่งของอย่างคำว่า *สิ่งของ สมบัติ ของ ของที่รัก ของที่หวง ของของฉัน* ใช้คำกริยาแสดงการครอบครองสิ่งของในครอบครอง เช่น *เป็นของ ครอบครอง อยากมี อยากได้* และใช้คำกริยาแสดงถึงการเปลี่ยนมือผู้ครอบครอง เช่น *ยกให้ เสียให้ แย่งชิง แย่งมาได้ แย่งไป พราก ขอดิ้น ยัดคืบ หยิบใช้ เอาไปแบ่งปัน* ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการใช้คำที่อยู่ในวงความหมายของสิ่งของในครอบครองมากกล่าวถึงเพศชาย

มนุอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งของในครอบครอง] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสิ่งของในครอบครอง (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศชาย (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สิ่งของในครอบครอง (source domain)		เพศชาย (target domain)
สิ่งของในครอบครองในครอบครอง	--->	เพศชาย
เจ้าของ/ ผู้ครอบครอง	--->	เพศหญิง / ภรรยา/ พ่อแม่
ความรู้สึก / การกระทำที่มีต่อสิ่งของในครอบครอง (อยากมี อยากได้ ครอบครอง แย่ง สูญเสีย คืบ)	--->	ความรู้สึก / พฤติกรรมที่มีต่อ เพศชาย

มนุอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งของในครอบครอง] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสิ่งของในครอบครอง (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศชาย (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สิ่งของในครอบครอง (source domain)		เพศชาย (target domain)
สิ่งของในครอบครองในครอบครอง	--->	เพศชาย
เจ้าของ/ ผู้ครอบครอง	--->	เพศหญิง/ ภรรยา/ พ่อแม่
ความรู้สึก/ การกระทำที่มีต่อสิ่งของในครอบครอง (อยากมี อยากได้ ครอบครอง แย่ง สูญเสีย คืบ)	--->	ความรู้สึก/ พฤติกรรมที่มีต่อ เพศชาย

มโนอุปลักษณะนี้สะท้อนมุมมองว่า เพศชายไม่ชีวิตจิตใจ เป็นเพียงสิ่งของในครอบครองของผู้ครอบครอง ซึ่งเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาจทำพฤติกรรมต่อเพศชายได้เช่นเดียวกับกระทำต่อสิ่งของในครอบครอง เช่น รู้สึกอยากได้ อยากมี อยากเก็บไว้ในครอบครอง หรืออยากแบ่งปัน ให้ยืม ยกให้ แยกชิง ขอกิน ไปจนกระทั่งสูญเสียการครอบครอง สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์	มุมมอง
เพศชาย – เพศหญิง	---> เพศชายเป็นสิ่งของในครอบครองของเพศหญิง (พบมาก)

ลูก – พ่อแม่/ ผู้ปกครอง	---> ลูกชายเป็นสิ่งของในครอบครองของพ่อแม่/ ผู้ปกครอง
-------------------------	--

3.2.2 [เพศชาย คือ สัตว์]

มโนอุปลักษณะ [เพศชาย คือ สัตว์] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สัตว์” มาใช้เป็นแบบเปรียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศชาย” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “บุคลิกภายนอกหรือลักษณะนิสัยและพฤติกรรม” บางประการของสัตว์กับเพศชาย

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะที่พบมีจำนวนถ้อยคำอุปลักษณะที่สะท้อนมโนอุปลักษณะนี้ทั้งสิ้น 545 ถ้อยคำ ผู้วิจัยจะนำเสนอมโนอุปลักษณะ 8 กลุ่มย่อย เรียงลำดับตามจำนวนถ้อยคำอุปลักษณะที่พบมากไปน้อย ได้แก่ เพศชาย คือ สัตว์ไม่เชื่อง] [เพศชาย คือ สัตว์ดุเดือด/ สัตว์เกาะแน่น] [เพศชาย คือ สัตว์นักล่า] [เพศชาย คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ] [เพศชาย คือ สัตว์เลี้ยง] [เพศชาย คือ สัตว์มีพิษ] [เพศชาย คือ สัตว์ถูกล่า/ เหยื่อ] และ]เพศชาย คือ สัตว์ป่า] โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.2.1 [เพศชาย คือ สัตว์ไม่เชื่อง]

จากข้อมูลมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สัตว์ไม่เชื่อง” อย่างคำเรียกสัตว์และคำแสดงพฤติกรรมของสัตว์ซึ่งสร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่เจ้าของ ผู้ดูแล ตลอดจนผู้อื่นมาใช้กล่าวถึงเพศชาย โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “พฤติกรรมที่สร้างความเดือดร้อน” ของสุนัขกับเพศชาย ถ้อยคำอุปลักษณะที่สะท้อนมโนอุปลักษณะ [เพศชาย คือ สัตว์ไม่เชื่อง] มีทั้งสิ้น 115 ถ้อยคำ ล้วนเป็นถ้อยคำที่เกี่ยวข้องแก่สัตว์ประเภทเดียวคือ สุนัข จำแนกเป็นคำเรียกสัตว์ 71 ถ้อยคำ เช่น สุนัข หมา สุนัขบ้า หมา

บ้า ไอ้หมาบ้า หมาหมู และคำแสดงพฤติกรรมของสัตว์ไม่เชื่อง 44 คำ เช่น กัด ไต่กัด กัดกัน ฟัดกัน ลอบกัด แว้งกัด เหา ไม่เชื่อง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 21

เสี้ยบึงนำลูกน้องจำนวนหนึ่งเข้ามาในรั้วบ้านของคณิน ขณะคน
ของคณินนับลิบก็กรูออกมา เตรียมรับมือ “ไหน??? พี่เสี้ยออกมา
คุยกันหน่อยซิ” กริขวิ้งตามมาจนถึงตัวบึง “ป้า กลับเถอะน่า เดี่ยว
เจอข้อหาบุกรุกทรอก” “ไม่ อ้าวไม่ไปไหนทั้งนั้น จนกว่าจะคุยกันรู้
เรื่อง” เสี้ยเสี้ยเข็นรถออกมา ตามด้วยชกเค็งและวิภาดา “อ้าวๆ
หมาที่ไหนดมาเห่าแถวนี้วะ เสี้ยดังน้ารำคาญ ทนวกุเว้ย”

(เลือดมังกร ตอน แรด, 5833: 17, 176)

ตัวอย่างนี้ตัวละครเพศชายกล่าวถึงตัวละครเพศชายผู้เป็นคู่อริ มีนิสัยใจร้อนมุทะลุบุกเข้ามา
หาตนถึงบ้าน โดยกล่าวเปรียบด้วยน้ำเสียงเยาะหยันว่า เป็นเหมือนสุนัขที่มาก่อสร้างความรำคาญให้
ตนและคนในบ้าน

ตัวอย่างที่ 22

มนชิตไม่หยุด กระที่บๆ อย่างบ้าคลั่ง เจ้าของโรงน้ำชาห้องขอชีวิต
“ใส่อ้าวไหลแล้ว” แพนพรวดเข้าไปปลุกมนชิตจนกระเด็นไป ก่อน
ลงไปช่วยประคองเจ้าของโรงน้ำชาขึ้น “เลิกเป็นหมาบ้า เที้ยวไล่
กัดคนนั้นคนนี้ซะที” “ที่เฮียเป็นแบบนี้เพราะใคร” “เพราะ
สันดานโง่ละ เลิกยุ่งกับชีวิตของคนอื่นซะที”

(เลือดมังกร ตอน แรด, 5833: 6, 53)

ตัวอย่างนี้ตัวละครเพศหญิงกล่าวถึงเพศชายที่แอบหลงรักตนและมีนิสัยใจร้อน การกล่าว
เปรียบว่าเป็นเหมือนหมาบ้าที่ไล่กัดคน สะท้อนให้เห็นความขาดสติของเพศชายที่คอยพาลหาเรื่อง
ทะเลาะกับผู้ชายทุกคนที่เข้ามาเกี่ยวพาราสีหรือข้องเกี่ยวกับเธออย่างไม่เลือกหน้า เช่นเดียวกับสุนัขที่
ป่วยเป็นโรคพิษสุนัขบ้าซึ่งจะมีอาการหงุดหงิด วิ่งพละ่าน ไต่กัดคนหรือสัตว์อื่นอยู่ระยะหนึ่ง

ตัวอย่างที่ 23

เมื่อขึ้นเรือนนอนเสียดังก็กว้างแยงที่นอนของคนอื่นเมื่อเขาไม่ยอม ก็เหยียบคอนักโทษคนนั้นเพื่อนของนักโทษคนนั้นลุกขึ้นจะช่วย เพื่อนก็ถูกเสียดังหันขวับประเคนหมัดใส่จนกระเด็นไปคนละทิศละทาง บุญสมไม่พอใจมากจะลุกไปเอาเรื่องทงก้อนครว่าไว้ปรามเบาๆ “หมามันกัดกันแล้วจะลงไปกัดกับหมาทำไมวะไอ้หนู”

(คาดเชือก, 5835: 1, 4)

ตัวอย่างนี้ตัวละครเพศชายคนหนึ่งกล่าวกับนักโทษใหม่เพศชายซึ่งเพิ่งเข้ามารับโทษในเรือนจำแต่กลับถูกรุ่นพี่นักโทษชายที่อยู่มาก่อนหาเรื่องทะเลาะ โดยกล่าวเปรียบกลุ่มนักโทษชายที่ทะเลาะกันว่า เหมือนหมาที่กัดกัน พร้อมกล่าวเชิงปรามว่า หากเขาจะเข้าไปมีเรื่องด้วยก็จะเป็นเหมือนหมาซึ่งไม่ต่างจากกลุ่มนักโทษกลุ่มนั้น

ตัวอย่างที่ 24

“แล้วที่โรงส้อมข้าวเน่า ถูกไฟไหม้จนต้องปิดกิจการ ถูกใส่ร้ายป้ายสีว่าฆ่าคนตายไม่รู้ก็ศพ ถูกตามฆ่าไม่เว้นแต่ละวัน อันนี้ ผมสั่งการกำจัดตัวเองด้วยวุ้นั้น หรือว่าเป็นเสียเองที่ทำ” “เฮ้ย!! อย่ามาใส่ร้ายอ้ว คนอย่างอ้ว ไม่ลอบกัดใครลับหลังหรอก ถ้าโกงก็โกงกันซึ่งๆ หน้าเว้ย” “ป้า กลับบ้าน ยิ่งพูดก็ยิ่งเสีย” เสียบึ้งไม่ยอมกลับกริชจึงพาออกไป กิตติประชด “อาการแบบนี้ พาไปฉีดยาแก้พิษ สุนัขบ้าดีกว่า”

(เลือดมังกร ตอน แรต, 5833: 17, 144)

ตัวอย่างนี้ตัวละครเพศชายกล่าวถึงตนเองว่า ไม่ลอบกัดใคร หรือไม่เคยทำร้ายใครลับหลัง ซึ่งคำกริยาว่า ลอบกัด และบริบทที่ตัวละครอีกคนกล่าวว่า ควรพาไปฉีดยาแก้พิษสุนัขบ้า เป็นถ้อยคำอุปโลกน์ที่แสดงการเปรียบเพศชายว่าเป็นสุนัขที่กำลังมีอาการคลุ้มคลั่งขาดสติ

จากตัวอย่างที่ 21-24 เป็นการใช้คำที่เกี่ยวกับสัตว์ไม่เชิงอย่างสุนัชมารบบรรยายลักษณะพฤติกรรมของเพศชาย ตัวอย่างที่ 21 ใช้คำว่า หมา เพื่อระบุถึงเพศชายซึ่งมีนิสัยใจร้อนมุทะลุุดัน ไม่

เชื้อฟังไคร ส่วนตัวอย่างที่ 22 และ ตัวอย่างที่ 24 การใช้คำว่า *หมาบ้า* และ *สุนัขบ้า* นั้นยิ่งเพิ่มให้เห็นระดับความคลั่ง ชาติสติและความเป็นอันตรายของเพศชายมากยิ่งขึ้น

ส่วนคำกริยาของสุนัขที่นำมาใช้อธิบายกิริยาหรือพฤติกรรมของเพศชายนั้น ผู้วิจัยพบว่ามีการไล่ระดับจากพฤติกรรมของสุนัขที่เพียงแต่สร้างความรำคาญอย่างคำว่า *เห่า* ซึ่งเป็นอาการส่งเสียงร้องสั้นๆ ของสุนัข ดังในตัวอย่างที่ 21 ไปจนถึงพฤติกรรมของสุนัขที่สร้างความเดือดร้อน สร้างบาดแผลหรือความเสียหายอย่างคำว่า *ไล่กัด กัดกัน และลอบกัด* ดังในตัวอย่างที่ 22-24

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์ไม่เชิง] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสัตว์ไม่เชิง (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศชาย (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สัตว์ไม่เชิง (source domain)

เพศชาย (target domain)

• สุนัข

พฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่เชิงหรือดู ---> การกระทำที่ทำให้ผู้อื่นรำคาญหรือเดือดร้อน

- เห่า ---> -พูดเรื่อยเปื่อยไร้สาระ/ คุยโวโอ้อวด

- ไล่กัด ---> -พูดจาไม่ดี หาเรื่องหรือทำร้ายผู้อื่นด้วยวาจา

- กัดผู้อื่นหรือกัดกันเอง ---> -ทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นหรือทะเลาะกันเอง

- ลอบกัด ---> - ลอบทำร้ายเจ้าของหรือผู้อื่นโดยไม่ทันรู้ตัว

รูปแบบคู่ความสัมพันธ์ของมโนอุปลักษณ์นี้เป็นได้ทั้งแบบ เพศชายกับเพศหญิง และเพศชาย

กับศัตรูคู่อริมโนอุปลักษณ์นี้สะท้อนมุมมองว่า เพศชายมีลักษณะพฤติกรรมเหมือนสุนัข ตั้งแต่พูดไปเรื่อยเปื่อย พูดจาไร้สาระ และคุยโวโอ้อวด ซึ่งสร้างความรำคาญให้เพศหญิงหรือคู่อริที่ได้ยิน ไปจนถึงเพศชายที่มีลักษณะนิสัยพูดจาไม่ดี หาเรื่องทำร้ายเพศหญิงหรือคู่อริด้วยวาจา มุทะลุตุตัน ขอบพาลหาเรื่องทะเลาะวิวาทกันเองหรือทะเลาะวิวาทกับเพศหญิงหรือคู่อริ และลอบทำร้ายโดยไม่ทันรู้ตัวซึ่งถือเป็นการกระทำที่สร้างความเดือดร้อนแก่เจ้าของ ผู้ดูแลหรือผู้อื่นเป็นอันมาก สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์	มุมมอง
เพศชาย – เพศหญิง สัตว์ไม่เชื่อง	---> เพศชายที่พูดจาไม่ดีหรือทำร้ายเพศหญิงด้วยวาจาเป็น
เพศชาย – คู่อริ สัตว์ไม่เชื่อง	---> เพศชายพูดจาไม่ดี หาเรื่องทะเลาะหรือทำร้ายคู่อริเป็น

3.2.2.2 [เพศชาย คือ สัตว์ดุเดือด/ สัตว์เกาะแน่น]

จากข้อมูลมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สัตว์ดุเดือด/ สัตว์เกาะแน่น” อย่างคำเรียก สัตว์และคำแสดงพฤติกรรมของสัตว์ที่ต้องเกาะพึ่งพาอาศัย และ/หรือดุเดือดจากร่างกายของมนุษย์ หรือสัตว์อื่นเป็นอาหารมา โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “พฤติกรรมการเบียดเบียนด้วยการดุเดือด/ การเกาะติดแน่น” ของสัตว์จำพวกนี้กับเพศชาย ถ้อยคำอุปมาอุปไมยที่สะท้อนมโนทัศน์ [เพศชาย คือ สัตว์ดุเดือด/ สัตว์เกาะแน่น] มีทั้งสิ้น 114 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อสัตว์ 63 ถ้อยคำ เช่น แมงดา แมลงปีกแข็ง ปลิง ปลิงดูดเลือด ปลิงตัวผู้ เท็บหมัด และคำแสดงพฤติกรรมของสัตว์ดุเดือด/ สัตว์เกาะแน่น 51 ถ้อยคำ เช่น เกาะ...กิน เกาะดูด ดูดเลือด สูบเลือดสูบเนื้อ ดังตัวอย่าง ตัวอย่างที่ 25

มารศรี: นี่ผู้ชายสมัยนี้มันเป็นอย่างไร มือตีนมันไม่มีรีงนะถึงไม่ยอม
ทำมาหากิน
แจง: มือตีนนะมี แต่ไม่มีศักดิ์ศรีมากกว่า
แม่บ้าน: เฮ้ยแจงไปผสมโรงได้ยังไง ถ้าคุณรำพรได้ยินเข้าแกลโดน
แน่ๆ เลยรู้เปล่า
มารศรี: จะไปกลัวทำไมล่ะ เราพูดความจริง มิน่าล่ะผู้ชายถึงไม่
ยอมออกไปไหนเลย ที่แท้ก็อายนี่เอง เกาะผู้หญิงกิน นี่พ่อแม่รู้รี
เปล่าว่าลูกชายเป็นแมงดา

(ปากกามเทพ, 6025: 17, 145)

ตัวอย่างนี้เป็นการพูดถึงตัวละครเพศชายซึ่งยังไม่มืงานทำและย้ายเข้าไปอยู่บ้านภรรยาผู้มีฐานะดีและมีอายุมากกว่า โดยกล่าวเปรียบกับพฤติกรรมของแมงดาทะเลตัวผู้ซึ่งจะเกาะติดแน่นอยู่

บนหลังตัวเมียตลอดฤดูการผสมพันธุ์ การเปรียบเทียบนี้สะท้อนให้เห็นมุมมองว่าเพศชายที่มีพฤติกรรม
เช่นนี้ถือเป็นภาวะของเพศหญิง

ตัวอย่างที่ 26

รำพร: แกลอยากหย่ากับฉันมากใช่ไหม หย่ากับฉันเลยแล้วออกไปจาก
ชีวิตฉันซะ

สดมภ์: ตอนแรกฉันก็อยากจะหย่านะ แต่ตอนนี้ฉันเปลี่ยนใจ ฉันไม่
มีวันยอมหรือกณะที่จะเอาทรัพย์สินสมบัติทั้งหมดที่ฉันสร้างมาให้แก่
เอาเงินไปเลี้ยงไ้บ่ถึงนั้น

อาชา: ผมกับคุณรำพรบริสุทธิ์ใจนะครับ ผมไม่ได้เป็นอย่างที่คุณคิด
นะครับคุณสดมภ์

สดมภ์: อ้อหรือ แล้วไ้การที่แอบตามถ่ายฉันเนี่ยนะแล้วก็มายุให้
เมียฉันฟ้องหย่าฉัน ไ้แบบนี้หรือวะไ้คนบริสุทธิ์ใจอะ

อาชา: ถึงผมไม่ทำเนี่ยวันนึงคุณรำพรก็ต้องเห็นในสิ่งที่คุณทำกลับ
หลังอยู่ดีนะครับ

สดมภ์: แกก็เลยรีบแห่ฉัน เสร็จเรียบร้อยแล้วก็ให้รำพรฟ้องหย่าฉัน
แกก็จะได้เกาะเมียฉันกินไปตลอดชาติใช่ปะ

อาชา: คุณอย่าพูดอย่างนี้นะครับคุณสดมภ์

สดมภ์: ไ้ ฉันเรียกแกว่าปลิงไม่ได้ เพราะแกเป็นแมงดา

(ปากามเทพ, 6025: 5, 47)

ตัวอย่างนี้เป็นเป็นบทสนทนาระหว่างตัวละครภรรยา สามีเก่าและสามีใหม่ โดยสามีเก่ากล่าว
เปรียบสามีใหม่ซึ่งมีพฤติกรรมใช้เงินของเพศหญิงว่า เป็นเหมือนปลิงที่จะมาเกาะและดูดเลือดภรรยา
ของตน แต่เมื่อสามีใหม่ทักท้วงจึงกลับคำว่า เรียกว่าปลิงไม่ได้เพราะต้องเรียกว่าแมงดาแทน ซึ่งทั้ง
สองแบบเปรียบเทียบนี้สะท้อนให้เห็นมุมมองต่อเพศชายที่ไม่ทำงานหาเงินและต้องพึ่งพาเพศหญิงหรือผู้อื่น
ว่าเป็นภาวะ เช่นเดียวกันกับตัวอย่างถัดไปซึ่งตัวละครเพศหญิงต่อว่าเพศชายผู้เป็นอดีตคนรักและ
ครอบครัวของลูกสะใภ้ของตนว่าเหมือนปลิงที่มาเกาะดูดเลือด

ตัวอย่างที่ 27

ปานรุ่งคิดบางอย่าง แล้วหยิบมือถือโทรเข้าโทรศัพท์บ้าน “น้อย!”
 “เรียกช่างมาแอบติดกล้องในห้องคุณปานเทพหรือคะ? ได้ค่ะ
 คุณหญิง เคียวน้อยรีบจัดการให้เลยคะ” ปานรุ่งกตวางสาย แล้ว
 คิดถึงชุนามและวิภาวีย่างโกรธๆ “ฉันเคยถูกปลิงตัวผู้เกาะดูดเงิน
 จนชีวิตฉันพังไปครึ่งนึงแล้ว ฉันจะไม่ยอมให้ผู้ปลิงทั้งตัวผู้ตัวเมีย
มาเกาะดูดเงินลูกฉันอีกคน!”

(บัลลังก์เมฆ, 5831: 25, 134)

จากตัวอย่างที่ 25-27 เป็นการใช้คำที่เกี่ยวกับสัตว์ดูดเลือด/ สัตว์ที่เกาะแน่นมาบรรยาย
 ลักษณะพฤติกรรมของเพศชายที่ “เบียดเบียนหรือพึ่งพาผู้อื่น” ตัวอย่างที่ 25 และ 26 ใช้คำว่า
 แมงดา และคำกริยา เกาะ...กินซึ่งลักษณะเด่นที่ถูกถ่ายโยงจากแบบเปรียบเทียบแมงดาสู่เพศชายคือ
 พฤติกรรมของแมงดาทะเลตัวผู้ซึ่งจะใช้ตะขอเกี่ยวเกาะติดอยู่บนหลังตัวเมียตลอดฤดูกาลผสมพันธุ์
 ในขณะที่ตัวเมียต้องทำหน้าที่ทั้งขุดหลุม วางไข่และกลบหลุมไข่ แมงดาตัวผู้จะทำหน้าที่เพียงรอปถ่าย
 น้ำเชื้อผสมกับไข่ในหลุมเท่านั้น มีหน้าซ้ำยังแย่งกินอาหารจากตัวเมียอีกด้วย ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการใช้
 คำที่เกี่ยวกับสัตว์เกาะแน่น เมื่อนำมากล่าวถึงเพศชาย มโนอุปลักษณ์นี้สะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่ไม่
 ทำงานหาเงินด้วยตนเอง ต้องพึ่งพาเพศหญิงหลายด้านทั้งเงินทอง สิ่งของเครื่องใช้ ที่พักอาศัย ฯลฯ
 นั้นมีพฤติกรรมเหมือนแมงดาซึ่งดูเป็นการเอาเปรียบของเพศชายและถือเป็นภาวะของเพศหญิง

ส่วนในตัวอย่างที่ 27 ใช้คำว่า ปลิงตัวผู้ และคำว่า เกาะดูด ซึ่งลักษณะเด่นที่ถูกถ่ายโยงจาก
 แบบเปรียบเทียบสู่เพศชายคือ พฤติกรรมของปลิงซึ่งเป็นสัตว์ตัวเบียนภายนอกที่ดำรงชีวิตด้วยการดูด
 เลือดมนุษย์หรือสัตว์อื่นเป็นอาหาร ตามปกติปลิงจะดูดเลือดได้ประมาณ 4-5 เท่าของน้ำหนักตัว ทั้งนี้
 การดูดเลือดของปลิงจะสร้างความเจ็บปวดและบาดแผลไว้บนตัวเหยื่อด้วย

จากข้อมูลที่พบ มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์ดูดเลือด/ สัตว์เกาะแน่น] เป็นการถ่ายโยง
 ความหมายจากวงความหมายของสัตว์ดูดเลือด/ สัตว์เกาะแน่น (source domain) ไปยังวง
 ความหมายของเพศชาย (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สัตว์ดุเดือด/ สัตว์เกาะแน่น (source domain) เพศชาย (target domain)

- แมงดาทะเลตัวผู้

พฤติกรรมเกาะบนหลังและแย่งอาหารจากตัวเมีย ---> เพศชายที่ไม่ทำงานหาเงิน/
พึ่งพาเพศหญิง

- ปลิง เห็บหมัด

พฤติกรรมดูดเลือดมนุษย์/ สัตว์อื่นเป็นอาหาร ---> เพศชายที่ใช้เงินของเพศหญิง
หรือผู้อื่น

รูปแบบคู่ความสัมพันธ์ของมโนอุปลักษณ์นี้ หากเป็นแบบเปรียบแมงดา จะใช้เฉพาะคู่
ความสัมพันธ์แบบเพศชายกับเพศหญิงเท่านั้น ในขณะที่แบบเปรียบปลิง สามารถปรากฏใช้ทั้งคู่
ความสัมพันธ์แบบเพศชายกับเพศหญิง และคู่ความสัมพันธ์แบบผู้ปกครองกับเพศชาย มโนอุปลักษณ์
นี้สะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่มีพฤติกรรมพึ่งพา/ หาผลประโยชน์จากฝ่ายหญิงหรือผู้ปกครอง
โดยเฉพาะด้านการเงินนั้นเหมือนแมงดาทะเลกับปลิงดูดเลือดที่คอยเบียดเบียนและทำให้อีกฝ่าย
เดือดร้อน สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์

มุมมอง

- แมงดาทะเลตัวผู้

เพศชาย – เพศหญิง ---> เพศชายที่ไม่ทำงาน พึ่งพาทางการเงินจากเพศหญิงคือ
แมงดา

- ปลิง เห็บหมัด

เพศชาย – เพศหญิง ---> เพศชายที่พึ่งพาเงิน/ หาผลประโยชน์จากเพศหญิงคือปลิง
ลูก – พ่อแม่/ ผู้ปกครอง--- > ลูกชายที่ยังพึ่งพาทางการเงินจากพ่อแม่/ ผู้ปกครองคือ
ปลิง

3.2.2.3 [เพศชาย คือ สัตว์นักล่า]

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะมีการนำคำที่ใช้ในความหมายของ “สัตว์นักล่า” อย่างคำ
เรียกชื่อ คำแสดงพฤติกรรม /คำที่เกี่ยวข้องกับสัตว์นักล่ามาใช้กล่าวถึงเพศชาย โดยมีการเชื่อมโยง
ลักษณะ “ลักษณะความดุร้ายและพฤติกรรมใช้พลังกำลังในการล่าเหยื่อ” ของสัตว์นักล่ากับเพศชาย

ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมนโน อุปสรรค [เพศชาย คือ สัตว์นรก] ไม่มีทั้งสิ้น 106 ถ้อยคำ จำแนก เป็นคำเรียกชื่อสัตว์ 80 ถ้อยคำ เช่น เสือ ไล้เสือ เสือร้าย พญาเสือ เสือผู้หญิง พยัคฆ์ สิงห์ ราชสีห์ ไล้ จิ้งจอก เหยี่ยว และคำแสดงพฤติกรรม / คำที่เกี่ยวข้องของสัตว์นรก 26 ถ้อยคำ เช่น ล่าเหยื่อ หา เหยื่อ จับเหยื่อ ตะครุบเหยื่อ กินเหยื่อ ตะปบ ลาก ขย้ำ กัด ฆาบ เขี้ยวเล็บ ถ้ำเสือ รังราชสีห์ ดัง ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 28

ป้าหนุ่มค่อยๆ หยิบโทรศัพท์เครื่องใหม่ที่อนาวิณทร์ซื้อให้และหัดใช้ จนเป็นแล้ว คลานเข้าใกล้การ์รันต์แอบถ่ายวิดีโอไว้ “หึๆ เช้คนนั้น เป็นของอนาวิณทร์จริงๆ ลายเซ็นนะปลอม งานนี้มันเสร็จแน่! แล้ว ผมก็จะลาออกจากสัตยาอสังหาทันทีด้วยเหตุผลว่า ร่วมงานกับคน โกงไม่ได้” ป้าหนุ่มโกรธจนทำมือถือนตก รีบค้นหาในความมืด พอ เจอโทรศัพท์ก็ถูกการ์รันต์เดินเข้ามายื่นคำหว่าน “ทำอะไรอยู่ครับ ป้าหนุ่ม” ป้าหนุ่มตกใจเงยหน้าขึ้นเห็นการ์รันต์จ้องด้วยสายตาราวกับ เสือร้ายจะตะครุบเหยื่อ

(บัลลังก์ดอกไม้), 6033: 12, 36(

จากตัวอย่างเป็นการอธิบายถึงความน่าเกรงกลัวของเพศชายซึ่งรับบทเป็นตัวร้ายของเรื่อง โดยกล่าวเปรียบกริยาท่าทางของเพศชายซึ่งจ้องมองผู้หญิงสูงวัยที่อ่อนแอกว่ากับพฤติกรรมของเสือ ตอนจ้องจะตะครุบเหยื่อ

ตัวอย่างที่ 29

เช้าวันใหม่ที่ท่าเรือสมุทรทเวา คมขวัญเดินดูงานโดยมีปริญญาเดิน ตาม คอยพูดรายงาน เรื่องชุนามที่สืบมาได้ “รถไม่ได้โดนขโมยไป ครึบ” “ตกลงรถของชุนามไม่ได้หาย?” “คนของผมยืนยันว่ารรถคัน นั้นอยู่ที่บ่อนเฮียโมครึบ” คมขวัญทำหน้าที่เครียด “เธอพูดถูก เงิน แสมนั้นไม่สามารถถอด เขี้ยวเล็บเสื่อให้เป็นแมวได้ เสือกก็เป็นเสื่อที่ มันกัดเราได้ทุกเมื่อ”

(บัลลังก์เมฆ, 5831: 11, 92)

ตัวอย่างนี้เป็นการกล่าวถึงเพศชายที่มีพฤติกรรมเป็นอันตรายต่อผู้อื่นโดยเปรียบว่า เหมือน เสือซึ่งเป็นสัตว์ร้ายเพราะมีเขี้ยวเล็บแหลมคม เป็นอันตรายต่ออื่นอยู่เสมอและไม่สามารถเปลี่ยนเป็น สัตว์ที่ไม่ดุร้ายอย่างแมวได้

ตัวอย่างที่ 30

“ชบา โกหกไม่เก่งหรอกนะ” ฉัตรชบาอึ้งไป “ไปหาเค้ามาใช้มัย”
 “เอ่อ...” “ใช่ไหม” “ชบาก็แค่ตอบแทนบุญคุณเค้า ต่อไปจะได้ไม่
 ต้องเป็นหนี้บุญคุณใครให้ลำบากใจอีก” “ชบาเหยียบเข้าถ้าเสือ
 ใหม่ๆที่รู้ว่าเสือด่วนนั้นมันพร้อมจะขย้ำเรา ชบาคิดอะไรอยู่กันเนี่ย
 ลืมสิว่าครั้งหนึ่งเค้าเคยเอาคืนกับพวกเราด้วยการจับตัวชบาไป”

(เกมพยาบาล, 6027: 16, 82)

จากตัวอย่างเป็นการกล่าวถึงอันตรายที่อาจจะได้รับจากการเดินทางไปหาเพศชายที่บ้าน โดย เปรียบที่อยู่อาศัยของเพศชายกับถ้ำของเสือ เปรียบความดุร้ายและเป็นอันตรายของเพศชายกับความ ดุร้ายน่ากลัวพร้อมจะทำร้ายเหยื่อของเสือ ในทำนองเดียวกันกับตัวอย่างถัดไปซึ่งเปรียบที่อยู่อาศัย ของเพศชายกับวังของราชสีห์ และเปรียบความดุร้ายของเพศชายกับกิริยาตะปบเหยื่อของสัตว์นักล่า

ตัวอย่างที่ 31

“อ้อย ไม่ไหวมั้งหมวด สิบขว่าวงในนะคอยขาดบาดตายเขี่ยนะ”
 เสือเพิ่งปลิกตัวเดินเข้ามาร่วมวงได้ ตะวันฉายยิ้ม “แต่งงานนี้สำคัญ
 มากนะจ๊ะ” “รู้... แต่มันเกินตัวเข้าใจมัย จะให้หนูบงกชราชสีห์ ได้
 โดนตะปบและก็เท่านั้น” ตะวันฉายคิดสักครู่จับบ่าโจให้ฟังตน
 “เอาจ๊ะละกัน ฉันทเพิ่มเงินค่าข่าวให้เธออีกเท่านี้เลยดีมัย หรือว่า
 เธออยากมีเงื่อนไขอะไรพิเศษก็บอกมา ถ้าฉันทจัดการให้ได้ก็จะ
 จัดการให้”

(ตะวันตัดบูรพา, 5831: 7, 23)

จากตัวอย่างที่ 28-31 การใช้คำที่อยู่ในวงความหมายของสัตว์นักล่าที่มีขนาดใหญ่ แข็งแรง และน่ากลัวอย่างคำว่า เสือ เสือร้าย เขี้ยวเล็บเสือ คำเรียกที่อยู่อาศัยว่า ถ้ำเสือ ราชสีห์ ประกอบกับ

ใช้คำแสดงกิริยาอาการของสัตว์น้ก่ล่าในขณะที่ล่าเหยื่อ เช่น ตะปบ ซึ่งเป็นอาการที่สัตว์น้ก่ล่าใช้อุ้งมือหรือเท้าหน้าตบเหยื่อ และคำว่า กัด ขยี้ ซึ่งเป็นอาการใช้ปากงับอย่างรุนแรงมาใช้กล่าวถึงเพศชาย ลักษณะเด่นที่ถูกถ่ายโยงจากแบบเปรียบน้สูั เพศชายคือ ความดุร้ายและลักษณะพฤติกรรมที่รุนแรงขณะล่าเหยื่อ

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์น้ก่ล่า] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสัตว์น้ก่ล่า (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศชาย (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สัตว์น้ก่ล่า (source domain)		เพศชาย (target domain)
ร่างกายขนาดใหญ่ของสัตว์น้ก่ล่า	--->	ความเข้มแข็งของเพศชาย
ความดุร้ายของสัตว์น้ก่ล่า	--->	ความโหดร้าย/ ร้ายกาจของเพศชาย
พฤติกรรมในการล่าเหยื่อของสัตว์น้ก่ล่า	--->	การกระทำที่รุนแรงของเพศชาย
เหยื่อ	--->	เพศหญิง / ผู้ที่เป็นเป้าหมายของเพศชาย

คู่ความสัมพันธ์ของมโนอุปลักษณ์นี้สามารถเป็นได้ทั้งแบบ เพศชายกับเพศหญิง และเพศชายกับศัตรูคู่อริ มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่มีลักษณะนิสัยโหดร้าย ร้ายกาจและอาจมีพฤติกรรมใช้ความรุนแรงเป็นอันตรายต่อเพศหญิงหรือคู่อรินั้นเปรียบเหมือนสัตว์น้ก่ล่าที่ดุร้าย สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์		มุมมอง
เพศชาย – เพศหญิง	--->	เพศชายที่โหดร้าย ทำร้ายหรือเป็นอันตรายต่อเพศหญิงคือสัตว์น้ก่ล่า
เพศชาย – คู่อริ	--->	เพศชายที่โหดร้าย ทำร้ายคู่อริคือสัตว์น้ก่ล่า

3.2.2.4 [เพศชาย คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ]

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ” อย่างคำเรียกชื่อ และคำแสดงพฤติกรรมในลักษณะไร้ความสามารถของลูกสุนัข สุนัขแก่ สุนัขเป็นโรค สุนัขที่ไม่มีเจ้าของหรือผู้เลี้ยง และสัตว์ขนาดเล็กที่เกี่ยวข้องกับสุนัขอย่างเห็บมาใช้กล่าวถึงเพศชาย ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่า

รังเกียจ] มีทั้งสิ้น 70 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อสัตว์ 60 ถ้อยคำ เช่น *หมา หมาข้างถนน หมาจรจัด หมาขี้เรื้อน ลูกหมา หมาแก่ หมาวัด เห็บเหา และคำแสดงพฤติกรรมของสุนัข* 10 ถ้อยคำ เช่น *คาบไปกิน หงอย เชื่อง* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 32

คุณนกับกิตติดยังยืนมองอย่างใจเย็นแม้เลือดจะเดือดปุดๆ กิตติ
กระซิบ “เอาใจดีครับ นายน้อย เราสอง พวกมันลึบ เรา
ได้เปรียบเห็นๆ” “จริง แต่ไม่อยากให้เลือด*หมาขี้เรื้อน*เลอะ
บ้านวะ!!” คุณนตะโกนบอกเสียงเข้ม “เฮ้ย!!! ถ้าไม่อยากตาย
เหมือนหมาข้างถนน กลับไปให้หมด !!!”

(เลือดมังกร ตอน แรด, 5833: 6, 43)

ตัวอย่างนี้เป็นการกล่าวถึงคู่อริเพศชายว่า สกปรกและน่ารังเกียจโดยเปรียบเทียบหมาขี้เรื้อน ทั้งนี้โรค ขี้เรื้อนในสุนัขถือเป็นโรคผิวหนังที่รักษาให้หายยากและใช้เวลานาน ส่งผลให้ลักษณะภายนอกของสุนัขดูน่ารังเกียจ นอกจากนั้นยังกล่าวชู้อีกว่า หากไม่อยากตายอย่างไร้ค่าเหมือนหมาข้างถนน ก็ให้รีบยกพวกกลับไป

ตัวอย่างที่ 33

คนหน้าตาอย่างฉัน นั้นมันต้องเจียมหัวใจ
เก็บอาการเอาไว้ แม่ใจจะสั้นระรัว
อยากจะให้ดอกฟ้า เอ็นดู*หมาวัด*สักตัว
ก็ไม่กล้าเอ่ย ออกไป
เหมือนเธอมีเวทมนตร์ ทำให้ใจฉันอ่อน รู้มัยเธอว่าใครเดือดร้อน
ฉันแพ้ทางคนอย่างเธอ มันเอาแต่เพ้อ ไม่กิน ไม่นอน
อยากบอกเธอสักครั้ง โปรดเถอะนะขอวอน
หยุดน่ารักได้ไหม ใจฉันกำลังละลาย โว...

(แพ้วทาง – ลาบานูน, 5902: 265)

จากตัวอย่างเนื้อเพลง นักร้องเพศชายเปรียบตนเองว่าเหมือนหมาวัด การเปรียบนี้สะท้อนว่าเพศชายเป็นบุคคลที่มีฐานะต่ำต้อย ไม่เหมาะสมกับเพศหญิงซึ่งเปรียบเป็นดอกฟ้า

ตัวอย่างที่ 34

ถมทองลงมาจากรถด้วยกิริยากระพืดกระพืด สองมือของเธอ
เต็มไปด้วยข้าวของที่ซื้อมาจากตลาด สะพายริ้วว้างออกไปช่วยถ้อย
ของ แต่เธอทวาดเสียดูว่าไม่ต้องช่วยแล้ว เดินจ้ำเข้าบ้านไป
สภาพของเขาตอนนี้คือหมาหงอยเพราะลืมนาย

(สารวัตรเถื่อน, 5935: 7, 36)

จากตัวอย่างนี้เป็นการกล่าวถึงตัวละครเพศชายที่มีสภาพไม่ร่าเริง ซึมเศร้าว่าเหมือนหมาหงอย เพราะถูกเจ้านายเพศหญิงตวาดอย่างรุนแรง การเปรียบนี้ สะท้อนว่าเพศชายที่มีท่าทีไม่กระปรี้กระเปร่านั้นถือว่าเป็นผิดปกติจากที่ควรเป็น

ตัวอย่างที่ 35

ปาละเมาะใกล้โกดังร้าง มนชิตไฉยงกิตติจินกระทั่งกิตติจินมุม
เพราะเจอทางตัน กิตติหันกลับมาเผชิญหน้ากับมนชิต มนชิตส่อง
ปืนไปที่หน้าอกของกิตติแล้วขึ้นไถปืน “ลื้อมันแสบพอๆ กะ
เจ้านายลื้อเลยอะ” “แต่ลื้อห่างชั้นกับเสี้ยเล้งเยอะ” มนชิตโกรธ
“อ้าวคือเงาของเสี้ยเล้ง!” กิตติหัวเราะ “อย่างลื้อ เป็นได้แค่เห็นเหา
เท่านั้นแหละวู้ย!”

(เลือดมังกร ตอน แรด, 5833: 19, 170)

ตัวอย่างนี้เป็นบทสนทนาตอกกลับคู่อริเพศชายโดยการเปรียบว่า เป็นได้เพียงแค่เห็นเหาของเจ้านายเก่าเท่านั้น ไม่ใช่เงาซึ่งเทียบเท่าเจ้านายตามที่หลงเข้าใจไปเอง สะท้อนให้เห็นมุมมองว่าเป็นเพศชายที่ไร้พิษสงหรือไม่มีความน่าเกรงกลัวใดๆ

โดยปกติสุนัขจะเป็นสัตว์เลี้ยงในบ้านซึ่งมีเจ้าของคอยดูแล สามารถเห่าหรือกัดเพื่อขู่คนแปลกหน้าจึงใช้ให้เฝ้าบ้านได้ เจ้าของจะคอยดูแลรักษาความสะอาด และให้พักอาศัยอยู่ในบริเวณบ้านเรือน มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ] นี่เป็นการใช้คำที่อยู่ในวงความหมายของ

ลูกน้อง – เจ้านาย ---> เพศชายที่ไร้ความสามารถ/ ไร้พิษสงคือเห็บเหา

3.2.2.5 [เพศชาย คือ สัตว์เลี้ยง]

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะมีการนำคำที่ใช้ในความหมายของ “สัตว์เลี้ยง” อย่างคำเรียกชื่อและคำอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยง หมายรวมถึงทั้งสัตว์เลี้ยงในบ้านไว้ดูเล่น สัตว์เลี้ยงไว้เป็นอาหาร และสัตว์เลี้ยงไว้ใช้งานมาใช้กล่าวถึงเพศชาย ในหลายมิติตามลักษณะเด่นของแต่ละแบบ *เปรียบ* ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์เลี้ยง] นั้นมีทั้งสิ้น 64 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อสัตว์ 36 ถ้อยคำ เช่น *วัว ควาย หมู แมว ลูกแมว ลูกนก ไก่แจ้ พ่อพันธุ์* และคำที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยง 28 ถ้อยคำ เช่น *กินหญ้า จูงจุมก สวมเขา เขางอก ถูกเชือด บิน ตีปีก กางปีก ทำพันธุ์ ชังไว้* ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 36

ปานรุ่งหันไปมองปรกกับปานเทพที่ยืนฟังยายปิ่นพูด เห็นสายตาลูกมองตัวเองทำให้ทั้งเจ็บ และโกรธยายปิ่น ปานรุ่งตวาดยายปิ่น “อย่ามาพูดอย่างนี้ต่อหน้าลูกฉันนะยายปิ่น” “ที! ห่วงความรู้สึกลูกฉันหรือ ฉันก็ห่วงลูกฉันเหมือนกัน! ฉันขอบอก..ว่าถ้าตอนนี้ท้องฉันไม่รับเลี้ยงแล้ว ที่นี้ไม่ใช่สถานเลี้ยงเด็กกำพร้าพ่อ! ฉันจะไม่ทนเห็นไอ้เกื้อทำงานเป็นวัวเป็นควายหาหาเงินเลี้ยงลูกคนอื่นอีก

(ปลั่งกัมเมฆ, 5831: 17, 110)

ตัวอย่างนี้ ลักษณะเด่นด้านการถูกใช้แรงงานให้ทำงานหนักของวัวและควายถูกนำมาใช้เปรียบกับเพศชาย การเปรียบนี้จึงสะท้อนให้เห็นมุมมองว่า เพศชายที่ทำงานหนักจนเกินไปเปรียบเหมือนวัวและควายซึ่งต้องทำงานหนักกลางแดดร้อนรับใช้ฝ่ายหญิง

ตัวอย่างที่ 37

ปานเทพหยิบมือถือที่มีรูปภาวิจูบกับธรรพษปาโลภาวิ ภาวิวิริบลบ แล้วมองที่หน้าจอมือถือ เห็นรูปตัวเองจูบกับธรรพษ ภาวิวิริชงัก “ทำผมเป็นควายไป!” ปานเทพเอาปิ่นจ่อหน้าผากภาวิวิริเอ๋ย

ผรุสวาทใส่หญิงสาว “เพราะคุณ ผมต้องเสียตำแหน่งลูกรักให้ไอ้
ปรก! แล้วคุณยังจะมาสวมเขาผมอีกหรือ”

(บัลลังก์เมฆ, 5831: 29, 160)

ตัวอย่างที่ 38

* คนน่ารักก็รักไม่จริง เบื่อก็ติ้งก็ขว้างกันไป
โชคดีไม่เท่าไร โชคร้ายก็มาให้เจอ
เตรียมเป็นเจ้าชาย กลับได้เป็นไอ้ควายหน้าตาเช่เช่
ได้แต่ซ้ำแต่เพื่อจะเป็นจะตาย
** เป็นโสตกก็เหงาก็เหงา รักเขาก็เจ็บทุกที ไม่เคยพอดีเลยใช่ไหม
เป็นโสตกก็เหงาก็เหงา รักเขาแต่เขาก็ไปมีใหม่
คนดีดีมีใหม่ฉันอยากเจอ ซ้ำ *, **

(โสตกก็เหงารักเขาก็เจ็บ – ปอ อรรถนพ, 5806: 160)

ตัวอย่างที่ 39

(P) ก็ไหนเธอบอกว่าไม่พร้อม ก็ไหนเธอบอกว่าให้รอ ให้ฉันเข้าใจ
(M) ไว้ค่อยรักกันก็ไม่สาย แล้วรูปคู่เธอใน time line มันคืออะไร
(P) Alright Alright (M) เรามันเป็นควาย
(P) ไม่ยอมเข้าใจ (M) เธอไม่มีใจ
(P) เธอกงไม่คิดจะหลอก แต่ฉันเองที่ดูไม่ออก
(M) โวะโอะโอะโอะ (P) มาดูมาดูมา
(M) น้ำตา น้ำตา (P) กำลังจะไหลออก
(M) ฉันคงจะไม่โทษเธอ ก็ฉันเองที่เอาแต่ละเมอ
** (P) เสร้าแป็บ เจ็บแบบไม่ต้องพึ่งแอ็บ ออกกระตุกแปล๊ีบ
รู้ใหม่ว่า You Make Me Cry
(M) คนมันแบบว่าหวังเยอะ มันก็เลยต้องเสร้าเยอะ วุ่นวายเลอะเทอะ
วันนี้หัวใจโดนทำร้าย เสร้าแป็บนี่

(เสร้าแป็บ – Pide-Magorn KAMIKAZE, 5810: 42)

จากทั้งสามตัวอย่าง ลักษณะเด่นด้านความโง่เขลาของควายถูกนำมาใช้เปรียบกับเพศชาย การเปรียบนี้จึงสะท้อนให้เห็นมุมมองว่า เพศชายที่ถูกเพศหญิงหลอกลวงเปรียบเหมือนควายซึ่งเป็น สัตว์เลี้ยงที่มีเขาอยู่บนหัว

ตัวอย่างที่ 40

พันกรกับทิมพากันเข้ามาก็เห็นว่ากล้ำกัฏมัดเหมือนหมูรอเชือด
โดยมีประภาพรรณกับปทุมวดี คอยเที่ยวตบหน้ากันคนละทีแบบ
สนุกสนาน ทิมตำรวจมองภาพตรงหน้าแล้วอดจะขำไม่ได้...

(สะใภ้สแซบ, 5927: 24, 137)

ตัวอย่างนี้กล่าวบรรยายถึงสภาพของเพศชายที่ถูกมัดไว้ว่า เหมือนหมูรอเชือด การเปรียบนี้ สะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่ไม่สามารถต่อสู้ดิ้นรนเพื่อเอาตัวรอดได้นั้นเปรียบเหมือนหมูที่ถูกจับมัดไว้ รอการฆ่าเพื่อชำแหละต่อไป

ตัวอย่างที่ 41

ก้อย: เฮ้ย เค้าไม่รักมึงหรือ

ราวี: ก็เออสิวะ เค้าบอกว่ากู เหมือนลูกแมวที่น่ารัก นายแบบน่ารัก
ช่อดอกไม่น่ารัก ช็อคโกแลตน่ารัก.....ความรักน่ารักแบบนี้อะ
เหมือนกู น่ารักแต่ไม่รัก

(ทรายยิ้มสี, 6027: 9, 84)

จากตัวอย่างเป็นการบรรยายความน่ารักของเพศชายโดยนำมาเปรียบกับพฤติกรรมของลูกแมว ซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงที่มีนิสัยขี้อ้อนและชอบคลอเคลียกับเจ้าของ การเปรียบนี้สะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่มีนิสัยน่ารักและมักชอบอ่อนผู้นั้นนั้นเปรียบเหมือนลูกแมว

ตัวอย่างที่ 42

ฝ่ายกำนันพูนกับแม่จันทร์ พันไปไม่ทันข้ามวันก็ทนไม่ไหวแล้ว ไป
กราบหลวงตาเขม รำพึงรำพันความคิดถึงไฉ่หมาของตน จนหลวง
ตาต้องเทศนาว่า “ลูกนกโตแล้ว จะให้มันขดตัวนอนในรังพ่อแม่มัน

ตลอดไปได้ยังไง ปล่อยให้มันบินไปเห็นโลกกว้างนั้นน่าจะถูกแล้ว”

(ผู้กองยอดรัก, 5833: 2, 14)

ตัวอย่างนี้เป็นกรณีนำลักษณะพฤติกรรมของลูกนกที่จะอาศัยอยู่ในรังของพ่อแม่จนฝึกบินแล้ว จึงจะไปหาอาหารและสร้างรังใหม่ของตนเอง มาเปรียบกับลูกเพศชายที่ไม่ควรจะต้องอยู่ภายใต้การดูแลของพ่อแม่ตลอดเวลา เมื่อถึงเวลาที่เหมาะสมก็ควรจะมีอิสระโยบินไปเรียนรู้โลกด้วยตนเอง เช่นกัน

จากตัวอย่างที่ 36-39 เป็นการใช้คำที่อยู่ในวงความหมายของสัตว์เลี้ยง ซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงไว้ใช้งาน อย่างวัวและควายมากล่าวถึงเพศชาย ตัวอย่างที่ 36 เปรียบเพศชายที่อดทนทำงานหนักเหมือนวัวและควายซึ่งเป็นสัตว์ที่ถูกเลี้ยงไว้สำหรับงานเกษตรกรรมและมีความอดทนสูง ส่วนตัวอย่างที่ 37-39 ใช้คำเรียกแทนตัวเองว่า *ควาย* และ *ไอ้ควาย* และคำกริยา *สวมเขา* ทั้งนี้สังคมไทยในอดีต ควายเป็นสัตว์เลี้ยงไว้ใช้งานด้านการเกษตร ควายจะถูกสนตะพายซึ่งก็คือการใช้เชือกร้อยตรงช่องจมูกไว้ให้คนจูงเพื่อไถนา แม้ว่าปัจจุบันหน้าที่ไถนาของควายจะถูกแทนที่ด้วยรถไถนา แต่คนในสังคมไทยตีตราไปแล้วว่า ควายเป็นสัตว์ที่มีสติปัญญาโง่เขลา มโนอุปลักษณะนี้สะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่โง่เขลาถูกผู้หญิงหลอกให้รักและเชื่ออย่างง่ายตายนั้นเปรียบเหมือนควาย

ตัวอย่างที่ 40 ใช้คำว่า *หมูรอเชือด* กล่าวถึงเพศชายที่ถูกจับตัวมัดไว้ หมูเป็นสัตว์เลี้ยงไว้เป็นอาหาร เมื่อหมูถูกขุนจนมีน้ำหนักถึงเกณฑ์ก็จะถูกส่งเข้าโรงฆ่าสัตว์เพื่อเชือดและชำแหละต่อไป ผู้วิจัยพบว่าคำว่า *หมู* ที่ถูกนำมากล่าวถึงเพศชายจะปรากฏรวมกับคำว่า *เชือด* และ *บึงตอ* เท่านั้น ลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบนี้จึงเป็นลักษณะการถูกฆ่าอย่างง่ายตาย เมื่อนำมากล่าวถึงเพศชาย มโนอุปลักษณะนี้สะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่ไร้กำลังในการต่อสู้ป้องกันตัวเองและถูกจัดการได้ง่ายตายนั้นเหมือนหมู

ส่วนตัวอย่างที่ 41 และ 42 ใช้ *ลูกแมว* และ *ลูกนก* กล่าวถึงเพศชายที่มีนิสัยขี้ข้อน และเพศชายที่ยังอยู่ในความดูแลของครอบครัว ตามลำดับ แมวและนกจัดเป็นสัตว์เลี้ยงไว้เพื่อดูเล่นหรือให้ความเพลิดเพลิน

จากข้อมูลที่พบ มโนอุปลักษณะ [เพศชาย คือ สัตว์เลี้ยง] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสัตว์เลี้ยง (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศชาย (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สัตว์เลี้ยง (source domain)

เพศชาย (target domain)

- วัว/ ควาย

ลักษณะที่ถูกเลี้ยงไว้เพื่อใช้แรงงาน --->การทำงานหนักมากเกินไปของเพศชาย

ลักษณะที่ต้องมีเชือกจูงจุมเวลาเดิน --->ความโง่และการถูกหลอกง่ายของเพศชาย

- หมู

ลักษณะที่ถูกเลี้ยงไว้เพื่อเชือดเป็นอาหาร --->ความไร้อำนาจ /ไร้กำลังของเพศชาย

- แมว

ความน่ารัก พฤติกรรมซื่ออ่อนของลูกแมว --->ความน่ารัก ความซื่ออ่อนของเพศชาย

- นก

พฤติกรรมที่ต้องอยู่กับพ่อแม่จนฝึกบินได้ ---> การอยู่ภายใต้การดูแลของพ่อแม่จนโตพอ

การผลัดจากรังเพื่อหาอาหารเอง/ สร้างรังใหม่--->การออกไปเผชิญโลกภายนอกของเพศชาย

คู่ความสัมพันธ์ของมโนอุปลักษณ์นี้สามารถเป็นได้ทั้งแบบ เพศชายกับเพศหญิง และเพศชายกับเจ้านาย และเพศชายกับพ่อแม่ มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่มีความน่ารัก ซื่ออ่อน และยังอยู่ในการดูแลของผู้ปกครองนั้นเหมือนลูกแมวหรือลูกนกที่อยู่ในความดูแลของเจ้าของ ทั้งนี้ แม้มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์เลี้ยง] จะมีมิติหลากหลายแตกต่างกันไปตามลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบ แต่ผู้วิจัยพบว่า แบบเปรียบเทียบสัตว์เลี้ยงไม่ว่าจะเป็น สัตว์เลี้ยงไว้ใช้งาน สัตว์เลี้ยงไว้เป็นอาหาร หรือสัตว์เลี้ยงไว้ดูเล่น มีจุดร่วมเดียวกันที่น่าสนใจคือ การอยู่ใต้อำนาจ การถูกควบคุมและจัดการจากเพศหญิง เจ้านายหรือพ่อแม่ สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์	มุมมอง
เพศชาย – เพศหญิง	---> เพศชายที่ทำงานหนักเพื่อเพศหญิง/ ถูกเพศหญิงหลอกคือวัวควาย
	---> เพศชายที่ซื่ออ่อน ทำตัวน่ารักต่อเพศหญิงคือแมว
ลูกน้อง – เจ้านาย	---> เพศชายที่ไร้กำลังและควบคุมจัดการได้ง่ายคือหมู
ลูก – พ่อแม่/ ผู้ปกครอง	---> เพศชายที่ยังอยู่ในความปกครองของพ่อแม่/ ผู้ปกครองคือลูกนก

3.2.2.6 [เพศชาย คือ สัตว์มีพิษ]

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะมีการนำคำที่ใช้ในความหมายของ “สัตว์มีพิษ” อย่างคำเรียกชื่อและคำแสดงพฤติกรรมของงูพิษ โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “ความไวใจไม่ได้และเป็นอันตราย” ของสัตว์มีพิษมาใช้กล่าวถึงเพศชาย ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรค [เพศชาย คือ สัตว์มีพิษ] มีทั้งสิ้น 32 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อหรือส่วนต่างๆ ของงูพิษ 21 ถ้อยคำ เช่น อสรพิษ งูพิษ ใ้งูพิษ งูเห่า หัวงู และคำแสดงพฤติกรรมของงู 11 ถ้อยคำ เช่น แวงกัด เลี้ยงไม่เชื่อง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 43

“อะไรก็ตามที่คุณคิดจะทำ มันจะไม่มีวันสำเร็จ ตราบใดที่ฉันยังอยู่ที่บ้านหลังนี้อะหวังว่าจะได้อะไรจากที่นี่อีก” วิษรย์มีขำ “ข้าอะไร” “คุณน่ารักดีนะ เป็นเด็กช่างจินตนาการ แต่เด็กก็เป็นแค่เด็กไม่ควรจะยุ่งเรื่องของผู้ใหญ่ ปล่อยให้ผู้ใหญ่เขาจัดการกันเองดีกว่านะครับคุณ...น้องจำ” ภรรยาธีราโมโหมากที่วิษรย์ตั้งใจว่าเธอเป็นเด็ก “ผู้ใหญ่บางคนมันไม่น่าไวใจ คอยดูแล้วกัน เด็กอย่างฉันจะมียอมให้งูพิษอย่างนายมาแวงกัดคนในบ้านของฉันเด็ดขาด”

(เพลิงรักไฟมาร, 6027: 2, 15)

ตัวอย่างนี้ เป็นการนำงูพิษและกิริยาอาการแวงกัดของงูมากล่าวถึงเพศชาย การเปรียบเทียบสะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่ไวใจไม่ได้และอาจทรยศหักหลังเพศหญิงและผู้มีพระคุณนั้นเปรียบเหมือนงูพิษที่อาจแวงมากัดและปล่อยพิษทำร้ายเหยื่อโดยไม่ทันรู้ตัว เช่นเดียวกับกับตัวอย่างถัดไปที่เปรียบเพศชายกับงูเห่าซึ่งเป็นสัตว์มีพิษและเชื่อกันว่าไม่สามารถเลี้ยงหรือฝึกให้เชื่องได้

ตัวอย่างที่ 44

“แต่นั่งงูเผือกมันรอดไปได้ ข้าเกือบจะได้ถลกหนังมันอยู่แล้วเชียว” เมืองอินทร์เจ็บใจ กอชิงต่อว่า “เพราะเอ็งคนเดียวไอ้หมอ่อวม” หมอ่อวมหันขวับ “ชะช่า โทษข้าคนเดียวได้ไวงะ เอ็ง

นั่นแหละ ไอ้กอ ที่คิดจะลักแผ่นศิลาไว้คนเดียวไอ้สันดานงูเห่า
เลี้ยงไม่เชื่อง ดาบเหล็กไหลชำ เองยังกล้าลักมาแล้ว”

(นาคิ, 5933: 23, 131)

ตัวอย่างที่ 45

เดือน: *อยากร้องเพลงละลิ*

ค่านาง: *ก็อยากอะจ๊ะ แต่ว่าพ่อคงไม่ชอบ*

เดือน: *ก็จริงของเค้าเนอะ ใครๆ เค้าก็มองอาชีพนักร้องกลางคืนไม่ดีกันทั้งนั้นแหละ ก็ไอ้พวกที่เอาอาชีพนักร้องกลางคืนมาบังหน้าจริงๆ แล้วอยากขายอย่างอื่นกันมากกว่า ไอ้พวกที่เค้าขายเสียงจริงๆ เนี่ยนะก็ต้องรู้จักหาทางหนีทีไล่ให้พ้นเงื้อมมือไอ้พวกหัวงู จะเอาตัวรอดจากสังคมแบบนี้เนาะนางไม่ใช่แค่รักอย่างเดียว มันต้องรู้จักฉลาดทันคนด้วย*

(ราชินีหมอลำ, 6031: 8, 22)

จากตัวอย่างเป็นการนำเพศชายที่มีพฤติกรรมเจ้าชู้ ชอบเกี่ยวพาราสีผู้หญิงไม่เลือกหน้าว่าเปรียบเป็นพวก หัวงู การเปรียบนี้สะท้อนให้เห็นมุมมองต่อเพศชายที่มีลักษณะนิสัยดังกล่าวว่า เป็นอันตรายต่อเพศหญิง

งูจัดเป็นสัตว์เลื้อยคลาน มีทั้งชนิดที่มีพิษและไม่มีพิษ งูมีพิษจะใช้พิษในการสังหารเหยื่อจึงถือเป็นสัตว์ที่อันตรายและไม่สามารถฝึกฝนให้เชื่องได้ จากตัวอย่างที่ 43-45 มีการใช้คำเรียกรวมว่า งูพิษ และคำระบุชนิดว่า งูเห่า เมื่อใช้ร่วมกับคำแสดงกิริยาอาการของงู เช่น เลี้ยงไม่เชื่อง และ แว้งกัด ซึ่งเป็นอาการที่งูเลื้อยผ่านไปแล้วแต่เอี้ยวคอหันกลับไปฉกเหยื่ออย่างรวดเร็ว

จากข้อมูลที่พบ มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์มีพิษ] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสัตว์มีพิษ (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศชาย (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สัตว์มีพิษ (source domain)

เพศชาย (target domain)

- งูพิษ

พิษร้ายแรงของงู	---	→	ความมีเล่ห์เหลี่ยมและความเจ้าชู้ของเพศชาย
พฤติกรรมเลี้ยงไม่เชื่อง	---	→	ความไวใจไม่ได้ของเพศชาย
พฤติกรรมแวงคอมมากัดของงู	---	→	การกลับมาทำร้ายอย่างรวดเร็วโดยไม่ทันระวังตัว
เหยื่อ	---	→	เพศหญิง/ ผู้มีพระคุณ/ ผู้อื่น

คู่ความสัมพันธ์ของมโนอุปลักษณ์นี้สามารถเป็นได้ทั้งแบบ เพศชายกับเพศหญิง และเพศชายกับผู้มีพระคุณ มโนอุปลักษณ์นี้สะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่มีเล่ห์เหลี่ยม ไม่ซื่อสัตย์ และเจ้าชู้นั้นเปรียบเหมือนงูพิษ ไม่น่าไว้วางใจเพราะอาจทรยศหักหลัง ทำร้ายผู้หญิงหรือผู้มีพระคุณได้เสมอ สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์	มุมมอง
เพศชาย – เพศหญิง	→ เพศชายที่เจ้าชู้/ มีเล่ห์เหลี่ยมคืองูพิษ
เพศชาย – ผู้มีพระคุณ	→ เพศชายที่ทรยศหักหลังผู้มีพระคุณคืองูพิษ

3.2.2.7 [เพศชาย คือ สัตว์ถูกล่า/ เหยื่อ]

จากข้อมูลในวาทกรรมสารณมมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สัตว์ถูกล่า/ เหยื่อ” โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “การตกเป็นฝ่ายผู้ถูกรักษา” ของสัตว์ถูกล่า/ เหยื่อมาใช้กล่าวถึงเพศชาย ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ เหยื่อ] มีทั้งสิ้น 26 ถ้อยคำ เป็นคำแสดงพฤติกรรมของเหยื่อทั้งหมด เช่น เป็นเหยื่อ ติดกับ ติดกับดัก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 46

“โห จะคิดอะไรมากมาย ผมผู้ชายไม่ใช่ตุ๊กก็ต้องมีหลุดกันบ้าง ก็แค่ขำๆ แล้วน้องฟ้าเขาไม่น่าจะซีเรียสกับผมหรอก” “นั่นมันความคิดของคน มั่งง่าย ของผู้ชายเจ้าชู้ของคุณ แต่สำหรับฉันคิดว่าเขากำลังหาเหยื่อ และขอเตือนให้คุณระวังตัวไว้ ระวังจะกลายเป็นเหยื่อของเขาเข้าสักวัน”

(เจ้าสาวเฉพาะกิจ, 5827: 14, 81)

ตัวอย่างที่ 47

จากข้อมูลมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สัตว์ป่า” อย่างคำเรียกชื่อและคำแสดงพฤติกรรมโดยเชื่อมโยงลักษณะ “ขนาดรูปร่าง ความหายาก ความชุกชุกชนคึกคะนองและความตื่นตัวทางเพศ” ของสัตว์ป่ามาใช้กล่าวถึงเพศชาย ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์ป่า] มีทั้งสิ้น 18 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อสัตว์ 14 ถ้อยคำ เช่น *สิงทะโมน ไ้หน้าสิง ม้า ม้าศึก ช้างศึก ช้างเผือก* และคำแสดงพฤติกรรมของสัตว์ป่า 4 ถ้อยคำ เช่น *แรด (ก.)* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 48

ผู้กองเองก็ขอโทษผู้พันที่ทำอะไรไม่ระวัง แถมยังไม่มีอารมณ์
หนีออกจากบ้านด้วย “ไม่เป็นไรลูก ไม่เป็นไรเลย ทหาร...เปิด
ประตูให้ลูกกับเมียเข้ามา” พวกพันต่างชะเง้อกันหน้าสลอน ผู้
พันเลยสั่ง “เปิดประตูให้ไอ้พวกนี้ด้วย” พวกพันเฮกันลั่น ผู้พันขู
พันอีกว่า “ถ้าข้าเห็นเอ็งทำอะไรลูกข้าอีก คราวนี้โดนของจริงแน่”
พวกพันกรูกันออกจากห้องซังเหมือนปล่อยสิงทะโมนออกจากกรง

(ผู้กองยอดรัก, 5833: 7, 36)

จากตัวอย่างเป็นการกล่าวบรรยายลักษณะความชุกชุกและไม่อยู่หนึ่งของเพศชายโดยเปรียบ
กับสิงทะโมน การเปรียบนี้สะท้อนให้เห็นมุมมองว่า เพศชายมีลักษณะนิสัยอยู่ไม่นิ่งและชุกชุกเหมือน
สิง

ตัวอย่างที่ 49

ลูกค้ากะเทย: แล้วไม่ทราบว่ามีฝึกพวกที่แบบกินแล้วจะให้ผู้ชาย
หายพยศมั้ยคะ พอได้ผู้ชายใหม่มาคะ พยศมาก ฮึ่ๆๆๆ
เจ้าอ้วน: ทำไม มึงได้ผัวเป็นม้าหรืออึ๊บ้า

(มันต์กับมิว, 5825: 11, 50)

ตัวอย่างนี้ ใช้แบบเปรียบ *ม้า* และคำว่า *พยศ* ซึ่งมาเป็นสัตว์ที่มักมีความก้าวร้าว และตื่น
ตกใจจนวิ่งเตลิดได้ง่าย เมื่อถูกนำมาใช้อธิบายลักษณะอาการคือตึงและควบคุมยากของเพศชาย การ
เปรียบนี้สะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่มีนิสัยดี๊อดมาก และไม่เชื่อฟังหรือไม่ทำตามคำสั่งของผู้อื่นนั้น
เปรียบเหมือนม้า

ตัวอย่างที่ 50

ที่ร้านอาหารริมถนน เกือบงัดมีเหล้าอยู่คนเดียวด้วยสีหน้าเครียด
 เสียใจ เห็นกลุ่มวัยรุ่นเกรียนเดินบ่นกันเข้ามา วัยรุ่นคนแรกเอ่ยขึ้น
 “ฉันก็นึกว่ารถติดอะไร ที่แท็กซี่งานแต่งของลูกสาวสมุทรทเวา
 เดือนก่อนยังเห็นข่าวหมั้นกับนายทหารเรืออยู่เลย วันนี้ดันมา
 แต่งงานกับนายชุนาม ได้ข่าวว่าหมอนั้นทั้งเจ้าชู้ ทั้งติดเล่นม้าด้วย
 นี่หว่า” วัยรุ่นคนที่สองเสริม “นี่แหละเขาเรียกว่าผีเน่ากับโลงผู้
 ได้ข่าวว่ายายปานรุ่งก็ใช้เล่น อยากรู้ผู้ชายมากจนยอมแย่งแฟน
 เพื่อนสนิทมา นี่คงล้มรสนายทหารเรือแล้วไม่ถูกใจ เลยหนีมาเล่น
มอม้าศึกคักอย่างนายชุนาม”

(บัลลังก์เมฆ, 5831: 10, 83)

จากตัวอย่างนี้มีการใช้คำว่า มอม้าศึกคัก ซึ่งใช้กล่าวถึงตัวละครชายที่ดูดีมีเสน่ห์ดึงดูดทาง
 เพศ และมีความตื่นตัวทางเพศสูง ปกติมันเป็นสัตว์ที่มีกลิ่นเนื้อขนาดใหญ่ มีความแข็งแรง และมี
 กำลังมาก เมื่อนำมากล่าวถึงเพศชาย มโนอุปลักษณ์จึงนี้สะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่มีบุคลิกภายนอก
 กำยำสมส่วน และมีความตื่นตัวทางเพศสูงนั้นเปรียบเหมือนม้า

ตัวอย่างที่ 51

แนตตี้: อีกอล์ฟ นี่มีง้อผู้ชายเธอ

ก๊ส: ไหนมีงบอกได้มาจากเฟซบุ๊กไง

กอล์ฟ: กูต่อแหล ความจริงกูซุ่มมันมาอะ

แนตตี้: กอล์ฟ มีงฟังมากอะ มันไม่ปลอดภัยรู้มั๊ย

กอล์ฟ: ก็อ้เจ้ที่ขายวิกให้กูที่ตลาดเมเจอร์อะ นางเคยได้ข้างเผือก

จากที่เนี่ย นางเซียร์ให้กูมา กูก็อารมณ์แค้นๆ อยากรองอะ

(ไดอารี่ตุ๊ดซีเตอะซีรีส์ 1, 5925: 3, 18)

ตัวอย่างนี้เป็นการใช้แบบเปรียบ ข้างเผือก เป็นลักษณะของข้างที่มีลักษณะแตกต่างไปจาก
 ข้างทั่วไป หาได้ยากในป่าและข้างเผือกถือเป็นสัตว์มงคลแก่ผู้ครอบครอง ดังนั้น เมื่อนำคำนี้มา

3.2.3 [เพศชาย คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล]

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล” มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศชาย” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “ความไร้ประโยชน์ สกปรกน่าขยะแขยง และควรกำจัดให้หมดไป” ของสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูลกับเพศชาย

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล] ทั้งสิ้น 227 ถ้อยคำ เช่น *ขยะ สวะ เศษสวะ เน่า เชื้อ เชื้อทิ้ง เชื้อไป กำจัด ทิ้ง ทิ้งขว้าง เท ดังตัวอย่าง*

ตัวอย่างที่ 52

ชาวบ้านฮือจะรุมกระทืบอีกชุด ปวริศห้าม “เดี๋ยวครับเดี๋ยว ใจเย็นๆ เดี่ยวผมจัดการเอง” “คุณเป็นใคร ญาติพี่น้องมันรีง” “ผมเป็นตำรวจครับ เรื่องแบบนี้ให้กฎหมายบ้านเมืองจัดการไปเถอะครับ ไม่อย่างนั้นพวกคุณจะได้โดนข้อหาด้วยเปล่าๆ” “ขังลิ้มมันไปเลยได้ไหมไอ้คนพวกนี้ ปล่อยออกมาก็เป็นขยะสังคม ถ่วงความเจริญคนอื่นเขา” “ครับๆ เดี่ยวผมจัดการเอง”

(สุดแค้นแสนรัก, 5833: 21, 141)

จากตัวอย่าง เป็นการกล่าวถึงตัวละครเพศชายที่เพ็งวิงราวเงินจากคนพิการตาบอดโดยเปรียบว่าเป็นเหมือนขยะของสังคม การเปรียบเทียบนี้ทำให้เห็นมุมมองว่า เพศชายที่ทำตัวไม่ดีนั้นไร้ประโยชน์และไม่เป็นที่ต้องการของสังคมเพราะเป็นสิ่งสกปรก

ตัวอย่างที่ 53

ทางด้านทรงยศ หลังจากได้รับการรายงานถึงความล้มเหลวในภารกิจการฆ่าเจ้าเทียง เขาไม่พอใจจ้องหน้าระมัดและพูดเยาะว่า คนที่เลือกมาทำงานไม่เป็นมืออาชีพ บางทีตนอาจต้องหาที่เป็นมืออาชีพมากกว่านี้ ระมัดหน้าเสียวู้สึกว่าโดนตำหนิเต็มๆ ทรงยศ

มองระมาดอีกครั้งพร้อมกับชี้หน้าตำให้ไปคิดดูดี ๆว่าจะทำยังไงกับ
ไอ้พวกเศษสวะที่ใช้ไม่ได้แบบนี้ แล้วก็เดินจากไป ทุกคนหันมามอง
หน้ากันก่อนที่จะเดินตามนายออกไป

(สารวัตรเถื่อน, 5935: 3, 14)

ตัวอย่างนี้ เจ้านายตำหนิลูกน้องเพศชายที่ทำงานพลาดว่าเหมือนเศษสวะ การเปรียบนี้
สะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่ทำงานไม่สำเร็จนั้นไร้ประโยชน์ที่จะเก็บเอาไว้ เป็นเหมือนเศษสวะที่ควร
กำจัดทิ้งเสีย

ตัวอย่างที่ 54

ขยะไม่น่ามอง ไม่ว่าจะอยู่ที่ใด เห็นแล้วไม่ใส่ใจ
ใคร ๆ ต่างทิ้งมัน เธอเองก็เหมือนกัน ทิ้งฉันเป็นขยะเลย
เศษขยะไม่น่ามอง ไม่ว่าจะอยู่ที่ใด เห็นแล้วยังไม่ใส่ใจ
ใคร ๆ ต่างทิ้งมัน เธอเองก็เหมือนกัน ทิ้งให้ฉันเป็นขยะเลย
* แรก ๆ ก็บอกรัก หลัง ๆ คืออะไร ไม่เคยจะเข้าใจ
ซื้อฉันด้วยความรัก เช็ดฉันจนหมดใจ จู่ ๆ เธอก็ไป
ใช้แล้วเธอก็ทิ้ง เบื่อ ๆ เธอก็ไป ไม่รักกันใช่ไหม ไม่รักกันใช่ไหม
ทิ้งฉันลงในถัง เธอทำมันได้ไง นี่รักกันใช่ไหม รักกันใช่ไหม
เศษขยะคือของดี ถ้าหากเธอเข้าใจ ไม่ทิ้งขว้างกันแบบนี้
เพียงรีไซเคิลมัน ดูแลความสัมพันธ์ แล้วฉันคงมีความหมาย...

(ขยะ – THE JUKKS, 6005: 285)

ตัวอย่างนี้ เป็นเนื้อเพลงที่นักร้องเพศชายกล่าวถึงตนเองว่า เมื่อคนรักหมดรักก็กลับทิ้งเขา
เหมือนกับการทิ้งขยะลงในถังขยะ การเปรียบนี้ทำให้เห็นมุมมองว่า เพศชายที่ไม่เป็นที่ต้องการหรือไม่
มีประโยชน์ต่อคนรักแล้วก็จะถูกเพศหญิงทิ้งขว้างอย่างไม่ใยดีราวกับเศษขยะ

ตัวอย่างที่ 55

ทับทิม: พี่ชายชั้นเรียนคณะนิติศาสตร์ คณะเดียวกับพี่ชา พี่ชายชั้น
เล่าให้ฟังว่าที่พี่ชาหรือปเรียนหายไปเกือบปีเนี่ยก็เพราะว่าพี่ชา

แม่หม้ายคนนึงเลี้ยง แต่พอแม่หม้ายเบื่อ เค้าก็เลยเขี่ยพีชาทิ้ง ที่
 ซาอะนะเค้เลยต้องไปทำงานตามผับตามบาร์แทน แถมยังบอกอีก
 นะว่าพีช่าจะมีผู้หญิงติดเยอะมาก

(ปากกามเทพ, 6025: 3, 31)

จากตัวอย่าง เป็นการกล่าวถึงตัวละครเพศชายซึ่งถูกแม่หม้ายที่เคยเลี้ยงดูไม่สนใจใยดี โดยใช้
 คำว่า เขี่ย...ทิ้ง การเปรียบนี้ทำให้เห็นมุมมองว่า เมื่อเพศหญิงเบื่อและไม่ต้องการแล้ว เพศชายอาจจะ
 ถูกเขี่ยทิ้งราวกับเป็นขยะหรือสิ่งสกปรก

จากตัวอย่างที่ 52-55 มีการใช้คำนามอย่างคำว่า *ขยะ เศษขยะ และ เศษสวะ* ใช้คำกริยา
 อย่าง *ทิ้งลงในถัง ทิ้งขว้าง เขี่ย...ทิ้ง* ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูลมา
 กล่าวถึงเพศชายที่เป็นคนไม่ดีหรือไม่เป็นที่น่าต้องการว่า ไร้ค่า น่ารังเกียจและควรกำจัดให้หมดไป

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวง
 ความหมายของสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศชาย (target
 domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล (source domain)	เพศชาย (target domain)
ความไร้ประโยชน์ของสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล	---> ความไร้ค่าของเพศชาย
ความน่าขยะแขยงของสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล	---> ความน่ารังเกียจของเพศชาย
การกระทำที่มีต่อสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล (เขี่ย ขว้าง เท ทิ้ง กำจัด ฯลฯ)	---> พฤติกรรมที่มีต่อเพศชาย (รังเกียจ ขยะแขยง ทำให้หมดไป)

คู่ความสัมพันธ์ของมโนอุปลักษณ์นี้สามารถเป็นได้ทั้งแบบ เพศชายกับเพศหญิง เพศชายกับ
 เจ้านายและเพศชายกับสังคม มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่ไร้ค่าต่อเพศหญิง ไร้
 ประโยชน์ต่อเจ้านายหรือเป็นคนไม่ดีของสังคมนั้นแล้วก็จะไม่เป็นที่ต้องการ อาจถูกรังเกียจถูก
 ขยะแขยง ไปจนกระทั่งถูกทิ้งหรือถูกกำจัดให้หมดไป สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์	มุมมอง
เพศชาย – เพศหญิง	---> เพศชายที่ไร้ค่า/ น่ารังเกียจต่อเพศหญิงคือสิ่งสกปรก

- ลูกน้อง – เจ้านาย ---> เพศชายที่ไร้ประโยชน์ต่อเจ้านายคือขยะไร้ค่า
 เพศชาย – สังคม ---> เพศชายที่เป็นคนไม่ดีคือขยะหรือสิ่งสกปรกของสังคม

3.2.4 [เพศชาย คือ สิ้นค้า]

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ้นค้า] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สิ้นค้า” มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศชาย” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “การถูกซื้อขายได้ด้วยเงิน” เช่น การจับจองเลือกซื้อ การซื้อขายแลกเปลี่ยน การตีราคา การประมูลราคา ของสิ้นค้ากับเพศชาย

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะพบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ้นค้า] ทั้งสิ้น 145 ถ้อยคำ เช่น สิ้นค้า ชาย ชายตัว เลือก ไม่เลือก จอง จับจอง ตีตราจอง ซื้อ ประมูล ไม่แพง ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 56

“ฮ้า อะไรนะ ซื้อหลานหรือ ทำไม่ถึงขนาดนั้น หลานคนไหนแม่แย้ม” “ก็ลูกประยงค์มันเงิ แม่มันเลว เลี้ยงลูกก็ไม่ใช่ นมมันยังไม่ยอมให้ลูกกินเลยมันว่ามันกลัวหน้าอกมันคล้อย ไม่สวย” “ต้าย เป็นแม่ประสาอะไร” “ทุกวันนี้ฉันต้องซื้อนมกระป๋องให้มันกินแล้วนะนี่ วันๆ มันไม่เคยหยิบจับช่วยทำอะไรซักอย่าง ข้าวปลาต้องให้ลูกชายฉันหุงหาให้กิน” “เวรกรรมจริงๆ ได้ลูกสะใภ้ยังงี้” “ฉันเหลืออด ก็เลยต้องไล่ตะเพิดมันไป” “ดีแล้ว แม่แย้ม” “มันว่ามันไปก็ได้ แต่ต้องแลกกับเงินหมื่นนึง” “ต้าย ขายลูกกินซัดๆ ระวังจริงๆ” “ก็นั่นนะสิ ฉันสงสารหลานใจจะขาด หมื่นนึงก็เลยต้องพาดหัวมันไป มีแม่จัญไรยังงั้น คงเอาดีได้ยาก”

(ชุดแค้มแสนรัก, 5833: 5, 38)

ตัวอย่างนี้ ตัวละครเพศหญิงสองคนสนทนากัน ฝ่ายหนึ่งกล่าวถามอีกฝ่ายด้วยอาการตกใจว่า เหตุใดจึงต้องจ่ายเงินซื้อหลานชายมา เมื่ออีกฝ่ายตอบว่าเป็นเพราะลูกสะใภ้ที่ไม่สนใจเลี้ยงลูก จึง

กล่าวตำหนิไปอีกครั้งว่าเป็นแม่ที่ระยำเพราะ *ชายลูกกิน* การเปรียบนี้สะท้อนมุมมองว่า เพศชายเป็น
 สิ่งของที่ไม่มีชีวิตจิตใจ ถูกกระทำเหมือนสินค้าที่ถูกส่งต่อแลกเปลี่ยนกันระหว่างเพศหญิงสองคนผู้เป็น
 แม่และย่า

ตัวอย่างที่ 57

เปิดฟังเสียงเพลงวันที่ฉันเอง
 ไม่มีผู้ใดเคียงข้างกายในตอนนี้
 จับมือใครก็ได้จนสะบัดทิ้ง
 ให้ทำอย่างไรว่าเธอจะมาถึง
 You just little girl but I'm just lil bird
 ไม่ว่าจะทำอย่างไรเธอคงไม่หันมอง
 คงต้องอยู่แบบนี้ต่อไปอีกนานไม่มีใครมาจ้องมองและ จับจ้อง สักที
 และฉันก็รู้ว่า...

(BAD LUCK – Lipta feat. The Toys, 6008: 161)

จากตัวอย่าง นักร้องเพศชายใช้คำว่า *จับจ้อง* ซึ่งเป็นคำที่อยู่ในวงความหมายของการซื้อขาย
 สินค้าเพื่อจะสื่อว่า ยังไม่มีใครมาสนใจและจับจ้องเพื่อแสดงความเป็นเจ้าของตนเอง การเปรียบนี้
 สะท้อนมุมมองว่า เพศชายเป็นเหมือนสินค้าที่ถูกเลือกซื้อหรือจับจ้องได้

ตัวอย่างที่ 58

ราวี่: เฮ้ย! ไอ้บาร์ไฮสตั๊ตเนี่ยเป็นยังไงวะ
 ไป: ก็เป็นที่เที่ยวของผู้หญิง ซื้อ กินใจ เงินเน้นๆ เลยนะมึง
 ก้อย: วิ ถ้าแกไปทำนะเว่ย เลิกคบ งานดีๆ มีตั้งเยอะ ทำไมต้องไป
 ให้เค้า ซื้อ กินวะ รับไม่ได้อะ
 ไป: หุย อี ก้อย มึงก็อย่าขวางทางเจริญเพื่อนนี่ มึงดูนะเว่ย หน้า
 อย่างไอ้วีเนี่ย ผู้หญิง ตบ แ่่งกัน ซื้อ อะ คิดซะว่าทำเพื่อเงินเว่ย มึง
 ต้องใช้เงินไม่ใช่หรอ

(ทรายย่อผี, 6027: 2, 18)

ตัวอย่างนี้ เป็นบทสนทนาระหว่างเพื่อนสนิทที่กำลังคุยเรื่องการทำงานในบาร์โฮสต์ซึ่งเป็นสถานที่ที่เพศหญิงจะเข้าไปซื้อบริการจากเพศชาย การใช้คำว่า ซื้อกิน ในบริบทนี้หมายถึง การที่เพศหญิงจ่ายเงินเพื่อได้ร่วมหลับนอนกับเพศชาย การเปรียบนี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่ขายตัวเป็นเหมือนสินค้าที่เพศหญิงมาซื้อไปสนองความต้องการของตน เช่นเดียวกันกับตัวอย่างถัดไปซึ่งใช้คำว่า ซื้อ ประมูล ไม่แพง ในการกล่าวถึงเพศชายที่ขายตัว

ตัวอย่างที่ 59

คิมิโกะ: ทำทางจะอร่อยนะคะ คิมิโกะอยากได้อะคะ

มณีนิง: อยากได้ก็ซื้อสิคะ ลักษณะแบบนี้ไม่แพง....

มณีนิง: เท่าไหร่ ขึ้นถามว่าเท่าไหร่

นักเที่ยว2: จะซื้อหรือ

นักเที่ยว1: นี่ ถ้าอยากจะได้คนเดียวกันอะนะ ก็ต้องประมูลปะ

อ๊แต่่วมึงฟาดไป

นักเที่ยว2: สองพัน ฮ่าๆๆ

มณีนิง: หมั่นนิง

(ทรายย้อมสี, 6027: 2, 22 - 24)

จากตัวอย่างที่ 56-59 มีการใช้คำกริยาอย่าง ซื้อ ขาย จับจอง แย่งกันซื้อ ประมูล และ ไม่แพง ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับสินค้ามากล่าวถึงเพศชายหลากหลายทั้งในบริบทความสัมพันธ์ปกติ เช่น แม่-ลูก ยา-หลาน เพศชาย-เพศหญิง และในบริบทขายตัวในสถานขายบริการ ซึ่งเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ของผู้ซื้อ-สินค้า

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สินค้า] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสินค้า (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศชาย (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สินค้า (source domain)		เพศชาย (target domain)
สินค้า	--->	เพศชาย
ผู้ซื้อ	--->	เพศหญิง

การเลือกซื้อสินค้า	---	การเลือกเพศชาย
การจับจองสินค้า	---	การตีตราจองเพศชาย
การซื้อสินค้า	---	การซื้อเพศชายที่ขายตัว
การประมูลราคาสินค้า	---	การเสนอราคาซื้อเพศชายที่ขายตัว

มโนอุปลักษณะเหล่านี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศชาย (โดยเฉพาะเพศชายที่ทำอาชีพขายบริการ) ถูกจับจองซื้อ ถูกแลกเปลี่ยน ถูกประมูลราคา ตลอดจนถูกซื้อขายได้ด้วยเงินเหมือนกับสินค้า ทั้งนี้ผู้วิจัยจำแนกมโนอุปลักษณะ [เพศชาย คือ สินค้า] ออกจากมโนอุปลักษณะ [เพศชาย คือ สิ่งของในครอบครอง] เนื่องจากลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบไม่ใช่ “การถูกครอบครอง/ มีเจ้าของ” เช่นเดียวกับสิ่งของในครอบครอง แต่กลับเป็นลักษณะ “การถูกซื้อขายได้ด้วยเงิน” มโนอุปลักษณะนี้มีคู่ความสัมพันธ์เดียวคือ

คู่ความสัมพันธ์

มุมมอง

เพศชาย – เพศหญิง	---	เพศชายคือสินค้าที่ผู้หญิงสามารถจับจองซื้อขายได้
ลูก – พ่อแม่/ ผู้ปกครอง	---	ลูกชายเป็นสิ่งของในครอบครองของพ่อแม่/ ผู้ปกครอง

3.2.5 [เพศชาย คือ ตัวละคร]

มโนอุปลักษณะ [เพศชาย คือ ตัวละคร] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “ตัวละคร” มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศชาย” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “บุคลิกภายนอกหรือลักษณะนิสัยและพฤติกรรม” บางประการของตัวละครกับเพศชาย

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีถ้อยคำอุปลักษณะที่สะท้อนมโนอุปลักษณะ [เพศชาย คือ ตัวละคร] ทั้งสิ้น 137 ถ้อยคำ ผู้วิจัยจะนำเสนอมโนอุปลักษณะ 3 กลุ่มย่อย ได้แก่ [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม] และ [เพศชาย คือ ตัวละครที่ถูกกดขี่] โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.5.1 [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม]

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม” อย่างคำเรียกตัวละครและคำแสดงพฤติกรรมที่ไม่น่าชื่นชมมาใช้กล่าวถึงเพศชาย ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรค [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] มีทั้งสิ้นจำนวน 66 ถ้อยคำ เช่น *ตัวร้าย วายร้าย ผู้ร้าย โจร คนบ้า แสดง แสดงบท เล่นบท เล่นละคร ตีบทแตก ดังตัวอย่าง*

ตัวอย่างที่ 60

“บอกหรือไม่ ก็ไม่น่าจะพูด คุณผลงาน ฉันไม่คิดเลยนะ ว่าคุณจะเป็นคนอย่างนี้ ฉันมองคนผิดไป และมองคุณดีเกินไปจริงๆ” “เราก็คงจะไม่ต่างกันนักหรอกน่า ผมว่าบางที คุณน่าจะตื้นน้อยกว่าผมก็ได้” “ตอนนี้คุณถือไฟเหนือกว่าฉัน มีอะไรจะให้ทำก็รีบๆ มา” “นี่คุณน่าจะมองผมเป็นตัวร้ายขนาดนั้น แล้วการที่เราจะทำงานด้วยกัน เราต้องเปิดใจและไว้ใจกัน เพราะต่อไปนี้เราจะมีแต่เรื่องผลประโยชน์ และผมก็รู้ว่าคุณน่าจะต้องการอะไร”

(เจ้าสาวเฉพาะกิจ, 5827: 13, 77)

ตัวอย่างที่ 61

คุณหนะนางเอก ผมหนะตัวร้าย
 ตอนจบ คุณก็รู้ ผมก็ต้องตาย
 กลับตัวกลับใจมันก็คงไม่ทัน
 ถ้าผมเป็นคนดี หนังเรื่องนี้ก็คงไม่มันเดะ เอาเดะ
 ยอมตายให้คุณ ทำไ้ได้ ผมก็ได้แค่นี้อะเดะ เนี่ยอะเดะ
 Spiderman กับ Mary Jane ก็ต้องอยู่ด้วยกันอะเดะ
 เธอมีโลกของเธอ ฉันมีโลกของฉัน
 คงจะไม่วันที่เราจะได้อีกกัน
 นิยายขายดี ก็ต้องมีวายร้าย และฉันก็รู้ดี
 ฉันมันแค่วายร้าย เป็นได้ก็แค่นั้น

จะสู้จะรักแคไหนก็คงต้องแพ้ต้องเจ็บใจไปทุกครั้ง
 ยอมเป็นว้ายร้ายแค่เพียงได้มองเห็นเธอ สุดท้ายฉันก็ต้องตาย
 ก็มันเป็นแค่นิยาย จบแล้วสำหรับว้ายร้ายอย่างฉัน

(ว้ายร้าย – UrboyTJ, 5906: 165)

จากสองตัวอย่างข้างต้น นำคำว่า ตัวร้าย ซึ่งหมายถึง ตัวแสดงที่มีบทบาทเป็นผู้มีการกระทำไม่ดี และคำว่า ว้ายร้าย ซึ่งหมายถึง ผู้ที่มีพฤติกรรมชั่วช้า กล่าวถึงเพศชาย การเปรียบนี้สะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่มีนิสัยและพฤติกรรมที่ไม่ดี นั้นเหมือนตัวร้ายหรือว้ายร้ายในละคร

ตัวอย่างที่ 62

หัวใจคนเราไม่นานก็ลืม ร้องขออะไรไม่เคยชัดเจน
 ทุ่มเทให้ไปไม่คิดทวงคืน
 ทำเลวเพียงหนึ่งครั้งเหมือนฉันเป็นโจร
 หัวใจคนเราคิดไปก็แปลก แลกด้วยอะไรก็ยอมทั้งนั้น
 เพื่อเธอนั้นยอมเท่าไรเท่ากัน
 ผิดแค่เพียงหนึ่งครั้งฉันเป็นคนเลว
 ในสายตาโปรดให้อภัยและขอได้โปรดอย่าอย่า ซ้ำเติม
 อย่าเพิ่มรอยแผลให้ใจเจ็บปวดรวดร้าวกว่านี้
 สำนึกทุกวินาทีที่ผิดเผลอไป
 (ทำดีไม่เคยจำ – COCKTAIL, 6007: 191)

ตัวอย่างนี้ นักร้องเพศชายกล่าวถึงตนเองด้วยความน้อยใจว่า ทำดีไปหลายครั้งแต่คนรักก็ไม่เห็น แต่ทำเลวเพียงครั้งเดียวกลับมองตนว่าเป็นเหมือนโจร การเปรียบนี้สะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่มีพฤติกรรมไม่ดีในสายตาเพศหญิงนั้นเปรียบเหมือนโจร

ตัวอย่างที่ 63

“สิ่งที่ผมพูดมันเป็นความจริง ทำไม คุณไม่เคยเชื่อใจ ไม่ฟังผมบ้าง
 เลย” “ก็เพราะนิสัยสันดานคุณไม่เคยเปลี่ยน คุณทำได้แค่เล่นละคร
 ให้ฉันเชื่อว่าคุณเป็นคนดี ทั้งๆ ที่มันไม่ใช่ คุณมันเลวกว่าที่ฉันคิดไว้

จริงๆ ถอยไป” รามนริผลักภูมิล้มลงไป ก่อนเดินไปมองประกาย
ฟ้า กำมือแน่น ประกายฟ้าเบี่ยงหน้าหลบ ไม่กล้าสบตา

(เจ้าสาวเฉพาะกิจ, 5827: 22, 104)

คำว่า *เล่นละคร* ในที่นี้หมายถึง การแสดงออกที่เสแสร้งไม่จริงใจ การเปรียบนี้ตัวละครเพศหญิงตำหนิเพศชายสะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่มีพฤติกรรมเสแสร้งแกล้งทำเพื่อหลอกลวงให้เพศหญิงเชื่อว่าตนเองเป็นคนดีนั้น เปรียบเหมือนตัวละครที่กำลังแสดงตามบทบาทที่กำหนดไว้

จากตัวอย่างที่ 60-63 มีการใช้คำเรียกตัวละคร เช่น *ตัวร้าย* *วายร้าย* *โจร* และการใช้คำแสดงพฤติกรรมที่ไม่จริงใจว่า *เล่นละคร* มากกล่าวถึงเพศชาย ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับตัวละครที่มีพฤติกรรมไม่น่าชื่นชมมากกล่าวถึงเพศชาย

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศชาย (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม (source domain) เพศชาย (target domain)

ตัวร้ายในละคร	---	>	เพศชาย
ลักษณะนิสัยที่ไม่ดีของตัวละคร	---	>	พฤติกรรม/ การกระทำที่ไม่ดีของเพศชาย
การแสดงละคร	---	>	พฤติกรรมเสแสร้งหลอกลวงของเพศชาย

มโนอุปลักษณ์นี้สะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่มีลักษณะนิสัยไม่ดี ไม่จริงใจ และมีพฤติกรรมเสแสร้งหลอกลวง ทำให้เพศหญิงหรือผู้อื่นเดือรื้อนนั้นเปรียบเหมือนตัวละครที่มีบุคลิกหรือพฤติกรรมไม่น่าชื่นชม

3.2.5.2 [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม]

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม” อย่างคำเรียกตัวละครและคำแสดงพฤติกรรมที่น่าชื่นชมมาใช้กล่าวถึงเพศชาย ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม] มีทั้งสิ้นจำนวน 61 ถ้อยคำ เช่น *พระเอก* *เจ้าชาย* *ฮีโร่* *องครักษ์* *อิเหนา* *พระราม* *เงาะ* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 64

ทศพลยังถือไม่เลิก “ผมซื้อทศพลนะ แล้วคุณล่ะ ซื้ออะไร” “คุณไม่จำเป็นต้องรู้หรอก เพราะเราคงไม่ได้เจอกันอีก” เสียงลำเจียกดังแหวกขึ้นมา “นั่งค้ำแก้ว” ลำเจียกปรี่เข้ามาหาค้ำแก้วอย่างหาเรื่องพร้อมกับขบามะลิ แต่ก็ต้องตะลึงงันเมื่อเจอกับทศพล “หล่อ... อย่างกะพระเอกหนังแน่ะ” ลำเจียกบิดตัวไปมาด้วยความเขินอาย

(นาคี, 5933: 3, 14)

ตัวอย่างที่ 65

“ก็วันนี้มีผู้ชายมาบ้านตั้งสองคน ฉันก็เลยตัดสินไม่ได้ว่าใครดีกว่ากัน” สวยกลอกตาอย่างแข็งๆ “หนอยนั่งเต่า แกเอาเวลาทำงานมานั่งคิดเรื่องผู้ชายเนี่ยนะ ฉันบอกเลยว่าไร้สาระมาก เห็นได้ชัดเจนว่า ต้องเป็นคุณวิษรอยู่แล้ว” “ทำไม” “ก็คุณวิษรรูปหล่อหุ่นดีทำงานก็เก่ง นิสัยก็ดี ชอบเผื่อแม่ สุภาพพูดน้อย มาดขริ่มเท เหมือนพระเอกละคร อย่างกับหลุดออกมาจากโทรทัศน์ ชนะเห็นๆ”

(เพลิงรักไฟมาร, 6027: 3, 18)

จากสองตัวอย่างข้างต้น ตัวอย่างแรกเป็นการกล่าวชมเพศชายที่มีหน้าตาหล่อ ส่วนตัวอย่างถัดมากล่าวชมทั้งหน้าตา รูปร่าง บุคลิกภาพตลอดจนนิสัยที่ดีของเพศชาย ทั้งสองแบบเปรียบจึงสะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่รูปร่างหน้าตาหรือนิสัยดีนั้นเปรียบเหมือนพระเอกในละครหรือในภาพยนตร์ ในขณะที่ตัวอย่างถัดไปใช้แบบเปรียบพระเอกมาสื่อเฉพาะลักษณะนิสัยที่ไม่เคยสร้างปัญหาหรือทำให้ใครเดือดร้อน

ตัวอย่างที่ 66

แปงซึก “แต่ผมก็ไม่เข้าใจอยู่ดี ทำไมพีโน่ถึงต้องไปบอกเลิกคุณจุนด้วยล่ะครับ?” นินอธิบายแทน “ก็พีโน่บอกแล้วไงว่ายังไงเรื่อง

ของเค้ากับคุณจนก็เป็นไปไม่ได้ จบตอนเนี่ยเจ็บน้อยสุดแล้ว ไม่เคยฟังออฟ ปองศักดิ์เธอ เจ็บแต่จบ!” พี่โยหุดหงิด “แล้วก็ต้องเป็นพระเอกแบกโลกไว้คนเดียวเนี่ยนะ จะเทไปไหนวะ! อย่างน้อยก็อธิบายให้เค้าเข้าใจดีกว่าแม่ปวย บ้านมีหนี้ แพนเก่าไม่ยอมเลิก...”

(จัดรักวิวิทลวง, 5831: 10, 51)

ตัวอย่างที่ 67

“ลูกเราจะนำเกลียดน่าชังอย่างนี้ไหมคะชุนาม” “ไม่หรอก” “คุณว่าลูกเราจะไม่นำเกลียดน่าชังเท่านี้หรือคะ” “ใช่ เพราะลูกเราจะนำเกลียดน่าชังกว่าแสนเท่าล้านเท่า ก็พ่อแม่สวยหล่อขนาดนี้ ลูกออกมา ถ้าเป็นผู้หญิงก็ต้องสวยยิ่งกว่านางบุษบา ถ้าเป็นผู้ชายก็ต้องยิ่งกว่าพระราม”

(บัลลังก์เมฆ, 5831: 11, 89)

ตัวละคร พระราม เป็นพระเอกในวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ มักถูกหยิบยกลักษณะเด่นด้านรูปร่างหน้าตาที่หล่อเหลามาเปรียบเทียบกับเพศชาย การเปรียบนี้สะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่รูปร่างหน้าตาดีมากเปรียบเหมือนกับพระราม ส่วนตัวอย่างถัดไปนี้ร้องเพศชายใช้ตัวละคร เจ้าชาย มาเปรียบกับตนเองเพราะใฝ่ฝันอยากครองรักเป็นคู่กันกับเพศหญิงเหมือนในนิยาย

ตัวอย่างที่ 68

** ในฝันของฉันมีเธอเป็นเจ้าหญิงฉันเป็นเจ้าชาย
ที่รักกันมากมายชั่วกาลแต่ฝัน ก็คือฝันพอตื่นก็อันตรธาน
อยากอยู่กับฝันไปตลอดกาล...อย่างนี้

*** ไม่อยากลืมนะ ก็กลัวว่าคนบนฟ้าจะกลั่นแกล้งกัน
ที่ทำให้เธอและฉันนั้นได้เจอกันทุกวัน
แต่ไม่ทำให้เธอรักฉัน...ทำไมไม่อยากลืมนะ
ก็กลัวว่าปาฏิหาริย์มันจะกีดกันหัวใจ
ก็กลัวว่าดวงชะตาจะทำให้ฉันต้องหวั่นไหว

ปล่อยให้ฉันฝันต่อไปไม่อยากจะตื่นมาเจอฝันร้ายที่เป็นจริง

(ไม่อย่างลึ่มตา Ost. มนต์รักอสูร – หิว, 5902: 243)

จากตัวอย่างที่ 64-68 มีการใช้คำเรียกตัวละคร เช่น พระเอกหนึ่ง พระเอกละคร พระราม และเจ้าชาย มากล่าวถึงเพศชายที่มีรูปร่างหน้าตาหล่อเหลาและมีบุคลิกดี และยังใช้คำว่า พระเอก เพื่อสื่อถึงเพศชายที่มีลักษณะนิสัยสุภาพสุขุมมีความเผื่อแผ่และไม่สร้างความเดือดร้อนให้ใคร ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับตัวละครที่มีบุคลิกหรือพฤติกรรมน่าชื่นชมมากล่าวถึงเพศชาย

โมนออุปลักษณ์ [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศชาย (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม (source domain) เพศชาย (target domain)

พระเอกละครหรือพระเอกในวรรณคดี ---> เพศชาย

รูปร่างหน้าตา บุคลิกภาพที่ดีของตัวละคร ---> รูปร่างหน้าตา บุคลิกภาพที่ดีของเพศชาย

ลักษณะนิสัยที่ดีของตัวละคร ---> พฤติกรรมหรือการกระทำที่ดีของเพศชาย

โมนออุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่มีรูปร่างหน้าตาดีนิสัยดีและมีพฤติกรรมที่ดี ไม่สร้างความเดือดร้อนให้เพศหญิงหรือผู้อื่นนั้นเปรียบเหมือนตัวละครที่มีบุคลิกหรือพฤติกรรมน่าชื่นชม

3.2.5.3 [เพศชาย คือ ตัวละครที่ถูกกดขี่]

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “ตัวละครที่ถูกกดขี่” มาใช้กล่าวถึงเพศชาย โดยเชื่อมโยงลักษณะ “การไร้ความสามารถ การไร้อำนาจและต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้อื่น” ของตัวละครที่ถูกกดขี่กับเพศชาย ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนโมนออุปลักษณ์ [เพศชาย คือ ตัวละครที่ถูกกดขี่] มีทั้งสิ้นจำนวน 10 ถ้อยคำ เช่น นักโทษ ขี้ขำ ทาส คนใช้ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 69

พูดกับเพื่อนหน้าเจ้าเงินเมื่อบุญสมยื่นเงินคืนให้แก่หนู “คุณต้องการอะไรกันแน่” “ก็ต้องการเห็นพุดหมดหน้า เหมือนที่คุณอยากให้เป็นนั่นแหละปลัด เงินนี้ผมก็แค่ให้ยืม เพียงแต่ผมไม่คิด

ดอก ไม่มีดอกพุดก็สบายตัว ทำมาหากินได้เท่าไรก็เอามาใช้ฉัน
 ผมเต็มๆ อย่างนี้ไม่ดีกว่าเหรอปลัด” “ดีแน่ ถ้าต้นทุนของเงินคุณ
 ธนุจะไม่ใช้เงินของนายทองคำ ผมไม่ยอมให้อัปเดตมันต้องเป็นทาส
 ข้าหากไปจนตาย”

(คาดเชือก, 5835: 8, 71)

ตัวอย่างที่ 70

“ถึงแกจะไม่นับฉันเป็นพี่ แต่แกอย่าลืม...ฉันยังเป็นลูกของพ่อ ฉัน
 ยังมีสิทธิ์ปกป้องพ่อจากความหวังลมๆแล้งๆของแก” บุรพาผลัก
 ตะวันฉายออกไป “ปกป้อง...สภาพแกตอนนี้ยังจะปกป้องอะไรได้
 อีก ไ้ตำรวจคุมด่านข้างทางอย่างแก จะโดนไล่ออกวันไหน
 เมื่อไหร่ยังไม่รู้ ยังคิดจะเป็นฮีโร่คอยอยู่กับชีวิตคนอื่นอยู่อีกหรือไง”
 “อย่างน้อยฉันยังยืนหยัดต่อสู้อยู่กับมัน ไม่ใช่เอาแต่หนีปัญหาไป
 พึ่งไอ้พวกนอกกฎหมาย ไปเป็นข้าให้ไอ้พวกค้ายานรกพวกนั้น”

(ตะวันตัดบูรพา, 5831: 16, 63)

จากตัวอย่างที่ 69-70 มีการใช้คำเรียกตัวละคร เช่น ทาส และ ข้า มากกล่าวถึงเพศชาย
 ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับตัวละครที่อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้อื่นหรือสิ่งอื่น เช่น กลุ่มผู้มี
 อำนาจ มากกล่าวถึงเพศชาย

จากข้อมูลที่พบ มีโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ ตัวละครที่ถูกกดขี่] เป็นการถ่ายโยงความหมาย
 จากวงความหมายของตัวละครที่ถูกกดขี่ (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศชาย (target
 domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

ตัวละครที่ถูกกดขี่ (source domain)		เพศชาย (target domain)
ทาส คนใช้ ข้า นักรบ	--->	เพศชาย
ความไร้อิสระ การถูกควบคุม	--->	ความไร้อำนาจ การต้องทำตามคำสั่งผู้อื่น

มโนอุปลักษณะนี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่ไร้อำนาจ ไร้อิสระและต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้อื่นนั้นเปรียบเหมือนตัวละครที่ถูกกดขี่ ต้องทำตามคำสั่งผู้ควบคุมหรือเจ้านายโดยตลอด สรุปลักษณะสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์

มุมมอง

ลูกน้อง – เจ้านาย ---> เพศชายที่อยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้านายคือตัวละครที่ถูกกดขี่

3.2.6 [เพศชาย คือ อมนุษย์]

มโนอุปลักษณะ [เพศชาย คือ อมนุษย์] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “อมนุษย์” มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศชาย” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “บุคลิกภายนอกหรือลักษณะนิสัยและพฤติกรรม” บางประการของอมนุษย์กับเพศชาย

คำว่า อมนุษย์ หมายถึง ผู้ที่มีเขี้ยวมนุษย์ หมายถึงรวมทั้งเทวดา พรหม สัตว์นรก เปรต อสุรกาย ภูตผีปีศาจ เป็นต้น)ราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 1333 (จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีถ้อยคำอุปลักษณะที่สะท้อนมโนอุปลักษณะ [เพศชาย คือ อมนุษย์] ทั้งสิ้น 91 ถ้อยคำ ผู้วิจัยจำแนกเป็นมโนอุปลักษณะ 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] และ [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายดี] โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.6.1 [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย]

จากข้อมูลมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “อมนุษย์ฝ่ายร้าย” อย่างคำเรียกและคำแสดงพฤติกรรมโดยเชื่อมโยงลักษณะของอมนุษย์ที่มักสร้างความเดือดร้อนต่อผู้อื่นมาใช้กล่าวถึงเพศชาย ถ้อยคำอุปลักษณะที่สะท้อนมโนอุปลักษณะ [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] มีทั้งสิ้น 65 ถ้อยคำ เช่น มาร ยักษ์ อสูร ผี ภูตผี เปรต ผีเปรต ผีห่า ปีศาจ ซาตาน เจ้ากรรมนายเวร ฤทธิ์ ขอแบ่ง/อยากได้ ส่วนบุญ หลอก หลอกหลอน เสก ใช้เวทมนตร์ ร่ายมนต์ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 71

ยามเช้า น้ำผึ้งรู้สึกตัวตื่นขึ้น แล้วเพิ่งเห็นมาตัวเองนอนกอดมือใคร คนหนึ่งอยู่ น้ำผึ้งมองหน้าเจ้าของมือแล้วต้องตกใจที่เห็นว่าเป็น เทิด “คุณเทิด” น้ำผึ้งรีบปล่อยมือ แล้วนึกได้ มองเสื้อผ้าตัวเอง ที่ เปลี่ยนเป็นชุดนอนแล้ว “ไม่น่าเชื่อเลย คุณนอนเฝ้าฉันทั้งคืนเลย เหนื่อยเป็นคนดีเหมือนกันนะเนี่ย” น้ำผึ้งแอบมองหน้าเทิดยามหลับ แล้วมองเพลิน “เวลาหลับหล่อย่างกับเจ้าชาย แต่เวลาตื่นอย่าง กับอสูร”

(มนตร์รักอสูร, 5927: 8, 13)

ตัวอย่างที่ 72

คราวนี้ละเมียดนอนกลับทันควัน “ต่อให้ไอบุญสมมันไม่กลับมา ความหายนะมันก็มีอยู่ทุกเมื่อเชียว” ละไม่ได้ยินถึงกับปรี๊ดแตก เพราะรู้ดีว่าหมายถึงใคร หันมาเช่นเขี้ยวน้องสาวแต่จำต้องข่ม อารมณ์ไม่อยากจะทะเลาะด้วย ละเมียดจ้องหน้าพี่สาว กระแทก เสียงใส “ถึงบุญสมจะร้ายแต่ก็ร้ายซึ่งหน้าไม่เหมือนทองดีที่มาใน คราบน้ำกบุญแต่ร้ายเสียยิ่งกว่าปีศาจ” พุดจบก็สะบัดตัวจากไปทิ้ง ให้ละเมียดกำมือแน่นด้วยความโมโห

(คาดเชือก, 5835: 3, 19)

ตัวอย่างที่ 73

ร่ำพร: ชันไม่ได้ดึงลูกมาทำร้ายแต่แกเองต่างหากที่กำลังทำร้ายลูก ชีวิตของชันกับลูกกำลังจะไปได้ด้วยดี แต่แกก็เข้ามาทำลายทุก อย่าง เอาเลยสดมภ์ ถ้าแกอยากได้อะไรแกอยากจะทำอะไรก็เชิญ ยิ่งแกอยากได้ลูกมากเท่าไรชันก็จะยิ่งสอนให้ลูกมันเกลียดแก มากเท่านั้น ให้มันสมกับที่แกเคยบอกว่า ฝีบ่าอย่างชันต้องเจอกับผี หน้าอย่างแกถึงจะสมน้ำสมเนื้อไป

(ป่ากามเทพ, 6025: 26, 215)

ตัวอย่างที่ 74

สดมภ์: ไม่ได้เจอตั้งนาน ดีใจจังนะครับที่ท่านทั้งสองยังมีชีวิตอยู่

พ่อรำพร: นี่แก

สดมภ์: โอ๊ะ! ไม่ต้องให้พรผมครับ เมื่อเช้าผมไปใส่บาตรหลวงพ่อก
ให้พรผมมาเรียบร้อยแล้วครับ

แม่รำพร: รีบไปกินเถอะค่ะ เรื่อย่ามาเสียเวลากับพวกเปรตแถวนี้
กันอยู่เลย

สดมภ์: ถึงผมจะเป็นเปรต ผมก็คงไม่คิดจะขอแบ่งส่วนบุญจากท่าน
ทั้งสองเพราะว่าส่วนบุญนั้นอะท่านคงจะต้องเก็บไว้ให้ลูกสาวท่าน
อีกเยอะ

(ป่ากามเทพ, 6025: 11, 91)

ตัวอย่างที่ 75

เย็นหยุดกาลเวลา ด้วยคำพูดนี้

หยุดตรงนาฬิกา ที่เธอทิ้งฉัน

สะกดด้วยมนตรา ภายใต้แสงจันทร์ที่เยือก

ติดในภวังค์แห่งคำว้าวรัก และก็ไม่รู้ด้วยเวทมนตร์ใด

ทำให้ตอนนี้เกินจะรับไว้กับเรื่องเดิม

* จะทั้งกัน คือเรื่องจริง ไซ้ใหม่

** ขอ อย่าเพิ่งถอนทุกคำสาปทั้งหมด ตอนนี้

ให้ฉัน อยู่ท่ามกลางมนต์สะกด ต่อสักนาฬิกา

เสกให้ฉันคิด ว่ายังมีกัน เสกให้ฉันฝัน ว่าเธอยังไม่ไปไหน

โปรดช่วยมนต์ใส่ ก่อนรักจะเลื่อน หายไป

คนเดิมที่แสนดี ที่ฉันค้น

วันนี้เธอกลายเป็น ความโหดร้าย

ทำให้ลุ่มหลง ทำให้ร้องไห้และเข้าใจ

(คำสาป – แป้งโกะ, 5805: 167)

จากตัวอย่างที่ 71-75 มีการใช้คำเรียกมนุษย์ เช่น อสุร ผีห้า ซาตาน และ เปรต นอกจากนั้น ยังมีคำที่เกี่ยวข้อง เช่น *ขอแบ่งส่วนบุญ สะกดด้วยมนตรา เวทมนตร์ ร่ายมนต์ มนต์สะกด เสก และ ถอนคำสาป* ตัวอย่าง ที่ 71 อธิบายถึงเพศชายที่มีบุคลิกหรือนิสัยใจคอโหดร้ายด้วยการเปรียบกับอสุร ซึ่ง *อสุร* หมายถึง น. ยักษ์(ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1383) โดยนำลักษณะที่เชื่อกันว่า ยักษ์มักใจดำ อารมณ์ดี ชอบกินมนุษย์หรือสัตว์มาใช้เปรียบ ส่วนตัวอย่างที่ 72 เปรียบเพศชายที่มีเล่ห์เหลี่ยมสร้างความเดือดร้อนทางกายหรือใจให้ผู้อื่นว่าเหมือนปีศาจ ซึ่ง *ปีศาจ* หมายถึง น. ผี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 745) โดยนำลักษณะการมีอิทธิฤทธิ์ต่างๆ มาใช้เปรียบ

ตัวอย่างที่ 73-74 ตัวละครเพศชายถูกกล่าวว่าเป็นเหมือนผีห้า ซึ่งหมายถึง น. ผีจำพวกหนึ่งเชื่อกันว่าทำให้เกิดโรคระบาดอย่างร้ายแรง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 736) สื่อถึงการกระทำที่เพศชายทำให้เพศหญิงเดือดร้อนอย่างรุนแรง ส่วนเปรต ก็หมายถึง น. ผีเลวจำพวกหนึ่ง มีหลายชนิด ชนิดหนึ่งตามที่ว่ากันว่ามีรูปร่างสูงโย่งเท่าต้นตาล ฆมยาวหยอกหยอย คอยาว ผอมโซ มีปากเท่ารูเข็ม มือเท่าใบตาล กินแต่เลือดและหนองเป็นอาหาร มักร้องเสียงดังวิ๊ดๆ ในตอนกลางคืน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 709) ส่วนตัวอย่างที่ 75 นักร้องเพศหญิงกล่าวถึงเพศชายว่า ตนยังคงอยากอยู่ในภวังค์รักที่เพศชายสร้างหรือเสกขึ้น ยังไม่อยากจะหลุดออกจากมนต์สะกดหรือคำสาปและต้องพบกับความจริงว่า เพศชายกำลังทิ้งตนไป ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับมนุษย์ฝ่ายร้ายมากล่าวถึงเพศชาย

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของอมนุษย์ฝ่ายร้าย (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศชาย (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

อมนุษย์ฝ่ายร้าย (source domain)

เพศชาย (target domain)

- มาร

ความใจบาป กิดกันไม่ให้ทำบุญ ---> เพศชายที่คอยขัดขวางไม่ให้ทำอะไรสำเร็จโดยง่าย

- ผี ผีห้า ปีศาจ

ความมีอิทธิฤทธิ์ต่างๆ ---> เพศชายใช้เล่ห์เหลี่ยมกลอุบายหลอกผู้อื่น

- อสุร ยักษ์

ความใจดำอำมหิต คุร่าย ---> เพศชายที่จิตใจโหดร้าย

- เปรต เจ้ากรรมนายเวร

การติดตามเพื่อขอแบ่งส่วนบุญ ---> เพศชายที่ติดตามสร้างความเดือดร้อนรำคาญ

มโนอุปลักษณะนี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่นิสัยไม่ดี เช่น จิตใจโหดร้าย มีเล่ห์เหลี่ยม สร้างความเดือดร้อนทั้งทางกายและใจแก่ผู้อื่นนั้นเหมือนอมนุษย์ฝ่ายร้ายที่เราควรหลีกเลี่ยง

3.2.6.2 [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายดี]

จากข้อมูลมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “อมนุษย์ฝ่ายดี” โดยเชื่อมโยงลักษณะบุคลิก ภายนอกที่หล่อเหลาดูดี และลักษณะนิสัยที่ดีหรือพฤติกรรมที่น่าชื่นชมมาใช้กล่าวถึงเพศชาย ถ้อยคำ อุปลักษณะที่สะท้อน มโนอุปลักษณะ [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายดี] มีทั้งสิ้น 26 ถ้อยคำ เช่น *เทพบุตร เทวดา พ่อพระ นักบุญ* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 76

วิยะดา: คุณแม่คะ นิ่งไพร่ลักษณะมันแอบรักคุณมนของวิคะคุณแม่

เวทย์: เฮ้ย! จริงหรือลูก มันเป็นไปได้ยังไงเนี่ย

วิมล: ทำไมจะเป็นไปไม่ได้ล่ะคะคุณ ก็ในเมื่อตามนนะเค้าหล่อ

อย่างกับเทพบุตรขนาดนั้นนะ แม้ว่าอีนางไพร่เนี่ยมันจะต้องแอบ

หลงรักตามถตั้งแต่มันแตกเนื้อสาวแน่ๆ

CHULALONGKORN UNIVERSITY (เงาโศก, 5931: 1, 4)

ตัวอย่างที่ 77

สร้อยไม่พอใจที่มารดาพูดเหมือนใส่ร้ายภักตร์ธีรา ต่อว่ากลับ “ที่ผ่าน

มาผมพอรู้ว่าคุณแม่ไม่ค่อยชอบจำ แต่ไม่นึกเลยว่าจะพูดจาใจร้าย

กับจำได้ขนาดนี้” “โอ๊ย นี่ฉันเลี้ยงลูกให้เป็นพ่อพระมาจากสวรรค์

ชั้นไหน เลิกปกป้องยัยจำซั๊กทีเถอะ” “ผมต้องปกป้องครับ เพราะ

จำถูกใส่ร้าย” “นี่เฮ้ ที่แม่พยายามพูดอยู่เนี่ยเพราะอยากให้เอา

สว่าง คนอื่นเขาจะได้ไม่คิดว่าลูกแมงโง่เป็นควาย ถูกหลอกให้รับ
เด็กที่ไหนก็ไม่รู้เป็นลูก”

(เพลงรักไผมาร, 6027: 23, 149)

จากตัวอย่างที่ 76 มีการอธิบายลักษณะรูปร่างหน้าตาของเพศชายโดยเปรียบว่า หล่ออย่าง
กับเทพบุตร จึงเชื่อว่าเมื่อใครพบเห็นก็ต้องตกหลุมรัก ส่วนตัวอย่างที่ 77 แม่พูดแค้นลูกชาย
ตนเองว่า เป็นคนตีมารวกับ เป็นพ่อพระมาจากสวรรค์ เพราะคอยปกป้องลูกสะใภ้จากการถูกใส่
ร้ายเสมอ ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับอมนุษย์ฝ่ายดีมากล่าวถึงลักษณะรูปร่างภายนอกและ
ลักษณะนิสัยของเพศชาย

มนุอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายดี] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมาย
ของอมนุษย์ฝ่ายดี (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศชาย (target domain) ซึ่งสามารถ
แสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

อมนุษย์ฝ่ายดี (source domain)	เพศชาย (target domain)
<ul style="list-style-type: none"> • เทพบุตร 	
ลักษณะภายนอกที่ดี เพศชาย	---> หน้าตารูปร่างที่หล่อเหลาดูดีของ
<ul style="list-style-type: none"> • เทวดา พ่อพระ นักบุญ 	
ลักษณะพฤติกรรมที่ดีเช่น คอยช่วยเหลือ น้ำใจ ให้อภัย	---> ลักษณะนิสัยที่ดีเช่น เป็นคนดี มี

มนุอุปลักษณ์นี้สะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่มีรูปร่างหน้าตาหล่อเหลา หรือมีนิสัยดีจิตใจดีนั้น
เปรียบเหมือนอมนุษย์ฝ่ายดี

3.2.7 [เพศชาย คือ สิ่งด้อยค่า]

มนุอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งด้อยค่า] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สิ่งด้อยค่า”
มาใช้เป็นแบบเปรียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าว
เกี่ยวกับ “เพศชาย” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการ
เชื่อมโยงลักษณะ “ความมีค่าน้อยหรือมีราคาต่ำ และความไร้ค่าหรือไร้ราคา” ของสิ่งด้อยค่ากับเพศ

ชาย จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรค [เพศชาย คือ สิ่งด้อยค่า] ทั้งสิ้น 89 ถ้อยคำ ผู้วิจัยจะนำเสนอ มโนอุปสรรค 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ [เพศชาย คือ สิ่งด้อยค่า] และ [เพศชาย คือ สิ่งไร้ค่า] โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.7.1 [เพศชาย คือ สิ่งด้อยค่า]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สิ่งด้อยค่า” มาใช้กล่าวถึงเพศชาย เพื่อแสดงถึงความด้อยค่า มีคุณค่าน้อย เป็นที่ต้องการเพียงชั่วคราวหรือไม่เป็นที่น่าปรารถนา ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรค [เพศชาย คือ สิ่งด้อยค่า] มีทั้งสิ้น 51 ถ้อยคำ ดังนี้ 1) ด้อยค่าเพราะใช้ชั่วคราว/ ไร้ชีวิตจิตใจ เช่น *ของเล่น หุ่นไล่กา หุ่นยนต์* 2) ด้อยค่าเพราะมีคุณภาพต่ำ เช่น *ของปลอม ของไม่ดี ของเสีย ของกากๆ ของในตลาด ของต่ำ ราคาถูก* และ 3) ด้อยค่าเพราะผ่านการใช้งานแล้วและมีตำหนิ เช่น *ของใช้แล้ว ของเก่า ของมือสอง ของเสื่อมสภาพ ของตาย เสียหาย ใช้งาน บุปสลาย สึกทรอ* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 78

“จีไม่ได้ง่ายกับผู้ชาย ยิ่งไอ้พวกที่เอาเงินมาล่อ จีเกลียดจะตาย”
 ชยนต์เอ่ยอย่างรู้จักจิริวิจันดี “มิน่า...ขนาดยันต์ไม่รวย เขายังเคลิ้มได้” ปียากุลอดจะกัดไม่ได้ “แล้วจะลากผมเข้าไปเอี่ยวทำไม”
 ชยนต์ย่นถามงๆ “ก็จีเขาชอบบริหารเสน่ห์ ยันต์ก็อย่าไปเป็นของเล่นให้คุณหนูไฮโซอย่างเขาซะเองก็แล้วกัน” ปียากุลรีบเก็บอาการ กอดคอชยนต์ไว้อย่างหวงๆ

(คลื่นชีวิต, 6033: 11, 94)

ตัวอย่างที่ 79

มณีนง: ของใช้แล้วของมือสองเนี่ย ชันไม่ชอบเอากลับมาใช้ใหม่ ไม่ชอบใช้ ของเก่าค่ะ
 ไอวี: ถึงว่า ถึงคว่าเอาเด็กสดๆ ใหม่ๆ ต่ำๆ

มณีนง: หรือว่าคุณไวย่อยากจะให้ชั้นคว่ำของสูงละคะ ชั้นคว่ำถึง
นะ ชอบมาเสนอตัวให้คว่ำซะด้วย

(ทรายยิ้มสี, 6027: 19, 150)

ตัวอย่างที่ 80

หนูนาเอ็ดสีหนาท “คนอื่นเค้าเข้าใจผิดกันหมดแล้ว” “จะกลัว
ทำไม เวลาจะเป็นเครื่องพิสูจน์เองว่าที่คนเค้าคิดกัน มันจริงรึว่าไม่
จริง” แต่ตาสีหนาทเป็นประกายวิบๆ “ใช้สิ ก็คุณไม่เสียหายนี่”
“ใครว่า สมัยนี้ผู้ชายก็เสียหายไม่น้อยกว่าพวกผู้หญิงนะ แต่..ใน
กรณีของเธอ” เขาจ้องหน้าหนูนา ส่งยิ้มละลายใจมา “ฉันทอมโตน
นิินทา”

(ตามรักคืนใจ, 5933: 15, 96)

ตัวอย่างที่ 81

คนมันไม่รัก ให้ทำยังไง ก็มีแต่ฝืนใจไปเท่านั้น

เพราะเราไม่ได้สำคัญ อย่างที่เคยเข้าใจ

ของที่มีน้แก้ว เธอไม่คิดจะเอาไว้

ได้เป็นคนสำคัญ เป็นคนสำคัญ

ที่ไม่สำคัญ ที่ไม่สำคัญ

มีฉันเอาไว้บอกใครว่ารักกัน

แต่คำว่ารักเคยมีให้กันไหมเธอ

มีฉันเอาไว้บอกใครว่าแคร่กันเสมอ

มีไหมเคยดูแลจริงสักที

(คนสำคัญที่ไม่สำคัญ - วง 1991, 6005: 336)

จากตัวอย่างที่ 78-81 มีการใช้ถ้อยคำ เช่น ของเล่น และ ของใช้แล้ว ของมือสอง ของเก่า
ของที่มีน้แก้ว เอกกลับมาใช้ใหม่ และ เสียหาย มากกล่าวถึงเพศชาย ตัวอย่างที่ 78 เปรียบเพศชายกับ

ของเล่น เพื่อสื่อถึงลักษณะเพศชายที่ไม่ได้มีความสำคัญต่อชีวิต มีประโยชน์ไว้ใช้เล่นเพียงชั่วคราวชั่วครวเท่านั้น

ส่วนตัวอย่างที่ 79-80 ตัวละครเพศหญิงกล่าวถึงเพศชายว่า เหมือนของใช้แล้ว ของมือสองของเก่า ที่ตนไม่ต้องการ ตัวอย่างที่ 81 นักร้องเพศชายกล่าวถึงตนเองว่าเป็น ของที่มันเก่า ซึ่งเพศหญิงไม่ต้องการ การเปรียบเทียบสะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่ผ่านการคบหากันมานานหรือมีความสัมพันธ์กับคนอื่นมาแล้วนั้นเปรียบเหมือนของที่ถูกใช้งานแล้ว อาจมีตำหนิหรือเสียหาย ไม่เป็นที่น่าปรารถนา ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับสิ่งด้อยค่ามากล่าวถึงเพศชาย

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งด้อยค่า] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสิ่งด้อยค่า (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศชาย (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สิ่งด้อยค่า (source domain)	เพศชาย (target domain)
สิ่งของใช้ชั่วคราว	---> เพศชายที่ใช้ประโยชน์ได้น้อย / ใช้บางเวลา
สิ่งของที่มีคุณภาพต่ำหรือราคาถูก	---> เพศชายที่มีคุณสมบัติต่ำกว่าที่ควรเป็น
สิ่งของที่ถูกใช้แล้วและมีตำหนิ	---> เพศชายที่คบมานาน / เคยมีสัมพันธ์กับผู้อื่นมาก่อน
ผู้ใช้	---> เพศหญิง

มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่ใช้ประโยชน์ได้เพียงชั่วคราว มีคุณสมบัติต่ำกว่าที่ควรเป็น หรือเคยมีความสัมพันธ์กับคนอื่นมาแล้วนั้นเป็นสิ่งด้อยค่า สรุปลักษณะความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์	มุมมอง
เพศชาย – เพศหญิง	---> เพศชายที่ใช้ประโยชน์เพียงชั่วคราวชั่วครว ด้อยคุณสมบัติ หรือ เคยคบ/ มีสัมพันธ์กับผู้อื่นมาก่อนคือสิ่งด้อยค่าสำหรับเพศหญิง

3.2.7.2 [เพศชาย คือ สิ่งไร้ค่า]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สิ่งไร้ค่า” โดยเชื่อมโยงลักษณะ “ความไร้ค่า ไร้ราคา ความไร้ประโยชน์ ” มาใช้กล่าวแสดงถึงความต่ำ

ด้อยและความด้อยฐานะของเพศชาย ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งไร้ค่า] มีทั้งสิ้น 38 ถ้อยคำ เช่น ไม่มีค่า ไร้ค่า ไม่มีราคา ก้อนหิน ก้อนดิน ผืนดิน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 82

เพราะความจริงมันปวดร้าว ไม่อยากจะทนมองเธอกับเขาเลย

อยากเข้าไปแทนเขา ก็ไม่มีสิทธิ์เลย เธอไม่เคยเหลียวแล

ที่ที่เดียว ก็คือความฝัน ที่ที่ทำให้มีแค่เรา

เพราะโลกความจริงที่เป็น มันช่างแสนเศร้า

ไม่อยากจะรับรู้ มันได้ไหม

* อยากตื่นแบบนี้แค่ในความฝัน มีเธอและฉันแค่เพียงหลับตา

ไม่ต้องมาพบความจริง ว่าฉันไม่มีค่า ไม่มีวันจะมีเธอ

** หลบอยู่ในฝัน ไปเลยได้ไหม ไม่ตื่นไม่ฟื้นขึ้นมาอีกเลยยิ่งดี

เพื่อแลกกับการที่มี เธออยู่ข้างกัน จะยอมอยู่ในฝันนั้น ตลอดไป

(ขอตื่นแค่ในฝัน - แอ๊ป ฐุชิต, 6005: 315)

ตัวอย่างที่ 83

“คุณน้อง คุณ ไม่ใช่คนไม่มีค่า ผมต่างหากที่ไม่มีค่า ไม่คู่ควรกับคุณ” “ไม่ค่ะ ถ้าน้ำรามไม่มีค่า น้องคงไม่รัก น้ำรามคอยเป็นห่วง คอยปกป้องน้องมาตลอด น้ำรามอยู่ข้างน้องในเวลาที่เสี่ยงที่สุด โดยไม่เคยหวังอะไรตอบแทนเลย” ขนิษฐาเต็มตื่นในอก “น้องรัก น้ำรามที่หัวใจ หัวใจที่มีค่าของน้ำราม” รามอิงไป เพราะไม่มีใครที่เคยพูดแบบนี้กับเขามาก่อน “ถ้าค่าของคนเรามันวัดกันตรงที่ความดี สิ่งที่น้ำรามทำให้น้อง ก็ทำให้น้ำรามก็มีค่ามากที่สุด สำหรับน้องน้ำรามมีค่ามากที่สุด...”

(ตามรักคืนใจ, 5933: 20, 128)

ตัวอย่างที่ 84

นกุล: รีวามันจะอะไรกับพินะพ่อ

เยียม: ไม่หรอกน่า ตัวเลือกเค้ามีตั้งเยอะแยะ ดีกว่าไอ้พินอีก มันจะ

ทิ้งก้อนทองมากกว่าก้อนดินทำไมละแม่ ไฉนอะมันไม่โง่หรอกน่า

นกุล: แล้วยั้งนั้นมันจะเลี้ยงด้วยความหวังไว้ทำไมล่ะ

เยียม: ก็ไอ้คนฉลาดเค้าก็ทำกันแบบนี้แหละ เลี้ยงไว้เผื่อวัน

ข้างหน้าเป็นประโยชน์ไงล่ะแม่ ไอยังอะมันไม่เอาไอ้ฟิงหรือก มัน

มองสูงกว่านั้นเยอะ

(ทรายย่อผี, 6027: 15, 128)

จากตัวอย่างที่ 82-84 มีการใช้คำเรียกตัวละคร เช่น *ก๊อนดิน* และ *ไม่มีค่า* มากล่าวถึงเพศชาย ตัวอย่างที่ 82-83 เพศชายใช้คำว่า *ไม่มีค่า* กล่าวเชิงตัดพ้อว่า ตนเองนั้นอยู่ในฐานะที่ต่ำต้อยกว่า และไม่มีค่าพอจะคบกับเพศหญิงได้ ส่วนตัวอย่างที่ 84 พ่อพูดถึงลูกชายของตนเองว่า เปรียบเหมือน *ก๊อนดิน* ซึ่งต่ำต้อยและไม่มีคุณสมบัติใดๆ ที่จะทำให้เพศหญิงเลือกเป็นคู่ครอง แตกต่างจากเพศชายอีกคนซึ่งมีฐานะและคุณสมบัติเทียบพร้อมเปรียบเหมือน *ก๊อนทอง* ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับสิ่งไร้ค่าหรือไร้ราคา มากล่าวถึงเพศชาย

โมนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งไร้ค่า] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสิ่งไร้ค่า (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศชาย (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สิ่งไร้ค่า (source domain)

เพศชาย (target domain)

สิ่งไร้ค่า/ ไร้ราคา ---> เพศชายที่ฐานะไม่ดี สถานะต่ำต้อย /ไม่มีคุณสมบัติคู่ควรกับเพศหญิง

โมนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่มีฐานะต่ำต้อยและไม่มีคุณสมบัติคู่ควรกับเพศหญิงนั้นเปรียบเหมือนสิ่งไร้ค่าไร้ราคา สรุปลักษณะความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์

มุมมอง

เพศชาย - เพศหญิง ---> เพศชายที่ฐานะไม่ดี ไม่มีคุณสมบัติคู่ควรกับเพศหญิงคือสิ่งไร้ค่า

3.2.8 [เพศชาย คือ อาหาร]

โมนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ อาหาร] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “อาหาร” มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศชาย” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการเชื่อมโยง

ลักษณะ “การถูกบริโภคและการมีคุณค่าต่อร่างกายหรือจิตใจ” ของอาหารกับเพศชาย ซึ่งล้วนอยู่ในบริบทที่สื่อความถึงเรื่องทางเพศทั้งสิ้น สอดคล้องกับมโนอุปลักษณ์ [SEX IS FOOD] และ [PEOPLE IS FOOD]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีจำนวนถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์นี้ทั้งสิ้น 75 ถ้อยคำ ผู้วิจัยจะนำเสนอมโนอุปลักษณ์ 2 กลุ่มย่อย เรียงลำดับตามจำนวนถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบมากไปน้อย ได้แก่ [เพศชาย คือ อาหารที่น่ารับประทาน] และ [เพศชาย คือ อาหารที่ไม่น่ารับประทาน] โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.8.1 [เพศชาย คือ อาหารที่น่ารับประทาน]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “อาหารที่น่ารับประทาน” โดยเชื่อมโยงลักษณะการถูกบริโภค ความน่าดึงดูดใจ ความเป็นที่น่าปรารถนาและมีผลดีต่อร่างกายหรือจิตใจ มาใช้กล่าวถึงเพศชาย ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ อาหารที่น่ารับประทาน] มีทั้งสิ้น 70 ถ้อยคำ เช่น *ของหวาน ขนม อร่อย แซ่บเปรี้ยว น่ากิน หวานกรอบ กิน ฟาด ทิว อิม* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 85

วิภาวิหิบบัวเซ็ดปากที่ยังไม่ได้ใช้มาจับเสื่ออิทธิ “เดินยังไงถึงไปชนเค้า? ดินะที่แก้วไม่แตกบาดเราด้วย” “ผมซุ่มซุ่มเองครับ”
 “เพื่อนขนาดนี้พี่ว่าไปเปลี่ยนเสื่อที่ห้องดีกว่าไหม?” ดีเจบ๊อบแซว
 “แหมๆๆ อะอะชวนเข้าห้องตลอด กินของคาวให้เสร็จก่อนมั๊ยครับพี่วิ แล้วค่อยกินของหวาน”

(จัดรักวิภาหัลวง, 5831: 6, 16)

ตัวอย่างที่ 86

ลูกพี่: นี่ พูดอย่างจี้กับสามิขึ้นไม่ได้นะยะ หล่อ แซ่บนะเว่ย
 วันหนึ่ง: ยะ รู้จักนิสัยจริงก่อนเหอะ ห่างไกลความแซ่บเยอะ

(วันหนึ่งจะเป็นซุปตาร์, 5825: 6, 5)

ตัวอย่างที่ 87

ลำเจียกกำลังป้อนขนมมสาวใส่ปากทศพล แกล้งโขวให้เห็นร่อง
อก “นี่เค้าเรียกว่าขนมมสาว คุณทศพลเคยเห็นมั้ยจะ ทั้งหอม
ทั้งหวาน อร่อย อร่อย มา เดี่ยวลำเจียกป้อน” “ผมกินเองได้”
พิมพ์พริบปริเข้ามาทันที “ไม่รู้ว่านี่ดองไม้ป่าหรือเมืองแม่มา
กันแน่ ผู้หญิงแฉนี้ถึงได้หิวผู้ชายนัก เหมือนตายอดตายอยากมา
นาน” “ผู้หญิงบางคนเห็นหิมๆ เจียบๆ ฉันท้เห็นฟาดเรียบมา
หลายรายแล้ว” ลำเจียกสวนกลับ

(นาคิ, 6033: 3, 15)

จากตัวอย่างที่ 85-87 มีการใช้คำเรียกชื่ออาหาร เช่น ของหวาน และคำขยายเช่น แซ่บ
ตลอดจนมีการใช้คำกริยาที่แสดงว่าเพศหญิงเป็นผู้บริโภค เช่น หิว ฟาดเรียบ มากล่าวถึงเพศชาย
ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับอาหารที่น่ารับประทานมากล่าวถึงเพศชาย

จากข้อมูลที่พบ มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ อาหารที่น่ารับประทาน] เป็นการถ่ายโยง
ความหมายจากวงความหมายของอาหารที่น่ารับประทาน (source domain) ไปยังวงความหมายของ
เพศชาย (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

อาหารที่น่ารับประทาน (source domain)		เพศชาย (target domain)
อาหารที่น่ารับประทาน	--->	เพศชายที่ดึงดูดให้เข้าไปมีความสัมพันธ์
ผู้รับประทาน	---	เพศหญิง
การรับประทานอาหาร	---	การมีความสัมพันธ์ทางเพศ
ผลดีของการรับประทานเช่น ทำให้อิ่ม รสอร่อย	---	ความพึงพอใจที่ได้หลังมีความสัมพันธ์

มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่มีแรงดึงดูดทางเพศเปรียบเหมือนอาหารที่น่า
รับประทาน เมื่อรับประทานแล้วจะเกิดผลดีต่อทั้งร่างกายและจิตใจ สรุปลักษณะความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์		มุมมอง
เพศชาย – เพศหญิง	---	เพศชายที่มีแรงดึงดูดทางเพศคืออาหารน่ารับประทานของเพศหญิง

3.2.8.2 [เพศชาย คือ อาหารไม่น่ารับประทาน]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “อาหารไม่น่ารับประทาน” มาใช้กล่าวถึงเพศชายเพื่อแสดงถึงความไม่น่าดึงดูดใจ ไม่เป็นที่น่าปรารถนาและอาจก่อให้เกิดโทษในการบริโภค ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ อาหารไม่น่ารับประทาน] มีทั้งสิ้น 5 ถ้อยคำ เช่น *ของสกปรก ของเหลือ ของเก่า* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 88

ดีดี: ขอโทษนะคะ ดิฉันมาขัดจังหวะทุกคนรีเปล่า และก็ต้องขอโทษเจ้าบ่าวเจ้าสาวด้วยที่ดิฉันแต่งตัวมาไม่เหมาะสม พอตีเพิงไปงานศพมา แล้วก็คิดขึ้นได้ว่าวันนี้แฟนที่คบกันมาห้าปีกำลังจะแต่งงาน ฉันก็เลยอยากมาเห็นหน้าคนที่ชอบกินของเหลือจากคนอื่น

(น้ำตากามเทพ, 5825: 7, 19)

ตัวอย่างที่ 89

นวล: มีเอฟซีมาเฝ้าด้วยเธอเนี่ยแฟนชั้น อ้อย ไม่ใช่ นี่มันของเก่าที่เค้าไม่เอา

แล้วต่างหาก

มณีนยง: ขอโทษนะคะ ชั้นมาทำงาน ไม่ได้มาเก็บของเก่ากิน

นวล: แต่ต่อให้อยากกินก็คงกินไม่ได้นะคะ เพราะเค้ามีเจ้าของแล้ว

มณีนยง: แน่ใจหรือคะ เพราะว่าถ้าคิดอยากจะกินขึ้นมาจริงๆ ละก็
ทำไมจะกินไม่ได้

(ทรายย่อมนสี, 6027: 19, 155)

จากตัวอย่างที่ 88-89 มีการใช้คำบรรยายลักษณะอาหาร เช่น *ของเหลือ ของเก่า* และคำขยายเช่น *กินไม่ได้* ตลอดจนมีการใช้คำกริยาที่แสดงว่าเพศหญิงเป็นผู้บริโภค เช่น *เก็บ...กิน* *อยากกิน* *อยากจะกิน* มากกล่าวถึงเพศชาย ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับอาหารที่ไม่น่ารับประทานมากกล่าวถึงเพศชาย

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ อาหารที่ไม่น่ารับประทาน] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของอาหารที่ไม่น่ารับประทาน (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศชาย (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

อาหารที่ไม่น่ารับประทาน (source domain)		เพศชาย (target domain)
อาหารที่ไม่น่ารับประทาน	--->	เพศชายที่เคยผ่านการมีสัมพันธ์มาแล้ว
ผู้รับประทาน	--->	เพศหญิง
การรับประทานอาหาร	--->	การมีความสัมพันธ์ทางเพศ
ผลเสียของการรับประทาน เช่น ไม่อร่อย ท้องเสีย	--->	ความไม่พึงพอใจหลังมีความสัมพันธ์

มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่เคยผ่านการคบหาหรือมีสัมพันธ์กับผู้อื่นมาแล้วเป็นอาหารที่ไม่น่ารับประทาน และเมื่อรับประทานแล้วอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อร่างกายและจิตใจ สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์		มุมมอง
เพศชาย – เพศหญิง	--- >	เพศชายที่เคยผ่านการมีสัมพันธ์มาก่อนคืออาหารไม่น่ารับประทานของเพศหญิง

3.2.9 [เพศชาย คือ สิ่งมีค่า]

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งมีค่า] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สิ่งมีค่า” มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศชาย” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “ความมีค่ามาก/ มีราคาสูง” ของสิ่งมีค่ากับเพศชาย

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งมีค่า] ทั้งสิ้น 64 ถ้อยคำ ดังนี้ 1) มีค่าเพราะมีราคาสูง เช่น สิ่งมีค่า มีค่า ล้ำค่า เพชรทอง สมบัติ ขุมทรัพย์ ของรัก ของหวง ของขวัญ รางวัล แพง 2) มีค่าเพราะมีคุณภาพสูง เช่น ของดี ของสูง ของนอก และ 3) มีค่าเพราะยังไม่ผ่านการใช้งาน เช่น ของใหม่ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 90

คุณหญิงตัดบทว่าไม่ต้องพูดมากตัดสติใจมาเลย ริลณีสวนทันควัน ว่าตนตัดสติใจแล้ว คุณหญิงถามว่าเธอต้องการเครื่องเพชรและเงินเท่าไร ริลณีตอบอย่างหนักแน่นว่า “ฉันเลือกเตชิน เขาคือสิ่งมีค่า เดียวสำหรับฉัน” คุณหญิงย้าให้เลือกเสียก่อนที่จะไม่มีโอกาสเลือก

(นางชฎา, 5835: 8, 36)

ตัวอย่างที่ 91

นุกูล: ริว่ามันจะอะไรกับฟิงนะพ่อ
 เยี่ยม: ไม่หรอกหน้า ตัวเลือกเค้ามีตั้งเยอะแยะ ดีกว่าไอ้ฟิงอีก มันจะ ทิ้งก้อนทองมากกว่าก้อนดินทำไมละแม่ ไอ่ยังอะมันไม่โง่หรือหน้า
 นุกูล: แล้วยังนั่นมันจะเลี้ยงด้วยความหวังไว้ทำไมละ
 เยี่ยม: ก็ไอ้คนฉลาดเค้าก็ทำกันแบบนี้แหละ เลี้ยงไว้เผื่อวันข้างหน้าเป็นประโยชน์ไงละแม่ ไอ่ยังอะมันไม่เอาไอ้ฟิงหรือ มันมองสูงกว่านั่นเยอะ

(ทรายย้อมสี, 6027: 15, 128)

ตัวอย่างที่ 92

ใครใครก็อยากได้เธอมาครอง ได้เป็นเจ้าของเธอตลอดไป
 เธอมีเสน่ห์ยั่วเย้าให้ชวนมอง เกินจะอดใจ เกินห้ามใจ
 *อยากสัมผัส มองตาเธอยิ่งเคลิ้มไป
 บั่นป่วนไปทุกอณูของใจ มันรุนแรงเสียจนหยุดไม่ไหว
 **อยากได้เธอมาเป็นของฉันคนเดียว
 มาประดับไว้ในใจ ไม่ยอมให้เธอเป็นของใคร
 อยากให้เธอเข้ามาส่องแสงประกาย
 ยั่วชวนให้ใจฉันไหวหวั่น มีเธอเป็นเพชรในใจฉัน
 ไม่มีใครแล้วที่เหมือนตัวเธอ ดีกว่าคนนี้ ยากจะเสาะหา

เธอเป็นอะไรที่ล้ำค่าเกินกว่า เกินจะตัดใจ เดินจากไป

(เพชร – พัดชา, 5912: 18)

ตัวอย่างที่ 93

ก็อยากจะลองถามดูที่ไม่มีใคร
เป็นโสดมาจนถึงทุกวันนี้
เผื่อผู้ชายแสนดีให้คุณทุกอย่าง
รูปร่างเหมือนกับพระเอกในหนัง
ผมก็พอเข้าใจไม่ว่าใครใคร
ก็อยากจะพบแต่สุขสมหวัง
แต่ว่าปัญหาที่มีผู้ชายดีดี
ใครใครก็จงไปหมดแล้ว
อย่าเพิ่งรีบเสียใจของดีดียังมีอีกตรงนี้
เลิกเสียดายความโสดลองเปิดใจดูสักครั้ง

(ใต้ความโสด – คชา นนทนนท์, 6001: 522)

จากตัวอย่างที่ 90-93 มีการใช้คำเรียกสิ่งมีค่า เช่น *สิ่งมีค่า* *ก้อนทอง* *เพชร* และ *ของดีดี* นอกจากนั้นยังมีคำที่เกี่ยวข้อง เช่น *ล้ำค่า* *ส่องแสงประกาย* *ยากจะเสาะหา* ถ้อยคำเหล่านี้ล้วนเป็นการนำคำเกี่ยวกับสิ่งมีค่ามากล่าวถึงเพศชาย แสดงให้เห็นว่าเพศชายนั้นเป็นสิ่งมีค่าในสายตาเพศหญิง

จากข้อมูลที่พบ มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งมีค่า] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสิ่งมีค่า (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศชาย (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สิ่งมีค่า (source domain)

เพศชาย (target domain)

ความมีราคาสูง มีคุณภาพสูง --- > เพศชายที่มีคุณสมบัติดีเพียบพร้อม เช่น การศึกษาดี ฐานะดี เป็นของใหม่และยังไม่ผ่านการใช้งาน---> เพศชายที่ยังไม่เคยคบหากันหรือมีสัมพันธ์กันมาก่อน
ความหายาก --- > ความควรค่าแก่การแสวงหามาครอบครอง

มีโนอุปลักษณะนี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่มีคุณสมบัติเทียบพร้อมคือสิ่งมีค่าที่ควรค่าแก่การแสวงหามาครอบครอง สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์

มุมมอง

เพศชาย – เพศหญิง ---> เพศชายที่คุณสมบัติดีพร้อมคือสิ่งมีค่าที่เพศหญิงควรหามาครอบครอง

3.2.10 [เพศชาย คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต]

มีโนอุปลักษณะ [เพศชาย คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต” มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศชาย” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “ความมีประโยชน์ต่อชีวิตและขาดไม่ได้” ของสิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิตกับเพศชาย

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีถ้อยคำอุปลักษณะที่สะท้อนมีโนอุปลักษณะ [เพศชาย คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต] ทั้งสิ้น 46 ถ้อยคำ เช่น หัวใจ ดวงใจ แก้วตา ชีวิต ลมหายใจ วิญญาณ ดวงตะวัน แสงไฟ แสงสว่าง เสาหลัก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 94

“คุณทศพลคือคนที่เฝ้ารออยู่ไข่ม้อย” คำแก้วพยักหน้า น้ำตารื้น
 “คุณทศพลเป็นรักแรก รักเดียว และรักสุดท้ายของฉัน” “ดูแลเค้า
 ให้ดี อย่าปล่อยให้หัวใจของเฝ้าต้องหลุดลอยหายไปเลยนะ”
 คำแก้วสับสน ไม่รู้จะจัดการกับความรักของตนอย่างไรดี

(นาคี, 5933: 23, 125)

ตัวอย่างที่ 95

มาเรียม - แต่ฉันรู้ ฉันรู้ ฉันเชื่อว่าเราต่างคนก็ยังรักกัน
 และฉันรู้ ฉันรู้ ฉันเชื่อเธอมีเหตุผลที่ไปจากฉัน
 แต่ไม่ว่าเพราะอะไร เธอจะอยู่ที่ไหน
 ฉันจะตามเธอไป ตามหัวใจกลับมา
 เธอคือความรัก เธอคือหัวใจ เธอคือความหมาย เธอคือวิญญาณ

เธอคือชีวิต เธอคือทุกอย่าง ไม่ว่าหนทางจะไกลเท่าไร
จะออกตามหา จะไปพบเธอ จะออกไปค้นให้เจอหัวใจ
สุดแผ่นฟ้าหรือแห่งหนใด จะตามหัวใจของฉันและเธอกลับคืน

(เธอคือทุกอย่าง – เศรษฐเชนโต feat. มาเรียม B5, 5807: 122)

ตัวอย่างที่ 96

ตะวันยอแสงอ่อนแรงลับฟ้า ชะตาจะหันหน้าสู่ทางใด
อาจจะหลงทางลับสน ถูกความมืดมดลใจ ไม่มีใครหยั่งรู้ชะตา
* แต่เธอคือแสงสว่างของฉัน คือรักที่ไม่มีวันลับฟ้า
ถูกใครเขามองอย่างไร แต่เธอเห็นฉันมีค่า
เคียงข้างเรื่อยมา ไม่เคยทอดทิ้งกัน
** ตะวันบนฟ้าฉันยังมีวันเวลาอ่อนแรง ลลับไป
แต่ดวงตะวันในจิตใจ ยังทอแสงสว่างเสมอ
จะเหนื่อยเพียงไหน แคมีเธอภายในใจ อุ่นไอรักของเธอ
วันพรุ่งนี้ยังมีหวังให้เจอ วันที่สวยงาม

(ตะวันในหัวใจ – หนอยแน่ ณรัชต์หทัย, 6003: 442)

ตัวอย่างที่ 97

วิเชียรยังซบซิบกับการรันต์ว่า “งานหนักหน่อยนะการันต์ เสาหลัก
อย่างคุณอาทิตย์ล้มลง ลุงมองไม่เห็นใครเลยที่จะไว้วางใจให้ดูแล
บริษัทต่อไปได้ นอกจากหลาน” “ครับ” การันต์นั่งไปนิดหนึ่งก่อน
รับคำเบาๆ มองอนาวินทร์ด้วยสายตาที่คิดว่านี่คือคู่แข่งคนสำคัญ
ที่สุดของตน

(บัลลังก์ดอกไม้, 6033: 2, 4)

จากตัวอย่างที่ 94-95 มีการใช้คำว่า หัวใจ ชีวิต และวิญญาณ มาเปรียบกับเพศชายผู้เป็น
บุคคลอันเป็นที่รักและมีความสำคัญ ซึ่งทั้งสามสิ่งนี้จะมีเพียงหนึ่งเดียวในช่วงชีวิตของคนหนึ่งคน ดังนั้น

จึงมีประโยชน์ต่อการมีชีวิตอยู่เพราะหากขาดไปก็จะทำให้ไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้หรือบ่งชี้ถึงสภาพความไม่มีชีวิตอยู่แล้ว

ตัวอย่างที่ 96 อธิบายความสำคัญของเพศชายโดยใช้คำว่า ดวงตะวัน แสงสว่าง และ ทอแสงสว่าง ความเปรียบนี้สะท้อนความสำคัญของเพศชายว่าเป็นเหมือนดวงอาทิตย์ซึ่งมีเพียงหนึ่งเดียวและมีประโยชน์เพราะเป็นแสงสว่างที่คอยส่องทางในวันที่มืดมน ยิ่งไปกว่านั้นเพศชายอาจมีประโยชน์ยิ่งกว่าดวงอาทิตย์จริงซึ่งยังมีช่วงเวลาที่ลับขอบฟ้าหายไป แต่เพศชายที่ถูกกล่าวถึงนั้นเป็นดวงอาทิตย์ในใจที่ส่องแสงสว่างเสมอโดยไม่มีวันดับ

ส่วนตัวอย่างที่ 97 คำว่า *เสาหลัก* ถูกใช้เปรียบกับเพศชายผู้ทำหน้าที่บริหารกิจการ สะท้อนให้เห็นความสำคัญที่จะต้องเป็นผู้ทำหน้าที่หลักในการแบกรับภาระทั้งหมด ดังนั้นเมื่อขาดไปก็อาจทำให้บริษัทเกิดความไม่มั่นคง ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับสิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิตมากล่าวถึงเพศชาย

จากข้อมูลที่พบ มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศชาย (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต (source domain) เพศชาย (target domain)

มีเพียงหนึ่งเดียว/ ไม่มีสิ่งทดแทนได้ ---> เป็นบุคคลสำคัญ/ ไม่มีใครมาแทนได้

มีประโยชน์ต่อชีวิต ---> มีความสำคัญและมีคุณค่าต่อจิตใจ

หากขาดหายไปอาจทำให้ตายหรือใช้ชีวิตยากขึ้น---> หากขาดไปอาจทำให้อยู่ต่อไปไม่ได้

มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่ตนรักคือสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อชีวิตเพราะมีเพียงหนึ่งเดียว ไม่มีใครมาทดแทนได้และหากขาดไปอาจทำให้ไม่สามารถอยู่ได้ คู่ความสัมพันธ์ในมโนอุปลักษณ์นี้มี 2 แบบคือ เพศชายกับเพศหญิง และเพศชายกับพ่อแม่ สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์

มุมมอง

เพศชาย – เพศหญิง ---> เพศชายคือสิ่งสำคัญต่อการมีชีวิตอยู่ของเพศหญิง

ลูก – พ่อแม่/ ผู้ปกครอง ---> ลูกชายคือสิ่งสำคัญต่อการมีชีวิตอยู่ของพ่อแม่ /ผู้ปกครอง

3.2.11 [เพศชาย คือ พี่ช]

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ พี่ช] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “พี่ช” มาใช้เป็นแบบเปรียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศชาย” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการเชื่อมโยง “ลักษณะภายนอกและคุณสมบัติบางประการ” ของพี่ชกับเพศชาย

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ พี่ช] [ทั้งสิ้น 33 ถ้อยคำ ผู้วิจัยจะนำเสนอ มโนอุปลักษณ์ 2 กลุ่มย่อย เรียงลำดับตามจำนวนถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบมากไปน้อย ได้แก่ [เพศชาย คือ ต้นไม้ใหญ่] และ [เพศชาย คือ พี่ช ปรสิท/ พี่ชเปียน] โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.11.1 [เพศชาย คือ ต้นไม้ใหญ่]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “ต้นไม้ใหญ่” โดยเชื่อมโยงลักษณะ “ความแข็งแรงของลำต้นขนาดใหญ่และการเป็นที่พึ่งพาอาศัยของ พี่ชหรือสัตว์ชนิดอื่น” ของต้นไม้ใหญ่มาใช้กล่าวถึงเพศชาย ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ ต้นไม้ใหญ่] มีทั้งสิ้น 20 ถ้อยคำ เช่น *ต้นไม้ ร่มโพธิ์ร่มไทร โคน ล้ม* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 98

“อ๊ะ...ใครจะไปรู้ เห็นแกพูดถึงหนูละไมคนนี่บ่อยๆ แล้วเวลาพูดถึงนี่ แหม! มีชีวิตชีวยิ่งกว่าเจอหน้าพ่ออีก” “โธ่! อย่างน้อยใจไปสิ ครับคุณพ่อ ชีวิตผมไม่มีวันเห็นใครดีกว่าคุณพ่อเด็ดขาด ผมมีคุณพ่อที่ประเสริฐ แสนดีที่สุดในโลก หล่อทั้งกายงามทั้งใจ เป็นร่มโพธิ์ ร่มไทร ให้ผมตั้งแต่เล็กจนโต”

(คาดเชือก, 5835: 8, 67)

ตัวอย่างที่ 99

“ฉันไม่ได้กลัวป่า แต่มันไม่ทุเรศไปหน่อยหรอกที่จะฆ่าป่าเพื่อแลกกับอำนาจแบบนี้ ที่เคยตกลงกันไว้มันแค่ โค่น ป่าจากเก้าอี้เท่านั้น

นะ” “ถ้าไม่ฆ่าแล้วเธอจะโค่นป่าได้ยังไง น้ำหน้าอย่างเธอมีทาง
ลู่ป่าได้งั้นหรือ เอาแค่นายบุรพาอะไรนั้นเธอยังไม่มีปัญญาเลย”

(ตะวันตัดบูรพา, 5831: 13, 51)

จากตัวอย่างที่ 98 มีการใช้คำกล่าวถึงเพศชายผู้มีบทบาทพ่อโดยเปรียบกับ *ร่มโพธิ์ร่มไทร* การเปรียบนี้สะท้อนให้เห็นว่า เพศชายเป็นเหมือนต้นไม้ใหญ่ที่ให้ร่มเงาและเป็นที่อยู่อาศัยของพืชหรือสัตว์อื่น ส่วนตัวอย่างที่ 99 ใช้คำกริยา *โค่น* ซึ่งปกติใช้กับบริบทการล้มหรือทำให้ต้นไม้ขนาดใหญ่ล้ม เช่น *โค่นต้นไม้* ดังนั้นการเปรียบนี้จึงสะท้อนว่า ตัวละครเพศชายเป็นต้นไม้ใหญ่ที่มีอิทธิพลและการจะทำให้ล้มลงนั้นไม่ง่าย ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับต้นไม้ใหญ่กล่าวถึงเพศชาย

จากข้อมูลที่พบ มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ ต้นไม้ใหญ่] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวง ความหมายของต้นไม้ใหญ่ (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศชาย (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

ต้นไม้ใหญ่ (source domain)	เพศชาย (target domain)
มีขนาดลำต้นใหญ่ แผ่ร่มเงาได้กว้าง	---> เพศชายที่มีอาวุโสและ/ หรือมีอิทธิพล
เป็นที่อยู่อาศัยของพืชหรือสัตว์อื่น	---> เป็นที่พึ่งของลูกหลานบริวาร
โค่นให้ล้มลงได้ยาก	---> ทำให้ลงจากอำนาจได้ยาก

คู่ความสัมพันธ์ของมโนอุปลักษณ์นี้สามารถเป็นได้ทั้งแบบ เพศชายที่มีบทบาทพ่อกับลูก เพศชายที่มีบทบาทเจ้านายกับลูกน้อง มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่มีอาวุโสหรือมีอิทธิพลเปรียบเหมือนต้นไม้ใหญ่ซึ่งเป็นที่พึ่งพาของพืชหรือสัตว์อื่น และโค่นลงได้ยาก สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์	มุมมอง
พ่อ - ลูก	---> พ่อเป็นที่พึ่งของลูก
เจ้านาย - ลูกน้อง/ บริวาร	---> เจ้านายเป็นที่พึ่งของลูกน้องหรือบริวาร

3.2.11.2 [เพศชาย คือ พืชปรสิต/ พืชเบียน]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีการนำคำที่ใช้ในความหมายของ “พืชปรสิต/ พืชเบียน” โดยเชื่อมโยงลักษณะ “ความไม่แข็งแรง การต้องพึ่งพาและ/ หรือเบียดเบียนต้นไม้” ของพืชปรสิต/ พืชเบียนมาใช้กล่าวถึงเพศชาย ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมนุอุปสรรค [เพศชาย คือ พืชปรสิต/ พืชเบียน] มีทั้งสิ้น 13 ถ้อยคำ เช่น *กาฝาก ไม่เลื้อย เกาะ จับ ลาม* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 100

“พยานก็ถูกฆ่าปิดปาก หลักฐานที่พอจะหาได้ก็ถูกเผาเป็นเถ้าถ่านไปหมดแล้ว” ผู้กองเพชรพูดอย่างอัดอั้นที่ต้องทำงานภายใต้อิทธิพลมืดของทองคำมาตลอด “ถ้ากาฝากลามเยอะนัก เราก็ต้องตัดมันออกไม่ใช่หรือผู้กอง” คำพูดและท่าทางจริงจังของเดชาทำให้ผู้กองเพชรนั่งฟังด้วยสีหน้าเครียด เพราะอำนาจของทองคำแผ่ขยายปกคลุมไปทั่วอำเภอโพธิ์ทองมานานแล้ว

(คาดเชือก, 5835: 10, 90)

ตัวอย่างที่ 101

“แต่ยัยนั่น มันคนละลายพันธุกับฉัน เราเข้ากันไม่ได้ แล้วจะอยู่ด้วยกันได้อย่างไร ถึงฉันกำลังเดือดร้อน แต่ก็เลือกนะเว้ย” “โห ไอหล่อเลือกได้ ถ้าเอาคนที่เข้ากับแกได้ ก็ได้เสร็จแกละสิ” “แก็เห็นฉันเป็นอะไรวะ” “เสื่อผู้หญิง เพลย์บอย คาสโนว่า พ่อปลาไหล หลายใจ หรือไม่ก็ไม่เลื้อย” “พอๆ นี้แกจะชุดคำด่ามาหมด เมมโมรีเลยหรือไงวะ เห็นใจกันบ้างดิ ว่าฉันจะอยู่กับคนที่ไม่ใช่สเปคอย่างยัยบ้านั้นได้อย่างไร ตั้งเกือบปีเลยนะ”

(เจ้าสาวเฉพาะกิจ, 5827: 2, 13)

พืชปรสิตหรือพืชเบียน (Parasitic plant) ใช้เรียกพืชที่อยู่ร่วมกับต้นไม้อื่นด้วยภาวะปรสิต คือ พืชเบียนเป็นฝ่ายได้ประโยชน์ ส่วนต้นไม้อื่นเป็นฝ่ายเสียประโยชน์ เช่น พวกกาฝากชนิดต่างๆ ที่เกาะและดูดน้ำเลี้ยงจากต้นไม้อื่น จากตัวอย่างที่ 100 มีการใช้คำ *กาฝาก* มากกล่าวเปรียบกับเพศชาย

การเปรียบเทียบนี้สะท้อนให้เห็นว่าเพศชายที่ต้องพึ่งพาอำนาจผู้มีอิทธิพลหรือพึ่งพาผู้อื่นนั้นเป็นผู้สร้างความเดือดร้อนและไร้ประโยชน์

ส่วนตัวอย่างที่ 101 ใช้คำว่า *ไม้เลื้อย* ซึ่งคือ พืชที่ไม่มีเนื้อไม้แข็ง ทำให้ไม่สามารถทรงตัวได้ โดยลำพัง ลำต้นจะเลื้อยไปตามดินหรือพันสิ่งที่อยู่ใกล้เคียงเป็นที่ยึดเกาะเพื่อพุงให้ลำต้นเจริญอยู่ได้ โดยอาจมีอวัยวะพิเศษช่วยในการเกี่ยวยึดเช่น ราก มือเกาะ ขอบเกี่ยว ดังนั้นการเปรียบเทียบนี้จึงสะท้อนว่าเพศชายที่พึ่งพาตนเองไม่ได้ ต้องพึ่งพาผู้อื่นนั้นเปรียบเหมือนไม้เลื้อยที่ต้องคอยยึดเกาะต้นไม้อื่นหรือสิ่งอื่นเพื่อการเจริญเติบโต ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับพืชปรสิตร/ พืชเบียน มากล่าวถึงเพศชาย

จากข้อมูลที่พบ มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ พืชปรสิตร/ พืชเบียน] เป็นการถ่ายโยงความหมายจาก วงความหมายของพืชปรสิตร/ พืชเบียน (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศชาย (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

พืชปรสิตร/ พืชเบียน (source domain)	เพศชาย (target domain)
ต้องยึดเกาะต้นไม้อื่นหรือสิ่งอื่น	---> ต้องพึ่งพาผู้อื่น ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้
ดูดน้ำเลี้ยงจากต้นไม้อื่น/ เกาะพันสิ่งอื่น	---> สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้ให้พึ่งพา
การเลื้อยไปเกาะสิ่งต่างๆ	---> ความเจ้าชู้ล้นไหล ไม่ยอมหยุดนิ่งของเพศชาย

มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศชายที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้และต้องพึ่งพาเจ้านายหรือผู้อื่นนั้นเปรียบเหมือนพืชปรสิตรหรือพืชเบียน สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์	มุมมอง
ลูกน้อง/ บริวาร – เจ้านาย	---> บริวารเพศชายที่ต้องพึ่งพา/ สร้างความเดือดร้อนให้เจ้านายคือกาฝาก
เพศชาย – เพศหญิง	---> เพศชายที่เจ้าชู้ล้นไหล ไม่ยอมหยุดที่เพศหญิงคือไม้เลื้อย

3.2.12 [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ]

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ” มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศชาย” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบหรือวงความหมายปลายทาง

(target domain) โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “การจับต้องได้หรือจับต้องไม่ได้ และความมีประโยชน์” ของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติกับเพศชาย

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณสุขมีถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ] ทั้งสิ้น 30 ถ้อยคำ ผู้วิจัยจะนำเสนอมโนอุปลักษณ์ 2 กลุ่มย่อย เรียงลำดับตามจำนวนถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบมากไปน้อย ได้แก่ [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้] และ [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้] โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.12.1 [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้” โดยเชื่อมโยงลักษณะการสัมผัสหรือจับต้องไม่ได้มาใช้กล่าวถึงเพศชาย ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้] มีทั้งสิ้น 20 ถ้อยคำ เช่น *อากาศ สูญญากาศ ลม สายลม ฝุ่นผงธุลี ควัน วิญญาณ เงา แสงแดด ลอย หมุน ปลิว ดังตัวอย่าง*

ตัวอย่างที่ 102

อยู่ตรงนี้อยากเป็นคนที่คุณต้องการ
พยายามเปลี่ยนแปลงตัวให้ดีขึ้นมา
อยากให้คุณรู้ ความจริงข้างใน
ว่าฉันรัก เธอมากเพียงใด
แต่สุดท้าย ผ่านมานานแสนนานเท่าไร
ยังคงรอ ยังลองทุกวิถีทุกทาง
เธอไม่เคยเห็น ฉันในสายตา
เป็นเพียงลม ไม่มีตัวตน

(คนไม่จำเป็น – Getsunova, 5901: 284)

ตัวอย่างที่ 103

ยังไม่รู้ว่าต้องทำตัวเช่นไร
กับสถานการณ์ที่ทำให้ฉันและเธอ

ได้มารักกัน กลับต้องนับวันเพื่อบอกลา
 แค่เพียงเธอเดินเข้ามา เพื่อพบและเพื่อต้องจาก
 เพราะเราต้องมารักกัน ในวันที่สายไป
 ต้องทรمانอย่างนี้ไปอีกเท่าไร?
 กับสถานการณ์ที่ทำให้ฉันตอนนี้
 ต้องถูกลอยแว้งกว้าง หนทางไม่มี
 ถูกปล่อยลอยขึ้นฟ้า หมุนตามเธอไป
ปลิวไปไกลจนไม่อาจย้อนคืนกลับมาหา
ฝุ่นผงธุลีหรืออากาศ ให้ฉันเป็นสถานะใด

หมุนตามเธอไป – นภ พรชำนิ, 6009: 116)

จากตัวอย่างที่ 102-103 มีการใช้คำนาม *ลม อากาศ ฝุ่นผงธุลี* และคำกริยา *ลอย หมุน ปลิว* มากกล่าวถึงอธิบายถึงความไม่มีตัวตนหรือความรู้ตัวตนของเพศชาย แบบเปรียบเทียบที่นำมาใช้ทั้งหมดล้วนเป็นสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่อาจมองไม่เห็นและสัมผัสไม่ได้

จากข้อมูลที่พบ มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้ (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศชาย (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้ (source domain) เพศชาย (target domain)

ไม่สามารถสัมผัสหรือจับต้องได้ด้วยมือ ---> ความไร้ตัวตนของเพศชาย

ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตา ---> ความไร้ตัวตนของเพศชาย

มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศชายบางคนเป็นเสมือนสิ่งที่ไร้ตัวตนและไม่มี
 ความสำคัญในสายตาเพศหญิง สรุปลักษณะความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์	มุมมอง
เพศชาย – เพศหญิง	เพศชายที่ไร้ประโยชน์หรือไร้ตัวตนในสายตาเพศหญิงคือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้

3.2.12.2 [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีการนำคำที่ใช้ในความหมายของ “สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้” โดยเชื่อมโยงลักษณะการสัมผัสหรือจับต้องได้ และความมีประโยชน์ มาใช้กล่าวถึงเพศชาย ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้] มีทั้งสิ้น 10 ถ้อยคำ เช่น *ฟ้า แผ่นฟ้า สายน้ำ พื้นดิน พสุธา ทะเลทราย* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 104

มองที่มุมเดิมเดิม อยู่ตรงที่เดิมเดิม
 ชมใจตัวเองเอาไว้ ทั้งรู้ข้างใน หัวนไหวเมื่อใกล้เธอ
 เพียงเอื้อมมือเท่านั้น ก็ไปได้ถึงตัวเธอ
 แต่หัวใจยังห่างไกล รักเท่าไร เธอไม่รู้เลย
 * *แผ่นฟ้าคราม และน้ำทะเล*
 ไม่ต่างกับเธอและฉัน ที่ดูเหมือนใกล้กัน
 แต่ความจริงนั้นไกลเหลือเกิน
 ** *อยากบอกเธอ เมื่อไรที่เธอเหงาไม่มีใคร*
เธอจะยังมีฉันคอยอยู่ตรงนี้ไม่ไกล
ให้เป็นดังเงาสสะท้อนบนผืนน้ำ
 มองลงมาเมื่อใดก็เห็นฟ้าที่งดงาม
 แม้จะไม่ได้เป็นคนที่คุณรัก
 ก็เพียงพอแล้วที่ฉันจะคอยช่วยเหลือเธอเรื่อยไป
 อยู่ตรงนี้ ที่มุมนี้ มุมที่มีแค่ฉันข้างเดียวก็สุขใจ
 (Sky & Sea – เอ็ด ภัทรวิ, 5803: 215)

ตัวอย่างที่ 105

ณ: **อยากบอกเธอให้รู้ว่ารัก เธอเป็นหนึ่งในสายน้ำในหัวใจ*
ช่วยฟื้นวันคืนแห่งแสงให้เปลี่ยนไป ให้หัวใจของฉันชุ่มฉ่ำอีกครั้ง
แค่เพียงเธอจับมือฉันไว้ ไม่กลัววันพรุ่งนี้ เพราะมีเธอเดินไปกับฉัน

อยากจะมีเธอ ข้างข้างกันตลอดไป

ช: เธอเป็นเหมือนกับหยาดฝน ตกบนผืนทะเลทราย

ใจที่เคยเจ็บเหงา กลับมามีความหมาย ไม่เป็นเหมือนเดิม

มันคล้ายคล้ายกับหยดน้ำ ที่มันไหลมันรินไป เมื่อเวลาผ่านไป

กลับรวมกลายเป็นสาย ข้างในใจฉัน

(สายน้ำในหัวใจ – คิว วงฟลัวร์ & กวาง อาริสตา, 6011: 92)

จากตัวอย่างที่ 104 มีการใช้คำนาม *แผ่นดินฟ้า ฟ้า* มากกล่าวถึงอธิบายถึงเพศชาย เพื่อสื่อถึงความมีตัวตนและอยู่รอดตรงที่เดิมเสมอ หากเพศหญิงมองขึ้นไปหรือมองลงในเงาของผืนน้ำก็จะเห็นท้องฟ้า ส่วนตัวอย่างที่ 105 เป็นเนื้อเพลงที่เพศหญิงและเพศชายร้องคู่กัน นักร้องหญิงเปรียบเพศชายเหมือน *สายน้ำ* ที่ให้ความชุ่มฉ่ำ ส่วนนักร้องชายเปรียบตนเองเป็น *ทะเลทราย* ที่แห้งแล้ง แบบเปรียบเทียบที่นำมาใช้ทั้งหมดล้วนเป็นสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่มองเห็นและสัมผัสได้

จากข้อมูลที่พบ มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้ (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศชาย (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้ (source domain)	เพศชาย (target domain)
สามารถสัมผัสหรือจับต้องได้	---> ความมีตัวตนของเพศชาย
สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า	---> ความมีตัวตนของเพศชาย
ประโยชน์ของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ	---> ความมีประโยชน์ของเพศชาย

มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศชายบางคนมีตัวตนและมีประโยชน์ต่อเพศหญิงสรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์	มุมมอง
เพศชาย – เพศหญิง	---> เพศชายที่มีประโยชน์หรือมีตัวตนในสายตาเพศหญิงคือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้

3.2.13 [เพศชาย คือ สิ่งอันตราย]

มโนอุปลักษณะ [เพศชาย คือ สิ่งอันตราย] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สิ่งอันตราย” มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศชาย” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “ความเป็นอันตราย” ของสิ่งอันตรายกับเพศชาย

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีถ้อยคำอุปลักษณะที่สะท้อนมโนอุปลักษณะ [เพศชาย คือ สิ่งอันตราย] ทั้งสิ้น 28 ถ้อยคำ เช่น เสียน เสียนหนาม ก้างขวางคอ ไฟ น้ำมัน ไวไฟ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 106

นพพรพูดอย่างสะใจ “เรือถูกซ้อหาชนของเถื่อน แถมวิศกรยัง
เป็นศพอีก คราวนี้สมุทรเทวาล่มจม ไม่มีวันฟื้นแน่ๆ” “ที่นี่เส้นทาง
เดินเรือที่สมุทรเทวาเคยได้สัมปทาน ก็จะถูกเป็นของบอส” ศุภกิจ
เอ่ยขึ้นอย่างดีใจ “อย่าเพิ่งประมาท...ฉันยังมีเสียนหนามขวางเท้า
ฉันอยู่” มิสเตอร์เจสันยังไม่วางใจ

(บัลลังก์เมฆ, 5831: 13, 96)

ตัวอย่างที่ 107

องครักษ์ตบหน้ายิ้มด้วยความโกรธ เขาคว่ามือเธอยื้อไว้ก่อนพูด
ว่า “ผมแค่อยากเตือนคุณให้เลิกยุ่งเกี่ยวกับนายทรงยศก่อนทุก
อย่างจะสายเกินไป” “คุณพูดเรื่องอะไรเนี่ย ฉันมาไกลขนาดนี้แล้ว
ยังใจฉันก็ไม่ยอมล้มเลิกง่ายๆแน่” “มันไม่คุ้มกันหรอกนะ นายทรง
ยศนะเป็นเหมือนไฟ ใครอยู่ใกล้ก็มีแต่เดือดร้อน”

(สารวัตรเถื่อน, 5935: 3, 16)

จากตัวอย่างที่ 106 มีการใช้คำ เสียนหนาม กล่าวถึงเพศชาย ซึ่งคำว่า เสียน หมายถึง น. เนื้อไม้ที่แตกเป็นเส้นเล็กๆ ปลายแหลมอย่างหนาม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 1226) ส่วน หนาม หมายถึง น. ส่วนแหลมๆ ที่งอกออกจากต้นหรือกิ่งของไม้บางชนิด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 1249)

การเปรียบเทียบนี้สะท้อนให้เห็นว่า เพศชายเป็นสิ่งอันตรายที่อาจก่อให้เกิดความเจ็บปวดได้ ส่วนตัวอย่างที่ 107 กล่าวเปรียบเทียบว่า เพศชายเป็นเหมือน ไฟ ซึ่งสะท้อนมุมมองว่า ตัวละครเพศชายผู้นั้นเป็นเหมือนไฟที่มีอำนาจในการเผาไหม้สิ่งต่างๆ ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับสิ่งอันตรายมากล่าวถึงเพศชาย

จากข้อมูลที่พบ มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งอันตราย] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสิ่งอันตราย (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศชาย (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สิ่งอันตราย (source domain)	เพศชาย (target domain)
อันตรายที่เกิดจากสิ่งอันตราย	ภัยหรือความเดือดร้อนที่เกิดจากเพศชาย
ระดับความเจ็บปวดจากสิ่งอันตราย	ระดับความเดือดร้อนจากเพศชาย
ผู้ได้รับอันตราย	เพศหญิง/ ศัตรูคู่อริ

คู่ความสัมพันธ์ของมโนอุปลักษณ์นี้สามารถเป็นได้ทั้งแบบ เพศชายกับเพศหญิง และเพศชายกับศัตรูคู่อริ มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศชายบางคนเป็นสิ่งอันตรายที่จะทำให้ผู้หญิงที่อยู่ใกล้หรือศัตรูคู่อริได้รับความเดือดร้อน สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์	มุมมอง
เพศชาย – เพศหญิง	เพศชายอาจสร้างความเจ็บปวดหรือเป็นอันตรายต่อเพศหญิง
เพศชาย – คู่อริ	เพศชายอาจสร้างความเดือดร้อนหรือเป็นอันตรายต่อคู่อริ

3.3 มโนอุปลักษณ์เพศหญิงที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณ์ในวาทกรรมสาธารณะ

จากแนวทางในการรวบรวมและวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์พบว่า ในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีถ้อยคำอุปลักษณ์เกี่ยวกับเพศหญิงทั้งสิ้น 3,078 ถ้อยคำ ซึ่งสะท้อนให้เห็นมโนอุปลักษณ์เกี่ยวกับเพศหญิง 13 ชุด เรียงลำดับตามความถี่ในการปรากฏใช้จากมากไปน้อย ดังนี้

1. [เพศหญิง คือ สิ่งของในครอบครอง]	775	ถ้อยคำ
2. [เพศหญิง คือ สัตว์]	510	ถ้อยคำ
3. [เพศหญิง คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล]	387	ถ้อยคำ
4. [เพศหญิง คือ อมนุษย์]	253	ถ้อยคำ
5. [เพศหญิง คือ ตัวละคร]	210	ถ้อยคำ

6. [เพศหญิง คือ สิ้นค้า]	196	ถ้อยคำ
7. [เพศหญิง คือ สิ่งด้อยค่า]	167	ถ้อยคำ
8. [เพศหญิง คือ สิ่งมีค่า]	149	ถ้อยคำ
9. [เพศหญิง คือ พี่ช]	143	ถ้อยคำ
10. [เพศหญิง คือ อาหาร]	132	ถ้อยคำ
11. [เพศหญิง คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็น]	88	ถ้อยคำ
12. [เพศหญิง คือ สิ่งอันตราย]	46	ถ้อยคำ
13. [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ]	22	ถ้อยคำ

3.3.1 [เพศหญิง คือ สิ่งของในครอบครอง]

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งของในครอบครอง] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สิ่งของในครอบครอง” มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศหญิง” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “การถูกครอบครองหรือการมีเจ้าของ” ของสิ่งของในครอบครองมาใช้กล่าวถึงเพศหญิง

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะมีถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งของในครอบครอง] มีทั้งสิ้น 775 ถ้อยคำ เช่น สิ่งของ ของ(น.) สมบัติ มี ไม่มี ได้ ไม่ได้ เอา ไม่เอา ได้คืน อยากรได้ อยากรได้คืน ขอคืน ทวงคืน เสีย เสียไป สูญเสีย ให้ ยกให้ ให้ยืม เอาคืน ส่งคืน คืนให้ ถูกคว่ำ ถูกคว่ำไป ถูกขโมย ถูกแย่ง ถูกฉก แย่งไป แย่งจาก แย่งคืน มี/ไม่มีเจ้าของ เป็นของ ของ(บ.) ครอบครอง เก็บ ไขว่คว้า เป็นเจ้าของ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 108

ห่างหู ใจเรงเดินเข้าร้านนาฬิกา ซื่อๆๆ รูดๆๆๆ ใจเรงเอา นาฬิกา กระเป๋า ใส่กล่องอย่างดี ปีเตอร์ผลักใจเรงล้มลงพื้น แล้ว ลากไปที่เตียง ใจเรงน้ำตาไหล แต่กัดฟันอดทน ใจเรงร่างกาย สะบักสะบอม แหวดตาแห้งผาก ยืนอยู่ในร้านเพชร ใจเรงส่งบัตรให้ รูดอย่างไร้วิญญาณ ปีเตอร์ตบใจเรงต่อหน้าลูกน้อง คนในร้านมอง ปีเตอร์ล้มโต๊ะ แล้วก็เดินออกไป ใจเรงลนลานทั้งเจ็บทั้งอายคนใน

ร้านปีเตอร์เดินกลับมาลากใจเรียงออกไปเหมือนเป็นสิ่งของ ไม่ใช่
คน

(เพลิงบุญ, 6033: 31, 136)

ตัวอย่างที่ 109

กำนันคล้ายมองหน้าнім สติมา สงบลง ลดป็นลง “อนิม... เอ็งไป
เลย กูกับมึงตัดขาดกัน ตายก็อย่ามาเผาผี ไป” “เกิดเป็น
ลูกผู้หญิง เป็นเมียใคร ก็เท่ากับตกเป็นสมบัติของคนๆ นั้น ต้อง
จงรักภักดีต่อผัวจนกว่าชีวิตจะหาไม่”

(ปติวรรดา, 5933: 11, 112)

จากสองตัวอย่างข้างต้นกล่าวเปรียบเพศหญิงว่า เป็นเหมือนสิ่งของในครอบครองของเพศชายที่คบอยู่ และเป็นสมบัติในครอบครองของสามี ตามลำดับ การเปรียบนี้สะท้อนให้เห็นว่า เพศหญิงไร้ชีวิตจิตใจ เป็นเพียงสิ่งของหรือทรัพย์สินในครอบครองที่เพศชายจะกระทำการใดๆ ได้ด้วยก็ได้ ส่วนในตัวอย่างถัดไปเป็นถ้อยคำที่แสดงความรู้สึก อยากได้ เพศหญิงราวกับอยากได้สิ่งของมาไว้ในครอบครอง

ตัวอย่างที่ 110

เรือนแก้วกอดเอวพี่สาวแน่นพยายามห้าม แต่เธอดันหลุดคว่ำ
กระบายตักน้ำป่าถูกหัวเขาดังโป๊ก เรือนแก้วเองไม่คิดว่าเขาจะเป็น
คนอย่างนี้ ต่อว่าว่าเสียแรงที่อรณพเห็นเขาเป็นเพื่อนรัก “ไม่ใช่
นะครับคุณแก้ว ที่ผมบอกว่าอยากได้หุรสนะ ผมหมายถึงอยาก
ได้มาเป็นลูกสะใภ้...”

(คู่ซ่านแซ่บ, 6035: 2, 9)

ตัวอย่างที่ 111

ภายในโรงแรมเท็ดพันธ์ ถูกขี้มี้ให้ทุกคน “ผมไม่รบกวนพวกคุณ
แล้ว .. ยินดีด้วยอีกครั้งนะครับ” ถูกขี้ยื่นมือมา เท็ดพันธ์ยื่นมือมา
จับ ถูกขี้ดึงเท็ดพันธ์มากอด และกระซิบกับเท็ดพันธ์ได้ยินกันสอง

คน “ผมให้คุณยืมตัวภรรยามานานแล้ว อีกไม่นานผมคงต้องขอคืน”

(เพลงบุญ, 6033: 27, 97)

ตัวอย่างนี้เป็นบทสนทนาระหว่างเพศชายสองคนที่รักเพศหญิงคนเดียวกัน เพศชายผู้เป็นสามีกล่าวถึงเพศหญิงผู้เป็นภรรยาโดยใช้คำว่า ให้ยืม และ ขอคืน สะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงถูกมองเหมือนเป็นเหมือนสิ่งของที่ไม่มีชีวิตจิตใจ เพศชายเป็นผู้ครอบครอง เปลี่ยนการถือครองโดยให้ยืมหรือขอคืนกันได้ เช่นเดียวกับในบทเพลงต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 112

* ฉันก็รู้ว่าเธอรักใครอยู่ ไม่เคยคิดจะแย่งคืน

ไม่ได้หวังหรือฝันอะไร

ที่มาหาเพราะว่าห่วงใย และคำว่ารัก

** รักเธอจนโง่หัวไม่ขึ้น จะให้ลืมเธอยังไง

จะเจ็บจะตายเท่าไร ภาพจำก็ไม่เคยจาง

เพราะใจยังโง่หัวไม่ได้ ยังจมน้ำตาทุกครั้ง

เมื่อรู้ว่าเธอเริ่มรักใคร

ก็เหมือนถูกฝังหัวใจยังไม่พร้อมเสียเธอ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

(โง่หัวไม่ขึ้น – หิว, 5809: 72)

ตัวอย่างที่ 113

อยากดึงมือ มือของเธอ เข้ามาหาและกอดเธอไว้

แต่รู้ดี ว่ามันสายจนเกินไป

ผิดที่ฉัน ฉันพลาดเอง จนต้องเสียเธอให้กับเขา

* คำว่ารัก บอกวันนี้ช้าเกินไป

เสียใจเท่าไร คิดถึงเท่าไร

** ได้แต่น้ำท่วมปาก และน้ำตาท่วมใจ

หมดสิทธิ์แล้ว ที่จะพูดคำไหน

ที่ที่ฉันเคยอยู่ มีเขามาเยือนแทน
 ไม่มีหวัง พุดคำในหัวใจ ว่ามันยังรักเธอ
 อยากจะทำ อยากชดเชย สิ่งที่ฉันเคยผิดเคยพลั้ง
 มีถ้อยคำ อยากจะขอเธอคืนมา
 แต่สุดท้าย คำทุกคำ ฉันต้องผินกลืนเก็บมันไว้

(น้ำท่วมปาก – JUSTIN, 5903: 221)

ตัวอย่างเนื้อเพลงข้างต้น นักร้องเพศชายกล่าวถึงเพศหญิงผู้เป็นที่รัก ตัวอย่างที่ 112 เพศชายยังรู้สึกไม่พร้อมที่จะต้อง *เสียเพศหญิงไป* และทั้งที่รู้ว่าเพศหญิงนั้นรักคนอื่นไปแล้วตนเองก็ไม่เคยคิดจะ *แย่งคืน* ให้มาอยู่ในครอบครองของตน ในขณะที่ตัวอย่างที่ 113 เพศชายยอมรับและรู้ว่าเป็นความผิดของตนที่ทำให้ต้อง *เสียเพศหญิงไป* และแม้จะอยาก *ขอเพศหญิงคืนมา* จากคนรักใหม่มากเพียงใดแต่ก็กลับไม่กล้าบอกออกไป

จากตัวอย่างที่ 108-113 มีการใช้คำนามแสดงถึงความเป็นสิ่งของอย่างคำว่า *สิ่งของ สมบัติ* ใช้คำกริยาแสดงการครอบครองสิ่งของในครอบครอง เช่น *อยากได้* และใช้คำกริยาแสดงถึงการเปลี่ยนมือผู้ครอบครอง เช่น *ให้ยืม ขอคืน แย่งคืน เสียไป* เป็นต้น ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการใช้คำที่อยู่ในวงความหมายเกี่ยวกับสิ่งของในครอบครองมากกล่าวถึงเพศหญิง

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งของในครอบครอง] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสิ่งของในครอบครอง (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศหญิง (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สิ่งของในครอบครอง (source domain)		เพศหญิง (target domain)
สิ่งของในครอบครองในครอบครอง	--->	เพศหญิง
ผู้ครอบครอง	--->	เพศชายหรือพ่อแม่
ความรู้สึกและพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งของในครอบครอง	--->	ความรู้สึกและพฤติกรรมที่มีต่อเพศหญิง)อยากมี อยากได้ สูญเสีย ครอบครอง แย่ง คืน ฯลฯ)

คู่ความสัมพันธ์ของมโนอุปลักษณ์นี้สามารถเป็นได้ทั้งแบบ เพศหญิงกับเพศชาย และเพศหญิงกับพ่อแม่ มโนอุปลักษณ์นี้สะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงไม่ชีวิตจิตใจ เป็นเพียงสิ่งของในครอบครองของ

ผู้ครอบครอง ซึ่งเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาจอยากได้ อยากมี อยากเก็บไว้ในครอบครอง หรืออยากแบ่งปัน ส่งต่อระหว่างผู้ครอบครอง ไปจนกระทั่งสูญเสียการครอบครอง สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์	มุมมอง
เพศหญิง – เพศชาย	---> เพศหญิงเป็นสิ่งของในครอบครองของเพศชาย (พบมาก)
ลูก – พ่อแม่/ ผู้ปกครอง	---> ลูกสาวเป็นสิ่งของในครอบครองของพ่อแม่/ ผู้ปกครอง

3.3.2 [เพศหญิง คือ สัตว์]

มนุอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สัตว์” มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศหญิง” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “บุคลิกภายนอกหรือลักษณะนิสัยและพฤติกรรม” บางประการของสัตว์กับเพศหญิง

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะมีจำนวนถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมนุอุปลักษณ์นี้ทั้งสิ้น 510 ถ้อยคำ ผู้วิจัยจะนำเสนอมนุอุปลักษณ์ 8 กลุ่มย่อย โดยเรียงลำดับตามจำนวนถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบจากมากไปน้อย ได้แก่ [เพศหญิง คือ สัตว์ป่า] [เพศหญิง คือ สัตว์ไม่เชื่อง] [เพศหญิง คือ สัตว์ดุเดือด/ สัตว์เกาะแน่น] [เพศหญิง คือ สัตว์เลี้ยง] [เพศหญิง คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ] [เพศหญิง คือ สัตว์มีพิษ] [เพศหญิง คือ สัตว์นักร้อง] และ [เพศหญิง คือ สัตว์ถูกล่า/ เหยื่อ] โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.3.2.1 [เพศหญิง คือ สัตว์ป่า]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์มีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สัตว์ป่า” อย่างคำเรียกชื่อและคำแสดงพฤติกรรมของสัตว์ป่า โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “กิริยาอาการชุกชอน ดันรัน คุร้ายและการแสดงออกถึงความต้องการทางเพศ” ของสัตว์ป่ากับเพศหญิง ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมนุอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์ป่า] มีทั้งสิ้น 130 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อสัตว์ 118 ถ้อยคำ เช่น *ชะนี อีชะนี นังชะนี ยัยชะนี แม่ชะนี แรด(น.) อีแรด นอ นังกระซู่ อีนั่งลิง ค่าง ช้างตมมัน ม้าพยศ หมี่ควาย* และคำแสดงพฤติกรรมของสัตว์ป่า 12 ถ้อยคำ เช่น *แรด(ก.) พยศ* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 114

)หญิง) อย่าแผลวนะ อย่าแผลวนะ
 รุกให้แรงช่วยเร่งให้เร็ว ไม่ Fail ทรอกนะ
 อย่าแผลวนะ อย่าแผลวนะ
 ซ้ำไม่ซัวร์และฉั่นก็ไม่เอา เป็นงานน้อยนะ
 Rap) มะตุ่ม) หลบค๊ะ ชะนี! เลิกแอ็บชะที่ เลิกเป็น Lady ลูกกวาด
 ซักซ้าคนอื่นก็ปาดหน้า ผู้ก็หนี มาค๊ะคุณแม่จะสอน แมมีวิธี
 Now Listen to me, Don't you understand
 หนึ่ง ถ้า He ไม่รู้ก็ต้องรู้จักบุกเข้าไปก่อน
 สอง อย่าทำตัว want ทำให้ง่ายแต่ยากเข้าไว้
 สาม เค้าพูดไรมาต้องทำหน้าที่ไม่เข้าใจ
 สี่ กลับบ้านไม่ได้ เดินเองไม่ไหว ช่วยหนูที่
 (อย่าแผลว – หญิง รฐา feat. ดีเจมะตุ่ม, 6004: 354)

ตัวอย่างที่ 115

ประภาพรรณมองลงมาข้างล่างด้วยความรำคาญ “ไม่ได้กลัว ก็กำลังเก็บอยู่นี่ไงคะ” ดวงแก้ว และแพน เดินนวยนาด กันออก
 ออกมาเป็นขบวน ดวงแก้วหัวเราะอย่างบ้าคลั่ง เมื่อเห็นประภา
 พรรณอยู่บนต้นมะม่วง “สะใภ้พี่หญิง ดูๆ ไปก็เหมือนลิงค่างใน
 สวนสัตว์เลยนะคะ” คุณหญิงราตรีแก้งะเยาะ “เอ๊ะ หรือเป็นชะนี
 ไม่มีญาติ เลยต้องมาไล่จับสามีรวยๆ แบบลูกชายของพี่หญิงมาทำ
 ผัว ผัว ผัว ผัว”

(สะใภ้รสแซบ, 5927: 3, 20)

ตัวอย่างที่ 116

วิษธรเดินออกไป สองสาวเดินตาม วิษธรหยุดเดินหันกลับมาหา
 บอกด้วยสีหน้าจริงจังเคร่งขรึม “ผมขอร้อง อย่าตามมานะครับ”
 วิษธรรีบเดินหนีไป ทิ้งให้อรดีและจिरตายนั่งกันอยู่ชั่วขณะ ก่อน

จะเปิดสงครามน้ำลายขึ้น “เพราะเธอคนเดียวคุณธรรมถึงได้หนีไป”
 “เพราะแก่นนั้นแหละ ธรณีไปเพราะทนความแสบของแกไม่ได้”
 “ก็ยิ่งดีกว่าแกแล้วกัน กระจงใจเข้าใส่ผู้ชาย ทำท่าเหมือนช่างตักมัน
 ในฤดูผสมพันธุ์อย่างนั้นแหละ เอ๊ะ ไม่น่าใช่ช่างนะ น่าจะเป็นแรด
 มากกว่า”

(เพลงรักไฟมาร, 6027: 10, 65)

ตัวอย่างที่ 117

เพื่อนๆ ของทศพลได้ยินเสียงลำเจียกร้องเอะอะโวยวายก็ตกใจ วัน
 หนึ่ง “นั่นมันแม่ลำเจียกทรงโตนี่หว่า มาทำอะไรวะ” “หรือว่า
 จะถูกข่มขืน ?” วันขณะตอบหัวประกิด “แหกตาตุตๆ ลี แม่ลำเจียก
อย่างกะม้าพยศ ถูกปล้ำซะที่ไหน”

(นาคี, 5933: 22, 120)

จากตัวอย่างที่ 114 เป็นการใช้คำเรียกเพศหญิงว่า *ชะนี* ซึ่งเพศทางเลือกใช้เรียกอย่าง
 แพร่หลายในปัจจุบัน ตัวอย่างที่ 115 เป็นการกล่าวตำหนิและเยาะเย้ยโดยเปรียบเพศหญิงที่กำลังปีน
 ต้นมะม่วงว่า ไม่เรียบร้อยทำกิริยาอาการห้อยโหนเหมือนลิงค่าง หรือเหมือน *ชะนี* ในป่าที่โหนต้นไม้
 และร้องเรียกหาตัวผู้ตลอดเวลา

ส่วนตัวอย่างที่ 116 มีการใช้แบบเปรียบ *ช่างตักมัน* และ *แรด* มาอธิบายถึงท่าทางของเพศ
 หญิงที่กำลังกระจงใจเข้าใส่เพศชายว่า เหมือนกับช่างที่ตักมันในฤดูผสมพันธุ์ หรือเหมือนแรดซึ่งเป็น
 สัตว์ที่ตัวเมียมักมีความต้องการทางเพศสูงและมีพฤติกรรมวิ่งเข้าหาตัวผู้ในฤดูผสมพันธุ์ และใน
 ตัวอย่างที่ 117 กล่าวเปรียบเพศหญิงที่มีนิสัยดื้อรั้นเอาแต่ใจตนเองว่า เหมือน *ม้าที่กำลังพยศ* ถ้อยคำ
 เหล่านี้ล้วนเป็นการใช้คำเกี่ยวกับสัตว์ป่ามากกล่าวถึงเพศหญิง

จากข้อมูลที่พบ มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์ป่า] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวง
 ความหมายของสัตว์ป่า (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศหญิง (target domain) ซึ่ง
 สามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สัตว์ป่า (source domain)

เพศหญิง (target domain)

• ชะนี

พฤติกรรมส่งเสียงร้องดังผิว้วของชะนีตัวเมีย ---> การแสดงความพยายามหาสามีของเพศหญิง
---> คำที่เพศทางเลือกใช้เรียก ผู้หญิงแท้

• ลิง/ ค่าง

พฤติกรรมที่ชุกชอนอยู่ไม่นิ่งของลิง/ค่าง ---> กิริยาอาการที่ไม่เรียบร้อยของเพศหญิง

• แรด / กระซู่

พฤติกรรมที่มีความต้องการทางเพศสูงของแรดตัวเมีย ---> อาการสนใจเพศชายอย่างออกนอกหน้าของเพศหญิง

พฤติกรรมต่อสู้กันเพื่อแย่งตัวผู้มาผสมพันธุ์ของแรดตัวเมีย ---> พฤติกรรมการแย่งผู้ชายของเพศหญิง

• ช้าง

พฤติกรรมก้าวร้าวและดุร้ายขณะตกมันของช้าง ---> อาการอาละวาดอย่างไร้สติของเพศหญิง
ความหนาของหนังช้าง ---> ความหน้าด้านของเพศหญิง

• ม้า

อาการพศของม้า ---> อาการก้าวร้าวดื้อรั้นเอาแต่ใจตนเองของเพศหญิง

มโนอุปลักษณ์นี้สะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงที่มีกิริยาทำทางไม่เรียบร้อยอย่างที่ควรเป็น เช่น ชุกชอนไม่อยู่นิ่ง ไม่เรียบร้อย อาละวาด ก้าวร้าวดื้อรั้น และแสดงความต้องการผู้ชายอย่างเปิดเผยนั้น เปรียบเหมือนสัตว์ป่า ทั้งนี้ แม้มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์ป่า] จะมีมิติหลากหลายแตกต่างกันไปตามลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบแต่ละชนิด เช่น ชะนี ลิง/ค่าง แรด ช้าง ม้า แต่ผู้วิจัยพบว่า แบบเปรียบเทียบสัตว์ป่ามีจุดร่วมหนึ่งที่น่าสนใจคือ ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวถึงลักษณะบุคลิกภายนอก ลักษณะนิสัยชุกชอน ไม่เรียบร้อย ก้าวร้าว ตลอดจนกิริยาอาการตื่นตัวและไม่เก็บความรู้สึกต้องการทางเพศนั้น ล้วนเป็นการนำมาเปรียบในเชิงตำหนิเพศหญิงว่า เป็นลักษณะที่ไม่สมความเป็นหญิงทั้งสิ้น

3.3.2.2 [เพศหญิง คือ สัตว์ไม่เชื่อง]

จากข้อมูลมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สัตว์ไม่เชื่อง” อย่างคำเรียกชื่อสัตว์และคำแสดงพฤติกรรมของสัตว์เพียงประเภทเดียวคือ สุนัข ซึ่งอาจสร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่เจ้าของผู้ดูแล ตลอดจนผู้อื่นมาใช้กล่าวถึงเพศหญิง โดยเชื่อมโยงลักษณะ “พฤติกรรมที่สร้างความเดือดร้อน”

ของสุนัขกับเพศหญิง ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรค [เพศหญิง คือ สัตว์ไม่เชื่อ] มีทั้งสิ้น 98 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อสัตว์ 54 ถ้อยคำ เช่น สุนัข หมา หมาบ้า หมาจรจัด และคำแสดงพฤติกรรมของสัตว์ไม่เชื่อ 44 คำ เช่น กัด ไล่กัด กัดกัน ลอบกัด แวงกัด เหา หอน เลี้ยงไม่เชื่อ ไม่เชื่อ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 118

ไม่นานถัดมา ดวงเดือนอารมณ์เสียที่ถูกตัดสิทธิ์ กำลังเฝ้าลูกน้อง อยู่ทีหลังเวทีประกวด “มันคุ้มกันมั๊ย รุ่ง แค่กระทงใบเดียวให้มัน ไปก็จบ” “ถ้าเรายอมมัน มันก็จะคอยมารังควานเราอยู่เรื่อยลึคะ” รุ่งย่อนแย้ง “จริงๆ แล้วมันไม่ได้ยากได้กระทงหรอกคะ มันแค่ออยากหาเรื่องเรา อีคิดตั้นนั่นแหละเป็นคนเลี่ยมเด็กมัน” เล่มอ่อน โหม่ไม่หาย “แล้วเราจะบ้าจี้ไปมีเรื่องกับเค้าทำไม หมากัดแล้วไป กัดตอบ ก็กลายเป็นหมาทั้งคู่”

(มงกุฎริชยา, 5827: 1, 1)

ตัวอย่างที่ 119

ทันใดนั้นเอง สุกก็ถือถุงใส่กระดุกไก่เข้ามาหา แล้วเทศษกระดุกไก่ใส่พิมกับลูกน้ำ ลูกน้ำโวยวาย “เอากระดุกไก่อมาปาดใส่คนอื่นทำไม พี่สุกี้” “ก็เห็นทำตัวเป็นหมา! ก็เลยเอากะดุกมาให้แทะ ปากจะได้ไม่ว่างไปลอบกัดใคร!” พิมกับลูกน้ำมองสุกี้

(คลื่นชีวิต, 6033: 6, 46)

ตัวอย่างที่ 120

รำพร: มีคลิปกออกไปก็ดีเพราะอย่างน้อยชั้นก็อยู่ในฐานะเมียหลวง ไม่ใช่เมียน้อย คนที่ควรจะอายอะไม่ใช่ชั้น แต่เป็นผู้หญิงของแกต่างหาก

สดมภ์: รำพรที่ชั้นเคยรู้จัก ต่อให้ชั้นทำให้เธอประสาทแตกขนาดไหน ก็ไม่เคยขาดสติทำตัวเป็นหมาบ้าต่อหน้าคนอื่นอย่างงี้

(ปากกามเทพ, 6025: 17, 140)

ตัวอย่างที่ 121

ภูมิจรรณกรกำลัง ล้อคแซนหญิงสาวไว้ได้ “กรุณาเลิกบ้า แล้วหาก
 ตาคูว่าห้องน้ำผู้หญิงมันจะมีโถฉี่อยู่ได้อย่างไร ตกลงใครโกหกใครกัน
 แน่” รามนรีหยุด กวาดตามองไปเห็นโถฉี่ อึ้ง ก่อนมองอย่างสงบ
 “เป็นไง หายบ้ารึยัง” “ก็ใครจะไปรู้ล่ะ” “ไม่รู้ล่ะไม่แปลก แต่ไม่
 ฟังชาวบ้านเขาเลยนี่สิแปลก เธอมีมันหมาบ้าซัดๆ และฉันหวังว่า
 เราคงจะไม่ได้เจอกันอีกนะ ยัยตัวช่วย”

(เจ้าสาวเฉพาเก็จ, 5827: 2, 11)

จากตัวอย่างที่ 118-121 เป็นการใช้คำที่เกี่ยวกับสัตว์ไม่เชื่ออย่างสุนัขมาบรรยายลักษณะ
 พฤติกรรมด้านการพูดจาที่ไม่ดีของเพศหญิง ตัวอย่างที่ 118 ใช้คำว่า *หมา* กล่าวถึงเพศหญิงซึ่งเป็น
 คู่หรือคู่กรณีที่กำลังมีประเด็นทะเลาะขัดแย้งกัน และใช้คำว่า *กัดตอบ* เพื่อสื่อว่า หากอีกฝ่ายหา
 เรื่องทะเลาะมาแล้วเราได้ตอบกลับไป เพศหญิงทั้งคู่จะเป็นเหมือนสุนัขที่กำลังกัดกัน ตัวอย่างที่ 119
 เป็นการเสียดสีต่อว่าเพศหญิงที่ลอบทำร้ายตนเองว่า ทำตัวเหมือนสุนัขที่ *ลอบกัด* ผู้อื่น

ในขณะที่ตัวอย่างที่ 120-121 เป็นการกล่าวถึงเพศหญิงที่ไม่ใช่แต่เพียงพูดจาไม่ดีเท่านั้น แต่
 เน้นถึงพฤติกรรมคลุ้มคลั่งโวยวายหรืออาละวาดหาเรื่องไปทั่ว โดยเปรียบเพศหญิงว่าเป็น *หมาบ้า*
 แบบเปรียบเทียบนี้ยังทำให้เห็นภาพระดับความคลั่งอาละวาดอย่างขาดสติของเพศหญิงชัดเจนมากยิ่งขึ้น
 ถ้อยคำอุปลักษณ์เหล่านี้เป็นการใช้คำเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงไม่เชื่อมากล่าวถึงเพศหญิง

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์ไม่เชื่อ] เป็นการถ่ายทอดความหมายจากวงความหมายของ
 สัตว์เลี้ยงไม่เชื่อ (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศหญิง (target domain) ซึ่งสามารถ
 แสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สัตว์ไม่เชื่อ (source domain)

เพศหญิง (target domain)

• สุนัข

พฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่เชื่อหรือดู ---> การกระทำที่ทำให้ผู้อื่นรำคาญหรือ

เดียดร้อน

-เห่า

--->

-พูดเรื่อยเปื่อยไร้สาระ/ พูดมาก

-ไล่กัด

--->

-พูดจาไม่ดี หาเรื่องหรือทำร้ายผู้อื่นด้วยวาจา

- กัดผู้อื่นหรือกัดตนเอง ---> -ทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นหรือทะเลาะกันเอง
- ลอบกัด ---> - ลอบทำร้ายเจ้าของหรือผู้อื่นลับหลัง
- อาการของสุนัขบ้า ---> - อาละวาดแบบขาดสติ

คู่ความสัมพันธ์ของมโนอุปลักษณ์นี้สามารถเป็นได้ทั้งแบบ เพศหญิงกับเพศชาย และเพศหญิงกับศัตรูคู่อริ มโนอุปลักษณ์นี้สะท้อนมุมมองว่า เพศหญิง ที่มีลักษณะนิสัยพุดมาก พุดจาไม่ดี หาเรื่องทำร้ายเพศชายหรือคู่อริด้วยวาจา พาลหาเรื่องทะเลาะวิวาทกันเองหรือทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น อาละวาดอย่างไร้สติ ตลอดจนลอบทำร้ายเพศชายหรือคู่อริลับหลังโดยไม่ทันรู้ตัวนั้นมีลักษณะพฤติกรรมเหมือนสุนัขไม่เชื่อ ซึ่งถือเป็นการกระทำที่สร้างความเดือดร้อนแก่เจ้าของ ผู้ดูแลหรือผู้อื่น สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์	มุมมอง
เพศหญิง – เพศชาย --->	เพศหญิงที่พุดจาไม่ดีหรือทำร้ายเพศชายด้วยวาจาเป็นสัตว์ไม่เชื่อ
เพศหญิง – คู่อริ --->	เพศหญิงที่พุดจาไม่ดี อาละวาด หาเรื่องทะเลาะหรือลอบทำร้ายคู่อริเป็นสัตว์ไม่เชื่อ

3.3.2.3 [เพศหญิง คือ สัตว์ดุเดือด/ สัตว์เกาะแน่น]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์มีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สัตว์ดุเดือด/ สัตว์เกาะแน่น” อย่างคำเรียกชื่อ และคำที่แสดงพฤติกรรมของสัตว์ที่ต้องดุเดือดจากร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์อื่นเป็นอาหาร โดยเชื่อมโยงลักษณะ “พฤติกรรมการเบียดเบียนด้วยการดุเดือด/ การเกาะติดแน่น” มาใช้กล่าวถึงเพศหญิง ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์ดุเดือด/ สัตว์เกาะแน่น] มีทั้งสิ้น 69 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อสัตว์ 17 ถ้อยคำ เช่น *ปลิง ปลิง ตัวเมีย เหลือบไร ทาก เห็บ เห็บหมา ตุ๊กแก จิ้งจก* และคำแสดงพฤติกรรมของสัตว์ดุเดือด/ สัตว์เกาะแน่น 52 ถ้อยคำ เช่น *เกาะ เกาะแน่น เกาะหนึบ เกาะกินเลือด ดุด ดุดเลือด* ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 122

หนูนาลุกขึ้นพูดกับก้อน นาทีนี่นั่งสงบสยบความเคลื่อนไหว ลुक
ของความป็นนายฉายออกมา “น้ำก้อน อย่าห้ามฉันเลย ถึงยังง
ฉันก็ต้องทำ!” “นั่งหน้าด้าน พูดออกมาได้ ก็คุณสิงห์เค้าไล่แกแล้ว
ออกไปเลยนะ ไป!!” พวงออกปากไล่ หนูนานิ่ง ไม่สะทกสะท้าน
“เธอไม่ใช่คุณสิงห์ ไม่มีสิทธิ์มาไล่ฉัน” พวงซ้อค “แก!! นั่ง นั่งหนูผี
ค่างเผือก อร่ายยย นั่งทาก นั่งปลิง ” กระจิบเสริม “ใช่ เกาะหนึบ
มาก เค้าทั้งดิง ทั้งโลกก็ไม่ไป” เพอะผลมโรง “สงสัยต้องเอาไฟเผา”

(ตามรักคืนใจ, 5933: 5, 31)

ตัวอย่างที่ 123

ระหว่างที่คุยกันนั้น ริลณีเก็บอาการก้มหน้านิ่ง พอเตชินกับริลณีไป
แล้ว ณรงค์ถามว่าตกลงเด็กนั้นยอมไหม “มันฉลาดกว่าที่เราคิด
แต่ไม่ต้องห่วงนะคะ ฉันมีวิธีจัดการกับปลิงพวกนั้น ยิ่งมันอยากดูด
แรงเท่าไร เรายังต้องจัดมันให้หนักคะ” คุณหญิงยิ้มร้ายอย่างมี
แผน

(นางชฎา, 5835: 8, 37)

ตัวอย่างที่ 124

“นี่คุณ ที่ฉันทำอย่างนั้นเพราะฉันหมั่นไส้ ที่คุณไม่จัดการกับอดีต
เมียคุณขึ้นเด็ดขาด ปล่อยให้ชีเป็นปลิงมาเกาะกินเลือดที่สาวฉันอยู่
ทุกวันนี้” “หา คุณใจเริงเป็นไปเป็นปลิงเกาะที่สาววรรณตั้งแต่
เมื่อไหร่” “นานแล้วครับ” “ไม่เห็นคุณเทิดเล้าให้ป่าฟิง”

(เพลิงบุญ, 6033: 15, 65)

ตัวอย่างที่ 125

ทับทิม: แกไม่ต้องมาสาบานเลย ชั้นไม่เชื่อคนอย่างแกหรอก แม้
เป็นยังงัแกก็เป็นอย่างงั้นแหละ ชาติที่แล้วนี่พวกแกคงเป็นเหือบ

*ไรที่คอยดูดเลือดผู้ชายละลิ ชั้นเคยเสียผิวให้แม่แกมาละ ชั้นจะไม่
ยอมเสียลูกให้แกอีก*

(เงาโศก, 5931: 1, 3)

ตัวอย่างที่ 126

*พันกรตกใจหันมามอง เห็นเป็นน้ำก็รีบขยับตัวออก "น้ำ! ทำอะไร
เนี่ย มายืนชะชืดเลย" น้ำแกลังทำหน้าไม่สบายใจ เข้าไปคล้องแขน
พันกร "น้ำเป็นห่วงคุณกร เป็นห่วงความรู้สึกคุณกรค่ะ" พันกร
พยายามแกะแขนน้ำออก แต่น้ำก็เกาะแน่นเป็นตุ๊กแกเลย
"เดี่ยวๆ เป็นห่วง? ห่วงเรื่องอะไร"*

(สะใภ้สแซบ, 5931: 20, 113)

จากตัวอย่างที่ 122-126 เป็นการใช้คำที่เกี่ยวกับสัตว์ดูดเลือด/ สัตว์ที่เกาะแน่นมาบรรยาย
ลักษณะพฤติกรรมของเพศหญิงที่ “เบียดเบียนหรือพึ่งพาผู้อื่น” ส่วนตัวอย่างที่ 122-124 ใช้คำว่า
ทาก ปลิง และคำกริยา เกาะ เกาะหนีบ เกาะกินเลือด ดูดเลือด ซึ่งลักษณะเด่นที่ถูกถ่ายโยงจากแบบ
เปรียบทากและปลิงสู่เพศหญิงมี 2 ลักษณะคือ การเกาะติดแน่นกับตัวเหยื่อ และการดูดเลือดของ
เหยื่อ พฤติกรรมของทากและปลิงซึ่งเป็นสัตว์ตัวเบียนภายนอกซึ่งดำรงชีวิตอยู่ด้วยการดูดเลือดมนุษย์
หรือสัตว์อื่นเป็นอาหาร ตามปกติปลิงจะดูดเลือดได้ประมาณ 4-5 เท่าของน้ำหนักตัว ทั้งนี้การดูดเลือด
ของปลิงจะสร้างความเจ็บปวดและบาดแผลไว้บนตัวเหยื่อด้วย

ส่วนตัวอย่างที่ 125 กล่าวถึงเพศหญิงที่พึ่งพาการเงินของเพศชายโดยใช้แบบเปรียบ เหลือบ
ไร ซึ่งเป็นสัตว์ดูดเลือดเช่นเดียวกันกับทากและปลิง แต่มีขนาดตัวที่เล็กกว่ามาก และตัวอย่างที่ 126
เป็นการอธิบายลักษณะพฤติกรรมของเพศหญิงที่ติดตามเพศชายไม่ห่างโดยนำลักษณะเด่นของตุ๊กแก
ซึ่งมีเท้าเหนียวมาก ทำให้ตุ๊กแกไม่หล่นลงมาจากผาหนึ่งเนื่องจากยึดเกาะได้ดีมาก ถ้อยคำเหล่านี้เป็น
การใช้คำที่เกี่ยวกับสัตว์เกาะแน่น/ สัตว์ดูดเลือดมากกล่าวถึงเพศหญิง

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์ดูดเลือด/ สัตว์เกาะแน่น] เป็นการถ่ายโยงความหมายจาก
วงความหมายของสัตว์ดูดเลือด/ สัตว์เกาะแน่น (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศหญิง
(target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สัตว์ดูตเลือด/ สัตว์เกาะแน่น (source domain) เพศหญิง (target domain)

- ปลิง/ ทาก

พฤติกรรมเกาะติดแน่นบนผิวหนังมนุษย์/ สัตว์อื่น---> การตามติดผู้อื่นตลอดจนนำราคาญ

การดูตเลือดมนุษย์/ สัตว์อื่นเป็นอาหาร---> การหาผลประโยชน์และสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น

- เหลือบไร/ เห็บ

การดูตเลือดมนุษย์/ สัตว์อื่นเป็นอาหาร ---> การหาผลประโยชน์และสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น

- ตุ๊กแก/ จิ้งจก

พฤติกรรมเกาะติดแน่นบนผนัง ---> การตามติดผู้อื่นตลอดจนนำราคาญ

มโนอุปลักษณ์นี้สะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงที่มีพฤติกรรมคอยติดตาม ฟังพาและหาผลประโยชน์จากฝ่ายชายหรือผู้อื่นนั้นเหมือนกับสัตว์เกาะแน่นหรือสัตว์ดูตเลือดที่คอยเบียดเบียนและทำให้เหยื่อเดือดร้อนราคาญ

ผู้วิจัยพบว่า แม้แบบเปรียบเทียบที่พบส่วนใหญ่ในมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์ดูตเลือด/ สัตว์เกาะแน่น] นี้จะเป็นสัตว์ที่ดูตเลือดมนุษย์หรือสัตว์อื่นเป็นอาหารเช่นเดียวกับในมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์ดูตเลือด/ สัตว์เกาะแน่น] แต่ลักษณะเด่นด้านการเกาะติดแน่นของแบบเปรียบกลับถูกขบขันให้เด่นชัดกว่าด้านการดูตเลือด สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์

มุมมอง

- ปลิง ทาก เหลือบไร เห็บ

เพศหญิง – เพศชาย ---> เพศหญิงที่เบียดเบียน/ หาผลประโยชน์จากเพศชายคือสัตว์ดูตเลือด

- ตุ๊กแก จิ้งจก

เพศหญิง – เพศชาย ---> เพศหญิงที่คอยตามติดเพศชายคือสัตว์เกาะแน่น

3.3.2.4 [เพศหญิง คือ สัตว์เลี้ยง]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์มีการนำคำที่ใช้ในความหมายของ “สัตว์เลี้ยง” อย่างคำเรียกชื่อและ คำอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยง ทั้งสัตว์เลี้ยงในบ้าน สัตว์เลี้ยงไว้ใช้งานและสัตว์เลี้ยงไว้เป็นอาหาร ในหลายมิติตามลักษณะเด่นของแต่ละแบบเปรียบเทียบ มาใช้กล่าวถึงเพศหญิง ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์เลี้ยง] มีทั้งสิ้น 57 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำ

เรียกชื่อสัตว์ 43 ถ้อยคำ เช่น สัตว์เลี้ยง วัว วัวแก่ โคแก่ ควาย หมู แมว ลูกแมว น้องเหมียว นก นกน้อย ลูกนก แม่พันธุ์ และคำที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยง 14 ถ้อยคำ เช่น สวมเขา เมี้ยวๆ บิน กรง กรงทอง ทำพันธุ์ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 127

เคลีย: คุณมารศรี คุณพูดแบบนี้มันเกินไปแล้วนะคะ คุณก็เป็นแค
คนข้างบ้าน ไม่มีสิทธิ์มาพูดแบบนี้
มารศรี: ทำไมจะไม่สิทธิ์ ใครๆ เค้าก็พูดทั้งนั้นแหละว่า ยายรำพร
คุณนายของแกเนี่ยมันโง่ คิดว่าตัวเองเก่งปราบเสืออย่างนายสดมภ์
มันได้ แต่สุดท้ายเป็นไงก็โดนผัวสวมเขา โง่เป็นควาย

(ปากกามเทพ, 6025: 1, 4)

ตัวอย่างที่ 128

อีกฟากหนึ่งของเมืองวัฒนานิมิต ยมกำลังเดินเล่นกับองครักษ์
เธอมาปรึกษาเขาเรื่องที่ลูกนายทรงยศบังคับให้ย้ายออกจากพารา
ไดซ์ไปอยู่ที่โรงงานทรงวัฒนา จนเธอรู้สึกเหมือนนกที่ถูกจับเข้ากรง
ขัง

(สารวัตรเถื่อน, 5935: 4, 19)

ตัวอย่างที่ 129

“เป็นแคเมียน้อยแล้วยังกล้าลอยหน้ามาเหยียดฉัน” จரியาย้อนกลับ
“เป็นเมียหลวงไม่ยี่งน่าอายกว่ารีไรง เป็นเมียยังงเอาสามีไม่อยู่”
“แก!!!” จரியาน่าพอใจ “ที่คุณต้องกระเด็นหลุดจากกรงทอง ก็
เพราะว่าคุณมันไม่สั่งไม่สอนปล่อยลูกมาแย่งบัลลังก์นางเอก
ของพิม!! คราวนี้ถึงทีพิมจะทวงทุกอย่างคืน”

(คลื่นชีวิต, 6033:18, 113)

ตัวอย่างที่ 130

“ได้เลยเริง..คุณอยู่ที่นี้ได้เลย..อยู่จนกว่าคุณจะสบายใจ” ใจเริง กอดสุรทินแน่น “ขอบคุณค่ะ ชอบคุณมาก คุณดีกับเริงจริงๆ คุณ มาช่วยอุ้ดเริงออกจากนรก มีอะไรที่เริงจะตอบแทนคุณได้ บอกมา เลยนะค่ะ เริงยอมทำทุกอย่าง ยอมทุกอย่าง” ใจเริงกลายเป็นลูก แมวในอ้อมกอดของสุรทิน เสียงอ้อน กลิ่นหอมอ่อนๆ และสัมผัส กอดที่แนบแน่น ปลุกเร้าอารมณ์ของสุรทินได้ไม่ยาก

(เพลิงบุญ, 6033: 29, 110)

จากตัวอย่างที่ 127-130 เป็นการใช้คำที่อยู่ในวงความหมายของสัตว์เลี้ยงมากกล่าวถึงเพศ หญิง ตัวอย่างที่ 127 เปรียบเพศหญิงที่ถูกสามีทำกริยา *สวมเขา* ว่า *โง่เหมือนควาย* เพราะควายเป็น สัตว์เลี้ยงไว้ใช้งานด้านการเกษตร โดยจะถูกสนตะพายซึ่งก็คือการใช้เชือกร้อยตรงช่องจมูกไว้ให้คนจูง เพื่อไถนา คนในสังคมไทยจึงตีตราว่า ควายเป็นสัตว์ที่มีสติปัญญาโง่เขลาเพราะถูกเจ้าของจูงจุมก ตลอดเวลา มโนอุปลักษณ์นี้สะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงที่โง่เขลาถูกเพศชายหลอกให้รักและเชื่ออย่าง ง่ายตายนั้นเปรียบเหมือนควาย

ตัวอย่างที่ 128 และ 129 กล่าวถึงเพศหญิงที่ถูกเพศชายจำกัดบริเวณว่าเหมือน *นกที่ถูกจับ เข้ากรงขัง* และเปรียบเพศหญิงที่เคยได้รับการดูแลอย่างดีจากเพศชายแต่ไร้อิสระว่าเหมือน *นกที่หลุด ออกจากกรงทอง* ตามลำดับ ซึ่งนกจัดเป็นสัตว์เลี้ยงไว้เพื่อดูเล่นหรือให้ความเพลิดเพลิน เมื่อนำมา กล่าวถึงเพศหญิง มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงเหมือนนกที่ถูกเจ้าของซึ่งก็คือเพศ ชายจับขังไว้ในกรงและเลี้ยงไว้เพื่อดูเล่น ส่วนตัวอย่างที่ 130 ใช้คำว่า *ลูกแมว* กล่าวถึงเพศหญิงที่มี นิสัยขี้อ้อนว่าเปรียบเหมือนลูกแมวเชื่องๆ ที่น่ารัก ชอบอ้อนและมักจะคลอเคลียไม่ห่างเจ้าของ

จากข้อมูลที่พบ มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์เลี้ยง] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวง ความหมายของสัตว์เลี้ยง (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศหญิง (target domain) ซึ่ง สามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สัตว์เลี้ยง (source domain)

เพศหญิง (target domain)

- วัว/ ควาย

ลักษณะที่ต้องมีเชือกจูงจูงเวลาเดิน ---> ความโง่และการถูกหลอกง่ายของเพศหญิง

- หมู

ลักษณะที่ถูกเลี้ยงไว้เพื่อเชือดเป็นอาหาร ---> ความไร้อำนาจ/ ไร้กำลังของเพศหญิง

- แมว

ความน่ารัก พฤติกรรมซื่ออ่อนของลูกแมว ---> ความน่ารัก อากักรซื่ออ่อนของเพศหญิง

- นก

ลักษณะที่ถูกขังอยู่ในกรงของนก ---> การถูกจำกัดอิสรภาพของเพศหญิง

ทั้งนี้ แม้มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์เลี้ยง] จะมีมิติหลากหลายแตกต่างกันไปตามลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบ แต่ผู้วิจัยพบว่า แบบเปรียบเทียบสัตว์เลี้ยงไม่ว่าจะเป็น สัตว์เลี้ยงไว้ใช้งาน สัตว์เลี้ยงไว้เป็นอาหาร หรือสัตว์เลี้ยงไว้ดูเล่น มีจุดร่วมเดียวกันที่น่าสนใจคือ *การอยู่ใต้อำนาจและการถูกควบคุมหรือจัดการจากผู้อื่น* สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์

มุมมอง

เพศหญิง – เพศชาย ---> เพศหญิงที่ถูกเพศชายหลอกคือวัวควาย
 ---> เพศหญิงที่ซื่ออ่อน ทำตัวน่ารักต่อเพศชายคือแมว
 ---> เพศหญิงที่ถูกเพศชายจำกัดอิสรภาพคือนกที่ถูกเลี้ยงในกรง
 เพศหญิง – คู่อริ ---> เพศหญิงที่ไร้กำลังและควบคุมจัดการได้ง่ายคือหมู
 เพศหญิง – พ่อแม่/ ผู้ปกครอง ---> ลูกสาวที่อยู่ในปกครองของพ่อแม่/ผู้ปกครองคือลูกนกในกรง

3.3.2.5 [เพศหญิง คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์มีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ” อย่างคำเรียกชื่อ และคำแสดงพฤติกรรมของสุนัข และสัตว์ที่เกี่ยวข้องกับสุนัขอย่างเห็น เหา มาใช้กล่าวถึงเพศหญิง ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ] มีทั้งสิ้น 51 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อสัตว์ 32 ถ้อยคำ เช่น *หมา หมาข้างถนน หมาแก่ ลูกหมา หมาซี้ตลาด หมารับใช้ เห็น เห็นเหา* และคำแสดงพฤติกรรมของสุนัข 19 ถ้อยคำ เช่น *คาบไปกิน หงอย ชูหาง เลียแข้งขา หูดี จมูกดี จมูกไว ทะแกระดุก เชื่อง* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 131

ภายในห้องประชุมที่แก๊งคุณหญิงนั่งเมาท์เอามันกันอยู่ เห็นประภาพรรณเดินกลับเข้ามา ก็รีบทำเป็นประชุมกันอย่างขมุกขมนั้้น ปทุมวดี และราตรีหัวเราะเยาะประภาพรรณที่เดินเซื่องๆ จะกลับมา นั่ง “นี่ก็ได้เวลาจิบน้ำชาแล้วนะคะคุณพี่” ราตรีเอ่ย “จริงด้วย” ปทุมวดีหันไปสั่งประภาพรรณ “หล่อนไปชงชาในครัวต่อเลย เร็วๆ ด้วย!” ประภาพรรณไม่ทันนั่ง ก็ต้องเดินออกไปอีก “ว่าง่ายๆ แบบนี้ก็ดี จะได้ไม่มีปัญหา” ราตรีชม “เซื่อง เซื่องเลยคะคุณหญิง” ดวงแก้วรีบเอ่ยสนับสนุน “เซื่องเหมือนลูกหมาเลยใช้ไหมคะ คุณดวงแก้ว” ราตรีผสมโรงด้วยอีกคน

(สะใภ้รสแซบ, 5927: 13, 75)

ตัวอย่างที่ 132

“อยากไปเลียแข้งเลียขาเจ้านายใหม่ก็ไป” “เจ้านายที่ไหน? ก็แค่สัตว์เลื้อยตัวใหม่ของท่าน ก็เหมือนกับหมาแกก่าลิงจะโดนปลดระวาง เพราะลูกมันบ้าไปแว้งกัดท่าน สมควรแล้วที่ท่านจะตัดหางปล่อยวัดให้ออกไปหากินข้างทางทั้งแม่ทั้งลูก” ศิริลักษณ์ย้อนกลับ “เคยเห็นหมาเวลามันจนตรอกรีเปล่าว่าเป็นมันเป็นอย่างไรงี้” จรียาโมโหปิดภาคเครื่องตี๋มในมือของศิริลักษณ์ลงพื้นข้าวของแตกกระจาย

(คลื่นชีวิต, 6033: 18, 112)

ตัวอย่างที่ 133

รามนรีทำความสะอาดบ้านภูมิ สราญเดินนวยนาดลงมาจากบันไดมองหน้า รามนรี “ฉันทกำลังจะไปคุยกับคุณย่า เรื่องหล่อน” “คะ” “และถ้าคุยกันรู้เรื่องและตกลงกันได้” “คะ” “ก็ถึงเวลาที่

ตัวปลอมอย่างแก็ ต้องไปเตรียมเก็บข้าวของแล้วก็ไล่หัวไป ถูกต้อง
 ไหมคะ” “คะ” “เพราะที่ผ่านมามีฉันสั่งให้ลูกสะใภ้ตัวจริงอย่างหนู
 ประกายฟ้านั่งเฝ้าเพื่อรอเสียบตำแหน่งนี้ มันหมดเวลาของ
เห็บหมาอย่างหล่อน”

(เจ้าสาวเฉพาะกิจ, 5827: 13, 71)

ตัวอย่างที่ 131 ใช้คำว่า *เหมือนลูกหมา* อธิบายเพศหญิงที่มีลักษณะยอมทำตามคำสั่งโดยไม่
 ขัดขืนใดๆ ในทำนองเดียวกันกับตัวอย่างที่ 132 มีการใช้คำกริยา *เลียแข้งเลียขา* และคำเรียกว่า *หมา
 แก่* เปรียบเพศหญิงที่ปรนนิบัติเพศชายมาด้วยความซื่อสัตย์เป็นระยะเวลานานจนถึงเวลาที่แก่ตัวลง
 ไม่มีพิษสงใดๆ และกำลังจะโดนปลดระวางเพราะไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างที่ควรเป็น การ
 เปรียบนี้สะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงเป็นเหมือนลูกสุนัขหรือสุนัขแก่ที่เซื่อง ไร้พิษสงหรือไร้อำนาจใดๆ

ส่วนคำว่า *เห็บหมา* ในตัวอย่างที่ 133 นั้น โดยปกติเห็บเป็นสัตว์ตัวเบียนที่คอยเกาะหรือดูด
 เตือดสัตว์เลือดอุ่นเป็นอาหาร แต่ในที่นี้ลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบที่ถูกนำมาใช้กล่าวถึงเพศ
 หญิงคือ การมีขนาดเล็กมากของเห็บจนไม่สามารถทำให้สัตว์ที่ถูกเกาะเดือดร้อน และเมื่อนำไปผูกติด
 กับสุนัขเป็น *เห็บหมา* จึงสะท้อนถึงความต่ำต้อยน่ารังเกียจอีกด้วย ลักษณะเด่นนี้จะแตกต่างจากแบบ
 เปรียบ *เห็บ* ที่ผู้วิจัยจัดไว้ใน 3.3.2.3 มโนอุปลักษณ์ [สัตว์ดูดเลือด/ สัตว์เกาะแน่น] ซึ่งเน้นมีลักษณะ
 เด่นด้านการดูดเลือด

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ] เป็นการถ่ายโยงความหมายจาก
 วงความหมายของสัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศหญิง
 (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ (source domain)   เพศหญิง (target domain)

- สุนัข

การมีขนาดเล็ก แก็ ขี้ลาดหรือไม่มีเจ้าของ ---> ความอ่อนแอ/ ความไร้เกียรติของเพศหญิง

- เห็บ / เหา

การมีขนาดตัวที่เล็กมากจนแทบไม่มีผลต่อสัตว์ที่ถูกเกาะ ---> ความต่ำต้อยไร้อำนาจ/
 ไร้พิษสงของเพศหญิง

คู่ความสัมพันธ์ของมโนอุปลักษณะนี้สามารถเป็นได้ทั้งแบบ เพศหญิงกับเพศชาย เพศหญิงกับเจ้านาย และเพศหญิงกับคู่อริ มโนอุปลักษณะนี้สะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงที่อ่อนแอ ไร้อำนาจหรือต่ำต้อยนั้นเปรียบเป็นสัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ ย่อมดูไร้เกียรติและไร้ค่า สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์	มุมมอง
• สุนัข	
เพศหญิง – เพศชาย	---> เพศหญิงที่ไร้เกียรติหรืออ่อนแอคือสุนัขที่ไร้พิษสง/ น่ารังเกียจ
เพศหญิง – คู่อริ	---> เพศหญิงที่ไร้ความสามารถคือสุนัขที่ไร้พิษสง/ น่ารังเกียจ
• เห็น/ เหา	
เพศหญิง – คู่อริ	---> เพศหญิงที่ต่ำต้อย ไร้ความสามารถ/ ไร้พิษสงคือเห็บเหา

3.3.2.6 [เพศหญิง คือ สัตว์มีพิษ]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์มีการนำคำที่ใช้ในความหมายของ “สัตว์มีพิษ” อย่างคำเรียกชื่องูพิษหลายชนิดและคำแสดงพฤติกรรมโดยนำลักษณะ “ความเป็นอันตรายและไวใจไม่ได้” ของงูพิษมาใช้กล่าวถึงเพศหญิง ถ้อยคำอุปลักษณะที่สะท้อนมโนอุปลักษณะ [เพศหญิง คือ สัตว์มีพิษ] มีทั้งสิ้น 48 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อหรือส่วนต่างๆ ของงูพิษ 35 ถ้อยคำ เช่น อสรพิษ งูพิษ งูเห่า งูจงอาง งูเขียวหางไหม้ สัตว์เลื้อยคลาน และคำแสดงพฤติกรรมของงูพิษ 13 ถ้อยคำ เช่น แวงกัด ผก ฟันพิษ พิษร้าย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 134

ลักขณา: คุณหญิง คุณหญิงจะด่าจะตีสักยังงี้ก็ได้นะเจ้าคะ อย่าไล่เราสองคนแม่ลูกออกจากบ้านเลยนะคะ ลักไม่ยากให้แม่ลำบากคะ

คุณหญิงทับทิม: ไม่มีประโยชน์ เมตตางูพิษอย่างแก วันหนึ่งแกก็มาฟันพิษใส่ฉัน

(เงาโศก, 5931: 1, 7)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตัวอย่างที่ 135

พะยอมชี้ “ดอกเป็ยก็เกินกฎหมายเขากำหนด เป็นความกันไปกี้
แพ้เปล่าๆ แม่” “พวกมึงเป็นอะไรกันไปหมด ไม่มีใครเข้าข้างกูซึก
คน กูเจ็บขนาดนี้ก็เพราะหาเงินมาให้พวกมึงล้างผลาญกันนั่น
แหละ” พะยอมปราม “ใจเย็นๆ ก่อนแม่ ใส่หูยกใส่ยาก่อน เดี่ยว
ค่อยว่ากัน...ยาหม่องไปไหนเนี่ย ยงยุทธไปดูในรถย่าชี” ยงยุทธ
เดินออกไป “เจ็บใจจริงๆ อีพวกงูเห่า...ช่วยเหลือเจ๊อจามันมา
มัน แว้งกั๊ดจนได้ เจ็บใจ”

(สุดแค้นแสนรัก, 5833: 15, 105)

ตัวอย่างที่ 136

“โห คุณนาย เกิดเรื่องใหญ่ยักษ์ โทรมไปก็มารับ แถมยังปิดเครื่องอีก
ต่างหาก แล้วจะให้เบอร์ไว้โทรรายงานทำไมกันวะเนี่ย” นิดปิด
เครื่องแล้ว เดินอารมณ์เสียออกไป เกากับถวิล คุษกัน “เห็นรียัง
ว่าที่แท้สินัด อึ้งเซียวหางไหม้ มันคอยเป็นสายสืบสารระแน
ให้คุณสรอายุ อย่างที่ฉันคิดไว้จริงๆ”

(เจ้าสาวเฉพาะกิจ, 5827: 5, 30)

งูจัดเป็นสัตว์เลื้อยคลาน มีทั้งชนิดที่มีพิษและไม่มีพิษ งูมีพิษจะใช้พิษในการสังหารเหยื่อจึงถือเป็นสัตว์ที่อันตรายและไม่สามารถฝึกฝนให้เชื่อใจได้ จากตัวอย่างที่ 134-136 มีการใช้คำเรียกรวมว่า งูพิษ และคำระบุชนิดว่า งูเห่า และ งูเซียวหางไหม้ เมื่อใช้ร่วมกับคำแสดงกิริยาอาการของงู เช่น พันพิษ และ แว้งกั๊ด ซึ่งเป็นอาการที่งูเลื้อยผ่านไปแล้วแต่เอี้ยวคอหันกลับไปฉกเหยื่ออย่างรวดเร็วและปล่อยพิษเข้าทำร้ายเหยื่อนั้น ลักษณะเด่นที่ถูกถ่ายโยงจากแบบเปรียบนี้สู่เพศหญิงคือ ความไวใจไม่ได้จากลักษณะการแว้งกลับมากัดเหยื่อและความมีพิษร้ายแรงของงู

จากข้อมูลที่พบ มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์มีพิษ] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสัตว์มีพิษ (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศหญิง (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สัตว์มีพิษ (source domain)

เพศหญิง (target domain)

• งูพิษ

พิษร้ายแรงของงู	--->	เล่ห์เหลี่ยมและความร้ายกาจของเพศหญิง
เลี้ยงไม่เชื่อง	--->	ความไม่น่าไว้วางใจของเพศหญิง
พฤติกรรมแว้งคอมากัดของงู	--->	การทรยศหักหลัง / การทำร้ายผู้มีบุญคุณหรือคู่อริ
เหยื่อ	--->	เพศชาย/ ผู้มีพระคุณ/ คู่อริ

คู่ความสัมพันธ์ของมโนอุปลักษณ์นี้สามารถเป็นได้ทั้งแบบ เพศหญิงกับเพศชาย เพศหญิงกับผู้มีพระคุณ และเพศหญิงกับคู่อริ มโนอุปลักษณ์นี้สะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงที่มีเล่ห์เหลี่ยม ไม่ซื่อสัตย์ ไม่น่าไว้วางใจเพราะอาจทรยศหักหลัง ทำร้ายเพศชาย ผู้มีพระคุณหรือคู่อริได้เสมือนนั้นเปรียบเหมือนสัตว์มีพิษ โดยเฉพาะงูพิษ สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์

มุมมอง

เพศหญิง – เพศชาย	--->	เพศหญิงที่มีไว้วางใจไม่ได้ ไม่ซื่อสัตย์คืองูพิษ
เพศหญิง – ผู้มีพระคุณ	--->	เพศหญิงที่ทรยศหักหลังผู้มีพระคุณคืองูพิษ
เพศหญิง – คู่อริ	--->	เพศหญิงมีเล่ห์เหลี่ยม ลอบทำร้ายอริโดยไม่รู้ตัวคืองูพิษ

3.3.2.7 [เพศหญิง คือ สัตว์นักล้า]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีการนำคำที่ใช้ในความหมายของ “สัตว์นักล้า” อย่างคำเรียกชื่อสัตว์นักล้าหลากหลายชนิด และคำแสดงพฤติกรรม/ คำที่เกี่ยวข้องกับสัตว์นักล้าซึ่งมีลักษณะดุร้ายเพื่อกล่าวถึงเพศหญิง ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์นักล้า] มีทั้งสิ้น 36 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อสัตว์ 16 ถ้อยคำ เช่น เลื้อ แม่เลื้อ นางเลื้อ ราชนีห์ นางจิ้งจอก ปลาฉลาม อีกร้าง และคำแสดงพฤติกรรม/ คำที่เกี่ยวข้องกับสัตว์นักล้า 20 ถ้อยคำ เช่น หาเหยื่อ จับเหยื่อ ตะครุบเหยื่อ เขี้ยวเล็บ จิกทิ้ง รุมทิ้ง งาบ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 137

ป่าของแก้ว: ไล่ล่า แรดเจียบ มาเจียบๆ ฟาดเรียบนะโว้ย อย่าง
เอ็งนะดูแล้วเหมือนนางเลื้อ แต่พออ้าปากร้องออกมาล่ะก็ เมี้ยวๆ

ตัวอย่างที่ 140

ธมจับไหล่ดารินให้หันมาคุยกับตัวเอง "อยากได้ปลาตัวใหญ่ มันก็
ต้องใจเย็น ต้องรู้จักรอ ประวิงเวลาให้มันตายใจ รู้ไหม" "นั่นหรือ
ถ้ายัยนั่นเป็นปลา คงเป็นปลาฉลามมัง" "เชื่อฉัน ยัยเด็กนั่นอาจจะ
ซี้หุ่ดหิดิต แต่ไม่ประสีประสา อย่าไปซัดใจ ต้องใจเย็นรอจ้งหะ
แล้วค่อยตะครุบ ฉลามมันอาจจะดุร้ายแต่ถ้าจับได้มันก็คุ้มที่จะลอง
ไม่ใช่รีไรายนี้ฉันกะเก็บกินยาว" ธมยิ้มเจ้าเล่ห์ ดารินนิ้วหน้าไม่
ไวใจนัก

(เพลิงพาย, 5827: 8, 35)

ตัวอย่างที่ 139 ใช้คำว่า นิ่งจ้งจอก กล่าวถึงเพศหญิงว่ามีลักษณะนิสัยเจ้าเล่ห์ หลอกลวงเพศ
ชายให้ตกเป็นเหยื่อมามากมาย ส่วนตัวอย่างที่ 140 เปรียบเพศหญิงที่มีนิสัยร้ายกาจว่าเป็นเหมือน
ปลาฉลาม ซึ่งเป็นปลาที่มีลักษณะอย่างสัตว์นักล่าคอยทำร้ายเหยื่อ

ตัวอย่างที่ 141

เหมือนแรงที่คอยแหย่เหยื่อ
เมื่อตอนเวลาเจ้าของตายใจ
คล้ายๆ พวกตัวอะไร ที่แอบเข้าไปแทงข้างหลัง
ฉันไม่คิดว่าเธอจะเป็น เป็นคนที่น่าชิงชัง
ไม่ทันระวัง ไม่คิดระแวง
ความแรงของใครว่าสุด
ฉันพูดได้เลยห่างชั้นเธอไกล
คงค้นถึงชั่วหัวใจ ถึงหักหลังกันเองแบบนี้
ฉันไม่รู้จะพูดยังไง แต่ใครก็ชอบกินฟรี
แต่วันนี้ หลักฐานมันคงฝังใน

(แรง – ดั่ง พันกร บุญยะจินดา, 5905: 198)

ตัวอย่างที่ 141 ใช้แบบเปรียบเทียบ *แรง* กล่าวถึงเพศหญิงที่มีพฤติกรรมคอยแย่งเพศชายว่า เหมือนกับ*แรง*ที่จ้องรุมจิกทั้งเหยื่อ นอกจากนี้ยังมีการใช้คำกริยา *จับเหยื่อ* เพื่อกล่าวเกี่ยวกับเพศหญิงที่มีพฤติกรรมไล่ล่าเพศชายที่ฐานะดี ดังในตัวอย่างถัดไป

ตัวอย่างที่ 142

*ดวงแก้ว*แบมือขอเงินที่เสียให้แพนไว้แต่แพนกลับหยิบแหวนวงที่
ดวงแก้วคิดจะซื้อจากร้านแล้วเป็นเรื่องส่งให้แทน “อยากได้นัก
ไม่ใช่เธอ” ดวงแก้วรับแหวนไป จากแพนแล้วยิ้มกว้างดีใจมาก
“ดีมาก ลูกรักของแม่ แต่งตัวให้สวยที่สุดเลยนะ เราจะจับเหยื่อ
รายใหญ่กัน...” “จัดให้ แม่จ๋า”

(สะใภ้สแซบ, 5927: 2, 8)

จากตัวอย่างที่ 137-142 การใช้คำที่อยู่ในวงความหมายของสัตว์นักล่าหลากหลายชนิด แต่ล้วนเป็นสัตว์นักล่าที่ดุร้ายและน่าหวาดกลัวอย่างคำว่า *นางเสือ* *ราชสีห์* *นังจิ้งจอก* *ปลาฉลาม* และ*อีแร้ง* ประกอบกับใช้คำแสดงกิริยาอาการของสัตว์นักล่าในขณะที่ล่าเหยื่อ เช่น *จับเหยื่อ* มาใช้กล่าวถึงเพศหญิง ลักษณะเด่นที่ถูกถ่ายโยงจากแบบเปรียบสู่เพศหญิงคือ ความดุร้าย ลักษณะพฤติกรรมการออกล่าเหยื่อ และความเจ้าเล่ห์หน้าเกรงขามของสัตว์นักล่า

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์นักล่า] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสัตว์นักล่า (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศหญิง (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สัตว์นักล่า (source domain)		เพศหญิง (target domain)
ความดุร้ายของสัตว์นักล่า	--->	ความโหดร้าย/ ร้ายกาจของเพศหญิง
พฤติกรรมในการล่าเหยื่อของสัตว์นักล่า	--->	พฤติกรรมออกล่าเพศชายของเพศหญิง
เหยื่อ	--->	เพศชาย / ศัตรูคู่อริ

คู่ความสัมพันธ์ของมโนอุปลักษณ์นี้สามารถเป็นได้ทั้งแบบ เพศหญิงกับเพศชาย และเพศหญิงกับศัตรูคู่อริ มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงที่มีลักษณะนิสัยโหดร้าย หรืออาจมีพฤติกรรมร้ายกาจต่อเพศชายหรือคู่อรินั้นเปรียบเหมือนสัตว์นักล่าที่ดุร้าย ผู้วิจัยสังเกตุว่า มโน

อุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์นรก] นี้จะเน้นลักษณะเด่นของพฤติกรรมในการไล่ล่าเหยื่อหรือความน่ากลัวน่าเกรงขามของสัตว์นรก ในขณะที่มีโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์นรก] จะเน้นมีลักษณะเด่นของความดุร้ายและพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของสัตว์นรก สรุปลักษณะความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์

มุมมอง

เพศหญิง – เพศชาย --->เพศหญิงที่โหดร้าย ร้ายกาจหรือไล่จับเพศชายคือสัตว์นรก

เพศหญิง – คู่อริ --->เพศหญิงที่โหดร้าย ร้ายกาจและเป็นอันตรายต่อคู่อริคือสัตว์นรก

3.3.2.8 [เพศหญิง คือ สัตว์นรก/ เหยื่อ]

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะมีการนำคำที่ใช้ในความหมายของ “สัตว์นรก/ เหยื่อ” โดยเชื่อมโยงลักษณะ “การตกเป็นฝ่ายผู้ถูกรังแก” มาใช้กล่าวถึงเพศหญิง ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์นรก/ เหยื่อ] มีทั้งสิ้น 21 ถ้อยคำ เป็นคำแสดงพฤติกรรมของเหยื่อทั้งหมด เช่น เป็นเหยื่อ และติดกับ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 143

“แต่รสเป็นหวังยาเล็กกะคะ อย่างก่อกรรมทำบาปอีกเลย” “เก็บความหวังไยไว้หวังตัวเธอเหอะ จำคำฉันเอาไว้เนะแม่รส คนพวกนั้นมันหน้าเนื้อใจเสือ ซักวันเธอนั่นล่ะที่จะตกเป็นเหยื่อของมัน ถ้าไม่ยอมมีจุดจบอย่างฉัน อย่าได้ใจอ่อนกับพวกมันเด็ดขาด”

(บาปบรรพกาล, 5927: 8, 34)

ตัวอย่างที่ 144

เกษณีย์เดินกระหิมียิ้มเยาะออกมาจากบ่อน เสีย่เข้าตามมาส่งที่รถ “มือขึ้นมากๆ นะคุณเกษ ถ้ามือขึ้นแบบนี้ทุกครั้ง ผมพังแน่” “คนเรานั้นก็ต้องมีโชคบ้างสิคะเสีย่ จะให้ชวยอยู่อย่างเดียวได้อย่างไร” “แล้วต้องกลับมาหาผมอีกนะ ยังมีอีกหลายอย่างให้เสีย่

แล้วผมจะสอนให้” “ซันกลับมาแน่ ได้เงินง่ายๆ แบบนี้ ซันชอบ”
 เกษณีย์ขึ้นรถขับออกไป ลูกน้องรีบบอกเสีย “มันติดกับเราแล้ว
 ครับเสีย”

(เกมพยาบาท, 6027: 18, 94)

จากตัวอย่างที่ 143 มีการกล่าวถึงเพื่อตักเตือนโดยเปรียบเพศหญิงว่า เป็นเหยื่อที่กำลังถูก
 เพศชายซึ่งในที่นี้ตัวละครเรียกว่า พวกหน้าเนื่อใจเสีย หลอกล่อให้ตายใจ ส่วนตัวอย่างที่ 144 ใช้คำ
 ว่า ติดกับ กล่าวถึงเพศหญิงที่กำลังถูกฝ่ายชายซึ่งเป็นเจ้าของบ่อนการพนันวางแผนล่อให้ติดใจและ
 กลับมาเล่นการพนันอีกครั้งหนึ่ง

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์ถูกล่า/ เหยื่อ] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวง
 ความหมายของสัตว์ถูกล่า/ เหยื่อ (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศหญิง (target
 domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สัตว์ถูกล่า/ เหยื่อ (source domain)	เพศหญิง (target domain)
สัตว์ถูกล่าโดยตรง/ ถูกใช้เป็นเหยื่อล่อ	---> เพศหญิงที่ถูกล่าโดยตรง/ ถูกใช้ล่อเหยื่อ
สัตว์นักล่า	---> เพศชายหรือคู่อริ
กับดัก	---> กลอุบายที่วางไว้

ผู้วิจัยพบว่า มโนอุปลักษณ์กลุ่มนี้จะไม่สามารถระบุแบบเปรียบเทียบได้โดยตรงว่า เพศหญิงที่ถูก
 กล่าวถึงเป็นสัตว์ชนิดใด มีขนาดใหญ่หรือเล็ก แต่ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการใช้คำที่เกี่ยวกับวงความหมาย
 ของการล่าสัตว์ มโนอุปลักษณ์นี้สะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงเป็นเหยื่อของเพศชายหรือคู่อริ สรุปคู่
 ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์	มุมมอง
เพศหญิง – เพศชาย--->	เพศหญิงที่ถูกล่า/ ถูกกระทำจากเพศชายคือสัตว์ถูกล่า/ เหยื่อ
เพศหญิง – คู่อริ --->	เพศหญิงที่ถูกล่า/ ถูกกระทำจากคู่อริคือสัตว์ถูกล่า/ เหยื่อ

3.3.3 [เพศหญิง คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล]

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล” มาใช้เป็นแบบเปรียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain (เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศหญิง” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain (โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “ความไร้ประโยชน์ สกปรกน่าขยะแขยง และควรกำจัดให้หมดไป” ของสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูลกับเพศหญิง

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมี ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล] มีทั้งสิ้น 387 ถ้อยคำ เช่น *สิ่งปฏิกูล ขยะ สวะ ชี้อาจมผ้าขี้ริ้ว เชื้อโรค ล้วม กระโถน ถังขยะ เขี่ย เขี่ยทิ้ง เขี่ยไป กำจัด ทิ้ง ทิ้งขว้าง เท ขยะแขยง ของเน่าเน่า เน่าเฟะ* ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 145

เพื่อนคนไหนก็ด่าว่าแฟนของมึงจะพาจน
แต่เพื่อนแม่งไม่เข้าใจตรรกะของแมลงวันกับ**อาจม**
ใครเห็น**สิ่งปฏิกูล**แต่กูมองเห็นแต่แสงประกาย
ถ้าบัวมันมีสีเหล่า กูคงเป็นบัวชั้นบาดาล
เหมือนปล่อยให้มน้ำตา มันชะล้างอายไลเนอร์
กินหญ้าชะบั้งก็ดี อย่างน้อยก็มีแร่ธาตุไฟเบอร์...

(เธอเลว – เสือโคร่ง Feat. กอล์ฟ พิกุลเขียว, 5811: 21)

ตัวอย่างนี้เน้นร้องเพศชายกล่าวถึงคนรักเพศหญิงที่เพื่อนฝูงต่างเตือนว่า เป็นคนนิสัยไม่ดีโดยเปรียบกับ *อาจม* และ *สิ่งปฏิกูล* แต่ฝ่ายชายกลับมองไม่ออก ตัวอย่างที่ 146 ก็เป็นไปในทำนองเดียวกันคือ การกล่าวถึงเพศหญิงที่มีนิสัยแย่ว่า เป็นเหมือน *สวะสังคม* ที่ควรถูกกำจัดให้หมดไป

ตัวอย่างที่ 146

ฟ้าจใจหันหน้าเข้าหาทางกลอง “จริงๆ แล้ว ฟ้ายังพูดแสดงความยินดีกับดาวไม่หมดเลย เพราะเห็นว่าดาวเองก็กำลังจะมีข่าวดีอีกนี่นา” “ไม่เป็นไรหรอกจะฟ้า เอาเวลาสนใจเรื่องคนอื่น ไปสนใจเรื่องตัวเองดีกว่า ไม่กลัวโรคจิตมันมาฆ่าแล้วหรือไง อยากให้ตำรวจจับคนร้ายได้เร็วๆ พวกสวะสังคมจะได้ถูกกำจัดไปให้พ้นๆ ชะที” ดาวหิ้วกระเป๋าแล้วกระแทกไหล่ฟ้าเดินออกไปนอกห้องทันที

(มงกุฎริชยา, 5827: 21, 55)

ตัวอย่างที่ 147

“ฉันไม่อยากจะเชื่อเลย ว่าลูกชายที่ฉันเลี้ยงมา สั่งสอนให้มีความเป็นสุภาพบุรุษ จะทำเรื่องอัปปรีย์อย่างนี้!” คุณหญิงสุดใจเอ่ยอย่างเสียใจผิดหวัง “ใจเย็นๆ คุณหญิง” พลเรือเอกภักทรเอ่ยปลอบภรรยา คุณหญิงสุดใจยังโวยไต่ว่าสุเทพ “ผู้หญิงคนนั้นไม่ต่างจาก ส้วมที่ถูกคนใช้แล้วนับไม่ถ้วน! แยกไปแต่จะต้องมันได้ยังไง! แยกไม่รู้สักขยะแขยง ทุเรศตัวเองบ้างเลยเธอ! หรือมันยั่วแก! มอมยาแก!” คุณหญิงสุดใจเข้าไปผลักไหล่สุเทพอย่างแรง ระบายความโกรธ “บอกฉันมา! ฉันจะไปจัดการมัน! บอกฉันมา!”

(บัลลังก์เมฆ, 5831: 18, 111)

ตัวอย่างนี้ เป็นการกล่าวถึงเพศหญิงผู้เป็นว่าที่ลูกสะใภ้ว่า เหมือนกับส้วมที่ถูกคนใช้มามาก เพราะมีความสัมพันธ์หรือผ่านการคบหากับผู้ชายมาหลายตา ทำให้แปดเปื้อนและน่าขยะแขยง ส่วนตัวอย่างถัดไป เพศหญิงอธิบายถึงเพศหญิงด้วยกันเองว่า ก่อนคบกันเพศชายจะยกย่องทะนุถนอมราวกับผู้หญิงเป็นรเพชรที่มีค่า แต่เมื่อได้มีเพศสัมพันธ์กันแล้ว เพศชายกลับไม่ต้องการและเขี่ยทิ้ง ราวกับ ขี้ที่ติดอยู่ตรงซอกกรองเท้า

ตัวอย่างที่ 148

รำพร: ชั้นว่าชั้นเลือกผู้ชายดีแล้วนะ แต่ชั้นก็พลาด ไอ้พวกผู้ชาย
 เนี่ยชอบว่าผู้หญิงต่อแหล แต่ตัวพวกมันอะต่อแหลยิ่งกว่าอีก ที่
 ก่อนคบกันนะทะนุถนอมเรา ทำอย่างกับเราเป็นเพชร แต่พอได้เรา
 แล้วเนี่ยก็เขี่ยทิ้ง เขี่ยเหมือนเขี่ยชื้อออกจากชอกรองเท้ามันนะ
 แหละ

(ป่ากามเทพ, 6025: 1, 14)

ตัวอย่างที่ 149

แม่ค้า: ชั้นก็พูดไปตามทิวที่เค้าออก ใครๆ เค้าก็รู้กันทั้งประเทศว่า
 ลูกแกอะ ถูกผู้ชายทิ้ง
 นุกูล: แล้วพวกแกไม่คิดบ้างรีไร ว่าลูกสาวชั้นอะเป็นฝ่ายทิ้งผู้ชาย
 บ้าง โถเอ๊ย! นี่เข้าใจผิดอะ เข้าใจกันซะใหม่ด้วยนะ
 แม่ค้า: โอ๊ย! แม่ นุกูล ผู้ชายอะเค้าออกมาประกาศกันโครมๆ ว่า
ทิ้งลูกแก แกไม่ต้องมาโกหกเลยว่าคุณเป็นคนทิ้งเค้า ถ้าดีจริงอะ
 นะเค้าไม่ถูกทิ้งกันหรอกเว้ย... มึงดูไว้นะอีกคนถูกผู้ชายทิ้ง อีกคนที่
 ผู้ชายไม่เอา คุณนักคุยหนาว่าดียังงั้นดียังงั้น ถ้าดีจริงอะคงไม่ถูก
 ถีบกระเด็นยังงั้นหรือไว้ย

(ทรายยิ้มสิ, 6027: 14, 117)

ตัวอย่างที่ 150

ให้เขาหมดใจ เขานั้นยังไม่สนใจ
 แม้พยายามทุ่มเทชีวิตให้ไป
 ให้เขาหมดใจ แต่ไม่รู้ว่าเขาหมดใจ
 คงถึงเวลาต้องรักตัวเองสักที
 ปาดน้ำตาแล้วฟังฉัน คนที่เฝ้าดูเธอซ้ำ
 เห็นทุกครั้ง ซ้ำแบบนั้น มันไม่โอเค
 หากเขาไม่รัก เธอควรหยุดพัก

ทุ่มเทมากแค่ไหน เธอก็โดนเขา
 เพราะเธอ ควรเจอคนที่ดีกว่า
 เพราะเธอ เป็นคนที่มีค่า
 แต่เธอ เก็บเอาหัวใจคืนมา กลับมาเพื่อรักตัวเอง

(รักตัวเอง – ROOM 39, 6008: 159)

จากตัวอย่างที่ 145-150 มีการใช้คำนามอย่างคำว่า *อาจม สิ่งปฏิภูล สวะสังคม สัวม และซี* ตามลำดับ นอกจากนั้นยังใช้คำกริยาอย่าง *กำจัด ขยะแขยง เชี่ยทิ้ง ถูกทิ้ง และโดนเท* ซึ่งเหล่านี้ล้วนเป็นการนำคำเกี่ยวกับสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิภูลมากล่าวถึงเพศหญิง ลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบนี้คือ ความสกปรกและน่าขยะแขยง ความไม่เป็นที่ต้องการ ต้องทิ้งหรือกำจัดให้หมดไป

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิภูล] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิภูล (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศหญิง (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิภูล (source domain)		เพศหญิง (target domain)
ความไร้ประโยชน์ของสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิภูล	---	ความไร้ค่าของเพศหญิง
ความน่าขยะแขยงของสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิภูล	---	ความน่ารังเกียจของเพศหญิง
การกระทำที่มีต่อสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิภูล (เชี่ย ขว้าง เท ทิ้ง กำจัด ฯลฯ)	---	พฤติกรรมที่มีต่อเพศหญิง (รังเกียจ ขยะแขยง ทำให้หมดไป)

มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงที่ไร้ประโยชน์หรือไร้ค่าต่อเพศชายหรือไม่ได้เป็นคนดีของสังคมนั้นแล้ว ก็จะไม่เป็นที่ต้องการ อาจถูกรังเกียจ ขยะแขยง ไปจนกระทั่งถูกทิ้งหรือถูกกำจัดให้หมดไป สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์		มุมมอง
เพศหญิง – เพศชาย	---	เพศหญิงที่ไร้ค่า/ น่ารังเกียจต่อเพศชายคือสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิภูล
	---	เพศหญิงที่ผ่านการมีเพศสัมพันธ์มากคือสัวม
เพศหญิง – สังคม	---	เพศหญิงที่เป็นคนไม่ดีคือขยะหรือสิ่งสกปรกของสังคม

3.3.4 [เพศหญิง คือ อมนุษย์]

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ อมนุษย์] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “อมนุษย์” มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศหญิง” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “บุคลิกภายนอกหรือลักษณะนิสัยและพฤติกรรม” บางประการของอมนุษย์กับเพศหญิง

คำว่า อมนุษย์ หมายถึง ผู้ที่มีโฉมมนุษย์ หมายถึงรวมทั้งเทวดา พรหม สัตว์นรก เปรต อสุรกาย ภูตผีปีศาจ เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542: 1333 (จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ อมนุษย์] ทั้งหมด 253 ถ้อยคำ ผู้วิจัยจำแนกเป็นมโนอุปลักษณ์ 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ [เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] และ [เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่ายดี] โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.3.4.1 [เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย]

จากข้อมูลมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “อมนุษย์ฝ่ายร้าย” อย่างคำเรียกและคำแสดงพฤติกรรมโดยเชื่อมโยงลักษณะของอมนุษย์ที่มักสร้างความเดือดร้อนต่อผู้อื่นมาใช้กล่าวถึงเพศหญิง ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] มีทั้งสิ้น 157 ถ้อยคำ เช่น มาร นางมาร นางมารร้าย แม่เมด ยักษ์ ผี ผีแม่ม่าย ภูตผี อีผีบ้า ปีศาจ เปรต ผีเปรต ผีห่า สัมภเวสี เจ้ากรรมนายเวร ฤทธิ์ เสก มี/ใช้เวทมนตร์ ร่ายมนต์ หลอก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 151

รำพร: ชั้นก็จะเก็บแก้วให้ทรมานเล่นไป แล้วก็ไว้คอยเตือนสติชั้น

ด้วยว่าครั้งหนึ่งชั้นเคยเห็นตัวเงินตัวทองเป็นเทพบุตร

สดมภ์: ก็เพราะว่าเธอกับชั้นมันศีลเสมอกันไง เธอเคยเห็นหมา

อย่างชั้นเป็นเทพบุตร ส่วนชั้นก็เคยเห็นนางมารอย่างเธอเป็น

นางฟ้า

(ป่ากามเทพ, 6025: 2, 18)

ตัวอย่างที่ 152

“ถึงเขาจะโมโหอย่างไรเขาก็ไม่เคยพูดจาทำร้ายจิตใจฉัน เขา
กล่าวหาว่าฉันเป็นคนไม่ดีทำเหมือนฉันเป็นแม่มด เป็นนังมารร้าย
ที่คอยรังแกผู้หญิงคนนั้น ฉันไม่เหลือใครอีกแล้วนะگان ทั้งลูกทั้ง
ผัวก็ต่างไปหลงรักนังนั่นกันหมด” นลินีปล่อยโฮอย่างหมดความอด
กลั้น มณีกาญจน์ได้แต่ลูบหลังอย่างให้กำลังใจ

(ทะเลไฟ, 5935: 12, 56)

ตัวอย่างที่ 153

ทำไมเธอต้องยิ้ม ทุกที่ที่เดินสวนกัน
ทำไมเธอต้องหวาน ทุกคำที่เอ่ยวาจา
ทำไมเธอต้องซึ้ง เวลาที่ฉันมองตา ฉันจะบ้า.. อยู่แล้ว
เหมือนเธอมีเวทมนตร์ ทำให้ใจฉันอ่อน รู้ไหมเธอว่าใครเดือดร้อน
ฉันแพ้ทางคนอย่างเธอ มันเอาแต่เพื่อ ไม่กิน ไม่นอน
อยากบอกเธอสักครั้ง โปรดเถอะนะขอวอน
หยุดน่ารักได้ไหม ใจฉันกำลังละลาย โว...

(แพ้ทาง – ลาบานูน, 5902: 265)

ตัวอย่างที่ 154

อัคราบพระหลังจากสวดมนต์เสร็จ อูไรนั่งสอเยลื้ออยู่มูมึง วาง
เสื่อลงเบือๆ เซ็งๆ “สวดมนต์แล้วอย่าลืมแม่เมตตาด้วยนะ” “แม่
ให้สัมภเวสีที่ไหนก็คงได้รับ แต่ฉันว่า ผีเปรตอย่างยัยแยม่นะคงไม่
รับส่วนบุญจากเราหรอกแม่” “เราไม่คิดร้ายจองเวรกับใครก็จบ
อูไรเอ๊ย”

(สุดแค้นแสนรัก, 5833: 2, 11)

จากตัวอย่างที่ 151-154 มีการใช้คำเรียกมนุษย์ เช่น นางมาร แม่มด นังมารร้าย และ ผี
เปรต นอกจากนั้นยังมีคำที่เกี่ยวข้อง เช่น รับส่วนบุญ มีเวทมนตร์ ตัวอย่างที่ 151-153 เปรียบเพศ

มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงที่นิสัยไม่ดี เช่น เป็นจอมวางแผน มีเล่ห์เหลี่ยม กลอุบาย คอยขัดขวางหรือสร้างความเดือดร้อนทั้งทางกายและใจแก่ผู้อื่นนั้นเหมือนมนุษย์ฝ่ายร้ายที่ควรหลีกเลี่ยงให้ห่างไกล

3.3.4.2 [เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่ายดี]

จากข้อมูลมีการนำคำที่ใช้ในความหมายของ “อมนุษย์ฝ่ายดี” โดยเชื่อมโยงลักษณะบุคลิก ภายนอกที่รูปร่างหน้าตาสวยงาม และลักษณะนิสัยที่ดีหรือพฤติกรรมที่น่าชื่นชมมาใช้กล่าวถึงเพศหญิง ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่ายดี] มีทั้งสิ้น 96 ถ้อยคำ เช่น นางฟ้า นางฟ้านางสวรรค์ เทพธิดา เทพี แม่พระ เสก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 155

“ผมต่างหากละครับที่ต้องขอบคุณคุณหมอมือที่ให้เกิดริ้วรอยกับผม หลังจากนั้นเราอาจจะได้เจอหรือไม่ได้เจอกันอีก แต่ผมจะจำไปจนวันตายว่า คืนนี้ผมได้เต้นรำกับผู้หญิงที่สวยงามที่สุด...ผู้หญิงสวยเหมือนนางฟ้าที่ชื่อว่า ผู้กองฉวีผ่อง” ผู้กองฉวีผ่องเขินอาย พันยืมปลื้ม พาผู้กองแสนสวยเต้นพลี้อลอยละล่องไปกับเสียงดนตรี

(ผู้กองยอดรัก, 5833: 5, 22)

ตัวอย่างที่ 156

อยากบอกความจริงให้เธอรู้ ไม่เคยจะคิดว่าเราทั้งคู่ นั้นจะได้เจอ ได้มาแลกเบอร์ ฉันทเองได้แต่เหม่อมองเธอ อยู่ตรงนั้น อาจเป็นบัญชาจากสวรรค์ ที่ดลให้เราได้พานพบกัน สายตาสัมผัส หัวใจไหวหวั่น แต่แรกพบเจอกัน ในวันนี้ แคंपบเจอเธอ (โอ้เธอช่างงามต้องตา รวากับนางฟ้า หรือเทพธิดา) ก็เก็บไปฝันละเมอ สายตาเธอ โอ้ยิ้มของเธอ ที่ทำให้ฉันหัวใจ หวั่นไหว

อย่าทำให้ฉันฝันแก้อ - วิตติวัต พันธรักษ์ feat.

วินัย พันธรักษ์, 5912: 6)

ตัวอย่างที่ 157

*เป็นคนธรรมดา ไปรักนางฟ้า ต้องซ้ำต้องมีน้ำตา
 ห่างไกลสักเท่าไร ไม่เคยจำ ยังเปลวใจไปรักเธอ
 **ก็รู้ว่าตัวฉันต้อยต่ำ ตะเกียกตะกายไขว่คว้า ก็มีแต่เจ็บซ้ำ หัวใจ
 ***จำเป็นต้องลืมความรัก ที่เหมือนดั่งเส้นขนาน
 มีเพียงคำว่ารักเธอทั้งใจ คงไม่พอ
 เป็นแค่เพียงก้อนหินบนพื้นดินไร้ความหมาย
 หมดลึทึดคิดอะไร เจียมหัวใจ และท่องไว้ (ว่าเราไม่คู่ควร)

(จำเป็นต้องลืม – PARATA, 5912: 21)

ตัวอย่างที่ 158

ฤกษ์มองพิมด้วยแววตาชื่นชม “พิมรู้มั๊ย ยิ่งพื่ออยู่ใกล้พิมมากขึ้น
 เท่าไหร่ พี่ยังมั่นใจว่าพี่เลือกคู่ชีวิตไม่ผิด อ่อนโยนอ่อนหวาน พร้อม
 จะเข้าใจทุกอย่าง นางในฝันเลยนะเนี่ย” “อย่ามั่นใจไปนะคะ พิม
 ยังไม่มั่นใจในตัวเองเลย บางทีพิมอาจจะมึนงงมารซ่อนอยู่ก็ได้”
 ฤกษ์ขำ “โอเคๆ พี่จะระวังไม่ให้มารในร่างพิมไหล่ออกมาเป็น
 อันขาด! เป็นนางฟ้าของพี่แบบนี้แหละดีแล้ว”

(เพลิงบุญ, 6033: 6, 20)

ตัวอย่างที่ 159

“พวกเขาคบกันลึกซึ้งขนาดนี้ เจนดูไม่ออกได้ยังไง” เจนจिरาเอ่ย
 ขึ้นอย่างโทษตัวเอง “ถ้ารู้ว่าเขาคบกันแล้วเจนจะทำยังไง” เจตร
 ย้อนถาม “พีธิตเป็นคนดี เขาสมควรจะมีความรักดีๆ ถ้าเจนรู้ว่า
 เขารักกัน เจนจะช่วยให้เขาเข้าใจกันเร็วกว่านี้” เจนจिरาเอ่ยตอบ
 อย่างจริงจัง “ทั้งๆ ที่รู้ตัวว่าตัวเองจะต้องอกหักนะเธอ แม่พระ
 จริงๆ น้องสาวคนนี้” เจตรย้อนถามน้องสาว

(คลื่นชีวิต, 6033: 24, 129)

เชื่อมโยงลักษณะ “บุคลิกภายนอกหรือลักษณะนิสัยและพฤติกรรม” บางประการของตัวละครกับเพศหญิง

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรค [เพศหญิง คือ ตัวละคร] ทั้งสิ้น 210 ถ้อยคำ ผู้วิจัยจะนำเสนอมโนอุปสรรค 3 กลุ่มย่อย ได้แก่ [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม] และ [เพศหญิง คือ ตัวละครที่ถูกกดขี่] โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.3.5.1 [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม]

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะมีการนำคำที่ใช้ในความหมายของ “ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม” อย่างคำเรียกตัวละครและคำแสดงพฤติกรรมที่ไม่น่าชื่นชมมาใช้กล่าวถึงเพศหญิง ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรค [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] มีทั้งสิ้นจำนวน 91 ถ้อยคำ เช่น นางร้าย ตัวอิจฉา นางกากี นางกาสิ นางวันทอง ตัวร้าย ผู้ร้าย ฆาตกร โจร ขโมย คนบ้า แสดง แสดงบท แสดงละคร เล่นบท เล่นละคร ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 160

ในห้องครัว ทุกคนนั่งรวมเพื่อกินข้าวกัน ชมพู่พูดถึงแพรว “ป่าเห็นเมื่อกี้ใหม่ คุณแพรวเธอเป็นคนมีน้ำใจเนอะ ไม่ถือตัวเลย” “จริงของแก ตอนแรกฉันนี่กว่าจะเป็นผู้ดีหยิ่งๆ เหมือนพวกนางร้ายในละครซะอีก” อ้อยยังไม่ไวใจ “นางร้ายมีหลายแบบจะตายไป ป่าไม่เคยดูซีรีส์เธอ นางร้ายเกาหลีสื่อ เขาจะนิ่งๆ แต่จริงแล้วร้ายยิ่งกว่าอสรพิษ”

(มนต์รักอสูร, 5927: 12, 18)

ตัวอย่างที่ 161

ซซซชไม่สนใจหันไปเปิดประตูแต่แล้วก็ต้องตะลึงตาค้างเมื่อเห็นเสี้ยเจริญถือปืนยื่นหน้ามึงทิ้งรออยู่ “ป่า” เจิมฉัตรตกใจหันมาเสี้ยเจริญยกปืนขึ้นเล็งที่หว่างคิ้วซซซช “ไอ้ซซช!” ซซซชชักปืน

ออกมาเล็งสวนกับเสี้ยเจริญตามสัญชาตญาณ แต่มือไม้สั่น เสี้ยเจริญตะคอก “ไอ้ซ้ซมึงกล้าลองดีกับกูหรือ” “อย่างะป่า ผมต้องป้องกันตัว” “มึงป้องกันตัวเอง หรือมึงป้องกันอิกากินี” เสี้ยเจริญลดปิ่นของตัวเองลง

(ตะวันตัดบูรพา, 5831: 14, 53)

ตัวอย่างที่ 162

“ไม่ต้องมาตีหน้าซื่อ เล่นละครทำเป็นไม่รู้เรื่องหน่อยเลย คุณมันก็เลวเหมือนพ่อกับพี่ชายคุณนั่นแหละ” “อย่ามาลามปามคุณพ่อกับพี่ฉัตรนะ!!!” “คุณอยากจะกำจัดผมออกจากชีวิตคุณ แล้วไปแต่งงานกับไอ้ครุตอะไรนั่นมากนักไข่ม้อย ถึงได้หาเรื่องใส่ความผมอย่างนี้ คงกลัวผิวใหม่จะรู้เรื่องผิวเก่าละสิ”

(เกมพยาบาท, 6027: 15, 70)

ตัวอย่างที่ 163

* ฉันทเริ่มหายใจไม่ออก เมื่อ(ก็)เธอนั้นไม่เคยจะบอก
ไม่บอกเหตุผลว่าเธอนั้น ทำไมจึงเฉยชา

** บอกหน่อยต้องทำยังไง เราจึงกลับมาเป็นเหมือนเดิม
ให้เราได้กลับมาเริ่มต้นที่ความเข้าใจ

บอกกับฉัน ถ้าวันนั้น ฉันพลังพลาดอะไรลงไป
บอกหน่อยต้องทำยังไงเราจึงกลับมาเป็นเหมือนเดิม
ให้เราได้กลับมาเริ่มต้นรักกันใหม่

บอกกับฉัน โปรดเถอะนะ ให้ฉันทำยังไง
Why..Please tell me why
Why..Please tell me why

ปีบอารมณ์เข้าไปในการแสดงชิ้นของเธอ
แต่บทประพันธ์ไม่เจอว่าฉันต้องเล่นยังไง

มันเลยท้อใจ ในวันนี้ ว่าฉันต้องทำสิ่งใด (*, **)

บอก – วง KIDNAPPERS, 6011: 50)

จากตัวอย่างที่ 160-163 มีการใช้คำเรียกตัวละคร เช่น นางร้าย นางร้ายในละคร นางร้าย เกาหลี อีกาก็ โดยตัวอย่างที่ 160 กล่าวเปรียบเทียบเหตุหญิงที่มีนิสัยหยิ่งทะนงว่าเหมือนนางร้ายในละคร ไทย ซึ่งแตกต่างจากเหตุหญิงที่ภาพลักษณ์ภายนอกดูใสซื่อแต่แอบร้ายว่าเหมือนนางร้ายในละคร เกาหลี ตัวอย่างที่ 161 เป็นการใช้คำเรียกตัวละครในวรรณคดีไทย โดยเพศชายกล่าวเปรียบเทียบเหตุหญิงที่มีพฤติกรรมแอบคบชู้กับลูกน้องของตนเองว่า เหมือนนางกาก็ ส่วนตัวอย่างที่ 162 และ 163 เป็นการตำหนิเหตุหญิงที่มีลักษณะตีหน้าซื่อ แสร้งทำเป็นไม่รู้เรื่องซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่จริงใจว่าเปรียบเหมือน เล่นละคร หรือ การแสดง(ซิ่น) ซึ่งหมายถึงฉากในละครนั่นเอง ถ้อยคำเหล่านี้ เป็นการนำคำเกี่ยวกับตัวละครที่มีพฤติกรรมไม่น่าชื่นชมมากล่าวถึงเหตุหญิง

มโนอุปลักษณ์ [เหตุหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] เป็นการถ่ายโยง ความหมายจากวงความหมายของตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม (source domain) ไป ยังวงความหมายของเหตุหญิง (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม (source domain)   เหตุหญิง (target domain)

นางร้ายในละครหรือวรรณคดี	---	>	เหตุหญิง
ลักษณะนิสัยที่ไม่ดีของตัวละคร	---	>	พฤติกรรม/ การกระทำที่ไม่ดีของเหตุหญิง
การแสดงละคร	---	>	พฤติกรรมเสแสร้งหลอกลวงของเหตุหญิง

มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เหตุหญิงที่มีลักษณะนิสัยไม่ดี ไม่จริงใจ และมีพฤติกรรม เสแสร้งหลอกลวงทำให้เพศชายหรือผู้อื่นเดือดร้อนนั้นเปรียบเหมือนตัวละครที่มีบุคลิกหรือพฤติกรรม ไม่น่าชื่นชม

3.3.5.2 [เหตุหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม]

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม” อย่างคำเรียกตัวละครและคำแสดงพฤติกรรมที่น่าชื่นชมมาใช้กล่าวถึงเหตุหญิง ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เหตุหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม] มี

ทั้งสิ้นจำนวน 84 ถ้อยคำ เช่น นางเอก ผู้ช่วยนางเอก นางรอง เจ้าหญิง นางบุษบา นางงาม นางพญา
ฮีโร่ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 164

พนักงานของรพินทร์คนหนึ่งประกาศที่เชิงบันไดที่ทอดยาวลงมา
จากชั้นบน “ขอต้อนรับ แยกท่านผู้มีเกียรติเข้าสู่งานทำบุญบ้าน
ใหม่ของคุณหนูบราลี เจ้าของคนใหม่ที่บ้านศิวะเวทย์ค่ะ” บราลี
เดินลงมาในชุด ทรงผมและเครื่องเพชร ดูมีราคาราวกับเจ้าหญิง!
บุรุษชื่นชม “สวยอย่างกับเจ้าหญิงเลย”

(ปดิวิรัต, 5933: 21, 160)

ตัวอย่างที่ 165

แม่นมมาเดินกลับมาที่บ้านพัก เข็มนั่งถักแหอยู่ที่เดิม โดยมีข้าวปั้น
นั่งเล่นอยู่ข้างๆ เข็มรีบถาม “นี่แม่นม ตกลงผู้หญิงคนนั้นใช่เมีย
นายรีเปล่าวะ” “ไม่รู้เหมือนกัน รู้แต่ว่าสวยมากกก สวยอย่างกับ
นางเอกละครเลยแกเอ๊ย เดี่ยวฉันรีบไปจัดสำหรับให้เค้าก่อน” “เออ
ดีๆ แกรีบไปจัดเลย เดี่ยวฉันจะไปด้วย”

(เกมพยาบาท, 6027: 4, 29)

ตัวอย่างที่ 166

คุณหนะนางเอก ผมหนะตัวร้าย
ตอนจบ คุณก็รู้ ผมก็ต้องตาย
กลับตัวกลับใจมันก็คงไม่ทัน
ถ้าผมเป็นคนดี หนึ่งเรื่องนี้ก็คงไม่มันตะ เอาตะ
ยอมตายเพื่อคุณ ทำไรได้ ผมก็ได้แค่นี้อะตะ เนี่ยอะตะ
Spiderman กับ Mary Jane ก็ต้องอยู่ด้วยกันอะตะ
เธอมีโลกของเธอ ฉันมีโลกของฉัน
คงจะไม่มีวันที่เราจะไ้รักกัน

นิยายชายดี ก็ต้องมีวายร้าย และฉันก็รู้ดี

(วายร้าย – UrboyTJ, 5906: 165)

ตัวอย่างที่ 167

วันต่อมา ขนิษฐาอยู่ในเครื่องแต่งตัวแบบไทยเหนือที่เตรียมไปงานเลี้ยงดูงามอย่างไม่มีที่ติ ทว่าอารมณ์กลับไม่สดใส ขนิษฐาถอนใจยาว.... ที่บ้านประตุมีเสียงเคาะก่อนจะแง้มออก บุญตาเข้ามาพอเห็นขนิษฐาเข้าก็ตาโตชมไม่ขาดปาก “โอ้โห สวยจังเลยคะคุณน้อง ยังกับนางงามเลย” ขนิษฐายิ้มรับ แต่แววตาไม่ยิ้มตาม “คุณสิงห์ให้บุญตามาบอกคะ ว่าพร้อมแล้วนะคะ”

(ตามรักคืนใจ, 5933: 19, 123)

ตัวอย่างที่ 168

“เจ้าสาวเธอคะ คุณพ่อไม่ต้องเป็นห่วงหรอกคะ อร์ให้ช่างส่วนตัวพาเขาไปแต่งเสริมเต็มสวย เดี่ยวก็คงออกมาแล้วละคะ” อร์อากาลอยหน้าตอบ เรือนแก้ว แผลงใจช่างที่ไหนหรือ รสรินแต่งหน้าทำผมอยู่กับนวลพรรณในห้องยังไม่เสร็จ อร์อากาเอะใจแต่ยังไม่ทันพูดอะไร นวลพรรณตะโกนบอกทุกคนว่าเจ้าสาวมาแล้ว รสรินในชุดไทยสวยสง่า เยื้องย่างราวกับนางพญาลงมาจากบันได

(คู่ซาร์สแซบ, 6035: 6, 32)

จากตัวอย่างที่ 164-168 มีการใช้คำเรียกตัวละคร เช่น เจ้าหญิง นางเอกละคร นางเอกนางงามและ นางพญา มากล่าวถึงเพศหญิงที่มีรูปร่างหน้าตาสวยงามและมีบุคลิกภาพดี ผู้วิจัยสังเกตว่า ลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบที่ถูกขบเน้นในกลุ่มมโนอุปลักษณ์นี้ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องความงามซึ่งเป็นลักษณะหรือบุคลิกภายนอกมากกว่าลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมภายใน ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับตัวละครที่มีบุคลิกน่าชื่นชมมากล่าวถึงเพศหญิง

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศหญิง(target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม (source domain)   เพศหญิง (target domain)

นางเอกละครหรือนางเอกในวรรณคดี   --->   เพศหญิง
รูปร่างหน้าตา บุคลิกภาพที่ดีของตัวละคร   ---> รูปร่างหน้าตา บุคลิกภาพที่ดีของเพศหญิง
ลักษณะนิสัยที่ดีของตัวละคร   ---> พฤติกรรมหรือการกระทำที่ดีของเพศหญิง

มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงที่มีรูปร่างหน้าตาดี กิริยาท่าทางดีนั้นเปรียบเหมือนตัวละครที่มีบุคลิกหรือพฤติกรรมน่าชื่นชม ทั้งนี้ ผู้วิจัยมองว่ามโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ ตัวละคร] ทั้งที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมที่ไม่น่าชื่นชมและน่าชื่นชมเป็นการกล่าวเกี่ยวกับลักษณะภายนอกและพฤติกรรมของเพศหญิงโดยตรง จึงอาจไม่สามารถระบุความสัมพันธ์ได้ชัดเจนเช่นเดียวกับมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ อมุนุชย์]

3.3.5.3 [เพศหญิง คือ ตัวละครที่ถูกกดขี่]

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “ตัวละครที่ถูกกดขี่” มาใช้กล่าวถึงเพศหญิง เพื่อแสดงถึงการไร้ความสามารถ การไร้อำนาจและต้องอยู่ภายใต้การควบคุม ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ ตัวละครที่ถูกกดขี่] มีทั้งสิ้นจำนวน 35 ถ้อยคำ เช่น *นักโทษ เซลย ขี้ขำ ทาส ชินเดอเรลล่า คนใช้ อีแจ้ว* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 169

“แล้วอีกอย่างนะ ผี้อาจจะได้เงินพิเศษเพิ่มขึ้นด้วย” น้ำผึ้งเม้มปากแน่น เริ่มลั้งเล แต่ยังไม่หยิ่งในศักดิ์ศรีอยู่ “ไม่คะ น้ำฝน” “ทำไมกันล่ะ” “ถึงผี้อจะลำบาก ผี้อก็ไม่ได้จำเป็นต้องแบมือขอเงินเขาถึงขนาดต้องเอาตัวเองมาเป็นทาสรองมือรองเท้าเขาทั้งวันทั้งคืน”

(มนตรีกรสูร, 5927: 4, 5)

ตัวอย่างที่ 170

“ฉันไม่ใช่เมียเค้า” “อยู่กระตอมเดียวกัน นอนเตียงเดียวกัน ถ้าไม่ใช่ผิวเมียกันแล้วจะเป็นอะไรได้อีกละจ๊ะ” ฉัตรชบาหงุดหงิด
 “ฉันเป็นนักโทษของเค้า” “แหม...พูดอย่างนี้ สงสัยจะทะเลาะกับนายอัครคีละสิ ผิวเมียกันก็อย่างนี้ละจ๊ะ ทะเลาะกันบ้าง ดีกันบ้าง ฉันเข้าใจ...เพราะฉันก็มีผิวเหมือนกัน” แม้นมาศหัวเราะชอบใจ

(เกมพยาบาท, 6027: 4, 33)

จากตัวอย่างที่ 169-170 มีการใช้ถ้อยคำ เช่น เป็นทาสรองมือรองเท้า และ นักโทษ มากล่าวถึงเพศหญิง ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับตัวละครที่อยู่ภายใต้อำนาจหรือการควบคุมของผู้อื่นมาใช้กล่าวถึงเพศหญิง ซึ่งในตัวอย่างที่ยกมานั้นเพศหญิงตกอยู่ใต้อำนาจของพระเอกซึ่งเป็นเพศชาย

จากข้อมูลที่พบ มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ ตัวละครที่ถูกกดขี่] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของตัวละครที่ถูกกดขี่ (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศหญิง (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

ตัวละครที่ถูกกดขี่ (source domain)

เพศหญิง (target domain)

ทาส คนใช้ ขี้ข้า นักโทษ ---> เพศหญิง

ความไร้อิสระ การถูกควบคุม ---> ความไร้อำนาจ การต้องทำตามคำสั่งผู้อื่น

มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงที่ไร้อำนาจ ไร้อิสระและต้องตกอยู่ภายใต้การควบคุมของเพศชายนั้นเปรียบเหมือนตัวละครที่ถูกกดขี่ ต้องทำตามคำสั่งผู้ควบคุมโดยตลอด ผู้วิจัยพบข้อน่าสังเกตว่า [เพศชาย คือ ตัวละครที่ถูกกดขี่] จะเป็นคู่ความสัมพันธ์ระหว่างเพศชายแบบลูกน้อง – เจ้านาย ในขณะที่ [เพศหญิง คือ ตัวละครที่ถูกกดขี่] จะเป็นคู่ความสัมพันธ์ระหว่าง เพศหญิง – เพศชาย สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์

มุมมอง

เพศหญิง – เพศชาย ---> เพศหญิงอยู่ภายใต้การควบคุมของเพศชายคือตัวละครที่ถูกกดขี่

3.3.6 [เพศหญิง คือ สิ้นค้า]

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ้นค้า] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สิ้นค้า” มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศหญิง” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “การถูกซื้อขายได้ด้วยเงิน” เช่น การจับจองเลือกซื้อ การซื้อขายแลกเปลี่ยน การตีราคา การประมูลราคา ของสิ้นค้ากับเพศหญิง

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะพบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ้นค้า] ทั้งสิ้น 196 ถ้อยคำ เช่น สิ้นค้า เกรด คุณภาพต่ำ ขาย ขายตัว เลือก ไม่เลือก จอง จับจอง ตีตราจอง ซื้อ เหมา ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 171

“ทำไม่รู้จักพูดอย่างนั้น ...ถ้าแม่ไม่ต้องการรู้ แม่จะมารับรู้กลับบ้านอย่างนี้หรือลูก?” ปานรู้มองคมขวัญด้วยสายตาเยาะหยัน “ที่มาตามเพราะรักรู้...หรือรักผลประโยชน์ที่สมุทรเทวจะได้จากการที่รู้แต่งงานกับพี่เทพกันแน่คะ” “รู้” คมขวัญอึ้ง ไม่คิดว่า ปานรู้จะรู้ ปานรู้มองคมขวัญอย่างเจ็บปวด “ตกใจหรือเสียใจคะ ที่สิ้นค้าหน้าโง่คนนี่มันดันรู้ความจริง ว่าแม่แท้ๆ ใช้ตัวเองเป็น สิ้นค้าแลกกับเงิน หรือพูดง่ายๆ รู้ถูกขายเพื่อเอาเงินไปช่วยบริษัท ของแม่!”

(บัลลังก์เมฆ, 5831: 9, 77)

ตัวอย่างที่ 172

เจ้านายเอี้ย เพิ่งเคยเข้ามาที่นี่หรือเปล่า
ที่นี่มีความฝัน ที่นี่มีความกดดันของคนเหล่านั้น ข้างบนบันไดสี
แดง
ถ้าใครจะมาทิ่มแทง ก็ทิ้งเงินไว้
ที่นี่ไม่โหดร้าย เลือกตามสบายตามใจ

เจ้านายเอี้ย ต้องอะไรแบบไหน นายลองบอก

แต่ไม่มีความรัก และไม่มีความผูกพัน

สวรรค์บนนั้น มันมีแต่ความร้อนแรง

ด้วยเงินราคาไม่แพงที่นายจ่ายไหว

(บันไดสีแดง – ฮิวโก้, 6008: 128)

ตัวอย่างที่ 173

ขณะเดียวกัน ชยนต์ปลื้มที่เห็นปีกากุลหายอคติกับจิวรัวจันแล้ว เขาดึงตัวปีกากุลเข้ามากอดไว้ “ขนาดไม่ชอบ ก็ยังเอาใจช่วยจีขนาดนี้ ใจเด็ดมาก รักเปี้ยกก็ตรงนี้” “เปี้ยกไม่ใช่แม่พระ คุณก็น่าจะรู้ดี...เปี้ยกก็แค่อยากให้คุณเลิกเมาท์เรื่องคุณกับจีชะที” ปีกากุลเอ่ยตอบ “ใจนักเลงแบบนี้ผมถึงชอบ แต่ขอร้องอย่ามีลูกสาวเลยนะ ขอเป็นลูกชายเถอะ ผมกลัวถ้าลูกนิสัยอย่างคุณ เดี่ยวจะขายไม่ออก” ชยนต์เอ่ยอย่างหวาดๆ “ขายไม่ออกก็โสดไปอย่างแม่นี้แหละ”

(คลื่นชีวิต, 6033: 24, 130)

จากตัวอย่างที่ 171-173 มีการใช้คำนามอย่างคำว่า สินค้า สินค้าแลกเปลี่ยน ใช้คำกริยาอย่าง ถูกขาย เลือกตามสบาย ราคาไม่แพง และ ขายไม่ออก ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับสินค้ามากล่าวถึงเพศหญิง ซึ่งมีทั้งปริบทเพศหญิงที่ทำอาชีพอื่นแต่การกล่าวถึงคู่ความสัมพันธ์แบบลูกสาวกับผู้ปกครองในตัวอย่างที่ 171 และ 173 และเพศหญิงที่ทำอาชีพขายบริการโดยตรงในตัวอย่างที่ 172

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สินค้า] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสินค้า (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศหญิง (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สินค้า (source domain)		เพศหญิง (target domain)
สินค้า	--->	เพศหญิง
ผู้ซื้อ	--->	เพศชาย

ผู้ขาย	---	พ่อแม่/ ผู้ปกครอง
การเลือกซื้อสินค้า	---	การเลือกเพศหญิง
การจับจองสินค้า	---	การตีตราจองเพศหญิง
การซื้อสินค้า	---	การสุ่มเพศหญิงทั่วไป และการซื้อหญิงบริการ

มโนอุปลักษณ์เหล่านี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงถูกจับจองซื้อ ถูกแลกเปลี่ยน ถูกประมูลราคา ตลอดจนถูกซื้อขายได้ด้วยเงินเหมือนกับสินค้า ทั้งนี้ผู้วิจัยจำแนกมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สินค้า] ออกจาก มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งของในครอบครอง] เช่นเดียวกันกับในมโนอุปลักษณ์เพศชาย เนื่องจากลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบไม่ใช่ “การถูกครอบครอง/ มีเจ้าของ” อย่างสิ่งของในครอบครอง แต่กลับเป็น “การถูกซื้อขายได้ด้วยเงิน” มโนอุปลักษณ์นี้มีคู่ความสัมพันธ์ระหว่างเพศชายหญิงในฐานะผู้ซื้อ – สินค้า และคู่ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกในฐานะผู้ขาย – สินค้า ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์

มุมมอง

เพศหญิง – เพศชาย	---	เพศหญิงคือสินค้าที่เพศชายสามารถจับจองซื้อขายได้
เพศหญิง – พ่อแม่/ ผู้ปกครอง	---	ลูกสาวคือสินค้าที่พ่อแม่/ ผู้ปกครองวางขาย

3.3.7 [เพศหญิง คือ สิ่งด้อยค่า]

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งด้อยค่า] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สิ่งด้อยค่า” มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศหญิง” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “ความมีประโยชน์หรือมีค่าน้อย และความไม่มีประโยชน์หรือไร้ค่า” ของสิ่งด้อยค่ากับเพศหญิง

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะมีถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งด้อยค่า] ทั้งสิ้น 167 ถ้อยคำ ผู้วิจัยจะนำเสนอมโนอุปลักษณ์ 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ [เพศหญิง คือ สิ่งด้อยค่า] และ [เพศหญิง คือ สิ่งไร้ค่า] โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.3.7.1 [เพศหญิง คือ สิ่งด้อยค่า]

จากข้อมูลมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สิ่งด้อยค่า” มาใช้กล่าวถึงเพศหญิง เพื่อแสดงถึง ความด้อยค่า มีคุณค่าน้อย เป็นที่ต้องการเพียงชั่วคราวหรือไม่เป็นที่น่าปรารถนา ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อน มโนอุปลักษณะ [เพศหญิง คือ สิ่งด้อยค่า] มีทั้งสิ้น 94 ถ้อยคำ ดังนี้ 1) ด้อยค่าเพราะใช้ชั่วคราว/ ไร้ชีวิตจิตใจ เช่น ของเล่น ตุ๊กตา หุ่น 2) ด้อยค่าเพราะมีคุณภาพต่ำ เช่น ของปลอม ของก๊อป ของถูก ของกากๆ ของพื้ๆ ของต่ำ เพชรเทียม กากเพชร กากพลอย ด้อยค่า ราคาถูก และ 3) ด้อยค่าเพราะผ่านการใช้งานแล้วและมีตำหนิ เช่น ของมีตำหนิ ของใช้แล้ว ของเก่า ของค้างปี ของราคาตก ของตาย เสียหาย เสียของ ใช้งาน บุปสลาย สึกหรือ 4) ด้อยค่าเพราะผ่านการใช้งานแล้วและต้องทิ้ง เช่น ของเสีย ของหมดอายุ วัตถุโบราณ ปณปีไม่มีชิ้นดี ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 174

เมื่อมาถึงทรงวิวัฒนาการ อองครัตน์ก็เริ่มซุ่มต้นกับครุแบบตัวต่อตัว โดยมีทรงยศและประเสริฐนั่งดูอยู่อย่างตั้งใจ พอจบเพลงทั้งคู่ลุกขึ้นปรบมือเสียงดัง อองครัตน์เดินเข้ามาขอบคุณ ประเสริฐรีบบอกข่าวดีว่าพวกเขาจะทำค่ายเพลงเองและให้เธอเป็นศิลปินคนแรกของค่าย ไม่ไกลกันนัก ราโพยีนมองดูอยู่ ระมัดเดินเข้ามายื่นข้างๆ พูดแหยว่า “ท่าทางคุณทรงยศจะหลงของเล่นใหม่ไม่ใช่เล่นเลย” “ก็คงจะอย่างนั้นแหละ แต่ของเล่นยังงี้ก็แค่ของเล่น สักวันก็มีเก่า มีเบื่อ คุณเองก็เห็นมาไม่รู้ตั้งเท่าไรแล้วนี่ ผู้หญิงสวยๆ มาแล้วก็ไปจนนับไม่ถ้วนแล้วไม่เห็นมีใครอยู่ยาวเลยสักคน”

(สารวัตรเถื่อน, 5935: 2, 11)

ตัวอย่างที่ 175

หนึ่งหรัด: พี่ชาติคะ หนึ่งเป็นคนนะคะไม่ใช่สัตว์เลี้ยงที่พี่ชาติจะมาล่ามขังอยู่แต่ในห้องแบบเนี้ย พี่ชาติจะไม่ให้หนึ่งออกไปไหนวันๆ ให้แต่กินๆ นอนๆ อยู่แต่ในห้องอย่างงี้หรือคะ
วันชาติ: (ตบหน้าหนึ่งหรัด (ซึ่งจะบอกให้เธอฟัง ว่าผู้หญิงอย่างเธอ ถ้าไปอยู่กับใคร มันก็แค่ตุ๊กตาสวยๆ ที่เอาไว้ตั้งโชว์ในห้องรับแขก

เท่านั้น ชั้นทำทุกอย่างเพื่อต้องการเธอมา เธอไม่มีสิทธิ์เรียกร้อง
อะไรทั้งนั้น

(ลายหงส์, 5925: 20, 39)

ตัวอย่างที่ 174 และ 175 เปรียบเพศหญิงกับ *ของเล่น* และ *ตุ๊กตา* เพื่อสื่อถึงลักษณะที่ไม่มี
ชีวิตจิตใจและเพศชายไม่ได้ให้ความสำคัญ เป็นเพียงของที่นำมาใช้ประโยชน์เพียงชั่วคราว
เท่านั้นกล่าวคือ ไว้ใช้เล่นหรือวางประดับในห้องรับแขกเป็นการสนองความต้องการของเพศชาย
เท่านั้น

ตัวอย่างที่ 176

วาสุเทพรู้ว่าผู้เป็นแม่กำลังพูดถึงปานรุ่งแน่ๆ “คุณแม่...อย่าพูด
อย่างนั้นสิครับ ถ้ายาไต้ยีน เขาคงไม่พอใจที่พูดถึงเพื่อนเขาอย่าง
นั้น” “ไม่รู้ล่ะ ที่แม่พูดเพราะหวังดี เทพมีเพชรน้ำหนึ่งอย่างหนูยา
อยู่ในมือแล้ว ไม่ต้องไปสนใจพวกกากเพชร กากพลอย ถึงมันจะ
สวยยาวนาน แต่มันก็แค่กากเพชร จำไว้นะลูก ..เพชรก็ต้องคู่กับ
เพชร ส่วนของกากๆ มันก็ต้องคู่กับของกากๆ”

(บัลลังก์เมฆ, 5831: 2, 12)

จากตัวอย่างที่ 176 มีการใช้คำที่สื่อถึงสิ่งด้อยค่า เช่น *กากเพชรกากพลอย ของกากๆ* และคำ
ว่า *ของสั้นๆ* ในตัวอย่างที่ 177 มากกล่าวถึงเพศหญิง การเปรียบนี้สะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงที่มี
คุณสมบัติต่ำกว่าที่ควรเป็นเปรียบเสมือนของด้อยค่าเพราะมีคุณภาพต่ำ

ตัวอย่างที่ 177

อดิศรเข้ามาพูดขึ้น “ต้องลงทุนขนาดนี้เลยหรือพ่อ” “อยากได้ของดี มันก็ต้องลงทุน” “ของดี?..” เขายิ้มเหยียด “ของมีตำหนิหลายที่มากกว่า” “แถมนี้มันอ่อนจริงๆ แยกต้องมองการณ์ไกล ไม่ใช่มองแต่ของพื้นๆ อย่างน้องไอ้สิงห์นั่น รู้มั๊ยว่าตระกูลวรรณพานิช ร่ำรวยมากแค่ไหน เงินพวกมันจะทำให้เราสบายไปทั้งชาติ หัดใช้หัวสมองบ้าง” ศักดาเอานิ้วจิ้มหัวอดิศร

(ตามรักคืนใจ, 5933: 11, 73)

ตัวอย่างที่ 178

ประยงค์ก็บักกรยานมาตามทาง “งอนอะไรพี่.. อัมพร” “ยังจะมาถามอีก เห็นกับตาเลยนะว่ากอดเอวกันมาจนกลม” “พูดไป ลูกสาวเขาเสียหายนะ” “เสียหายอะไร มีแต่ได้มากกว่า มันชอบพื้มานานแล้วฉันรู้ พอมีโอกาสก็เลยขออุกไซค์หน่อย หน้าอกหน้าใจคงจะถูกล้างมาตลอดทางเลยละสิ” ประยงค์หัวเราะ “ยังจะมาหัวเราะอีก” “หึงหรือ” “หึงสิ หวงด้วย ถามได้”

(สุดแค้นแสนรัก, 5833: 3, 18)

จากตัวอย่างที่ 177-178 มีการใช้คำที่สื่อถึงของด้อยค่าเพราะผ่านการใช้งานแล้วและมีตำหนิ เช่น ของมีตำหนิ และ เสียหาย นำมากล่าวถึงเพศหญิง การเปรียบน้สะทอนมุมมองว่า เพศหญิงที่เคยมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นเปรียบเสมือนสิ่งด้อยค่าเพราะผ่านการใช้งานมาแล้ว ส่วนตัวอย่างที่ 179 นำคำว่า ปนปี้ไม่มีชั้นดี มากล่าวถึงเพศหญิงเพื่อสื่อว่า เป็นสิ่งด้อยค่าที่ผ่านการใช้งานมาแล้วและใช้งานไม่ได้อีกจึงต้องทิ้ง

ตัวอย่างที่ 179

อดุลย์เดินออกไปอีกทาง อัคคีจะเดินเข้าไปหาฉัตรชบา จังหวะนั้นก็ได้ยินแขกในงานชูปชบิบินินทาฉัตรชบา อัคคีหยุดฟังก่อน “นั่นไง ลูกสาวคุณอำมา ที่คุณเกสรเคยมาเมาที่ให้ฟังว่าถูกผู้ชายที่ไหนก็ไม่

รู้ลึกพาตัวไปอยู่ที่เกาะตั้งหลายวัน” “ตายจริง ถ้างั้นก็คงปั่นป่วนไม่มี
ขึ้นดีแล้วละมัง”

(เกมพยาบาท, 6027: 14, 66)

จากตัวอย่างที่ 174-179 มีการใช้คำเรียกสิ่งด้อยค่า เช่น *ของเล่น ตุ๊กตา กากเพชรกากพลอย ของกากๆ ของพึ้นๆ ของมีตำหนิ* และใช้คำว่า *เสียหายและปั่นป่วนไม่มีขึ้นดี* มากล่าวถึงเพศหญิง ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับสิ่งด้อยค่ามากล่าวถึงเพศหญิง

โมนออุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งด้อยค่า] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสิ่งด้อยค่า (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศหญิง (target domain) แสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สิ่งด้อยค่า (source domain)		เพศหญิง (target domain)
สิ่งของใช้ชั่วคราว	--->	เพศหญิงที่ใช้ประโยชน์ได้น้อย
สิ่งของที่มีคุณภาพต่ำหรือราคาถูก	--->	เพศหญิงที่มีคุณสมบัติต่ำกว่าที่ควรเป็น
สิ่งของที่ถูกใช้แล้วและมีตำหนิ	--->	เพศหญิงที่เคยคบหรือมีสัมพันธ์กับผู้อื่น
สิ่งของที่ถูกใช้มามากและต้องทิ้ง (เสียแล้ว)	--->	เพศหญิงที่เคยคบหรือมีสัมพันธ์มามากมาย
ผู้ใช้	--->	เพศชาย

โมนออุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงที่ใช้ประโยชน์ได้เพียงชั่วคราว มีคุณสมบัติต่ำกว่าที่ควรเป็น หรือเพศหญิงที่เคยมีความสัมพันธ์กับคนอื่นมาแล้วนั้นเป็นสิ่งด้อยค่า สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์	มุมมอง
เพศหญิง – เพศชาย	---> เพศหญิงที่ใช้ประโยชน์เพียงชั่วคราว ด้ยคุณสมบัติ หรือเคยคบ/ มีสัมพันธ์กับผู้อื่นมาก่อนคือสิ่งด้อยค่าสำหรับเพศชาย
เพศหญิง – เพศชาย	---> เพศหญิงที่มีสัมพันธ์กับผู้อื่นมามากคือของเสียและเป็นของต้องทิ้งสำหรับเพศชาย

3.3.7.2 [เพศหญิง คือ สิ่งไร้ค่า]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สิ่งไร้ค่า” โดยเชื่อมโยงลักษณะ “ความไร้ค่าหรือไร้ประโยชน์” มาใช้กล่าวถึงเพศหญิง ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรค [เพศหญิง คือ สิ่งไร้ค่า] มีทั้งสิ้น 73 ถ้อยคำ เช่น *สิ่งไม่มีค่า ไม่มีค่า ไร้ค่า ไม่มีราคา ไร้ราคา กรวด ก้อนหิน ขี้ดิน และ เศษผง* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 180

ฉันที่เคยโดนทำร้ายมา ใจเหมือนไม่มีคุณค่าใด
เป็นของที่ไม่น่าสนใจ โดนเหวี่ยงทิ้งไป
รักษาเท่าไรก็เหมือนเดิม ไร้มั้กำลังจะหายใจ
เป็นสิ่งของไม่มีชีวิต ข้างในบอบสลาย จนเกินจะคิดเยียวยา
จนเมื่อฉันได้มาเจอกับเธอ
คนอย่างฉันถูกโยนทิ้งขว้าง กลับมีเธอรับเอามาใส่ใจดูแล
.....
จากสิ่งของที่ไม่มีความหมาย ข้างในเกิดเป็นใจ ดวงหนึ่งที่รักเพียงเธอ
ฉันก็รู้ว่าโชคดีแค่ไหน
คนอย่างฉันถูกโยนทิ้งขว้าง กลับมีเธอรับเอามาใส่ใจดูแล
จากสิ่งของที่ไม่มีค่าอะไร ได้มาเป็นคนเดียวในใจของเธอ
ฉันจะมีชีวิตต่อจากนี้ เพื่อรักเธอ

(สิ่งของ – KLEAR, 5810: 50)

ตัวอย่างที่ 181

ทำทุกอย่างแล้ว ก็ยังไร้แววไม่มีสัญญาณ
บอกให้ฉันรู้ว่าเธอ รักกันหรือเปล่า
ไม่มีคำหวานที่บาดซึ่ง ให้ตราให้ตรึงหัวใจ
มันแสดงว่าเธอไม่เคยรู้สึกอะไรเหมือนใจฉันเลย
ฟังจะรู้ ฉันฟังจะรู้ว่าฉัน สำคัญตัวเองผิดไปแค่ไหนที่ผ่านมา
ฉันไม่มีค่าสำหรับเธอ ฉันคงเป็นแค่เพียงแค่นั้นที่เคยๆ

ฟังจะรู้ ฉันฟังจะรู้ว่าฉันไม่มีสิทธิ์ดังคนที่รักเธออย่างนี้
ขอโทษจริงๆ ที่ก่อนหน้านี้ ฉันมันคงจะคิดไปคนเดียว

(สำคัญตัวเองผิดไป – ไข่มุก พริกไทย, 6005: 287)

ตัวอย่างที่ 182

ปทุมวดีรีบพูดเอาใจ “ โอ๊ย! ไม่ใช่อย่างนั้นหรอกค่ะ ตากรเค้าคง
เคลียร์ให้จบที่เดียวเลยได้มาหาหนูแพนอย่างสบายใจงั้น” แพน
ทำหน้าเบื่อบ้าง “แพนว่าคงไม่ใช่หรอกค่ะ พี่กรเค้าเห็นแพนเป็นก๊อน
กรวด ไม่มีค่าในสายตาเค้าหรอกค่ะ”

(สะใภ้สแซบ, 5927: 20, 114)

จากตัวอย่างที่ 180-182 มีการใช้คำกล่าวถึงตัวนักร้องและตัวละครเพศหญิง เช่น *สิ่งของที่ไม่
มีค่า สิ่งของที่ไม่มีความหมาย ก๊อนกรวด* และ *ไม่มีค่า* ตัวอย่างที่ 180 เพศหญิงกล่าวเชิงตัดพ้อโดย
เปรียบเทียบตัวเองเป็นสิ่งของที่ไม่มีค่าซึ่งถูกเพศชายคนหนึ่งเขวี้ยงทิ้ง และต่อมามีเพศชายอีกคนเก็บรับเอา
มาดูแล ตัวอย่างที่ 181 นักร้องเพศหญิงกล่าวเชิงตัดพ้ออีกเช่นเดียวกันว่า ที่ผ่านมาตนเองเคยสำคัญ
ตัวผิดไปว่ามีความสำคัญต่อเพศชาย แต่แท้ที่จริงแล้วกลับ*ไม่มีค่า*อะไรในสายตาเพศชายเลย ส่วน
ตัวอย่างที่ 182 ตัวละครเพศหญิงกล่าวถึงตนเองว่า เปรียบเหมือน*ก๊อนกรวด* ซึ่งไม่มีค่าใดๆ ในสายตา
เพศชาย ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับสิ่งไร้ค่าหรือไร้ราคา มากกล่าวถึงเพศหญิง

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งไร้ค่า] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสิ่ง
ไร้ค่า (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศหญิง (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการ
เชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สิ่งไร้ค่า (source domain)

เพศหญิง (target domain)

สิ่งไร้ค่า/ ไร้ราคา --> เพศหญิงที่ไม่มีคุณสมบัติคู่ควรหรือไม่อยู่ในสายตาเพศชาย

มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงที่ไม่มีคุณสมบัติคู่ควร ไม่มีความสำคัญหรือไม่
เคยอยู่ในสายตาของเพศกับเพศชายนั้นเปรียบเหมือนสิ่งไร้ค่าไร้ราคา สรุปลักษณะความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์

มุมมอง

เพศหญิง – เพศชาย ---> เพศหญิงที่ไม่มีคุณสมบัติคู่ควรกับเพศชายคือสิ่งไร้ค่า

3.3.8 [เพศหญิง คือ สิ่งมีค่า]

มนโออุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งมีค่า] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สิ่งมีค่า” มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศหญิง” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “ความมีค่ามาก/ มีราคาสูง” ของสิ่งมีค่ากับเพศหญิง

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมนโออุปลักษณ์ [เพศหญิงคือ สิ่งมีค่า] ทั้งหมด 149 ถ้อยคำ ดังนี้ 1) มีค่าเพราะมีราคาสูง เช่น *สิ่งมีค่า ของมีค่า มีค่า มีราคา อัญมณี เพชร ทอง สมบัติ ของรัก ของหวง ของขวัญ รางวัล ของฝาก ของแพง แพง* 2) มีค่าเพราะมีคุณภาพสูง เช่น *ของดี ของสูง ของแท้ ของจริง ของสวย* และ 3) มีค่าเพราะยังไม่เคยผ่านการใช้งาน เช่น *ของใหม่ ของสด ของซิง* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 183

อธิวัฒน์กับจිරนนท์มองอุณนิษาริบกระซิบบอกสนับสนุนว่าตอนนี้
ควรรอเฉยๆ อุณนิษาเลยสงบได้ “สวยๆ เลอค่าอย่างเธอ อย่าลด
ตัวไปยุ่งกับมันเลยเนอะ” “คุณรากรู้ว่าอะไรคือเพชร อะไรคือ
กรวด เชื้อพี”

(บาปบรรพกาล, 5927: 4, 16)

ตัวอย่างที่ 184

สุรทินเดินเข้ามาหาใจเริง มองใจเริงอย่างพินิจ ใจเริงถอย สุรทิน
ยัดไหล่ไว้ “ไม่มีอะไรหรอกน่า แค่ว่าจะบอกว่า” สุรทินลูบผมของใจ
เริง จัดให้เข้าที่ เช็ดน้ำตาให้ด้วยท่าที่ห่วงใยเช่นที่เคย แต่คราวนี้ใจ
เริงสะท้อน ขยะแขยง รู้สึกตัวเองเหมือนวัตถุชิ้นหนึ่ง “ผมมีชุด
สวยๆ ไว้ให้คุณใส่นะ อย่าแต่งหน้าเข้มเกิน มันดูราคาถูก ไอ้พี่ที่มัน
ชอบของแพง ดูดี มีคลาส”

(เพลิงบุญ, 6033: 29, 126)

จากตัวอย่างที่ 183 และ 184 มีการกล่าวถึงเพศหญิงโดยใช้คำว่า เพชร และ ของแพง เป็นคำที่อยู่ในวงความหมายของสิ่งมีค่า ลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบคือมีค่าเพราะมีราคาสูง เมื่อนำมาใช้กล่าวถึงเพศหญิงจึงสะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงที่มีคุณสมบัติพร้อมเปรียบเหมือนสิ่งมีค่า

ตัวอย่างที่ 185

นาลัน: จู๊ๆ ไม่ขึ้นมิ่งขึ้นกุสึคะคุณเก็จแก้ว มันฟังดูไม่ดีเลยนะคะ แล้วเรื่องที่จะกลั่นแกล้งหาทางไล่ชั้นออก ผันไปเหอะ เพราะตอนนี้มันไม่เหมือนเมื่อก่อนที่ชั้นเคยไว้ใจเธออีกแล้ว

แก้ว: เมื่อก่อนอะไร แกพูดอะไรของแก

นาลัน: คนโง่งอย่างเธอไม่จำเป็นต้องรู้เรื่องพวกนี้แค่จำไว้ว่าเธอไม่มีวันสวมรอยเป็นชั้นได้ ต่อให้พยายามจะทำให้เหมือนแคไหน เธอเองก็เป็นได้แค่ของก๊อป เพราะคนอย่างวินเค้ารู้ดี เค้าแยกแยะออกว่าอันไหนของแท้ อันไหนของปลอม

(ร่างใหม่หัวใจเดิม, 5931: 10, 30)

ส่วนตัวอย่างนี้ เพศหญิงใช้คำว่า ของแท้ เพื่อกล่าวถึงตนเอง และพูดเปรียบเพศหญิงอีกคนด้วยคำคู่ตรงข้ามว่า เป็นได้แค่ของก๊อปหรือของปลอมเท่านั้น พยายามเลียนแบบมากแค่ไหนก็ไม่มีทางเป็นได้เหมือนเธอซึ่งเป็นของแท้ ลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบนี้คือ มีค่าเพราะมีคุณภาพสูง

ตัวอย่างที่ 186

เชียว: เอ่อ...น้องแก้วจ๊ะ เดี่ยววันนี้พี่จะพาน้องแก้วเนี่ยไปดูแลแขกพิเศษ

ก้านแก้ว: เดี่ยวนะคะ ที่เรารอคอยกันไว้มันไม่ใช่แบบนี้พี่ แก้วบอกแล้วไงคะว่าแก้วไม่รับเป็นเด็กนังดริงค์

เชียว: นี่ย่าทำตัวเป็นวีไอพีนักเลยน่า จริงๆ เราก็ไม่ใช่ของสด ของใหม่ ของชิงอะไรนักหรอกนะ ผ่านผู้ชายมาเป็นร้อย ให้ไปดูแลแขกพิเศษนี่ก็ถือว่าเป็นบุญแล้วนะ

(หลงไฟ, 6025: 20, 62)

ตัวอย่างนี้ มีการใช้คำว่า *ของสด ของใหม่ ของซิง* เพื่อกล่าวถึงเพศหญิงว่า หากยังไม่เคยผ่านการมีสัมพันธ์กับเพศชายมาก่อนก็ถือเป็นของสด ของใหม่และของซิง ซึ่งลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบนี้คือ ความมีค่าเพราะยังไม่เคยผ่านการใช้งานมาก่อน ตัวอย่างที่ 183-186 มีการใช้คำเรียกสิ่งมีค่า เช่น *เพชร ของแพง ของแท้ ของใหม่ ของซิง* ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับสิ่งมีค่ามากล่าวถึงเพศหญิง การเปรียบเทียบนี้ล้วนสะท้อนว่าเพศหญิงคือสิ่งมีค่า

จากข้อมูลที่พบ มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งมีค่า] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสิ่งมีค่า (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศชาย (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สิ่งมีค่า (source domain)		เพศหญิง (target domain)
ความมีค่ามากหรือมีราคาสูง	--->	เพศหญิงที่มีคุณสมบัติดีเพียบพร้อม
ยังไม่เคยผ่านการใช้งาน	--->	เพศหญิงที่ยังไม่เคยมีเพศสัมพันธ์กับเพศชายมาก่อน
ความหายาก	--->	ความควรค่าแก่การแสวงหามาครอบครอง

มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงที่มีคุณสมบัติดีเพียบพร้อมและยังไม่เคยผ่านการมีเพศสัมพันธ์กับเพศชายเปรียบเหมือนสิ่งมีค่าที่ควรค่าแก่การแสวงหามาครอบครอง สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์		มุมมอง
เพศหญิง - เพศชาย	--->	เพศหญิงที่มีคุณสมบัติดีพร้อมและยังไม่เคยผ่านการมีเพศสัมพันธ์คือสิ่งมีค่าที่เพศชายควรหามาครอบครอง

3.3.9 [เพศหญิง คือ พืช]

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ พืช] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “พืช” มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศหญิง” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการเชื่อมโยง “ลักษณะภายนอกและคุณสมบัติบางประการ” ของพืชกับเพศหญิง

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรค [เพศหญิง คือ พี่ช] ทั้งสิ้น 143 ถ้อยคำ ผู้วิจัยจะนำเสนอมโนอุปสรรค 2 กลุ่มย่อย เรียงลำดับตาม จำนวนถ้อยคำอุปสรรคที่พบมากไปน้อย ได้แก่ [เพศหญิง คือ พี่ชปรลิต/ พี่ชเบียน] และ [เพศหญิง คือ ดอกไม้] โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.3.9.1 [เพศหญิง คือ พี่ชปรลิต/ พี่ชเบียน]

จากข้อมูลมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “พี่ชปรลิต/ พี่ชเบียน” โดยเชื่อมโยงลักษณะ การต้องพึ่งพาและ/หรือเบียดเบียนต้นไม้อื่น มาใช้กล่าวถึงเพศหญิง ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโน อุปสรรค [เพศหญิง คือ พี่ชปรลิต/ พี่ชเบียน] มีทั้งสิ้น 95 ถ้อยคำ เช่น *กาฝาก ปรลิต ไร้ราก เกาะ จับ* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 187

ปานรุ่งเดินมาจากทางห้องบอลรูมเพื่อไปห้องทำงานของนิรมลโดย มีวาสุเทพเดินตามออกมาด้วย “ตกลงรุ่งจะจัดงานแต่งให้ปานเทพ กับวิภาวิไลไหม” วาสุเทพเอ่ยถาม “ไม่จัดค่ะ” ปานรุ่งเอ่ยปฏิเสธ “อ้าว แล้วรุ่งจะให้วิภาวิไลอยู่กับปานเทพในบ้านเฉยๆ นั่นหรอ” “ไม่ให้อยู่ค่ะ” “อะไรนะ แต่เมื่อกี้รุ่งเพิ่งบอกให้ปานเทพพาวิภาวิไล กลับบ้าน” วาสุเทพเริ่มงง “เพราะรุ่งรู้ว่าถ้าขึ้นพูดต่อไป กำพืด กาฝากลองมันลงรากเกาะแล้ว มันไม่ปล่อย่างๆ รุ่งไม่ยอมให้สิ่งที่ รุ่งคาดหวังไว้ให้ลูก ต้องพึ่งเพราะพวกปรลิตนั่น ตอนนี้รุ่งต้องคุย กับคุณนิรมลก่อน ธุรกิจโครงการก่อสร้างคอนโดของเราต้องเดินต่อไป”

(บัลลังก์เมฆ, 5831: 23, 32)

ตัวอย่างที่ 188

น้ำผึ้งตกใจ ห้ามทั้งสาม “พอได้แล้ว อย่ามีเรื่องกัน!” น้ำผึ้งจะไป ห้าม แต่แพรวกระซอกแขนน้ำผึ้ง น้ำผึ้งเจ็บ “โหย” “ถ้าไม่ยอม

เจ็บตัวก็ไปจากที่นี่ซะ ฉันไม่ยอมเสียเทิดให้ครุบ้านนอกอย่างแก
 แน่!” “คุณเข้าใจผิดแล้ว ฉันไม่ได้อยู่ที่นี้เพื่อจับคุณเทิด ฉันทำงาน
 หาเงินดูแลพ่อแม่ฉัน!” “ไม่ต้องเอาพ่อแม่มาอ้าง อ้อ หรือว่าพ่อแม่
 ก็รู้เห็นเป็นใจให้ลูกสาวจับผู้ชายด้วย!”

(มนตร์ภูกอสูร, 5927: 16, 31)

พืชปรสิตหรือพืชเบียน (Parasitic plant) ใช้เรียกพืชที่อยู่ร่วมกับต้นไม้อื่นด้วยภาวะปรสิต
 คือ พืชเบียนเป็นฝ่ายได้ประโยชน์ ส่วนต้นไม้อื่นเป็นฝ่ายเสียประโยชน์ เช่น พวกกาฝากชนิดต่างๆ ที่
 เกาะและดูดน้ำเลี้ยงจากต้นไม้อื่น จากตัวอย่างที่ 187 มีการใช้คำ *กาฝาก* *ลงรากเกาะ* และ *พวกปรสิต*
 ซึ่งในที่นี้จะหมายถึงพืชปรสิต มากแล้วเปรียบกับเพศหญิง การเปรียบนี้สะท้อนให้เห็นว่า เพศ
 หญิงที่ต้องพึ่งพาผู้อื่นนั้นเป็นผู้สร้างความเดือดร้อนและไร้ประโยชน์

ส่วนตัวอย่างที่ 188 ใช้คำว่า *จับ* ก็คือ อาการที่พืชปรสิตจะเกาะติดอยู่กับต้นไม้อื่นเพื่อดูดน้ำ
 เลี้ยงเป็นอาหาร ดังนั้นการเปรียบนี้จึงสะท้อนว่า เพศหญิงที่พึ่งพาตนเองไม่ได้ ต้องพึ่งพาผู้อื่นนั้น
 เปรียบเหมือนกาฝากที่ต้องคอยยึดเกาะต้นไม้อื่นเพื่อการเจริญเติบโต ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำ
 เกี่ยวกับพืชปรสิต/ พืชเบียน มากแล้วถึงเพศหญิง

จากข้อมูลที่พบ มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ พืชปรสิต/ พืชเบียน] เป็นการถ่ายโยงความหมาย
 จากวงความหมายของพืชปรสิต/ พืชเบียน (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศหญิง
 (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

พืชปรสิต/ พืชเบียน (source domain)	เพศหญิง (target domain)
ต้องยึดเกาะต้นไม้อื่นหรือสิ่งอื่น	---> ต้องพึ่งพาผู้อื่น ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้
ดูดน้ำเลี้ยงจากต้นไม้อื่น/ เกาะพันสิ่งอื่น	---> สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้ที่ให้พึ่งพา
หลักยึดเกาะ	---> เพศชาย/ เจ้านาย

มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้และต้องพึ่งพาผู้อื่นนั้น
 เปรียบเหมือนพืชปรสิตหรือพืชเบียนซึ่งต้องพึ่งพาพืชอื่นหรือเกาะพันสิ่งอื่น

คู่ความสัมพันธ์

มุมมอง

เพศหญิง – เพศชาย---> เพศหญิงที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ต้องพึ่งพาเพศชายคือกาฝาก

ลูกน้อง/ บริวาร – เจ้านาย---> ลูกน้อง/ บริวารเพศหญิงที่ต้องพึ่งพาและยังสร้างความ
เดือดร้อนให้เจ้านายคือกาฝาก

3.3.9.2 [เพศหญิง คือ ดอกไม้]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีการนำคำที่ใช้ในความหมายของ
“ดอกไม้” โดยเชื่อมโยงลักษณะความสวยงามบอบบาง ความมีค่าหรือไร้ค่าและการถูกกระทำมาใช้
กล่าวถึงเพศหญิง ถ้อยคำ อุปลักษณะที่สะท้อนมโนอุปลักษณะ [เพศหญิง คือ ดอกไม้] มีทั้งสิ้น 48
ถ้อยคำดังนี้ 1) สูงส่ง เช่น ดอกฟ้า ไน้มลงมา 2) สวยงามและบอบบาง เช่น ดอกไม้ ดอกทานตะวัน
ดอกโบตั๋น ดอกกล้วย ดอกพลับพลึง ดอกชบา ดอกจำปา ดอกมะลิ ดอกไม้ป่า เทียว เฉว 3) การถูก
กระทำ เช่น ดอกไม้ในแจกัน เด็ด และ 4) ไม่มีค่า เช่น ดอกไม้ริมทาง ดอกหญ้าริมทาง ดังตัวอย่าง
ตัวอย่างที่ 189

หลงรักลูกสาวกำนัน ยืนยันด้วยชีวิต
แต่ติดอยู่ตรงพ่อตาไม่รักนักคนตรี
อยากมี เศรษฐีมาแต่งลูกสาว
ใฝ่ปองดอกฟ้าลาวัลย์
อยากสานสัมพันธ์แนบกาย
แต่ติดอยู่ตรง ใ้อ้ำ ว่า Life style วิทยาลัย
เงินไม่พอมมีแต่เรือนหอชั่วคราว ก่อนได้หรือเปล่า
(กำนันทองหล่อ – ป๊อบ ปองกูล feat. โอิต ปราโมทย์, 6009: 122)

ตัวอย่างที่ 190

ช/ญ: แค่มาม้าบอก ไม่เห็นต้องเชื่อหรอก ไม่เห็นต้องเชื่อหรอก
แค่มาม้าบอก ไม่เห็นต้องเชื่อเลย ไม่เห็นต้องเชื่อเลย
ช: ถึงเวลาเธอต้องโตเป็นสาว
จะเหงาเดียวตายไปทำไมคนสวย
มาให้ผมช่วยดีกว่า
ช/ญ: โวะโอว...โว้อ๊ะโอว...โวะโอวโวะโอ้อ๊ะโอว...

ช: เปรียบเธอนั้นเป็นดั่งดอกไม้ที่สวยงามจนผมอาย
 ส่วนตัวผมเป็นเพียงก้อนหิน อยู่กับผืนดินเหมาะกับผืนทราย
 แต่ผมเป็นคนดีรับรองคุณปลอดภัย
 เห็นยืนคนเดียว เลยอยากมาทักมาทาย

(มาม่าบอก - แอมมี The Bottom Blues feat. Jeena
 D./ Emma/ Pam MBO, 6005: 308)

ตัวอย่างที่ 191

วิยะดา: นี่คุณเขตชัย ขึ้นบอกไว้เลยนะว่าฉันไม่เคยคิดจะหลอกใช้
คุณเลย ที่ฉันยอมพูดคุยด้วยกับคุณทุกวันนี้ก็เพราะต้องการรักษา
 มารยาทเท่านั้นแหละ ลำพังถ้ามีใครรู้ว่ามีเศรษฐีบ้านนอกอย่าง
 คุณมาจีบฉัน ฉันก็อาจไม่รู้จะเอาหน้าไปไว้ที่ไหนแล้ว คุณนะไฝ่สูง
 เกินไปที่คิดจะมาเด็ดดอกไม้อย่างฉัน รู้ไว้ด้วย

เขตชัย: แม่คุณ หลงตัวเองเกินไปรีเปล่าครับหนู ดอกไม้ล้ำค่า
ว่า ผมจะบอกอะไรให้ให้คุณวิ ไม่มีผู้ชายคนไหนคิดจะจริงจังกับ
ผู้หญิงที่สวยแต่รูปแต่จูบไม่หอมอย่างคุณหรอก แต่ถ้าจะให้คงแค้น
 ชัดเล่นๆ ก็พอได้

(เงาโศก, 5931: 5, 16)

ตัวอย่างที่ 192

สดมภ์: สาदन้าจากแจกันลงมาโดนโต๊ะที่รำพรนั่งอยู่
 รำพร: แกทำบ้าอะไรซะ ไม่เห็นเธอว่ามีคนนั่งอยู่ตรงนี้อะ
 สดมภ์: อ๊ย! นั่งอยู่ตรงนี้เธอ ขอโทษๆ เผอิญฉันจะเปลี่ยนดอกไม้
ในแจกันเพื่อต้อนรับชีวิตใหม่เหมือนกัน อีดอกเก่าเนี่ยมันทั้งเหี่ยว
ทั้งเฉาแล้วก็ใกล้จะตาย แต่ดอกใหม่เนี่ยสวยกว่า สดกว่า อยู่ด้วย
แล้วมันสดชื่น เฮ้ยอาชา อยากได้ดอกไม้เก่าไปปักแจกันของแกมั่ง
มั๊ยหา แกนี่ชอบกินของเก่าของชั้นจริงๆ นะ ไม่ว่าจะเป็นดอกไม้
เก่าหรือเมียเก่า

(ป่ากามเทพ, 6025: 12, 96)

จากตัวอย่างที่ 189-192 มีการนำคำ *ดอกฟ้า ดอกไม้ ดอกหญ้า ดอกไม้ในแจกัน* และคำกริยา *เด็ด เห็นว เฉา ใกล้เคียง* มาใช้กล่าวถึงเพศหญิง ตัวอย่างที่ 189 กล่าวเปรียบเพศหญิงที่สูงศักดิ์หรือสูงส่งกว่าเหมือน*ดอกฟ้า* ตัวอย่างที่ 190 กล่าวเปรียบเพศหญิงเป็น*ดอกไม้ที่สวยงาม* นำทะนุถนอม ตัวอย่างที่ 191 เพศหญิงกล่าวถึงตนเองว่าเป็น*ดอกฟ้า* ในขณะที่เพศชายกล่าวเปรียบเพศหญิงที่ไม่มีค่าและตนเองไม่ได้คิดจริงจังด้วยว่าเป็นเหมือน *ดอกหญ้าริมทาง* ส่วนตัวอย่างที่ 192 เพศชายกล่าวถึงเพศหญิงผู้เป็นภรรยาว่าเหมือน*ดอกไม้ในแจกัน* ของสามี ภรรยาเก่าก็เป็นดอกเก่าที่เหี่ยวเฉาแล้ว ส่วนภรรยาใหม่ก็เป็นดอกไม้ที่สดและสวยกว่า ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับดอกไม้มากล่าวถึงเพศหญิง ลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบคือ ความสูงส่ง ความสวยงาม ความไม่มีค่าและการถูกกระทำตามลำดับ

จากข้อมูลที่พบ มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ ดอกไม้] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของดอกไม้ (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศหญิง (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

ดอกไม้ (source domain)		เพศหญิง (target domain)
ความสวยงามและบอบบาง	--->	ความสวยงาม นำทะนุถนอม
การถูกกระทำโดยมนุษย์	--->	การถูกเด็ด ถูกจัดใส่แจกันโดยเพศชาย
ดอกฟ้า/ ดอกไม้ที่อยู่สูง	--->	เพศหญิงสูงศักดิ์
ดอกไม้ริมทาง	--->	เพศหญิงทั่วไปที่เพศชายคบ / มีสัมพันธ์เพียงชั่วคราว

มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงเป็นเหมือนดอกไม้ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกัน ทั้งสูงส่ง สวยงามบอบบางนำทะนุถนอม ตลอดจนไร้ค่า แต่ทั้งหมดล้วนเป็นการถูกกระทำ ถูกเชยชม หรือถูกประเมินค่าจากเพศชาย คู่ความสัมพันธ์ของมโนอุปลักษณ์นี้เป็นแบบเดียวคือ เพศหญิงกับเพศชาย สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์		มุมมอง
เพศหญิง – เพศชาย	--->	เพศหญิงที่สูงศักดิ์ถือเป็นดอกฟ้าสำหรับเพศชาย
	--->	เพศหญิงสวยงาม บอบบาง นำทะนุถนอมเหมือนดอกไม้

- > เพศหญิงเหมือนดอกไม้ที่ถูกเซชมหรือถูกระงับโดยเพศชาย
- > เพศหญิงที่เพศชายคบเพียงชั่วคราวเหมือนดอกไม้ริมทาง

3.3.10 [เพศหญิง คือ อาหาร]

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ อาหาร] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “อาหาร” มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศหญิง” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “การถูกบริโภคและการมีคุณค่าต่อร่างกายหรือจิตใจ” ของอาหารกับเพศหญิง ซึ่งข้อมูลถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบในวาทกรรมสาธารณะล้วนอยู่ในบริบทที่สื่อความถึงเรื่องทางเพศทั้งสิ้น สอดคล้องกับมโนอุปลักษณ์ [SEX IS FOOD] และ [PEOPLE IS FOOD] เช่นเดียวกับมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ อาหาร]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีจำนวนถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์นี้ทั้งสิ้น 132 ถ้อยคำ ผู้วิจัยจะนำเสนอมโนอุปลักษณ์ 2 กลุ่มย่อย เรียงลำดับตามจำนวนถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบมากไปน้อย ได้แก่ [เพศหญิง คือ อาหารที่น่ารับประทาน] และ [เพศหญิง คือ อาหารที่ไม่น่ารับประทาน] โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.3.10.1 [เพศหญิง คือ อาหารที่น่ารับประทาน]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “อาหารที่น่ารับประทาน” โดยเชื่อมโยงลักษณะการถูกบริโภค ความน่าดึงดูดใจ ความเป็นที่น่าปรารถนาและมีผลดีต่อร่างกายหรือจิตใจในการบริโภค มาใช้กล่าวถึงเพศหญิง ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ อาหารที่น่ารับประทาน] มีทั้งสิ้น 116 ถ้อยคำ เช่น *อาหารอาหารคลีน อาหารจานเด็ด ต้มแซ่บ ต้มยำ แกงจืด ของหวาน ขนมหวาน ของดี ๆ ของแปลกของดี โดนกิน ถูกชิม ถูกลิ้มลอง อร่อย แซ่บ ถูกปาก คุ้นลิ้น เปลี่ยนรส น่ารับประทาน รสจัดจ้าน หวานเปรี้ยว ส่วนผสม เสิร์ฟถึงที่ กิน ฟาด ลิ้มลอง ทิว อ๋ม* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 193

ใจเรงยิ้มพราว “สวัสดิ์จะพิม นึกว่าพิมจะไม่รับสายเรงซะแล้ว”
พิมเสียงขริมตบนิ่งๆ “คนโทร.ยังกล้าโทร ทำไมจะไม่กล้ารับ มี
อะไร?” ใจเรงยิ้ม “ก็ไม่มีอะไรมาก ฝากบอกพี่ฤกษ์หน่อยสิ วันนี้ที่
ห้องเรงมี “ต้มแซ่บ” ถ้าพี่ฤกษ์เบื่อ “แกงจืด” ที่บ้านก็แวะมาได้
นะ รสชาติคุ้นลิ้น พี่ฤกษ์เค้าชอบ” พิมซ้อค “ได้ จะบอกให้ แต่
ตอนนี้พี่ฤกษ์เขาทำอาหารคลีนให้เราทานนะ เค้าห่วงสุขภาพ
เรานะ แล้วอย่านึกว่าอาหารคลีนไม่แซ่บนะ มัน อร่อยและถูก
ปากมากเชียวละ” พิมตัดสายทันที

(เพลิงบุญ, 6033: 23, 84)

ตัวอย่างที่ 194

สุรทินมองอย่างสมเพชแล้วยิ้มอย่างอยากลงใจ กดมมือ
ถือทันที “ขอสาयนายแกหน่อย คุณปีเตอร์นะ” ใจเรง
ชะงักค้อยๆ หันมามองสุรทิน สุรทินยิ้มกับใจเรง “เฮ้ พี่ท
ผมมีขนมหวานมาให้คุณ คนที่คุณบอกว่าคุณสนใจนะ
ได้ ตอนนี้ผมพร้อมจะส่งต่อแล้วครับ อย่างที่เราตกลงกัน
ไว้ไง คินนี่สองทุ่มเจอกัน ร้านเดิม” สุรทินวางสาย

(เพลิงบุญ, 6033: 29, 123)

ตัวอย่างที่ 195

แอบดูเธอมาตั้งนาน สรีระของเธอช่างน่ารับประทาน
เธอเปรียบเหมือนดั่งแสงสว่าง ฉันทือเงามืดไม่มีใครกล้าเดินผ่าน
ลองคุยกันไปพลางๆ รับรองรถไฟไม่มีชนราง
ไม่ต้องกลัวแม่ฉนวนนาง เพราะว่าเรื่องแบบนี้ผมรู้งาน
* ดู ดูดูดูดู (ดูดูดูดู) ดูดูดูดู (ดูดูดูดู) รู้ตัวใช่ไหมว่าเธอสดใส่น่าดู (ดู
ดูดูดู)
ดูดูดูดู (ดูดูดูดู) ดูดูดูดู (ดูดูดูดู) รู้ตัวว่าฉันทำได้แค่ดู

(นำดู – สิงโต นำโชค feat. YOUNG BONG, ว่าง วันวาน, 6012:

21)

ตัวอย่างที่ 196

ชยันต์ส่ายหน้า “เป็นเอามาก เมื่อก่อนคุณไม่ได้เป็นอย่างนี้นะ เบี้ยก” “ใช่ เพราะเมื่อก่อนเบี้ยกเป็นแม่บ้านอยู่กับบ้าน ปล่อยให้ คุณออกมาทำงานข้างนอกกับพ่อ กว่าจะรู้ตัวอีกที ก็ตอนที่เห็นรูป คุณไปกับนางเอกบนหน้าหนังสือพิมพ์ ไปเจอเพื่อนก็โดนนิทาว่า เป็นผู้จัดเอื้ออาทร หละครให้ผิวทำ แถมยังหาเมียน้อยให้ผิวกิน พอกันที!! เบี้ยกจะไม่ยอมให้ใครมาว่าเบี้ยกอีก”

(คลื่นชีวิต, 6033: 2, 18)

จากตัวอย่างที่ 193-196 มีการใช้คำเรียกชื่ออาหาร เช่น ต้มแซ่บ แกงจืด อาหารคลีน ขนมหวาน และ คำขยายอาหาร เช่น แซ่บ อร่อย ถูกปาก รสชาติคุ้นลิ้น ตลอดจนมีการใช้คำกริยาที่แสดงว่าเพศชายเป็นผู้บริโภค เช่น ให้...กิน ซึ่งถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับอาหารที่นำรับประทานมากล่าวถึงเพศหญิง ลักษณะการถูกบริโภค ความน่าดึงดูดใจ ความเป็นที่น่าปรารถนาและมีผลดีต่อร่างกายถูกถ่ายโยงจากอาหารสู่เพศหญิง

จากข้อมูลที่พบ มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ อาหารที่นำรับประทาน] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของอาหารที่นำรับประทาน (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศหญิง (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

อาหารที่นำรับประทาน (source domain)		เพศหญิง (target domain)
อาหารที่นำรับประทาน	--->	เพศหญิงที่ดึงดูดให้เข้าไปมีความสัมพันธ์
ผู้รับประทาน/ ผู้บริโภค	--->	เพศชาย
การรับประทานอาหาร	--->	การมีความสัมพันธ์ทางเพศ
ผลดีของการรับประทาน เช่น ทำให้อิ่ม รสอร่อย	--->	ความพึงพอใจที่ได้รับหลังมี
		ความสัมพันธ์

มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงที่มีเสน่ห์ดึงดูดเพศชายนั้นเป็นเหมือนอาหารที่น่ารับประทาน และเมื่อเพศชายรับประทานซึ่งในที่นี้หมายถึง เมื่อมีความสัมพันธ์ทางเพศด้วยแล้วจะเกิดผลดีต่อทั้งร่างกายและจิตใจของเพศชาย สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์

มุมมอง

เพศหญิง – เพศชาย---> เพศหญิงที่มีแรงดึงดูดทางเพศคืออาหารน่ารับประทานของเพศชาย

3.3.10.2 [เพศหญิง คือ อาหารไม่น่ารับประทาน]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “อาหารไม่น่ารับประทาน” มาใช้กล่าวถึงเพศหญิงเพื่อแสดงถึงความไม่น่าดึงดูดใจ ไม่เป็นที่น่าปรารถนาและอาจก่อให้เกิดโทษหรือผลเสียจากการรับประทาน ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ อาหารไม่น่ารับประทาน] มีทั้งสิ้น 16 ถ้อยคำเช่น *น้ำพริกถ้วยเก่า ของเก่าค้างชาติ ของสกปรก ของเหม็นเน่า ของเหลือ ของเหลือเดน เศษเดน ของโสมม จี๊ดๆ* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 197

พุชชี: ว้าย! แก แกเอาอาหารหมามาให้ฉันทำไมเนี่ย

รำพร: ถ้าการที่สลดมรณกับใครแล้วเรียกว่าเมีย ชั้นคงเลี้ยงข้าวไม่ไหวเพราะผู้หญิงที่มันนอนด้วยมีเยอะยิ่งกว่าฝูงชะนี ชั้นคงให้กินได้แค่อาหารหมา

แจง: ลองทานดูหน่อยสิคะ อาหารหมามีวิตามินสูง ช่วยบำรุงสมองเผื่อจะได้ฉลาดขึ้น จะได้รู้ว่าการนอนกับผิวชาวบ้านนะมันชั่ว

พุชชี: เก็บไว้ให้เจ้านายแกเหอะ เพราะคนที่ต้องการความฉลาดก็คือเจ้านายแก จะได้ว่าเวลาผู้ชายเค้าขอหย่า แปลว่าเค้าฝันทนกินของเก่าค้างชาติไม่ลงแล้ว เลิกรั้งเค้าไว้แล้วก็เซ็นใบหย่าให้เค้าซะ

(ป่ากามเทพ, 6025: 3, 28)

ตัวอย่างที่ 198

“แอบฟังเธอคะ” “เปล่าครับ พิชซี่ แมนซักถามแหล่งข้อมูลทุก
ทิศทั่วไทย ผมเลยรู้ไปด้วย ผมว่าเริงโง่มากที่ทำแบบนี้ ผู้ชายฉลาด
สมารถๆ อย่างผม อย่างไอ้กษไม่มีวันกินของเหลือเดนจากผู้ชาย
อื่นเด็ดขาด” “จริงเธอ” “จริงซีครับ”

(เพลิงบุญ, 6033: 12, 48)

ตัวอย่างที่ 199

อีกด้านหนึ่ง ชยันต์พาปียากุลเข้าห้อง พยายามจะเตือนสติปียากุล
“นี่ผมคิดว่าคุณ” ชยันต์พูดไม่ทันจบ ปียากุลก็ใช้กระเป๋าลือตบ
หน้าชยันต์เต็มๆ ชยันต์หน้าหันตามแรงตบ จากนั้นค่อยๆ หันหน้า
มา ที่ปากของชยันต์แตกจนเลือดออก “คุณไม่เคยเปลี่ยนไปเลย
จริงๆ” ชยันต์ใช้มือเช็ดเลือด “คุณต่างหากที่ไม่เคยเปลี่ยน ไม่ว่า
ฉันจะพยายามทำดียังไง คุณก็อดไปกินของโสมมอย่างนั่งจิวาจน์
ไม่ได้ แล้วฉันจะเป็นคนดีทำไมในเมื่อคุณชอบคนเลว ฉันก็เป็นคน
เลวให้คุณได้”

(คลื่นชีวิต, 6033: 14, 102)

จากตัวอย่างที่ 197-199 มีการใช้คำบรรยายลักษณะอาหาร เช่น *ของเก๋าค้างชาติ* ซึ่งใช้
กล่าวถึงเพศหญิงที่มีความสัมพันธ์กับเพศชายคนเดิมมานาน ส่วนคำว่า *ของเหลือเดน* *ของโสมม* ใช้
กล่าวเปรียบเพศหญิงที่เคยผ่านการมีเพศสัมพันธ์กับผู้อื่นมาก่อนว่าเป็นของที่เหลือจากผู้อื่นและ
สกปรก ตลอดจนมีการใช้คำกริยาที่แสดงว่าเพศชายเป็นผู้บริโภค เช่น *กิน* ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำ
คำเกี่ยวกับอาหารที่ไม่น่ารับประทานมากล่าวถึงเพศหญิง

มนุอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ อาหารที่ไม่น่ารับประทาน] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวง
ความหมายของอาหารที่ไม่น่ารับประทาน (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศหญิง
(target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

อาหารที่ไม่มารับประทาน (source domain)   เพศหญิง (target domain)

อาหารที่ไม่มารับประทาน --->	เพศหญิงที่เคยผ่านการมีสัมพันธ์กับชายอื่นมาแล้ว/ เพศหญิงที่มีเพศสัมพันธ์กับเพศชายคนเดิมมานาน
ผู้รับประทาน / ผู้บริโภค	---> เพศชาย
การรับประทานอาหาร	---> การมีความสัมพันธ์ทางเพศ

ผลเสียของการรับประทาน เช่น ไม่ดีต่อสุขภาพ/ ไม่อร่อย ---> ความไม่พึงพอใจหลังมีความสัมพันธ์

มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงทั้งที่เคยผ่านการมีเพศสัมพันธ์กับชายอื่นมาก่อน และเพศหญิงที่มีเพศสัมพันธ์กับชายคนเดิมมานาน เป็นเหมือนอาหารที่ไม่มารับประทาน ไม่ดึงดูดใจให้อยากรับประทาน และเมื่อเพศชายบริโภคอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อร่างกายและจิตใจ สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์

มุมมอง

เพศหญิง – เพศชาย	--->	เพศหญิงที่เคยผ่านการมีสัมพันธ์กับชายอื่นมาก่อนหรือ เพศหญิงที่มีเพศสัมพันธ์กับชายคนเดิมมานานคืออาหารที่ ไม่มารับประทานของเพศชาย
------------------	------	--

3.3.11 [เพศหญิง คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต]

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต] เป็นการนำคำที่ใช้ในความหมายของ “สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต” มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศหญิง” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “*ความมีประโยชน์ต่อชีวิตและขาดไม่ได้*” ของสิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิตกับเพศหญิง

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต] ทั้งสิ้น 88 ถ้อยคำ เช่น หัวใจ ดวงใจ แก้วตา ชีวิต ลมหายใจ อากาศ วิญญาณ ดวงตะวัน ดวงอาทิตย์ แสงไฟ แสงสว่าง เสาหลัก บ้าน เครื่องช่วยหายใจ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 200

วุฒิหันไปมองโหลดาสายตาลึกซึ้ง โหลดากุมมือวุฒิแน่น "นอกจากความโชคดียี่ได้เกิดเป็นลูกของคุณพ่อคุณแม่แล้ว ผมยังโชคดียี่สุดที่ยี่ได้เจอผู้หญิงอย่างโหลดดา ทำให้ชีวิตผมมีแต่ความทรงจำดี ๆ เขา คือหัวใจคือชีวิตของผม ไม่ว่าต่อยี่จะเกิดอะไรขึ้น ลดาจะเป็นยี่งไก็ตามผมก็จะยี่งรักและอยู่เคียงข้างลดาตลอดไป"

(เพลิงฟาย, 5827: 19, 82)

ตัวอย่างที่ 201

บางคราวไม่เข้าใจกัน และฉันอยากรให้เธอเข้าใจ
 จำได้ทุกคำเมื่อเราซิดใกล้ ในใจฉันมีแต่เธอ
 ในยามที่เราห่างกัน ไม่ใช่ว่าฉันนั้นหมดรักเธอ
 ยี่งรักเธอคนเดียวเสมอ ไม่ว่าเธอจะไปมีใคร
 * เธอหายไป เธอไม่ส่งข่าวมา
 และในตอนนี้ ฉันคงกลายเป็นแค่อดีต
 เธอคือชีวิต และมีค่ามากต่อฉัน
 เมื่อเราพลัดพราก จากกัน
 ฝันฉันก็สลายลงไป
 เมื่อเธอไม่เคยมีใจ ให้ฉันเลย

(ไม่มีใจ - แน่ท ศิริพงษ์, 6012: 17)

ตัวอย่างที่ 202

อำภาฟิ่งคำอธิบายจากศรุตอยู่ "อดีตก็คืออดีตครับ และผมจะไม่ให้ออดีตของผมตามรั้งควานชีวิตในปัจจุบันอีกเป็นอันขาด"
 "เมื่อก่อนป้ามันใจในตัวศรุตว่าศรุตเป็นผู้ชายที่ดี แต่ตอนนี้ป้าเริ่มไม่มันใจแล้วว่าป้าคิดผิดหรือเปล่า" "ผมจะไม่ให้เกิดเหตุการณ์แบบนี่ยี่ขึ้นอีก ผมจะทำตัวให้ดีให้เหมาะสมและคู่ควรกับชบาครับผมสัญญา" "ชบาเป็นแก้วตาดวงใจของทุกคนในบ้าน ศรุตก็คง

เห็นแล้ว” “เป็นแก้วตาดวงใจของผมด้วยครับ” “ถ้าครุฑมันใจ
อย่างนั้นก็เคลียร์ตัวเอง พร้อมเมื่อไหร่ค่อยมาพูดเรื่องแต่งงานกัน
ต่อ” “ครับผม”

(เกมพยาบาล, 6027: 16, 86)

ตัวอย่างที่ 203

จากเคยเหงาจากอ้างว้าง มันจางหายไปทุกอย่าง
จากไม่คิดว่าจะมีใคร แต่ฟ้าก็ส่งเธอมา
ลิ่งเลวร้ายจากความตาย ตื่นลืมตามมาเจอโลกใหม่
จากมืดมิดไม่มีใคร แต่ว่าแสงสว่างคือเธอ
* ไม่รู้ว่าโชคชะตา ต้องการอะไร ให้รักเธอเกินถอนใจ
สุดท้ายต้องขีดให้เธอ ต้องจากฉันไป
** จากวันนี้ ได้ยินแต่เสียงของหัวใจตัวเอง
มันเรียกร้อง เรียกหาเพียงเธอจากนี้
แม้นานแค่ไหน ไม่มีใครแทนที่เธอ
ได้ยินเสียงของหัวใจตัวเอง มันร่ำร้องว่าเธอคือลมหายใจ
ไม่เคยจะลืมภาพเธอ ไม่คิดจะเปลี่ยนให้ใคร

(ได้ยินหัวใจตัวเองเรียกหาเธอ – โอม อัสซา, 5808: 99)

ตัวอย่างที่ 204

ชีวิตของฉันเพื่อเธอเท่านั้น ไม่เคยให้ใคร
รักเธอไปทั้งหมดใจ แลกด้วยชีวิตฉันก็ยอม
แค่เพียงได้เห็นคนที่ฉันรัก ยังเคียงข้างฉัน
แค่ใจเรานั้นผูกกัน ฉันจะฝ่าฟันเพื่อเธอ
* บอกได้คำเดียว เธอเหมือนลมหายใจของฉัน
หากต้องแยกจากกัน ฉันคงต้องขาดใจ
เพราะว่าใจมันรักเธอแค่คนเดียว
เธอเหมือนลมหายใจของฉัน

ใจของฉันผูกพัน ยึดมั่นเพียงแต่เธอ
 รักแต่เธอจากนี้ไปจนวันตาย
 คนเดียวที่ฉันไม่ยอมสูญเสียเธอไปให้ใคร
 แม้จะต้องสู้กับใคร สู้จนขาดใจก็ยอม
 (ลมหายใจของฉัน – อานนท์ สายแสงจันทร์, 5905: 187)

ตัวอย่างที่ 205

อิทธิ: ผมขอพูดตรงๆ นะครับ ผมโกรธชินมากที่ชินลอกผม
 เพราะว่าตลอดเวลาที่เราคบกันเนี่ยผมรักชินมาก และก็หวังดีกับ
 ชินมาตลอด แต่ต่อให้โกรธชินมากแค่ไหนเนี่ยผมก็เข้าใจชินนะ
 และถ้าผมเป็นชิน ผมก็คงจะโกหกแบบเดียวกับที่ชินทำ เพราะ
 อะไรหรือครับ เพราะว่าชินเป็นเสาหลักของบ้าน เลี้ยงดูแม่กับน้ำ
 ที่อยู่ต่างจังหวัด อยู่มาวันนึงแม่ของชินเป็นหนี้ ชินมีความต้องการ
 จะใช้หนี้ให้แม่ ชินจึงไปประกวดเวทีมีสควีนบิวตี้ ชินไม่ได้ตั้งใจ
 ที่จะลอกทุกคน...

(ชายไม่จริงหญิงแท้, 6031: 24, 66)

จากตัวอย่างที่ 201-202 มีการใช้คำว่า หัวใจ/ดวงใจ ชีวิต และแก้วตา มาเปรียบกับเพศหญิงผู้เป็นบุคคลอันเป็นที่รักและมีความสำคัญ ซึ่งทั้งหัวใจและชีวิตจะมีเพียงหนึ่งเดียว ตลอดระยะเวลาชั่วชีวิตของคนหนึ่งคน ดังนั้นจึงมีประโยชน์ต่อการมีชีวิตอยู่เพราะหากขาดไปก็จะทำให้ไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้หรือบ่งชี้ถึงสภาพความไม่มีชีวิตอยู่แล้ว ส่วนแก้วตาก็เป็นอวัยวะสำคัญที่ช่วยในการมองเห็น หากขาดไปโลกของคนนั้นก็จะมีดลง

ตัวอย่างที่ 203 อธิบายความสำคัญของเพศหญิงโดยใช้คำว่า แสงสว่าง และ ลมหายใจ การเปรียบนี้สะท้อนความสำคัญของเพศหญิงว่าเป็นแสงสว่างแรกที่ส่องทางหลังจากเหตุการณ์ที่มีดมนของชีวิตในวันก่อน จนวันนี้เมื่อต้องจากกันไปก็ทำให้รู้ตัวว่าเพศหญิงเปรียบเหมือนลมหายใจที่ทำให้เขามีชีวิตอยู่ได้ และตัวอย่างที่ 204 เพศชายก็กล่าวเปรียบเพศหญิงว่าเป็นเหมือนลมหายใจซึ่งหากขาดไปก็จะมีชีวิตอยู่ไม่ได้

ส่วนตัวอย่างที่ 205 คำว่า *เสาหลัก* ถูกใช้เปรียบกับเพศหญิงผู้ทำหน้าที่หลักในการเลี้ยงดูครอบครัว สะท้อนให้เห็นความสำคัญที่จะต้องเป็นผู้แบกรับภาระทั้งหมด เหมือนกับเสาต้นหลักที่ทำหน้าที่รับน้ำหนักของบ้าน ดังนั้นหากขาดไปก็อาจทำให้ครอบครัวลำบาก ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับสิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิตมากล่าวถึงเพศหญิง และมีการถ่ายโยงลักษณะเด่นด้านความมีประโยชน์และขาดไม่ได้จากแบบเปรียบไปสู่เพศหญิง

จากข้อมูลที่พบ มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศหญิง (target domain) (ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต (source domain) (เพศหญิง) target domain(

มีเพียงหนึ่งเดียว/ ไม่มีสิ่งทดแทนได้ ---> เป็นบุคคลสำคัญ/ ไม่มีใครมาแทนได้

มีประโยชน์ต่อชีวิต ---> มีความสำคัญและมีคุณค่าต่อจิตใจ

หากขาดหายไปอาจทำให้ตายหรือใช้ชีวิตยากขึ้น---> หากขาดไปอาจทำให้อยู่ต่อไปไม่ได้

มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงคือสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อชีวิตเพราะมีเพียงหนึ่งเดียว ไม่มีใครมาทดแทนได้และหากขาดไปอาจทำให้ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ คู่ความสัมพันธ์ในมโนอุปลักษณ์นี้มี 2 แบบคือ เพศหญิงกับเพศชาย และเพศหญิงกับพ่อแม่ สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์ มุมมอง

เพศหญิง – เพศชาย ---> เพศหญิงคือสิ่งสำคัญต่อการมีชีวิตอยู่ของเพศชาย

เพศหญิง – พ่อแม่/ ผู้ปกครอง---> ลูกสาวคือสิ่งสำคัญต่อการมีชีวิตอยู่ของพ่อแม่/ ผู้ปกครอง

3.3.12 [เพศหญิง คือ สิ่งอันตราย]

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งอันตราย] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สิ่งอันตราย” มาใช้เป็นแบบเปรียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศหญิง” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “ความเป็นอันตราย” ของสิ่งอันตรายกับเพศหญิง

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีถ้อยคำอุปมาอุปไมยที่สะท้อนมโนอุปมาอุปไมย
[เพศหญิง คือ สิ่งอันตราย] ทั้งสิ้น 46 ถ้อยคำ เช่น เสี้ยน เสี้ยนหนาม ก้าง ก้างขวางคอ ไฟ
กระแสไฟฟ้า ถังแก๊ส ภูเขาไฟ ไวไฟ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 206

“ถ้าผู้หญิงทำตัวเป็นไฟ ผู้ชายเป็นน้ำมัน อยู่ใกล้กันมันก็ลุกเผาทุก
อย่าง” ภายในบ้านพิมมาลีพูดเตือน “แม่แต่สติ!!!” บริเวณบ้านถูก
จัดแต่งเตรียมพิธีแต่งงานในวันพรุ่งนี้ งานเรียบร้อยเกือบ
หมดแล้ว มาลีจัดดอกไม้ไปสอนไป มาลัยวรรณนั่งทำกระทง
สำหรับใส่อาหาร พิมนั่งจัดของชำร่วยใส่ถาดสำหรับแจกตอนรด
น้ำสังข์ ด้านหลังเห็นพจนันท์คนจัดสถานที่อยู่ห่างๆ

(เพลิงบุญ, 6033: 5, 12)

ตัวอย่างที่ 207

“คุณเปียกเนี่ยใจถึงจัง ยอมเก็บไฟไว้ใกล้น้ำมัน ไม่กลัวไฟจะลุก
พริบในกองเธอคะ” พิมย้อนถาม “นั่นสิ..ทำไมคุณเปียกใจเย็นยัง
กะน้ำ” ลูกน้ำรีบเสียม “ลองมาจุดสิ เปียกก็จะดับอนาคตมันให้
ส่วนไอพวกที่จะมารอดูความวอดวาย ก็ระวังจะโดนอย่างสด ไป
พร้อมกัน” ปียากุลเอ่ยแล้วหันมาเหน็บ มองพิมและลูกน้ำอย่าง
เหยียดๆ แล้วเดินไป “แบบนี้คงไม่ใช่ที่น่าจะเป็นถังแก๊สมากกว่า
เปลอๆ คุณเปียกนี่แหละที่จะระเบิดปั้งคนแรก” ลูกน้ำเห็นปียากุล
แล้วก็หมั่นไส้

(คลื่นชีวิต, 6033: 10, 81)

ตัวอย่างที่ 208

* หากเธอยังรักและเหลือเยื่อใยให้ฉัน

ฉันจะทำทุกอย่าง ให้กลับมาเป็นเหมือนเดิม

หากเธอยังรักและพร้อมที่จะเผชิญ ทุกเรื่องราวด้วยกัน

โปรดให้ฉัน ได้แก้ตัวสักครั้งหนึ่ง
 (เธอให้ฉันได้หรือเปล่า ให้ตัวฉันได้แก้ตัว อีกครั้งหนึ่ง)
 ขอโทษที่ฉันไม่รู้จักพอ
 ขอโทษที่ยังใจไม่ไหว
 มีเธออยู่แล้วก็ยังไม่หลงมกยกับใคร
 จนมันเป็นไฟมาแผดเผาใจ (ซ้ำ **/)**
 (ขอโทษ – ต้อย ธีรภัทร์, 6008: 175)

จากตัวอย่างที่ 206 และ 207 มีการใช้คำ กล่าวเปรียบว่า เพศหญิงเป็นเหมือน ไฟ ที่อยู่ใกล้กับน้ำมันและพร้อมจะลุกไหม้ได้ตลอดเวลา สะท้อนมุมมองว่า ตัวละครเพศหญิงผู้นั้นเป็นเหมือนไฟซึ่งอันตรายเพราะมีอำนาจในการเผาไหม้สิ่งต่างๆ และยังเมื่อวางไว้ใกล้เชื้อเพลิงอย่างน้ำมันก็ยิ่งอาจเป็นอันตราย นอกจากนี้ในตัวอย่างที่ 207 ยังกล่าวเปรียบเพศหญิงว่า เป็นถึงแก๊ส ที่ยิ่งไวไฟและพร้อมจะระเบิดพุ่ง ได้ตลอดเวลา

ส่วนตัวอย่างที่ 208 นักร้องเพศชายกล่าวถึงเพศหญิงที่ตนคบซ้อนในความสัมพันธ์ว่า เปรียบเหมือนไฟที่ย้อนกลับมาแผดเผาหัวใจ ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับสิ่งอันตรายมากกล่าวถึงเพศหญิง

จากข้อมูลที่พบ มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งอันตราย] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสิ่งอันตราย (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศหญิง (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สิ่งอันตราย (source domain)		เพศหญิง (target domain)
อันตรายที่เกิดจากสิ่งอันตราย	--->	ภัยหรือความเดือดร้อนที่เกิดจากเพศหญิง
ระดับความเจ็บปวดจากสิ่งอันตราย	--->	ระดับความเดือดร้อนจากเพศหญิง
ผู้ได้รับอันตราย	--->	เพศชาย / คู่่อริ

มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงบางคนเป็นสิ่งอันตรายที่จะสร้างความเดือดร้อนให้เพศชายที่อยู่ใกล้หรือคู่่อริ คู่ความสัมพันธ์ของมโนอุปลักษณ์นี้สามารถเป็นได้ทั้งแบบ เพศหญิงกับเพศชาย และเพศหญิงกับศัตรูคู่่อริ สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์

มุมมอง

เพศหญิง – เพศชาย ---> เพศหญิงอาจสร้างความเจ็บปวดหรือเป็นอันตรายต่อเพศชาย

เพศหญิง – คู่อริ ---> เพศหญิงอาจสร้างความเดือดร้อนหรือเป็นอันตรายต่อคู่อริ

3.3.13 [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ]

มนโออุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ” มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศหญิง” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “การจับต้องได้หรือจับต้องไม่ได้ และความมีประโยชน์” ของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติกับเพศหญิง

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะมีถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมนโออุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ] ทั้งหมด 22 ถ้อยคำ ผู้วิจัยจะนำเสนอมนโออุปลักษณ์ 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้] และ [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้] โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.3.13.1 [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้” โดยเชื่อมโยงลักษณะการสัมผัสหรือจับต้องไม่ได้มาใช้กล่าวถึงเพศหญิง ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมนโออุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้] มีทั้งสิ้น 11 ถ้อยคำ เช่น *อากาศ ลม เงาม* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 209

* คนที่ไม่ใช่ จะให้ตายก็ไม่ใช่

ต่อให้ฉันรักเธอแค่ไหน ก็ไม่อาจจะทำให้ใจเธอเปลี่ยนสักที

คนที่ไม่ใช่ ให้เป็นคนสุดท้ายที่มี

เธอก็คงไม่เลือกอยู่ดี คงไม่มีวันที่ เรารักกัน

ขอได้ไหมให้เธอมองมาอีกครั้ง ก็แค่หวังเป็นคนสำคัญอย่างใครที่

เธอมี

แต่สุดท้ายก็คงเป็นไปได้แค่นี้ คงไม่มีวิธีอะไรให้เธอนั้นหันมา
เป็นแคลม ที่ผ่านตัวเธอ และเธอไม่เคยมองเห็น
 คนสำคัญ ไม่มีวันเป็น เธอไม่เคยเห็น ว่าฉันมีความหมาย (ซ้ำ *)
 (คนที่ไม่ใช่ – เมญา นนธวรรณ Ost. สะใภ้กาฝาก, 6012:

1)

ตัวอย่างที่ 210

มีชีวิตเกิดมาก็เหมือนเงา
 ที่เฝ้ารอเพียงแสงที่ขอบฟ้า
 จะได้มีตัวตน เมื่อเธอส่องแสงมา
 เมื่อขาดเธอ ตัวฉันก็หายไป
 รู้ว่าเธอแสนไกล ขอได้เพียงเฝ้ามอง
 ชีวิตฉันต้องการเท่านั้น
 แคร่รักเธอยังไม่กล้า แอบรักเธอยังต้องกลัว
 ฉันได้แต่เจียมตัว ว่าฉันนั้นเป็นใคร
 ก็แค่เงาอันเลื่อนราง ได้แสงสว่างจากเธอเพียงแค่ว่าไร
 เท่านั้นก็สุขใจ เกินพอ

(แสงและเงา Ost. เงาโศก – มาตัง ระเบิดดาว, 5909: 63)

จากตัวอย่างที่ 209 มีการใช้คำนาม *ลม* และข้อความว่า ที่ผ่านตัวเธอและเธอไม่เคยมองเห็น มากล่าวขยายอธิบายถึงความไม่มีตัวตนหรือความรู้ตัวตนของเพศหญิง ส่วนตัวอย่างที่ 210 นักร้องเพศหญิงเปรียบตนเองเหมือน *เงา* ที่ไม่มีตัวตน และตีความได้ว่าเปรียบเพศชายเป็นดวงอาทิตย์ที่ส่องแสงลงมา จึงทำให้สามารถเกิดเงาได้และเมื่อใดที่ขาดฝ่ายชายไป ฝ่ายหญิงเองก็จะหายไปด้วย

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้ (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศหญิง (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้ (source domain) เพศหญิง (target domain)

ไม่สามารถสัมผัสหรือจับต้องได้ด้วยมือ ---> ความรู้ตัวตนของเพศหญิง

ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตา ---> ความไร้ตัวตนของเพศหญิง

มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงบางคนเป็นเสมือนสิ่งที่ไร้ตัวตนและไม่มี
 ความสำคัญเลยแม้แต่น้อยในสายตาเพศชาย สรุปลักษณะความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์

มุมมอง

เพศหญิง – เพศชาย ---> เพศหญิงที่ไร้ประโยชน์หรือไร้ตัวตนในสายตาเพศชายคือ
 สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้

3.3.13.2 [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีการนำคำที่ใช้ในความหมายของ
 “สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้” โดยเชื่อมโยงลักษณะการสัมผัสหรือจับต้องได้ และความมี
 ประโยชน์ มาใช้กล่าวถึงเพศหญิง ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อม
 ทางธรรมชาติที่สัมผัสได้] มีทั้งสิ้น 10 ถ้อยคำ เช่น ท้องฟ้า หยาดฝน หยดน้ำ น้ำ สายน้ำ ทะเล ภูเขา
 ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 211

ช: เธอเป็นเหมือนกับหยาดฝน ตกบนผืนทะเลทราย

ใจที่เคยเจ็บเหงา กลับมามีความหมาย ไม่เป็นเหมือนเดิม

มันคล้ายคล้ายกับหยดน้ำ ที่มันไหลมันรินไป เมื่อเวลาผ่านพ้น

กลับรวมกลายเป็นสาย ช่างในใจฉัน

* อยากบอกเธอให้รู้ว่ารัก เธอเป็นดังสายน้ำในหัวใจ

ช่วยฟื้นคืนคั้นแห้งแล้งให้เปลี่ยนไป ให้หัวใจของฉันชุ่มฉ่ำอีกครั้ง

แค่เพียงเธอจับมือฉันไว้ ไม่กลัววันพรุ่งนี้ เพราะมีเธอเดินไปกับฉัน

อยากจะมีเธอ ช่างช่างกันตลอดไป (อยากจะมีเธอ ช่างช่างกัน

ตลอดไป)

สายน้ำในหัวใจ – คิว วงพลัวร์ & กวาง อาริสตา, 6011: 92)

ตัวอย่างที่ 212

ถึงฉันรู้ว่ารักของเธอแหละหลอก แต่ใจของฉันก็บอกว่ารักจริง
 ถึงฉันรู้และฉันเข้าใจทุกสิ่ง รักเธอไม่จริงแต่ฉันก็รักเธอ
 รู้ว่าเธอนั้นรักเขามาก แต่ฉันนั้นก็ไม้อาจเทียบได้
 เขาเหมือนทะเลที่กว้างใหญ่ ฉันเหมือนน้ำแค่หยดหนึ่ง
 ถ้าเปรียบความรัก ดังกับดาวที่อยู่บนฟ้า
 ไม้อาจสอยให้ลงมาอยู่ที่ใจ แคได้รัก
 แคได้บอ กก็สุขไป แคได้มองก็ชื่นใจแล้ว
 (น้ำหยดหนึ่ง – เฟิร์ส เณิกา, 5905: 173)

ตัวอย่างที่ 211 เป็นเนื้อเพลงที่เพศหญิงและเพศชายร้องคู่กัน นักร้องชายเปรียบเพศหญิงเหมือน *หยาดฝน* ที่หลั่งรวมกันเป็น *หยดน้ำ* แล้วค่อยๆ รวมตัวสะสมมากขึ้นเป็น *ดั่งสายน้ำ* ที่ให้ความชุ่มฉ่ำ ส่วนนักร้องชายเปรียบตนเองเป็น *ผืนทะเลทราย* ที่แห้งแล้ง แบบเปรียบเทียบที่นำมาใช้ทั้งหมดล้วนเป็นสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่มองเห็นและสัมผัสได้ ส่วนตัวอย่างที่ 212 นักร้องเพศหญิงเปรียบตนเองเป็นเพียงน้ำหยดหนึ่ง และเปรียบเพศหญิงอีกคนที่เพศชายรักเป็นเหมือนทะเลที่กว้างใหญ่ เพศหญิงทั้งสองคนแม้จะมีตัวตนเหมือนกันแต่ก็มีขนาดและความสำคัญแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

จากข้อมูลที่พบ มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้ (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศหญิง (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้ (source domain)	เพศหญิง (target domain)
สามารถสัมผัสหรือจับต้องได้	---> ความมีตัวตนของเพศหญิง
สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า	---> ความมีตัวตนของเพศหญิง
ประโยชน์ของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ	---> ความมีประโยชน์ของเพศหญิง

มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศหญิงบางคนมีตัวตน มีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างมากต่อเพศชาย สรุปลักษณะความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์

มุมมอง

เพศหญิง – เพศชาย ---> เพศหญิงที่มีประโยชน์หรือมีตัวตนในสายตาเพศชายคือ
สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้

3.4 มโนอุปลักษณ์เพศทางเลือกที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณ์ในวาทกรรมสาธารณะ

จากแนวทางในการรวบรวมและวิเคราะห์ถ้อยคำอุปลักษณ์พบว่า ในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีถ้อยคำอุปลักษณ์เกี่ยวกับเพศทางเลือกทั้งสิ้น 184 ถ้อยคำ ซึ่งสะท้อนให้เห็นมโนอุปลักษณ์เกี่ยวกับเพศทางเลือก 5 ชุด เรียงลำดับตามความถี่ในการปรากฏใช้จากมากไปน้อย ดังนี้

1. [เพศทางเลือก คือ สัตว์]	86	ถ้อยคำ
2. [เพศทางเลือก คือ สิ่งของในครอบครอง]	32	ถ้อยคำ
3. [เพศทางเลือก คือ อาหาร]	30	ถ้อยคำ
4. [เพศทางเลือก คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล]	24	ถ้อยคำ
5. [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์]	12	ถ้อยคำ

3.4.1 [เพศทางเลือก คือ สัตว์]

มโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ สัตว์] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สัตว์” มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศทางเลือก” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะหรือพฤติกรรมบางประการของสัตว์กับเพศทางเลือก จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีจำนวนถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์นี้ทั้งสิ้น 86 ถ้อยคำ ผู้วิจัยจะนำเสนอมโนอุปลักษณ์ 3 กลุ่มย่อยโดยเรียงลำดับตามจำนวนถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบมากไปน้อย ได้แก่ [เพศทางเลือก คือ สัตว์ป่า] [เพศทางเลือก คือ สัตว์ไม่เชื่อง] และ [เพศทางเลือก คือ สัตว์เลี้ยง] โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.4.1.1 [เพศทางเลือก คือ สัตว์ป่า]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์มีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สัตว์ป่า” อย่างคำเรียกชื่อและคำแสดงลักษณะหรือพฤติกรรม โดยมีการเชื่อมโยง “ขนาดรูปร่าง อาการพยศและพฤติกรรมความต้องการทางเพศ” ของสัตว์ป่ามาใช้กล่าวถึงเพศทางเลือก ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ สัตว์ป่า] มีทั้งสิ้น 57 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อสัตว์ 53 ถ้อยคำ

เช่น สัตว์ป่า สัตว์ป่าสงวน เก้ง กวาง ม้า ช้าง ช้างเผือก หมีควาย ฮิปโป และคำแสดงพฤติกรรมของ สัตว์ป่า 4 ถ้อยคำ เช่น แรด(ก.) พยศ ตกมัน ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 213

(เสียงก๊ส): พี่แชมป์เป้ ถือเป็นตัวท็อปของวงการนักเที่ยวกลางคืน ด้วยรูปลักษณ์ Dark Tall and Handsome Profile นักเรียนนอก ที่สำคัญ แมน ไม่แสดงออก ทำให้แก้งทุกคนต่างจับจ้องและพร้อมจะทำสงครามเพื่อแย่งชิงมาเป็นของตน

(ไดอารี่ตุ๊ดซี่ส์, 5925: 2, 12)

ตัวอย่างที่ 214

ไอ้ต: อะพี่หวานถือให้หน่อย ถ่ายคลิปให้ผมหน่อย เอะน่าถ่ายคลิปให้ผมหน่อย จะเอาไปอวดให้คนมันอิจฉาเล่นๆ เออถ่ายซ้ำๆ ไม่เป็นไรหรอก เร็วดีเดี๋ยวมันตื่น กำลังนอนอยู่กับวิน ปกรณ์นะคร๊าบ (รูตชิปเสื้อของวินออก) แหมละละแลมแหมแถมแถมแถมแถมแถม ว้าว !แก้งกวางปางชะนีจะต้องอิจฉาผมไปทั่วประเทศ

(วันหนึ่งจะเป็นซูเปอร์, 5825: 9, 9)

ตัวอย่างที่ 215

แนนตี้: อิซซัง พอสว่างปั๊บเนี่ย เช็คหน้าหน้าปั๊บเลยนะ

กอล์ฟ: เอ้า ก็ช่วงตลาดเปิด (หมายถึงไฟเปิดสว่างตอนช่วงก่อนฝนจะปิด)

แนนตี้: มึงมีผิวแล้ว ยังจะแรดอีก!

(ไดอารี่ตุ๊ดซี่ส์2, 6025: 8, 57)

มโนอุปลักษณ์นี้สะท้อนมุมมองว่า เพศทางเลือกที่มีรูปร่างขนาดใหญ่ อาละวาด ก้าวร้าว ตื้อ รัน และแสดงความต้องการผู้ชายอย่างเปิดเผยไม่สามารถควบคุมได้นั้นเปรียบเหมือนสัตว์ป่า ทั้งนี้ แม้มโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ สัตว์ป่า] จะมีมิติหลากหลายแตกต่างกันไปตามลักษณะเด่นของ แบบเปรียบแต่ละชนิด แต่ผู้วิจัยพบว่า ถ้อยคำที่ปรากฏใช้และมีความถี่สูงสุดคือ คำว่า *แก๊ง* ซึ่งใช้เรียก เพศทางเลือกประเภทเกย์

3.4.1.2 [เพศทางเลือก คือ สัตว์ไม่เชื่อง]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์มีการนำคำที่ใช้ในความหมายของ “สัตว์ไม่เชื่อง” อย่างคำ เรียกชื่อสัตว์และคำแสดงพฤติกรรมของสัตว์ซึ่งสร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่นมาใช้กล่าวถึงเพศ ทางเลือก ถ้อยคำ อุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ สัตว์ไม่เชื่อง] มีทั้งสิ้น 18 ถ้อยคำ ทั้งนี้แบบเปรียบทั้งหมดก็เป็นสุนัขเช่นเดียวกับกับกับเพศชายและเพศหญิง แต่ผู้วิจัยมี ข้อสังเกตคือ สุนัขที่นำมาเปรียบกับเพศทางเลือกจะเป็นสุนัขพันธุ์ขนาดเล็ก จำแนกเป็นคำเรียกชื่อ สัตว์ 6 ถ้อยคำ เช่น *สุนัข หมา อียอร์คเชียร์ อีชีสุ* และคำแสดงพฤติกรรมของสัตว์ไม่เชื่อง 12 คำ เช่น *กัด กัดกัน ไล้กัด เหว่* ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 216

ปอ: โอ๊ย เกือบจะโดนตบอยู่เมื่อกี้นี้ยังไม่เช็ดเธอจ๊ะ สวยเนอะ
เดี๋ยวก็อ่อยผู้ชายคนนั้น เดี๋ยวก็มายั่วผู้ชายคนนี้ วันๆ ไม่คิดจะ
ทำงานบ้างรีใจจ๊ะ **ทีม ธรรมมหาวิทยาลัย**

การ์ตูน: แล้วเธออะทำงานมั่งรึยัง วันๆ ไล้กัดคนนั้นคนนี่ เอ๊ะ เป็น
ตัวอะไรนะที่มันชอบไล้กัดคนนะ

เป็น: อู๊ย ตัวอะไรนะ พี่ออร์ทัวอะไรอะ เหว่า เหว่าได้แหมะ เหว่าได้แหมะ
เหว่าได้แหมะ

พี่ออร์ท: สุนัขคะ

เป็น: สุนัข ฮ่าๆๆ สุนัข สุนัข ชอบไล้กัดคน

พี่ออร์ท: แต่ถ้าสนิทกันก็เรียกหมาก็ได้

(เพื่อนรักเพื่อนร้าย, 5925: 3, 15)

ตัวอย่างที่ 216

พี่แองจี้: อัยอร์คเซียร์ อีชีสุ กัดกันเป็นหมาเดือนสิบสองแ่งตัวผู้

เลียนะ

ปอ: หีม! อีเป็น

เป็น: หยุด เข้ามาลี มึงเข้ามาลี คราวนี้กูไม่แค่บแน่นอน กูจะเอา

กาวตราข้างเนี่ยหยอดปากให้มันหยุดเห่าชะที

(เพื่อนรักเพื่อนร้าย, 5925: 13, 43)

จากตัวอย่างที่ 215-216 เป็นการใช้คำที่เกี่ยวกับสัตว์ไม่เชื่ออย่างสุนัขมาบรรยายลักษณะพฤติกรรมของเพศทางเลือก ตัวอย่างที่ 215 ใช้คำว่า สุนัข และ หมา กล่าวถึงเพศทางเลือกซึ่งเป็นคู่กรณีที่กำลังมีประเด็นขัดแย้งกัน และใช้คำว่า เห่าและไล่กัด ต่อว่าอีกฝ่ายว่ามีพฤติกรรมพูดมากไร้สาระและพูดจาไม่ดี เหมือนกับอาการที่สุนัขเห่าและไล่กัดสัตว์หรือคนอื่น ส่วนตัวอย่างที่ 216 เป็นการต่อว่าเพศทางเลือกที่กำลังมีเรื่องทะเลาะโดยเปรียบกับ สุนัขเดือนสิบสองที่มีอาการติดสัด ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการใช้คำเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงไม่เชื่อมากกล่าวถึงเพศทางเลือก

จากข้อมูลที่พบ มโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ สัตว์ไม่เชื่อ] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสัตว์เลี้ยงไม่เชื่อ (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศทางเลือก (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สัตว์ไม่เชื่อ (source domain)

เพศทางเลือก (target domain)

พฤติกรรมที่สร้างความเดือดร้อนรำคาญให้ผู้อื่น

---> การทะเลาะกันเองระหว่างเพศ

ทางเลือก/ การกระทำที่เพศทางเลือกทำให้คู่อริเดือดร้อน

มโนอุปลักษณ์นี้สะท้อนมุมมองว่า เพศทางเลือกที่มีลักษณะนิสัยพูดมาก พูดจาไม่ดี หาเรื่องทำร้ายคู่อริด้วยวาจา พาลหาเรื่องทะเลาะวิวาทกันเองหรือทะเลาะวิวาทกับคู่อริ อาละวาดอย่างไร้สติ นั้นมีลักษณะพฤติกรรมเหมือนสุนัขไม่เชื่อ ซึ่งถือเป็นการกระทำที่สร้างความเดือดร้อนแก่เจ้าของผู้ดูแลหรือผู้อื่น สรุปความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์

มุมมอง

เพศทางเลือก - เพศทางเลือก---> เพศทางเลือกที่พูดจาไม่ดี หาเรื่องทะเลาะกันเองเป็นสัตว์ไม่เชื่อ

เพศทางเลือก – คู่อริ ---> เพศทางเลือกที่พูดจาไม่ดี อาละวาด หาเรื่องทะเลาะหรือทำร้าย
คู่อริเป็นสัตว์ไม่เชื่อง

3.4.1.3 [เพศทางเลือก คือ สัตว์เลี้ยง]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์มีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สัตว์เลี้ยง” อย่างคำ
เรียกชื่อและ คำอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยง ซึ่งพบเฉพาะสัตว์เลี้ยงไว้ใช้งานและสัตว์เลี้ยงไว้เป็น
อาหารมาใช้กล่าวถึงเพศทางเลือก ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ สัตว์
เลี้ยง] มีทั้งสิ้น 11 ถ้อยคำ ล้วนเป็นคำเรียกทั้งหมด เช่น *ว้าว ควาย ไ้ควาย หมู หมูตอน หมูน้อยพิก
เล็ด หมูดำคุโรบุดะ* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 217

หมี: อีมีว มึงเป็นเขี้ยอะไร

มีว: อีหมี มึงมาไว้มากอะ

หมี: ก็มึงส่งแมสเสจมาแบบนี้ ทำไม แม่มึงจะส่งมึงเข้าโรงฆ่าสัตว์

เฮอร์อะ อีหมูดำคุโรบุดะ

(มันต์กับมีว, 5825: 10, 44)

ตัวอย่างที่ 218

คิม: จริงจิงขนาดนี้ทำไมไม่ไปสมัคร Thailand's Toot's Talent
ล่ะ? **CHULALONGKORN UNIVERSITY**

แนนดี้: เดี่ยวกูกดโหวตให้รั้วๆ ถ้ามีงชนะเนี่ย ออกเงินทำนมให้กู

คูนึงนะ

กอล์ฟ: อู๊ยยย กูลงทุนให้มึง 6 เต้าไปเลยจ้า แล้วส่งไปรีดนม ฟาร์ม

โชคชัย

แนนดี้: กูไม่ใช่วัวไหม?

กอล์ฟ: เออกูลืม มึงเป็นควาย!

แนนดี้: อี...อีข้าง!

(ไดอารี่ตุ๊ดซี่ส์2, 6025: 4, 27)

จากตัวอย่างที่ 217 และ 218 เป็นการใช้คำที่อยู่ในวงความหมายของสัตว์เลี้ยงมากล่าวถึง เพศทางเลือก ตัวอย่างที่ 217 เป็นบทสนทนาระหว่างเพื่อนสนิทเพศทางเลือกซึ่งฝ่ายหนึ่งกล่าวประชด ประชันอีกฝ่ายว่าบอกให้ตนเองรีบมาราวกับว่า เป็นหมูดำคุโรบุดะที่กำลังจะถูกส่งเข้าโรงฆ่าสัตว์ ส่วน ตัวอย่างที่ 218 เพศทางเลือก (กะเทย) กล่าวประชดกับเพศทางเลือก (ตัว) ว่าควรไปศัลยกรรมหน้าอก ให้มีปริมาณเต้านมจำนวนมากเหมือนแม่วัว จากนั้นจึงกลับคำว่า ต้องเปรียบเทียบควายแทน เพราะ เพศทางเลือก (ตัว) ผู้เป็นเพื่อนสนิทกันนี้มักถูกแฟนซึ่งเป็นเพศทางเลือก (ทอม) หลอกอย่างง่ายดาย เสมอมา

จากข้อมูลที่พบ มโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ สัตว์เลี้ยง] เป็นการถ่ายโยงความหมายจาก วงความหมายของสัตว์เลี้ยง (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศทางเลือก (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สัตว์เลี้ยง (source domain)   เพศทางเลือก (target domain)

- วัว/ ควาย

ลักษณะอวัยวะของวัว) นมวัว)   --->   ลักษณะหน้าอกของเพศทางเลือก

ลักษณะที่ต้องมีเชือกจูงจุมกเวลาเดิน   --->   ความโง่เขลา/ ถูกหลอกง่ายของเพศทางเลือก

- หมู

ลักษณะรูปร่างอ้วนของหมู   --->   รูปร่างอ้วนของเพศทางเลือก

มโนอุปลักษณ์นี้สะท้อนมุมมองว่า เพศทางเลือกที่รูปร่างอ้วนนั้นเปรียบเหมือนหมู ส่วนเพศ ทางเลือกที่โง่เขลาถูกหลอกให้รักและเชื่ออย่างง่ายดายนั้นเปรียบเหมือนวัวหรือควาย ซึ่งสัตว์เลี้ยง เหล่านี้ล้วนเป็นสัตว์เลี้ยงที่ถูกควบคุมหรือจัดการให้อยู่ใต้อำนาจของเจ้าของ สรุปลักษณะความสัมพันธ์ได้ ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์

มุมมอง

เพศทางเลือก – เพศทางเลือก---> เพศทางเลือกที่ถูกเพศทางเลือกหลอกคือวัวควาย

---> เพศทางเลือกที่มีรูปร่างอ้วนคือหมู

3.4.2 [เพศทางเลือกคือ สิ่งของในครอบครอง]

มโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ สิ่งของในครอบครอง] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สิ่งของในครอบครอง” มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศทางเลือก” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “การถูกรับครอบครองหรือการมีเจ้าของ” ของสิ่งของในครอบครองมาใช้กล่าวถึงเพศทางเลือก

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะมีถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือกคือ สิ่งของในครอบครอง] มีทั้งสิ้น 32 ถ้อยคำ เช่น *ของ(น.) มี ได้ ยากได้ เป็นของ ของ(บ.) เอา ถูกแย่ง มีเจ้าของ เสียไป* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 219

นักเที่ยว 1: ของไอ ไอได้ก่อน ยูอย่ามายุ่ง (หมายถึงนักเที่ยวหนุ่ม
ชาวเกาหลีที่คิมหมายตา)

คิม: ไอ? แดกเกลือไอโอดีนก่อนมั๊ยคะ? แล้วก็ลองถามดูสิว่าเขาจะ
ไปกับใคร?

นักเที่ยว 2: มึง มานี่! อย่าทำให้ตัวเองแพ้ไปกว่านี้เลย กลับโต๊ะ

(ไดอารี่ตุ๊ดซี่ส์2, 6025: 4, 38)

ตัวอย่างที่ 220

เซ็ม: พี่มิวคะ พี่มิวเป็นอะไรอะ คอกระตุกหรือ

มิว: อ้อเปล่าจ๊ะ พอดีสะบัดไล่มด มดแถวเนี่ยมันไม่ค่อยรู้ความ

ของที่มันมีเจ้าของอยู่แล้วมันก็มาดอมมาดม เนอะ

(มินต์กะมิว, 5825: 5, 35)

จากตัวอย่างที่ 219 และตัวอย่างที่ 220 มีการใช้คำนามแสดงถึงความเป็นสิ่งของอย่างคำว่า *ของ (น.)* ใช้คำแสดงการครอบครองสิ่งของในครอบครอง เช่น *ได้ก่อน ของ* และยังบ่งว่า *เป็นของที่มีเจ้าของ* ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับสิ่งของในครอบครองมากล่าวถึงเพศทางเลือก

มโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ สิ่งของในครอบครอง] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสิ่งของในครอบครอง (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศทางเลือก (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สิ่งของในครอบครอง (source domain) เพศทางเลือก (target domain)

สิ่งของในครอบครองในครอบครอง	---	เพศทางเลือก
ผู้ครอบครอง	---	เพศทางเลือก
ความรู้สึกและพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งของในครอบครอง (อยากมี อยากได้ สูญเสีย ครอบครอง แย่ง คืน ฯลฯ)	---	ความรู้สึกและพฤติกรรมที่มีต่อเพศทางเลือก

มโนอุปลักษณ์นี้สะท้อนมุมมองว่า เพศทางเลือกไม่ชีวิตจิตใจ เป็นเพียงสิ่งของในครอบครองของ ผู้ครอบครอง ซึ่งเพศทางเลือกอาจอยากได้ อยากมี อยากเก็บไว้ในครอบครอง หรือถูกแย่งไปและสูญเสียการครอบครอง สรุปลักษณะความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์	มุมมอง
เพศทางเลือก – เพศทางเลือก	---> เพศทางเลือกเป็นสิ่งของในครอบครองของเพศทางเลือก

3.4.3 [เพศทางเลือก คือ อาหาร]

มโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ อาหาร] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “อาหาร” มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศทางเลือก” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “การถูกบริโภคและการมีคุณค่าต่อร่างกายหรือจิตใจ” ของอาหารกับเพศทางเลือก

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีจำนวนถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์นี้ทั้งสิ้น 30 ถ้อยคำ ล้วนอยู่ในบริบทที่สื่อความถึงเรื่องทางเพศทั้งสิ้น สอดคล้องกับมโนอุปลักษณ์ [SEX IS FOOD] และ [PEOPLE IS FOOD] เช่นเดียวกับมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ อาหาร] และ [เพศหญิง คือ อาหาร] ทั้งนี้ผู้วิจัยพบข้อมูลถ้อยคำอุปลักษณ์ที่แสดงมโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ อาหารที่นำมารับประทาน] เพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น ดังรายละเอียด

3.4.3.1 [เพศทางเลือก คือ อาหารที่น่ารับประทาน]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีการนำคำที่ใช้ในความหมายของ “อาหารที่น่ารับประทาน” โดยเชื่อมโยงลักษณะการถูกบริโภค ความน่าดึงดูดใจ ความเป็นที่น่าปรารถนาและมีผลดีต่อร่างกายหรือจิตใจในการบริโภค มาใช้กล่าวถึงเพศทางเลือก ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ อาหารที่น่ารับประทาน] มีทั้งสิ้น 30 ถ้อยคำ เช่น *อาหารอาหารป่า แซ่บ น่ากิน เสิร์ฟถึงที่ โดนกิน กิน ฟาด หิว อิ่ม* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 221

*เจ้อวัน: นี๋ อย่าไปคิดมาก เปิดๆ ไปเถอะ กะเทยมันไม่ใช่เชื้อโรค
ถ้ากะเทยเป็นคนดีเนี่ยสังคมเค้าก็ยอมรับ ชายจริงหญิงแท้ถ้าเป็น
คนไม่ดีจะอยู่ในสังคมได้ยังไง เป็นไปเถอะเปิดไปเถอะมันมี
ความสุขใจ ดูแม่สิ อิ่มตลอดเลย*

(มันต์กับมิว, 5825: 5, 31)

ตัวอย่างที่ 222

*คิม: มึง กูว่าการที่พวกเราสามคนออกหักพร้อมกันนะ ฟ้าจะต้อง
เป็นใจเปิดทางให้เราไปเจอคนที่แซ่บกว่า อีก็ส อีก็ล ฟลุคซึ้น! เรา
จะต้องหาตัวใหม่*

กอล์ฟ: อ้าว มึงจะเป็นเมีย?

*คิม: หรือเมียใหม่สำหรับกู แต่ถ้าแซ่บจริงอะ กูอนุโลมยอมเป็นเมีย
ให้ก็ได้ แล้วเราจะต้องหาให้ได้ก่อนวันสารทจีนนี้*

(ไดอารี่ตุ๊ดซี่ส์, 5925: 1, 7)

ตัวอย่างที่ 223

แองจี้พูดถึงกะเทย): รู้มั๊ยคะว่าอาหารบางอย่างมันก็ทำได้แค่ดู แต่
ไม่มีสิทธิ์กิน

ภาค: แองจี้ คุณทำยังไงทำไมเนี่ย

แองจี้: ทำไมคะ ก็แค่ทำตัวเป็นแฟนที่ดีของภาคไง

(ชายไม่จริงหญิงแท้, 6031: 11, 31)

จากตัวอย่างที่ 221-223 มีการใช้คำเรียกชื่ออาหาร เช่น *อาหาร* และคำขยายเช่น *แซ่บ* ตลอดจนมีการใช้คำกริยาที่แสดงว่าเป็นผู้บริโภค เช่น *อิม* มากกล่าวถึงเพศทางเลือก ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับอาหารที่นำรับประทานมากกล่าวถึงเพศทางเลือก

จากข้อมูลที่พบ มโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ อาหารที่นำรับประทาน] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของอาหารที่นำรับประทาน (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศทางเลือก (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

อาหารที่นำรับประทาน (source domain) เพศทางเลือก (target domain)

อาหารที่นำรับประทาน	--->	เพศทางเลือกที่ดึงดูดให้เข้าไปมีความสัมพันธ์
ผู้รับประทาน/ ผู้บริโภค	--->	เพศทางเลือก
การรับประทานอาหาร	--->	การมีความสัมพันธ์ทางเพศ
ผลดีของการรับประทาน เช่น ทำให้อิม รสอร่อย	--->	ความพึงพอใจที่ได้รับหลังมีความสัมพันธ์

มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศทางเลือกเป็นอาหารที่นำรับประทานเพราะมีรสชาติดีหรืออร่อย และเมื่อบริโภคหรือมีความสัมพันธ์ทางเพศด้วยแล้วจะเกิดผลดีต่อทั้งร่างกายและจิตใจของผู้บริโภค สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์	มุมมอง
เพศทางเลือก – เพศทางเลือก	---> เพศทางเลือกที่มีแรงดึงดูดทางเพศคืออาหารนำรับประทานของเพศทางเลือก

3.4.4 [เพศทางเลือก คือ สิ่งสกรปรก/ สิ่งปฏิภูล]

มโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ สิ่งสกรปรก/ สิ่งปฏิภูล] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “สิ่งสกรปรก/ สิ่งปฏิภูล” มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศทางเลือก” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดย มีการเชื่อมโยงลักษณะ “ความไร้ประโยชน์ สกรปรกน่าขยะแขยง และควรกำจัดให้หมดไป” ของสิ่งสกรปรก/ สิ่งปฏิภูลกับเพศทางเลือก

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ สิ่งสกรปรก/ สิ่งปฏิภูล] ทั้งสิ้น 24 ถ้อยคำ เช่น *ขยะ ขยะเปียก ชี๊ ถังชี๊ อัจฉริยะ น้ำขัง เชื้อโรค ล้วม เขี่ย ทิ้ง ทิ้งขว้าง เท ดั่งตัวอย่าง*

ตัวอย่างที่ 224

แนตตี้: ไหนอีคิม ตอนนี่มึงรู้สึกแยขนาดไหน มึงรู้สึกยังไง พุด

ออกมาให้หมด

คิม: แม่่งมาบอกให้กูสิมๆ มันไปชะ! ทั้งหมดเป็นเพราะความเมา ทั้งหมดเป็นเพราะความผิดพลาด มันรักเมียมัน กูเป็นแค่พี่ที่ดี อีท่า! มันแค่นี้เองหรือวะ? ที่ผ่านมามันไม่เคยรักกูเลยใช้หรือเปล่า? แม่่งทำให้กูรู้สึกไร้ค่าเหี้ยๆ กูรู้สึกเหมือนขยะ เหมือนชี๊ แต่กูแม่่งก็รักมันไง กูรักมันไปแล้ว กูคิดถึงมัน กูอยากไปหามัน กูอยากไปตะโกนต่อหน้าเมียมันว่า กูรักมัน!

(ไดอารี่ตุ๊ดซี่ส์2, 6025: 12, 75)

ตัวอย่างที่ 225

มิว: เออก็ได้ อีหมีกูกลัวแพ้อะ ทำยังไงดีอะ

เจ็แอนนา: ไม่ต้องกลัวอะะะะ นีวิธีอะมันมีอยู่ อย่างแรกนะก็ต้องมัดใจผู้ชายมัดใจแม่ฟัวให้อยู่หมัด นีนะถึงแม้ว่าแม่ฟัวจะเกลียดหล่อน เป็นอัจฉริยะได้เดือนกึ่งก็ไม่ต้องอยากจับแต่จะต้องก็ตาม

(มินต์กับมิว, 5825: 3, 18)

ตัวอย่างที่ 226

เสียงกัสนธิบาย: ศัพท์ดีวันนี้เสนอคำว่า “เท” เท เป็นคำกริยา แปลว่า ทิ้ง สามารถใช้กับเรื่องเล็กๆ อย่างเทเพื่อน ไปจนถึงเรื่องใหญ่ๆ อย่างถูกแฟนเท...กิริยาเท ส่วนใหญ่จะไม่สร้างความเสียหายให้กับผู้ที่เท แต่สำหรับผู้ที่ถูกเทนั้น มักจะมีสภาพไม่ต่างจาก ขยะเปียก น้ำขังหรือถังซี

(ไดอารี่ตุ๊ดซี่ส์, 5925: 1, 5)

ตัวอย่างที่ 227

คิม: แม่งเอ๊ย รุ้อย่างงี้กูไม่จริงจิงกับมันตั้งแต่แรกหรอก ต่อไปนี้ถ้ามีใครเข้ามานะ กูจะยี้มๆๆๆ ให้กระเด็นเลย แล้วก็ เทมัน ก่อนที่มันจะ เทกู

(ไดอารี่ตุ๊ดซี่ส์, 5925: 1, 6)

จากตัวอย่างที่ 224-227 มีการใช้คำนามอย่างคำว่า อุจจาระ ซี ถังซี น้ำขัง ขยะ และขยะเปียก ใช้คำกริยาอย่าง เท ซึ่งเป็นคำศัพท์เฉพาะกลุ่มที่เพศทางเลือกเริ่มใช้หมายถึง ทิ้ง ถ้อยคำเหล่านี้จึงเป็นการนำคำเกี่ยวกับสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูลมากล่าวถึงเพศทางเลือก

มโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศทางเลือก (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล (source domain) เพศทางเลือก (target domain)

ความไร้ประโยชน์ของสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล --->	ความไร้ค่าของเพศทางเลือก
ความน่าขยะแขยงของสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล --->	ความน่ารังเกียจของเพศทางเลือก
การกระทำที่มีต่อสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล --->	พฤติกรรมที่มีต่อเพศทางเลือก
(เขี่ย ขว้าง เท ทิ้ง กำจัด ฯลฯ)	(รังเกียจ ขยะแขยง ทำให้หมดไป)

มโนอุปลักษณะนี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศทางเลือกที่ไร้ประโยชน์หรือไร้ค่าต่อผู้อื่นนั้นจะไม่เป็นที่ต้องการ เป็นสิ่งน่ารังเกียจน่าขยะแขยง อาจถูกทิ้งหรือถูกกำจัดให้หมดไป สรุปคู่ความสัมพันธ์ได้ดังนี้

คู่ความสัมพันธ์

มุมมอง

เพศทางเลือก – เพศทางเลือก ---> เพศทางเลือกที่ไร้ค่า/ น่ารังเกียจคือสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล

3.4.5 [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์]

มโนอุปลักษณะ [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์] เป็นการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “อมนุษย์” มาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือวงความหมายต้นทาง (source domain) เพื่ออธิบายแนวคิดหรือกล่าวเกี่ยวกับ “เพศทางเลือก” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบหรือวงความหมายปลายทาง (target domain) โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะ “บุคลิกภายนอกหรือลักษณะนิสัยและพฤติกรรม” บางประการของอมนุษย์กับเพศทางเลือก

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีถ้อยคำอุปลักษณะที่สะท้อนมโนอุปลักษณะ [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์] ทั้งหมด 12 ถ้อยคำ ผู้วิจัยจำแนกเป็นมโนอุปลักษณะ 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์ฝ่ายดี] และ]เพศทางเลือก คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.4.5.1 [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์ฝ่ายดี]

จากข้อมูลมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “อมนุษย์ฝ่ายดี” โดยเชื่อมโยงลักษณะบุคลิกภายนอกที่รูปร่างหน้าตาสวยงาม /หล่อเหลา และความมีจิตใจที่ดีมาใช้กล่าวถึงเพศทางเลือก ถ้อยคำอุปลักษณะที่สะท้อนมโนอุปลักษณะ [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์ฝ่ายดี] มีทั้งสิ้น 7 ถ้อยคำ เช่น *นางฟ้า เทพบุตร เสก* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 228

เจ๊อ้วน: นี๊ๆๆ ชื่นนะเห็นแก่ความรักของเธอเนะ ไ้รถของเธอเนะ

เดี่ยวชั้นจะรับจ่านำไว้เอง บวกต้นบวกดอกไปถูกๆ

มิว: โอ้เร็ด ขอบพระคุณมากคะนางฟ้า คุณแม่ขอบพระคุณมาก

เลย์

เจ๊อ้วน: แน่นอนคะ นางฟ้าคะ...

(มินต์กับมิว, 5825: 4, 25)

ตัวอย่างที่ 229

อุทาหรณ์สอนใจแก๊ง ฉบับที่ 28 เคยได้ยินสำนวน *Don't judge a book by its cover* มั้ยคะ? เรื่องอีคิมยื่นยันประโยคนี้นี้ได้ดีเชียว
คะ บนเที่ยวบินขากลับ สแกนดิเนเวีย – กรุงเทพฯ อีคิมคิดว่าฟ้า
ได้ส่งเทพบุตรมาให้ถึงห้องโดยสารชั้น *First Class*

(ไดอารี่ตุ๊ดซี่ส์ 2, 6025: 1, 3)

ตัวอย่างที่ 230

ก๊ส: เออ มึงก็ให้ฟังก์ทำให้ดี
แนตตี้: อีบ้า! เกลียดซี่หน้าจะตาย สุดท้ายไปนอนให้เขายัดนมให้
เนียนะ? ไม่เอาหรอก อี!
กอล์ฟ: อีแหนด นันมันเทพบุตรมาเกิดซัดๆ เลยนะคะ
ก๊ส: จริงมึง คนอะไรเพียบพร้อมไปซะทุกอย่างขนาดนั้นวะ โอ๊ะ!
ไม่ลี ขาดไปอย่างนี้ ไม่มีปีกาจ!

(ไดอารี่ตุ๊ดซี่ส์ 2, 6025: 11, 71)

จากตัวอย่างที่ 228-230 เป็นการกล่าวชมเพศทางเลือกโดยเปรียบว่า เหมือนนางฟ้า หรือ เทพบุตร ตัวอย่างที่ 228 เป็นกล่าวชมเพศทางเลือก (กะเทย) ว่า มีจิตใจดีราวกับนางฟ้าเช่นเดียวกัน ส่วนตัวอย่างที่ 229 ใช้คำว่า เทพบุตร กล่าวเปรียบกับเพศทางเลือก (เกย์) ที่มีรูปร่างหน้าตาหล่อเหลา และมีบุคลิกภาพที่สง่างามว่าเหมือนกับเทพบุตรที่ฟ้าส่งมาให้

ส่วนตัวอย่างที่ 230 เป็นการกล่าวเปรียบเพศทางเลือก (ทอม) ที่ทั้งมีรูปร่างหน้าตาดีและมีคุณสมบัติเพียบพร้อมว่าเปรียบเหมือนเทพบุตรลงมาเกิด ถ้อยคำเหล่านี้เป็นการนำคำเกี่ยวกับมนุษย์ฝ่ายดีมากล่าวถึงลักษณะรูปร่างภายนอกและลักษณะนิสัยหรือคุณสมบัติที่ดีของเพศทางเลือก

มโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์ฝ่ายดี] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของอมนุษย์ฝ่ายดี (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศทางเลือก (target domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

อมนุษย์ฝ่ายดี (source domain)   เพศทางเลือก (target domain)

• เทพบุตร

ลักษณะภายนอกที่ดี   ---> หน้าตารูปร่างที่ดีของเพศทางเลือก (เกย์)

ลักษณะพฤติกรรมที่ดี   ---> ลักษณะนิสัยและคุณสมบัติที่เพียบพร้อมของเกย์

• นางฟ้า

ลักษณะพฤติกรรมที่ดีเช่น จิตใจดี---> ลักษณะนิสัยที่ดีของเพศทางเลือก (กะเทย)

มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนมุมมองว่า เพศทางเลือกที่มีรูปร่างหน้าตาดี มีนิสัยดี มีจิตใจดี หรือมีคุณสมบัติเพียบพร้อมนั้นเปรียบเหมือนอมนุษย์ฝ่ายดี ทั้งนี้จากข้อมูลถ้อยคำอุปลักษณ์ที่ปรากฏใช้สะท้อนให้เห็นว่า เมื่อจะกล่าวถึงเพศทางเลือกที่มีเพศสภาวะค่อนข้างไปทางเพศชาย เช่น เกย์ ผู้ใช้ภาษาจะเลือกเปรียบกับเทพบุตรเช่นเดียวกับการกล่าวถึงเพศชาย ในขณะที่หากต้องการกล่าวถึงเพศทางเลือกที่มีเพศสภาวะค่อนข้างไปทางเพศหญิง เช่น กะเทย ผู้ใช้ภาษาจะเลือกเปรียบกับนางฟ้าเช่นเดียวกับการกล่าวถึงเพศหญิง

3.4.5.2 [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย]

จากข้อมูลมีการนำคำที่ใช้ในวงความหมายของ “อมนุษย์ฝ่ายร้าย” อย่างคำเรียกและคำแสดงพฤติกรรมโดยเชื่อมโยงลักษณะของอมนุษย์เพียงอย่างเดียวคือ ผี ซึ่งเป็นสิ่งลึกลับที่มนุษย์เชื่อกันมักจะหลอกหลอนหรือทำให้ตกใจกลัวมาใช้กล่าวถึงเพศทางเลือก ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] มีทั้งสิ้น 5 ถ้อยคำ เช่น ผีโรงเรียน ผี อีผี ร่างผี ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 231

นักเที่ยว:)คุยโทรศัพท์) ถึงแล้วค่า จะมาเร็วมาช้าก็ได้อะอยู่แล้ว
หรือเปลววะ? โอ๊ยยย ใครจะมาแย่งตำแหน่งดาวจากกู มึงก็รู้ที่เนี่ย
มีแต่ผี สวยๆ อย่างกู ตี๋มสองจิบ ขยิบตาครั้งที่ โดนรุมจนเลือกไม่
ถูก

(ไดอารี่ตุ๊ดซี่ส์ 2, 6025: 4, 28)

ตัวอย่างที่ 232

กอล์ฟ: คิดแล้วกูยังชนลูกไม่หายเลย นี่ยอมใจกับอ๊อก๊สนะเนี่ยที่ผ่าน
ความเจ็บปวดเหล่านี้มาได้เนี่ย
ก๊ส: ก็ต้องแลกอะมึง อยากสวยก็ต้องทรมาณ
กอล์ฟ: โอ๊ย! กูขออยู่ในร่างผีร่างข้างอย่างนี้ดีกว่าคะ ไม่สู้

(ไดอารี่ตุ๊ดซี่ส์ 2, 6025: 11, 70)

จากตัวอย่างที่ 231 และ 232 มีการนำคำว่า ผี และ ร่างผี มาใช้กล่าวถึงตนเองของเพศ
ทางเลือก ซึ่งเป็นการเปรียบตนเองว่ารูปร่างอัปลักษณ์ หรือมีเล่ห์เหลี่ยมไว้หลอกล่อผู้อื่นเหมือนเช่นผี

มโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] เป็นการถ่ายโยงความหมายจากวง
ความหมายของอมนุษย์ฝ่ายร้าย (source domain) ไปยังวงความหมายของเพศหญิง (target
domain) ซึ่งสามารถแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

อมนุษย์ฝ่ายร้าย (source domain)   เพศทางเลือก (target domain)

- ผี

ความมีอิทธิฤทธิ์ต่างๆ   ---> เพศทางเลือกที่ใช้เล่ห์เหลี่ยมกลอุบายหลอกผู้อื่น

หน้าตา รูปร่างอัปลักษณ์   ---> ใช้คำเพศทางเลือกที่รูปร่างหน้าตาไม่ดี

มโนอุปลักษณ์นี้จึงสะท้อนให้เห็นมุมมองว่า เพศทางเลือกบางคนมองว่าตนเองนอกจากจะมี
รูปร่างหน้าตาอัปลักษณ์แล้ว ยังต้องใช้เล่ห์กลอุบายหลอกลวงเพื่อให้ได้ผู้ชายที่ตนต้องการ

3.5 เปรียบเทียบลักษณะเด่นของมโนอุปลักษณะเพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือก

ผู้วิจัยพบว่า มีถ้อยคำอุปลักษณะเกี่ยวกับเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลทั้งสิ้น 5,736 ถ้อยคำ ถ้อยคำอุปลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นมโนอุปลักษณะ 13 กลุ่มใหญ่ เรียงตามลำดับความถี่การปรากฏใช้จากมากไปน้อย ดังตาราง

ตารางที่ 4 แสดงกลุ่มแบบเปรียบเทียบ ลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบ และจำนวนถ้อยคำอุปลักษณะตามกลุ่มทางความหมาย

แบบเปรียบเทียบ	ลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบ	เพศชาย	เพศหญิง	เพศทางเลือก	รวม (ถ้อยคำ)
1. สิ่งของในครอบครอง	การถูกครอบครอง/ มีเจ้าของ	964	775	32	1,771
2. สัตว์	บุคลิกภายนอก/ พฤติกรรม	545	510	86	1,141
3. สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล	ความสกปรก, น่าขยะแขยง	227	387	24	638
4. อมนุษย์	บุคลิกภายนอก/ พฤติกรรม	91	253	12	356
5. ตัวละคร	บุคลิกภายนอก/ พฤติกรรม	137	210	-	347
6. สินค้า	การถูกซื้อขายได้ด้วยเงิน	145	196	-	341
7. สิ่งด้อยค่า	ความด้อยค่า/ ไร้ราคา, มีตำหนิ	89	167	-	256
8. อาหาร	การถูกรับประทาน (ผูกกับเซ็กส์)	75	132	30	237
9. สิ่งมีค่า	ความมีค่า/ มีราคา	64	149	-	213
10. พืช	ความมีคุณ/ โทษ, ความสวยงาม	33	143	-	176

แบบเปรียบเทียบ	ลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบ	เพศชาย	เพศหญิง	เพศทางเลือก	รวม (ถ้อยคำ)
11. สิ่งสำคัญ/สิ่งจำเป็น	ความมีประโยชน์, ความจำเป็น	46	88	-	134
12. สิ่งอันตราย	ความเป็นอันตราย	28	46	-	74
13. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ	ความมีตัวตน, ความมีประโยชน์	30	22	-	52
รวม (ถ้อยคำ)		2,474	3,078	184	5,736

จากจำนวนถ้อยคำอุปลักษณะเกี่ยวกับเพศสภาวะที่พบทั้งหมด เมื่อนำมาจัดกลุ่มทางความหมายจะสะท้อนมโนอุปลักษณะทั้งสิ้น 13 กลุ่ม ดังนี้

1. มโนอุปลักษณะสิ่งของในครอบครอง	1,771	ถ้อยคำ
2. มโนอุปลักษณะสัตว์	1,141	ถ้อยคำ
3. มโนอุปลักษณะสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิญู	638	ถ้อยคำ
4. มโนอุปลักษณะมนุษย์	356	ถ้อยคำ
5. มโนอุปลักษณะตัวละคร	347	ถ้อยคำ
6. มโนอุปลักษณะสินค้า	341	ถ้อยคำ
7. มโนอุปลักษณะสิ่งด้อยค่า	256	ถ้อยคำ
8. มโนอุปลักษณะอาหาร	237	ถ้อยคำ
9. มโนอุปลักษณะสิ่งมีค่า	213	ถ้อยคำ
10. มโนอุปลักษณะพืช	176	ถ้อยคำ
11. มโนอุปลักษณะสิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต	134	ถ้อยคำ
12. มโนอุปลักษณะสิ่งอันตราย	74	ถ้อยคำ
13. มโนอุปลักษณะสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ	52	ถ้อยคำ

ผลการวิจัยส่วนนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของเลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 1980) (ว่า เรามักนำสิ่งที่ป็นรูปธรรมกว่า ไกลตัวกว่า หรือเคยมีประสบการณ์มาอธิบายสิ่งที่ป็นนามธรรมกว่า ไกลตัวกว่า หรือไม่เคยมีประสบการณ์ มโนอุปลักษณะสิ่งของในครอบครองจึงถูกนำมา

กล่าวเปรียบถึงเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกรวมมากที่สุด ในขณะที่มีโนอุปลักษณสังแวดล้อมทางธรรมชาติถูกนำมาใช้น้อยที่สุด นอกจากนั้นผลการวิจัยยังสอดคล้องกับการศึกษาของกิบส์ (Gibbs, 1994 (และโคเวคเซส (Kövecses, 2002, 2010 (ที่สรุปไว้ว่า ไม่ใช่เพียงแค่ถ้อยคำอุปลักษณที่ใช้ในการสนทนาในชีวิตประจำวันเท่านั้นที่สะท้อนมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้ ถ้อยคำ อุปลักษณที่มีลักษณะสร้างสรรค์จากแหล่งอื่นๆ เช่น นวนิยาย บทกวี ก็สามารถสะท้อนมโนอุปลักษณ (conceptual metaphor) ของผู้ใช้ภาษาในสังคมได้เช่นกัน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับผลการวิจัยในบทที่ 3 เพิ่มเติมได้ดังต่อไปนี้

ประเด็นแรก จากมโนอุปลักษณที่พบทั้งหมดในวาทกรรมสาธารณะสะท้อนให้เห็นรูปแบบคู่ความสัมพันธ์ที่หลากหลายเช่น เพศชาย – เพศหญิง, เพศหญิง – เพศหญิง, เพศชาย – เพศชาย, เพศทางเลือก – เพศทางเลือก, เจ้านาย – ลูกน้อง, พ่อแม่/ ผู้ปกครอง – ลูก, เพศชาย – คู่อริ, เพศหญิง – คู่อริ, เพศทางเลือก – คู่อริ เป็นต้น แต่คู่ความสัมพันธ์ที่พบมากที่สุดคือ เพศชาย – เพศหญิง เนื่องจากกลุ่มข้อมูลวาทกรรมสาธารณะที่ใช้คือ บทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากล ซึ่งเป็นประเภทงานเขียนที่มุ่งนำเสนอความสัมพันธ์ของคนต่างเพศเป็นหลัก ยังไม่ปรากฏการนำเสนอความสัมพันธ์ของคนเพศเดียวกันมากนัก (ในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลคือ มกราคม 2558 – ธันวาคม 2560 (นอกจากนั้นเนื้อหาส่วนใหญ่ที่ถูกนำเสนอในบทละครโทรทัศน์และในเพลงไทยสากลมักเป็นประเด็นเรื่องความรัก จึงพบความสัมพันธ์แบบคู่รักเป็นหลัก และถึงแม้ว่าจะปรากฏคู่ความสัมพันธ์รูปแบบอื่นบ้างก็มักมีประเด็นเรื่องเพศหญิง – เพศชายเกี่ยวข้องอยู่เสมอ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างแม่ – ลูก ข้อมูลถ้อยคำ อุปลักษณที่พบก็จะแตกต่างระหว่างแม่ – ลูกชาย และแม่ – ลูกสาว เป็นต้น

ประเด็นที่สอง แม้จะพบลักษณะการเปรียบเทียบที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณในรูปแบบเหมือนกัน เช่น [เพศชาย คือ สัตว์นักล่า] [เพศหญิง คือ สัตว์นักล่า] [เพศชาย คือ สัตว์ถูกล่า/เหยื่อ] [เพศหญิง คือ สัตว์ถูกล่า/เหยื่อ] ซึ่งดูเหมือนทั้งสองเพศจะมีอำนาจเช่นเดียวกัน แต่หากพิจารณาจากจำนวนถ้อยคำอุปลักษณที่พบ เช่น [เพศชาย คือ สัตว์นักล่า] พบจำนวน 106 ถ้อยคำอุปลักษณ [เพศหญิง คือ สัตว์นักล่า] พบจำนวน 36 ถ้อยคำอุปลักษณ [เพศชาย คือ อาหาร] พบจำนวน 75 ถ้อยคำอุปลักษณ [เพศหญิง คือ อาหาร] พบจำนวน 132 ถ้อยคำอุปลักษณ เป็นต้น เหล่านี้ล้วนสะท้อนให้เห็นว่าเพศชายมีอำนาจเหนือกว่าเพศหญิง

ประเด็นที่สาม น่าสังเกตว่า แบบเปรียบเทียบที่พบใช้ในมโนอุปลักษณ์เพศชายและเพศหญิงส่วนใหญ่ค่อนข้างเหมือนกัน เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเพราะมีแนวคิดเรื่องความเท่าเทียมกันทางเพศในสังคมเพิ่มมากขึ้น เพศหญิงจึงสามารถเป็นทั้งสัตว์นรก ผู้บริโภค ผู้ครอบครองได้เช่นเดียวกับเพศชาย ทั้งนี้อาจดูเหมือนสะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ชุดเดียวกัน แต่บางมโนอุปลักษณ์ก็ไม่ได้สะท้อนทัศนคติที่มีต่อเพศนั้นๆ ไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งผู้วิจัยจะได้อธิบายในบทที่ 4 ต่อไป

ประเด็นสุดท้าย ในบทนี้ผู้วิจัยมุ่งจัดกลุ่มแบบเปรียบเทียบเป็นมโนอุปลักษณ์กลุ่มใหญ่ เช่น มโนอุปลักษณ์พืช ผู้วิจัยจำแนกเป็น [เพศชาย คือ ต้นไม้ใหญ่] [เพศหญิง คือ ดอกไม้] เพื่อให้เป็นไปตามแนวคิดมโนอุปลักษณ์ แต่หากพิจารณาเพิ่มเติมในรายละเอียดจะพบว่า [เพศชาย คือ พืช] จะจำแนกเป็น [เพศชาย คือ ต้นไม้ใหญ่] กับ [เพศชาย คือ พืชเบียน/ พืชปรสิต] และใน [เพศชาย คือ พืชเบียน/ พืชปรสิต] ก็ยังแยกย่อยไปเป็น [เพศชาย คือ กาฝาก] และ [เพศชาย คือ ไม้เลื้อย] ซึ่งมีรายละเอียดลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบที่แตกต่างกัน

จากผลการวิเคราะห์มโนอุปลักษณ์เพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกในวาทกรรมสาธารณะในบทที่ 3 นี้ ผู้วิจัยทำตารางสรุปลักษณะเด่นหลักของแบบเปรียบเทียบแต่ละกลุ่มมโนอุปลักษณ์ (ส่วนสีขาว) จำนวน 21 ลักษณะและลักษณะเด่นย่อยของแบบเปรียบเทียบของบางกลุ่มมโนอุปลักษณ์ (ส่วนสีเทา) จำนวน 9 ลักษณะ ดังตารางที่ 5 – 7 จากนั้น ผู้วิจัยจะนำลักษณะเด่น (salient feature) ของแบบเปรียบเทียบเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกดังกล่าวมาจัดกลุ่มในตารางที่ 8 – 10 ต่อไป

ตารางที่ 8 แสดงถ้อยคำอุปสรรคเกี่ยวกับเพศชายในวาทกรรมสาธารณะ จำแนกตามลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบ

ลักษณะเด่นหลัก	ลักษณะเด่นย่อย	ถ้อยคำอุปสรรคเพศชาย
1. มีรูปลักษณ์ดี/ จิตใจดี	-	พระเอก เจ้าชาย ฮีโร่ องค์กรักษ์ อีเหนา พระราม เงาะ เทพบุตร เทวดา พ่อพระ นักบุญ
2. มีรูปลักษณ์ไม่ดี/ จิตใจไม่ดี	-	ตัวร้าย วายร้าย ผู้ร้าย โจร คนบ้า แสดง แสดงบท เล่นบท เล่น ละคร ตีบทแตก มาร ยักษ์ อสูร ผี ภูตผี ไอ้ผีบ้า เปรด ผีเปรด ผีห้า ปีศาจ ซาตาน เจ้ากรรมนายเวร ฤทธิ์ ขอส่วนบุญ อยากรได้ส่วนบุญ หลอก หลอกหลอน เสก ร่ายมนต์ มีเวทมนตร์ ใช้เวทมนตร์
3. คนต้องการ	1) มีค่า/ มีราคา	สิ่งมีค่า มีค่า ล้ำค่า เพชร ทอง สมบัติ ขุมทรัพย์ ของรัก ของหวง ของขวัญ รางวัล แพง
	2) มีคุณภาพสูง	ของดี ของสูง ของนอก
	3) ยังไม่ผ่านการ ใช้งาน	ของใหม่ สดๆ ใหม่ๆ
4. คนไม่ต้องการ	1) ไร้ค่า/ ไร้ราคา	ไม่มีค่า ไร้ค่า ไม่มีราคา ก้อนหิน ก้อนดิน ผืนดิน
	2) มีคุณภาพต่ำ	ของปลอม ของไม่ดี ของเสีย ของกากๆ ของในตลาด ของต่ำ ราคาถูก
	3) ผ่านการใช้ งานแล้ว -> มี ตำหนิ	ของใช้แล้ว ของมือสอง ของเก่า ของตาย ของเสื่อมสภาพ ใช้งาน เสียหาย บุปสลาย สึกหรือ ของเหลือ
	4) สกปรก	ขยะ สวะ เชื้อ เชื้อทิ้ง เชื้อไป กำจัด ทิ้ง ทิ้งขว้าง เท หน้า ของสกปรก
5. มีประโยชน์/ สำคัญต่อชีวิต	-	หัวใจ ดวงใจ แก้วตา ชีวิต ลมหายใจ วิญญาณ ดวงตะวัน แสงไฟ แสงสว่าง เสาหลัก
6. มีตัวตน/ จับ ต้องได้	-	ท้องฟ้า สายน้ำ พื้นดิน พสุธา ทะเลทราย
7. ไร้ตัวตน/ จับต้องไม่ได้	-	อากาศ สุญญากาศ ลม สายลม ฝุ่น คิวิน วิญญาณ เงาน แสงแดด
8. เป็นที่พึง/ แข็งแกร่ง	-	ต้นไม้ รั่มโพธิ์รั่มไทร โคน ล้ม

ลักษณะเด่นหลัก	ลักษณะเด่นย่อย	ถ้อยคำอุปลักษณะเพศชาย
9. ต้องพึ่งพา/ เบียดเบียนผู้อื่น	-	ปลิง ปลิงดูดเลือด ปลิงตัวผู้ เห็บหมัด เกาะดูด สูดเลือดสูบน้ำ แมงดา เกาะกิน กาฝาก ไม้เลื้อย เกาะ จับ
10. ถูกกระทำ/ อ่อนแอ	-	เป็นเหยื่อ ติดกับ
11. สร้างความ เดือดร้อนรำคาญ	-	สุนัข หมา หมาบ้า หมาข้างถนน หมาจรจัด หมาเร่ร่อน หมาหมู่ กัด ไต่กัด กัดกัน ฟัดกัน ลอบกัด แวงกัด เหา ไม่เชื่อง
12. โหดร้าย/ ใช้กำลังรุนแรง	-	เสือ เสือร้าย พญาเสือ เสือผู้หญิง พยัคฆ์ สิงห์ ราชสีห์ ใจจิ้งจอก เหยี่ยวล่าเหยื่อ หาเหยื่อ ตะครุบเหยื่อ กินเหยื่อ ตะปบ ลาก ขย้ำ กัด งาบ เขี้ยวเล็บ ถ้ำเสือ รั้งราชสีห์
13. ไร้อำนาจ/ ไร้ เกียรติ	-	หมา หมาข้างถนน หมาจรจัด หมาแก่ หมาวัด หมากำพร้า ลูกหมา หมารับใช้ หมาขี้เรื้อน เห็บเหา คาบไปกิน หงอย เชื่อง
14. ถูกควบคุม/ อยู่ใต้อำนาจ	-	วัว ควาย หมู แมว ลูกแมว ลูกนก ไก่แจ้ พ่อพันธุ์ กินหญ้า จูงจูง สวมเขา เขางอก เชือด บิน ตีปีก กางปีก ทำพันธุ์ ชังไว้ นักโทษ ชี ข้า ทาส คนใช้
15. ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม	1) ตัวใหญ่ ชุกชน คึกคะนอง ดื้อรั้น หายาก	หมีควาย ลิง ม้า ช้างเผือก
	2) ตีนตัว/ ต้องการทางเพศ สูง	ม้าศึก ช้างศึก แรด(ก.)
16. ไร้ใจไม่ได้/ มีเล่ห์เหลี่ยม	-	อสรพิษ งูพิษ งูเห่า หัวงู แวงกัด เลี้ยงไม่เชื่อง ตัวร้าย วายร้าย ผู้ร้าย โจร คนบ้า เด็ก แสดง แสดงบท เล่นบท เล่นละคร ตีบทแตก มาร ยักษ์ อสูร ผี ภูตผี ไอ้ผีบ้า เปรต ผีเปรต ผีท่า ปศาจ ซาตาน เจ้ากรรมนายเวร ฤทธิ์ ขอแบ่ง/อยากได้ส่วนบุญ หลอก หลอก หลอน เสก มี/ใช้เวทมนตร์ ร่ายมนต์
17. ถูก ครอบครอง/ มีเจ้าของ	-	สิ่งของ ของ(น.) สมบัติ ทรัพย์สิน มี ไม่มี ได้ ไม่ได้ เอา ไม่เอา ได้ คืน อยากรู้ อยากรู้คืน ขอคืน เสีย เสียไป สูญเสีย ให้ ยกให้ ให้ยืม ยืมไป เอาคืน ส่งคืน คืนให้ ถูกคว่ำ ถูกคว่ำไป ถูกขโมย ถูก

ลักษณะเด่นหลัก	ลักษณะเด่นย่อย	ถ้อยคำอุปลักษณะเพศชาย
		แย่ง ถูกฉก แย่งไป แย่งจาก แย่งคืน แย่งชิง มีเจ้าของ ไม่มีเจ้าของ เป็นของ ของ(บ.) ครอง ครอบครอง เก็บ ซ่อน แแบ่งปัน แบ่ง หยิบ ใช้ หล่นหาย ฝัง เป็นเจ้าของ
18. ถูกซื้อขายได้ ด้วย เงิน	-	สินค้า ขาย ขายตัว เลือก ไม่เลือก จอง จับจอง ตีตราจอง ซื้อ ประมูล
19. ถูกใช้เพื่อ สนอง ความต้องการทาง เพศ	-	ของหวาน ขนม อร่อย แซบ เปรี๊ยะ น่ากิน หวานกรอบ กิน ฟาด หิว อิ่ม ของเล่น หุ่นไล่กา หุ่นยนต์
20. เป็นอันตราย	-	เสียน เสียนหนาม ก้างขวางคอ ไฟ น้ำมัน ไวไฟ เสือ เสือร้าย พญา เสือ เสือผู้หญิง พยัคฆ์ สิงห์ ราชสีห์ ไอ้จิ้งจอก เขี้ยวล่าเหยื่อ หา เหยื่อ ตะครุบเหยื่อ กินเหยื่อ ตะปบ ลาก ขย้ำ กัด ฆาบ เขี้ยวเล็บ ถ้าเสือ รังราชสีห์ อสรพิษ งูพิษ งูเห่า หัวงู แวงกัด เลี้ยงไม่เชื่อง

ตารางที่ 9 แสดงถ้อยคำอุปลักษณะเกี่ยวกับเพศหญิงในวาทกรรมสาธารณะ จำแนกตามลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบ

ลักษณะเด่นหลัก	ลักษณะเด่นย่อย	ถ้อยคำอุปลักษณะเพศหญิง
1. มีรูปลักษณะดี/ จิตใจดี		นางเอก ผู้ช่วยนางเอก นางรอง เจ้าหญิง นางบุษบา นางงาม นางพญา ฮีโร่ นางฟ้า นางฟ้านางสวรรค์ เทพธิดา เทพี แม่พระ เสก
2. มีรูปลักษณะไม่ดี/ จิตใจไม่ดี	-	นางร้าย ตัวอิจฉา นางกากี นางกาลิ นางวันทอง ตัวร้าย ผู้ร้าย ฆาตกร โจร ขโมย คนบ้า แสดง แสดงบทร แสดงละคร เล่นบทร เล่นละคร มาร นางมาร นังมารร้าย แม่มด ยักษ์ ผี ผีแม่ม่าย ภูตผี อีผีบ้า ปีศาจ เปรต ผีเปรต ผีห้า สัมภเวสี เจ้ากรรมนายเวร ฤทธิ์ เสก มีเวทมนตร์ ใช้เวทมนตร์ ร้าย มนต์ หลอก
3. คนต้องการ	1) มีค่า/ มีราคา	สิ่งมีค่า ของมีค่า มีค่า มีราคา อัญมณี เพชร ทอง สมบัติ ของรัก ของหวง ของขวัญ รางวัล ของฝาก ของแพง แพง
	2) มีคุณภาพสูง	ของดี ของสูง ของแท้ ของจริง ของสวย ดอกฟ้า โฉมงาม

ลักษณะเด่นหลัก	ลักษณะเด่นย่อย	ถ้อยคำอุปลักษณะพิเศษหญิง
	3) ยังไม่ผ่านการใช้งาน	ของใหม่ ของสด
4. คนไม่ต้องการ	1) ไร้ค่า/ ไร้ราคา	สิ่งไม่มีค่า ไม่มีค่า ไร้ค่า ไม่มีราคา ไร้ราคา กรวด ก้อนหิน ซี้ดิน เศษผง ดอกไม้ริมทาง ดอกหญ้าริมทาง
	2) มีคุณภาพต่ำ	ของปลอม ของก๊อป ของถูก ของกากๆ ของพื้นๆ ของต่ำ เพชรเทียม กากเพชร ด้อยค่า ราคาถูก
	3) ผ่านการใช้งานแล้ว -> มีตำหนิ	ของมีตำหนิ ของใช้แล้ว ของเก่า ของค้างปี ของราคาตก ของตาย เสียหาย เสียของ ใช้งาน บุปสลาย สึกหรือของเหลือ น้ำพริกถ้วยเก่า ของเก่าค้างชาติ
	4) ผ่านการใช้งานแล้ว -> ของทิ้ง	ของเสีย ของหมดอายุ วัตถุโบราณ ป่นปี้ ของเหลือเดน เศษเดน
	5) สกปรก	สิ่งปฏิกูล ขยะ สวะ ซี้ อางม ผ้าขี้ริ้ว เชื้อโรค ส้วม กระจอน ถังขยะ เขี่ย เขี่ยทิ้ง เขี่ยไป กำจัด ทิ้ง ทิ้งขว้าง เท ขยะแขยง ของเน่า เน่า เน่าเฟะ ของสกปรก ของเหม็นเน่า ของโสรม
5. มีประโยชน์/สำคัญต่อชีวิต	-	หัวใจ ดวงใจ แก้วตา ชีวิต ลมหายใจ อากาศ วิญญาณ ดวงตะวัน ดวงอาทิตย์ แสงไฟ แสงสว่าง เสาหลัก บ้าน เครื่องช่วยหายใจ
6. มีตัวตน/จับต้องได้	-	ท้องฟ้า หาดผืน หาดน้ำ น้ำ สายน้ำ ทะเล ภูเขา
7. ไร้ตัวตน/จับต้องไม่ได้	-	อากาศ ลม เงา
8. ต้องพึ่งพา/เบียดเบียนผู้อื่น	-	ปลิง ปลิงตัวเมีย เหลือบไร ทาก เห็บ เห็บหมา เกาะ เกาะแน่น เกาะดูด เกาะกิน เกาะกินเลือด ดูดเลือด สูบเลือดสูบเนื้อ ตึกแกจิ้งจก กาฝาก ปรสิติ ไร้ราก เกาะ จับ
9. ถูกกระทำ/อ่อนแอ	-	เป็นเหยื่อ ติดกับ ดอกไม้ ดอกทานตะวัน ดอกโบตั๋น ดอกลำไย ดอกพลับพลึง ดอกชบา ดอกจำปา ดอกมะลิ ดอกไม้ป่า เหี่ยว เเฉา ดอกไม้ในแจกัน เต็ด
10. สร้างความเดือดร้อนรำคาญ	-	สุนัข หมา หมาบ้า หมาจรจัด กัด ไก่กัด กัดกัน ฟัดกัน ขยี้ ลอบกัด แว้งกัด เहां หอน เลี้ยงไม่เชื่อง ไม่เชื่อง

ลักษณะเด่นหลัก	ลักษณะเด่นย่อย	ถ้อยคำอุปลักษณะพิเศษหญิง
11. โหดร้าย/ โล่งล่าจับเหยื่อ	-	เสือ แม่เสือ นางเสือ ราชสีห์ นางจิ้งจอก ปลาฉลาม อีแร้ง หอยทาก หาเหยื่อ จับเหยื่อ ตะครุบเหยื่อ เขี้ยวเล็บ จิกทั้ง รุมทั้ง งาบ
12. ไร้อำนาจ/ไร้เกียรติ	-	หมา หมาข้างถนน หมาแก่ ลูกหมา หมาขี้ขลาด หมารับใช้ เห็บ เห็บเหา คาบไปกิน หงอย ชูหาง เลี้ยวแข่งขา หูดี จมูกดี จมูกไว แพะกระดุก เชื่อง
13. ถูกควบคุม/ อยู่ใต้อำนาจ	-	สัตว์เลี้ยง วัว วัวแก่ โคแก่ ควาย หมู แมว ลูกแมว น่อง เหมียว นก นกน้อย ลูกนก แม่พันธุ์ สวมเขา เมี้ยวๆ บิน กรง กรงทอง ทำพันธุ์ นักโทษ เซลย ขี้ข้า ทาส ชินเดอเรล ล่า คนใช้ อีแจ้ว
14. ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม	1) ตัวใหญ่ ชุกชน คึกคะนอง ดื้อรั้น	หมีควาย ลิง ลิงค่าง ค่างเผือก ช้างตมมัน ม้าพยศ
	2) ตีนตัว/ ต้องการ ทางพิเศษ	ชะนี แรด(น.) แรด(ก.) นอ กระชู่ กวาง
15. ไร้ใจไม่ได้/ มีเล่ห์เหลี่ยม	-	อสรพิษ งูพิษ งูเห่า งูจงอาง งูเขียวหางไหม้ สัตว์เลื้อยคลาน แมงมุมแม่ม่ายดำ แว้งกั๊ด ฉก ฟันพิษ พิษร้าย มาร นางมาร นังมารร้าย แม่มด ยักษ์ ผี ผีแม่ม่าย ภูตผี อีผีบ้า ปีศาจ เปรต ผีเปรต ผีห่า สัมภเวสี เจ้ากรรมนายเวร ฤทธิ์ เสก มี/ ใช้เวทมนตร์ ร่ายมนต์ หลอก นางร้าย ตัวอิจฉา นางกาเกี นางกาลิ นางวันทอง ตัวร้าย ผู้ร้าย ฆาตกร โจร ขโมย คน บ้า เด็ก แสดง แสดงบท แสดงละคร เล่นบท เล่นละคร
16. ถูกครอบครอง/ มีเจ้าของ	-	สิ่งของ ของ(น.) สมบัติ มี ไม่มี ได้ ไม่ได้ เอา ไม่เอา ได้คืน อยากได้ อยากได้คืน ขอคืน ทวงคืน เสีย เสียไป สูญเสีย ให้ ยกให้ ให้ยืม เอาคืน ส่งคืน คืนให้ ถูกคว่ำ ถูกคว่ำไป ถูก ขโมย ถูกแย่ง ถูกฉก แย่งไป แย่งจาก แย่งคืน มี/ไม่มี เจ้าของ เป็นของ ของ(บ.) ครอบครอง เก็บ ไขว่คว้า เป็น เจ้าของ
17. ถูกซื้อขายได้ด้วย เงิน	-	สินค้า เกรด คุณภาพต่ำ ขาย ขายตัว เลือก ไม่เลือก จอง จับจอง ตีตราจอง ซื้อ เหมมา

ลักษณะเด่นหลัก	ลักษณะเด่นย่อย	ถ้อยคำอุปลักษณะพิเศษ
18. ถูกใช้เพื่อสนองความต้องการทางเพศ	-	อาหาร อาหารคลิ้น อาหารจานเด็ด ต้มแซ่บ ต้มยำ แกงจืดของหวาน ขนมหวาน ของคี่ๆ ของแปลกของดี โดนกิน ถูกชิม ถูกลิ้มลอง อร่อย แซ่บ ถูกปาก คั่นลิ้น เปลี่ยนรส นำรับประทาน รสจัดจ้าน หวาน เปรี้ยว ส่วนผสม เสิร์ฟถึงที่กิน ฟาด ลิ้มลอง หิว อิ่ม ของเล่น ตุ๊กตา หุ่น
19. เป็นอันตราย	-	เสี้ยน เสี้ยนหนาม ก้าง ก้างขวางคอ ไฟ กระแสไฟฟ้า ถังแก๊ส ภูเขาไฟ ไวไฟ เสื่อ แม่เสื่อ นางเสื่อ ราชสีห์ นางจิ้งจอก ปลาฉลาม อีแร้ง หอยทาก หาเหยื่อ จับเหยื่อ ตะครุบเหยื่อ เขี้ยวเล็บ จิกทิ้ง รุมทิ้ง งามบอสรพิษ งูพิษ งูเห่า งูจงอาง งูเขียวหางไหม้ สัตว์เลื้อยคลาน แมงมุมแม่ม่ายดำ แว้งกัด ฉก ฟันพิษ พิษร้าย

ตารางที่ 10 แสดงถ้อยคำอุปลักษณะเกี่ยวกับเพศทางเลือกที่พบในวาทกรรมสาธารณะ จำแนกตามลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบ

ลักษณะเด่นหลัก	ลักษณะเด่นย่อย	ถ้อยคำอุปลักษณะเพศทางเลือก
1. มีรูปลักษณ์ดี/ จิตใจดี	-	นางฟ้า เทพบุตร เสก
2. มีรูปลักษณ์ไม่ดี	-	ผีโรงเย็น ผี อีผี ร่างผี ช้าง หมิควาย ฮิปโป
3. คนไม่ต้องการ	1) สกปรก	ขยะ ขยะเปียก ชี ถังชี อุจจาระ น้ำขัง เชื้อโรค ส้วม เขี้ยวทิ้ง ทิ้งขว้าง เท
4. สร้างความเดือดร้อนรำคาญ	-	สุนัข หมา อียอร์คเชียร์ อีชีสุ กัด กัดกัน ไส้กัด เหา
5. ถูกควบคุม/ อยู่ใต้อำนาจ	-	วัว ควาย หมู หมูตอน หมูน้อยพิกลัด หมูดำคู่โรบุดะ
6. ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม	1) ตัวใหญ่ ชุกชน คี๊ก คนอง ตื้อรั้น	สัตว์ป่าสงวน เก้ง กวาง ช้างเผือก ตกมัน
	2) ตีนตัว/ ต้องการทาง เพศสูง	สัตว์ป่า ม้า พยศ แรด(ก.)
7. ถูกครอบครอง/ มีเจ้าของ	-	ของ(น.) มี ได้ อยากรได้ เป็นของ ของ(บ.) เอา ถูกแย่ง มีเจ้าของ เสียไป
8. ถูกใช้เพื่อสนองความต้องการทางเพศ	-	อาหาร อาหารป่า แซ่บ นำกิน เสิร์ฟถึงที่ โดนกิน กิน ฟาด หิว อิ่ม

ลักษณะเด่นของแบบเปรียบของมโนอุปลักษณ์เพศชายแบ่งเป็น 20 ลักษณะเด่นหลัก 9 ลักษณะเด่นย่อย ได้แก่ 1. มีรูปลักษณ์ดี/ จิตใจดี 2. มีรูปลักษณ์ไม่ดี/ จิตใจไม่ดี 3. คนต้องการ (เพราะมีค่า/มีราคา, มีคุณภาพสูง, ยังไม่ผ่านการใช้งาน) 4. คนไม่ต้องการ (เพราะไร้ค่า/ ไร้ราคา, มีคุณภาพต่ำ, ผ่านการใช้งานแล้วมีตำหนิ, สกปรก) 5. มีประโยชน์/ สำคัญต่อชีวิต 6. มีตัวตน/ จับต้องได้ 7. ไร้ตัวตน/ จับต้องไม่ได้ 8. เป็นที่พึ่ง/ แข็งแรง 9. ต้องพึ่งพา/ เบียดเบียนผู้อื่น 10. ถูกกระทำ/ อ่อนแอ 11. สร้างความเดือดร้อนรำคาญ 12. โหดร้าย/ ใช้กำลังรุนแรง 13. ไร้อำนาจ/ ไร้เกียรติ 14. ถูกควบคุม/ อยู่ใต้อำนาจ 15. ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม (ตัวใหญ่ ชุกชน คีตกะนอง ต้อรัน, ตื่นตัว/ ต้องการทางเพศสูง) 16. ไร้ใจไม่ได้/ มีเล่ห์เหลี่ยม 17. ถูกครอบครอง/ มีเจ้าของ 18. ถูกซื้อขายได้ด้วยเงิน 19. ถูกใช้ชั่วคราวเพื่อสนองความต้องการทางเพศ และ 20. เป็นอันตราย

ลักษณะเด่นของแบบเปรียบของมโนอุปลักษณ์เพศหญิงแบ่งเป็น 19 ลักษณะเด่นหลัก 10 ลักษณะเด่นย่อย ได้แก่ 1. มีรูปลักษณ์ดี/ จิตใจดี 2. มีรูปลักษณ์ไม่ดี/ จิตใจไม่ดี 3. คนต้องการ (เพราะมีค่า/มีราคา, มีคุณภาพสูง, ยังไม่ผ่านการใช้งาน) 4. คนไม่ต้องการ (เพราะไร้ค่า/ ไร้ราคา, มีคุณภาพต่ำ, ผ่านการใช้งานแล้วมีตำหนิ, ผ่านการใช้งานแล้วต้องทิ้ง, สกปรก) 5. มีประโยชน์/ สำคัญต่อชีวิต 6. มีตัวตน/ จับต้องได้ 7. ไร้ตัวตน/ จับต้องไม่ได้ 8. ต้องพึ่งพา/ เบียดเบียนผู้อื่น 9. ถูกกระทำ/ อ่อนแอ 10. สร้างความเดือดร้อนรำคาญ 11. โหดร้าย/ ไล่ล่าจับเหยื่อ 12. ไร้อำนาจ/ ไร้เกียรติ 13. ถูกควบคุม/ อยู่ใต้อำนาจ 14. ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม (ตัวใหญ่ ชุกชน คีตกะนอง ต้อรัน, ตื่นตัว/ ต้องการทางเพศสูง) 15. ไร้ใจไม่ได้/ มีเล่ห์เหลี่ยม 16. ถูกครอบครอง/ มีเจ้าของ 17. ถูกซื้อขายได้ด้วยเงิน 18. ถูกใช้ชั่วคราวเพื่อสนองความต้องการทางเพศ และ 19. เป็นอันตราย

ส่วนลักษณะเด่นของแบบเปรียบของมโนอุปลักษณ์เพศทางเลือกแบ่งเป็น 8 ลักษณะเด่นหลัก 3 ลักษณะเด่นย่อย ได้แก่ 1. มีรูปลักษณ์ดี/ จิตใจดี 2. มีรูปลักษณ์ไม่ดี 3. คนไม่ต้องการ (เพราะสกปรก) 4. สร้างความเดือดร้อนรำคาญ 5. ถูกควบคุม/ อยู่ใต้อำนาจ 6. ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม (ตัวใหญ่ ชุกชน คีตกะนอง ต้อรัน, ตื่นตัว/ ต้องการทางเพศสูง) 7. ถูกครอบครอง/ มีเจ้าของ 8. ถูกใช้ชั่วคราวเพื่อสนองความต้องการทางเพศ

ข้อสังเกตที่น่าสนใจจากการจัดกลุ่มตามลักษณะเด่นของแบบเปรียบคือ ทำให้เห็นสาเหตุของบางลักษณะเด่นได้ชัดเจนขึ้น เช่น ลักษณะเด่น “คนไม่ต้องการ” ในเพศชายจะมีสาเหตุเพียง 4 มิติ ได้แก่ เพราะไร้ค่า/ ไร้ราคา, มีคุณภาพต่ำ, ผ่านการใช้งานแล้วมีตำหนิ หรือสกปรก ในขณะที่ในเพศหญิงจะมีสาเหตุถึง 5 มิติได้แก่ 4 มิติแรกเหมือนกับเพศชาย อีก 1 มิติที่เพิ่มมาคือ เพราะผ่านการใช้

งานแล้วต้องทิ้ง ส่วนลักษณะเด่นคนไม่ต้องการในเพศทางเลือกจะมีสาเหตุเพียงมิติเดียวคือ เพราะสกปรก ในขณะที่ลักษณะเด่น “คนต้องการ” จะมีสาเหตุตรงกันข้ามกับลักษณะเด่น “คนไม่ต้องการ” และมีเพียง 3 มิติได้แก่ เพราะมีค่า/ มีราคา, มีคุณภาพสูง หรือยังไม่ผ่านการใช้งาน ทั้งในเพศชายและเพศหญิง

นอกจากนั้นการจัดกลุ่มตามลักษณะเด่นทำให้เห็นผลของลักษณะเด่น “ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม” ชัดเจนขึ้นจากลักษณะเด่นย่อย 2 มิติอันได้แก่ ลักษณะร่างกายหรือนิสัยที่ควบคุมไม่ได้ (ขนาดร่างกายที่ใหญ่, ชุกชุน, ตื้อรั้นก้าวร้าว) และ มีความตื่นตัว/ แสดงความต้องการทางเพศสูง นั้นผลของลักษณะเด่นนี้จึงแตกต่างกันในแต่ละเพศกล่าวคือ สำหรับเพศชายและเพศทางเลือกหากมีความตื่นตัว/ ต้องการทางเพศสูงจะได้รับการชื่นชมยอมรับ ในขณะที่เพศหญิงหากมีความตื่นตัว/ แสดงความต้องการทางเพศสูงกลับถูกตำหนิ

ในบทต่อไป ผู้วิจัยจะนำลักษณะเด่นของแบบเปรียบของมโนอุปลักษณ์แต่ละเพศสภาวะที่พบดังกล่าวนี้ไปวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ในวาทกรรมสาธารณะต่อไป

บทที่ 4

ทัศนคติเกี่ยวกับเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกที่สะท้อนผ่าน มโนอุปลักษณ์ในวาทกรรมสาธารณะ

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ของงานวิจัยคือ วิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ ผู้วิจัยจะนำผลการวิเคราะห์ลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบที่พบของมโนอุปลักษณ์แต่ละเพศสภาพที่เสนอไว้ในตารางที่ 8-10 ในท้ายบทที่ 3 มาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกในวาทกรรมสาธารณะ โดยจะเสนอผลการวิเคราะห์เป็นลำดับ ดังนี้

- 4.1 ทัศนคติเกี่ยวกับเพศชายที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ในวาทกรรมสาธารณะ
- 4.2 ทัศนคติเกี่ยวกับเพศหญิงที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ในวาทกรรมสาธารณะ
- 4.3 ทัศนคติเกี่ยวกับเพศทางเลือกที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ในวาทกรรมสาธารณะ
- 4.4 มโนอุปลักษณ์เพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกในวาทกรรมสาธารณะเชิงวิพากษ์

4.1 ทัศนคติเกี่ยวกับเพศชายที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ในวาทกรรมสาธารณะ

จากมโนอุปลักษณ์เพศชายในวาทกรรมสาธารณะที่พบทั้งหมด 27 มโนอุปลักษณ์ สามารถจำแนกเป็นทัศนคติเกี่ยวกับเพศชายที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ทัศนคติเชิงบวก จำนวน 5 มโนอุปลักษณ์ ได้แก่

[เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม] [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายดี] [เพศชาย คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต] [เพศชาย คือ ต้นไม้ใหญ่] และ [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้]

2. ทัศนคติเชิงลบ จำนวน 21 มโนอุปลักษณ์ ได้แก่

[เพศชาย คือ สิ่งของในครอบครอง] [เพศชาย คือ สิ่งมีค่า] [เพศชาย คือ สิ่งด้อยค่า] [เพศชาย คือ สิ่งไร้ค่า] [เพศชาย คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล] [เพศชาย คือ อาหารไม่น่ารับประทาน] [เพศชาย คือ สัตว์ไม่เชื่อง] [เพศชาย คือ สัตว์ดุเดือด/ สัตว์เกาะแน่น] [เพศชาย คือ พิษปรสิตร/ พิษเบียน] [เพศชาย คือ สัตว์นรก] [เพศชาย คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ] [เพศชาย คือ สัตว์เลี้ยง] [เพศชาย คือ ตัวละครที่ถูกดขี่] [เพศชาย คือ สัตว์มีพิษ] [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] [เพศชาย คือ สัตว์ถูกล่า/ เหยื่อ] [เพศชาย คือ สิ้นค้า] [เพศ

ชาย คือ อาหารนำรับประทาน] [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้] และ [เพศชาย คือ สิ่งอันตราย]

3. ทศนคติที่ระบุ/ ตัดสินไม่ได้ จำนวน 1 มโนอุปลักษณ์ ได้แก่

[เพศชาย คือ สัตว์ป่า] ซึ่งเป็นมโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทศนคติทั้งเชิงบวกและทศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศชาย ขึ้นอยู่กับบริบทการปรากฏ

ทั้งนี้ สามารถจัดกลุ่มมโนอุปลักษณ์ที่แสดงทศนคติเดียวกันเกี่ยวกับเพศชาย ได้ดังรายละเอียด

4.1.1 ทศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับเพศชาย

4.1.1.1 รูปร่างหน้าตาดี/ จิตใจดี

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับเพศชายที่มีลักษณะ “รูปร่างหน้าตาดีหรือมีจิตใจดี” มีจำนวน 2 กลุ่มได้แก่ [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม] และ [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายดี] ผู้วิจัยพบว่าลักษณะภายนอกของเพศชายที่ถูกนำมากล่าวเปรียบมักจะมีรูปร่าง สมส่วน หน้าตาหล่อเหลา ผิวพรรณดี ส่วนลักษณะพฤติกรรมของเพศชายที่สะท้อนว่าเป็นผู้มีจิตใจดีนั้นจะต้องมีความเมตตา ปราบปราม ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน คอยช่วยเหลือและให้อภัยผู้อื่น

-[เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม] มีทั้งสิ้นจำนวน 61 ถ้อยคำ เช่น พระเอก เจ้าชาย ฮีโร่ องค์กรรัก อีเหนา พระราม เงาะ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 233

ก็อยากจะลองถามดูที่ไม่มีใคร

เป็นโสดมาจนถึงทุกวันนี้

เผื่อรอผู้ชายแสนดีให้คุณทุกอย่าง

รูปร่างเหมือนกับพระเอกในหนัง

ผมก็พอเข้าใจไม่ว่าใครใคร

ก็อยากจะพบแต่สุขสมหวัง
 แต่ว่าปัญหาที่มีผู้ชายดีดี
 ใครใครก็จองไปหมดแล้ว

(ได้ความโสด – คชา นนทนนท์, 6001: 522)

จากตัวอย่างเนื้อเพลงเป็นการกล่าวเปรียบเพศชายที่มีลักษณะ “แสนดี” คือเป็นผู้ให้แก่ฝ่ายหญิง และ “รูปร่าง” คือมีรูปร่างหน้าตาหล่อเหลากับพระเอกในภาพยนตร์

-[เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายดี]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายดี] มีทั้งสิ้น 26 ถ้อยคำ เช่น เทพบุตร เทวดา พ่อพระ นักบุญ ดังตัวอย่าง ตัวอย่างที่ 234

*You are my beautiful girl, make my beautiful world.

เป็นส่วนผสมที่ลงตัว ทำใจของฉันให้เด่นรั้ว
 เธอเป็นความหวานที่มากกว่าน้ำตาล
 ถ้าวรกรรมไปก็อย่าพึ่งรำคาญ lady ให้หยุดรักคงไม่ไหว
 Oh..oh.. You are my beautiful girl
 ความรักมันไม่มีสเปค พอรู้จักเธอผมก็ลืมเรื่อง X
 เพราะว่ามันน่ารักเลย ในใจของผมก็บอกว่าเธอใช่เลย
 จะไม่เปรียบเธอว่าเธอเป็นนางฟ้า
 ถึงแม้ตัวผมจะเป็น เทวดา yeah!

แต่ขอให้มันเป็นโชคชะตา ที่มาเปลี่ยนฟ้าให้มันสดใส

(My Beautiful Girl – วิคเตอร์ ชัชชวิศ, 5909: 68)

จากตัวอย่างเนื้อเพลง เป็นการกล่าวชื่นชมเพศหญิงที่ตนหลงรักว่า สวยและน่ารักมาก แต่ไม่อยากจะเปรียบว่าเธอเป็นนางฟ้า แม้วานักร้องเพศชายนั้นจะเปรียบตนเองว่าเหมือนเทวดาก็ตาม ทั้งนี้ เทวดา-นางฟ้า หรือ เทพบุตร-เทพธิดา ถือเป็นแบบเปรียบอมนุษย์ฝ่ายดีที่มักใช้คู่กันเพื่อสื่อถึงความเหมาะสมระหว่างคู่ชายหญิงที่มีคุณสมบัติพร้อมทั้งรูปร่างหน้าตาและจิตใจ

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม] และ [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายดี] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงบวกต่อเพศชายที่มีลักษณะรูปร่างหน้าตาดีหรือมีลักษณะนิสัย และจิตใจดี

4.1.1.2 มีประโยชน์/ สำคัญต่อชีวิต

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับเพศชายในทำนอง ยกย่องว่า “มีประโยชน์/ มีความสำคัญต่อชีวิต” ได้แก่ [เพศชาย คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต] ซึ่งผู้วิจัยพบว่า แบบเปรียบเทียบในกลุ่มนี้จะมีลักษณะเด่นสำคัญคือ ขาดไม่ได้เพราะเป็นสิ่งที่มีเพียงหนึ่งเดียวเท่านั้น หรือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการมีชีวิตอยู่ ลักษณะดังกล่าวถูกถ่ายโยงไปสู่เพศชาย เพื่อแสดงการยกย่องถึงความสำคัญที่เพศชายมีต่อเพศหญิงหรือผู้ปกครอง

-[เพศชาย คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต] มีทั้งสิ้น 46 ถ้อยคำ เช่น หัวใจ ดวงใจ แก้วตา ชีวิต ลมหายใจ วิญญาณ ดวงตะวัน แสงไฟ แสงสว่าง เสาหลัก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 235

* ก็รู้ความจริงแค่เรื่องบังเอิญเท่านั้น
เราต้องตื่นจากฝัน ต้องลืมตา
แต่ในความฝัน ฉันได้เรียนรู้ว่า **มหาวิทยาลัย**
เธอมีค่าที่สุดในหัวใจ **SIKORN UNIVERSITY**

** ถ้าหากบังเอิญเธอเหมือนกับเขาเหลือเกิน
ขอให้มันบังเอิญให้เราได้รักกันได้ไหม
ช่วยมาเติมเต็ม สิ่งที่ขาดหายไป
เป็นลมหายใจของกันและกัน

(ถ้าหากบังเอิญ – โบว์ลิ่ง มานิดา, 6006: 242)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำว่า มีค่าที่สุด กล่าวถึงเพศชายผู้เป็นคนรักซึ่งถือเป็น “บุคคลสำคัญ ของชีวิต” โดยเปรียบเทียบเป็น ลมหายใจ ซึ่งหากขาดไปก็จะทำให้เพศหญิงไม่สามารถมีชีวิตอยู่ต่อได้

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงบวกต่อเพศชายในลักษณะยกย่องว่า เป็นผู้มีความสำคัญมาก และมีประโยชน์หรือมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอยู่

4.1.1.3 แข็งแรง/ เป็นที่พึ่งพาได้

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับเพศชายที่มีลักษณะ “แข็งแรง/ เป็นที่พึ่งพาได้” มี 1 กลุ่มได้แก่ [เพศชาย คือ ต้นไม้ใหญ่] ผู้วิจัยพบว่า มีการถ่ายทอดลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบคือ ความแข็งแรงของลำต้นขนาดใหญ่และการเป็นที่พึ่งพาอาศัยของพืชหรือสัตว์ชนิดอื่นของต้นไม้ใหญ่ไปสู่เพศชายที่มีอิทธิพลอำนาจหรือมีความอาวุโส เป็นที่พึ่งของลูกน้องบริวารหรือลูกหลานได้

-[เพศชาย คือ ต้นไม้ใหญ่]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ ต้นไม้ใหญ่] มีทั้งสิ้น 20 ถ้อยคำ เช่น ต้นไม้ รั่มโพธิ์รั่มไทร โคน ล้ม ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 236

คนัยโบทมือให้เลขาฯกับบอดีการ์ดออกไป อรุณฉายเดินทาง
 เกรียดๆ เข้ามา “มีอะไรด่วนหรือคุณหญิง ?!!” “คุณบวรโทรมา
 ขอบททวนโครงการบ่อน้ำมันที่จะทำกับเราค่ะ แต่ฉันบอกท่านไป
 แล้วว่ารายการที่คุณเพิ่งไปออกนั้นถูกตัดต่อออกมาให้คุณดูไม่ดี
 โชคดีที่ท่านเชื่อ!” “ขอบคุณนะคุณหญิง ไม่ต้องห่วงเรื่องตำแหน่ง
 สตรีหมายเลขหนึ่งของคุณ ผมต้องเอามาให้คุณให้ได้ มาถึงขั้นนี้
 แล้ว ผมไม่ยอมโดนโคนง่ายๆแน่”

(พิชสวาท, 5931: 17, 18)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า โคน กล่าวถึงเพศชายที่มีลักษณะ “เป็นผู้มีอำนาจ/ มีอิทธิพล” โดยเปรียบเป็นต้นไม้ใหญ่ สื่อว่าเพศชายมีอำนาจและใช้เวลานานกว่าจะขึ้นมากอยู่ในตำแหน่งนี้ จึงยากที่จะยอมถูกโคนให้ล้ม

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ ต้นไม้ใหญ่] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงบวกต่อเพศชายโดยชื่นชมว่ามีลักษณะมั่นคงแข็งแรงและเป็นที่พึ่งพาของผู้อื่นได้ ทั้งนี้ในเพศหญิงและเพศทางเลือกไม่พบมโนอุปลักษณ์นี้

4.1.1.4 มีตัวตน/ จับต้องได้

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับเพศชายว่า “มีตัวตน /จับต้องได้” ได้แก่]เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้] ซึ่งผู้วิจัยพบว่า แบบเปรียบในกลุ่มนี้จะมีลักษณะเด่นสำคัญคือ การสัมผัสจับต้องได้ และควมมีประโยชน์ ซึ่งลักษณะดังกล่าวถูกถ่ายโยงไปสู่เพศชายเพื่อแสดงการยกย่องถึงความสำคัญและการมีตัวตนในสายตาเพศหญิง

-[เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้] มีทั้งสิ้น 10 ถ้อยคำ เช่น *ฟ้า แผ่นฟ้า สายน้ำ พื้นดิน พสุธา ทะเลทราย* ดังตัวอย่าง ตัวอย่างที่ 237

อาจเป็นเพราะใจ มันไม่ยอมเชื่อฟังสมอง
ไม่ยอมคิดเอาไปไตร่ตรอง ว่าเราควรยืนจุดไหน
อยู่บนพื้นดิน หวังจะเอื้อมเก็บดาวแสนไกล
ถึงรู้เกินตัวมากไป แต่ใจรบเร้าทุกวัน
เกิดมาครั้งเดียว ตายครั้งเดียวมันก็เท่านั้น
ได้ลองรักคนที่เราใฝ่ฝัน สักครั้งไม่ผิดใจใหม่
อยากจะลองเอื้อมดาวจากฟ้า ให้พสุธาเขยชมขีดใกล้
บอกกับหัวใจ ไม่กลัวถึงมันต้องเจ็บ

(รัน- ปีก THE STAR 12, 5908: 87)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำว่า *พสุธา* กล่าวถึงเพศชายซึ่งถือเป็น “การระบุตำแหน่งแห่งที่ของตน” โดยเปรียบเป็น *พื้นดิน* ซึ่งมีอยู่จริงและสัมผัสได้ และอยู่ในตำแหน่งที่ต่ำกว่าเพศหญิงผู้ถูกเปรียบเป็นดาวบนท้องฟ้า

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงบวกต่อเพศชายในลักษณะยกย่องว่า เป็นผู้ที่มีตัวตนหรือจับต้องได้

4.1.2 ทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศชาย

4.1.2.1 ถูกครอบครอง/ มีเจ้าของ

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศชายที่มีลักษณะ “ ถูกครอบครอง /มีเจ้าของ ” มี 1 กลุ่มได้แก่ [เพศชาย คือ สิ่งของในครอบครอง] ผู้วิจัย

พบว่า มีการถ่ายโยงลักษณะเด่นของแบบเปรียบคือ การถูกรับรองหรือการมีเจ้าของไปสู่เพศชาย [เพศชาย คือ สิ่งของในครอบครอง] จะสื่อความหมายแฝงว่า ผู้ครอบครองปฏิบัติต่อเพศชายเหมือน วัตถุสิ่งของที่ไม่มีชีวิตจิตใจ

-[เพศชาย คือ สิ่งของในครอบครอง]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์นี้มีทั้งสิ้น 964 ถ้อยคำ เช่น สิ่งของ ของ(น.) สมบัติ ทรัพย์สิน มี ไม่มี ได้ ไม่ได้ เอา ไม่เอา ได้คืน อยากได้ อยากได้คืน ขอคืน เสีย เสียไป สูญเสีย ให้ ยก ให้ ยืม ยืมไป เอาคืน ส่งคืน คืนให้ ถูกคว่ำ ถูกคว่ำไป ถูกขโมย ถูกแย่ง ถูกฉก แย่งไป แย่งจาก แย่ง คืน แย่งชิง มี/ไม่มีเจ้าของ เป็นของ ของ(บ.) ครอง ครอบครอง เก็บ ซ่อน แบ่งปัน แบ่ง หยิบใช้ หล่น หาย ผิง เป็นเจ้าของ เป็นต้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 238

"ถ้าลดาสละได้ ลดาจะทำอะ พุริย์ทรมาณมากพอแล้ว ลดา
อยากทำยังไงก็ได้ให้พุริย์มีความสุขมากที่สุด" "แล้วถ้าสละพี่ละ
ลดายอมหรือเปล่า" "โอลตามองวุฒินิ่งไป วุฒิตั้งโกรธและน้อยใจ
"แค่นี้พี่ก็รู้คำตอบแล้ว พี่ไม่ใช่สิ่งของที่จะยกให้ใครง่าย ๆ นะ" "ลดา
ไม่เคยคิดจะยกพี่วุฒิให้ใครนะคะ"

(เพลงพ่าย: 5827, 7: 33)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า สิ่งของ ยกให้ สละ กล่าวถึงเพศชายว่ามีลักษณะ "ถูก ครอบครอง/ มีเจ้าของและอาจเปลี่ยนมือผู้ครอบครอง" โดยเปรียบเป็น สิ่งของในครอบครอง ที่จะ ครอบครองด้วยตนเองหรือยกย้ายถ่ายโอนให้ผู้อื่นครอบครองก็ได้

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งของในครอบครอง] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศชายที่มี ลักษณะถูกรับรองหรือมีเจ้าของ

4.1.2.2 ถูกรับรอง/ คนต้องการ

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ แม้มโนอุปลักษณ์บางมโนอุปลักษณ์ที่ดูราวกับสะท้อน ทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับเพศชายว่ามีลักษณะ "เป็นที่ต้องการของคน" แต่กลับมีนัยยะเชิงลบของ ลักษณะ "การถูกรับรอง" มี 1 กลุ่มได้แก่ [เพศชาย คือ สิ่งมีค่า] ผู้วิจัยพบว่า แบบเปรียบสิ่งมีค่านี มีลักษณะเด่นย่อยอีก 3 ลักษณะกล่าวคือ 1) มีค่าเพราะมีราคาสูง/ มีค่าทางใจ 2) มีค่าเพราะมี

คุณภาพสูง และ 3) มีค่าเพราะยังไม่ผ่านการใช้งาน/ ไม่มีตำหนิ ซึ่งลักษณะดังกล่าวถูกถ่ายโยงไปสู่เพศชายที่มีคุณสมบัติดีเพียบพร้อม หรือยังไม่เคยผ่านการมีสัมพันธ์กันมาก่อน

-[เพศชาย คือ สิ่งมีค่า]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งมีค่า] ทั้งสิ้น 64 ถ้อยคำ ดังนี้
1) มีค่าเพราะมีราคาสูง เช่น *สิ่งมีค่า มีค่า ล้ำค่า เพชร ทอง สมบัติ ขุมทรัพย์ ของรัก ของหวง ของขวัญ รางวัล แพง* 2) มีค่าเพราะมีคุณภาพสูง เช่น *ของดี ของสูง ของนอก* และ 3) มีค่าเพราะยังไม่ผ่านการใช้งาน เช่น *ของใหม่ สดๆ ใหม่ๆ* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 239

มณีนง: *ของใช้แล้วของมือสองเนี่ย ชื่นไม่ชอบเอากลับมาใช้ใหม่ ไม่ชอบใช้ ของเก่าคะ*
ไอวี: *ถึงว่า ถึงกว่าเอาเด็กสดๆ ใหม่ๆ ต่ำๆ*
มณีนง: *หรือว่าคุณไอวีอยากจะให้ฉันคว้าของสูงละคะ ฉันคว้าถึงนะ ชอบมาเสนอตัวให้คว้าซะด้วย*

(ทรายยิ้มสี, 6027: 19, 150)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำว่า *สดๆ ใหม่ๆ* กล่าวถึงเพศชายที่มีลักษณะ “อายุน้อยและไม่เคยผ่านการมีสัมพันธ์กันมาก่อน” โดยเปรียบเป็น *ของสด* และ *ของใหม่* ส่วนคำว่า *ของสูง* ใช้กล่าวถึงเพศชายที่มี “คุณสมบัติดีเพียบพร้อม” เช่น มีฐานะดี มีหน้าที่การงานเป็นที่ยอมรับ จบการศึกษาระดับสูง หรือจบจากต่างประเทศ เป็นต้น

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งมีค่า] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศชายที่มีคุณสมบัติดีเพียบพร้อมว่าแม้จะเป็นที่ต้องการของคนทั่วไปแต่สุดท้ายก็เป็นฝ่ายถูกรอครอบ หรือถือเป็นสมบัติของฝ่ายหญิง

4.1.2.3 ถูกรอครอบ/ คนไม่ต้องการ

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศชายที่มีนัยยะการ “ถูกรอครอบ” แต่กลับ “ไม่เป็นที่ต้องการของคน” มี 4 กลุ่มได้แก่ [เพศชาย คือ สิ่งด้อยค่า] [เพศชาย คือ สิ่งไร้ค่า] [เพศชาย คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิญูล] และ [เพศชาย คือ อาหารไม่น่ารับประทาน] ผู้วิจัยพบว่า มีการถ่ายโยงลักษณะเด่นของแบบเปรียบไปสู่เพศชาย ดังนี้คือ การมี

คุณภาพต่ำ การผ่านการใช้งานแล้วมีตำหนิของสิ่งด้อยค่า, การไม่มีค่าหรือไม่มีราคาของสิ่งไร้ค่า และการเป็นของสกปรก ของทิ้ง ของเสียของสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิญูและอาหารไม่น่ารับประทาน ตามลำดับ

-[เพศชาย คือ สิ่งด้อยค่า]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งด้อยค่า] มีทั้งสิ้น 44 ถ้อยคำ ดังนี้
 1) ด้อยค่าเพราะมีคุณภาพต่ำ เช่น ของปลอม ของไม่ดี ของเสีย ของกากๆ ของในตลาด ของต่ำ ราคาถูก และ 2) ด้อยค่าเพราะผ่านการใช้งานแล้วและมีตำหนิ เช่น ของใช้แล้ว ของเก่า ของมือสอง ของเสื่อมสภาพ ของตาย เสียหาย ใช้งาน บุปสลาย สึกหรอ ดังตัวอย่าง

หมายเหตุ ผู้วิจัยแยกลักษณะเด่นย่อยของแบบเปรียบเทียบนี้คือ ด้อยค่าเพราะใช้ชั่วคราว/ ไร้ชีวิตจิตใจ เช่น ของเล่น หุ่นไล่กา หุ่นยนต์ จำนวน 7 ถ้อยคำ ไว้ในทัศนคติเชิงลบหัวข้อ 4.1.2.13 ถูกใช้เพื่อสนองความต้องการทางเพศ

ตัวอย่างที่ 240

เรือเล็กควรออกจากฝั่ง ผมมันแค่ห้วงยางต้องไปออกฝั่งไหน
 แล้วพี่ตูน พี่แด็ก พี่ปั๊บ ของพี่เรืออะไรครับ ทำไมล่ำใหญ่ใหญ่
 คนมีเสน่ห์มีแต่คนอยากเปียด ผมเป็นคนขี้เกียจ มีแต่คนอยากไผ้ว
 อยากจะเล่นของสูงอย่างเค้าแต่ของต่ำอย่างเรา รอร่วงมาก็ได้
 ผมไม่รู้ว่ไกลก็หลา แต่พี่เนมบอกว่า ไกลแคไหนคือใกล้
 แสงสุดท้ายที่ใครเค้าว่า จ้องจนแสบตา ตาจะบอดไหม
 คนอื่นทิ้งไว้กลางทางผมโดนเตตันทาง แล้วจะถึงชาติไหน
 เชือกวิเศษของคนอื่นเค้า ผมมีแค่เชือกผูกกรองเท้า เอาไว้ผูกคอตาย

(อยากดังไว้วัย – แจ๊ส Feat . เปียร์: 6006, 240)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า ของต่ำ กล่าวถึงเพศชายว่ามีลักษณะ “ด้อยค่าเพราะมีคุณภาพต่ำ” โดยนักร้องชายเปรียบตนเองเป็น ของ(คุณภาพ)ต่ำ เพื่อแสดงว่าตนไม่ได้มีคุณสมบัติเพียบพร้อมเหมาะสม ต่างจากเพศหญิงซึ่งมีคุณสมบัติดีเพียบพร้อมจึงเปรียบเป็น ของสูง

- [เพศชาย คือ สิ่งไร้ค่า]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งไร้ค่า] มีทั้งสิ้น 38 ถ้อยคำ เช่น ไม่มีค่า ไร้ค่า ไม่มีราคา ก้อนหิน ก้อนดิน ผืนดิน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 241

เปรียบเธอนั้นเป็นดั่งดอกไม้ที่สวยงามจนผมอาย
 ส่วนตัวผมเป็นเพียงก้อนหิน อยู่กับผืนดินเหมาะกับผืนทราย
 แต่ผมเป็นคนดีรับรองคุณปลอดภัย
 เห็นยืนคนเดียว เลยอยากมาทักมาทาย

(มาฆ่าบอก - แอมี The Bottom Blues feat.

Jeena D./ Emma/ Pam MBO: 6005, 308)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า *ก้อนหิน* กล่าวถึงเพศชายว่ามีลักษณะ “ไร้ค่าหรือไร้ราคา” โดยเปรียบเพศชายเป็น *ก้อนหิน* เพื่อสื่อถึงความต่ำต้อยไร้ค่า ไม่มีคุณสมบัติใดที่จะคู่ควรหรือเหมาะสมกับเพศหญิงผู้เปรียบเป็นดอกไม้ที่สวยงาม

-[เพศชาย คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล]

ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรค [เพศชาย คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล] ทั้งสิ้น 227 ถ้อยคำ เช่น *ขยะ สวะ เศษสวะ เน่า เชื้อ เชื้อหึ่ง เชื้อไป กำจัด หึ่ง ทั้งขวาง เท* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 242

เสี่ยเป่าโมโหตบหน้าลูกน้อง “ไอ้โง่...ทำงานไม่สำเร็จยังกล้ากลับมาอีก” “ไอ้کمมันให้มาบอกเสี่ยว่า...” ลูกน้องพูดยังไม่ทันขาดคำ เสี่ยเป่ายังลูกน้องที่ทำงานพลาดหึ่งเหมือนหมาข้างถนน “สวะซัดๆ ไอ้کمคราวนี้มึงรอดไปได้ คราวหน้ามึงตายแน่”

(เกมพยาบาท, 6027: 23, 113)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า *สวะ* กล่าวถึงเพศชายว่ามีลักษณะ “ไร้ประโยชน์และสกปรกน่าขยะแขยง” โดยเปรียบเพศชายเป็น *สวะ* เพื่อสื่อถึงความเป็นของสกปรก ของหึ่งหรือของเสี่ยซึ่งนอกจากความไร้ประโยชน์ใดๆแล้วยังควรกำจัดให้หมดสิ้นไปด้วย

-[เพศชาย คือ อาหารไม่น่ารับประทาน]

ผู้วิจัยจัดมโนอุปสรรคนี้ไว้ในทัศนคติเชิงลบว่า “คนไม่ต้องการ” เนื่องจากแม้ถ้อยคำอุปสรรคที่พบจะปรากฏในบริบทการบริโภคนิยม แต่กลับพบว่ามโนอุปสรรค [เพศชาย คือ อาหารไม่น่า

รับประทาน] นั้นมีลักษณะเด่นของแบบเปรียบคือ เป็นอาหารที่คนไม่ต้องการรับประทานเพราะไม่ดีต่อร่างกายและจิตใจ ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรคนี้มีทั้งสิ้น 5 ถ้อยคำ เช่น ของสกปรก ของเหลือ ของเก่า ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 243

ดีดี: ขอโทษนะคะ ดิฉันมาขัดจังหวะทุกคนรีเปล่า และก็ต้องขอโทษเจ้าบ่าวเจ้าสาวด้วยที่ดิฉันแต่งตัวมาไม่เหมาะสม พอดีเพิ่งไปงานศพมา แล้วก็คิดขึ้นได้ว่าวันนี้แฟนที่คบกันมาห้าปีกำลังจะแต่งงาน ชั้นก็เลยอยากมาเห็นหน้าคนที่ชอบกินของเหลือจากคนอื่น

(น้ำตากามเทพ, 5825: 7, 19)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า ของเหลือ กล่าวถึงเพศชายว่ามีลักษณะ “ไม่เหมาะแก่การบริโภคต่อไป” โดยเปรียบเพศชายเป็น อาหารที่เหลือจากการบริโภคของผู้อื่น เพื่อสื่อถึงความเป็นอาหารที่ผ่านการกินจากคนอื่นแล้ว อาจสกปรกหรือสมควรต้องทิ้งเพราะไม่เหมาะแก่การบริโภคต่อ

มโนอุปสรรคทั้ง 4 กลุ่มคือ [เพศชาย คือ สิ่งด้อยค่า] [เพศชาย คือ สิ่งไร้ค่า] [เพศชาย คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล] และ [เพศชาย คือ อาหารไม่น่ารับประทาน] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศชายที่มีลักษณะด้อยคุณสมบัติ ไร้ค่าไร้ประโยชน์ สกปรกจนน่าขยะแขยง ตลอดจนสกปรกจนไม่ควรบริโภคต่อตามลำดับ ซึ่งแม้ลักษณะเด่นของแต่ละเปรียบจะหลากหลาย แต่ล้วนมีจุดร่วมเหมือนกันคือการถูกครอบครองแต่ไม่เป็นที่ต้องการของคน

4.1.2.4 สร้างความเดือดร้อนรำคาญ

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปสรรคที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศชายว่า “สร้างความเดือดร้อนรำคาญให้ผู้อื่น” มี 1 กลุ่มได้แก่]เพศชาย คือ สัตว์ไม่เชื่อง] ซึ่งผู้วิจัยพบว่า แบบเปรียบในกลุ่มนี้คือ สุนัข จะมีลักษณะเด่นสำคัญคือ พฤติกรรมที่สร้างความเดือดร้อนรำคาญ เช่น เห่า กัดกันเอง กัดผู้อื่น เป็นต้น ซึ่งลักษณะดังกล่าวถูกถ่ายโยงไปสู่เพศชายเพื่อแสดงการตำหนิเพศชายที่มีนิสัยตั้งแต่ชอบพูดจาไร้สาระ ไปจนถึงชอบพาลหาเรื่องทะเลาะกับผู้อื่น

-[เพศชาย คือ สัตว์ไม่เชื่อง]

ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรค [เพศชาย คือ สัตว์ไม่เชื่อง] มีทั้งสิ้น 115 ถ้อยคำ ล้วนเป็นถ้อยคำที่เกี่ยวข้องแก่สัตว์ประเภทเดียวคือ สุนัข จำแนกเป็นคำเรียกสัตว์ 71 ถ้อยคำ เช่น สุนัข

หมา สุนัขบ้า หมาบ้า ไ้หมาบ้า หมาหมู และคำแสดงพฤติกรรมของสัตว์ไม่เชื่อง 44 คำ เช่น กัด ไล่ กัด กัดกัน ฟัดกัน ลอบกัด แวงกัด เหา ไม่เชื่อง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 244

เอกราชยิ้มกว้างอย่างจริงใจให้ “ผมเข้าใจผู้กองครับ เราผู้ชาย เหมือนกัน หึงแฟนเรื่องปกติ” พันกรเลยยิ้มออกมาได้ เอกราชยิ้มตอบ “ถ้าผมมีเมียดีๆ น่ารักๆ อย่างมิว เห็นไปกับผู้ชาย ผมคงหึง เป็นหมาบ้ากัดไม่เลือกยิ่งกว่าผู้กองอีกมั้ง!” พันกรและเอกราช หัวเราะกันขึ้นมา

(สะไรร์สแซบ, 5927: 20, 109)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำว่า *หมาบ้า* และ *กัดไม่เลือก* กล่าวถึงเพศชายซึ่งถือเป็น “การทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน” โดยเปรียบผู้ชายหึงเป็นเหมือน *หมาบ้า* ซึ่งมีลักษณะคลุ้มคลั่งอาละวาดกัดผู้คน

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์ไม่เชื่อง] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศชายในลักษณะตำหนิว่า เป็นผู้สร้างความเดือดร้อนรำคาญให้ผู้อื่น

4.1.2.5 ต้องพึ่งพา/ เบียดเบียนสิ่งอื่น

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศชายที่มีลักษณะ “ต้องพึ่งพา/ เบียดเบียนสิ่งอื่น” มี 2 กลุ่มได้แก่ [เพศชาย คือ สัตว์ดูดเลือด/ สัตว์เกาะแน่น] และ [เพศชาย คือ พิษปรสิติ/ พิษเบียน] ผู้วิจัยพบว่า มีการถ่ายโยงลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบ คือ การไม่สามารถอยู่ได้ด้วยตนเองแต่ต้องเกาะพึ่งพาหรือเบียดเบียนด้วยการดูดเลือดของสัตว์หรือน้ำเลี้ยงของพืชบางประเภทไปสู่เพศชายที่ไม่ยอมทำตามหากิน ไม่สามารถเลี้ยงดูตนเองได้และมีพฤติกรรมพึ่งพาทางการเงินจากเพศหญิงหรือผู้อื่น

- [เพศชาย คือ สัตว์ดูดเลือด/ สัตว์เกาะแน่น]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์ดูดเลือด/ สัตว์เกาะแน่น] มีทั้งสิ้น 114 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อสัตว์ 63 ถ้อยคำ เช่น *แมงดา แมลงปีกแข็ง ปลิง ปลิงดูดเลือด ปลิงตัวผู้ เหย็บหมัด* และคำแสดงพฤติกรรมของสัตว์ดูดเลือด/ สัตว์เกาะแน่น 51 ถ้อยคำ เช่น *เกาะ...กิน เกาะดูด ดูดเลือด สูบเลือดสูบเนื้อ* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 245

พิธีกร: ถ้าผมจะสรุปสิ่งที่เราได้คุยกันในวันนี้ว่า คุณจะไม่ต้องอย่างที่คุณตั้งใจไว้ เพราะคุณมีแต่ข่าวฉาว พื้นหลังสกปรกและอายุของคุณไม่ใช่บ่อยแล้ว คุณไม่มีคุณสมบัติใดเลยที่จะการันตีว่าคุณจะมีชื่อเสียงโด่งดังขึ้นมาได้ นอกเสียจากว่าคุณจะเกาะหลังผู้หญิงคนนั้นหากิน คุณคิดเห็นอย่างไรกับประเด็นนี้ครับ

(ทรายย่อผี, 6027: 10, 90)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า เกาะหลัง...หากิน กล่าวถึงเพศชายว่ามีลักษณะ “ต้องพึ่งพา / เปียดเบียนสิ่งอื่น” โดยเปรียบเป็น แมงดาทะเล ซึ่งเป็นสัตว์ที่ตัวผู้มีพฤติกรรมเกาะแนบอยู่บนหลังตัวเมียและพึ่งพาอาหารที่ตัวเมียหาตลอดฤดูการผสมพันธุ์

- [เพศชาย คือ พืชปรสิตร/ พืชเบียน]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ พืชปรสิตร/ พืชเบียน] มีทั้งสิ้น 13 ถ้อยคำ เช่น กาฝาก ไม้เลื้อย เกาะ จับ ลาม ดังตัวอย่าง ตัวอย่างที่ 246

มหินท์ยังไม่แน่ใจในสิ่งที่ตัดสินใจไป เพราะยังไม่รู้จักนริศดีพอ สามคนพ่อแม่ลูก หวังแต่ผลประโยชน์จนทำให้การตัดสินใจต่างๆ ผิดพลาด “เราให้ลูกแต่งงาน เพราะหวังจะขยายความมั่งคั่งให้ครอบครัว ไปๆมาๆ คุณชายนริศมีแต่ตัว แล้วยังจะมาเป็นกาฝากทำงานกับกงสีเราอีก...เฮ้อ”

(ปติวรรดา, 5933: 13, 122)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า กาฝาก กล่าวถึงเพศชายว่ามีลักษณะ “ต้องพึ่งพา / เปียดเบียนสิ่งอื่น” โดยเปรียบเป็นพืชประเภท กาฝาก ซึ่งนอกจากจะต้องพึ่งพาต้องเกาะเกี่ยวกับต้นไม้ใหญ่ต้นอื่นแล้ว กาฝากยังจะดูดน้ำเลี้ยงจากต้นไม้ใหญ่จนอาจทำให้ต้นไม้ใหญ่ต้องตาย

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์ดูดเลือด/ สัตว์เกาะแนบ] และ [เพศชาย คือ พืชปรสิตร/ พืชเบียน] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศชายที่มีลักษณะต้องพึ่งพาหรือเปียดเบียนเพศหญิงหรือผู้อื่น

4.1.2.6 ดูร้าย/ ใช้กำลังรุนแรง

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศชายว่า “ดูร้าย/ ใช้กำลังรุนแรง” มีเพียงกลุ่มเดียวได้แก่]เพศชาย คือ สัตว์นักล่า] ซึ่งผู้วิจัยพบว่า แบบเปรียบ

ในกลุ่มนี้คือสัตว์ป่าที่ดุร้าย ตัวอย่างเช่น เสือ สิงโต ราชสีห์ ซึ่งลักษณะเด่นสำคัญของแบบเปรียบคือ พฤติกรรมความดุร้ายและใช้กำลังรุนแรงขณะออกล่าเหยื่อถูกถ่ายโยงไปสู่เพศชายที่มีนิสัยโหดร้ายน่ากลัว และมักกระทำหรือใช้ความรุนแรงกับเพศหญิงหรือศัตรูคู่อริ

-[เพศชาย คือ สัตว์นักล่า]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์นักล่า] มีทั้งสิ้น 106 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อสัตว์ 80 ถ้อยคำ เช่น เสือ ไ้เสื่อ เสือร้าย พญาเสื่อ เสือผู้หญิง พยัคฆ์ สิงห์ ราชสีห์ ไ้จิ้งจอก เหยี่ยว และคำแสดงพฤติกรรม/ คำที่เกี่ยวข้องของสัตว์นักล่า 26 ถ้อยคำ เช่น ล่าเหยื่อ หาเหยื่อ จับเหยื่อ ตะครุบเหยื่อ กินเหยื่อ ตะปบ ลาก ขย้ำ กัด ฆาบ เขี้ยวเล็บ ถ้ำเสื่อ รังราชสีห์ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 247

เสื่อยิ่งกับเจอร์ราร์ดพาร่างสะบักสะบอมกลับมาบ้านทองคำ เมื่อ
ทองคำรู้เขาใช้ไม้ตะพดกระทิงท้องเสื่อยิ่งอย่างโมโห จ๋อยและ
ลูกสมุนคนอื่นๆ เห็นถึงกับสะดุ้งเฮือก “ไ้เสื่อยิ่ง !เสื่อมันเวลาจะ
ล่าเหยื่อมันยังต้องรอโอกาส ไม่ใช่แสบไปให้เหยื่อตะปบกลับมาอย่าง
นี้”

(คาดเชือก, 5835: 9, 79)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำว่า ไ้เสื่อ เสื่อ และ ล่าเหยื่อ กล่าวถึงเพศชาย โดยเปรียบผู้ชายเป็นเหมือน เสื่อ ซึ่งเป็นสัตว์ป่าที่ดุร้ายและใช้พลังกำลังรุนแรงในการล่าเหยื่อ มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์นักล่า] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศชายในลักษณะว่าเป็นผู้ที่มีนิสัยโหดร้ายและใช้กำลังรุนแรงต่อเพศหญิงหรือศัตรู

4.1.2.7 ไม่มีอำนาจ/ ไม่มีเกียรติ

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศชายว่า “ไม่มีอำนาจ /ไม่มีเกียรติ ”มีเพียงกลุ่มเดียวได้แก่]เพศชาย คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ] ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ลักษณะเด่นของแบบเปรียบคือ ความไม่มีเจ้าของหรือผู้เลี้ยงจึงทำให้ต้องไร้ที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งของสุนัข ต้องเร่ร่อนตามข้างถนนนั้นถูกถ่ายโยงไปสู่เพศชายที่ไร้อำนาจ ไร้เกียรติ ศักดิ์ศรี และแสดงถึงความต่ำต้อย

-[เพศชาย คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ] มีทั้งสิ้น 70 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อสัตว์ 60 ถ้อยคำ เช่น *หมา หมาข้างถนน หมาจรจัด หมาขี้เรื้อน ลูกหมา หมาแก่ หมาวัด เห็บเหา* และคำแสดงพฤติกรรมของสุนัข 10 ถ้อยคำ เช่น *คาบไปกิน หงอย เชื่อง* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 248

“ฉันไม่เชื่อ เธอโกหก” “ยอมรับความจริงซะเถอะพุดิ ทำตัวให้มี
ศักดิ์ศรีหน่อย ผู้ชายที่คอยตามต่อผู้หญิงที่มีแฟนแล้ว ก็ไม่ต่างจาก
หมาข้างถนนที่จ้องจะแย่งอาหารจากคนอื่นมากินหรอกนะ”
พุดิพัฒนาอึ้งที่ชมพูใช้คำพุดิรุนแรงขนาดนี้กับเขา

(มังกุฎริชยา, 5827: 14, 41)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำว่า *หมาข้างถนน* กล่าวถึงเพศชาย โดยเปรียบผู้ชายเป็นเหมือน *หมาข้างถนน* ซึ่งเป็นสัตว์ที่ไม่มีที่อยู่อาศัยชัดเจนและไม่มีเจ้าของคอยดูแลทำความสะอาดหรือให้อาหารเป็นประจำเหมือนสุนัขที่เป็นสัตว์เลี้ยงในบ้านทั่วไป จึงทำให้สุนัขข้างถนนต้องหาหรือแย่งอาหารจากผู้คนหรือสุนัขตัวอื่นมากิน

มโนอุปลักษณ์]เพศชาย คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศชายในลักษณะว่า เป็นผู้ไม่มีอำนาจ ไร้เกียรติและต่ำต้อยนั่นเอง

4.1.2.8 ถูกควบคุม/ อยู่ใต้อำนาจสิ่งอื่น

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศชายที่มีลักษณะ “ถูกควบคุม / อยู่ใต้อำนาจสิ่งอื่น” มี 2 กลุ่มได้แก่ [เพศชาย คือ สัตว์เลี้ยง] และ [เพศชาย คือ ตัวละครที่ถูกกดขี่] ผู้วิจัยพบว่า ลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบคือ การถูกควบคุมไว้ใช้งานหรือใช้ประโยชน์ของสัตว์เลี้ยง เช่น วัว ควาย และการอยู่ใต้อำนาจผู้อื่นของตัวละครที่ถูกกดขี่ เช่น นักโทษ ทาส นั้นถูกถ่ายโยงความหมายไปสู่เพศชายที่ไร้อิสระ ไม่เป็นตัวของตัวเอง เชื่อคนง่าย และยอมถูกเอาเปรียบหรือถูกควบคุมจากเพศหญิงหรือผู้อื่น

-[เพศชาย คือ สัตว์เลี้ยง]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์เลี้ยง] มีทั้งสิ้น 64 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อสัตว์ 36 ถ้อยคำ เช่น วัว ควาย หมู แมว ลูกแมว ลูกนก ไก่แจ้ พ่อพันธุ์ และคำที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยง 28 ถ้อยคำ เช่น กินหญ้า จุงจุมก สวมเขา เขางอก ถูกเชือด บิน ตีปีก กางปีก ทำพันธุ์ ชังไว้ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 249

“โอย นีฉันเลี้ยงลูกให้เป็นพ่อพระมาจากสวรรค์ชั้นไหน เลิก
ปกป้องยัยจ่าซักทีเถอะ” “ผมต้องปกป้องครับ เพราะจำถูกใส่ร้าย”
“นี่ไอ้ ที่แม่พยายามพูดอยู่นี้เพราะอยากให้เอาตัวสว่าง คนอื่นเขา
จะได้ไม่คิดว่าลูกแมงโง่เป็นควาย ถูกหลอกให้รับเด็กที่ไหนก็ไม่รู้เป็น
ลูก”

(เพลิงรักไฟมาร, 6027: 23, 149)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า โง่เป็นควาย กล่าวถึงเพศชายว่ามีลักษณะ “โง่เขลา ทำให้ถูก
ควบคุมได้ง่าย” จากเทศหญิงโดยเปรียบเป็นสัตว์เลี้ยงประเภทควาย ที่เจ้าของเลี้ยงไว้ใช้แรงงาน

-[เพศชาย คือ ตัวละครที่ถูกกดขี่]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ ตัวละครที่ถูกกดขี่] มีทั้งสิ้นจำนวน
10 ถ้อยคำ เช่น นักโทษ ซี้ข้า ทาส คนใช้ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 250

ยายปิ่นตวาดกอบ “ว้ามันเคยชา ม้ามันเคยขี่!” ยายปิ่นหันไปมอง
ปานรุ่งด้วยสายตาโกรธ “แล้วคนมันก็มีประวัติเรื่องนี้มาก่อน ..ถ้า
อยากจะเอา! ขนาดเป็นคู่หมั้นเพื่อนก็แย่งมาแล้ว! ไม่เห็นหัวเพื่อน!
ไม่เห็นหัวแม่! นับประสาอะไรจะเห็นหัวผัวซี้ข้าอย่างไอ้เกื้อ!”

(บัลลังก์เมฆ, 5831: 17, 109)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า ซี้ข้า กล่าวถึงเพศชายผู้เป็นสามีที่มีลักษณะ “อยู่ใต้อำนาจและ
การควบคุมของภรรยา ” โดยเปรียบเป็น ซี้ข้า แสดงให้เห็นว่า ไร้อิสระและไม่มีอำนาจ

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์เลี้ยง] และ [เพศชาย คือ ตัวละครที่ถูกกดขี่] จึงสะท้อน
ทัศนคติเชิงลบต่อเพศชายที่มีลักษณะถูกควบคุมหรืออยู่ใต้อำนาจของผู้อื่น

4.1.2.9 ไร้ใจไม่ได้/ มีเล่ห์เหลี่ยม

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณะที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศชายที่มีลักษณะ “ไร้ใจไม่ได้/ มีเล่ห์เหลี่ยม” มี 3 กลุ่มได้แก่ [เพศชาย คือ สัตว์มีพิษ] [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] และ [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] ผู้วิจัยพบว่า ลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบคือ การสามารถแว้งคอกกลับมากัดของสัตว์มีพิษร้ายอย่างงูพิษ ลักษณะนิสัยที่เสแสร้ง การแสดงบทบาทของตัวละครที่มีพฤติกรรมไม่น่าชื่นชม และนิสัยที่ไม่ดี มีเล่ห์เหลี่ยมหลอกลวงของอมนุษย์ฝ่ายร้ายตามลำดับนั้น ถูกถ่ายโยงสู่เพศชายเพื่อสะท้อนว่า เพศชายเป็นผู้มีเล่ห์เหลี่ยมและไม่น่าไว้วางใจ

-[เพศชาย คือ สัตว์มีพิษ]

ถ้อยคำอุปลักษณะที่สะท้อนมโนอุปลักษณะ [เพศชาย คือ สัตว์มีพิษ] มีทั้งสิ้น 32 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อหรือส่วนต่างๆ ของงูพิษ 21 ถ้อยคำ เช่น *อสรพิษ งูพิษ ใ้้งูพิษ งูเห่า หัวงู* และ คำแสดงพฤติกรรมของงู 11 ถ้อยคำ เช่น *แว้งกัด เลี้ยงไม่เชื่อง* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 251

*สุดท้ายเธอทุบตีเขาพูดไปร้องไห้ไปด้วยความโกรธแค้น วิชาตรรกใจ
ที่เห็นท่าที่ภักธีราเป็นแบบนี้ “นายมันอสรพิษจริงๆ แว้งกัดได้
แม้กระทั่งคนที่ดีกับนาย เลวที่สุด” “คุณจำ” วิชาตรรกพยายาม
จับภักธีราเพื่อเรียกสติ แต่เธอสะบัดตัวออก*

(เพลงรักไผ่मार, 6027: 17, 120)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า *อสรพิษ* และ *แว้งกัด* กล่าวถึงเพศชายว่ามีลักษณะ “ไร้ใจไม่ได้หรือมีเล่ห์เหลี่ยม” โดยเปรียบเป็น *สัตว์มีพิษประเภทงูพิษ* ซึ่งสามารถวกกลับมาทำร้ายเพศหญิงผู้มีพระคุณหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้โดยไม่ทันระวังตัว และด้วยมีพิษร้ายแรงจึงอาจทำให้ถึงแก่ชีวิตได้

- [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม]

ถ้อยคำอุปลักษณะที่สะท้อนมโนอุปลักษณะ [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] มีทั้งสิ้นจำนวน 66 ถ้อยคำ เช่น *ตัวร้าย วายร้าย ผู้ร้าย โจร คนบ้า เด็ก แสดง แสดงบท เล่นบท เล่นละคร ตีบทแตก* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 252

“สิ่งที่ผมพูดมันเป็นความจริง ทำไม คุณไม่เคยเชื่อใจ ไม่ฟังผมบ้างเลย” “ก็เพราะนิสัยสันดานคุณไม่เคยเปลี่ยน คุณทำได้แค่เล่นละครให้ฉันเชื่อว่าคุณเป็นคนดี ทั้งๆ ที่มันไม่ใช่ คุณมันเร็วกว่าที่ฉันคิดไว้จริงๆ ถอยไป” รามนริผลักภูมิล้มลงไป ก่อนเดินไปมองประกายฟ้า กำมือแน่น ประกายฟ้าเบี่ยงหน้าหลบ ไม่กล้าสบตา

(เจ้าสาวเฉพาะกิจ, 5827: 22, 104)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า เล่นละคร กล่าวถึงเพศชายว่ามีลักษณะ “เสแสร้งและไม่น่าไว้วางใจ” โดยเปรียบกับตัวละครหรือนักแสดงที่อาจสวมบทบาทให้ผู้ชมเชื่อว่าเป็นคนดีไปตามบทบาท ทั้งๆ ที่ตัวจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้น

- [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย]

ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรค [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] มีทั้งสิ้น 65 ถ้อยคำ เช่น มาร ยักษ์ อสูร ผี ภูตผี เปรต ผีเปรต ผีห่า ปีศาจ ซาดาน เจ้ากรรมนายเวร ฤทธิ์ ขอแบ่ง/อยากได้ ส่วนบุญ หลอก หลอกหลอน เสก ใช้เวทมนตร์ ร่ายมนต์ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 253

“อ้อ! เกือบแน่ ผมจะเปื้อนผู้หญิงที่สักแต่ว่ามีอก...มีเอว...มีสะโพกแบบคุณ ผู้หญิงที่สวยแต่รูป จวบแล้วเหม็น ทำอะไรก็ไม่เป็น ดีแต่ก หน้าตาเหมือนจะฉลาด แต่ดันโง่ มองเห็นกงจักรเป็นดอกบัว เห็นซาดานเป็นเทพบุตร เห็นเทพบุตรเป็นซาดาน ผู้หญิงแบบนี้ให้ฟรีแถมเงินอีก 100 ล้านยังไม่เอาเลย” ละไมอุบตบหน้าเขาด้วยความโมโห ธนูชะงักไม่คิดว่าเธอจะโกรธเธอมากขนาดนี้

(คาดเชือก, 5835: 12, 101)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า ซาดาน กล่าวถึงเพศชายว่ามีลักษณะ “มีเล่ห์เหลี่ยมและหลอกลวง” ซึ่งจัดเป็นนิสัยที่ไม่ดีโดยเปรียบกับซาดาน อมนุษย์ฝ่ายร้ายผู้เป็นราชาแห่งปีศาจทั้งมวล และทำหน้าที่ปกครองนรกในศาสนาคริสต์และยิว ตรงข้ามกับเทพบุตรซึ่งเป็นแบบเปรียบเทียบที่สื่อทัศนคติเชิงบวกถึงเพศชายที่มีบุคลิกและนิสัยจิตใจดีนั่นเอง

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์มีพิษ] [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] และ [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศชายที่มีลักษณะไว้ใจไม่ได้ เสแสร้งหลอกลวงหรือมีเล่ห์เหลี่ยมกับเพศหญิง

4.1.2.10 ถูกกระทำ/ อ่อนแอ

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศชายว่า “ถูกกระทำหรืออ่อนแอ” มีเพียงกลุ่มเดียวได้แก่]เพศชาย คือ สัตว์ถูกล่า/ เหยื่อ [ซึ่งผู้วิจัยพบว่า แบบเปรียบในกลุ่มนี้จะไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นสัตว์ชนิดใด แต่เป็นการใช้ถ้อยคำในวงความหมายของการล่าสัตว์ ลักษณะเด่นสำคัญของแบบเปรียบคือ ความอ่อนแอกว่าและการตกเป็นเหยื่อหรือผู้ถูกล่า ซึ่งถูกถ่ายโยงไปสู่เพศชายที่เป็นฝ่ายถูกกระทำจากเพศหญิงหรือศัตรูคู่อริ

- [เพศชาย คือ สัตว์ถูกล่า/ เหยื่อ]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ เหยื่อ] มีทั้งสิ้น 26 ถ้อยคำ เป็นคำแสดงพฤติกรรมของเหยื่อทั้งหมด เช่น เป็นเหยื่อ ติดกับ ติดกับดัก ดึงตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 254

คณินยืนกระดาษแผ่นหนึ่งให้กิตติ “พຽ່ງนี้เข้า นายไปพຽ່งหะ ไปซื้อข้าวจากชาวนาตามรายซื้อที่ฉันจัดให้ เสร็จแล้วรีบชนกลับมา”
 “แล้วคุณละ” “ฉันจะไปบ้านโดนด” “อะไรนะ นี่คุณคิดจะเป็นเหยื่อล่อหรือครับ” “ใครเป็นเหยื่อ อย่างฉันเป็นนายพรานเท่านั้นโว้ย”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 CHULALONGKORN UNIVERSITY

(เลือดมังกร ตอน แรด, 5833: 14, 121)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำว่า เป็นเหยื่อล่อ และ เป็นเหยื่อ กล่าวถึงเพศชาย โดยเปรียบผู้ชายเป็นเหมือน เหยื่อหรือสัตว์ที่เป็นฝ่ายถูกล่าโดยตรง หรือเป็นเหมือน เหยื่อที่เอาไว้ล่อสัตว์ที่เป็นฝ่ายถูกล่า อีกชั้นหนึ่ง ซึ่งหากพิจารณาจากตัวอย่างดังกล่าว เพศชายกล่าวว่า ตนเองไม่ใช่เหยื่อหรือผู้ถูกล่า แต่จะเป็นนายพรานซึ่งถือเป็นผู้ล่าเท่านั้น

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์ถูกล่า/ เหยื่อ] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศชายในลักษณะว่า เป็นผู้ที่อ่อนแอและเป็นฝ่ายถูกกระทำจากเพศหญิงหรือศัตรู

4.1.2.11 ถูกซื้อขายได้ด้วยเงิน

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณะที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศชายว่า “ถูกซื้อขายได้ด้วยเงิน” มีเพียงกลุ่มเดียวได้แก่ [เพศชาย คือ สิ้นค้า] ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ลักษณะเด่นสำคัญของแบบเปรียบเทียบคือ การถูกซื้อขายได้ด้วยเงินของสิ้นค้าถูกถ่ายโยงไปสู่เพศชายซึ่งถูกมองว่าไม่มีชีวิตจิตใจ ถูกจับจองซื้อขายแลกเปลี่ยนกันได้ด้วยเงิน

-[เพศชาย คือ สิ้นค้า]

ถ้อยคำอุปลักษณะที่สะท้อนมโนอุปลักษณะ [เพศชาย คือ สิ้นค้า] ทั้งสิ้น 145 ถ้อยคำ เช่น สิ้นค้า ชาย ชายตัว เลือก ไม่เลือก จอง จับจอง ตีตราจอง ซื่อ ประมูล ไม่แพง ตัวอย่างเช่น ตัวอย่างที่ 255

มณีนัย: เท่าไทร่ ขึ้นถามว่าเท่าไทร่

นักเที่ยว2: จะซื้อหรือ

นักเที่ยว1: นี่ ถ้าอยากได้คนเดียวกันอะนะก็ต้องประมูลปะ อีแต่

มึงพาดไปเลย

นักเที่ยว2: สองพัน ฮ่าๆๆ

มณีนัย: หมั่นนึ่ง

(ทรายย่อผี, 6027: 2, 24)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำว่า ซื้อ และ ประมูล กล่าวถึงเพศชาย โดยเปรียบเพศชายผู้ทำงานขายบริการในบาร์โฮสเป็นเหมือน สิ้นค้า ที่เพศหญิงสองฝ่ายกำลังเสนอราคาประมูลเพื่อซื้อขายให้ได้มาบริการตนเอง

มโนอุปลักษณะ [เพศชาย คือ สิ้นค้า] [จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศชายในลักษณะที่ว่า เป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตจิตใจและถูกซื้อขายได้ด้วยเงิน

4.1.2.12 รูปร่างหน้าตาไม่ดี/ จิตใจไม่ดี

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณะที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศชายที่มีลักษณะ “รูปร่างหน้าตาไม่ดี/ จิตใจไม่ดี” มี 2 กลุ่มได้แก่ [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] และ [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] ผู้วิจัยพบว่า ลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบ

คือ การมีรูปร่างหน้าตาไม่ดี หรือจิตใจไม่ดีถูกถ่ายโยงไปสู่เพศชายที่มีบุคลิกลักษณะภายนอกไม่ดี มีจิตใจที่ไม่ดี ตลอดจนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

-[เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม]

ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรค [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] มีทั้งสิ้นจำนวน 66 ถ้อยคำ เช่น *ตัวร้าย วายร้าย ผู้ร้าย โจร คนบ้า เด็ก แสดง แสดงบท เล่นบท เล่นละคร ตีบทแตก*

ตัวอย่างที่ 256

** รักชนะทุกอย่างเลย ฉันต้องแพ้ให้กับเธอ
 โกรธแค่ไหนเกลียดแค่ไหนต้องยอม
 เพราะรักแท้เธอให้มา เข้ามาลบเรื่องราวแต่ก่อน
 ให้อันมองภาพเธอชัดเจนในใจ
 ที่วันนั้นเคยปกปิด ถึงวันนี้ฉันอยากเปิด
 อยากทำตามเสียงหัวใจ
 ขอให้ฉันมีโอกาส ขอซดใช้ให้กับสิ่งนั้น
 ที่ทำตัวเป็นผู้ร้าย*

(รักชนะทุกอย่าง – คิง พิเชษฐ์, 6001: 515)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า *ผู้ร้าย* กล่าวถึงเพศชายที่อาจเคยทำ “ นิสัยหรือพฤติกรรมที่ไม่ดี ” ต่อเพศหญิงในอดีต โดยเปรียบเป็น *ผู้ร้าย* และอยากจะขอโอกาสแก้ตัวจากฝ่ายหญิง

- [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย]

ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรค [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] มีทั้งสิ้น 65 ถ้อยคำ เช่น *มาร ยักษ์ อสูร ผี ภูตผี เปรต ผีเปรต ผีหัว ปีศาจ ซาดาน เจ้ากรรมนายเวร ฤทธิ์ ขอแบ่ง/อยากได้ ส่วนบุญ หลอก หลอกหลอน เสก ใช้เวทมนตร์ ร่ายมนต์ ดังตัวอย่าง*

ตัวอย่างที่ 257

*รำพร: สงสัยเมื่อเข้าไปบาตรแล้วฉันจะลืมนวดน้ำก็เลยมีเปรตมา
ส่งเสียงขอส่วนบุญแต่เช้า*

สดมภ์: แหม คงคู่กันลงมาจากห้องหอเลยนะ ยิ่งดูยิ่งเหมาะสมกัน
อย่างกับผีเปรตกับโลงศพ

(ปากกามเทพ, 6025: 15, 123)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า เปรต ผีเปรต และส่งเสียงขอส่วนบุญ กล่าวถึงเพศชายซึ่งเคยทำ “นิสัยหรือพฤติกรรมที่ไม่ดี” ต่อเพศหญิง โดยภรรยาเลือกคำตำหนิอดีตสามีโดยเปรียบเทียบเป็น เปรตที่มาส่งเสียงดังรบกวน ส่วนอดีตสามีก็ตำหนิสามีใหม่ที่ยังอายุน้อยและไม่มีงานทำโดยเปรียบเทียบเป็น ผีเปรตที่มาอยู่แบบขอส่วนบุญ จากอดีตภรรยาตนเองอีกด้วย

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] และ [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศชายที่มีลักษณะรูปร่างหน้าตาไม่ดี และมีลักษณะนิสัย จิตใจ ตลอดจนพฤติกรรมที่ไม่ดีด้วย

4.1.2.13 ถูกใช้เพื่อสนองความต้องการทางเพศ

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศชายที่มีลักษณะ “ถูกใช้เพื่อสนองความต้องการทางเพศ” มี 2 กลุ่มได้แก่ [เพศชาย คือ อาหารน่ารับประทาน] และ [เพศชาย คือ สิ่งด้อยค่า] ผู้วิจัยพบว่า มีการถ่ายโยงลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบคือการถูกบริโภคของอาหารที่น่ารับประทาน และการถูกใช้เพียงชั่วคราวของสิ่งด้อยค่า ไปสู่เพศชาย

-[เพศชาย คือ อาหารน่ารับประทาน]

ผู้วิจัยพบว่า มโนอุปลักษณ์นี้ล้วนอยู่ในบริบทที่สื่อความถึงการมีความสัมพันธ์ทางเพศ โดยเพศชายเปรียบเทียบเป็นอาหารที่น่ารับประทาน และเพศหญิงเปรียบเทียบเป็นผู้บริโภคอาหาร ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ อาหารที่น่ารับประทาน] มีทั้งสิ้น 70 ถ้อยคำ เช่น ของหวาน ขนม อร่อย แซ่บ เปรี้ยว น่ากิน หวานกรอบ กิน ฟาด หิว อิ่ม ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 258

เจตรมอดารากาที่เดินไปแล้วหันมาดูเจนจิรา “ตกลงมีอาชีพเป็น
ทนายความ หรือเป็นแม่สื่อกันแน่ฮะ” “ก็พี่ดาวทั้งน่ารัก ใจดี มี
ใครบ้างจะไม่ชอบ” เจตรถอนใจแข็งๆ น้องสาวกับแม่ “หรือว่าพี่

เจตริไม่ชอบ? หรือว่าพ็อยู่กัผู้ชายบน แทนขุดเจาะนานๆ ทำให้ที่
เห็นผู้ชายน่อกินกว่าผู้หญิง”

(คลื่นชีวิต, 6033: 4, 38)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า น่อกิน กล่าวถึงเพศชายว่ามีลักษณะ “ดึงดูหรือชวนให้
บริโภค ”โดยเปรียบเป็น อาหารที่น่ารับประทาน ทั้งนี้จากข้อมูลพบแบบเปรียบเทียบที่ใช้กับเพศชาย
เพียงแค่ขนมหรือของหวานเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากแบบเปรียบเทียบที่ใช้กับเพศหญิงที่จะพบทั้ง
อาหารหลักและของหวาน

- [เพศชาย คือ สิ่งด้อยค่า]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งด้อยค่า] นี้มีทั้งสิ้น 7 ถ้อยคำ เช่น
ของเล่น หุ่นไล่กา หุ่นยนต์ ผู้วิจัยแยกลักษณะเด่นย่อยของแบบเปรียบเทียบนี้คือ “ด้อยค่าเพราะเป็นของที่
ใช้เพียงชั่วคราวชั่วคราว” ทั้งนี้จากข้อมูลที่พบถ้อยคำเหล่านี้จะปรากฏในบริบทที่สื่อถึงการมี
ความสัมพันธ์ทางเพศ ผู้วิจัยจึงจัดลักษณะเด่นนี้อยู่ในทัศนคติเชิงลบ “ ถูกใช้เพื่อสนองความต้องการ
ทางเพศ”

ตัวอย่างที่ 259

อุณนิษาแตกตันอย่างสะใจ จีรนันทน์สมโรง “ดูก็น่าจะรู้ ก็คงเป็น
พวกผู้หญิงมกมาก เห็นผู้ชายเป็นของเล่น นึกอยากจะได้ก็แย่งชิง
พอเบื่อกัก็ทิ้ง เขาเรียกอะไรนะ อ้อ...ผู้หญิงแพศยาไงจ๊ะ คุณนิษา”

(บาปบรรพกาล, 5927: 8, 41)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า ของเล่น กล่าวถึงเพศชายว่ามีลักษณะ “ถูกใช้เพื่อสนองความ
ต้องการเพียงชั่วคราวชั่วคราว ”โดยเปรียบเป็น ของเล่น ซึ่งเลือกเล่นเป็นบางเวลาและไม่ได้มี
ความสำคัญต่อเพศหญิงมากนัก

มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ อาหารน่ารับประทาน] และ [เพศชาย คือ สิ่งด้อยค่า] จึงสะท้อน
ทัศนคติเชิงลบต่อเพศชายว่า ถูกใช้เพื่อสนองความต้องการทางเพศเพียงชั่วคราวชั่วคราวเท่านั้น

4.1.2.14 ไม่มีตัวตน/ จับต้องไม่ได้

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศชายว่า
“ไม่มีตัวตน/ จับต้องไม่ได้ ”มีเพียงกลุ่มเดียวได้แก่]เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัส

ไม่ได้] ซึ่งลักษณะเด่นสำคัญของแบบเปรียบเทียบคือ ความไม่มีตัวตน มองไม่เห็นได้ด้วยตา สัมผัสหรือจับต้องไม่ได้จริง ถูกถ่ายโยงสู่ลักษณะความไร้ตัวตนหรือไร้ประโยชน์ของเพศชาย

-[เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้] มีทั้งสิ้น 20 ถ้อยคำ เช่น *อากาศ สุญญากาศ ลม สายลม ฝุ่นผงธุลี ควัน วิญญาณ เงาม แสงแดด ลอย หมุน ปลิว* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 260

* ยังกู่ไกลกันเท่าไร ก็ยังต้องหักห้ามใจ
รักเธอไม่ได้ ไม่รู้ทำไม ฉันทำไม่ได้เลยสักที
** ต่อให้รักสักแค่ไหน ใครก็คงไม่ซึ้ง
ต่อให้ฉันนั้นคิดถึง ก็ส่งไปไม่ถึงใคร
ฝุ่นละอองที่ปลิวลม จะไปมีค่าอะไร
ต้องเจียมตัวและเจียมหัวใจ ไม่กล้าไปรักเธอ

(ฝุ่นละออง – พิท พิระ, 5808: 100)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำว่า ฝุ่นละออง และ *ปลิวลม* กล่าวถึงเพศชาย โดยเปรียบเพศชายเป็นเหมือน ฝุ่นละออง ซึ่งไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตา มีหน้าซึ้งไร้ค่าไร้ประโยชน์ด้วยมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศชายในลักษณะว่า เป็นผู้ที่ไร้ตัวตนและไม่มีควมสำคัญในสายตาเพศหญิง

4.1.2.15 เป็นอันตราย

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศชายที่มีลักษณะ “เป็นอันตราย” มี 3 กลุ่มได้แก่ [เพศชาย คือ สัตว์นรก] [เพศชาย คือ สัตว์มีพิษ] และ [เพศชาย คือ สิ่งอันตราย] ผู้วิจัยพบว่า ลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบคือ ความดุร้ายและการใช้กำลังรุนแรงของสัตว์นรก ความสามารถแว้งกัดและมีพิษร้ายของสัตว์มีพิษ และความเป็นอันตรายของสิ่งอันตราย ทั้งหมดนี้ล้วนมีลักษณะร่วมของความเป็นอันตรายต่อร่างกายและชีวิตซึ่งถูกถ่ายโยงไปสู่เพศชาย

-[เพศชาย คือ สัตว์นรกเล่า]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์นรกเล่า] มีทั้งสิ้น 106 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อสัตว์ 80 ถ้อยคำ เช่น เสือ ไ้เสือ เสือร้าย พญาเสือ เสือผู้หญิง พยัคฆ์ สิงห์ ราชสีห์ ไ้จิ้งจอก เหยี่ยว และคำแสดงพฤติกรรม/ คำที่เกี่ยวข้องของสัตว์นรกเล่า 26 ถ้อยคำ เช่น ล่าเหยื่อ หาเหยื่อ จับเหยื่อ ตะครุบเหยื่อ กินเหยื่อ ตะบป ลาก ขย้ำ กัด ฆาป เขี้ยวเล็บ ถ้ำเสือ รังราชสีห์ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 261

“ผมรับรองครับ ว่าเดือนฉายเป็นผู้หญิงที่ดีที่สุด น่ารักที่สุด เก่ง และเลิศเลอเพอร์เฟ็คที่สุดในสามโลกแล้วละครับ คุณย่า” “อืม ไม่ค่อยเวอร์เลยนะหลานย่า เอาเป็น ว่าถ้าอยากจะให้ช่วย ก็ต้องไปพาเขามา ย่าถึงจะเชื่อว่าแม่คนนี้มีตัวตนอยู่จริง ไม่ใช่แกกุกขึ้น เพราะยังอยากจะเป็นเสือดะครุบเหยื่อไปเรื่อยๆ” ภูมิมองย่าอย่างอ่อนใจ ไม่รู้จะทำอย่างไรดี

(เจ้าสาวเฉพาะกิจ, 5827: 1, 10)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า เสือ และ ตะครุบเหยื่อ กล่าวถึงเพศชายว่ามีลักษณะ “ดุร้าย และใช้กำลังรุนแรงในการทำร้ายเหยื่อ” โดยเปรียบเป็น เสือ สัตว์นรกเล่าที่ดุร้ายและมีพลังกำลังมากในการล่าหรือทำร้ายเหยื่อ

- [เพศชาย คือ สัตว์มีพิษ]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์มีพิษ] มีทั้งสิ้น 32 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อหรือส่วนต่างๆ ของงูพิษ 21 ถ้อยคำ เช่น อสรพิษ งูพิษ ไ้งูพิษ งูเห่า หัวงู และคำแสดงพฤติกรรมของงู 11 ถ้อยคำ เช่น แวงกัด เลี้ยงไม่เซื่อง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 262

มนชิตผลักแพนเข้าไปในห้องเก็บของ แล้วปิดประตูลงกลอนแน่นหนา “เฮีย!” “หมาสองตัวกำลังพีดแย่งเธอกันอยู่” “แล้วหมาตัวนี้ล่ะ” “หมาตัวนี้ มันก็บ้ารักเธอไง” “จะอ้วก ถอยไป” “เรื่องอะไรจะถอย ในบ้านไอ้คิมชะด้วย สะใจดีพิลึก ” “ป้าอยู่ข้างนอกนะ”

“แล้วไง ป้าจะทำอะไรได้ในห้องนอนแพนผ่าเดียวกับห้องนอนป้า
เฮียยังมุดเข้าไปปล้ำได้เลย” “สักวันป้าจะรู้ว่าป้าเลี้ยงงูพิษไว้”
মনচিত্তজোমเข้าหาแพนอย่างรวดเร็ว

(เลียดมังกร, 5833: 7, 56)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า งูพิษ กล่าวถึงเพศชายว่ามีลักษณะ “ไวใจไม่ได้เพราะอาจ
ทรยศหักหลัง” โดยการเปรียบเพศชายเป็น งูพิษ นั้นทำให้เห็นภาพว่าสามารถแวงกลับมากัดได้โดยไม่
ทันระวังตัว นอกจากนี้พิษร้ายของงูก็อาจเป็นอันตรายต่อเพศหญิง ผู้มีพระคุณหรือผู้อื่นจนถึงขั้น
เสียชีวิตได้

- [เพศชาย คือ สิ่งอันตราย]

ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรค [เพศชาย คือ สิ่งอันตราย] ทั้งสิ้น 28 ถ้อยคำ เช่น
เสี้ยน เสี้ยนหนาม ก้างขวางคอ ไฟ น้ำมัน ไวไฟ ดังตัวอย่าง
ตัวอย่างที่ 263

แพริส: แกรู้ตัวมัยว่ากำลังทำอะไรอยู่ คุณกรรมกับยัยหนูเล็กอะ

เค้าคบกันมานานแล้วนะเว้ย

มณียง: รู้อี แล้วไงอะ

แพริส: เอ้า ข่าวก้อออกมาแล้วไงว่าเค้ากำลังจะแต่งงานกันอะ

มณียง: ก็แค่ข่าว ยังไม่ได้แต่งจริงๆ ซักหน่อย

แพริส: ยง แกกำลังเล่นกับไฟนะเว้ย

มณียง: ชั้นก็ไฟ

(ทรายย่อผี, 6027: 3, 34)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า ไฟ กล่าวถึงเพศชายว่ามีลักษณะ “เป็นสิ่งอันตรายที่ก่อให้เกิด
ความเดือดร้อนได้” โดยการเปรียบเป็น ไฟ นี้อาจทำให้เห็นภาพระดับความเดือดร้อนที่ชัดเจนขึ้นว่า
ยิ่งเข้าไปใกล้ก็ยิ่งเกิดความร้อนเพิ่มขึ้น ยิ่งเป็นอันตรายมากขึ้น

มโนอุปสรรค [เพศชาย คือ สัตว์นักล่า] [เพศชาย คือ สัตว์มีพิษ] และ [เพศชาย คือ สิ่ง
อันตราย] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศชายที่มีลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำที่อาจเป็น
อันตรายหรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อชีวิตและร่างกายของเพศหญิงหรือผู้อื่น

4.1.3 ทศนคติที่ระบุ/ ตัดสินไม่ได้ชัดเจนที่มีต่อเพศชาย

4.1.3.1 ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ แม้มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์ป่า] จะสะท้อนทศนคติเกี่ยวกับเพศชายว่า “ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม” ซึ่งดูเหมือนเป็นทศนคติเชิงลบ แต่ผู้วิจัยพบว่าแบบเปรียบเทียบแบบเปรียบเทียบในกลุ่มนี้ได้แก่ ม้าและช้าง จะมีลักษณะเด่นสำคัญคือ “มีความตื่นตัว/ ต้องการทางเพศสูง” และสัตว์ป่าเหล่านี้จะมีพฤติกรรมการเป็นสัตว์ซึ่งแสดงความต้องการทางเพศออกมาอย่างชัดเจนโดยไม่สามารถควบคุมได้ เช่น อาการศึกคักของม้า อาการตกมันของช้าง ลักษณะดังกล่าวถูกถ่ายโยงไปสู่ความตื่นตัวทางเพศสูงของเพศชายโดยชื่นชมว่า เป็นลักษณะอันพึงปรารถนา และสมความเป็นชาย ผู้วิจัยจึงจัดลักษณะนี้เป็นทศนคติที่ระบุ/ ตัดสินไม่ได้ชัดเจนที่มีต่อเพศชาย

-[เพศชาย คือ สัตว์ป่า]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์ป่า] มีทั้งสิ้น 18 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อสัตว์ 14 ถ้อยคำ เช่น *สิงหะโมน ไ้หน้าลิง ม้า ม้าศึก ช้างศึก ช้างเผือก* และคำแสดงพฤติกรรมของสัตว์ป่า 4 ถ้อยคำ เช่น *แรด (ก.)* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 264

นครเมืองอินทร์ ฟ้าเริ่มสาง ลำเจียกขยับเสื่อผ้าให้เข้าที่เข้าทาง
หลังเสร็จพิธีอาบน้ำว่านผัวหลง “คราวนี้เอ็งก็กลับไปหาผัวได้แล้ว
รับรองว่าผัวเอ็งจะทั้งรักทั้งหลงเอ็งจนโง่หัวไม่ขึ้น” “จริงหรือจะ
พอหอม” ลำเจียกยิ้มอ่อน “เออลีวะ พอผัวเห็นหน้าเอ็งจะชูช่าเป็น
ม้าศึก เตรียมรับศึกไว้ให้ตีก็แล้วกัน เอ้า! ไสหัวกลับไปได้แล้ว ข้าจะ
ได้หลับได้นอนเสียที”

(นาคิ, 5933: 14, 72)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำว่า *ม้าศึก* กล่าวถึงเพศชายผู้ที่ถูกทำเสน่ห์ว่าจะ “มีความต้องการทางเพศสูง” โดยเปรียบเทียบเป็น *ม้าที่ศึกพร้อมจะออกศึก* ซึ่งจะทำให้เพศหญิงที่มาทำเสน่ห์พึงพอใจ

[เพศชาย คือ สัตว์ป่า] ยังมีอีกลักษณะเด่นสำคัญของแบบเปรียบเทียบคือ ขนาดร่างกายที่มีขนาดใหญ่ มีกำลังเยอะ ความคึกคะนองก้าวร้าว ถูกถ่ายโยงไปสู่เพศชายที่มีรูปร่างใหญ่ มีเรี่ยวแรงมาก และมีพฤติกรรมชุกชอน ก้าวร้าว ดื้อรั้น

ตัวอย่างที่ 265

“อยู่เฉยๆ! อย่าก่อกวนใจ!” คนร้ายฟาดป้าเข้าให้อย่างแรง ใน
 กระสอบ หนุ่มาสะดุ้งเฮือก เจ็บกับเร็วแรงหมีควายของมัน!!!
 “เบาๆ สิ นายบอกแล้วไง ว่าให้พาไปในสภาพยังดีอยู่!” เจ้านั้น
 เหยียดสีหน้า แทบจะโยนร่างในกระสอบเข้าไปในรถอีกคันที่จอด
 เทียบรออยู่

(ตามรักคืนใจ, 5933: 24, 179)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำว่า หมีควาย กล่าวถึงเพศชาย โดยเปรียบผู้ชายที่มีกำลังเร็วแรง
 มากกับ หมีควาย ซึ่งเป็นสัตว์ป่าที่มีขนาดใหญ่และมีพลังมากมายรุนแรงในการทำร้ายเหยื่อ
 มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์ป่า] ส่วนหนึ่งจึงสะท้อนทัศนคติเชิงบวกต่อเพศชายใน
 ลักษณะชื่นชมว่า เป็นผู้ที่มีความตื่นตัวทางเพศสูง ในขณะที่อีกส่วนหนึ่งสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศ
 ชายในลักษณะว่า เป็นผู้ที่ไม่สามารถควบคุมสัญชาตญาณของตน นอกจากนั้นยังอาจสื่อความได้ว่า
 เพศชายอยู่นอกเหนือการควบคุมของผู้อื่นด้วย

4.2 ทัศนคติเกี่ยวกับเพศหญิงที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ในวาทกรรมสาธารณะ

จากมโนอุปลักษณ์เพศหญิงในวาทกรรมสาธารณะที่พบทั้งหมด 27 มโนอุปลักษณ์ สามารถ
 จำแนกเป็นทัศนคติเกี่ยวกับเพศหญิงที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ทัศนคติเชิงบวก จำนวน 4 มโนอุปลักษณ์ ได้แก่

[เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่ายดี] [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม] [เพศ
 หญิง คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต] และ [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้]

2. ทัศนคติเชิงลบ จำนวน 22 มโนอุปลักษณ์ ได้แก่

[เพศหญิง คือ สิ่งของในครอบครอง] [เพศหญิง คือ สิ่งมีค่า] [เพศหญิง คือ สิ่งสกปรก/ สิ่ง
 ปฏิกูล] [เพศหญิง คือ สิ่งด้อยค่า] [เพศหญิง คือ สิ่งไร้ค่า] [เพศหญิง คือ อาหารไม่น่ารับประทาน]
 [เพศหญิง คือ สัตว์ไม่เชื่อง] [เพศหญิง คือ สัตว์ดุเดือด/ สัตว์เกาะแน่น] [เพศหญิง คือ พืชปรสิตร/ พืช
 เบียน] [เพศหญิง คือ สัตว์นรก] [เพศหญิง คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ] [เพศหญิง คือ สัตว์
 เลี้ยว] [เพศหญิง คือ ตัวละครที่ถูกกดขี่] [เพศหญิง คือ สัตว์มีพิษ] [เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย]
 [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] [เพศหญิง คือ สัตว์ถูกล่า/ เหยื่อ] [เพศหญิง

คือ สัตว์ป่า] [เพศหญิง คือ สิ้นค้า] [เพศหญิง คือ อาหารนารับประทาน] [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้] และ [เพศหญิง คือ สิ่งอันตราย]

3. ทศนคติที่ระบุ/ ตัดสินไม่ได้ จำนวน 1 มโนอุปลักษณ์ ได้แก่

[เพศหญิง คือ ดอกไม้] ซึ่งเป็นมโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทศนคติทั้งเชิงบวกและทศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศหญิงขึ้นอยู่กับบริบทการปรากฏ

ทั้งนี้ สามารถจัดกลุ่มมโนอุปลักษณ์ที่แสดงทศนคติเดียวกันเกี่ยวกับเพศหญิง ได้ดังรายละเอียด

4.2.1 ทศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับเพศหญิง

4.2.1.1 รูปร่างหน้าตาดี/ จิตใจดี

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับเพศหญิงที่มีลักษณะ “รูปร่างหน้าตาดีหรือมีจิตใจดี” มีจำนวน 2 กลุ่มได้แก่ [เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่ายดี] และ [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม] ผู้วิจัยพบว่าลักษณะภายนอกของเพศหญิงที่ถูกนำมากล่าวเปรียบมักจะมีรูปร่างดี หน้าตาสวยงาม ผิวพรรณผุดผ่อง ส่วนลักษณะพฤติกรรมของเพศหญิงที่สะท้อนว่าเป็นผู้มีจิตใจดีนั้นจะต้องมีความเมตตาปรารถนาดี มีน้ำใจช่วยเหลือและให้ภัยผู้อื่น

-[เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่ายดี]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่ายดี] มีทั้งสิ้น 96 ถ้อยคำ เช่น นางฟ้า นางฟ้านางสวรรค์ เทพธิดา เทพี แม่พระ เสก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 266

“ผมต่างหากละครับที่ต้องขอบคุณคุณหมอมอบที่ให้เกียรติเต็มรักับผม หลังจากนั้นเราอาจจะได้เจอหรือไม่ได้เจอกันอีก แต่ผมจะจำไปจนวันตายว่า คึนนี้ผมได้เต็มรักับผู้หญิงที่สวยงามที่สุด...ผู้หญิงสวยเหมือนนางฟ้าที่ชื่อว่า ผู้กองฉวีม่อง” ผู้กองฉวีม่องเขินอาย พันยัมปล้ม พาผู้กองแสนสวยเด่นพลัวลอยละล่องไปกับเสียงดนตรี

(ผู้กองยอดรัก, 5833: 5, 22)

จากตัวอย่าง เป็นการกล่าวชื่นชมความงามของเพศหญิงที่ฝ่ายชายแอบชื่นชอบว่า รู้สึกเป็นเกียรติที่เด่นรำกับคนสวยที่สุดในงานนั้น ทั้งนี้แบบเปรียบ นางฟ้า มักใช้กับเพศหญิงที่มีคุณสมบัติดีพร้อมทั้งรูปร่างหน้าตาและจิตใจ

-[เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม]

ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรค [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม] มีทั้งสิ้นจำนวน 84 ถ้อยคำ เช่น นางเอก ผู้ช่วยนางเอก นางรอง เจ้าหญิง นางบุษบานางงาม นางพญา ฮีโร่ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 267

พนักงานของรพินทร์คนหนึ่งประกาศที่เชิงบันไดที่ทอดยาวลงมา
จากชั้นบน “ขอต้อนรับ แยกท่านผู้มีเกียรติเข้าสู่งานทำบุญบ้าน
ใหม่ของคุณหนูบราลี เจ้าของคนใหม่ที่บ้านศิวะเวทย์คะ” บราลี
เดินลงมาในชุด ทรงผมและเครื่องเพชร ดูมีราคาราวกับเจ้าหญิง!
บุรุษชื่นชม “สวยอย่างกับเจ้าหญิงเลย”

(ปดิวิธดา, 5933: 21, 160)

จากตัวอย่างเป็นการกล่าวชื่นชมโดยใช้คำว่า เจ้าหญิง กล่าวถึงเพศหญิงที่มีลักษณะพฤติกรรม “สวยงาม” ทั้งรูปร่างหน้าตา ตลอดจนเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับที่ช่วยเสริมให้เพศหญิงงามอย่างเจ้าหญิงในเทพนิยาย

มโนอุปสรรค [เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่ายดี] และ [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงบวกต่อเพศหญิงที่มีลักษณะรูปร่างหน้าตาดีหรือมีลักษณะนิสัยและจิตใจดี

4.2.1.2 มีประโยชน์/ สำคัญต่อชีวิต

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปสรรคที่สะท้อนทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับเพศหญิงว่า “มีประโยชน์/ มีความสำคัญต่อชีวิต” มี 1 กลุ่มได้แก่ [เพศหญิง คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต] ซึ่งผู้วิจัยพบว่า แบบเปรียบเทียบในกลุ่มนี้จะมีลักษณะเด่นสำคัญคือ ขาดไม่ได้เพราะเป็นสิ่งที่มีเพียงหนึ่งเดียวเท่านั้น หรือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญหรือมีความสำคัญต่อการมีชีวิตอยู่ ลักษณะดังกล่าวถูกถ่ายโยงไปสู่เพศหญิงเพื่อแสดงการยกย่องถึงความสำคัญที่เพศหญิงมีต่อเพศชายหรือผู้อื่น

-[เพศหญิง คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต]

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลมีถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรค
[เพศหญิง คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต] ทั้งสิ้น 88 ถ้อยคำ เช่น หัวใจ ดวงใจ แก้วตา ชีวิต ลม
หายใจ อากาศ วิญญาณ ดวงตะวัน ดวงอาทิตย์ แสงไฟ แสงสว่าง เสาหลัก บ้าน เครื่องช่วยหายใจ ดัง
ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 268

** เมื่อในความเป็นจริง ไม่มีเธออยู่ ก็ไม่รู้ว่าฉันจะหายใจอย่างไร
เมื่อเธอคือครึ่งหนึ่ง มากกว่า เกินที่จะหาใครแทนได้
ขาดเธอไปคงต้องตาย เพราะเธอเป็นเครื่องช่วยหายใจ
มีแค่เธอคนเดียวเท่านั้น ทำให้ฉันยังคงหายใจ
มันก็คงไม่แปลกอะไร เหตุใดฉันจำ
จำว่าเธอจะกลับมาหา จำว่าเราไม่ได้ร้างลา
จำทุกช่วงระยะเวลา ติดตามใจ

(เครื่องช่วยหายใจ - ROOFTOP, 6006: 226)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำว่า เครื่องช่วยหายใจ กล่าวถึงเพศหญิงผู้เป็นที่รักว่าถือเป็น “คน
สำคัญของชีวิต” โดยเปรียบเป็น เครื่องช่วยหายใจ ที่ทำให้หายใจอยู่ หากขาดไปก็จะทำให้เพศชายไม่
สามารถมีชีวิตอยู่ต่อได้

มโนอุปสรรค [เพศหญิง คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงบวกต่อเพศ
หญิงว่า เป็นผู้ที่มีความสำคัญหรือมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตอยู่

4.2.1.3 มีตัวตน/ จับต้องได้

จากข้อมูลในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากล มโนอุปสรรคที่สะท้อนทัศนคติเชิงบวก
เกี่ยวกับเพศหญิงว่า “มีตัวตน/ จับต้องได้” ได้แก่]เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้]
แบบเปรียบเทียบในกลุ่มนี้มีลักษณะเด่นสำคัญคือ การเป็นสิ่งที่สัมผัสจับต้องได้และความมีประโยชน์ ซึ่ง
ลักษณะดังกล่าวถูกถ่ายทอดไปสู่เพศหญิงเพื่อแสดงการยกย่องถึงการมีตัวตนและมีความสำคัญใน
สายตาเพศชาย

-[เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้] มีทั้งสิ้น 10 ถ้อยคำ เช่น ท้องฟ้า หยาดฝน หยดน้ำ น้ำ สายน้ำ ทะเล ภูเขา ดังตัวอย่าง ตัวอย่างที่ 269

คนคนนี้ คนที่มีแค่ความฝันที่ไม่สามารถให้เป็นจริงได้

ในวันที่ฉันล้มลง

ในวันนี้มีเธอเข้ามาในชีวิต เหมือนฟ้าลิขิตส่งรักมาให้คนธรรมดา

* ในวันที่ฉันอ่อนแอไม่มีใคร มีมือเธอยื่นอุ้มฉันขึ้นมา

เธอเป็นดั่งฟ้าที่แสงงดงาม อุ้มฉันในวันที่โหดร้าย

** จะขอรักเธอนั้นจนวันตาย จะขอมีเธอจนหมดลมหายใจ

ทั้งชีวิตที่มีให้เธอแค่เพียงคนเดียว

(ครึ่งหัวใจ – BIGFOOT, 5806: 158)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำว่า ฟ้าที่แสงงดงาม กล่าวถึงเพศหญิงซึ่งถือเป็น “การระบุตำแหน่งแห่งที่ของบุคคลผู้เป็นที่รัก” โดยเปรียบเป็น ท้องฟ้า ซึ่งมีอยู่จริงและมองเห็นได้ด้วยตา ทำให้เพศชายไม่รู้สึกละอายใจในวันที่มีปัญหา

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงบวกต่อเพศหญิงในลักษณะยกย่องว่า เป็นผู้ที่มีตัวตนหรือจับต้องได้ อีกทั้งยังมีประโยชน์ต่อเพศชายให้มีความหวังที่จะมีชีวิตต่อไป

4.2.2 ทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศหญิง

4.2.2.1 ถูกครอบครอง/ มีเจ้าของ

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศหญิงที่มีลักษณะ “ถูกครอบครอง/ มีเจ้าของ” มี 1 กลุ่มได้แก่ [เพศหญิง คือ สิ่งของในครอบครอง] ผู้วิจัยพบว่า มีการถ้อยคำลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบคือ การถูกครอบครองหรือการมีเจ้าของไปสู่เพศหญิง [เพศหญิง คือ สิ่งของในครอบครอง] จะสื่อความหมายแฝงว่า ผู้ครอบครองปฏิบัติต่อเพศหญิงเหมือนวัตถุสิ่งของซึ่งไม่มีชีวิตจิตใจ

-[เทศหญิง คือ สิ่งของในครอบครอง]

ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรค [เทศหญิง คือ สิ่งของในครอบครอง] มีทั้งสิ้น 775 ถ้อยคำ เช่น *สิ่งของ ของ(น.) สมบัติ มี ไม่มี ได้ ไม่ได้ เอา ไม่เอา ได้คืน อยากรได้ อยากรได้คืน ขอคืน ทวงคืน เสีย เสียไป สูญเสีย ให้ ยกให้ ให้ยืม เอาคืน ส่งคืน คืนให้ ถูกคว่ำ ถูกคว่ำไป ถูกขโมย ถูกแย่ง ถูกฉก แย่งไป แย่งจาก แย่งคืน มี/ไม่มีเจ้าของ เป็นของ ของ(บ. (ครอบครอง เก็บ ไขว่คว้า เป็น เจ้าของ ดังตัวอย่าง*

ตัวอย่างที่ 270

ภี: ออแล้วถ้าอยากจะคืนนาสินให้ผมตอนนี้ ผมบอกไว้เลยนะ ผม

ไม่เอา

(ร่างใหม่หัวใจเดิม, 5931: 14, 43)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า *คืนให้* และ *ไม่เอา* กล่าวถึงเทศหญิงว่ามีลักษณะ “ถูกครอบครองและอาจเปลี่ยนมือผู้ครอบครองได้” โดยเปรียบเป็น *สิ่งของในครอบครอง* ที่ผู้พูดเพศชาย เคยครอบครอง และปฏิเสธการรับคืนเมื่อผู้ครอบครองใหม่จะคืนเทศหญิงให้

มโนอุปสรรค [เทศหญิง คือ สิ่งของในครอบครอง] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเทศหญิงที่มีลักษณะถูกครอบครองหรือมีเจ้าของ

4.2.2.2 การถูกครอบครอง/ คนต้องการ

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ แม้มโนอุปสรรคที่สะท้อนทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับเทศหญิงที่มีลักษณะ “เป็นที่ต้องการของคน” แต่ในขณะเดียวกันก็มีนัยยะเชิงลบคือ “การถูกครอบครอง” จะมีเพียงกลุ่มเดียวได้แก่ [เทศหญิง คือ สิ่งมีค่า] แต่ผู้วิจัยพบว่า แบบเปรียบสิ่งมีค่านี้มีลักษณะเด่นย่อยอีก 3 ลักษณะกล่าวคือ 1) มีค่าเพราะมีราคาสูง/ มีค่าทางใจ 2) มีค่าเพราะมีคุณภาพสูง และ 3) มีค่าเพราะยังไม่ผ่านการใช้งาน/ ไม่มีตำหนิ ซึ่งลักษณะดังกล่าวถูกถ่ายโยงไปสู่เทศหญิงที่มีความสำคัญ มีคุณสมบัติดีเพียบพร้อม และยังไม่เคยผ่านการมีเพศสัมพันธ์มาก่อนตามลำดับ

-[เทศหญิง คือ สิ่งมีค่า]

ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรค [เทศหญิงคือ สิ่งมีค่า] ทั้งสิ้น 149 ถ้อยคำ ดังนี้

- 1) มีค่าเพราะมีราคาสูง เช่น *สิ่งมีค่า ของมีค่า มีค่า มีราคา อัญมณี เพชร ทอง สมบัติ ของรัก ของหวง*

ของขวัญ รางวัล ของฝาก ของแพง แพง 2) มีค่าเพราะมีคุณภาพสูง เช่น ของดี ของสูง ของแท้ ของจริง ของสวย และ 3) มีค่าเพราะยังไม่ผ่านการใช้งาน เช่น ของใหม่ ของสด ของซิง ดังตัวอย่าง ตัวอย่างที่ 271

“พอได้รถใหม่ ก็มาให้ท่านทำพิธีเจิมให้ทันทีเลยรีไร” จรียาหันไปถามจรรยาว่า “คนเราก็ต้องเห่อของใหม่เป็นธรรมดา จะให้ท่านใช้แต่ของหมดสภาพยังงั้นไหว” สิทธาเอ่ยตอบแทน “ดิฉันก็แค่กลัวเดี๋ยวท่านจะมาหาว่าฉันย้อมแมวขาย ยายจีใช้ของใหม่ของซิงซะเมื่อไหร่” จรียาเอ่ยตอบ

(คลื่นชีวิต, 6033: 11, 91)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำว่า ของใหม่ และ ของซิง กล่าวถึงเพศหญิงที่มีลักษณะ “ยังไม่เคยผ่านมือชายหรือยังไม่เคยผ่านการมีเพศสัมพันธ์มาก่อน” ตรงกันข้ามกับคำว่า ของหมดสภาพ ที่ใช้กล่าวถึงเพศหญิงที่เคยผ่านมือชายหรือเคยผ่านการมีเพศสัมพันธ์มาแล้วนับครั้งไม่ถ้วน แต่อย่างไรก็ตามเพศหญิงกลับเป็นสิ่งของมีค่าที่ถูกครอบครองโดยเพศชาย

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งมีค่า] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศหญิงที่มีลักษณะ เช่น มีค่ามีราคา มีคุณสมบัติเพียบพร้อม ยังบริสุทธิ์ และแม้ว่าจะเป็นที่ต้องการของคนทั่วไป แต่ก็ยังต้องเป็นฝ่ายถูกครอบครอง

4.2.2.3 ถูกครอบครอง/ คนไม่ต้องการ

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศหญิงที่มีลักษณะ “ไม่เป็นที่ต้องการของคน” มี 4 กลุ่มได้แก่ [เพศหญิง คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิญูล] [เพศหญิง คือ สิ่งด้อยค่า] [เพศหญิง คือ สิ่งไร้ค่า] และ [เพศหญิง คือ อาหารไม่น่ารับประทาน] ผู้วิจัยพบว่า มีการถ่ายโยงลักษณะเด่นของ แบบเปรียบไปสู่เพศหญิง ดังนี้คือ การเป็นของสกปรก ของทิ้ง ของเสียของสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิญูล, การมีคุณภาพต่ำ การผ่านการใช้งานแล้วมีตำหนิของสิ่งด้อยค่า, การไม่มีค่าหรือไม่มีราคาของสิ่งไร้ค่า และการเป็นของเน่าเสียแล้วของอาหารไม่น่ารับประทาน ตามลำดับ

-[เพศหญิง คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิญูล]

ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรค [เพศหญิง คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล] มีทั้งสิ้น 387 ถ้อยคำ เช่น สิ่งปฏิกูล ขยะ สวะ ชี้อาจม ผ้าขี้ริ้ว เชื้อโรค ล้วม กระโถน ถังขยะ เขี่ย เขี่ยทิ้ง เขี่ยไป กำจัด ทิ้ง ทิ้งขว้าง เท ขยะแขยง ของเน่า เน่า เน่าเฟะ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 272

เพื่อนคนไหนก็คิดว่าแฟนของมึงจะพาจน
แต่เพื่อนแม่งไม่เข้าใจตรรกะของแมลงวันกับอาจม
ใครเห็นสิ่งปฏิกูลแต่กุ่มองเห็นแต่แสงประกาย
ถ้าบัมมันมีสีเหล่า กูคงเป็นบัวชั้นบาดาล
เหมือนปล่อยให้น้ำตา มันชะล้างอายไลเนอร์
กินหญ้าชะบั้งก็ดี อย่างน้อยก็มีแร่ธาตุไฟเบอร์
แม้ว่าบางที เหมือนอยู่ในปาร์ตี้ที่ร้อนอย่างกับไฟเบอร์
ปวดจนอยากตาย แสบอยากกินไฮเตอร์

(เธอเลว – เสือโคร่ง Feat. ฟักลิ้งฮีโร่, 5811: 21)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า อาจม และ สิ่งปฏิกูล กล่าวถึงเพศหญิงว่ามีลักษณะ “สกปรก น่าขยะแขยง” โดยเปรียบว่า เพศหญิงที่ตนชอบเป็นอาจมและสิ่งปฏิกูล เพื่อสื่อถึงความเป็นของสกปรก ของทิ้งหรือของเสียซึ่งนอกจากความน่าขยะแขยงแล้วยังคงกำจัดให้หมดสิ้นไปด้วย

-[เพศหญิง คือ สิ่งด้อยค่า]

ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรค [เพศหญิง คือ สิ่งด้อยค่า] มีทั้งสิ้น 75 ถ้อยคำ ดังนี้

- 1) ด้อยค่าเพราะมีคุณภาพต่ำ เช่น ของปลอม ของก๊อป ของถูก ของกากๆ ของพินๆ ของต่ำ เพชรเทียม กากเพชร กากพลอย ด้อยค่า ราคาถูก
- 2) ด้อยค่าเพราะผ่านการใช้งานแล้วและมีตำหนิ เช่น ของมีตำหนิ ของใช้แล้ว ของเก่า ของค้างปี ของราคาตก ของตาย เสียหาย เสียของ ใช้งาน บุปสลาย สึกหรอ และ
- 3) ด้อยค่าเพราะผ่านการใช้งานแล้วและต้องทิ้ง เช่น ของเสีย ของหมดอายุ วัตถุโบราณ ปณปีไม่มีชิ้นดี ดังตัวอย่าง

หมายเหตุ ผู้วิจัยแยกลักษณะเด่นย่อยของแบบเปรียบเทียบนี้คือ ด้อยค่าเพราะใช้ชั่วคราว/ ไร้ชีวิตจิตใจ เช่น ของเล่น ตุ๊กตา หุ่น จำนวน 19 ถ้อยคำ ไว้ในทัศนคติเชิงลบหัวข้อ 4.2.2.13 ถูกใช้เพื่อสนองความต้องการทางเพศ

ตัวอย่างที่ 273

ชฎิล: เป็นไง นอนกับเมียกู มันมัย สมใจมึงแล้วไข่มัย เห็นมึงอยาก
ได้นักอยากได้หนา มึงไม่ต้องกลัวไอของไข่มัยอะกูไม่ถือ กุยกให้
มึง แต่กูติดอยู่เรื่องนึ่ง มึงก็รู้ยู่กว่าคอนโคกู มึงเลือกไปช่วยมันขาย
(ลายหงส์, 5925: 23, 44)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า *ของไข่มัยแล้ว* กล่าวถึงเพศหญิงว่ามีลักษณะ “ด้อยค่าเพราะผ่าน
การใช้งานแล้ว/ มีตำหนิ” โดยเปรียบเพศหญิงเป็น *ของที่ตนเองไข่มัยแล้ว* และสามารถยกให้หรือส่งต่อ
ให้เพศชายอีกคนได้โดยไม่เสียตาย

- [เพศหญิง คือ สิ่งไร้ค่า]

ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรคณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งไร้ค่า] มีทั้งสิ้น 73 ถ้อยคำ เช่น *สิ่ง
ไม่มีค่า ไม่มีค่า ไร้ค่า ไม่มีราคา ไร้ราคา กรวด ก้อนหิน ขี้ดิน และ เศษผง* ดังตัวอย่าง
ตัวอย่างที่ 274

รถกระบะคันใหญ่ของโรงสีคณินขับมาจอดบริเวณหน้าบ้านแพน
ในรถ...คณินเป็นคนขับ มีแพนนั่งอยู่ข้างๆ “ไปอยู่กับผมแหละดี
แล้ว” “ดีตรงไหน” “ดีกว่าอยู่บ้านคุณแล้วกัน” “คนไม่มีค่าอย่าง
ฉัน ไปอยู่ตรงไหน มันก็ไร้ค่า ไร้ราคาอยู่ดี” คณินหลงตัวเอง “คุณ
จะมีค่าขึ้น เมื่อได้เป็นเมียผม”

(เลือดมังกร ตอน แรต, 5833: 11, 98)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า *ไม่มีค่า ไร้ค่า และไร้ราคา* กล่าวถึงเพศหญิงว่ามีลักษณะ “ไร้
ค่าหรือไร้ราคา” โดยเปรียบเพศหญิงเป็น *สิ่งไร้ค่า* เพื่อสื่อถึงความต่ำต้อยไร้ค่า และไม่เป็นที่ต้องการ
ของใครของเพศหญิง

-[เพศหญิง คือ อาหารไม่น่ารับประทาน]

ผู้วิจัยจัดมโนอุปสรรคณ์นี้ไว้ในทัศนคติเชิงลบว่า “คนไม่ต้องการ” เนื่องจากแม้ถ้อยคำอุป
สรรคณ์ที่พบจะปรากฏในปริบทการบริโภคนิยม แต่กลับพบวามโนอุปสรรคณ์ [เพศหญิง คือ อาหารไม่น่า
รับประทาน] นั้นมีลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบคือ เป็นอาหารที่คนไม่ต้องการรับประทานเพราะ
สกปรก ไม่ดีต่อกายและใจ ถ้อยคำอุปสรรคณ์ที่สะท้อนมโนอุปสรรคณ์ [เพศหญิง คือ อาหารไม่น่า
รับประทาน] มีทั้งสิ้น 16 ถ้อยคำ เช่น *น้ำพริกถ้วยเก่า ของเก่าค้างชาติ ของสกปรก ของเหม็นเน่า
ของเหลือ ของเหลือเดน เศษเดน ของโสมม จืดๆ* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 275

“..คุณไม่เคยเปลี่ยนไปเลยจริงๆ” ชยนต์ใช้มือเช็ดเลือด “คุณต่างหากที่ไม่เคยเปลี่ยน! ไม่ว่าฉันจะพยายาม ทำดียังไง คุณก็อดไปกินของโสมมอย่างนั่งจิวราวันไม่ได้ แล้วฉันจะเป็นคนดีทำไม! ในเมื่อคุณชอบคนเลว ฉันก็เป็นคนเลวให้คุณได้!” ปียากุลเอ่ยอย่างไม่พอใจ

(คลื่นชีวิต, 6033: 14, 102)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า ของโสมม กล่าวถึงเพศหญิงว่ามีลักษณะ “สกปรกจนไม่เหมาะแก่การบริโภค” โดยเปรียบเพศหญิงเป็น ของโสมม เพื่อสื่อถึงความเป็นอาหารที่ผ่านการกินจากคนอื่นมามากแล้ว และสกปรกจนสมควรต้องทิ้งเพราะไม่เหมาะแก่การบริโภคต่อ

มโนอุปลักษณ์ทั้ง 4 กลุ่มคือ [เพศหญิง คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล] [เพศหญิง คือ สิ่งด้อยค่า] [เพศหญิง คือ สิ่งไร้ค่า] และ [เพศหญิง คือ อาหารไม่น่ารับประทาน] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศหญิงที่มีลักษณะผ่านมือชายมาเยอะ ด้อยคุณสมบัติ ไร้ค่าไร้ประโยชน์ ตลอดจนสกปรกจนไม่ควรบริโภคต่อตามลำดับ ซึ่งแม้ลักษณะเด่นของแต่ละเปรียบจะหลากหลาย แต่ล้วนมีจุดร่วมเหมือนกันคือการไม่เป็นที่ต้องการของเพศชายนั่นเอง

4.2.2.4 สร้างความเดือดร้อนรำคาญ

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศหญิงว่า “สร้างความเดือดร้อนรำคาญให้ผู้อื่น” มี 1 กลุ่มได้แก่ [เพศหญิง คือ สัตว์ไม่เชื่อง] ซึ่งผู้วิจัยพบว่าแบบเปรียบในกลุ่มนี้คือ สุนัข จะมีลักษณะเด่นสำคัญคือ พฤติกรรมที่สร้างความเดือดร้อนรำคาญ เช่น เหา กัดกันเอง กัดผู้อื่น เป็นต้น ซึ่งลักษณะดังกล่าวถูกถ่ายทอดไปสู่เพศหญิงเพื่อแสดงการตำหนิเพศหญิงที่มีนิสัยตั้งแต่ชอบพูดมาก พูดจาไร้สาระ ไปจนถึงชอบพาลหาเรื่องทะเลาะกับผู้อื่น

-[เพศหญิง คือ สัตว์ไม่เชื่อง]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์ไม่เชื่อง] มีทั้งสิ้น 98 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อสัตว์ 54 ถ้อยคำ เช่น สุนัข หมา หมาบ้า หมาจรจัด และคำแสดงพฤติกรรมของสัตว์ไม่เชื่อง 44 คำ เช่น กัด ไล่กัด กัดกัน ลอบกัด แว้งกัด เห่า หอน เลี้ยงไม่เชื่อง ไม่เชื่อง ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 276

หลินชี้หน้าแพน “นั่ง...นั่ง...นั่ง...นั่ง!” แพนไล่เรียง “หย่าแล้ว บ้า
ผู้ชาย ใจง่าย เนรคุณ ครบยัง?” มนลิจาค่า “หน้าด้าน ไร้ยางอาย!”
“ค่าตัวเองทำไม?” “อรัยยยยยย ฉันทจะตบแก!” เสียงเป้งห้าม
“พอ! เลิกกั๊กกันเหมือนหมาชะที่ หนวกหู!” แพนจะตอบโต้พอ แต่
มนชิตเดินมาดึงแพนออกจากบ้านไปก่อน มนลิจากรีด

(เลือดมังกร, 5833: 11, 92)

จากตัวอย่างเป็นการนำคำว่า *กั๊กกัน* มากล่าวถึงเพศหญิงสองคนซึ่งกำลัง “ค่าทอและทะเลาะ
กันเอง” โดยเปรียบเพศหญิงเป็นเหมือน *หมา* ที่กำลังกั๊กกันเองซึ่งสร้างความรำคาญให้กับผู้ที่อยู่ใกล้
จนต้องห้ามปราม

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์ไม่เชื่อง] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศหญิงในลักษณะ
ตำหนิว่า เป็นผู้สร้างความเดือดร้อนรำคาญให้ผู้อื่น

4.2.2.5 ต้องพึ่งพา/ เบียดเบียนสิ่งอื่น

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศหญิงที่มี
ลักษณะ “ต้องพึ่งพา/ เบียดเบียนสิ่งอื่น” มี 2 กลุ่มได้แก่ [เพศหญิง คือ สัตว์ดูดเลือด/ สัตว์เกาะ
แน่น] และ [เพศหญิง คือ พิษปรสิติ/ พิษเบียน] ผู้วิจัยพบว่า มีการถ่ายโยงลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบ
คือ การเกาะติดแน่นของสัตว์เกาะแน่น การพึ่งพา/ เบียดเบียนสัตว์อื่นของสัตว์ดูดเลือด หรือการดูด
น้ำเลี้ยงของพิษปรสิติไปสู่เพศหญิงผู้ที่ยึดเอาตัวเกาะติดเพศชาย และมีพฤติกรรมหาผลประโยชน์จาก
ฝ่ายชายหรือผู้อื่น

- [เพศหญิง คือ สัตว์ดูดเลือด/ สัตว์เกาะแน่น]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์ดูดเลือด/ สัตว์เกาะแน่น] มี
ทั้งสิ้น 69 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อสัตว์ 17 ถ้อยคำ เช่น *ปลิง ปลิงตัวเมีย เหลือบไร ทาก เหย็บ
เหย็บหมา ตุ๊กแก จิ้งจก* และคำแสดงพฤติกรรมของสัตว์ดูดเลือด/ สัตว์เกาะแน่น 52 ถ้อยคำ เช่น *เกาะ
เกาะแน่น เกาะหนึบ เกาะกินเลือด ดูด ดูดเลือด* ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 277

สร้อยเดินขนาดออกไป ปริภมมงตามด้วยความเอื้อมระอา แล้วหันมาหาชมพู่ มองอย่างเวทนา “เอ็งทนอยู่กับมันได้ยังไงวะนั่งพู่ แมร์ก็ไม่ใช่ มาเกาะกินอยู่อย่างนี้มันใช้ได้ทีไหน” “ถึงจะไม่ใช่แม่แท้ๆ แต่ยังไงก็เป็นเมียพ่อนะจ๊ะ” แผลกของขึ้น “พ่อเอ็งก็โดนมันหลอก อีสร้อยมันขึ้นชื่อเรื่องความร่าเริง จนคนทั้งเมืองเพชรไม่มีใครเค้าเอามันแล้ว มันถึงมาเกาะพ่อเอ็ง พอพ่อเอ็งป่วย มันก็ไม่รู้จะไปไหน ก็เลยอยู่ดูดูแลเอ็งต่อ”

(มงกุฎริชยา, 5827: 2, 3)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า *เกาะ...กิน* *เกาะ* และ *ดูดูแล* กล่าวถึงเพศหญิงว่ามีลักษณะ “ต้องพึ่งพา/ เบียดเบียนสิ่งอื่น” โดยเปรียบเป็น *ปลิง* ซึ่งเป็นสัตว์ที่มีพฤติกรรมเกาะติดแน่นบนผิวหนังมนุษย์หรือสัตว์อื่นและดูดเลือดเป็นอาหารแล้วยังสร้างบาดแผลให้มนุษย์หรือสัตว์นั้นด้วย

- [เพศหญิง คือ พืชปรลิต/ พืชเบียน]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ พืชปรลิต/ พืชเบียน] มีทั้งสิ้น 95 ถ้อยคำ เช่น *กาฝาก* *ปรลิต* *ไร้ราก* *เกาะ* *จับ* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 278

ภาวิตาตบหนัรสนุคนธ์หนึ่งฉาด รสนุคนธ์อั้ง จวงย้มสะใจ ส่วนน้อยตกใจ “คุณรส คุณหญิงตบคุณรสทำไมคะ ถ้าเรื่องคุณรามกับคุณรสเมื่อกี้ มันเป็นอุบัติเหตุ น้อยยืนยันได้ค่ะ” “นั่งน้อย นั่ง กาฝากแกไม่เกี่ยว ถ้าคุณหญิงไม่ได้ถามอย่าสะอะอะพูด”

(บาปบรรพกาล, 5927: 6, 23)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า *กาฝาก* กล่าวถึงเพศหญิงว่ามีลักษณะ “ต้องพึ่งพา/ เบียดเบียนสิ่งอื่น” โดยเปรียบเป็นพืชประเภท *กาฝาก* ซึ่งนอกจากจะต้องพึ่งพาต้องเกาะเกี่ยวกับต้นไม้ใหญ่ต้นอื่นแล้ว *กาฝาก* ยังจะดูดน้ำเลี้ยงจากต้นไม้ใหญ่นอนอาจทำให้ต้นไม้ใหญ่ต้องตาย

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์ดูดเลือด/ สัตว์เกาะแน่น] และ [เพศหญิง คือ พืชปรลิต/ พืชเบียน] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศหญิงที่มีลักษณะต้องพึ่งพาหรือหาผลประโยชน์จากเพศชายหรือผู้อื่น

4.2.2.6 ดูร้าย/ พุทธิกรรมไล่ล่าเพื่อจับเหยื่อ

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศหญิงว่า “ดูร้าย/ พุทธิกรรมไล่ล่าเพื่อจับเหยื่อ” มีเพียงกลุ่มเดียวได้แก่ [เพศหญิง คือ สัตว์นรก] ผู้วิจัยพบว่าแบบเปรียบเทียบในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นสัตว์ป่าที่ดูร้ายเช่น เสือ อีแร้ง และสัตว์ที่เป็นนรกเช่น ปลาฉลาม ซึ่งลักษณะเด่นสำคัญของแบบเปรียบเทียบคือ ความดูร้ายและพุทธิกรรมไล่ล่าขณะออกล่าเหยื่อถูกถ่ายโยงไปสู่เพศหญิงที่มีนิสัยร้ายกาจและออกล่า/ ไล่จับเพศชาย แต่ไม่ได้เน้นลักษณะการใช้กำลังรุนแรงในการล่าเหยื่อเช่นเดียวกับแบบเปรียบเทียบในเพศชาย

-[เพศหญิง คือ สัตว์นรก]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์นรก] มีทั้งสิ้น 36 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อสัตว์ 16 ถ้อยคำ เช่น เสือ แม่เสือ นางเสือ ราชสีห์ นางจิ้งจอก ปลาฉลาม อีแร้ง หอยทาก และคำแสดงพุทธิกรรม/คำที่เกี่ยวข้องกับสัตว์นรก 20 ถ้อยคำ เช่น หาเหยื่อจับเหยื่อ ตะครุบเหยื่อ เขี้ยวเล็บ จิกทิ้ง รุมทิ้ง งาบ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 279

“รู้ก็ดีแล้ว...” ฤกษ์พุดยี่มๆ ไม่ได้จิก แต่หมายความตามนั้นเพราะ
คิดว่าใจเริงทำใจได้จริงๆ ใจเริงสะอีก ฤกษ์ยี่ม “พีไปก่อนนะ”
ฤกษ์คลายกอดและหันหลังเดินออกไป ใจเริงปล่อยมือแต่เหมือน
ไม่ยอมยกปล่อย ฤกษ์ออกจากบ้านไป ใจเริงค่อยๆ เปลี่ยนจาก
แมว...เป็นแม่เสือ...แววตาแข็งกร้าว เข็ดหน้า

(เพลิงบุญ, 6033: 20, 75)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำว่า แม่เสือ กล่าวถึงเพศหญิง โดยการเปรียบเทียบเพศหญิงที่แสรังอ่อนเพศชายเหมือนแมวขณะอยู่ด้วยกัน แต่พอกลับหลังกลับมีแววตาแข็งกร้าวดูร้ายราวกับ แม่เสือ ซึ่งเป็นสัตว์ป่าที่ดูร้ายและพร้อม ไล่ล่าเหยื่อ

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์นรก] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศหญิงในลักษณะว่าเป็นผู้ที่มีนิสัยโหดร้ายและมีพุทธิกรรมไล่ล่าเพศชายหรือศัตรู

4.2.2.7 ไม่มีอำนาจ/ ไม่มีเกียรติ

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณะที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศหญิงว่า “ไม่มีอำนาจ/ ไม่มีเกียรติ” มีเพียงกลุ่มเดียวได้แก่ [เพศหญิง คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ] ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบคือ ความอ่อนแอหรือไร้พิษสงของสุนัขบางจำพวกเช่น หมาแก่ ลูกหมา หมาข้างถนน ตลอดจนสัตว์ที่มีขนาดเล็กมากเช่น เหยี่ยว ซึ่งไม่สามารถสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่นได้นั้นถูกถ่ายโยงไปสู่เพศหญิงที่ไร้ความสามารถ ไร้เกียรติศักดิ์ศรี

- [เพศหญิง คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ]

ถ้อยคำอุปลักษณะที่สะท้อนมโนอุปลักษณะ [เพศหญิง คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ] มีทั้งสิ้น 51 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อสัตว์ 32 ถ้อยคำ เช่น หมา หมาข้างถนน หมาแก่ ลูกหมา หมาขี้ขลาด หมาไร้ใช้ เหยี่ยว เหยี่ยว และคำแสดงพฤติกรรมของสุนัข 19 ถ้อยคำ เช่น คาบไปกิน หงอย ชูหาง เลี้ยวขวาง หูดี จมูกดี จมูกไว แทะกระดูก เชื่อง ดังตัวอย่าง ตัวอย่างที่ 280

เคลีย: คุณสมคมกะ พอเอะนะคะ อย่าพูดอะไรที่ทำให้คุณรำพร

โกรธอีกเลยนะคะ

สมคม: ไม่ต้องห่วงหรอกเคลีย วันนี้ฉันไม่จำเป็นต้องพูดอะไรทั้งนั้น

แค่เดินเข้ามาฉันก็ได้กลิ่นหัวเน่าจากหมาแก่แถวนี้ละ ก็อย่างว่าอะ

นะของค่างปีนจะไปที่หัวของสัดได้ยังไง

(ปากกามเทพ, 6025: 10, 84)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำว่า *หมาแก่* กล่าวถึงเพศหญิง โดยกล่าวเสียดสีเพศหญิงว่าเป็นเหมือน *หมาแก่* กล่าวคือ ไม่มีศักยภาพพอหรือไม่มีพิษสงเหมือนสุนัขทั่วไป

มโนอุปลักษณะ [เพศหญิง คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศหญิงในลักษณะว่าเป็นผู้ไม่มีอำนาจหรือไม่มีเกียรติ

4.2.2.8 ถูกควบคุม/ อยู่ใต้อำนาจสิ่งอื่น

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณะที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศหญิงที่มีลักษณะ “ถูกควบคุม/ อยู่ใต้อำนาจสิ่งอื่น” มี 2 กลุ่มได้แก่ [เพศหญิง คือ สัตว์เลี้ยง] และ [เพศหญิง คือ ตัวละครที่ถูกกดขี่] ผู้วิจัยพบว่า ลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบคือ การถูกควบคุมไว้ใช้งานหรือใช้

ประโยชน์ของสัตว์เลี้ยง เช่น วัว ควาย และการอยู่ใต้อำนาจผู้อื่นของตัวละครที่ถูกกดขี่ เช่น นักโทษ ทาส นั้นถูกถ่ายโยงความหมายไปสู่เพศหญิงที่ไร้อิสระ ไม่เป็นตัวของตัวเอง เชื้อคนง่าย และถูกควบคุม จากเพศชายหรือผู้อื่น

-[เพศหญิง คือ สัตว์เลี้ยง]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์เลี้ยง] มีทั้งสิ้น 57 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อสัตว์ 43 ถ้อยคำ เช่น สัตว์เลี้ยง วัว วัวแก่ โคแก่ ควาย หมู แมว ลูกแมว น่อง เหมียว นก นกน้อย ลูกนก แม่พันธุ์ และคำที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยง 14 ถ้อยคำ เช่น สวมเขา เมี้ยวๆ บิน กรง กรงทอง ทำพันธุ์ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 281

หนึ่งหรัค: พี่ชาติคะ หนึ่งเป็นคนนะคะไม่ใช่สัตว์เลี้ยงที่พี่ชาติจะมา
ล่ามขังอยู่แต่ในห้องแบบเนี่ย พี่ชาติจะไม่ให้หนึ่งออกไปไหนวันๆ
ให้แต่กินๆ นอนๆ อยู่แต่ในห้องอย่างเงี้ยเธอคะ
วันชาติ: (ตบหน้า) ชั้นจะบอกให้เธอฟัง ว่าผู้หญิงอย่างเธอถ้าไปอยู่
กับใคร มันก็แค่ตุ๊กตาสวยๆ ที่เอาไว้ตั้งโชว์ในห้องรับแขกเท่านั้น
ชั้นทำทุกอย่างเพื่อต้องการเธอมา เธอไม่มีสิทธิ์เรียกร้องอะไร
ทั้งนั้น

(ลายหงส์, 5925: 20, 39)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า สัตว์เลี้ยง และ ล่ามขัง กล่าวถึงเพศหญิงว่ามีลักษณะ “ถูกควบคุม /อยู่ใต้อำนาจ ” ของเพศชาย โดยเปรียบเป็นสัตว์เลี้ยงที่เจ้าของเลี้ยงไว้เพื่อดูเล่นและล่ามเอาไว้โดยไม่ปล่อยให้ไปไหน

-[เพศหญิง คือ ตัวละครที่ถูกกดขี่]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ ตัวละครที่ถูกกดขี่] มีทั้งสิ้นจำนวน 35 ถ้อยคำ เช่น นักโทษ เซลย ขี้ข้า ทาส ซินเดอเรลล่า คนใช้ อีแจ้ว ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 282

ภ: โอ๊ย คิดถึงแล้วทำไม หญิงรู้ว่าหญิงทำทุกอย่างพังหมดอะ
แล้วก็เกือบทำชีวิตที่พังด้วย นาลันที่เป็นเหมือนเมียทาสของพี่อะ
ตอนนี้จะเข้าใกล้ยังไม่ได้เลย แล้วหญิงจะเอาอะไรกะพี่อีก

(ร่างใหม่หัวใจเดิม, 5931: 4, 7)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า *ทาส* กล่าวถึงเพศหญิงผู้เป็นภรรยาที่มีลักษณะ “อยู่ใต้อำนาจและการควบคุมของสามี” โดยเปรียบเป็น *เมียทาส* แสดงให้เห็นว่า ไร้อิสระและถูกควบคุมให้ทำตามคำสั่งเสมอ

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์เลี้ยง] และ [เพศหญิง คือ ตัวละครที่ถูกกดขี่] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศหญิงที่มีลักษณะถูกควบคุมหรืออยู่ใต้อำนาจของเพศชายหรือผู้อื่น

4.2.2.9 ไร้ใจไม่ได้/ มีเล่ห์เหลี่ยม

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศหญิงที่มีลักษณะ “ไร้ใจไม่ได้/ มีเล่ห์เหลี่ยม” มี 3 กลุ่มได้แก่ [เพศหญิง คือ สัตว์มีพิษ] [เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] และ [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] ผู้วิจัยพบว่า ลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบคือ ความสามารถในการแวงคอกัดของสัตว์มีพิษอย่างงูพิษ นิสัยที่ไม่ดี มีเล่ห์เหลี่ยม หลอกลวงของอมนุษย์ฝ่ายร้าย และลักษณะนิสัยเสแสร้ง การแสดงบทบาทของตัวละครที่มีพฤติกรรมไม่น่าชื่นชมตามลำดับนั้น ถูกถ่ายโยงสู่เพศหญิงเพื่อสะท้อนว่า เพศหญิงเป็นผู้มีเล่ห์เหลี่ยมและไม่น่าไว้วางใจ

-[เพศหญิง คือ สัตว์มีพิษ]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์มีพิษ] มีทั้งสิ้น 48 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อหรือส่วนต่างๆ ของงูพิษ 35 ถ้อยคำ เช่น *อสรพิษ งูพิษ งูเห่า งูจงอาง งูเขียวหางไหม้ สัตว์เลื้อยคลาน* และคำแสดงพฤติกรรมของงูพิษ 13 ถ้อยคำ เช่น *แวงกัด ฉก ฟันพิษ พิษร้าย* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 283

เสียเป้งเหน้อยใจ “แต่ลื้อต้องยอม เพราะลื้อจะมีผิวคนเดียวกับ
พี่สาวลื้อไม่ได้” มนสิชาเจ็บใจ “พี่สาวซั่วๆนะสิ สันดานงูพิษ ชอบ
แย่งของของคนอื่น” หลินเย้ยหยันประมาณรู้เช่นเห็นชาติ “เชื้อแม่
แรงกั้ง ไวไฟตั้งแต่มยังไม่ตั้งเต้า ดีไม่ดี ท้องป่องแล้วก็ไม่รู้”

(เลือดมังกร, 5833: 11, 91)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า สันดานงูพิษ กล่าวถึงเพศหญิงว่า เป็นมีลักษณะ “ทรยศหัก
หลัง/ ไร้ใจไม่ได้” โดยเปรียบเป็น สัตว์มีพิษประเภทงูพิษ ซึ่งสามารถแวงมากัดเพศชาย ผู้มีพระคุณ
หรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้โดยไม่ทันระวังตัวอาจถูกพิษร้ายแรงเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตได้

- [เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] มีทั้งสิ้น 157
ถ้อยคำ เช่น มาร นางมาร นังมารร้าย แม่มด ยักษ์ ผี ผีแม่ม่าย ภูตผี อีผีบ้า ปีศาจ เปรต ผีเปรต ผีห่า
สัมภเวสี เจ้ากรรมนายเวร ฤทธิ เสก มิ/ใช้เวทมนตร์ ร่ายมนต์ หลอก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 284

"ไม่พอแถมไม่มีน้ำใจให้กับใครเลย คนอะไรหน้าตาซีเหร่ ใจยังซี
เหร่ ไม่เหมือนคุณลดดาของฉันทัน นางฟ้าซัดๆ" บุญปลุกถอนหายใจ
ส่ายหน้า "แกก็พูดไปนั่งอ่อม บางทีฉันทอดสงสารเธอไม่ได้
เหมือนกัน" "ฉันทสงสารไม่ลงหรอก เคยไหมทำตัวให้น่าสงสาร ไม่มี
ปีศาจซัดๆ"

(เพลิงฟ้าย, 5827: 2, 6)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า ปีศาจ กล่าวถึงเพศหญิงว่ามีลักษณะ “มีเล่ห์เหลี่ยมและไร้ใจ
ไม่ได้” ซึ่งจัดเป็นนิสัยที่ไม่ดีโดยเปรียบกับปีศาจซึ่งจัดเป็นอมนุษย์ฝ่ายร้าย ตรงข้ามกับเพศหญิงอีกคน
ที่จริงใจโดยเปรียบกับนางฟ้าซึ่งเป็นแบบเปรียบที่สื่อทัศนคติเชิงบวกถึงเพศหญิงที่มีนิสัยจิตใจดีนั่นเอง

- [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม]

ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรค [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] มีทั้งสิ้นจำนวน 91 ถ้อยคำ เช่น นางร้าย ตัวอิจฉา นางกากี นางกาฬี นางวันทอง ตัวร้าย ผู้ร้าย ฆาตกร โจร ขโมย คนบ้า เด็ก แสดง แสดงบท แสดงละคร เล่นบท เล่นละคร ดังตัวอย่าง ตัวอย่างที่ 285

ต่อให้เธอไม่รักคนอื่น ต่อให้ฉันไม่รักคนใหม่
ต่อให้เรานั้นเข้ากันได้ อะไรทำนองนั้น
แต่ก็รู้ว่าในวันหนึ่ง วันที่รักของเรามาถึงทางตัน
เธอและฉัน เราคงรับมันไม่ไหว
ฉันว่าเราหยุด ก่อนดีไหม ก่อนจะสายไป
ก่อนอะไร อะไรจะเปลี่ยนแปลง
หนึ่งคำพูดแรงๆ เลิกแสดง
ว่าเรายังคงรักกันเหมือนเดิม

(ชาโยนาระ – วง MILD, 5809: 85)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า เลิกแสดง กล่าวถึงเพศหญิงว่ามีลักษณะ “มักเสแสร้งและไม่น่าไว้วางใจ” โดยเปรียบกับตัวละครหรือนักแสดงที่อาจสวมบทบาทให้ผู้ชมเชื่อว่าเป็นคนดีไปตามบทบาท ทั้งๆ ที่ตัวจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้น

มโนอุปสรรค [เพศหญิง คือ สัตว์มีพิษ] [เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศหญิงที่มีลักษณะทรยศหักหลัง ไว้วางใจไม่ได้ เสแสร้งหลอกลวงหรือมีเล่ห์เหลี่ยมกับเพศชายหรือผู้อื่น

4.2.2.10 ถูกกระทำ/ อ่อนแอ

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปสรรคที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศหญิงว่า “ถูกกระทำหรืออ่อนแอ” มี 1 กลุ่มได้แก่]เพศชาย คือ สัตว์ถูกล่า/ เหยื่อ] ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ลักษณะเด่นสำคัญของแบบเปรียบเทียบคือ การตกเป็นเหยื่อของสัตว์ถูกล่า ถูกถ่ายโยงไปสู่เพศหญิงที่เป็นฝ่ายถูกกระทำ จากศัตรูคู่อริหรือเพศชาย

- [เพศหญิง คือ สัตว์ถูกล่า/เหยื่อ]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์ถูกล่า/เหยื่อ] มีทั้งสิ้น 21 ถ้อยคำ เป็นคำแสดงพฤติกรรมของเหยื่อทั้งหมด เช่น เป็นเหยื่อ และติดกับ ดังตัวอย่าง ตัวอย่างที่ 286

“อะ...อะไรนะ ไอ้...ไอ้...ไอ้...” “ผมจะจับคุณได้ยังไงใน
เมื่อคุณดูถูกผม เรียกจิกผมแทบทุกครั้ง ไอบุญสมบ้างละ ไอ้หมา
บ้าบ้างละ เรื่องเหลวไหลไร้สาระพวกนี้เนี่ยนะ ที่คุณบอกว่าจะ
เคลียร์กับผม” “ฉันจะไม่ยอมให้พี่ละไมตกเป็นเหยื่อนายเด็ดขาดไป
ให้พี่น ไป! ไปให้พี่เดี๋ยวนี้”

(คาคเชือก, 6035: 14, 114)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำว่า ตกเป็นเหยื่อ กล่าวถึงเพศหญิง โดยเปรียบเพศหญิงเป็นเหมือนเหยื่อหรือสัตว์ที่เป็นฝ่ายถูกล่าโดยตรง ซึ่งตกเป็นฝ่ายผู้ถูกระทำ

4.2.2.11 ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศหญิงว่า “ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม” มีเพียงกลุ่มเดียวได้แก่]เพศหญิง คือ สัตว์ป่า] ซึ่งลักษณะเด่นสำคัญของแบบเปรียบคือ การควบคุมสัญชาตญาณของตนเองไม่ได้ การแสดงออกถึงความต้องการทางเพศ กิริยาอาการอยู่ไม่นิ่ง และดุร้าย นั้นถูกถ่ายโยงไปสู่เพศหญิงที่แสดงออกว่าสนใจเพศชายโดยไม่เก็บอาการ มีพฤติกรรมไม่เรียบร้อย ตี้อร้นก้าวร้าว

-[เพศหญิง คือ สัตว์ป่า]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์ป่า] มีทั้งสิ้น 130 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อสัตว์ 118 ถ้อยคำ เช่น ชะนี อีชะนี นังชะนี ยัยชะนี แม่ชะนี แรด(น.) อีแรด นอนังกระซู่ อีนั่งลิง ค่าง ช้างตมมัน ม้าพยศ หมี่ควาย และคำแสดงพฤติกรรมของสัตว์ป่า 12 ถ้อยคำ เช่น แรด(ก.) พยศ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 287

วิษัตรีรีบเดินหนีไป ทิ้งให้อรดีและจिरดาเย็นงกันอยู่ชั่วขณะ ก่อน
จะเปิดสงครามน้ำลายขึ้น “เพราะเธอคนเดียวคุณธรรถึงได้หนีไป”

“เพราะแก่นนั้นแหละ ธรรีบไปเพราะทนความแอ็บของแกไม่ได้”
 “ก็ยิ่งดีกว่าแกแล้วกัน กระโจนเข้าไปผู้ชาย ทำท่าเหมือนข้างตมมัน
 ในฤดูผสมพันธุ์อย่างนั้นแหละ เอ๊ะ ไม่น่าใช่ข้างนะ น่าจะเป็นแรด
 มากกว่า”

(เพลิงรักไฟมาร, 6027: 10, 65)

จากตัวอย่างเป็นการนำคำว่า *ข้างตมมัน* และ *แรด* มากล่าวถึงเพศหญิง โดยเปรียบเพศหญิง
 ที่แสดงอาการสนใจเพศชายอย่างออกนอกหน้ากับ *ข้างที่กำลังตมมัน* เพราะเป็นสัตว์ และ *แรดตัวเมีย* ซึ่งมี
 ความต้องการทางเพศสูง ตามลำดับ

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์ป่า] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศหญิงในลักษณะว่า
 เป็นผู้ที่ไม่สามารถควบคุมสัญชาตญาณของตน โดยเฉพาะความต้องการที่สื่อถึงเรื่องเพศซึ่งถือเป็นสิ่ง
 ที่เพศหญิงไม่ควรแสดงออกอย่างชัดเจนในสังคมไทย

4.2.2.12 ถูกซื้อขายได้ด้วยเงิน

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศหญิงว่า
 “ถูกซื้อขายได้ด้วยเงิน” มีเพียงกลุ่มเดียวได้แก่ [เพศหญิง คือ สิ้นค้า] ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ลักษณะเด่น
 สำคัญของแบบเปรียบคือ การถูกซื้อขายได้ด้วยเงินของสินค้าถูกถ่ายโยงไปสู่เพศหญิงซึ่งถูกมองว่าไม่มี
 ชีวิตจิตใจ ถูกจับจองซื้อขายแลกเปลี่ยนกันได้ด้วยเงิน

-[เพศหญิง คือ สิ้นค้า]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ้นค้า] ทั้งสิ้น 196 ถ้อยคำ เช่น
สิ้นค้า เกรด คุณภาพต่ำ ขาย ขายตัว เลือก ไม่เลือก จอง จับจอง ตีตราจอง ซื่อ เหมมา ดังตัวอย่าง
 ตัวอย่างที่ 288

“เปียกไม่ใช่แม่พระ คุณก็น่าจะรู้ดี...เปียกก็แค่อยากให้คนเลิกเมาท์
 เรื่องคุณกับจีชะที” ปียากุลเอ่ยตอบ “ใจนักเลงแบบนี้ผมถึงชอบ
 แต่ขอร้องอย่ามีลูกสาวเลยนะ ขอเป็นลูกชายเถอะ ผมกลัวถ้าลูก
 นิสัยอย่างคุณ เดี่ยวจะขายไม่ออก” ชยันต์เอ่ยอย่างหวาดๆ “ขาย
ไม่ออกก็โสดไปอย่างแม่นี้แหละ”

(คลื่นชีวิต, 6033: 24, 130)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำว่า *ชายไม่ออก* กล่าวถึงเพศหญิง โดยเพศชายกล่าวว่า ไม่อยากให้ลูกในท้องภรรยาเป็นลูกสาว เพราะลูกสาวเปรียบเหมือน *สินค้ำ* ที่พ่อแม่วางขายให้เพศชายที่จะมาเลือกซื้อจับจอง และเกรงว่าหากลูกสาวมีใจนักเลงเหมือนภรรยาอาจทำให้ชายไม่ออก

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ *สินค้ำ*] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศหญิงในลักษณะที่ว่าเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตจิตใจและถูกซื้อขายแลกเปลี่ยนได้ด้วยเงิน

4.2.2.13 รูปร่างหน้าตาไม่ดี/ จิตใจไม่ดี

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศหญิงที่มีลักษณะ “รูปร่างหน้าตาไม่ดี/ จิตใจไม่ดี” มี 2 กลุ่มได้แก่ [เพศหญิง คือ *อมนุษย์ฝ่ายร้าย*] และ [เพศหญิง คือ *ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม*] ผู้วิจัยพบว่า ลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบคือ การมีรูปร่างหน้าตาไม่ดี หรือจิตใจไม่ดีถูกถ่ายโยงไปสู่เพศหญิงที่มีบุคลิกลักษณะภายนอกไม่ดี มีจิตใจที่ไม่ดี ตลอดจนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

-[เพศหญิง คือ *อมนุษย์ฝ่ายร้าย*]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ *อมนุษย์ฝ่ายร้าย*] มีทั้งสิ้น 157 ถ้อยคำ เช่น *มาร นางมาร นางมารร้าย แม่เมด ยักษ์ ผี ผีแม่มาย ภูตผี อีผีบ้า ปีศาจ เปรต ผีเปรต ผีห่า ลัมภเวสี เจ้ากรรมนายเวร ฤทธิ เสก มี/ใช้เวทมนตร์ ร่ายมนต์ หลอก* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 289

“อีสารเลว อีเด็กเมื่อวานซืน ไม่รู้จักผู้หลักผู้ใหญ่ ออกไปจากบ้านกู
เดี๋ยวนี้ ผัวมึง พ่อมึงทำอะไรไว้กับกู กูไม่มีวันลืม กูเผาพริกเผา
เกลือสาปแช่งโคตรเหง้าพวกมึงทุกวัน พวกมึงต้องเจอแต่ความฉิบ
หายวายวอด” อูไรโต้กลับ “ฉันเองก็กรวดน้ำกว่าชั้น ชาตินี้ชาติ
หน้าชาติไหนๆ ก็ขออย่าให้ได้เจอ*ยักษ์มาร*อย่างป่าแยมเหมือนกัน”

(สุดแค้นแสนรัก, 5833: 2, 7)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า *ยักษ์มาร* กล่าวถึงเพศหญิงซึ่งมีลักษณะ “*นิสัยร้ายกาจมาก*” โดยเปรียบเพศหญิงเป็น *ยักษ์* ซึ่งมีนิสัยดุร้ายไร้ความเมตตา และเปรียบเป็น *มาร* ซึ่งมีใจบาปหยาบเข้าคอยขวางไม่ให้ทำบุญ

-[เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม]

ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรค [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] มีทั้งสิ้นจำนวน 91 ถ้อยคำ เช่น นางร้าย ตัวอิจฉา นางกากี นางกาฬี นางวันทอง ตัวร้าย ผู้ร้าย ฆาตกร โจร ขโมย คนบ้า เด็ก แสดง แสดงบท แสดงละคร เล่นบท เล่นละคร ดังตัวอย่าง ตัวอย่างที่ 290

ชลลี: ...มันต้องการหลอกให้คุณย่าตายใจว่ามันคือสาวน้อยผู้แสน
กตัญญู แล้วมันก็จะล่อลวงให้คุณย่าเซ็นยกมรดกให้กับมันแล้วก็หา
โอกาสวางยาให้คุณย่า
ตาย ก่อนจะตีหน้าเศร้าเข้ารับตำแหน่งประธานบริษัทคนใหม่อย่าง
เสียไม่ได้ ฮึ้ย! มันร้ายยิ่งกว่าตัวร้ายในละครอีกคะคุณแม่ขา

(น้ำตากลมเทพ, 5825: 1, 1)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า ตัวร้ายในละคร กล่าวถึงเพศหญิงว่าอาจมี “นิสัยหรือจิตใจที่ไม่ดี” โดยเอาตัวร้ายมาเป็นแบบเปรียบเทียบว่า ร้ายยิ่งกว่าตัวร้ายในละคร

มโนอุปสรรค [เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] และ [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศหญิงที่มีลักษณะรูปร่างหน้าตาไม่ดี และมีลักษณะนิสัย จิตใจ ตลอดจนพฤติกรรมที่ไม่ดีด้วย

4.2.2.14 ถูกใช้เพื่อสนองความต้องการทางเพศ

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปสรรคที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศหญิงที่มีลักษณะ “ถูกใช้เพื่อสนองความต้องการทางเพศ” มี 2 กลุ่มได้แก่ [เพศหญิง คือ อาหารน่ารับประทาน] และ [เพศหญิง คือ สิ่งด้อยค่า] ผู้วิจัยพบว่า มีการถ่ายโยงลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบคือการถูกบริโภคของอาหารที่น่ารับประทาน และการถูกใช้เพียงชั่วคราวของสิ่งด้อยค่าไปสู่เพศหญิง

-[เพศหญิง คือ อาหารน่ารับประทาน]

ผู้วิจัยพบว่า มโนอุปสรรคนี้ล้วนอยู่ในบริบทที่สื่อความถึงการมีความสัมพันธ์ทางเพศ โดยเพศหญิงเปรียบเป็นอาหารที่น่ารับประทาน และเพศชายเปรียบเป็นผู้บริโภคอาหาร ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรค [เพศหญิง คือ อาหารที่น่ารับประทาน] มีทั้งสิ้น 116 ถ้อยคำ เช่น อาหาร

อาหารคลีน อาหารจานเด็ด ต้มแซ่บ ต้มยำ แกงจืด ของหวาน ขนมหวาน ของคาว ของแปลกของดี โดนกิน ถูกชิม ถูกลิ้มลอง อร่อย แซ่บ ถูกปาก คუნลิ้น เปลี่ยนรส นำรับประทาน รสจัดจ้าน หวานเปรี้ยว ส่วนผสม เสิร์ฟถึงที่ กิน ฟาด ลิ้มลอง ทิว อ๋ม ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 291

ความรัก ที่มีในวันนี้ มันก็ดีแสนดีมากมาย
คนในฝัน ก็ยืนอยู่ข้างฉัน และเรารักกันมากมาย
แต่ไม่คิด เลยว่าชีวิต จะเปลี่ยนไปเมื่อเธอเข้ามา
รู้สึกเหมือน อยากรจะไขว่คว้า เธอมาให้เป็นของเรา
*ความรู้สึกอยู่เหนือเหตุผลแล้วในใจตอนนี้
ผิดหรือถูกไม่รู้ แค่ได้ลิ้มลองเธอคนนี้

(รักแท้หรือแพ้ใจ - แกงส้ม ธนทัต, 6005: 323)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า ลิ้มลอง กล่าวถึงเพศหญิงว่ามีลักษณะ “ดั่งดูดหรือชวนให้บริโภคน” โดยเปรียบเป็น อาหารที่นำรับประทาน ทั้งนี้จากข้อมูลพบแบบเปรียบเทียบอาหารหลากหลายประเภททั้งอาหารหลักและของหวานที่นำมาใช้กล่าวเกี่ยวกับเพศหญิง ซึ่งแตกต่างจากแบบเปรียบเทียบอาหารที่ใช้กับเพศชายที่จะพบเพียงแค่ขนมหรือของหวานเท่านั้น

- [เพศหญิง คือ สิ่งด้อยค่า]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งด้อยค่า] มีทั้งสิ้น 19 ถ้อยคำ เช่น ของเล่น ตุ๊กตา หุ่น ผู้วิจัยแยกลักษณะเด่นย่อยของแบบเปรียบนี้คือ “ด้อยค่าเพราะเป็นของที่ใช้เพียงชั่วคราวชั่วครว” ทั้งนี้จากข้อมูลที่พบถ้อยคำเหล่านี้มักปรากฏในบริบทที่สื่อถึงเรื่องทางเพศ ผู้วิจัยจึงจัดลักษณะเด่นนี้อยู่ในทัศนคติเชิงลบ “ถูกใช้เพื่อสนองความต้องการทางเพศ”

ตัวอย่างที่ 292

มณีนง: เค่าไม่ใช่ของเล่นของชั้น เหมือนที่ชั้นก็ไม่ใช่ของเล่นของใครเหมือนกัน
บูรณะ: แล้วที่คุณกำลังทำอยู่นั้นมันคืออะไร
มณีนง: มันก็ไม่เกี่ยวกับคุณนี่

บูรณะ: ผมคิดว่าคุณเนี่ยกำลังประชดชีวิตตัวเอง พลาดไปเป็นของ
เล่นของคนรวยอยู่พักนึง โดนเค้าทิ้งก็เลยคิดว่าเอาเด็กเนี่ยมาเล่นต่อ
มันแรงเยอะกว่าไข่ม้อย

(ทรายย่อผี, 6027: 7, 72)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า *ของเล่น* กล่าวถึงเพศหญิงว่ามีลักษณะ “ถูกใช้เพื่อสนองความ
ต้องการเพียงชั่วคราวชั่วคราว” โดยเปรียบเป็น *ของเล่น* ซึ่งถูกเลือกเล่นเป็นบางเวลาและไม่ได้มี
ความสำคัญต่อเพศชายมากนัก

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ อาหารนารับประทาน] และ [เพศหญิง คือ สิ่งด้อยค่า] จึง
สะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศหญิงว่า ถูกใช้เพื่อสนองความต้องการทางเพศเพียงชั่วคราวชั่วคราว
เท่านั้น

4.2.2.15 ไม่มีตัวตน/ จับต้องไม่ได้

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศหญิงว่า
“ไม่มีตัวตน/ จับต้องไม่ได้” มีเพียงกลุ่มเดียวได้แก่ [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัส
ไม่ได้] ซึ่งลักษณะเด่นสำคัญของแบบเปรียบเทียบคือ ความไม่มีตัวตน มองไม่เห็นได้ด้วยตา สัมผัสหรือจับ
ต้องไม่ได้จริง ถูกถ่ายโยงสู่ลักษณะความไร้ตัวตนหรือไร้ประโยชน์ของเพศหญิง

- [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัส
ไม่ได้] มีทั้งสิ้น 11 ถ้อยคำ เช่น *อากาศ ลม เงาม* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 293

นาทีเดียวที่เธอมองมา
โลกใบนี้ก็พลันหยุดหมุน
หยุดเวลาเอาไว้ให้กับฉัน
ยิ้มเล็กๆ จากเธอเท่านั้น
ก็ทำให้คนอย่างฉันได้มีเรื่องราวเอาไปเพื่อ

* อาจเป็นแค่ลมที่ผ่านพัดรอบตัวเธอ

เป็นแค่อากาศที่เธอไม่เห็นอะไร

อาจเป็นแค่คนที่ไม่สำคัญเท่าใคร

แต่เป็นได้เท่านี้ก็มีความสุขเหลือเกิน

(แค่เพียง– อีสเบล KAMIKAZE, 6003: 426)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำว่า *ลม* และ *อากาศ* กล่าวถึงเพศหญิง โดยเพศหญิงเปรียบตนเองเป็นเหมือน *ลม* และ *อากาศ* ซึ่งไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตา จึงไม่มีค่าและไม่มีความสำคัญ

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศหญิงในลักษณะว่า เป็นผู้ที่ไร้ตัวตน ไร้ค่าและไม่มีความสำคัญในสายตาเพศชาย

4.2.2.16 เป็นอันตราย

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศหญิงที่มีลักษณะ “เป็นอันตราย” มี 3 กลุ่มได้แก่ [เพศหญิง คือ สัตว์มีพิษ] [เพศหญิง คือ สัตว์นรก] และ [เพศหญิง คือ สิ่งอันตราย] ผู้วิจัยพบว่า ลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบคือ ความสามารถวังกัดและมีพิษร้ายของสัตว์มีพิษ ความดุร้ายและการใช้กำลังรุนแรงของสัตว์นรก และความเป็นอันตรายของสิ่งอันตราย ทั้งหมดนี้ล้วนมีลักษณะร่วมของความเป็นอันตรายต่อร่างกายและชีวิตซึ่งถูกถ่ายโยงไปสู่เพศหญิง

-[เพศหญิง คือ สัตว์มีพิษ]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์มีพิษ] มีทั้งสิ้น 48 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อหรือส่วนต่างๆ ของงูพิษ 35 ถ้อยคำ เช่น *อสรพิษ* *งูพิษ* *งูเห่า* *งูจงอาง* *งูเขียวหางไหม้* *สัตว์เลื้อยคลาน* และคำแสดงพฤติกรรมของงูพิษ 13 ถ้อยคำ เช่น *วังกัด* *ฉก* *พัน* *พิษ* *พิษร้าย* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 294

ย่าเตือนสักครั้ง อย่าหวังไปไกล

เธอเองก็รู้ เธอเองก็เห็น

ฉันเป็นคนเดียวที่ครอบครอง

ใช้ลมองสักหน่อย แค่น้อยเดียว เธอคงมีใช้ใหม่

ถ้าเตือนไม่ฟังและยังแว้งอยู่

คงต้องทำให้ดูให้ใครรู้สึก

ให้เธอสำนึก หากยังคิดจะลอง

ของรักของหวง อย่ามาล้วงคองเห่าอย่างฉัน

พิษรักนั้นร้ายกว่าจะหนีทัน เธอคงขาดใจ

(ล้วงคองเห่า – ฟิล์ม บงกช, 6003: 446)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า งูเห่า และ พิษร้าย กล่าวถึงเพศหญิงว่ามีลักษณะ “มีพิษร้ายแรง” โดยการเปรียบเพศหญิงเป็น งูเห่า นั้นทำให้สื่อความได้ว่าอาจแว้งกลับมากัดและพิษร้ายของงูก็อาจเป็นอันตรายต่อเพศชาย ผู้มีพระคุณหรือผู้อื่นจนถึงขั้นเสียชีวิตได้

- [เพศหญิง คือ สัตว์นรก]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์นรก] มีทั้งสิ้น 36 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อสัตว์ 16 ถ้อยคำ เช่น เสือ แม่เสือ นางเสือ ราชสีห์ นางจิ้งจอก ปลาฉลาม อีแร้ง หอยทาก และคำแสดงพฤติกรรม/ คำที่เกี่ยวข้องกับสัตว์นรก 20 ถ้อยคำ เช่น หาเหยื่อ จับเหยื่อ ตะครุบเหยื่อ เขี้ยวเล็บ จิกทิ้ง รุมทิ้ง งาบ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 295

“นั่งมิว มันมาทำไม...” ดวงแก้วตาเริ่มสว่าง “เราไปจากตรงนี้กันก่อน ไว้ชั้นจะเล่าให้ฟัง เรื่องยาวมาก ส่วนนั่งมิวให้มันรอก่อไป ไม่นานชั้นจะเซ็คบิล มันทั้งต้นทั้งดอกเลย แล่ตีนัก...” แพนพูดจบก็ทั้งลากทั้งจูงดวงแก้วให้เดินห่างออกมาก่อน ขณะที่มียอกมือถือขึ้นมาพูด “น้ำ ทุกอย่างตามแผนนะ อย่าตกตก...ไม่จั้น ไปงั้น!” ดวงแก้วมองหน้าแพนที่ตอนนั้นแววตาร้ายเหมือนเสือจ้องตะครุบเหยื่อ

(สะไกรสแซบ, 5927: 23, 131)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า เสือ และ จ้องตะครุบเหยื่อ กล่าวถึงเพศหญิงว่ามีลักษณะ “โหดร้ายมากและเป็นอันตราย” โดยเปรียบเป็น เสือ สัตว์นรกที่ดุร้ายและเป็นอันตรายต่อเหยื่อ

- [เพศชาย คือ สิ่งอันตราย]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ่งอันตราย] ทั้งสิ้น 46 ถ้อยคำ เช่น เสี้ยน เสี้ยนหนาม ก้าง ก้างขวางคอ ไฟ กระแสไฟฟ้า ถังแก๊ส ภูเขาไฟ ไวไฟ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 296

คนที่อ่อนและล้า มีเธอเข้ามาในวันเหงาหงอ
 เตือนตัวเองเบาเบาว่าควรห้ามใจ
 ไม่อยากเจอซ้ำซ้ำ ไม่อยากทุ่มเทาให้ใครหมดทั้งใจ
 กลัวต้องเป็นผีร้าย...อีกครั้งหนึ่ง...
 * เธออาจจะเป็นดังเช่นน้ำเย็นชโลมจิตใจ
 หรืออาจเป็นไฟที่เผาแผลเผา
 บางทีใจเธอก็ดูยากเย็นจนเกินจะคาดเดา...

(ก่อนจะรักไปกว่านี้ – ดิว อรุณพงศ์, 5803: 218)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า ไฟ และ แผลเผา กล่าวถึงเพศหญิงว่ามีลักษณะ “เป็นสิ่งที่อันตรายที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนได้” โดยการเปรียบเทียบ ไฟ นี้อาจทำให้เห็นภาพระดับความเดือดร้อนที่ชัดเจนขึ้นว่า ยิ่งเข้าไปใกล้ก็ยิ่งเกิดความร้อนเพิ่มขึ้น ยิ่งเป็นอันตรายมากขึ้น

มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์มีพิษ] [เพศหญิง คือ สัตว์นรก] [และ [เพศหญิง คือ สิ่งอันตราย] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศหญิงที่มีลักษณะพฤติกรรมหรือการกระทำที่อาจเป็นอันตรายหรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อชีวิตและร่างกายของเพศชายหรือผู้อื่น

4.2.3 ทัศนคติที่ระบุ/ ตัดสินไม่ได้ชัดเจนที่มีต่อเพศหญิง

4.2.3.1 ถูกกระทำ/ ได้รับการยกย่อง

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ ดอกไม้] จะสะท้อนทัศนคติเกี่ยวกับเพศหญิงหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นว่า “สูงส่ง” “บอบบางอ่อนแอ” “ถูกกระทำ” “ไร้ค่า” ซึ่งมีทั้งทัศนคติเชิงบวกและเชิงลบ ผู้วิจัยจึงจัดลักษณะนี้เป็นทัศนคติที่ระบุ/ ตัดสินไม่ได้ชัดเจนที่มีต่อเพศหญิง

-[เพศหญิง คือ ดอกไม้]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ ดอกไม้] มีทั้งสิ้น 48 ถ้อยคำดังนี้ 1) สูงส่ง เช่น ดอกฟ้า ไฉนลงมา 2) สวยงามและบอบบาง เช่น ดอกไม้ ดอกทานตะวัน ดอกโบตั๋น ดอกลำไย ดอกพลับพลึง ดอกชบา ดอกจำปา ดอกมะลิ ดอกไม้ป่า เทียว เฉา 3) การถูกกระทำ เช่น ดอกไม้ในแจกัน เด็ด และ 4) ไม่มีค่า เช่น ดอกไม้ริมทาง ดอกหญ้าริมทาง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 297

“ลงไปก่อนเลยคะ วิชอรออิทธิก่อน” “แหม อย่าหงุดหงิดไปเลย
น้องวิ อิทธิเค้าก็คงแวะเด็ดดอกไม้ริมทางตามประสานุ่น...”
ดีเจป๊อบหัวเราะ แต่วิภาวีไม่ขำด้วย ดีเจป๊อบเห็นวิภาวีโกรธจริงรีบ
หนีเดินลงทะเลไปก่อน

(จัดรักวิวาท์หลง, 5831: 7, 22)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำว่า *เด็ด* กล่าวถึงเพศหญิง โดยเปรียบเพศหญิงเป็นเหมือน *ดอกไม้* ซึ่งหากพิจารณาจากตัวอย่างดังกล่าว เพศชายเป็นผู้เด็ดดอกไม้หรือเป็นผู้กระทำนั่นเอง นอกจากนี้ การใช้คำว่า *ดอกไม้ริมทาง* ยังสื่อว่าเพศหญิงไม่ได้มีค่าต่อเพศชายอีกด้วย แต่ในทางกลับกันก็มี การกล่าวถึงเพศหญิงด้วยแบบเปรียบดอกไม้ในเชิงบวก โดยเปรียบเพศหญิงที่สูงศักดิ์ ฐานะดี การศึกษา สูงว่าเป็นเหมือนดอกไม้

ตัวอย่างที่ 298

หลงรักลูกสาวกำนัน ยืนยันด้วยชีวิต
แต่ติดอยู่ตรงพ่อตาไม่รักนักดนตรี
อยากมี เศรษฐีมาแต่งลูกสาว
ใฝ่ปองดอกไม้ลาวัลย์
อยากสานสัมพันธ์แนบกาย
แต่ติดอยู่ตรง ไอ้คำ ว่า Life style
เงินไม่พอมมีแต่เรือนหอชั่วคราว ก่อนได้หรือเปล่า

(กำนันทองหล่อ – ป๊อบ ปองกูล feat. ไอ้ต ปราโมทย์, 6009: 122)

มโนอุปลักษณ์]เพศหญิง คือ ดอกไม้] จึงสะท้อนทัศนคติทั้งเชิงบวกและเชิงลบต่อเพศหญิงได้ โดยขึ้นอยู่กับบริบทการปรากฏ

4.3 ทัศนคติเกี่ยวกับเพศทางเลือกที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ในวาทกรรมสาธารณะ

จากมโนอุปลักษณ์เพศทางเลือกในวาทกรรมสาธารณะที่พบทั้งหมด 8 มโนอุปลักษณ์ สามารถจำแนกเป็นทัศนคติเกี่ยวกับเพศทางเลือกที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ทัศนคติเชิงบวก จำนวน 1 มโนอุปลักษณ์ ได้แก่

[เพศทางเลือก คือ อมนุษย์ฝ่ายดี]

2. ทศนคติเชิงลบ จำนวน 6 มโนอุปลักษณะได้แก่

[เพศทางเลือก คือ สิ่งของในครอบครอง] [เพศทางเลือก คือ สัตว์ไม่เชื่อง] [เพศทางเลือก คือ สัตว์เลี้ยง] [เพศทางเลือก คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิญกุล] [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] และ [เพศทางเลือก คือ อาหารนารับประทาน]

3. ทศนคติที่ระบุ/ ตัดสินไม่ได้ชัดเจน จำนวน 1 มโนอุปลักษณะได้แก่

[เพศทางเลือก คือ สัตว์ป่า] เป็นมโนอุปลักษณะที่สะท้อนทศนคติทั้งเชิงบวกและทศนคติเชิงลบ ขึ้นอยู่กับบริบทการปรากฏ

ทั้งนี้ สามารถจัดกลุ่มมโนอุปลักษณะที่แสดงทศนคติเดียวกันเกี่ยวกับเพศทางเลือก ได้ตั้งรายละเอียด

4.3.1 ทศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับเพศทางเลือก

4.3.1.1 รูปร่างหน้าตาดี/ จิตใจดี

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณะที่สะท้อนทศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับเพศทางเลือกที่มีลักษณะ “รูปร่างหน้าตาดีหรือมีจิตใจดี” พบเพียงกลุ่มเดียวได้แก่ [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์ฝ่ายดี] ผู้วิจัยสังเกตว่า ลักษณะภายนอกของเพศทางเลือกที่ถูกนำมากล่าวเปรียบจะค่อนข้างไปทางลักษณะภายนอกของเพศเป้าหมาย เช่น เมื่อกล่าวถึงกะเทยซึ่งมีอากัปกริยาล้ายเพศหญิงก็จะใช้แบบเปรียบ นางฟ้า เช่นเดียวกับเพศหญิง ลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบจึงคือ “ความสวยงาม” ในทางกลับกันเมื่อกล่าวถึงเกย์และทอมซึ่งมีอากัปกริยาล้ายเพศชายก็จะใช้แบบเปรียบ เทพบุตร เช่นเดียวกับเพศชาย ลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบจึงคือ “ความหล่อเหลา”

-[เพศทางเลือก คือ อมนุษย์ฝ่ายดี]

ถ้อยคำอุปลักษณะที่สะท้อนมโนอุปลักษณะ [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์ฝ่ายดี] มีทั้งสิ้น 7 ถ้อยคำ เช่น นางฟ้า เทพบุตร เสก ดังตัวอย่าง
ตัวอย่างที่ 299

กัส: เออ มึงก็ให้ฟังก์ค์ทำให้ดี

แนตตี้: อีบ้า! เกลียดซี่หน้าจะตาย สุดท้ายไปนอนให้ชายดันนมให้

เนียนะ? ไม่เอาหรือ อี!

กอล์ฟ: อีแหนด นันมัน**เทพบุตร**มาเกิดซัดๆ เลยนะคะ

กัส: จริงมึง คนอะไรเพียบพร้อมไปซะทุกอย่างขนาดนั้นวะ โห้ะ!

ไม่ลี ขาดไปอย่างนึ่ง ไม่มีปีกาจุ!

(ไดอารี่ตุ๊ดซี่ส์ 2, 6025: 11, 71)

จากตัวอย่าง เป็นการกล่าวชื่นชมเพศทางเลือก (ทอม) ซึ่งเคยเป็นแฟนเก่าเพื่อนว่า **เทพบุตร** ที่ลงมาเกิดเนื่องจากนอกจากรูปร่างหน้าตาและจิตใจดีแล้วยังมีอาชีพเป็นถึงศัลยแพทย์ตกแต่งหน้าอก

มโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์ฝ่ายดี] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงบวกต่อเพศทางเลือก ที่มีลักษณะรูปร่างหน้าตาดีหรือมีลักษณะนิสัยและจิตใจดี

4.3.2 ทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศทางเลือก

4.3.2.1 ถูกครอบครอง/ มีเจ้าของ

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศชายที่มีลักษณะ “ถูกครอบครอง/ มีเจ้าของ” มี 1 กลุ่มได้แก่ [เพศทางเลือก คือ สิ่งของในครอบครอง] ลักษณะเด่นของแบบเปรียบคือ การถูกครอบครองหรือการมีเจ้าของ และปฏิบัติต่อกันเหมือนสิ่งของที่ไม่มีชีวิตจิตใจ

-[เพศทางเลือก คือ สิ่งของในครอบครอง]

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะมีถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ สิ่งของในครอบครอง] มีทั้งสิ้น 32 ถ้อยคำ เช่น **ของ(น.) มี ได้ อดอยากได้ เป็นของ ของ(บ.) เอา ถูกแย่ง มีเจ้าของ เสียไป** ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 300

อิทธิ: พุดแรงไปรีเปล่า พุดแรงไป ผมว่าคุณพุดแรงไปนะ ซิน
เนี่ยนะเธอเค้าจะมีอะไรกับคุณภาคนั้นจะเป็นไปได้ยังไง ก็ในเมื่อ
ซินเค้า**เป็น**ของผม

แองจี้: แปลว่าคุณจะบอกว่าคุณเชื่อ ว่าที่เค้าจูบกันเนี่ยเค้าเป็น
เพราะสอนแอ้คตั้งเธอคะ

อิทธิ: ถ้าคุณรักใคร่มากพอเนี่ยนะคุณก็จะรู้จักคำว่าเชื่อใจ

(ชายไม่จริงหญิงแท้, 6031: 9, 25)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า *เป็นของ* กล่าวถึงเพศทางเลือกกว่ามีลักษณะ “ถูกครอบครอง/ มีเจ้าของและอาจเปลี่ยนมือผู้ครอบครอง” โดยเปรียบเป็น *สิ่งของในครอบครอง* ที่ตนสามารถครอบครองและปฏิบัติต่อสิ่งของอย่างไรก็ได้

มีโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ สิ่งของในครอบครอง] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศชายที่มีลักษณะถูกครอบครองหรือมีเจ้าของ

4.3.2.2 สร้างความเดือดร้อนรำคาญ

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มีโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศทางเลือกกว่า “สร้างความเดือดร้อนรำคาญให้ผู้อื่น” พบเพียงกลุ่มเดียวได้แก่ [เพศทางเลือก คือ สัตว์ไม่เชื่อง] แบบเปรียบในกลุ่มนี้คือ *สุนัข* ผู้วิจัยพบว่า แบบเปรียบจะเป็นสุนัขพันธุ์ขนาดเล็กที่น่ารักและไม่ดุร้ายมากนัก อย่างพันธุ์ชิสุ พันธุ์ยอร์กเชียร์ เป็นต้น ลักษณะเด่นของแบบเปรียบคือ พฤติกรรมที่สร้างความเดือดร้อนรำคาญ เช่น เหา กัดกันเอง ไล่กัดผู้อื่น เป็นต้น ซึ่งลักษณะดังกล่าวถูกถ่ายโยงไปสู่เพศทางเลือกเพื่อแสดงการตำหนิเพศทางเลือกที่มีนิสัยตั้งแต่ชอบพูดจาซุบซิบไร้สาระ ไปจนถึงชอบพาลหาเรื่องทะเลาะกับผู้อื่น

-[เพศทางเลือก คือ สัตว์ไม่เชื่อง]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมีโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ สัตว์ไม่เชื่อง] มีทั้งสิ้น 18 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อสัตว์ 6 ถ้อยคำ เช่น *สุนัข หมา อียอร์กเชียร์ อีชีสุ* และคำแสดงพฤติกรรมของสัตว์ไม่เชื่อง 12 คำ เช่น *กัด กัดกัน ไล่กัด เหา* ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 301

พี่เองจี้: อียอร์กเชียร์ อีชีสุ กัดกันเป็นหมาเดือนสิบสองแ่งตัวผู้

เลียนนะ

ปอ: ทิม! อีเป็น

เป็น: หยุค เข้ามาลี มึงเข้ามาลี คราวนี้กูไม่แค่ตบแน่นอน กูจะเอา

กาวตราข้างเนี่ยหยอดปากให้มัน หยุดเห่าซะที

(เพื่อนรักเพื่อนร้าย, 5925: 13, 43)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำว่า ยอร์คเชียร์ ชิสุ กัดกัน และเห่า กล่าวถึงเพศทางเลือกซึ่งมีลักษณะ “สร้างความรำคาญให้ผู้อื่น” โดยเปรียบเพศทางเลือกสองฝ่ายที่กำลังทะเลาะกันเป็นเหมือนหมาที่กำลังกัดกัน

มโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ สัตว์ไม่เชิง] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศทางเลือกในลักษณะตำหนิว่า เป็นผู้สร้างความเดือดร้อนรำคาญให้ผู้อื่น

4.3.2.3 ถูกควบคุม/ อยู่ใต้อำนาจสิ่งอื่น

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศทางเลือกที่มีลักษณะ “ถูกควบคุม/ อยู่ใต้อำนาจสิ่งอื่น” มี 1 กลุ่มได้แก่ [เพศทางเลือก คือ สัตว์เลี้ยง] ลักษณะเด่นของแบบเปรียบคือ การถูกควบคุมไว้ใช้งานหรือใช้ประโยชน์ของสัตว์เลี้ยง ถูกถ่ายโยงความหมายไปสู่เพศทางเลือกที่เชื่อคนง่าย และรูปร่างอ้วน

-[เพศทางเลือก คือ สัตว์เลี้ยง]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ สัตว์เลี้ยง] มีทั้งสิ้น 11 ถ้อยคำล้วนเป็นคำเรียกทั้งหมด เช่น วัว ควาย ไก่ควาย หมู หมูตอน หมูน้อยพิกเล็ด หมูดำคุโรบูตะ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 302

พี่วิเชียร: เรากลับมารักกันเหมือนเดิมได้ไหม

กอล์ฟ: หนูขอบคุณพี่มากนะ ตั้งแต่วันนั้นอะ หนูก็รู้เลยว่าหนูรักพี่

มากแค่ไหนอะ

พี่วิเชียร: พี่ก็รักหนูมากนะ หมูน้อยพิกเล็ดของพี่

กอล์ฟ: ค่ะ พี่หมีพูห์ของหนู (กอดกัน) อูยยย! คิดถึงๆ พิกเล็ดอยาก

กินน้ำผึ้งหวานๆ ของหมีพูห์แล้วอะค่ะ

(ไดอารี่ตุ๊ดซี่ส์ 2, 6025: 10, 69)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า หมูน้อยพิกเล็ด เรียกเพศทางเลือกผู้ที่มีลักษณะ “รูปร่างอ้วนแต่น่ารัก” ซึ่งชื่อพิกเล็ด เป็นชื่อตัวการ์ตูนหมูเมื่อนำมากล่าวถึงเพศทางเลือกทำให้สื่อถึงความน่ารักน่าทะนุถนอม

มโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ สัตว์เลี้ยง] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศทางเลือกกว่าถูกควบคุม/ อยู่ใต้อำนาจเจ้าของ

4.3.2.4 คนไม่ต้องการ

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศทางเลือกที่มีลักษณะ “ไม่เป็นที่ต้องการของคน” มีเพียงกลุ่มเดียวได้แก่ [เพศทางเลือก คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล] มีการถ่ายโยงลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบคือ การเป็นของสกปรก ของทิ้ง ของเสีย ของสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล ไปสู่เพศทางเลือก

-[เพศทางเลือก คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล] ทั้งสิ้น 24 ถ้อยคำ เช่น *ขยะ ขยะเปียก ชี๊ ถังชี๊ อุจจาระ น้ำขัง เชื้อโรค ล้วม เขี่ย ทิ้ง ทิ้งขว้าง เท* ดังตัวอย่าง ตัวอย่างที่ 303

แนตตี้:)เปิดคลิปเสียงคิมที่อัดไว้) ตอบเขา

คิม: กูรู้สึกว่ ถ้าเขาทำให้กูรู้สึกเหมือนชี๊ กูว่ากูไม่ควรไปคิดถึงเขา

อีก

(ไดอารี่ตุ๊ดซี่ส์ 2, 6025: 12, 76)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า *ชี๊* กล่าวถึงตนเองซึ่งเป็นเพศทางเลือกว่ามีลักษณะ “สกปรก น่าขยะแขยง” โดยเปรียบเพศทางเลือกเป็น *ชี๊* เพื่อสื่อถึงความเป็นของสกปรก ของทิ้งหรือของเสียซึ่งควรกำจัดให้หมดสิ้นไป

มโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล] [จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศทางเลือกในลักษณะว่า ไม่เป็นที่ต้องการของคนเพราะน่าขยะแขยง

4.3.2.5 รูปร่างหน้าตาไม่ดี/ จิตใจไม่ดี

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศทางเลือกที่มีลักษณะ “รูปร่างหน้าตาไม่ดี/ จิตใจไม่ดี” มี 1 กลุ่มได้แก่ [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์ ฝ้ายร้าย] ผู้วิจัยพบว่า ลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบกลุ่มนี้จะเน้นเฉพาะการมีรูปร่างหน้าตาไม่ดี ซึ่งถูก

ถ่ายโยงไปสู่เพศทางเลือกที่มีบุคลิกลักษณะภายนอกเช่น อ้วนเกินไป ผอมเกินไป หน้าขาวเกินไป เป็นต้น ไม่พบข้อมูลกล่าวถึงเพศทางเลือกที่มีนิสัยหรือจิตใจไม่ดี

-[เพศทางเลือก คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย]

ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรค [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] มีทั้งสิ้น 5 ถ้อยคำ เช่น *ผีโรงเรียน ผี อีผี ร่วงผี* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 304

กอล์ฟ: อีคิม อีตุ๊ดผีโรงเรียนมันหมายเกาหลีของมีง

คิม: รีบเข้าไปชนแก้วเดี๋ยวนี้ เดี่ยวนี้! กูต้องรีบเข้าไปสร้างแลน

มาร์ค ด่วน!!!

(ไดอารี่ตุ๊ดซี่ส์ 2, 6025: 4, 34)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำว่า *ผีโรงเรียน* กล่าวถึงเพศทางเลือกที่มีลักษณะ “หน้าตาไม่ดีและสีหน้าค่อนข้างซีด ” ทั้งนี้ใช้เพื่อตำหนิเพศทางเลือกที่ใช้แบ่งทหาหน้าสีอ่อนกว่าสีผิวจริงทำให้หน้าดูขาวซีดเกินไป

มโนอุปสรรค [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] จึงสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศทางเลือกในลักษณะว่า เป็นผู้ที่มีหน้าตารูปร่างไม่ดี

4.3.2.6 ถูกใช้เพื่อสนองความต้องการทางเพศ

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปสรรคที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับเพศทางเลือกที่มีลักษณะ “ถูกใช้เพื่อสนองความต้องการทางเพศ” มีเพียงกลุ่มเดียวได้แก่ [เพศทางเลือก คือ อาหารน่ารับประทาน] ลักษณะเด่นของแบบเปรียบเทียบคือ การถูกบริโภคนของอาหารที่น่ารับประทานซึ่งถูกถ่ายโยงไปสู่เพศทางเลือก

- [เพศทางเลือก คือ อาหารน่ารับประทาน]

ผู้วิจัยพบว่า มโนอุปสรรคนี้ล้วนปรากฏในบริบทที่สื่อความถึงการมีความสัมพันธ์ทางเพศทั้งสิ้น ถ้อยคำอุปสรรคที่สะท้อนมโนอุปสรรค [เพศทางเลือก คือ อาหารที่น่ารับประทาน] มีทั้งสิ้น 30 ถ้อยคำ เช่น *อาหาร อาหารป่า แซ่บ น่ากิน เลิฟถึงที่ โดนกิน กิน ฟาด หิว อิม* ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 305

ชิน: เจ้ เจ้ปฏิเสธรายการของคุณอิทธิไปได้ยังไงเนี่ย เจ้รู้มัยว่า
รายการเค้าดังมากเลยนะ และถ้าขึ้นไปออกเนี่ยทั้งชั้นทั้งละครเนี่ย
มีแต่ปังๆๆๆ แน่ๆ เจ้

เจ้เคน: นี ก่อนหล่อนจะปังอะ หล่อนจะได้โป๊ะก่อนมัยละ ใครๆ
เค้าก็รู้มัยว่าคุณอิทธินะเธอชอบกินกะเทย นีหล่อนได้เสพข่าว
สารบันเทิงบ้างมัยยะเนี่ย

ชิน: ก็รู้ แต่มันไม่คิดว่ามันจะเป็นจริงอะเจ้ ที่เค้าบอกว่าคุณอิทธิ
เนี่ย พาดนางงามที่เป็นกะเทยทั้งหมดเลยก็จริงอะสิเจ้ ปีนีขึ้นได้มั่ง
งั้นขึ้นก็ต้องโดนดิ

(ชายไม่จริงหญิงแท้, 6031: 5, 16)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้คำกริยาว่า *กิน* และ *พาด* กล่าวถึงเพศทางเลือกว่ามีลักษณะจะ “ถูก
บริโภคน” โดยเปรียบเป็น *อาหารที่นำรับประทาน* ทั้งนี้จากข้อมูลพบแบบเปรียบเทียบที่ใช้กับเพศ
ทางเลือกจะเป็น *อาหารที่มีรสชาติจัดจ้านหรือหาทานยาก* เช่น *อาหารป่า* ซึ่งแตกต่างจากแบบเปรียบเทียบ
อาหารที่ใช้กับเพศชายซึ่งเป็นของหวาน ส่วนแบบเปรียบเทียบที่ใช้กับเพศหญิงจะพบทั้งอาหารหลัก
และของหวาน

4.3.3 ทศนคติที่ระบุ/ ตัดสินไม่ได้ชัดเจนเกี่ยวกับเพศทางเลือก

4.3.3.1 ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ แม้มโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ สัตว์ป่า] จะสะท้อน
ทศนคติเกี่ยวกับเพศทางเลือกว่า “ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม” ซึ่งดูเหมือนเป็นทศนคติเชิงลบ
แต่ผู้วิจัยพบว่า แบบเปรียบเทียบแบบเปรียบในกลุ่มนี้เช่น *แก๊งและม้า* จะมีลักษณะเด่นสำคัญที่เกี่ยวกับ
เรื่องเพศคือ “ท่าทางการผสมพันธุ์ที่แข็งแรงและมีความตื่นตัว/ ต้องการทางเพศสูง” ลักษณะดังกล่าว
ถูกถ่ายโยงไปสู่ความตื่นตัวทางเพศสูงของเพศทางเลือก (โดยเฉพาะเกย์) โดยชื่นชมว่า เป็นลักษณะอัน
พึงปรารถนาและสมความเป็นชาย ผู้วิจัยจึงจัดลักษณะนี้เป็นทศนคติที่ระบุ/ ตัดสินไม่ได้

-[เพศทางเลือก คือ สัตว์ป่า]

ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์ [เพศทางเลือก คือ สัตว์ป่า] มีทั้งสิ้น 57 ถ้อยคำ จำแนกเป็นคำเรียกชื่อสัตว์ 53 ถ้อยคำ เช่น *สัตว์ป่า สัตว์ป่าสงวน เก้ง กวาง ม้า ช้าง ช้างเผือก หมีควาย ฮิปโป* และคำแสดงพฤติกรรมของสัตว์ป่า 4 ถ้อยคำ เช่น *แรด(ก.) พยศ ตกมัน* ตัวอย่างเช่น ตัวอย่างที่ 306

ชายกลอง: *เขี่ยๆๆๆ (ขึ้นคร่อมเอามือตีกันพจมิว)*

พจมิว: *อ๊ย! ท่านชายอย่า อย่า นี่คนหรือสัตว์ป่า*

(มันต์กับมิว, 5825: 4, 19)

จากตัวอย่างเป็นการใช้คำว่า *สัตว์ป่า* กล่าวถึงเพศทางเลือกที่กำลังมีเพศสัมพันธ์ด้วยว่า “มีความต้องการทางเพศสูงและดุร้าย” ราวกับ *สัตว์ป่า* ซึ่งทำให้เพศทางเลือกอีกฝ่ายรู้สึกตื่นเต้น

ทั้งนี้ ผู้วิจัยพบเหตุผลสนับสนุนทัศนคตินี้จากข้อมูลตอนพิเศษของละครโตอาร์ตูดซ์ส์เดอะซีรีส์ 2 ซึ่งเป็นตอนที่ทีมงานสัมภาษณ์ผู้กำกับและนักแสดงเกี่ยวกับเบื้องหลังการทำงานพบว่า ผู้กำกับกล่าวขณะซักซ้อมบท เลิฟซีนของเพศทางเลือกไว้ว่า “ทุกคนต้องอยากมาก แบบสัตว์ป่า.” นอกจากนี้นักแสดงท่านหนึ่งยังให้สัมภาษณ์ถึงความต้องการของผู้กำกับเกี่ยวกับฉากเลิฟซีนว่า “โหที่ได้ลืบอกว่าคุณต้องการความเป็นสัตว์ป่าแกล คือสัตว์ป่าที่มันกัดแข้งเข้าหัวกัน มันจะต้องดุเดือดเลือดพล่าน เหมือนงูป่าเดือน 12 กัดแข้งกัดกันกระจาย แล้วเล่นเต็มมาก เต็มแบบ 3 เทคแล้ว ที่ได้ลืก็จะแบบฟิน” สิ่งเหล่านี้ผู้วิจัยมองว่า เป็นหลักฐานส่วนหนึ่งที่ทั้งสะท้อนและสนับสนุนว่า มโนทัศน์เพศทางเลือกคือสัตว์ป่า นั้นมีอยู่ในสังคมไทยและปรากฏใช้ผ่านถ้อยคำอุปลักษณ์ของผู้ใช้ภาษามโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์ป่า] จึงสามารถสะท้อนทัศนคติทั้งเชิงบวกในลักษณะชื่นชมว่า เป็นผู้มีความตื่นตัวทางเพศสูงซึ่งถือเป็นสัญชาตญาณที่เหนือการควบคุมและ ยังสะท้อนทัศนคติเชิงลบต่อเพศทางเลือกในลักษณะก้าวร้าว ตีรันด้วย

ทั้งนี้จากผลการวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ในวาทกรรมสาธารณะที่กล่าวมาในหัวข้อ 4.1 - 4.3 ผู้วิจัยสามารถสรุปผลเป็นตารางแสดงทัศนคติเกี่ยวกับเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ในวาทกรรมสาธารณะ ได้ดังตารางที่ 11 - 13 ตามลำดับ

ตารางที่ 11 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับเพศชายที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์เพศชายในวาทกรรม
สาธารณะ

เพศชาย	ทัศนคติ	มโนอุปลักษณ์
ทัศนคติเชิง บวก	1. รูปร่างหน้าตาดี/ จิตใจดี	- [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรม น่าชื่นชม] - [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายดี]
	2. มีประโยชน์/ สำคัญต่อ ชีวิต	- [เพศชาย คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต]
	3. แข็งแรง/ เป็นที่พึ่งพาได้	- [เพศชาย คือ ต้นไม้ใหญ่]
	4. มีตัวตน/ จับต้องได้	- [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ สัมผัสได้]
ทัศนคติเชิงลบ	1. ถูกครอบครอง/ มีเจ้าของ	- [เพศชาย คือ สิ่งของในครอบครอง]
	2. ถูกครอบครอง/ คน ต้องการ	- [เพศชาย คือ สิ่งมีค่า]
	3. ถูกครอบครอง/ คนไม่ ต้องการ	- [เพศชาย คือ สิ่งด้อยค่า] - [เพศชาย คือ สิ่งไร้ค่า]
	4. สร้างความเดือดร้อน รำคาญ	- [เพศชาย คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล] - [เพศชาย คือ อาหารไม่น่ารับประทาน]
	5. ต้องพึ่งพา/ เปียดเบียนสิ่ง อื่น	- [เพศชาย คือ สัตว์ดุเดือด/ สัตว์เกาะแน่น] - [เพศชาย คือ พืชปรลิต/ พืชเบียน]
	6. ดุร้าย/ ใช้กำลังรุนแรงจับ เหยื่อ	- [เพศชาย คือ สัตว์นักล่า]
	7. ไม่มีอำนาจ/ ไม่มีเกียรติ	- [เพศชาย คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ]

เพศชาย	ทัศนคติ	มโนอุปลักษณ์
	8. ถูกควบคุม/ อยู่ใต้อำนาจ สิ่งอื่น	- [เพศชาย คือ สัตว์เลี้ยง] - [เพศชาย คือ ตัวละครที่ถูกกดขี่]
	9. ไร้ใจไม่ได้/ มีเล่ห์เหลี่ยม	- [เพศชาย คือ สัตว์มีพิษ] - [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรม ไม่น่าชื่นชม] - [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย]
	10. ถูกกระทำ/ อ่อนแอ	- [เพศชาย คือ สัตว์ถูกล่า/ เหยื่อ]
	11. ถูกซื้อขายได้ด้วยเงิน	- [เพศชาย คือ สินค้า]
	12. รูปร่างหน้าตาไม่ดี/ จิตใจไม่ดี	- [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรม ไม่น่าชื่นชม] - [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย]
	13. ถูกใช้เพื่อสนองความ ต้องการทางเพศ	- [เพศชาย คือ อาหารนำรับประทาน] - [เพศชาย คือ สิ่งด้อยค่า]
	14. ไม่มีตัวตน/ จับต้องไม่ได้	- [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ สัมผัสไม่ได้]
	15. เป็นอันตราย	- [เพศชาย คือ สัตว์นักล่า] - [เพศชาย คือ สัตว์มีพิษ] - [เพศชาย คือ สิ่งอันตราย]
ตัดสิน/ ระบุ ไม่ได้	1. ควบคุมไม่ได้/ เหนือการ ควบคุม	-[เพศชาย คือ สัตว์ป่า]

ตารางที่ 12 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับเพศหญิงที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์เพศหญิงในวาทกรรม
สาธารณะ

เพศหญิง	ทัศนคติ	มโนอุปลักษณ์
ทัศนคติเชิง บวก	1. รูปร่างหน้าตาดี/ จิตใจดี	- [เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่ายดี] - [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม]
	2. มีประโยชน์/ สำคัญต่อชีวิต	- [เพศหญิง คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต]
	3. มีตัวตน/ จับต้องได้	- [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ สัมผัสได้]
ทัศนคติเชิงลบ	1. ถูกครอบครอง/ มีเจ้าของ	- [เพศหญิง คือ สิ่งของในครอบครอง]
	2. ถูกครอบครอง/ คนต้องการ	- [เพศหญิง คือ สิ่งมีค่า]
	3. ถูกครอบครอง/ คนไม่ ต้องการ	- [เพศหญิง คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิญูล] - [เพศหญิง คือ สิ่งด้อยค่า] - [เพศหญิง คือ สิ่งไร้ค่า] - [เพศหญิง คือ อาหารไม่น่ารับประทาน]
	4. สร้างความเดือดร้อนรำคาญ	- [เพศหญิง คือ สัตว์ไม่เชื่อง]
	5. ต้องพึ่งพา/ เบียดเบียนสิ่งอื่น	- [เพศหญิง คือ สัตว์ดุเดือด/ สัตว์เกาะ แน่น] - [เพศหญิง คือ พืชปรสิตร/ พืชเบียน]
	6. คุร้าย/ พฤติกรรมไล่ล่าจับ เหยื่อ	- [เพศหญิง คือ สัตว์นักล่า]

เพศหญิง	ทัศนคติ	มโนอุปลักษณะ
	7. ไม่มีอำนาจ/ ไม่มีเกียรติ	- [เพศหญิง คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ]
	8. ถูกควบคุม/ อยู่ใต้อำนาจสิ่งอื่น	- [เพศหญิง คือ สัตว์เลี้ยง] - [เพศหญิง คือ ตัวละครที่ถูกกดขี่]
	9. ไร้ใจไม่ได้/ มีเล่ห์เหลี่ยม	- [เพศหญิง คือ สัตว์มีพิษ] - [เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] - [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม]
	10. ถูกกระทำ/ อ่อนแอ	- [เพศหญิง คือ สัตว์ถูกล่า/ เหยื่อ]
	11. ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม	- [เพศหญิง คือ สัตว์ป่า]
	12. ถูกซื้อขายได้ด้วยเงิน	- [เพศหญิง คือ สินค้า]
	13. รูปร่างหน้าตาไม่ดี/ จิตใจไม่ดี	- [เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] - [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม]
	14. ถูกใช้เพื่อสนองความต้องการทางเพศ	- [เพศหญิง คือ อาหารน่ารับประทาน] - [เพศหญิง คือ สิ่งด้อยค่า]
	15. ไม่มีตัวตน/ จำต้องไม่ได้	- [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้]

เพศหญิง	ทัศนคติ	มโนอุปลักษณะ
	16. เป็นอันตราย	- [เพศหญิง คือ สัตว์มีพิษ] - [เพศหญิง คือ สัตว์นรก] - [เพศหญิง คือ สิ่งอันตราย]
ตัดสิน/ ระบุไม่ได้	1. ถูกกระทำ/ ได้รับการยกย่อง	-[เพศหญิง คือ ดอกไม้]

ตารางที่ 13 แสดงทัศนคติเกี่ยวกับเพศทางเลือกที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณะเพศทางเลือกในวาทกรรมสาธารณะ

เพศทางเลือก	ทัศนคติ	มโนอุปลักษณะ
ทัศนคติเชิงบวก	1. รูปร่างหน้าตาดี/ จิตใจดี	- [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์ฝ่ายดี]
ทัศนคติเชิงลบ	1. ถูกครอบครอง/ มีเจ้าของ	- [เพศทางเลือก คือ สิ่งของในครอบครอง]
	2. สร้างความเดือดร้อนรำคาญ	- [เพศทางเลือก คือ สัตว์ไม่เชื่อง]
	3. ถูกควบคุม/ อยู่ใต้อำนาจสิ่งอื่น	- [เพศทางเลือก คือ สัตว์เลี้ยง]
	4. คนไม่ต้องการ	- [เพศทางเลือก คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิฐาน]
	5. รูปร่างหน้าตาไม่ดี	- [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย]
	6. ถูกใช้เพื่อสนองความต้องการทางเพศ	- [เพศทางเลือก คือ อาหารนำรับประทาน]
ตัดสิน/ ระบุไม่ได้	1. ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม	- [เพศทางเลือก คือ สัตว์ป่า]

ลำดับต่อไปผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกที่พบในวาทกรรมสาธารณะว่า มีอุดมการณ์ แนวคิดหรือค่านิยมใดแฝงอยู่เบื้องหลังการใช้มโนอุปลักษณ์เพศสภาวะดังกล่าวเพื่อเชื่อมโยงไปสู่การหาคำตอบว่า มโนอุปลักษณ์เพศสภาวะเหล่านี้สะท้อนความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

4.4 มโนอุปลักษณ์เพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือกจากมุมมองเชิงวิพากษ์

ชาร์เตอร์ิส-แบล็คชี้ให้เห็นว่าการศึกษาอุปลักษณ์ตามแนววรรณศาสตร์ปริชานเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ เพราะอุปลักษณ์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับระบบความหมายของคำ แต่เป็นเรื่องของตัวเลือกที่ผู้พูดแต่ละคนเลือกใช้แตกต่างกันไปตามเจตนาและบริบท (Charteris-Black 2004: 9-10) ดังนั้นทฤษฎีอุปลักษณ์จะสมบูรณ์ได้เมื่อเพิ่มมุมมองทางวัจนปฏิบัติศาสตร์เข้าไปด้วยเพื่ออธิบายการเลือกใช้อุปลักษณ์ไปพร้อมกับการอ้างอิงถึงจุดประสงค์ของการใช้อุปลักษณ์ในบริบทที่เฉพาะเจาะจงนั้นด้วย (Charteris-Black 2004: 247)

ชาร์เตอร์ิส-แบล็ค (Charteris-Black 2005: 26) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์อุปลักษณ์เชิงวิพากษ์โดยระบุไว้อย่างชัดเจนในหนังสือชื่อ *Politicians and Rhetoric: The Persuasive Power of Metaphor* ว่า

“Critical Metaphor Analysis is an approach to the analysis of metaphors that aims to identify the *intentions and ideologies* underlying language use.”

(Charteris-Black 2005: 26)

นั่นคือ การวิเคราะห์อุปลักษณ์เชิงวิพากษ์มุ่งชี้ให้เห็นเจตนาและอุดมการณ์ที่อยู่เบื้องหลังการใช้ภาษา นอกจากนี้ชาร์เตอร์ิส-แบล็คยังได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการวิเคราะห์อุปลักษณ์เชิงวิพากษ์กับวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis (ไว้ว่า วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์มุ่งวิเคราะห์อุดมการณ์ที่แฝงอยู่ในตัวบท ทั้งนี้มีความคิดเบื้องหลังว่า ตัวบทมิได้เป็นกลางอย่างที่ “ดูเหมือน” จะเป็น แต่มีกระบวนการทางสังคม “เลือก” รูปภาษาเพื่อสื่อความหมายที่ต้องการอุปลักษณ์ก็เป็นหนึ่งในตัวเลือกทางภาษาที่พูดถึงนั้น ดังนั้นการวิเคราะห์อุปลักษณ์จึงเผยให้เราเห็นความคิดที่แฝงอยู่ในตัวบท (Charteris-Black 2004 อ้างถึงใน ญัฐพร พานโพธิ์ทอง 2556: 110-111)

การศึกษาเพศสภาพจากมุมมองเชิงวิพากษ์นั้นได้รับอิทธิพลจากแนวคิดหลังโครงสร้างนิยมซึ่งเห็นว่า ภาษาหรือวาทกรรมเป็นแหล่งในการประกอบสร้างอัตลักษณ์เพศสภาพ (Talbot 2010: 110 อ้างถึงใน ศิริพร ภัคดีผาสุข 2561: 160 (ศิริพร ภัคดีผาสุข (2661: 161 (อธิบายว่า วาทกรรมทำหน้าที่ประกอบสร้างนิยามความหมายของเพศสภาพต่างๆ ในแต่ละสังคมและแต่ละยุคสมัยจะมีวาทกรรมว่าด้วยอัตลักษณ์เพศสภาพที่ต่างกันไป อาทิ วาทกรรมว่าด้วยอัตลักษณ์ “ความเป็นผู้หญิง” “ความเป็นผู้ชาย” “ผู้หญิงที่พึงประสงค์” “ผู้ชายที่พึงประสงค์” “แม่ที่เป็นแบบอย่าง” “พ่อที่เป็นแบบอย่าง” ฯลฯ ชุดความคิดว่าด้วยนิยามความหมายของอัตลักษณ์ซึ่งผลิตโดยวาทกรรมกระแสหลักในสังคมมีโอกาสแพร่กระจายเข้าถึงคนส่วนใหญ่ในสังคมมากกว่าวาทกรรมกระแสรอง เมื่อคนในสังคมรับหรือซึมซับชุดความคิดหรืออุดมการณ์ว่าด้วยอัตลักษณ์เพศสภาพดังกล่าวแล้วก็มีแนวโน้มที่จะนำไปปฏิบัติให้เป็นผลในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เช่น ปฏิบัติตนตามที่วาทกรรมกำหนดเพื่อให้มีอัตลักษณ์เพศสภาพที่ “พึงประสงค์” หรือเกิดทัศนคติหรือปฏิกริยาในเชิงลบต่อผู้ที่มีลักษณะหรือพฤติกรรมที่ถูกระบุว่า “ไม่พึงประสงค์”

จากผลการวิเคราะห์หมโนอุปลักษณ์เพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกในวาทกรรมสาธารณะในบทที่ 3 และผู้วิจัยได้นำเสนอทัศนคติเกี่ยวกับเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกที่สะท้อนผ่านหมโนอุปลักษณ์ที่พบในหัวข้อ 4.1 – 4.3 ที่ผ่านมาแล้วนั้น ส่วนต่อจากนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ทัศนคติเกี่ยวกับ เพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกที่สะท้อนผ่านหมโนอุปลักษณ์ในวาทกรรมสาธารณะให้เห็นว่า มีอุดมการณ์ แนวคิดหรือค่านิยมใดซ่อนอยู่เบื้องหลัง โดยผู้วิจัยจะนำเสนอตารางสรุปความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อเพศสภาวะทั้งสามตามมุมมองเชิงวิพากษ์ดังตารางที่ 14-16 เพื่อให้มองเห็นภาพรวมก่อน จากนั้นจึงจะเสนอผลวิเคราะห์หมมองเชิงวิพากษ์ด้วยการพรรณนาว่ามีอุดมการณ์ แนวคิดหรือค่านิยมใดแฝงอยู่เบื้องหลังการใช้ หมโนอุปลักษณ์เหล่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจง่าย ผู้วิจัยจะขอสลับยกหมโนอุปลักษณ์เพศหญิงจากมุมมองเชิงวิพากษ์ขึ้นมาเสนอก่อน ตามด้วยหมโนอุปลักษณ์เพศชาย และหมโนอุปลักษณ์เพศทางเลือกเป็นลำดับถัดไป

ตารางที่ 14 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อเพศชายกับมุมมองเชิงวิพากษ์

ลักษณะของเพศชาย		มุมมองเชิงวิพากษ์	ทัศนคติ [มโนอุปลักษณ์เพศชาย]
1. ลักษณะ ภายนอก	1.1 ความงาม	1.1.1 รูปร่าง	-รูปร่างหน้าตาดี [ตัวละครที่มี บุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม] [อมนุษย์ฝ่ายดี]
		1.1.2 รูปร่างไม่งาม	- รูปร่างหน้าตาไม่ดี [ตัวละครที่ มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] [อมนุษย์ฝ่ายร้าย]
	2.1 พฤติกรรม ส่วนบุคคล	2.1.1 พฤติกรรมพึง ประสงค์ 1 (ใจงาม)ใจดี มีเมตตา คอยปกป้อง ช่วยเหลือ(	-จิตใจดี [ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม] [อมนุษย์ ฝ่ายดี]
		2.1.2 พฤติกรรมไม่พึง ประสงค์ 1 (สร้างความเดือดร้อนต่อ ผู้อื่น	-สร้างความเดือดร้อนรำคาญ [สัตว์ไม่เชิง]
		2 (พึ่งพา/ เบียดเบียนผู้อื่น	-เป็นอันตราย [สัตว์นักล่า] [สัตว์มีพิษ] [สิ่งอันตราย]
		3 (โหดร้าย	-ต้องพึ่งพา/ เบียดเบียนสิ่งอื่น [สัตว์ดุเดือด/ สัตว์เกาะแน่น] [พืชปรสิตร/ พืชเบียน]
			- ดุร้าย/ ใช้กำลังรุนแรงจับเหยื่อ [สัตว์นักล่า]

ลักษณะของเพศชาย		มุมมองเชิงวิพากษ์	ทัศนคติ [มีโนอุปลักษณะเพศชาย]
2. ลักษณะ พฤติกรรม		4 (ไว้ใจไม่ได้ มีเล่ห์เหลี่ยม)	-ไว้ใจไม่ได้/ มีเล่ห์เหลี่ยม [สัตว์ มีพิษ] [ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] [อมนุษย์ ฝ่ายร้าย]
		5 (ไม่เรียบร้อย ดื้อรั้น ก้าวร้าว)	-ควบคุมไม่ได้/ เหนือการ ควบคุม [สัตว์ป่า]
2.2 ความสัมพันธ์ ระหว่างเพศ		2.2.1 เพศชายถูก ครอบครอง	-ถูกครอบครอง/ มีเจ้าของ [สิ่งของในครอบครอง]
		2.2.2 เพศชายถูกประเมิน ค่า	-คนต้องการ [สิ่งมีค่า] -คนไม่ต้องการ [สิ่งด้อยค่า] [สิ่ง ไร้ค่า] [สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล] [อาหาร ไม่น่ารับประทาน]
		2.2.3 เพศชายถูกเลือก	-ถูกซื้อขายได้ด้วยเงิน [สินค้า]
		2.2.4 เพศชายถูกใช้ ประโยชน์	-มิประโยชน์/ สำคัญต่อชีวิต [สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต] -มีตัวตน/ จับต้องได้ [สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ สัมผัสได้] -ไม่มีตัวตน/ จับต้องไม่ได้ [สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ สัมผัสไม่ได้]

ลักษณะของเพศชาย		มุมมองเชิงวิพากษ์	ทัศนคติ [มีโนอุปลักษณะเพศชาย]
			-ใช้เพื่อสนองความต้องการทางเพศ [อาหารนำรับประทาน] [สิ่งด้อยค่า]
		2.2.5 เพศชายถูกควบคุม	-ถูกควบคุม/ อยู่ใต้อำนาจ [สัตว์เลี้ยง] [ตัวละครที่ถูกกดขี่] -ไม่มีอำนาจ/ ไม่มีเกียรติ [สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ]
		2.2.6 เพศชายถูกกระทำ	-ถูกกระทำ/ อ่อนแอ [สัตว์ถูกล่า/ เหยื่อ]
		2.2.7 เพศชายเป็นที่พึ่ง	-แข็งแรง/ เป็นที่พึ่งพาได้ [ต้นไม้ใหญ่]
		2.2.8 แสดงออกเรื่องเพศได้	-ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม [สัตว์ป่า]

ตารางที่ 15 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อเพศหญิงกับมุมมองเชิงวิพากษ์

ลักษณะของเพศหญิง		มุมมองเชิงวิพากษ์	ทัศนคติ [มโนอุปลักษณ์เพศหญิง]
1. ลักษณะ ภายนอก	1.1 ความงาม	1.1.1 รูปร่างงาม	-รูปร่างหน้าตาดี [อมนุษย์ฝ่ายดี] [ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรม น่าชื่นชม]
		1.1.2 รูปร่างไม่งาม	- รูปร่างหน้าตาไม่ดี [ตัวละครที่มี บุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] [อมนุษย์ฝ่ายร้าย]
	2.1 พฤติกรรม ส่วนบุคคล	2.1.1 พฤติกรรมพึง ประสงค์ 1 (ใจงาม ใจดี มีเมตตากรุณา ให้ อภัย)	-จิตใจดี [อมนุษย์ฝ่ายดี] [ตัว ละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรม น่าชื่นชม]
		2.1.2 พฤติกรรมไม่พึง ประสงค์ 1 (สร้างความเดือดร้อนต่อ ผู้อื่น)	-สร้างความเดือดร้อนรำคาญ [สัตว์ไม่เชิง] -เป็นอันตราย [สัตว์มีพิษ] [สัตว์นักล่า] [สิ่ง อันตราย]
		2 (พึงพา/ เบียดเบียนผู้อื่น)	-ต้องพึงพา/ เบียดเบียนสิ่งอื่น [สัตว์ดุเดือด/ สัตว์เกาะแน่น] [พืช ปรสิตร/ พืชเบียน]

ลักษณะของเพศหญิง		มุมมองเชิงวิพากษ์	ทัศนคติ [มีโนอุปลักษณะเพศหญิง]
2. ลักษณะ พฤติกรรม		3 โหดร้าย	- ดุร้าย/ พฤติกรรมไล่จับเหยื่อ [สัตว์นักล่า]
		4 (ไว้ใจไม่ได้ มีเล่ห์เหลี่ยม)	-ไว้ใจไม่ได้/ มีเล่ห์เหลี่ยม [สัตว์มีพิษ] [อมนุษย์ฝ่ายร้าย] [ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม]
		5(ไม่เรียบร้อย ตี้อารมณ์ก้าวร้าว)	-ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม]สัตว์ป่า]
	2.2 ความสัมพันธ์ ระหว่างเพศ	2.2.1 เพศหญิงถูกครอบครอง	-ถูกครอบครอง/ มีเจ้าของ [สิ่งของในครอบครอง]
		2.2.2 เพศหญิงถูกประเมินค่า	-คนต้องการ [สิ่งมีค่า] -คนไม่ต้องการ [สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล] [สิ่งด้อยค่า] [สิ่งไร้ค่า] [อาหารไม่น่ารับประทาน]
2.2.3 เพศหญิงถูกเลือก		-ถูกซื้อขายได้ด้วยเงิน [สินค้า]	
2.2.4 เพศหญิงถูกใช้ประโยชน์		-มีประโยชน์/ สำคัญต่อชีวิต [สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต] -มีตัวตน/ จับต้องได้ [สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้] -ไม่มีตัวตน/ จับต้องไม่ได้	

ลักษณะของเพศหญิง		มุมมองเชิงวิพากษ์	ทัศนคติ [มีโนอุปลักษณะเพศหญิง]
			]สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัส ไม่ได้] -ใช้เพื่อสนองความต้องการทาง เพศ [อาหารนำรับประทาน] [สิ่งด้อย ค่า]
		2.2.5 เพศหญิงถูกควบคุม	-ถูกควบคุม/ อยู่ใต้อำนาจ [สัตว์เลี้ยง] [ตัวละครที่ถูกกดขี่] -ไม่มีอำนาจ/ ไม่มีเกียรติ [สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ]
		2.2.6 เพศหญิงถูกกระทำ	-ถูกกระทำ/ อ่อนแอ [สัตว์ถูกล่า/ เหยื่อ] [ดอกไม้]
		2.2.7 แสดงออกเรื่องเพศ ไม่ได้	-ควบคุมไม่ได้/ เหนือการ ควบคุม]สัตว์ป่า]

ตารางที่ 16 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อเพศทางเลือกกับมุมมองเชิงวิพากษ์

ลักษณะของเพศทางเลือก		มุมมองเชิงวิพากษ์	ทัศนคติ [มโนอุปลักษณ์เพศทางเลือก]
1. ลักษณะ ภายนอก	1.1 ความงาม	1.1.1 รูปร่างงาม	-รูปร่างหน้าตาดี [อมมนุษย์ฝ่ายดี]
		1.1.2 รูปร่างไม่งาม	- รูปร่างหน้าตาไม่ดี [อมมนุษย์ฝ่ายร้าย]
2. ลักษณะ พฤติกรรม	2.1 พฤติกรรม ส่วนบุคคล	2.1.1 พฤติกรรมพึง ประสงค์ 1 (ใจงาม)ใจดี มีเมตตากรุณา ให้ อภัย)	-จิตใจดี [อมมนุษย์ฝ่ายดี]
		2.1.2 พฤติกรรมไม่พึง ประสงค์ 1 (สร้างความเดือดร้อนต่อ ผู้อื่น	-สร้างความเดือดร้อนรำคาญ [สัตว์ไม่เชื่อ]
		2(ไม่เรียบร้อย ดื้อรั้น ก้าวร้าว	-ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม [สัตว์ป่า]
		2.2.1 เพศทางเลือกถูก ครอบครอง	-ถูกครอบครอง/ มีเจ้าของ [สิ่งของในครอบครอง]
		2.2.2 เพศทางเลือกถูก ประเมินค่า	-คนไม่ต้องการ [สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล]

ลักษณะของเพศทางเลือก		มุมมองเชิงวิพากษ์	ทัศนคติ [มีโนอุปลักษณะเพศทางเลือก]
	2.2 ความสัมพันธ์ ระหว่างเพศ	2.2.3 เพศทางเลือกถูกใช้ ประโยชน์	-ใช้เพื่อสนองความต้องการทาง เพศ [อาหารนำรับประทาน]
		2.2.4 เพศทางเลือกถูกควบคุม	-ถูกควบคุม/ อยู่ใต้อำนาจ [สัตว์เลี้ยง]
		2.2.5 แสดงออกเรื่องเพศได้	-ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม [สัตว์ป่า]

4.4.1 มโนอุปลักษณะเพศหญิงจากมุมมองเชิงวิพากษ์

จากการวิเคราะห์ทัศนคติที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณะเพศหญิงในวาทกรรมสาธารณะ ผู้วิจัยเห็นว่า ทัศนคติที่พบมีอุดมการณ์ใหญ่ทางสังคมที่สำคัญ 2 อุดมการณ์ ได้แก่ อุดมการณ์ปิตาธิปไตย และอุดมการณ์สตรีนิยมซ่อนอยู่เบื้องหลัง ก่อนอื่นผู้วิจัยขอกล่าวถึงนิยามอุดมการณ์สำคัญที่พบในงานวิจัยนี้คือ ปิตาธิปไตยและสตรีนิยม ดังนี้

ริช (Rich 1976 อ้างถึงใน พรพิไล ถัมภ์รักษสัตว์ 2539: 34) (กล่าวถึงปิตาธิปไตยหรือชายเป็นใหญ่ว่า การถือระบบชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) (เป็นอำนาจของผู้ชายในทางครอบครัว สังคม อุดมการณ์ ระบบการเมือง ซึ่งผู้ชายสามารถใช้อำนาจกดดันโดยตรงหรือผ่านพิธีกรรม ประเพณี กฎหมาย ภาษา ขนบธรรมเนียม สำนวนโวหาร การศึกษา การแบ่งงานกันทำมีส่วนกำหนดบทบาทว่า ผู้หญิงควรหรือไม่ควรทำอะไร โดยให้ผู้หญิงตกอยู่ใต้อำนาจของผู้ชาย เช่น ผู้หญิงที่อยู่ในสังคมชาวมุสลิม จะต้องอยู่ภายในบ้านหรือมีผ้าคลุมหน้า (Purdah) ผู้หญิงที่เสิร์ฟกาแฟให้สามีตอนเช้าในหมู่บ้าน Berberw ไม่ว่าผู้หญิงจะมีฐานะทางเศรษฐกิจอย่างไร ผู้หญิงต้องอยู่ใต้อำนาจของบิดา และมีสิทธิเท่าที่ระบบชายเป็นใหญ่อนุญาต

บุญเสริม หุตะแพทย์ (2545: 11 อ้างถึงใน ชนกพร อังศิริวิริยะ 2551: 21) (กล่าวไว้ว่า “ชายเป็นใหญ่” (Patriarchy) หมายถึง การปกครองโดยบิดา (The Rule of Father or the ‘Patriarchy’) โดยมักใช้คำนี้ในการอธิบายลักษณะครอบครัวที่ถือเอาฝ่ายชายเป็นใหญ่ เป็นผู้ นำ หรือเป็นหัวหน้า

ครอบครัว ในปัจจุบันมีการนำมาใช้ในความหมายที่กว้าง ครอบคลุม 3 ลักษณะ คือ ลักษณะที่ฝ่ายชายมีอำนาจครอบงำฝ่ายหญิง (Male Domination) ลักษณะความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ฝ่ายชายอยู่เหนือฝ่ายหญิง (The Power Relationship) และลักษณะที่หมายถึงระบบ (System) ที่ฝ่ายหญิงตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบฝ่ายชายแทบทุกด้าน

ชีวิน (Shewin 1998 อ้างถึงใน วารุณี ฐิริสินสิทธิ์ 2545: 4-5) กล่าวว่า สตรีนิยม หมายถึงระบบคิดและขบวนการทางสังคมเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ที่เห็นว่าผู้ชายอยู่ในฐานะเหนือผู้หญิง หรือสตรีนิยมมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นวิถีของทั้งความคิดและการกระทำ ในงานทางวิชาการ สตรีนิยมมีลักษณะเป็นสหสาขาวิชา และยอมรับให้ศึกษาประสบการณ์ส่วนตัวเป็นข้อมูลได้

นอกจากอุดมการณ์ปิตาธิปไตย และอุดมการณ์สตรีนิยมที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังมโนอุปลักษณ์ที่พบในวาทกรรมสาธารณะ ยังมีชุดความคิดเกี่ยวกับความเป็นหญิงสอดแทรกอยู่ด้วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.4.1.1 ลักษณะภายนอกของเพศหญิง

ลักษณะภายนอกของเพศหญิงที่ถือเป็นเรื่องสำคัญคือ **ความงาม** การกล่าวถึงความงามของเพศหญิงที่พบมักเป็นการกล่าวถึงภาพรวมว่า “หน้าตาดี” และ “รูปร่างดี” ความคิดเรื่องของความงามมักถูกสร้างขึ้นมากับเรื่องของร่างกาย จึงมีทัศนคติเรื่องความงามของร่างกายทั้งที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ ข้อมูลมโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเกี่ยวกับความงามของเพศหญิงจึงแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ รูปร่าง และรูปไม่งาม

1) **รูปร่าง** หมายถึงรวมถึงทั้งรูปร่างดี และหน้าตาดี มีมโนอุปลักษณ์ 2 กลุ่มที่สะท้อนทัศนคติเชิงบวกนี้คือ [เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่ายดี] เช่น นางฟ้า นางสวรรค์ เทพธิดา และ [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม] เช่น นางบุษบา นางเอก เจ้าหญิง เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นการชมความงามในอุดมคติมากกว่าความเป็นจริง และจะเป็นการชมภาพรวมทั้งหมดคือ รูปร่างหน้าตา โดยไม่เน้นแยกลักษณะงามของอวัยวะเป็นส่วนๆ อีกทั้งแบบเปรียบตัวละครก็พบทั้งแบบค่านิยมความงามอย่างนางในวรรณคดีไทยสมัยก่อนและความงามอย่างนางเอกละครในสมัยปัจจุบัน

2) **รูปไม่งาม** เป็นการใช้อุปลักษณ์กล่าวตำหนิลักษณะตรงกันข้ามกับความงามนั่นคือ รูปร่างไม่ดี และหน้าตาไม่ดี มีมโนอุปลักษณ์ 2 กลุ่มที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบนี้คือ [เพศ

หญิง คือ อมุนุชย์ฝ่ายร้าย] เช่น นางยักษ์ แม่มด และ [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] เช่น นางกาลิ นางร้าย เป็นต้น

ทัศนคติทั้งสองกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับความงามของร่างกายหรือรูปร่างหน้าตาของเพศหญิง เป็นการให้คุณค่าแก่เพศหญิงในด้านกายภาพหรือลักษณะภายนอกซึ่งอาจทำให้คิดได้ว่า เพราะเพศหญิงเป็นเพียงวัตถุทางเพศ เพศหญิงจึงต้องงามและดูดีเพื่อเพศชาย ความคิดนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของ ‘อุดมการณ์ปิตาธิปไตย’ ซึ่งกำหนดให้อำนาจการมองและการตัดสินประเมินความงามของเพศหญิงด้วยสายตาของเพศชาย อาจส่งผลให้เพศหญิงกำหนดทัศนคติด้านความงามและจัดการกับร่างกายของตนเองเพื่อสนองความพึงพอใจของเพศชาย ในขณะที่เพศชายเป็นฝ่ายมีอำนาจในการประเมินความงามและเป็นฝ่ายเลือก

4.4.1.2 ลักษณะพฤติกรรมของเพศหญิง

ลักษณะพฤติกรรมจัดเป็นชุดทัศนคติส่วนใหญ่ที่พบในข้อมูลวาทกรรมสาธารณะ เนื่องจากบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลล้วนเป็นสื่อที่มีลักษณะสะท้อนเรื่องพฤติกรรมส่วนตัวและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มโนอุปลักษณ์เพศหญิงที่พบจึงสะท้อนมโนทัศน์เกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมของเพศหญิง แบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ พฤติกรรมส่วนบุคคล และความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

4.4.1.2.1 พฤติกรรมส่วนบุคคล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่พบสะท้อนให้เห็นทัศนคติหรือมโนทัศน์สำคัญเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมส่วนบุคคล ลักษณะนิสัย ตลอดจนพฤติกรรมการแสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึกของเพศหญิงที่ถูกสร้างให้เป็นพฤติกรรมของความเป็นหญิง เช่น อ่อนหวาน อ่อนโยน เรียบร้อย ทัศนคติด้านพฤติกรรมส่วนบุคคลสามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ พฤติกรรมพึงประสงค์ และพฤติกรรมไม่พึงประสงค์

1. พฤติกรรมพึงประสงค์

ผู้วิจัยพบว่า จากข้อมูลมโนอุปลักษณ์เกี่ยวกับเพศหญิงสะท้อนมโนทัศน์ว่า คุณลักษณะหรือพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของเพศหญิงก็คือ การมีจิตใจดีหรือจิตใจงาม นั่นเอง

1) ใจงาม

จากมโนอุปลักษณ์เพศหญิงที่พบ นอกจากความงามของลักษณะภายนอกของเพศหญิงที่ถือเป็นเรื่องสำคัญแล้วนั้น ความงามที่มาจากภายในคือ ความงามของจิตใจ ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญไม่แพ้กัน การกล่าวถึงความใจงามของเพศหญิงมักเป็นการกล่าวถึงภาพรวมว่า “ใจดี มี

เมตตากธรรมา และให้อภัย” ข้อมูล มโนอุปลักษณะที่สะท้อนทัศนคติเชิงบวกว่า “ใจงาม” ของเพศหญิงพบ 2 กลุ่มคือ [เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่ายดี] เช่น นางฟ้า แม่พระ และ [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม] เช่น นางเอก นางงาม เป็นต้น

ทัศนคตินี้สะท้อนให้เห็นว่า นอกเหนือไปจากความงามด้านร่างกายซึ่งเป็นความงามภายนอกที่เพศหญิงจะต้องใส่ใจแล้ว การให้ความสำคัญกับความงามด้านจิตใจซึ่งเป็นความงามภายในของเพศหญิงก็ถือเป็นสิ่งสำคัญด้วย ทั้งนี้หากเป็นการให้คุณค่าความงามภายในจิตใจมากกว่าความงามภายนอกซึ่งมีแนวคิดนี้มาตั้งแต่ในวรรณคดีคำสอนในอดีตนั้น จะสอดคล้องกับแนวความคิดของ ‘อุดมการณ์สตรีนิยม’ ในปัจจุบัน แต่จากข้อมูลที่พบเพศหญิงได้รับความคาดหวังว่าควรจะงามทั้งสองส่วน กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การเป็นคนสวยและการเป็นคนดีเป็นคุณสมบัติของเพศหญิงที่ถือว่าเพียบพร้อม อย่างไรก็ตามแม้จะเป็นการกล่าวชื่นชม แต่บริบทการปรากฏใช้ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะเหตุการณ์ที่ฝ่ายหญิงถูกเอารัดเอาเปรียบ การกำหนดลักษณะพฤติกรรมพึงประสงค์ในส่วนนี้จึงสอดคล้องกับ ‘อุดมการณ์ปิตาธิปไตย’ ที่พยายามสร้างกรอบแบบฉบับของผู้หญิงอันพึงประสงค์เพื่อกำหนดลักษณะนิสัยของเพศหญิงที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจหรือเอื้อประโยชน์ต่อเพศชาย ในขณะที่ตัวเพศหญิงเองก็ไม่ได้ปฏิเสธว่า การมีพฤติกรรมพึงประสงค์นี้ก็ประโยชน์ต่อตนเองเช่นกัน

2. พฤติกรรมไม่พึงประสงค์

เนื่องจากลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกของเพศหญิงก็เป็นลักษณะที่ถูกสร้างให้เป็นพฤติกรรมของความเป็นหญิง เช่น พุดน้อย อ่อนหวาน อ่อนโยน เรียบร้อย ดังนั้นหากเพศหญิงมีพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องหรือตรงกันข้ามกับลักษณะดังกล่าวก็จะถือเป็นผู้มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ จากข้อมูลมโนอุปลักษณะเกี่ยวกับเพศหญิงที่พบสะท้อนว่า คุณลักษณะหรือพฤติกรรมส่วนบุคคลที่ไม่พึงประสงค์ของเพศหญิงมี 5 ลักษณะดังนี้

1) สร้างความเดือดร้อนต่อผู้อื่น

ทัศนคติในกลุ่มนี้ล้วนเป็นทัศนคติเชิงลบที่มีต่อเพศหญิง ผู้วิจัยแบ่งระดับการสร้างความเดือดร้อนที่เพศหญิงกระทำต่อผู้อื่นออกเป็น 2 ระดับคือ

-การสร้างความเดือดร้อนรำคาญ มโนอุปลักษณะที่สะท้อนมโนทัศน์นี้ได้แก่ [เพศหญิง คือ สัตว์ไม่เชื่อ] เช่น สุนัข ซึ่งหมายถึงเพศหญิงที่ขี้บ่น ขี้นินทา ปากร้าย หาเรื่องทะเลาะกันเอง ชวนทะเลาะกับผู้อื่น เป็นต้น

-เป็นอันตรายต่อผู้อื่น เป็นพฤติกรรมระดับที่สร้างความเดือดร้อนและเป็นอันตรายจนอาจถึงแก่ชีวิตได้ มโนอุปลักษณะที่สะท้อนมโนทัศน์กลุ่มนี้ ได้แก่] เพศหญิง คือ สัตว์มีพิษ[เช่น งูพิษ [เพศหญิง คือ สัตว์น้กล่า] เช่น เสือ และ [เพศหญิง คือ สิ่งอันตราย] เช่น ถังแก๊ส เหล่านี้หมายถึงเพศหญิงที่ทรยศหักหลัง ดุร้าย และเป็นอันตรายตามลำดับ

ทัศนคติเชิงลบทั้งสองระดับนี้สอดคล้องกับพฤติกรรมที่ถูกกำหนดให้เป็นแบบฉบับความเป็นหญิงนั่นคือ *การมักใช้อารมณ์อยู่เหนือเหตุผล* พฤติกรรมด้านลบส่วนใหญ่เป็นการแสดงออกตามความเป็นหญิง หากเพศหญิงคนใดมีพฤติกรรมและการแสดงออกทางอารมณ์ดังกล่าวก็ถือเป็น ลักษณะเพศหญิงที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งอาจจะไม่ถูกเลือกจากเพศชาย เป็นหน้าที่ของเพศหญิงที่จะต้องปรับปรุงตัวให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2) ฟังพา/ เบียดเบียนผู้อื่น

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณะที่สะท้อนทัศนคตินี้มี 2 กลุ่มคือ]เพศหญิง คือ สัตว์ดุเดือด/ สัตว์เกาะแน่น] เช่น ปลิง และ [เพศหญิง คือ พี่ขปรสิต/ พี่เบียน] เช่น กาฝาก ซึ่งหมายถึงเพศหญิงที่ต้องฟังพาอาศัยและใช้เงินของเพศชาย หรือเพศหญิงที่เกาะติดจนเพศชายรำคาญ

ทัศนคติฟังพา/ เบียดเบียนผู้อื่น สอดคล้องกับ *‘อุดมการณ์ปีศาจไทย’* ที่มองว่า เพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอกว่าและเป็นผู้ฟังพา ในขณะที่เพศตรงข้ามคือเพศชายนั้นมีลักษณะแข็งแรงกว่าและเป็นที่พักพิงของเพศหญิง มุมมองนี้จะมีผลให้เพศหญิงจะต้องผูกพันชีวิตไว้กับเพศชาย จึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงการฟังพาได้ แต่ในขณะเดียวกัน *‘อุดมการณ์สตรีนิยม’* ซึ่งเน้นเรื่องความเท่าเทียมทางเพศกลับให้ความสำคัญกับการฟังพาซึ่งกันและกันของเพศหญิงและเพศชาย ดังนั้นเพศหญิงที่ฟังพาเพศชายมากเกินไปและตลอดเวลาจนกระทั่งเบียดเบียนด้านการเงินของเพศชายจึงถือเป็นลักษณะพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

3) โหดร้าย

“ความโหดร้ายหรือความดุร้าย” นี้เป็นทัศนคติเชิงลบที่มีต่อเพศหญิง มโนอุปลักษณะที่สะท้อนทัศนคตินี้มีเพียงกลุ่มเดียวคือ [เพศหญิง คือ สัตว์น้กล่า] เช่น เสือ อีแร้ง ซึ่งหมายถึงเพศหญิงที่โหดร้ายขณะทำพฤติกรรมไล่จับเหยื่อ

ทัศนคติเชิงลบนี้ขัดแย้งกับพฤติกรรมที่ถูกกำหนดให้เป็นแบบฉบับความเป็นหญิง ตามที่กาญจนา แก้วเทพ (2529 อ้างถึงใน ชนกพร อังศุวิริยะ 2551: 296-297 (กล่าวถึงแนวคิดแบบฉบับ

(Stereotype (ไว้ว่า “การสร้างแบบฉบับเป็นสิ่งที่มากำหนด ‘ผู้หญิงที่ดี’ และ ‘ผู้หญิงที่เลว’ ว่าเป็นอย่างไร เช่น การเป็นเมียที่ซื่อสัตย์กับสามี หัวอ่อน เชื่อฟัง อ่อนหวานเอาใจผัว, เป็นแม่ที่รักและอุทิศตนเพื่อลูก, เป็นแม่บ้านแม่ศรีเรือนที่ขยันขันแข็ง จัดการดูแลบ้านช่องให้เรียบร้อย, เป็นผู้ใส่ใจในศาสนาและดำรงรักษาจริยธรรมของสังคมอย่างไม่เคยตั้งคำถาม” ด้วยเหตุนี้ ความโหดร้ายจึงเป็นลักษณะพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เพราะเป็นแบบฉบับความเป็นหญิงที่ตรงข้ามกับลักษณะหัวอ่อนและอ่อนหวาน การที่เพศหญิงกล้าต่อรองด้วยการทำลักษณะโหดร้ายดูเหมือนจะมีแนวคิดเรื่องความเท่าเทียมทางเพศ ‘อุดมการณ์สตรีนิยม’ อยู่เบื้องหลัง แต่ท้ายที่สุดเพศหญิงก็ถูกตัดสินด้วย ‘อุดมการณ์ปิตาธิปไตย’ ว่าเป็นลักษณะพฤติกรรมไม่พึงประสงค์เพราะไม่เป็นไปตามแบบฉบับความเป็นหญิงที่ดี

4) ไร้ใจไม่ได้ มีเล่ห์เหลี่ยม

“ความไร้ใจไม่ได้และมีเล่ห์เหลี่ยม” ถือเป็นอีกทัศนคติเชิงลบที่มีต่อเพศหญิง มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อน มโนทัศน์นี้มี 3 กลุ่มได้แก่ [เพศหญิง คือ สัตว์มีพิษ] เช่น งูพิษ [เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] เช่น แม่มด ผี และ [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] เช่น โจร ซึ่งหมายถึงเพศหญิงที่ทรยศหักหลัง หลอกหลวง และมีเล่ห์เหลี่ยม ตามลำดับ

ทัศนคติเชิงลบนี้ขัดแย้งกับพฤติกรรมที่ถูกกำหนดให้เป็นแบบฉบับความเป็นหญิง เช่นเดียวกัน ความไร้ใจไม่ได้หรือมีเล่ห์เหลี่ยมเป็นลักษณะที่ขัดแย้งกับความซื่อสัตย์ซึ่งถือเป็นลักษณะความเป็นหญิงที่ดี ดังนั้นความไร้ใจไม่ได้จึงถูกจัดเป็นลักษณะพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ หากเพศหญิงคนใดมีพฤติกรรมและการแสดงออกทางอารมณ์ดังกล่าว เพศชายก็จะประเมินว่าเป็นลักษณะเพศหญิงที่ไม่ดีเช่นกันเพราะอุดมการณ์ปิตาธิปไตยให้อำนาจเพศชายในการประเมินเพศหญิง

5) ไม่เรียบร้อย ดื้อรั้น ก้าวร้าว

ในทำนองเดียวกัน “ความไม่เรียบร้อย ดื้อรั้น ก้าวร้าว” ที่พบในข้อมูลบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลก็เป็นทัศนคติเชิงลบเช่นกัน มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนทัศน์นี้คือ [เพศหญิง คือ สัตว์ป่า] เช่น ลิงค่าง ม้า ซึ่งใช้เปรียบกับเพศหญิงที่มีพฤติกรรมไม่ค่อยเรียบร้อย สุขชนหรือดื้อรั้น

ทัศนคตินี้ขัดแย้งกับลักษณะเรียบร้อยสำรวมซึ่งถือเป็นลักษณะพฤติกรรมในแบบฉบับความเป็นหญิง ดังนั้นเมื่อเพศหญิงไม่เรียบร้อย ดื้อรั้นหรือก้าวร้าวก็จะถูกตัดสินว่า ไม่เป็นไปตามแบบฉบับผู้หญิงที่ดี การกล้าออกนอกกรอบดูเหมือนจะสอดคล้องกับเรื่องความเท่าเทียมทางเพศ แต่ในท้ายที่สุด

เพศหญิงที่แสดงพฤติกรรมไม่เรียบร้อยก็จะถูกตัดสินจากมุมมองของ ‘อุดมการณ์ปีศาจไทย’ ว่า ไม่เป็นไปตามแบบฉบับความเป็นหญิง

4.4.1.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

จากข้อมูลพบว่า มีทัศนคติเกี่ยวกับเพศหญิงที่สัมพันธ์กับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ได้แก่ การปฏิสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม เรื่องพรหมจรรย์และเพศสัมพันธ์ เป็นต้น ทัศนคติที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างเพศนี้อาจสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องเพศวิถี (sexuality) ดังที่ พริศรา แซ่ก้วย (2547) อ้างใน ชนกพร อังศุวิริยะ 2551) ได้ให้ความหมายของเพศวิถีไว้ว่า หมายถึงวิถีปฏิบัติที่เกี่ยวกับความปรารถนาทางเพศ สำหรับความเห็นสายสตรีนิยมเกี่ยวกับเพศวิถีจะนิยามครอบคลุมถึง เสน่ห์ อารมณ์ การกดขี่และการต่อสู้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติทั้งเชิงบวกและเชิงลบที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์เพศหญิงในวาทกรรมสาธารณะพบว่า ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างเพศของเพศหญิงมี 7 ลักษณะคือ เพศหญิงถูกครอบครอง เพศหญิงถูกประเมินค่า เพศหญิงถูกเลือก เพศหญิงถูกใช้ประโยชน์ เพศหญิงถูกควบคุม เพศหญิงถูกกระทำและเพศหญิงไม่ควรแสดงออกเรื่องเพศ ดังนี้

1) เพศหญิงถูกครอบครอง

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะพบทัศนคติ “เพศหญิงถูกครอบครอง” สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ที่พบจำนวนมากที่สุดเพียงกลุ่มเดียวคือ [เพศหญิง คือ สิ่งของในครอบครอง] ซึ่งสะท้อนทัศนคติเชิงลบ “ถูกครอบครอง/ มีเจ้าของ” การเปรียบเทียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่า เพศหญิงไม่มีชีวิตจิตใจ เป็นเหมือนวัตถุสิ่งของที่ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองสามารถทำกริยา เอา ไม่เอา ยกให้ ขอยืม แยกชิง ขอคืน เก็บ ซ่อน แบ่งปันได้ ซึ่งทำให้เห็นความคิดว่าเพศหญิงถูกครอบครองโดยเพศชายหรือผู้ปกครอง

หากพิจารณาจากบริบทสังคมไทย เพศหญิงเป็นสิ่งของที่ถูกครอบครองโดยผู้ปกครองตั้งแต่กำเนิด เมื่อเลี้ยงดูจนเติบโตถึงวัยที่จะต้องแต่งงาน ประเพณีการสู่ขอถือเป็นหลักฐานทางสังคมที่สะท้อนให้เห็นว่า ฝ่ายชายนำสินสอดทองหมั้นไปมอบให้ผู้ปกครองของฝ่ายหญิงเพื่อ “ขอฝ่ายหญิงมาไว้ในครอบครองของตน” ทัศนคตินี้อาจจะลดคุณค่าและควมมีชีวิตจิตใจของเพศหญิงลงไปเหลือเป็นเพียงสิ่งของที่ถูกครอบครอง ส่งผลให้เพศชายปฏิบัติหรือกระทำต่อเพศหญิงโดยไม่คำนึงและไม่ใส่ใจ

ว่าเป็นมนุษย์เช่นเดียวกับตน นอกจากนั้นอาจยังส่งผลให้เพศหญิงในสังคมผูกคุณค่าของตนไว้กับการแต่งงานหรือมีคู่ครอง เมื่อไม่มีผู้มาสู่ขอไปครอบครองก็จะรู้สึกว่าคุณค่า

2) เพศหญิงถูกประเมินค่า

จากข้อมูลผู้วิจัยพบทัศนคติ “เพศหญิงถูกประเมินค่า” สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ทั้งสิ้น 5 มโนอุปลักษณ์คือ ทัศนคติเชิงบวก “คนต้องการ” 1 มโนอุปลักษณ์ได้แก่ [เพศหญิง คือ สิ่งมีค่า] และ ทัศนคติเชิงลบ “คนไม่ต้องการ” 4 มโนอุปลักษณ์ได้แก่ [เพศหญิง คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิญู] [เพศหญิง คือ สิ่งด้อยค่า] [เพศหญิง คือ สิ่งไร้ค่า] และ [เพศหญิง คือ อาหารไม่น่ารับประทาน] การเปรียบเทียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่า เพศหญิงเป็นเหมือนสิ่งของที่สามารเพิ่มค่าหรือลดค่าได้ ทั้งนี้ความมีค่าของผู้หญิงอยู่ที่คุณสมบัติส่วนตัว การประพฤติตัว และการมีพรหมจรรย์

การถูกประเมินค่าของเพศหญิงนั้น นอกจากพิจารณาที่ปัจจัยคุณสมบัติส่วนตัวเช่น ชาติกำเนิด ฐานะ การศึกษา หน้าที่การงาน ฯลฯ ปัจจัยการประพฤติปฏิบัติตัวแล้ว ยังมีปัจจัยเรื่องการมีพรหมจรรย์สะท้อนให้เห็นจากมโนอุปลักษณ์ที่พบ ค่านิยมเรื่องการให้คุณค่าแก่พรหมจรรย์หรือความบริสุทธิ์ของเพศหญิงเห็นได้ชัดเจนจากคำว่า “เสียความบริสุทธิ์” สะท้อนความคิดว่า ความบริสุทธิ์เป็นเหมือนสิ่งมีค่าที่เพศหญิงสูญเสียไปจากการมีเพศสัมพันธ์ ส่วนผู้ที่ “ได้ความบริสุทธิ์” คือเพศชาย ดังนั้นเพศชายจึงเป็นผู้มีอำนาจเหนือกว่าเพศหญิง นอกจากนั้นความคิดเรื่องพรหมจรรย์ยังเป็นตัวกำหนดคุณค่าของเพศหญิงและส่งผลต่อการประพฤติตัวของเพศหญิงด้วย

3) เพศหญิงถูกเลือก

จากข้อมูลในบทละครและเพลงไทยสากล ผู้วิจัยพบทัศนคติเชิงลบว่า “เพศหญิงถูกเลือก” สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์อย่างเด่นชัด 1 มโนอุปลักษณ์คือ [เพศหญิง คือ สินค้า] การเปรียบเทียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่า เพศหญิงไม่มีชีวิตจิตใจ เป็นเหมือนสินค้าหรือสิ่งของที่ซื้อขายกันได้ด้วยเงิน “ผู้เลือกซื้อ” คือเพศชาย สามารถมีสิทธิ์ทำได้ตั้งแต่เลือก จับจอง ประมูล เหมมา ซื้อไปจนกระทั่งไม่ซื้อ ในขณะที่เพศหญิงเป็นได้เพียง “ผู้ถูกเลือก” ทัศนคตินี้สะท้อนผ่านประเพณีการสู่ขอและการแต่งงานในสังคมไทย เมื่อเพศชายตัดสินใจ “เลือก” เพศหญิงที่จะแต่งงานด้วย เพศชายจะต้องไปสู่ขอฝ่ายหญิงจากผู้ปกครองเพื่อเจรจากันเรื่องเงินสินสอด หากผู้ปกครองตัดสินใจ “ยกให้” เงินสินสอดทองหมั้นที่ฝ่ายชายมอบให้ฝ่ายหญิงนั้นก็เปรียบเสมือนเงินที่ผู้ซื้อสินค้าจ่ายให้ผู้ขายสินค้า

หากพิจารณาแล้ว จะเห็นความสอดคล้องของขั้นตอนข้อ 1(– 3(ว่ามีความสัมพันธ์เป็นวงจรร่วมกัน กล่าวคือ เดิมเพศหญิงเป็นสิ่งของในครอบครองของผู้ปกครอง (เพศหญิงถูกครอบครอง) เพศชาย

มีสิทธิ์พิจารณาประเมินค่าและเลือกว่าจะคบหากันกับเพศหญิงหรือไม่ (เพศหญิงถูกประเมินค่าและถูกเลือก) เพศชายตัดสินใจจะเลือกแต่งงานกับเพศหญิง (เพศหญิงถูกเลือก) เพศชายไปสู่ขอเพศหญิง ผู้ปกครองเรียกเงินค่าสินสอดจากเพศชาย) เพศหญิงถูกประเมินค่า/ประเมินราคา) เพศชายนำเงินสินสอดมาทำพิธีแต่งงานหรือผู้ปกครองยกเพศหญิงให้เพศหญิงกลายเป็นสิ่งของในครอบครองของเพศชาย (เพศหญิงถูกครอบครอง)

4) เพศหญิงถูกใช้ประโยชน์

จากข้อมูลผู้วิจัยพบทัศนคติ “เพศหญิงถูกใช้ประโยชน์” สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ทั้งสิ้น 5 มโนอุปลักษณ์คือ

-ทัศนคติเชิงบวก “มีประโยชน์/ สำคัญต่อชีวิต” 1 มโนอุปลักษณ์ได้แก่ [เพศหญิง คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต] เช่น หัวใจ ลมหายใจ การเปรียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่า แม้เพศหญิงจะเป็นสิ่งที่สำคัญหรือจำเป็นต่อชีวิตที่ขาดไม่ได้ แต่ก็ยังเป็นเพียงผู้ถูกใช้ประโยชน์ ในขณะที่เพศชายเป็นฝ่ายผู้ได้ใช้ประโยชน์จากเพศหญิง

-ทัศนคติเชิงบวก “มีตัวตน/ จับต้องได้” 1 มโนอุปลักษณ์ได้แก่ [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้] เช่น หยาดฝน สายน้ำ การเปรียบในลักษณะนี้สะท้อนว่า เพศหญิงเป็นสิ่งที่เพศชายได้นำมาใช้ประโยชน์ ในขณะที่หากเพศหญิงเป็นสิ่งที่นำมาใช้ประโยชน์ไม่ได้ก็จะถูกประเมินเป็นทัศนคติเชิงลบ “ไม่มีตัวตน/ จับต้องไม่ได้” 1 มโนอุปลักษณ์ได้แก่ [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้] เช่น อากาศ เงาน

- ทัศนคติเชิงลบ “ใช้เพื่อสนองความต้องการทางเพศ” 2 มโนอุปลักษณ์ได้แก่ [เพศหญิง คือ อาหารนำรับประทาน] และ [เพศหญิง คือ สิ่งด้อยค่า] การเปรียบเทียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่า เพศหญิงเป็นเหมือนอาหารที่เพศชายเลือกบริโภคเพื่อเติมเต็มความต้องการทางกาย หรือเป็นสิ่งที่ใช้ประโยชน์เพียงชั่วคราวชั่วคราวเท่านั้น เพศหญิงจึงเป็นเพียงอาหารหรือวัตถุที่เพศชายได้ชื่นชม ถูกใช้ประโยชน์เพื่อสนองความต้องการของเพศชาย ในขณะที่เพศชายกลับมีอำนาจในการเลือกบริโภคหรือไม่เลือกบริโภคได้

5) เพศหญิงถูกควบคุม

จากข้อมูลผู้วิจัยพบทัศนคติ “เพศหญิงถูกควบคุม” สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ทั้งสิ้น 3 มโนอุปลักษณ์คือ

- ทศนคติเชิงลบ “ ถูกควบคุม/ อยู่ใต้อำนาจ ” 2 มโนอุปลักษณะได้แก่ [เพศหญิง คือ สัตว์เลี้ยง] เช่น วัว นก หมู และ [เพศหญิง คือ ตัวละครที่ถูกกดขี่] เช่น นักโทษ ขี้ข้า การเปรียบเทียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่า เพศหญิงเป็นเหมือนสัตว์เลี้ยงที่ถูกเพศชายควบคุมไว้ใช้งาน ดูเล่นหรือเป็นอาหาร และเพศหญิงเป็นเหมือนตัวละครที่ถูกกดขี่ซึ่งเพศชายมีไว้เพื่อให้รับใช้ ทั้งนี้เพศชายมีบทบาทคอยทำหน้าที่ควบคุมทั้งสัตว์เลี้ยงและตัวละครที่ถูกกดขี่ นอกจากนั้นทั้งสองกลุ่มนี้ยังมีนัยยะของพื้นที่อันจำกัด เช่น เพศหญิงจะถูกจัดวางไว้ในพื้นที่บ้านหรือพื้นที่อันจำกัดทำให้ไร้อิสระ แสดงความมีอำนาจและมีอิสระเหนือกว่าของเพศชาย

-ทศนคติเชิงลบ “ไม่มีอำนาจ/ ไม่มีเกียรติ ” 1 มโนอุปลักษณะได้แก่ [เพศหญิง คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ] เช่น ลูทมา เห็บเหา การเปรียบเทียบลักษณะนี้สะท้อนว่าเพศหญิงเป็นสัตว์ที่อาจขนาดเล็ก และไร้ความสามารถ ส่วนเพศชายเป็นผู้ที่สามารถควบคุมจัดการเพศหญิงได้

ทศนคตินี้ เน้นย้ำความคิดว่าเพศชายเป็น “ผู้นำ” ในขณะที่เพศหญิงเป็นได้เพียง “ผู้ตาม” ที่เพศชายต้องคอยสั่งและควบคุม ซึ่งจะส่งผลให้เพศหญิงยอมรับในความมีอำนาจควบคุมของเพศชาย และยอมตกอยู่ใต้อำนาจของเพศชายโดยไม่รู้สึกรัดขัง

6) เพศหญิงถูกระทำ

จากข้อมูลพบทศนคติ “เพศหญิงถูกระทำ” สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณะทั้งสิ้น 2 มโนอุปลักษณะคือ ทศนคติเชิงลบ “ถูกระทำ/ อ่อนแอ” 2 มโนอุปลักษณะได้แก่ [เพศหญิง คือ สัตว์ถูกล่า / เหยื่อ] เช่น เป็นเหยื่อ และ [เพศหญิง คือ ดอกไม้] เช่น เต็ด ทศนคตินี้สัมพันธ์กับ “ธรรมชาติ” ที่ผลิตให้เพศหญิงมีสรีระที่เล็กกว่า บอบบางกว่า อ่อนแอกว่า ซึ่งเป็นการมองเชิงกายภาพที่ติดตัวเพศหญิงมาแต่กำเนิดและไม่สามารถแก้ไขได้ จึงต้องตกเป็นฝ่าย “ผู้ถูกระทำ” ไปโดยปริยาย ในขณะที่เพศชายมีลักษณะตรงกันข้ามคือมีสรีระที่ใหญ่กว่า แข็งแกร่งกว่า มีกำลังมากกว่า จึงสามารถเป็นฝ่าย “ผู้กระทำ” ได้ การเปรียบเทียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่า เพศหญิงเป็นเหมือนเหยื่อที่อ่อนแอกว่า และถูกไล่จับ/ ถูกทำร้าย หรือเพศหญิงเป็นเหมือนดอกไม้ที่บอบบางอ่อนแอ ส่วนเพศชายเป็นฝ่ายผู้กระทำต่อเพศหญิง จึงสะท้อนความมีอำนาจเหนือกว่าของเพศชาย และมีแนวโน้มสนับสนุนให้เพศชายใช้กำลังรุนแรงต่อเพศหญิงได้อย่างไม่รู้สึกรัดขัง นอกจากนั้นอาจมีส่วนสนับสนุนให้เพศหญิงยอมรับการกระทำที่รุนแรงเพราะมองว่า เป็น “ธรรมชาติ” ที่ติดตัวเพศชายมาแต่กำเนิดเช่นกัน

7) เพศหญิงแสดงออกเรื่องเพศไม่ได้

จากข้อมูลผู้วิจัยพบทัศนคติ “แสดงออกเรื่องเพศไม่ได้” สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์เพียงกลุ่มเดียวคือ ทัศนคติเชิงลบ “ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม” 1 มโนอุปลักษณ์ได้แก่ [เพศหญิง คือ สัตว์ป่า] เช่น แรด กระซู่ การเปรียบเทียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่า เพศหญิงเป็นเหมือนสัตว์ป่าที่ไม่สามารถควบคุมสัญชาตญาณความตื่นตัวและความต้องการทางเพศของตนเองได้ จากข้อมูลผู้วิจัยพบว่าดูเหมือนแนวคิดเกี่ยวกับความเท่าเทียมทางเพศจะสนับสนุนให้เพศหญิงสามารถทำทุกสิ่งได้ทัดเทียมกับเพศชายในหลายมิติ แต่ยกเว้นเรื่องเพศ หากเพศหญิงคนใดกล้าแสดงออกถึงความต้องการหรือความตื่นตัวทางเพศอย่างชัดเจน เพศหญิงนั้นจะถูกตำหนิว่ามีกิริยาไม่สมความเป็นหญิงนั้นแสดงว่าทำยที่สุดอิทธิพลจาก ‘อุดมการณ์ปีศาจไทย’ ซึ่งเป็นอุดมการณ์หลักในสังคมที่ยัง กดทับแนวคิดหรืออุดมการณ์อื่นไว้ได้

จากความคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศข้อ 1 – 7 นี้ มโนอุปลักษณ์เพศหญิงในวาทกรรมสาธารณะแสดงให้เห็นว่า เพศหญิงในสังคมไทยยังถูกประเมินค่าว่าเป็นเพศหญิงที่ดีหรือไม่ผ่านคุณสมบัติส่วนตัว ความประพฤติและความบริสุทธิ์ เพศหญิงจะเป็นฝ่ายถูกเลือกและถูกนำไปครอบครอง ถูกนำไปใช้ประโยชน์เพื่อสนองความต้องการของเพศชาย นอกจากนั้นเพศหญิงยังเป็นฝ่ายถูกควบคุมจัดการให้เป็นไปในทิศทางที่เพศชายต้องการ และเพศหญิงไม่สามารถแสดงออกเรื่องพฤติกรรมและความต้องการทางเพศได้เหมือนเพศชายเพราะจะถูกประเมินค่าว่าเป็นผู้หญิงที่ไม่ดี และหากพิจารณาอย่างเป็นระบบทั้งหมดจะพบว่า เพศหญิงถูกกระทำราวกับเป็น “สิ่งของ” หรือ “สัตว์” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ‘อุดมการณ์ปีศาจไทย’ ที่เน้นการสร้างความแตกต่างทางเพศเพื่อขั้บเน้นให้เพศชายเป็นเพศหลักและเป็นฝ่ายได้ประโยชน์จากเพศหญิงซึ่งเป็นเพศรองและเป็นฝ่ายเสียประโยชน์

ผลการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ในส่วนนี้ สอดคล้องกับส่วนหนึ่งของโครงสร้างรวมภาพเสนอผู้หญิงในวรรณกรรมไทยทศวรรษ 2530 ที่ เสนาะ เจริญพร (2548) ไว้ว่า

- ตัวเอกหญิงมักตกอยู่ภายใต้สนามแห่งแรงดึงระหว่างความเป็นอัตบุคคลที่สามารถกำหนดอนาคตได้ด้วยตนเอง กับความเป็นผู้ถูกกระทำทั้งจากอำนาจแห่งชาติพันธุ์และอำนาจของปีศาจไทย
- ตัวบทเสนอภาพผู้หญิงที่ปฏิเสธการใช้ร่างกายในฐานะวัตถุทางเพศหรือไม่ยอมรับการควบคุมร่างกายจากเพศชายอีกต่อไป แต่ใน

อีกด้านหนึ่งตัวบทก็พยายามเชิดชูผู้หญิงที่เป็นกุลสตรีไทยผู้รักนวล

สงวนตัว

- เพศวิถีของผู้หญิงในลักษณะที่ต้อง “พึ่งพา” ผู้ชายนั้นเป็นสิ่งที่
ยากจะเอาชนะได้ การปลดแอกดังกล่าวย่อมทำให้ผู้หญิงเสี่ยงอยู่
ตลอดเวลาต่อการถูกตราหน้าว่า ‘ร้านสวาท’ หรืออย่างน้อยก็
‘เบี่ยงเบนทางเพศ’

อย่างไรก็ตาม ก่อนจะสรุปว่ายังคงมีความเหลื่อมล้ำหรือความไม่เท่าเทียมทางเพศใน
สังคมไทยจริงหรือไม่ ผู้วิจัยจะพิจารณาเกี่ยวกับมโนอุปลักษณ์เพศชายและเพศทางเลือกจากมุมมอง
เชิงวิพากษ์ก่อนว่าเป็นอย่างไร

4.4.2 มโนอุปลักษณ์เพศชายจากมุมมองเชิงวิพากษ์

วรรณภรณ์ สุขมาก (2547) กล่าวถึงความเป็นชายไว้ว่า เป็นสิ่งที่สร้างจากกระบวนการทาง
สังคม ไม่ใช่สิ่งคงที่ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา สถานการณ์และสถานที่ โดยขึ้นอยู่กับบริบท
ทางสังคมที่มีความแตกต่างกันก็จะเป็นชายในแบบที่ต่างกันถูกสร้างขึ้นมา ความเป็นชายแบบ
เก่านั้นผู้ชายจะมีอำนาจเหนือผู้หญิงโดยการครอบครองและการกดขี่ เนื่องมาจากสังคมแบบดั้งเดิม
ตั้งแต่ในยุคเกษตรกรรมเรื่อยมาจนถึงยุคของอุตสาหกรรม อุดมการณ์ทางสังคมของผู้ชายยังคงมีการ
ตอกย้ำเรื่องความเป็นใหญ่อยู่มาก บรรทัดฐานหรือรูปแบบของความเป็นชายในอุดมคติที่ผู้ชายทุกคน
ปรารถนาจึงมักออกมาในรูปแบบของความเป็นผู้นำ ความกล้าหาญ พละกำลัง ความเฉลียวฉลาดและ
มีความเป็นตัวของตัวเอง ส่วนความเป็นชายในยุคใหม่นั้นได้มีการลดคุณค่าบางอย่างที่ถูกปลูกฝังใน
อดีตลง

เนื่องจากในช่วงปี 1970s นั้นเริ่มมีการเรียกร้องสิทธิสตรีขึ้น ทำให้ผู้หญิงเริ่มปฏิบัติตัวเองด้วย
การออกมาทำงานนอกบ้าน สามารถหาเลี้ยงดูตนเองได้เท่าเทียมกับผู้ชาย และไม่ต้องพึ่งพาการหา
เลี้ยงจากผู้ชายอีกต่อไป ผู้ชายในยุคใหม่จึงเริ่มหันมายอมรับสิทธิและการมีตัวตนของผู้หญิงในสังคม
รวมทั้งให้โอกาสผู้หญิงมากขึ้น ลดการมองผู้หญิงว่าเป็นวัตถุทางเพศลง เน้นความเท่าเทียมกันในสังคม
ทำให้ความเป็นชายซึ่งเดิมถูกจัดให้มีความแตกต่างจากผู้หญิงโดยสิ้นเชิงเริ่มเป็นการมองอยู่ตรงกลาง
เช่น ผู้ชายก็สามารถแสดงออกถึงความอ่อนแอและก็สามารถเข้มแข็งได้เช่นกันขึ้นอยู่กับเวลาและ
สถานการณ์

จากการวิเคราะห์ทัศนคติที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์เพศชายในวาทกรรมสาธารณะ ผู้วิจัยเห็นว่า ทัศนคติที่พบมีอุดมการณ์ใหญ่ทางสังคมที่สำคัญ 2 อุดมการณ์ ได้แก่ อุดมการณ์ปิตาธิปไตย และอุดมการณ์สตรีนิยม ซ่อนอยู่เบื้องหลัง นอกจากนี้ก็ยังมีชุดความคิดเกี่ยวกับความเป็นชาย สอดแทรกอยู่ด้วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.4.2.1 ลักษณะภายนอกของเพศชาย

ลักษณะภายนอกของเพศชายที่ถือเป็นเรื่องสำคัญคือ **ความงาม** การกล่าวถึงความงามของเพศชายที่พบมักเป็นการกล่าวถึงภาพรวมว่า “หน้าตาดี” และ “รูปร่างดี” ความคิดเรื่องความงามของเพศชายที่พบสอดคล้องกับอุดมการณ์ความเป็นชายในวาทกรรมโฆษณากล่าวคือ เพศชายต้องมีรูปลักษณ์ที่ดูดีอย่างไม่มีที่ติ (วุฒินันท์ แก้วจันทร์เกตุ 2553) ผู้วิจัยพบว่าในข้อมูลบทละครและเพลงไทยสากล ข้อมูลมโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเกี่ยวกับความงามของเพศชายแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ รูปร่าง และรูปไม่งาม

1) **รูปร่าง** หมายถึงทั้งรูปร่างดี และหน้าตาดี มีมโนอุปลักษณ์ 2 กลุ่มที่สะท้อนทัศนคติเชิงบวกนี้คือ [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม] เช่น พระราม พระเอก เจ้าชาย และ [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายดี] เช่น เทพบุตร เทวดา เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นการชมความงามแบบภาพรวมทั้งหมดคือ รูปร่างหน้าตา โดยไม่เน้นแยกลักษณะงามของอวัยวะเป็นส่วนๆ อีกทั้งแบบเปรียบเทียบตัวละครก็พบทั้งแบบค่านิยมความงามอย่างพระราม อิเหนา ซึ่งเป็นพระเอกในวรรณคดีไทยสมัยก่อนและความงามอย่างพระเอกละครในสมัยปัจจุบันด้วยเช่นเดียวกันกับการชมความงามลักษณะภายนอกของเพศหญิง

2) **รูปไม่งาม** เป็นการใช้อุปลักษณ์กล่าวตำหนิลักษณะตรงกันข้ามกับความงามนั่นคือ รูปร่างไม่ดี และหน้าตาไม่ดี มีมโนอุปลักษณ์ 2 กลุ่มที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบนี้คือ [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] เช่น เงาะ [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] เช่น ยักษ์ อสูร เป็นต้น

แม้ทัศนคติทั้งสองกลุ่มนี้จะสะท้อนการให้ความสำคัญกับความงามของร่างกายหรือรูปร่างหน้าตาของเพศชาย แต่ผู้วิจัยพบว่ามโนอุปลักษณ์ทั้งสองกลุ่มนี้มักกล่าวถึงลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมของเพศชายมากกว่าการกล่าวถึงรูปร่างหน้าตาอย่างเห็นได้ชัด จึงอาจกล่าวได้ว่า การให้คุณค่าแก่เพศชายในด้านกายภาพหรือลักษณะภายนอกนั้นมีน้อยกว่าเพศหญิง อาจเป็นเพราะเพศชายไม่ได้ถูก

มองเป็นวัตถุทางเพศเช่นเดียวกับเพศหญิง การให้ความสำคัญเรื่องรูปร่างหน้าตาจึงไม่ปรากฏเด่นชัด ความคิดนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของ ‘อุดมการณ์ปีตาธิปไตย’ ซึ่งกำหนดให้เพศชายเป็นผู้มีอำนาจการมอง และการตัดสินประเมินความงามของเพศหญิง แต่ไม่ได้ให้อำนาจเพศหญิงในการประเมินความงาม ด้านรูปร่างหน้าตาของเพศชาย เป็นการตอกย้ำว่าอำนาจการประเมินค่าและสิทธิ์การเลือกอยู่ที่ฝ่ายชาย ไม่ใช่ฝ่ายหญิง

4.4.2.2 ลักษณะพฤติกรรมของเพศชาย

ลักษณะพฤติกรรมจัดเป็นชุดทัศนคติส่วนใหญ่ที่พบในข้อมูลวาทกรรมสาธารณะ เนื่องจากบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลล้วนเป็นสื่อที่มีลักษณะสะท้อนเรื่องพฤติกรรมส่วนตัวและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มโนอุปลักษณ์เพศชายที่พบจึงสะท้อนมโนทัศน์เกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมของเพศชาย แบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ พฤติกรรมส่วนบุคคล และความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

4.4.2.2.1 พฤติกรรมส่วนบุคคล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่พบสะท้อนให้เห็นทัศนคติหรือมโนทัศน์สำคัญเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมส่วนบุคคล ลักษณะนิสัย ตลอดจนพฤติกรรมการแสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึกของเพศชายที่ถูกสร้างให้เป็นพฤติกรรมของความเป็นชาย เช่น มีเหตุผล เข้มแข็ง ก้าวร้าวดุเดือด ทัศนคติด้านพฤติกรรมส่วนบุคคลสามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ พฤติกรรมพึงประสงค์ และพฤติกรรมไม่พึงประสงค์

1. พฤติกรรมพึงประสงค์

ผู้วิจัยพบว่า จากข้อมูลมโนอุปลักษณ์เกี่ยวกับเพศชายสะท้อนมโนทัศน์ว่า คุณลักษณะหรือพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของเพศชายก็คือ การมีจิตใจดีหรือจิตใจงาม ซึ่งถูกให้ความสำคัญมากกว่ารูปร่างหน้าตาภายนอก

1) ใจงาม

จากมโนอุปลักษณ์เพศชายที่พบ ความงามของลักษณะภายนอกของเพศชายนั้นถือเป็นเรื่องไม่สำคัญนัก แต่ความงามที่มาจากภายในคือ ความงามของจิตใจ กลับเป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจมากกว่า การกล่าวถึงความใจงามของเพศชายมักเป็นการกล่าวถึงภาพรวมว่า “ใจดี มีเมตตา ให้อภัย” เช่นเดียวกับเพศหญิง แต่ลักษณะหนึ่งที่แตกต่างก็คือ “การคอยปกป้องช่วยเหลือเพศหญิง/ ผู้อื่น”

ข้อมูลมโนอุปลักษณะที่สะท้อนทัศนคติเชิงบวกว่า “ใจงาม” ของเพศชายพบ 2 กลุ่มคือ [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม] เช่น พระเอก องค์กรักษ์ และ [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายดี] เช่น พ่อพระ นักบุญ เป็นต้น

ทัศนคตินี้สะท้อนให้เห็นว่า การให้ความสำคัญกับความงามด้านจิตใจของเพศชายถือเป็นเรื่องสำคัญมากกว่าความงามด้านรูปลักษณ์ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การเป็นคนดีเป็นคุณสมบัติของเพศชายที่ถือว่าเพียงพอ ซึ่งต่างจากเพศหญิงที่ต้องแบกรับความคาดหวังว่า ต้องทั้งรูปร่างและใจงามจึงถือว่าเพียงพอ การกำหนดลักษณะพฤติกรรมพึงประสงค์ของเพศชายในส่วนนี้มีแนวคิดของความเป็นฮีโร่ผู้คอยปกป้องดูแลและคอยช่วยเหลือเพศหญิงแฝงมาด้วยเสมอ จึงสอดคล้องกับ ‘อุดมการณ์ปิตาธิปไตย’ ที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังจึงนำเสนอลักษณะค่านิยมแบบผู้ชายในสังคมชายเป็นใหญ่ไว้ว่า มักเป็นตัวของตัวเอง มีความมั่นใจในตัวเอง แข็งแรงและเป็นผู้นำ แต่ในขณะเดียวกันความเป็นผู้มีใจงามของเพศชายก็มีข้อดีในแง่ที่เหมาะสมจะเป็นสมาชิกอันพึงประสงค์ของสังคม

2. พฤติกรรมไม่พึงประสงค์

เพศชายมักได้รับการเลี้ยงดูด้วยค่านิยมที่คล้ายกันทั่วโลกว่า จะต้องมีความหนักแน่นและเข้มแข็ง แข็งแรง ทรหดอดทน มีความรับผิดชอบในทุกสิ่ง มีความกล้าหาญ กล้าเสี่ยงภัย เป็นผู้นำ เป็นผู้ปกป้อง เป็นที่พึ่งของตนเองและผู้อื่น ไม่แสดงอารมณ์ความรู้สึกบ่งบอกถึงความอ่อนแอเพราะจะแสดงถึงความไม่เป็นลูกผู้ชาย รวมทั้งยังได้รับการคาดหวังจากสังคมว่าจะต้องประสบความสำเร็จในชีวิต ทั้งหมดนี้สืบเนื่องมาจากค่านิยมและบรรทัดฐานทางสังคมที่สืบทอดกันมา (โตโรธี รูธ, 2541 อ้างถึงใน วุฒินันท์ แก้วจันทร์เกตุ, 2553: 162)

เนื่องจากลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกของเพศชายก็เป็นลักษณะที่ถูกสร้างให้เป็นพฤติกรรมของความเป็นชาย เช่น ชอบแสดงอำนาจ เป็นผู้นำ เป็นผู้กระทำ ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ ตามอุดมการณ์ปิตาธิปไตย ในทางตรงกันข้ามสังคมกลับมีความคาดหวังว่าเพศชายต้องมี “ความเป็นสุภาพบุรุษ” เช่น สุภาพ นุ่มนวล อ่อนโยน และให้เกียรติผู้อื่นตามแนวคิดความเท่าเทียมทางเพศของอุดมการณ์สตรีนิยมด้วย ดังนั้นหากเพศชายมีพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องหรือตรงกันข้ามกับลักษณะดังกล่าวก็จะถือเป็นผู้มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ จากข้อมูล มโนอุปลักษณะเกี่ยวกับเพศชายที่พบสะท้อนว่า คุณลักษณะหรือพฤติกรรมส่วนบุคคลที่ไม่พึงประสงค์ของเพศชายมี 5 ลักษณะดังนี้

1) สร้างความเดือดร้อนต่อผู้อื่น

ทัศนคติในกลุ่มนี้ล้วนเป็นทัศนคติเชิงลบที่มีต่อเพศชาย ผู้วิจัยแบ่งระดับการสร้างความคิดเห็นที่เพศชายกระทำต่อผู้อื่นออกเป็น 2 ระดับคือ

-**สร้างความเดือดร้อนรำคาญ** มโนอุปลักษณะที่สะท้อนมโนทัศน์นี้ได้แก่ [เพศชาย คือ สัตว์ไม่เชื่อง] เช่น สุนัข ซึ่งหมายถึงเพศชายที่ขี้โม้ พุดมาก ปากร้าย หาเรื่องทะเลาะกันเอง หรือชวนทะเลาะกับผู้อื่น เป็นต้น

-**เป็นอันตรายต่อผู้อื่น** เป็นพฤติกรรมระดับที่สร้างความเดือดร้อนและเป็นอันตรายจนอาจถึงแก่ชีวิตได้ มโนอุปลักษณะที่สะท้อนมโนทัศน์กลุ่มนี้ได้แก่ [เพศชาย คือ สัตว์มีพิษ] เช่น งูพิษ [เพศชาย คือ สัตว์นักล่า] เช่น เสือ และ [เพศชาย คือ สิ่งอันตราย] เช่น ไฟ เหล่านี้หมายถึงเพศชายที่ทรยศหักหลัง ดุร้าย และเป็นอันตรายตามลำดับ

ทัศนคติเชิงลบทั้งสองระดับนี้ไม่มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ถูกกำหนดให้เป็นแบบฉบับความเป็นสุภาพบุรุษคือ *มีความสุขพอ่อนโยนและความเป็นผู้มีคุณธรรม* ความคิดนี้จึงถือเป็นหลักฐานที่สะท้อนให้เห็นว่า แม้จะมีแนวคิดเรื่องความเป็นสุภาพบุรุษกำกับอยู่ในสังคม แต่อุดมการณ์ปิตาธิปไตยที่ฝังรากลึกมาอย่างยาวนานกลับมีอิทธิพลมากกว่าที่ทำให้มองพฤติกรรมด้านลบเหล่านี้เป็นเรื่องปกติ เพราะเป็นการแสดงออกตาม ‘ธรรมชาติของความเป็นชาย’ ซึ่งยอมรับได้ และถึงแม้ทัศนคติเหล่านี้จะเป็นลักษณะพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หากคนในสังคมยังคงมีความคิดว่าเป็นลักษณะนิสัยของผู้ชาย ประกอบกับความคิดของเพศชายว่าตนไม่ได้เป็นฝ่ายถูกเลือก แต่อยู่ในฐานะผู้เลือกซึ่งมีอำนาจเหนือกว่า เพศชายก็จะไม่รู้สึกกังวลใจในการปรับเปลี่ยนตนเองให้มีลักษณะพึงประสงค์

2) พึ่งพา/ เบียดเบียนผู้อื่น

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะ มโนอุปลักษณะที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบมี 2 กลุ่มคือ [เพศชาย คือ สัตว์ดุเดือด/ สัตว์เกาะแน่น] เช่น แมงดา ปลิง และ [เพศชาย คือ พืชปรสิตร/ พืชเบียน] เช่น กาฝาก ไม้เลื้อย ซึ่งหมายถึงเพศชายที่ต้องพึ่งพาอาศัยและใช้เงินของเพศหญิง

แนวคิดของการร่วมใช้ชีวิตในรูปแบบไม่มีใครนำใคร เป็นไปในลักษณะของการพึ่งพากันนั้น สอดคล้องกับ ‘อุดมการณ์สตรีนิยม’ ที่ต้องการเห็นผู้หญิงมีสิทธิเท่าเทียมผู้ชาย แต่ทัศนคติพึ่งพาผู้อื่นของเพศชายนี้กลับขัดแย้งกับ ‘อุดมการณ์ปิตาธิปไตย’ ที่มองว่า เพศชายเป็นเพศที่แข็งแกร่งกว่าเป็นที่พึ่ง เป็นผู้นำ และมีหน้าที่ออกไปหาเงินนอกบ้าน ในขณะที่เพศตรงข้ามคือเพศหญิงนั้นจะเป็นเพศที่

อ่อนแอกว่า ต้องพึ่งพาเพศชาย และเป็นผู้ตาม เมื่อความคิดนี้ขัดแย้งกับอุดมการณ์หลักในสังคม เพศชายผู้ที่ทำตัวอ่อนแอ ไม่ยอมออกไปทำมาหากินแสดงให้เห็นว่าขาดภาวะผู้นำ กลับต้องพึ่งพาทางการเงินไปจนถึงเบียดเบียนฝ่ายหญิง เพศชายจึงถูกตำหนิหรือตราหน้าว่า ไร้เกียรติจากคนในสังคมมากเป็นพิเศษ เพราะเป็นลักษณะพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ทั้งขัดต่ออุดมการณ์ปิตาธิปไตยและขัดต่อแนวคิดความเป็นสุภาพบุรุษด้วยอีกแรงหนึ่ง เห็นได้จากหลักฐานทางภาษาในสังคมจากการใช้อุปลักษณ์ตามชนบ่ว่า “แมงดา” เพื่อตำหนิเพศชายที่มีพฤติกรรมไม่ทำงานหาเงิน แต่กลับใช้เงินของฝ่ายหญิง

3) โหดร้าย

“ความโหดร้ายหรือความดุร้าย” นี้เป็นทัศนคติเชิงลบที่มีต่อเพศชาย มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคตินี้มีเพียงกลุ่มเดียวคือ [เพศชาย คือ สัตว์นักล่า] เช่น เสือ ตะครุบเหยื่อ ซึ่งหมายถึงเพศชายที่โหดร้ายและใช้กำลังรุนแรงกับเพศหญิงหรือศัตรูคู่อริ

“ความโหดร้าย” นี้มักผูกติดกับความรุนแรง ซึ่งอาจมีที่มาจากลักษณะความมีอำนาจของเพศชายในบริบทสังคมไทยยุคแรกๆ ประกอบกับสรีระร่างกายที่แข็งแรงกำยำและความกล้าหาญของเพศชาย ตามแนวคิด ‘อุดมการณ์ปิตาธิปไตย’ จึงเอื้อให้เพศชายมีแนวโน้มในการใช้กำลังเพื่อแสดงอำนาจเหนือกว่ากับเพศหญิงหรือผู้อื่นโดยไม่ได้รู้สึกผิด แม้ว่าแนวคิดเรื่องความเท่าเทียมทางเพศและความเป็นสุภาพบุรุษจะเข้ามามีอิทธิพลในสังคม ทำให้ “ความอ่อนโยนและการรู้จักให้เกียรติผู้อื่น” เป็นลักษณะพฤติกรรมหนึ่งที่ถูกกำหนดให้เป็นแบบฉบับของความเป็นสุภาพบุรุษ ความโหดร้ายหรือการใช้กำลังจึงจัดเป็นลักษณะพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเพศชาย เพราะเป็นแบบฉบับความเป็นชายที่ขัดต่อลักษณะความเป็นสุภาพบุรุษ

4) ไร้ใจไม่ได้ มีเล่ห์เหลี่ยม

“ความไร้ใจไม่ได้และมีเล่ห์เหลี่ยม” ถือเป็นอีกทัศนคติเชิงลบที่มีต่อเพศชาย มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนทัศน์นี้มี 3 กลุ่มได้แก่ [เพศชาย คือ สัตว์มีพิษ] เช่น งูพิษ [เพศชาย คือ ตัวละครที่มีบุคลิก/พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] เช่น วายร้าย [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] เช่น ผี หลอก ซึ่งหมายถึงเพศชายที่ทรยศหักหลัง มีเล่ห์เหลี่ยม และหลอกลวง ตามลำดับ

ทัศนคติเชิงลบนี้ขัดแย้งกับพฤติกรรมที่ถูกกำหนดให้เป็นแบบฉบับความเป็นสุภาพบุรุษเช่นเดียวกัน ความไร้ใจไม่ได้หรือมีเล่ห์เหลี่ยมถูกยึดโยงกับลักษณะนิสัยที่ชอบการแข่งขันและแสดง

อำนาจของเพศชาย อย่างไรก็ตามทัศนคติเชิงลบนี้เป็นลักษณะที่ขัดแย้งกับความเชื่อสัจธรรมซึ่งถือเป็นคุณลักษณะความเป็นชายที่ดี ดังนั้นความไวใจไม่ได้หรือมีเล่ห์เหลี่ยมจึงถูกจัดเป็นลักษณะพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ หากเพศชายคนใดมีพฤติกรรมและการแสดงออกทางอารมณ์ดังกล่าว ก็จะถูกประเมินว่าเป็นลักษณะเพศชายที่ไม่ดีเช่นกัน

5) ไม่เรียบร้อย ดื้อรั้น ก้าวร้าว

“ความไม่เรียบร้อย ดื้อรั้น ก้าวร้าว” ที่พบในข้อมูลบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลก็เป็นทัศนคติเชิงลบเช่นกัน มโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนทัศน์นี้คือ [เพศชาย คือ สัตว์ป่า] เช่น ลิง ม้า ซึ่งใช้เปรียบกับเพศชายที่มีพฤติกรรมไม่ค่อยอยู่นิ่ง ซุกซนหรือดื้อรั้น

ทัศนคตินี้ขัดแย้งกับลักษณะสุภาพเรียบร้อยซึ่งถือเป็นลักษณะพฤติกรรมในแบบฉบับความเป็นสุภาพบุรุษของเพศชาย ดังนั้นเมื่อเพศชายไม่เรียบร้อย ดื้อรั้นหรือก้าวร้าวก็จะถูกตัดสินว่าไม่เป็นไปตามแบบฉบับผู้ชายที่ดี แม้ว่าทัศนคติเชิงลบนี้จะถือเป็นลักษณะพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเพศชาย แต่หากเทียบกับเพศหญิงในสังคมไทยที่มีลักษณะพฤติกรรมไม่เรียบร้อย ดื้อรั้น ก้าวร้าว เช่นเดียวกัน เพศหญิงกลับจะถูกตำหนิมากกว่าเพศชาย อาจเป็นเพราะตามแนว ‘อุดมการณ์ปิตาธิปไตย’ ลักษณะพื้นที่ของเพศหญิงถูกยึดโยงกับพื้นที่เฉพาะในบ้าน ส่วนพื้นที่ของเพศชายจะเป็นพื้นที่ภายนอกบ้าน แสดงถึงความเป็นอิสระกว่า เมื่อนำแบบเปรียบสัตว์ป่ามาใช้เปรียบกับเพศชายจึงสื่อถึงความไม่เป็นอิสระในการแสดงออกตามสัญชาตญาณได้มากกว่าเพศหญิง เพศชายที่มีลักษณะพฤติกรรมไม่เรียบร้อย ดื้อรั้น ก้าวร้าว จึงถูกตำหนิในระดับน้อยกว่าเพศหญิงที่มีลักษณะพฤติกรรมเช่นเดียวกัน

4.4.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

จากข้อมูลมีทัศนคติเกี่ยวกับเพศชายซึ่งสัมพันธ์กับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ได้แก่ การปฏิสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม เรื่องการแสดงออกทางเพศ เป็นต้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติทั้งเชิงบวกและเชิงลบที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์เพศชายในวาทกรรมสาธารณะพบว่า ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างเพศของเพศหญิงมี 8 ลักษณะคือ เพศชายถูกครอบครอง เพศชายถูกประเมินค่า เพศชายถูกเลือก เพศหญิงถูกใช้ประโยชน์ เพศชายถูกควบคุม เพศชายถูกกระทำ เพศชายเป็นที่พึ่ง และเพศชายแสดงออกเรื่องเพศได้ ดังรายละเอียด

1) เพศชายถูกรอครอบครอง

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะพบทัศนคติ “เพศชายถูกรอครอบครอง” สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ที่พบจำนวนมากที่สุดเพียงกลุ่มเดียวคือ [เพศชาย คือ สิ่งของในครอบครอง] ซึ่งสะท้อนทัศนคติเชิงลบ “ถูกรอครอบครอง/ มีเจ้าของ” การเปรียบเทียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่า เพศชายไม่มีชีวิตจิตใจ เป็นเหมือนวัตถุสิ่งของที่ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองสามารถทำกริยา เอา ไม่เอา ยกให้ ขอยืม แยกชิง ขอคืน เก็บ ซ่อน แบ่งปันได้ ซึ่งทำให้เห็นความคิดว่าเพศชายถูกรอครอบครองโดยเพศหญิงหรือผู้ปกครอง

หากพิจารณาตามบริบทสังคมไทย เพศชายมักได้รับการเลี้ยงดูจากผู้ปกครองแบบไม่เคร่งครัดเท่าเพศหญิง พ่อแม่มักให้อิสระลูกชายได้ออกไปทำกิจกรรมภายนอก เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้ประสบการณ์ด้านต่างๆ ได้มากกว่าลูกสาวเพราะความคิดที่ว่า ‘ลูกชายไม่มีอะไรเสียหาย’ พ่อแม่จึงไม่มีลักษณะการครอบครองลูกชายเข้มข้นเท่าการครอบครองลูกสาว ซึ่งลักษณะเหล่านี้ได้รับอิทธิพลมาจากอุดมการณ์ปิตาธิปไตย นอกจากนี้ประเพณีการสู่ขอและการแต่งงานของคนไทย ฝ่ายชายอยู่ในสถานะผู้ครอบครองกล่าวคือ “ไปขอเพศหญิงเพื่อมาครอบครอง” ดังนั้นเพศชายจึงถูกวางบทบาทไว้กับ “การเป็นผู้ครอบครอง” ไปโดยปริยาย

ด้วยแนวคิดเรื่องความเท่าเทียมกันทางเพศของ ‘อุดมการณ์สตรีนิยม’ จึงมีความพยายามต่อสู้ว่า เพศชายก็สามารถถูกรอครอบครองโดยฝ่ายหญิงได้ส่งผลให้ปรากฏทัศนคตินี้ขึ้นในสังคม อย่างไรก็ตาม จากผลการวิเคราะห์วาทกรรมสาธารณะ ผู้วิจัยพบข้อสังเกตที่น่าสนใจมากคือ มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งของในครอบครอง] เป็นกลุ่มมโนอุปลักษณ์ที่พบจำนวนถ้อยคำอุปลักษณ์สูงที่สุดคือ 964 ถ้อยคำ ซึ่งเป็นเพียงมโนอุปลักษณ์เดียวที่ดูเหมือนจะแสดงให้เห็นอำนาจที่เหนือกว่าของเพศหญิง แต่หากพิจารณาโดยละเอียดจะพบว่า อำนาจที่เพศหญิงมีเหนือกว่าเพศชายเพียงอำนาจเดียวนี้อาจเป็นได้แค่เพียงอำนาจใน “การครอบครอง” เพศชายเท่านั้น ส่วนอำนาจในการประเมินค่า การเลือกหรือการกระทำอื่นๆ นั้นเพศหญิงก็ยังคงมีน้อยกว่าเพศชาย ผู้วิจัยมองว่าทัศนคตินี้กลับสนับสนุนให้เพศหญิงอาจมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การตบตีแย่งชิงเพศชาย ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นก็จะกลายเป็นการขบขันความคิดว่า เพศหญิงเป็นเพศที่ใช้อารมณ์เหนือเหตุผล ตามแนวคิดอุดมการณ์ปิตาธิปไตยไปอีกชั้นหนึ่ง

2) เพศชายถูกประเมินค่า

จากข้อมูลผู้วิจัยพบทัศนคติ “เพศชายถูกประเมินค่า” สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ทั้งสิ้น 5 มโนอุปลักษณ์คือ ทัศนคติเชิงบวก “คนต้องการ” 1 มโนอุปลักษณ์ได้แก่ [เพศชาย คือ สิ่งมีค่า] เช่น เพชร ของนอก ของใหม่ และทัศนคติเชิงลบ “คนไม่ต้องการ” 4 มโนอุปลักษณ์ได้แก่]เพศชาย คือ สิ่งด้อยค่า] เช่น ราคาถูก ของกากๆ]เพศชาย คือ สิ่งไร้ค่า] เช่น ก้อนดิน] เพศชาย คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล] เช่น ขยะ และ [เพศชาย คือ อาหารไม่น่ารับประทาน] เช่น ของเหลือ การเปรียบเทียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่า เพศชายเป็นเหมือนสิ่งของที่สามารถเพิ่มค่าหรือลดค่าได้ ทั้งนี้ความมีค่าของผู้ชายอยู่ที่คุณสมบัติ การประพฤติตัว และการไม่ผ่านการมีเพศสัมพันธ์

การถูกประเมินค่าของเพศชายนั้นจะพิจารณาปัจจัยคุณสมบัติส่วนตัวเป็นหลักเช่น ชาติกำเนิด ฐานะ การศึกษา หน้าที่การงาน นอกจากนี้ก็มีการประเมินค่าจากความประพฤติว่าเป็นคนดีหรือเป็นคนไม่ดี จากข้อมูลแม้ว่าการถูกประเมินค่าของเพศชายจะไม่ได้มีค่านิยมเรื่องพรหมจรรย์มาเกี่ยวข้อง เพราะความคิดเรื่องธรรมชาติของเพศชายที่เชื่อว่าไม่ได้มีเยื่อพรหมจรรย์จึงไม่ได้มีความบริสุทธิ์ให้เสียอย่างเพศหญิง แต่ผู้วิจัยพบว่าการประเมินค่าเพศชายจากการไม่ได้ผ่านการมีเพศสัมพันธ์อยู่บ้างโดยเฉพาะในมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งด้อยค่า] และ [เพศชาย คือ อาหารไม่น่ารับประทาน]

3) เพศชายถูกเลือก

จากข้อมูลในบทละครและเพลงไทยสากล พบทัศนคติเชิงลบว่า “เพศชายถูกเลือก” ซึ่งสะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์อย่าง 1 มโนอุปลักษณ์คือ [เพศชาย คือ สิ้นค้า] การเปรียบเทียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่า เพศชายไม่มีชีวิตจิตใจ เป็นเหมือนสินค้าหรือสิ่งของที่ซื้อขายกันได้ด้วยเงิน ผู้เลือกซื้อคือเพศหญิง สามารถมีสิทธิ์ทำได้ตั้งแต่เลือก จับจอง ประมูล เหมมา ซื้อไปจนกระทั่งไม่ซื้อ โดยที่เพศชายเป็น “ผู้ถูกเลือก” จากข้อมูลที่พบ มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ้นค้า] จะปรากฏใช้ในบริบทเฉพาะเจาะจงมากคือ พบในบทละครโทรทัศน์ที่มีเพศชายทำอาชีพขายบริการ ในขณะที่มโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สิ้นค้า] จะพบในบริบทที่หลากหลายกว่า ทั้งการเกี่ยวพาราณี การแต่งงาน ไปจนถึงการซื้อบริการทางเพศ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ทัศนคติเพศชายเป็นฝ่ายถูกเลือกนี้อาจเป็นผลจากแนวคิดเรื่องความเท่าเทียมทางเพศของ ‘อุดมการณ์สตรีนิยม’ แต่เมื่อไม่สอดคล้องกับบทบาทหรือบริบททางสังคมของสังคมไทยซึ่งเป็นสังคมชายเป็นใหญ่ ตลอดจนการที่เพศหญิงจะแสดงตนชัดเจนว่าเป็นฝ่ายเลือกซื้อ (บริการทางเพศ) ก็เป็นการแสดงออกเรื่องความต้องการทางเพศโดยตรงซึ่งไม่ใช่สิ่งที่

ได้รับการยอมรับในสังคม ทำให้ทัศนคติที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์นี้ถูกจำกัดพื้นที่การใช้อยู่ในบริเวณหนึ่งเท่านั้น

4) เพศชายถูกใช้ประโยชน์

จากข้อมูลผู้วิจัยพบทัศนคติ “เพศชายถูกใช้ประโยชน์” สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ทั้งสิ้น 5 มโนอุปลักษณ์คือ

-ทัศนคติเชิงบวก “มีประโยชน์/ สำคัญต่อชีวิต” 1 มโนอุปลักษณ์ได้แก่ [เพศชาย คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต] เช่น หัวใจ ลมหายใจ การเปรียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่า แม้เพศชายจะเป็นสิ่งที่สำคัญหรือจำเป็นต่อชีวิตที่ขาดไม่ได้ แต่ก็ยังเป็นเพียงผู้ถูกใช้ประโยชน์ ในขณะที่เพศหญิงเป็นฝ่ายผู้ได้ใช้ประโยชน์จากเพศชาย

-ทัศนคติเชิงบวก “มีตัวตน/ จับต้องได้” 1 มโนอุปลักษณ์ได้แก่ [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสได้] เช่น ท้องฟ้า สายน้ำ การเปรียบในลักษณะนี้สะท้อนว่า เพศชายเป็นสิ่งที่เพศหญิงได้นำมาใช้ประโยชน์ ในขณะที่หากเพศชายเป็นสิ่งที่นำมาใช้ประโยชน์ไม่ได้ก็จะถูกประเมินเป็นทัศนคติเชิงลบ “ไม่มีตัวตน/ จับต้องไม่ได้” 1 มโนอุปลักษณ์ได้แก่ [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้] เช่น อากาศ ฝุ่น

- ทัศนคติเชิงลบ “ใช้เพื่อสนองความต้องการทางเพศ” 2 มโนอุปลักษณ์ได้แก่ [เพศชาย คือ อาหารนารับประทาน] และ [เพศชาย คือ สิ่งด้อยค่า] การเปรียบเทียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่า เพศชายเป็นเหมือนอาหารที่เพศหญิงเลือกบริโภคเพื่อเติมเต็มความต้องการทางกาย และใช้ประโยชน์เพียงชั่วคราวชั่วคราวเท่านั้น เพศชายจึงเป็นเพียงอาหารหรือวัตถุที่เพศหญิงได้ชื่นชม ถูกใช้ประโยชน์เพื่อสนองความต้องการของเพศหญิง ในขณะที่เพศหญิงมีอำนาจในการเลือกบริโภคก่อนได้เช่นเดียวกัน

ทัศนคติเพศชายถูกใช้ประโยชน์นี้น่าจะได้รับอิทธิพลจากแนวคิดเรื่องความเท่าเทียมทางเพศของ ‘อุดมการณ์สตรีนิยม’ กล่าวคือ เพศหญิงก็สามารถเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากเพศชายได้เช่นเดียวกับที่เพศชายใช้ประโยชน์จากเพศหญิง เพศหญิงสามารถมีบทบาทในความสัมพันธ์ระหว่างเพศได้เช่นเดียวกับเพศชายโดยไม่ได้ถูกมองเป็นเชิงลบมากเท่าในอดีต

5) เพศชายถูกควบคุม

จากข้อมูลผู้วิจัยพบทัศนคติ “เพศชายถูกควบคุม” สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ทั้งสิ้น 3 มโนอุปลักษณ์คือ

- ทัศนคติเชิงลบ “ถูกควบคุม/ อยู่ใต้อำนาจ” 2 มโนอุปลักษณ์ได้แก่ [เพศชาย คือ สัตว์เลี้ยง] เช่น วัว ควาย หมู และ [เพศชาย คือ ตัวละครที่ถูกกดขี่] เช่น ทาส นักโทษ การเปรียบเทียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่า เพศชายเป็นเหมือนสัตว์เลี้ยงที่ถูกเพศหญิงควบคุมไว้ใช้งาน ดูเล่นหรือเป็นอาหาร และเพศชายเป็นเหมือนตัวละครที่ถูกกดขี่ซึ่งเพศหญิงมีไว้เพื่อให้รับใช้ ทั้งนี้มีการสลับบทบาทกับทัศนคติเพศหญิงถูกควบคุมคือ เพศหญิงมีบทบาทคอยทำหน้าที่ควบคุมทั้งสัตว์เลี้ยงและตัวละครที่ถูกกดขี่ ผู้วิจัยเห็นว่าทั้งสองกลุ่มนี้ยังมีนัยยะของพื้นที่อันจำกัด เช่น เพศชายจะถูกจัดวางไว้ในพื้นที่บ้านหรือพื้นที่อันจำกัดทำให้ไร้อิสระ แสดงความมีอำนาจและมีอิสระเหนือกว่าของเพศหญิง

- ทัศนคติเชิงลบ “ไม่มีอำนาจ/ ไม่มีเกียรติ” 1 มโนอุปลักษณ์ได้แก่ [เพศชาย คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ] เช่น หมาวัด หมารับใช้ การเปรียบลักษณะนี้สะท้อนว่าเพศชายเป็นสัตว์ที่ด้อยศักยภาพ และไร้ความสามารถ ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของเพศหญิงหรือเจ้านาย

ทัศนคตินี้เป็นการท้าทายอำนาจของอุดมการณ์หลักอย่าง ‘อุดมการณ์ปิตาธิปไตย’ อย่างชัดเจน จากเดิม เพศชายเป็นฝ่ายมีอำนาจควบคุมหรือเป็นฝ่ายเหนือกว่า และเพศหญิงเป็นฝ่ายถูกควบคุมหรือเป็นฝ่ายด้อยกว่า เมื่อ ‘อุดมการณ์สตรีนิยม’ เสนอแนวคิดเรื่องความเท่าเทียมทางเพศจึงทำให้เพศหญิงกล้าที่จะเป็นฝ่ายควบคุมมากขึ้น แต่สิ่งที่น่าสังเกตคือ ทัศนคติเชิงลบ “ไม่มีอำนาจ/ ไม่มีเกียรติ” จะเป็นการลดอำนาจของเพศชายลงมากที่สุด จะเห็นว่าผู้ทำหน้าที่ควบคุมในมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ] นี้ส่วนใหญ่จะไม่ใช่เพศหญิง แต่มักจะปรากฏใช้กับเพศชายด้วยกันในฐานะความสัมพันธ์แบบเจ้านาย – ลูกน้อง ส่วนนี้สะท้อนให้เห็นว่าสังคมชายเป็นใหญ่ยังไม่ค่อยยอมรับให้เพศหญิงได้เป็นหัวหน้าหรือผู้นำที่จะทำหน้าที่ควบคุมเพศชายโดยเฉพาะพื้นที่ภายนอกบริเวณบ้าน

6) เพศชายถูกรักษา

จากข้อมูลพบทัศนคติ “เพศชายถูกรักษา” สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ทั้งสิ้น 1 มโนอุปลักษณ์คือ ทัศนคติเชิงลบ “ถูกรักษา/ อ่อนแอ” ได้แก่ [เพศชาย คือ สัตว์ถูกล่า/ เหยื่อ] เช่น เป็นเหยื่อ การเปรียบเทียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่า เพศชายเป็นเหมือนเหยื่อที่อ่อนแอกว่าและถูกเพศหญิงไล่จับหรือไล่ล่า ซึ่งเป็นแนวคิดที่ขัดแย้งกับเรื่อง “ธรรมชาติ” ที่ผลิตให้เพศชายมีสรีระที่ใหญ่กว่า

และแสดงควมมีกำลังหรือมีอำนาจมากกว่า ในขณะที่เพศหญิงมีสรีระที่เล็กกว่า อ่อนแอกว่า ดังนั้นเมื่อแบบเปรียบเทียบนำมาใช้กับเพศหญิงจึงดูขัดแย้ง ว่าไม่น่าจะสามารถเป็นฝ่าย “ผู้กระทำ” ได้หรือไม่ น่าจะมีกำลังกระทำรุนแรงมากนัก ดังนั้นจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนในสังคมคือ เมื่อเพศหญิงเป็นฝ่ายกระทำและใช้ความรุนแรง จะมีแนวโน้มของการถูกตำหนิจากคนในสังคมน้อยกว่า ในขณะที่หากสลับเป็นเมื่อเพศชายเป็นฝ่ายกระทำ และเพศหญิงเป็นฝ่ายถูกกระทำ ฝ่ายชายจะถูกตำหนิมากกว่าเพราะเชื่อว่ากำลังสัมพันธ์กับขนาดร่างกายที่ใหญ่กว่า

7) เพศชายเป็นที่พึ่ง

จากข้อมูลที่พบในวาทกรรมสาธารณะ ทศนคติ “เพศชายเป็นที่พึ่ง” สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ทั้งสิ้น 1 มโนอุปลักษณ์คือ ทศนคติเชิงบวก “แข็งแรง/ เป็นที่พึ่งพาได้” ได้แก่ [เพศชาย คือ ต้นไม้ใหญ่] เช่น ต้นไม้ โคน การเปรียบเทียบในลักษณะนี้ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดเรื่อง “ธรรมชาติ” ของสรีระเพศชายซึ่งมีขนาดใหญ่และแข็งแรง เชื่อมโยงไปสู่ความมั่นคงและมีอำนาจ เป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ สอดคล้องกับแนว ‘อุดมการณ์ปีศาจไทย’ ที่เสนอว่า เพศชายเป็นที่พึ่ง และเพศหญิงเป็นผู้พึ่งพา ทศนคตินี้เป็นคู่ตรงกันข้ามกับทศนคติ “ถูกกระทำ/ อ่อนแอ” ในมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ ดอกไม้] น่าสังเกตว่า ทั้งสองมโนอุปลักษณ์นี้สัมพันธ์กับสรีระที่ธรรมชาติเป็นผู้สร้างให้แยกความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง ดังนั้นจึงไม่ค่อยปรากฏทิศทางย้อนกลับเหมือนมโนอุปลักษณ์อื่นๆ ที่พยายามแสดงความเท่าเทียมทางเพศ จากข้อมูลจะมีพบมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ พิษปรสิธ/ พิษเปียน] ซึ่งมีลำต้นไม่แข็งแรงจึงแสดงถึงการต้องเป็นผู้พึ่งพาของเพศหญิงเท่านั้น

CHULALONGKORN UNIVERSITY

8) เพศชายแสดงออกเรื่องเพศได้

สำหรับเรื่องเพศหรือเรื่องเซ็กส์นั้น เพศชายมักจะถูกกล่าวหาว่าเห็นแก่เซ็กส์เป็นใหญ่ เพราะแรงขับเรื่องเพศของผู้ชายมีเข้มข้นมากกว่าผู้หญิง อีกทั้งข้อจำกัดในเรื่องเพศยังมีน้อยกว่าผู้หญิง เพศชายจึงแสดงออกในเรื่องเพศได้มากกว่า (โตโรธี รูธ, 2541 อ้างถึงใน วุฒินันท์ แก้วจันทร์เกตุ, 2553: 162)

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะผู้วิจัยพบว่า ทศนคติ “แสดงออกเรื่องเพศได้” สอดคล้องกับคำกล่าวข้างต้นซึ่งสะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์เพียง 1 กลุ่ม คือ มโนอุปลักษณ์ได้แก่ [เพศชาย คือ สัตว์ป่า] เช่น ม้า ช้าง แสดงทศนคติเชิงลบ “ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม” การเปรียบเทียบในลักษณะ

นี้แสดงให้เห็นว่า เพศชายเป็นเหมือนสัตว์ป่าที่ไม่สามารถควบคุมสัญชาตญาณความตื่นตัวและความต้องการทางเพศของตนเองได้ อุดมการณ์ที่อยู่เบื้องหลังคือ ‘อุดมการณ์ปีตาธิปไตย’ ซึ่งสร้างความชอบธรรมให้เพศชายกล้าแสดงออกเรื่องความต้องการทางเพศ สะท้อนให้เห็นว่า เพศชายคนใดมีความตื่นตัวทางเพศสูงยังจะได้รับคำชื่นชมว่า สมความเป็นชาย ซึ่งแตกต่างจากเพศหญิงที่ต้องเก็บความรู้สึกต้องการทางเพศไว้ หากแสดงออกนอกจากจะไม่ได้รับคำชื่นชมแล้ว ยิ่งกลับถูกตำหนิเมื่อแสดงความต้องการและความตื่นตัวทางเพศ

จากความคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศข้อ 1 – 8 นี้ ที่สะท้อนจากข้อมูลมโนอุปลักษณ์เพศชายในวาทกรรมสาธารณะแสดงให้เห็นว่า สังคมไทยได้รับอิทธิพลจากแนวคิดเรื่องความเท่าเทียมทางเพศตามแนว ‘อุดมการณ์สตรีนิยม’ ทำให้เกิดทัศนคติที่มาต่อสู้กับแนวคิดต่างๆ จาก ‘อุดมการณ์ปีตาธิปไตย’ เพศชายจึงสามารถตกเป็น “ฝ่ายถูกกระทำหรือฝ่ายด้อยกว่า” แต่อย่างไรก็ตามดูเหมือนว่าความพยายามในการคัดง้างกลับไม่ค่อยมีผลทำให้อุดมการณ์หลักของสังคมสั่นคลอนเท่าใดนัก เนื่องจากมโนทัศน์ความแข็งแรง ความกล้าหาญ ความเป็นผู้นำ ความเป็นที่พึ่ง ความเป็นผู้ควบคุมหรือความเป็นฝ่ายผู้กระทำของเพศชายได้ฝังรากลึกในสังคมมาอย่างยาวนาน ยากที่จะปรับเปลี่ยนลักษณะพฤติกรรมหรือรูปแบบปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมหากยังไม่มีเครื่องมือหรือระบบมโนทัศน์

กล่าวโดยสรุปได้ว่า จากการมองมโนอุปลักษณ์เพศหญิง เพศชายตามแนวเชิงวิพากษ์จึงเป็นหลักฐานแสดงให้เห็นว่า แม้จะมีความพยายามทำให้ช่องว่างลดลง แต่ก็ยังคงปรากฏความเหลื่อมล้ำหรือความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศหญิงและเพศชายในสังคมไทย ลำดับต่อไปผู้วิจัยจะวิเคราะห์มโนอุปลักษณ์เพศทางเลือกเชิงวิพากษ์เพื่อค้นหาว่ามีอุดมการณ์ที่อยู่เบื้องหลัง และสะท้อนความเหลื่อมล้ำทางเพศหรือไม่

4.4.3 มโนอุปลักษณ์เพศทางเลือกจากมุมมองเชิงวิพากษ์

จากการวิเคราะห์ทัศนคติที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์เพศทางเลือกในวาทกรรมสาธารณะ ผู้วิจัยเห็นว่า ทัศนคติที่พบมีอุดมการณ์ใหญ่ทางสังคมที่สำคัญคือ อุดมการณ์รักต่างเพศซ่อนอยู่เบื้องหลัง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.4.3.1 ลักษณะภายนอกของเพศทางเลือก

ลักษณะภายนอกของเพศทางเลือกที่พบในวาทกรรมสาธารณะคือ **ความงาม** การกล่าวถึงความงามของเพศทางเลือกที่พบมักเป็นการกล่าวถึงภาพรวมว่า “หน้าตาดี” และ “รูปร่างดี” ความคิดเรื่องของความงามของเพศทางเลือกที่มีเพศวิถีเป็นชายเช่น เกย์และทอม จะคล้ายคลึงกับลักษณะความงามของเพศชาย ส่วนเพศทางเลือกที่มีเพศวิถีเป็นหญิงเช่น กะเทย ก็จะถูกคล้อยกับลักษณะความงามของเพศหญิง ผู้วิจัยพบว่าในข้อมูลบทละครและเพลงไทยสากล ข้อมูลโน้ตบุคลิกที่สะท้อนทัศนคติเกี่ยวกับความงามของเพศทางเลือกแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ รูปร่าง และรูปร่างไม่งาม

1) **รูปร่าง** หมายถึงถึงทั้งรูปร่างดี และหน้าตาดี มีมีโน้ตบุคลิก 1 กลุ่มที่สะท้อนทัศนคติเชิงบวกนี้คือ [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์ฝ่ายดี] เช่น เทพบุตร นางฟ้า เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นการชมความงามแบบภาพรวมทั้งหมดคือ รูปร่างหน้าตา โดยไม่เน้นแยกลักษณะงามของอวัยวะเป็นส่วนๆ

2) **รูปร่างไม่งาม** เป็นการใช้อุปุจน์กล่าวตำหนิลักษณะตรงกันข้ามกับความงามนั่นคือ รูปร่างไม่ดี และหน้าตาไม่ดี มีมีโน้ตบุคลิก 1 กลุ่มที่สะท้อนทัศนคติเชิงลบนี้คือ [เพศชายคือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย] เช่น ผี เป็นต้น

แม้ทัศนคติทั้งสองกลุ่มนี้จะสะท้อนการให้ความสำคัญกับความงามของร่างกายหรือรูปร่างหน้าตาของเพศทางเลือก แต่ผู้วิจัยพบว่ามีโน้ตบุคลิกทั้งสองกลุ่มนี้มักกล่าวถึงลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมของเพศทางเลือกมากกว่าการกล่าวถึงรูปร่างหน้าตาอย่างเห็นได้ชัด จึงอาจกล่าวได้ว่า การให้คุณค่าแก่เพศทางเลือกในด้านกายภาพหรือลักษณะภายนอกนั้นมีน้อยกว่าเพศหญิง ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกับการให้คุณค่าเพศชาย ความคิดนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของอุดมการณ์รักต่างเพศซึ่งกำหนดให้เพศหลักในสังคมมีเพียงสองเพศคือ เพศชายและเพศหญิง เมื่อเพศทางเลือกมีลักษณะภายนอกที่ไม่สอดคล้องกับเพศสภาวะ เกย์และทอมก็ไม่เหมือนชาย กะเทยก็ไม่เหมือนหญิงเสียทีเดียว “ลักษณะภายนอกที่อยู่ในระหว่างกลางเพศหลักสองเพศ” จึงอาจเป็นผลทำให้ความงามของเพศทางเลือกไม่ได้รับความสนใจมากนัก ข้อสังเกตที่น่าสนใจคือ เมื่อเป็นการกล่าวถึงรูปร่างไม่งาม เพศทางเลือกจะถูกเปรียบกับผี ซึ่งเป็นแง่ลบมากขึ้น แฝงความรู้สึกน่าเกลียดและน่าสยดสยองกว่าแบบเปรียบเทียบและอสุรีในเพศหญิงและเพศชายตามลำดับ

4.4.3.2 ลักษณะพฤติกรรมของเพศทางเลือก

ลักษณะพฤติกรรมจัดเป็นชุดทัศนคติส่วนใหญ่ที่พบในข้อมูลวาทกรรมสาธารณะ เนื่องจากบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลล้วนเป็นสื่อที่มีลักษณะสะท้อนเรื่องพฤติกรรมส่วนตัวและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มโนอุปลักษณ์เพศทางเลือกที่พบจึงสะท้อนมโนทัศน์เกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมของเพศทางเลือก แบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ พฤติกรรมส่วนบุคคล และความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

4.4.3.2.1 พฤติกรรมส่วนบุคคล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่พบสะท้อนให้เห็นทัศนคติหรือมโนทัศน์สำคัญเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมส่วนบุคคล ลักษณะนิสัย ตลอดจนพฤติกรรมการแสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึกของเพศทางเลือกที่ถูกสร้างให้เป็นพฤติกรรมของความเป็นเพศทางเลือกมักเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม ทัศนคติด้านพฤติกรรมส่วนบุคคลสามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ พฤติกรรมพึงประสงค์ และพฤติกรรมไม่พึงประสงค์

1. พฤติกรรมพึงประสงค์

ผู้วิจัยพบว่า จากข้อมูลมโนอุปลักษณ์เกี่ยวกับเพศทางเลือกสะท้อนมโนทัศน์ว่า คุณลักษณะหรือพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของเพศเลือกก็คือ การมีจิตใจดีหรือจิตใจงาม นั่นเอง

1) ใจงาม

จากมโนอุปลักษณ์เพศทางเลือกที่พบ ความงามของลักษณะภายนอกของเพศเลือกนั้นถือเป็นเรื่องที่ไม่ได้ให้ความสำคัญมากนัก แต่ความงามที่มาจากภายในคือ ความงามของจิตใจ กลับเป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจมากกว่า การกล่าวถึงความใจงามของเพศเลือกมักเป็นการกล่าวถึงภาพรวมว่า “ใจดี มีเมตตา คอยช่วยเหลือผู้อื่น” ข้อมูลมโนอุปลักษณ์ที่สะท้อนทัศนคติเชิงบวกว่า “ใจงาม” ของเพศทางเลือกพบเพียงกลุ่มเดียวคือ [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์ฝ่ายดี] เช่น นางฟ้า เป็นต้น

ทัศนคตินี้สะท้อนให้เห็นว่า การให้ความสำคัญกับความงามด้านจิตใจของเพศเลือกนั้นถือเป็นเรื่องสำคัญมากกว่าความงามด้านรูปลักษณ์ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การเป็นคนดีเป็นคุณสมบัติของเพศทางเลือกที่สังคมสนใจให้ความสำคัญ สังเกตจากคำกล่าวที่ใช้กันแพร่หลายว่า “จะเป็นเพศใดก็ได้ แต่ขอให้เป็นคนดีของสังคม ”

2. พฤติกรรมไม่พึงประสงค์

เนื่องจากลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกของเพศทางเลือกร่วมกันเป็นลักษณะที่ถูกสร้างให้เป็นพฤติกรรมของความเป็นเพศทางเลือก เช่น ชีระ บุชบกแก้ว (2553) พบว่า เกย์ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมของเพศชาย เกย์เป็นคนที่อบอุ่นมีน้ำใจต่อผู้อื่นโดยเฉพาะต่อเกย์ด้วยกัน และเกย์หมกมุ่นเรื่องเพศ ส่วนคชาธิป พาณิชตระกูล (2556) พบว่า ชายรักชายมักจะหมกมุ่นอยู่กับเรื่องความรักและเพศสัมพันธ์ เป็นต้น จากข้อมูลมโนอุปลักษณะเกี่ยวกับเพศทางเลือกที่พบสะท้อนว่าคุณลักษณะหรือพฤติกรรมส่วนบุคคลที่ไม่พึงประสงค์ของเพศทางเลือกมี 2 ลักษณะดังนี้

1) สร้างความเดือดร้อนต่อผู้อื่น

ทัศนคตินี้เป็นทัศนคติเชิงลบที่มีต่อเพศทางเลือก ผู้วิจัยพบระดับการสร้างความเดือดร้อนที่เพศทางเลือกเพียงระดับเดียวคือ “การสร้างความเดือดร้อนรำคาญ” มโนอุปลักษณะที่สะท้อนมโนทัศนคติได้แก่ [เพศทางเลือก คือ สัตว์ไม่เชิง] เช่น สุนัข อีออร์คเซียร์ อีชีสุ ซึ่งหมายถึงเพศทางเลือกที่พูดมาก หาเรื่องทะเลาะกันเอง หรือชวนทะเลาะกับผู้อื่น เป็นต้น

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ทัศนคติสร้างความเดือดร้อนต่อผู้อื่นนี้เป็นลักษณะที่อยู่ระหว่างกลางของความเป็นชายและความเป็นหญิง เนื่องจากแบบเปรียบเทียบที่พบเป็นสุนัขซึ่งทำพฤติกรรมทำร้ายได้ถึงขั้นกัดคู่ต่อสู้ได้เช่นเดียวกับแบบเปรียบเทียบนี้ในเพศชายและเพศหญิง แต่ข้อสังเกตที่น่าสนใจคือการใช้ถ้อยคำที่ระบุว่าเป็นสุนัขพันธุ์เล็กนั้นทำให้เพศทางเลือกดูราวกับไม่ดุร้ายรุนแรงเท่าเพศชาย และยังแฝงความน่ารักน่าทะนุถนอมซึ่งเป็นลักษณะของเพศหญิง

2) ไม่เรียบร้อย ดื้อรั้น ก้าวร้าว

ลักษณะพฤติกรรมที่ “ไม่เรียบร้อย ดื้อรั้น ก้าวร้าว” ที่พบในข้อมูลก็แสดงให้เห็นทัศนคติเชิงลบที่มีต่อเพศทางเลือกว่าเป็นพฤติกรรมไม่พึงประสงค์เช่นกัน มโนอุปลักษณะที่สะท้อนมโนทัศนคติคือ [เพศทางเลือก คือ สัตว์ป่า] เช่น พยศ ตกมัน ซึ่งใช้เปรียบกับเพศทางเลือกที่มีพฤติกรรมดื้อรั้นก้าวร้าว

ทัศนคตินี้ขัดแย้งกับลักษณะเรียบร้อยสำรวมซึ่งถือเป็นลักษณะพฤติกรรมในแบบฉบับความเป็นหญิง และขัดแย้งกับลักษณะสุภาพอ่อนโยนซึ่งถือเป็นลักษณะพฤติกรรมในแบบฉบับความเป็นสุภาพบุรุษ ดังนั้นไม่ว่าเพศทางเลือกจะมีลักษณะค่อนข้างไปทางเพศหญิงหรือเพศชาย หากมีพฤติกรรมดื้อรั้นหรือก้าวร้าวก็ย่อมเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

4.4.3.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ

จากข้อมูลพบว่า มีทัศนคติเกี่ยวกับเพศทางเลือกที่สัมพันธ์กับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศ ได้แก่ เพศทางเลือกเป็นผู้โยยหาความรัก เพศทางเลือกมักหมกมุ่นอยู่กับเรื่องความรักและเพศสัมพันธ์ เป็นต้น ทัศนคติที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างเพศนี้อาจสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องเพศวิถี (sexuality) ดังที่พริศรา แซ่ก้วย (2547 อ้างถึงใน ชนกพร อังศุวิริยะ 2551) ได้ให้ความหมายของเพศวิถีไว้ว่า หมายถึงวิถีปฏิบัติที่เกี่ยวกับความปรารถนาทางเพศ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติทั้งเชิงบวกและเชิงลบที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์เพศทางเลือกในวาทกรรมสาธารณะพบว่า ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างเพศของเพศทางเลือกมี 5 ลักษณะคือ เพศหญิงทางเลือกถูกครอบครอง เพศทางเลือกถูกประเมินค่า เพศทางเลือกถูกใช้ประโยชน์ เพศทางเลือกถูกควบคุม และเพศทางเลือกแสดงออกเรื่องเพศได้ ดังนี้

1) เพศทางเลือกถูกครอบครอง

จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะพบทัศนคติ “เพศทางเลือกถูกครอบครอง” สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ที่เพียงกลุ่มเดียวคือ [เพศทางเลือก คือ สิ่งของในครอบครอง] เช่น อยากได้ เป็นของ ถูกแย่ง ซึ่งสะท้อนทัศนคติ เชิงลบ “ถูกครอบครอง/ มีเจ้าของ” การเปรียบเทียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่า เพศทางเลือกไม่มีชีวิตจิตใจ เป็นเหมือนวัตถุสิ่งของที่ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองสามารถครอบครองและสูญเสียการครอบครองได้ ทั้งนี้จากข้อมูลที่พบผู้ครอบครองเพศทางเลือกจะเป็นเพศทางเลือกกันเอง

2) เพศทางเลือกถูกประเมินค่า

จากข้อมูลผู้วิจัยพบทัศนคติ “เพศทางเลือกถูกประเมินค่า” สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ที่แสดงทัศนคติเชิงลบ “คนไม่ต้องการ” เพียง 1 มโนอุปลักษณ์ได้แก่ [เพศทางเลือก คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล] การเปรียบเทียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่า เพศทางเลือกเป็นเหมือนสิ่งของที่ถูกมองว่าเป็นสิ่งที่เพิ่มค่าไม่ได้เลย มีเพียงทัศนคติที่แสดงการลดค่าได้อย่างเดียวเท่านั้น และเป็นการลดค่าที่แสดงว่าเพศทางเลือกเป็นสิ่งสกปรกหรือสิ่งปฏิกูลที่คนไม่ต้องการและควรกำจัด ทัศนคตินี้น่าจะได้รับอิทธิพลจาก ‘อุดมการณ์รักต่างเพศ’ ซึ่งมองว่า เพศหลักในสังคมมีเพียงสองเพศคือ ชายกับหญิง ดังนั้นจึงผลักดันให้เพศทางเลือกไปอยู่ในกลุ่ม “คนชายขอบ” ซึ่งไม่ได้รับการยอมรับเพราะมองว่าเป็นสิ่งผิดปกติ

ผู้วิจัยมองว่า ทศนคติเพศทางเลือกถูกประเมินค่านี้ มีผลต่อพฤติกรรมความสัมพันธ์ของเพศทางเลือก จากข้อสังเกตที่พบเพียงทศนคติ “เพศทางเลือกถูกประเมินค่า” แต่ไม่พบทศนคติ “เพศทางเลือกถูกเลือก” เหมือนกับที่พบในเพศหญิงและเพศชาย นั้นสะท้อนให้เห็นความคิดที่ว่า เพศทางเลือกไม่มีโอกาสถูกเลือกเพราะเพศทางเลือกถูกประเมินค่าเป็นเพียงสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูลเท่านั้น ความคิดนี้อาจส่งผลให้เพศทางเลือกไม่เชื่อมั่นว่าความรักระหว่างเพศทางเลือกนั้นจะเป็นเรื่องที่มีมั่นคงจริงจัง และไม่ศรัทธาเรื่องการแต่งงานใช้ชีวิตคู่กันนั้นจะเป็นไปได้

3) เพศทางเลือกถูกใช้ประโยชน์

จากข้อมูลผู้วิจัยพบทศนคติ “เพศทางเลือกถูกใช้ประโยชน์” สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ทั้งสิ้น 1 มโนอุปลักษณ์คือ ทศนคติเชิงลบ “ใช้เพื่อสนองความต้องการทางเพศ” ได้แก่ [เพศทางเลือก คือ อาหารนารับประทาน] การเปรียบเทียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่า เพศทางเลือกเป็นเหมือนอาหารที่ถูกบริโภคเพื่อเติมเต็มความต้องการทางกาย ถูกใช้ประโยชน์เพื่อสนองความต้องการของเพศทางเลือกด้วยกัน

ข้อนำสังเกตประการแรกคือ ทศนคติเพศทางเลือกถูกใช้ประโยชน์นี้พบเพียงลักษณะการใช้เพื่อสนองความต้องการทางเพศเท่านั้น สอดคล้องกับที่ธีระ บุษบกแก้ว (2553) พบว่า อัตลักษณ์ของเกย์คือ เกย์หมกมุ่นเรื่องเพศ และ คชาธิป พาณิชตระกูล (2556) พบว่า ชายรักชายมักจะหมกมุ่นอยู่กับเรื่องความรักและเพศสัมพันธ์ ทั้งนี้แตกต่างจากทศนคตินี้ของเพศหญิงและเพศชายที่พบการถูกใช้ประโยชน์เพื่อการอื่นด้วย ข้อสังเกตประการที่สองคือ ถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบมักเป็นการเน้นรสชาติ “แซ่บ” และความแปลกใหม่โดยเปรียบเพศทางเลือกเป็น “อาหารป่า” ซึ่งอาจเป็นเพราะอิทธิพลของ ‘อุดมการณ์รักต่างเพศ’ ที่มองว่าการรักเพศเดียวกันเป็นเรื่องผิดปกติ เมื่อเพศทางเลือกถูกกดทับด้วยความคิดนี้ จึงมีความพยายามในการผลิตวาทกรรมขึ้นมาแข่งขันและนำเสนอว่าความสามารถทางเพศของเพศทางเลือกจะทำให้ผู้บริโภคติดใจในรสชาติและความแปลกใหม่ไม่ซ้ำใคร

4) เพศทางเลือกถูกควบคุม

จากข้อมูลผู้วิจัยพบทศนคติ “เพศทางเลือกถูกควบคุม” สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ทั้งสิ้น 1 มโนอุปลักษณ์คือ ทศนคติเชิงลบ “ถูกควบคุม/ อยู่ใต้อำนาจ” ได้แก่ [เพศทางเลือก คือ สัตว์เลี้ยง] เช่น วัว ควาย หมูน้อยพิกเล็ด หมูดำคุโรบุดะ การเปรียบเทียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่า เพศ

ทางเลือกเป็นเหมือนสัตว์เลี้ยงที่ถูกเลี้ยงไว้ใช้งาน ดูเล่นหรือเป็นอาหาร ข้อสังเกตคือ มีการสร้างสรรค์ ถ้อยคำอุปโลกน์ให้เพศทางเลือกดูเป็นสัตว์เลี้ยงที่น่ารักน่าเอ็นดูมากขึ้นกว่าเพศหญิงและเพศชาย แต่ก็ยังสะท้อนถึงความไม่มีอำนาจและต้องตกเป็นฝ่ายถูกควบคุมของเพศทางเลือกอยู่ดี ทั้งนี้จากข้อมูลที่พบผู้ควบคุมเพศทางเลือกจะเป็นเพศทางเลือกกันเองเช่นเดียวกัน

5) เพศทางเลือกแสดงออกเรื่องเพศได้

สำหรับเรื่องเพศหรือเรื่องเซ็กส์นั้น เพศทางเลือกมักจะถูกนำเสนอว่าเป็นเพศที่หมกมุ่นอยู่กับเรื่องเพศสัมพันธ์ จากข้อมูลในวาทกรรมสาธารณะผู้วิจัยพบว่า ทศนคติ “แสดงออกเรื่องเพศได้” สอดคล้องกับมุมมองข้างต้นซึ่งสะท้อนผ่านมโนอุปโลกน์เพียง 1 กลุ่ม คือ มโนอุปโลกน์ได้แก่ [เพศทางเลือก คือ สัตว์ป่า] เช่น ม้า ช้างศึก แสดงทศนคติเชิงลบ “ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม” การเปรียบเทียบในลักษณะนี้แสดงให้เห็นว่า เพศทางเลือกเป็นเหมือนสัตว์ป่าที่ไม่สามารถควบคุมสัญชาตญาณความตื่นตัวและความต้องการทางเพศของตนเองได้ เพศเลือกคนใดมีความตื่นตัวทางเพศสูงยังจะได้รับคำชื่นชม ซึ่งสอดคล้องกับเพศชายแต่แตกต่างจากเพศหญิงที่ต้องเก็บความรู้สึกต้องการทางเพศไว้ และยิ่งกลับถูกตำหนิเมื่อแสดงความตื่นตัวทางเพศ

ทศนคติทั้งหมดเกี่ยวกับเพศทางเลือกซ่อนอุดมการณ์ใหญ่ที่ครอบงำสังคมอยู่ คือ “อุดมการณ์รักต่างเพศ” กล่าวคือ เพศทางเลือกถูกกดทับจากสังคมที่มีชายจริงหญิงแท้เป็นใหญ่ และยิ่งถูกกีดกันจากสังคมจนต้องกลายเป็น “คนชายขอบ” จึงมีการผลิตวาทกรรมขึ้นมาแข่งขันบ้างตามแนวคิดเรื่องความเท่าเทียมทางเพศเพื่อลดช่องว่างระหว่างสองกลุ่มคือ กลุ่มเพศชายเพศหญิงซึ่งได้รับการยอมรับจากสังคมว่าเป็นเพศปกติ กับกลุ่มเพศทางเลือกที่ยังไม่ได้รับการยอมรับจากคนในสังคม เพราะมองว่าเป็นเพศที่ไม่ปกติ

จากการวิเคราะห์ทศนคติที่สะท้อนผ่านมโนอุปโลกน์เชิงวิพากษ์ทำให้สามารถสรุปได้ว่า แม้ว่าจะมีมโนอุปโลกน์ที่สะท้อนทศนคติความเท่าเทียมอยู่บ้าง เช่น เพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกถูกเปรียบด้วยแบบเปรียบเทียบกัน ถูกประเมินหรือตัดสินเหมือนกัน แต่มโนอุปโลกน์เพศสภาวะที่พบส่วนใหญ่สะท้อนความเหลื่อมล้ำทางเพศและอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศตัวอย่างเช่น เพศชายยังมองเพศหญิงเป็นเพียง สิ่งตอบสนองความต้องการทางกาย (มโนอุปโลกน์อาหารและสิ่งด้อยค่า) เพศหญิงถูกเพิ่มค่าหรือลดค่าได้ (มโนอุปโลกน์สิ่งมีค่า สินค้า สิ่งด้อยค่าและสิ่งไร้ค่า) เพศชายมีอำนาจแต่เพศหญิงไร้อำนาจ (มโนอุปโลกน์สัตว์นักล่าและสัตว์ถูกล่า) เพศชายเป็นที่

พืงและเพศหญิงเป็นผู้พืงพา (มโนอุปลักษณพืช) เพศหญิงถูกกดขี่ทางเพศ (มโนอุปลักษณสัตว์ปา) แม้วากลุ่มมโนอุปลักษณที่พบจะพบทั้งเพศชายและเพศหญิง แต่เมื่อเทียบปริมาณถ้อยคำอุปลักษณ และทัศนคติที่สะท้อนออกมา จะพบว่าเพศหญิงเป็นเพศที่ด้อยค่ากว่าเพศชาย ส่วนมโนอุปลักษณเพศ ทางเลือกส่วนใหญ่สะท้อนว่าเพศทางเลือกเป็นเพศที่ด้อยค่ากว่าเพศหญิง อุดมการณ์ที่แฝงอยู่ภายใต้ มโนอุปลักษณที่พบในวาทกรรมสาธารณะมี 3 อุดมการณ์ได้แก่ อุดมการณ์ปิตาธิปไตย อุดมการณ์สตรี นิยม และอุดมการณ์รักต่างเพศ ทั้งนี้อุดมการณ์ปิตาธิปไตยยังคงพบมากที่สุดเนื่องจากเป็นอุดมการณ์ หลักที่ฝังรากลึกและอยู่เบื้องหลังแนวคิดเกี่ยวกับเพศสภาวะสังคมไทย

อย่างไรก็ตาม จากผลการวิเคราะห์ส่วนนี้สะท้อนให้เห็นว่า มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ น่าสนใจเกิดขึ้น จากเดิมที่เพศชายเคยเป็นฝ่ายผู้กระทำ (active) และเพศหญิงตกเป็นฝ่ายผู้ถูกกระทำ (passive) แต่เพียงฝ่ายเดียว หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่าเพศชายเป็นฝ่ายมีอำนาจเหนือกว่าเพศหญิง นั้น จากหลักฐานถ้อยคำอุปลักษณที่พบในวาทกรรมสาธารณะแสดงให้เห็นว่า เพศหญิงสามารถเป็น ฝ่ายผู้กระทำได้เช่นเดียวกับเพศชายกล่าวคือ เพศหญิงสามารถครอบครองเพศชาย เพศหญิงสามารถ ประเมินค่าเพศชาย เพศหญิงสามารถเลือกเพศชาย เพศหญิงสามารถใช้ประโยชน์จากเพศชาย เพศหญิงสามารถควบคุมเพศชาย ตลอดจนเพศหญิงสามารถเป็นฝ่ายกระทำต่อเพศชายได้เช่นกัน สิ่งเหล่านี้ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางความคิดของคนในสังคมว่า ปัจจุบันเพศหญิงก็อาจกลับมา เป็นฝ่ายมีอำนาจเหนือเพศชายได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นแม้สังคมไทยจะยังคงความคิดเรื่องเพศสภาวะที่มี อยู่แต่เดิมและยังคงมีความไม่เท่าเทียมทางเพศอยู่เช่นเดิม แต่หลักฐานทางภาษาเหล่านี้ก็ทำให้เห็นว่ เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันมากขึ้น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษามโนอุปลักษณ์เพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกในวาทกรรมสาธารณะ โดยมีคำถามวิจัยว่า ผู้ใช้ภาษาในสังคมไทยมีระบบความคิดหรือมโนทัศน์ต่อเพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือกอย่างไร และ อุปลักษณ์ดังกล่าวสื่ออุดมการณ์เกี่ยวกับเพศสภาวะในสังคมอย่างไร

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้คือ 1. เพื่อวิเคราะห์มโนอุปลักษณ์เพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกที่ สื่อผ่านถ้อยคำอุปลักษณ์ในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากล และ 2. เพื่อวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณ์ ผู้วิจัยนำแนวคิดมโนอุปลักษณ์ตามแนวอรรถศาสตร์ ปรีชาของเลคอฟและจอห์นสัน (Lakoff and Johnson, 1980, 2003) กิบส์ (Gibbs, 1994) และโคเวคเซส (Kövecses, 2002, 2010) มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า

5.1.1 มโนอุปลักษณ์เพศสภาวะที่สะท้อนจากถ้อยคำอุปลักษณ์ในวาทกรรมสาธารณะ

จากจำนวนถ้อยคำอุปลักษณ์ที่พบทั้งสิ้น 5,736 ถ้อยคำ แบ่งเป็น ถ้อยคำอุปลักษณ์เพศชาย 2,474 ถ้อยคำ ถ้อยคำอุปลักษณ์เพศหญิง 3,078 ถ้อยคำ และถ้อยคำอุปลักษณ์เพศทางเลือก 184 ถ้อยคำ

จัดกลุ่มเป็นมโนอุปลักษณ์ได้ทั้งสิ้น 62 มโนอุปลักษณ์ ได้แก่ มโนอุปลักษณ์เพศชาย 27 มโนอุปลักษณ์ มโนอุปลักษณ์เพศหญิง 27 มโนอุปลักษณ์ และมโนอุปลักษณ์เพศทางเลือก 8 มโนอุปลักษณ์ ดังตาราง

ตารางที่ 17 สรุปมโนอุปลักษณ์เพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกที่พบในวาทกรรมสาธารณะ

เพศชาย	เพศหญิง	เพศทางเลือก
1. [เพศชาย คือ สิ่งของในครอบครอง]	1. [เพศหญิง คือ สิ่งของในครอบครอง]	1. [เพศทางเลือก คือ สัตว์ป่า]
2. [เพศชาย คือ สัตว์ไม่เชื่อง]	2. [เพศหญิง คือ สัตว์ป่า]	2. [เพศทางเลือก คือ สัตว์ไม่เชื่อง]
3. [เพศชาย คือ สัตว์ดุเดือด/ สัตว์เกาะแน่น]	3. [เพศหญิง คือ สัตว์ไม่เชื่อง]	3. [เพศทางเลือก คือ สัตว์เลี้ยง]
4. [เพศชาย คือ สัตว์นักล่า]	4. [เพศหญิง คือ สัตว์ดุเดือด/ สัตว์เกาะแน่น]	4. [เพศทางเลือก คือ สิ่งของในครอบครอง]
5. [เพศชาย คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ]	5. [เพศหญิง คือ สัตว์เลี้ยง]	5. [เพศทางเลือก คือ อาหารน่ารับประทาน]
6. [เพศชาย คือ สัตว์เลี้ยง]	6. [เพศหญิง คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ]	6. [เพศทางเลือก คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล]
7. [เพศชาย คือ สัตว์มีพิษ]	7. [เพศหญิง คือ สัตว์มีพิษ]	7. [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์ฝ่ายดี]
8. [เพศชาย คือ สัตว์ถูกล่า/ เหยื่อ]	8. [เพศหญิง คือ สัตว์นักล่า]	8. [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์ฝ่ายร้าย]
9. [เพศชาย คือ สัตว์ป่า]	9. [เพศหญิง คือ สัตว์ถูกล่า/ เหยื่อ]	

เพศชาย	เพศหญิง	เพศทางเลือก
10. [เพศชาย คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล]	10. [เพศหญิง คือ สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล]	
11. [เพศชาย คือ สิ้นค้า]	11. [เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่าย ร้าย]	
12. [เพศชาย คือ ตัวละครที่มี บุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม]	12. [เพศหญิง คือ อมนุษย์ฝ่าย ดี]	
13. [เพศชาย คือ ตัวละครที่มี บุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม]	13. [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มี บุคลิก/ พฤติกรรมไม่น่าชื่นชม]	
14. [เพศชาย คือ ตัวละครที่ถูก กดขี่]	14. [เพศหญิง คือ ตัวละครที่มี บุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม]	
15. [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่าย ร้าย]	15. [เพศหญิง คือ ตัวละครที่ ถูกกดขี่]	
16. [เพศชาย คือ อมนุษย์ฝ่าย ดี]	16. [เพศหญิง คือ สิ้นค้า]	
17. [เพศชาย คือ สิ่งด้อยค่า]	17. [เพศหญิง คือ สิ่งด้อยค่า]	
18.] เพศชาย คือ สิ่งไร้ค่า]	18.] เพศหญิง คือ สิ่งไร้ค่า]	
19. [เพศชาย คือ อาหารน่า รับประทาน]	19. [เพศหญิง คือ สิ่งมีค่า]	

เพศชาย	เพศหญิง	เพศทางเลือก
20. [เพศชาย คือ อาหารไม่น่ารับประทาน]	20. [เพศหญิง คือ พี่ขปรสิต/ พี่ขเบียน]	
21. [เพศชาย คือ สิ่งมีค่า]	21. [เพศหญิง คือ ดอกไม้]	
22. [เพศชาย คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต]	22. [เพศหญิง คือ อาหารน่า รับประทาน]	
23. [เพศชาย คือ ต้นไม้ใหญ่]	23. [เพศหญิง คือ อาหารไม่น่า รับประทาน]	
24. [เพศชาย คือ พี่ขปรสิต/ พี่ขเบียน]	24. [เพศหญิง คือ สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต]	
25. [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อม ทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้]	25. [เพศหญิง คือ สิ่งอันตราย]	
26. [เพศชาย คือ สิ่งแวดล้อม ทางธรรมชาติที่สัมผัสได้]	26. [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อม ทางธรรมชาติที่สัมผัสไม่ได้]	
27. [เพศชาย คือ สิ่งอันตราย]	27. [เพศหญิง คือ สิ่งแวดล้อม ทางธรรมชาติที่สัมผัสได้]	

จากสมมุติฐานข้อ 1 ที่ว่า ถ้อยคำอุปลักษณ์ในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลสะท้อนมโนอุปลักษณ์เพศชายและเพศหญิงเป็นคู่ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ได้แก่ [ผู้ชายคือผู้บริโภค] – [ผู้หญิงคืออาหาร], [ผู้ชายคือเจ้าของสัตว์เลี้ยง] – [ผู้หญิงคือสัตว์เลี้ยง], [ผู้ชายคือสัตว์ผู้ล่า] – [ผู้หญิงคือเหยื่อ], [ผู้ชายคือผู้ครอบครอง] – [ผู้หญิงคือสิ่งของหรือทรัพย์สิน] และ [ผู้ชายคือที่พึ่ง] – [ผู้หญิงคือผู้พึ่งพา] ส่วนถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณ์เพศทางเลือกพบเฉพาะในบทละครโทรทัศน์

ได้แก่ [เพศทางเลือกคือสัตว์ป่า] [เพศทางเลือกคือสัตว์ป่าขนาดใหญ่] และ [เพศทางเลือกคือสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล]

ผลการวิจัยในส่วนนี้เป็นไปตามสมมุติฐาน กล่าวคือ ถ้อยคำอุปลักษณณ์ในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลสะท้อนมโนอุปลักษณณ์เพศชายและเพศหญิงเป็นคู่ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ แต่สามารถสลับบทบาทกันได้ทั้งสองเพศ เช่น [เพศชาย คือ สัตว์นรก] – [เพศหญิง คือ สัตว์ภูต/เหยื่อ] และ [เพศหญิง คือ สัตว์นรก] – [เพศชาย คือ สัตว์ภูต/เหยื่อ] [เพศชาย คือ ผู้ครอบครอง] – [เพศหญิง คือ สิ่งของในครอบครอง] [เพศหญิง คือ ผู้ครอบครอง] – [เพศชาย คือ สิ่งของในครอบครอง] เป็นต้น ยกเว้น [เพศชาย คือ ต้นไม้ใหญ่] และ [เพศหญิง คือ ดอกไม้] ที่ไม่ปรากฏการสลับบทบาทกัน

สิ่งที่พบนอกเหนือไปจากสมมุติฐานคือ แม้จะพบลักษณะการเปรียบเทียบที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณณ์ชุดเดียวกันดังกล่าวข้างต้น ซึ่งดูเหมือนทั้งสองเพศจะมีอำนาจเช่นเดียวกัน แต่หากพิจารณาจากจำนวนถ้อยคำ อุปลักษณณ์ที่พบ จะเห็นว่าจำนวนถ้อยคำอุปลักษณณ์แสดงให้เห็นว่าเพศชายมีอำนาจเหนือกว่าเพศหญิง ตัวอย่างเช่น [เพศชาย คือ สัตว์นรก] พบจำนวน 106 ถ้อยคำอุปลักษณณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์นรก] พบจำนวน 36 ถ้อยคำ อุปลักษณณ์ เป็นต้น

ส่วนถ้อยคำอุปลักษณณ์ที่สะท้อนมโนอุปลักษณณ์เพศทางเลือกพบเฉพาะในบทละครโทรทัศน์ เช่น [เพศทางเลือกคือสัตว์ป่า] [เพศทางเลือกคือสิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิกูล] เป็นต้น แต่ไม่พบในบทเพลงไทยสากล ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานเช่นกัน นอกเหนือไปจากนั้นยังพบ [เพศทางเลือก คือ สัตว์ไม่เชื่อ] [เพศทางเลือก คือ สัตว์เลี้ยง] [เพศทางเลือก คือ อาหารที่นำมารับประทาน] [เพศทางเลือก คือ สิ่งของในครอบครอง] และ [เพศทางเลือก คือ อมนุษย์] ด้วย

5.1.2 ทศนคติเกี่ยวกับเพศสถานะที่สะท้อนจากมโนอุปลักษณณ์ในวาทกรรมสาธารณะ

ทศนคติเกี่ยวกับเพศชายที่สะท้อนจากมโนอุปลักษณณ์ในวาทกรรมสาธารณะมีจำนวนทั้งสิ้น 20 ทศนคติ แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ

-ทศนคติเชิงบวก 4 ทศนคติ ได้แก่ 1. รูปร่างหน้าตาดี/ จิตใจดี 2. มีประโยชน์/ สำคัญต่อชีวิต 3. แข็งแรง/ เป็นที่พึ่งพาได้ 4. มีตัวตน/ จับต้องได้

-ทัศนคติเชิงลบ 15 ทัศนคติ ได้แก่ 1. ถูกครอบครอง/ มีเจ้าของ 2. ถูกครอบครอง/ คนต้องการ 3. ถูกครอบครอง/ คนไม่ต้องการ 4. สร้างความเดือดร้อนรำคาญ 5. ต้องพึ่งพา/ เบียดเบียนสิ่งอื่น 6. คุร้าย/ ใช้กำลังรุนแรง 7. ไม่มีอำนาจ/ ไม่มีเกียรติ 8. ถูกควบคุม /อยู่ใต้อำนาจสิ่งอื่น 9. ไร้ใจไม่ได้/ มีเล่ห์เหลี่ยม 10. ถูกกระทำ/ อ่อนแอ 11. ถูกซื้อขายได้ด้วยเงิน 12. รูปร่างหน้าตาไม่ดี/ จิตใจไม่ดี 13. ถูกใช้เพื่อสนองความต้องการทางเพศ 14. ไม่มีตัวตน/ จับต้องไม่ได้ 15. เป็นอันตราย

-ทัศนคติที่ตัดสิน/ ระบุไม่ได้ 1 ทัศนคติ ได้แก่ ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม

ทัศนคติเกี่ยวกับเพศหญิงที่สะท้อนจากมโนอุปลักษณ์ในวาทกรรมสาธารณะมีจำนวนทั้งสิ้น 20 ทัศนคติ แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ

-ทัศนคติเชิงบวก 3 ทัศนคติ ได้แก่ 1. รูปร่างหน้าตาดี/ จิตใจดี 2. มีประโยชน์/ สำคัญต่อชีวิต 3. มีตัวตน/ จับต้องได้

-ทัศนคติเชิงลบ 16 ทัศนคติ ได้แก่ 1. ถูกครอบครอง/ มีเจ้าของ 2. ถูกครอบครอง/ คนต้องการ 3. ถูกครอบครอง/ คนไม่ต้องการ 4. สร้างความเดือดร้อนรำคาญ 5. ต้องพึ่งพา/ เบียดเบียนสิ่งอื่น 6. คุร้าย/ พฤติกรรมไล่ล่าจับเหยื่อ 7. ไม่มีอำนาจ/ ไม่มีเกียรติ 8. ถูกควบคุม/ อยู่ใต้อำนาจสิ่งอื่น 9. ไร้ใจไม่ได้/ มีเล่ห์เหลี่ยม 10. ถูกกระทำ/ อ่อนแอ 11. ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม 12. ถูกซื้อขายได้ด้วยเงิน 13. รูปร่างหน้าตาไม่ดี/ จิตใจไม่ดี 14. ถูกใช้เพื่อสนองความต้องการทางเพศ 15. ไม่มีตัวตน/ จับต้องไม่ได้ 16. เป็นอันตราย

-ทัศนคติที่ตัดสิน/ ระบุไม่ได้ 1 ทัศนคติ ได้แก่ ถูกกระทำ/ ได้รับการยกย่อง

ทัศนคติเกี่ยวกับเพศทางเลือก ที่สะท้อนจากมโนอุปลักษณ์ในวาทกรรมสาธารณะมีจำนวนทั้งสิ้น 8 ทัศนคติ แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ

-ทัศนคติเชิงบวก 1 ทัศนคติ ได้แก่ รูปร่างหน้าตาดี/ จิตใจดี

-ทัศนคติเชิงลบ 6 ทัศนคติ ได้แก่ 1. ถูกครอบครอง/ มีเจ้าของ 2. สร้างความเดือดร้อนรำคาญ 3. ถูกควบคุม/ อยู่ใต้อำนาจสิ่งอื่น 4. คนไม่ต้องการ 5. รูปร่างหน้าตาไม่ดี 6. ถูกใช้เพื่อสนองความต้องการทางเพศ

-ทัศนคติที่ตัดสิน/ ระบุไม่ได้ 1 ทัศนคติ ได้แก่ ควบคุมไม่ได้/ เหนือการควบคุม

5.1.3 มโนอุปลักษณะเพศชาย เพศหญิงและเพศทางเลือกจากมุมมองเชิงวิพากษ์

เมื่อวิเคราะห์จากมุมมองเชิงวิพากษ์ จะพบว่าทั้งสามเพศสภาวะถูกพิจารณา 2 ลักษณะคือ

1. ลักษณะภายนอก ด้านความงาม แบ่งเป็น 2 แบบคือ รูปร่างและรูปร่างงาม
2. ลักษณะพฤติกรรม แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ
  - ด้านพฤติกรรมส่วนบุคคล มีพฤติกรรมพึงประสงค์ เช่น จิตใจงาม และพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ เช่น สร้างความเดือดร้อนต่อผู้อื่น พึงพา/เบียดเบียนผู้อื่น โหดร้าย ไร้ใจไม่ได้/ มีเล่ห์เหลี่ยม และไม่เรียบร้อย ตื้อรั้น ก้าวร้าว
  - ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพศ เช่น การถูกรับรอง การถูกประเมินค่า การถูกเลือก การถูกใช้ประโยชน์ การถูกควบคุม การถูกกระทำ การเป็นที่พึง การแสดงออกทางเพศ

ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์พบว่า เพศชายและเพศหญิงปรากฏลักษณะด้านต่างๆ เหมือนกัน ยกเว้นการเป็นที่พึงที่ปรากฏเฉพาะเพศชาย และการแสดงออกเรื่องเพศที่เพศชายจะสามารถแสดงออกได้และอาจได้รับการชื่นชม ในขณะที่เพศหญิงไม่สามารถแสดงออกได้และอาจถูกตำหนิ

ส่วนเพศทางเลือกจะปรากฏด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพศน้อยกว่าเพศชายและเพศหญิง คือพบการถูกรับรอง การถูกประเมินค่า การถูกใช้ประโยชน์ การถูกควบคุม แต่ไม่พบการถูกเลือก และการถูกกระทำ

อุดมการณ์ที่แฝงอยู่ภายใต้มโนอุปลักษณะที่พบในวาทกรรมสาธารณะมี 3 อุดมการณ์ได้แก่ อุดมการณ์ปิตาธิปไตย อุดมการณ์สตรีนิยม และอุดมการณ์รักต่างเพศ

จากสมมุติฐานข้อ 2 ที่ว่า แม้ว่าจะมีมโนอุปลักษณะที่สะท้อนทัศนคติด้านบวกอยู่บ้าง แต่มโนอุปลักษณะเพศสภาวะที่พบส่วนใหญ่สะท้อนความเหลื่อมล้ำทางเพศและอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ กล่าวคือ ผู้ชายมองผู้หญิงเป็นเพียงสิ่งตอบสนองความต้องการทางร่างกาย ผู้หญิงถูกเพิ่มค่าหรือลดค่าได้ ผู้ชายมีอำนาจแต่ผู้หญิงไร้อำนาจ ผู้หญิงต้องมีที่พึ่งพา ผู้หญิงถูกกดขี่ทางเพศ โดยมีอุดมการณ์ปิตาธิปไตยและแนวคิดวัตถุนิยมแฝงอยู่เบื้องหลังการใช้ภาษา ส่วนมโนอุปลักษณะเพศทางเลือกส่วนใหญ่สะท้อนว่า เพศทางเลือกเป็นเพศที่ถูกเหยียดหรือ ดูถูกและด้อยค่ากว่าเพศหญิง

ผลการวิจัยในส่วนข้อ 5.1.2 และ 5.1.3 นี้เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 2 กล่าวคือ จากการ

วิเคราะห์ทัศนคติที่สะท้อนผ่านมโนอุปลักษณะเชิงวิพากษ์ทำให้สามารถสรุปได้ว่า แม้ว่าจะมีมโนอุปลักษณะที่สะท้อนทัศนคติด้านบวกอยู่บ้าง แต่มโนอุปลักษณะเพศสภาพที่พบส่วนใหญ่สะท้อนความเหลื่อมล้ำทางเพศและอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ ตัวอย่างเช่น เพศชายยังมองเพศหญิงเป็นเพียงสิ่งตอบสนองความต้องการทางกาย เพศหญิงถูกเพิ่มค่าหรือลดค่าได้ เพศชายมีอำนาจแต่เพศหญิงไร้อำนาจ เพศชายเป็นที่พึ่งและเพศหญิงเป็นที่พึ่งพา เพศหญิงถูกกดขี่ทางเพศ แม้ว่ากลุ่มมโนอุปลักษณะที่พบจะพบทั้งเพศชายและเพศหญิง แต่เมื่อเทียบปริมาณถ้อยคำอุปลักษณะและทัศนคติที่สะท้อนออกมา จะพบว่าเพศหญิงเป็นเพศที่ด้อยค่ากว่าเพศชาย ส่วนมโนอุปลักษณะเพศทางเลือกส่วนใหญ่สะท้อนว่าเพศทางเลือกเป็นเพศที่ด้อยค่ากว่าเพศหญิง

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษามโนอุปลักษณะเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกในวาทกรรมสาธารณะพบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า ในแบบเปรียบเทียบกันจะมีหลายมิติที่ผู้ใช้ภาษาสามารถจะเลือกหยิบมิติใดของแบบเปรียบเทียบมาทำให้โดดเด่น (highlight) ก็ได้ ตัวอย่างเช่น แบบเปรียบกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในงานวิจัยนี้คือ แบบเปรียบสิ่งของ แบบเปรียบสิ่งของถูกนำมาเปรียบกับเพศสภาพโดยเน้นมิติที่แตกต่างหลากหลาย เช่น [สิ่งของในครอบครอง] เน้นมิติการครอบครอง, [สินค้า] เน้นมิติถูกซื้อขายได้ด้วยเงิน, [สิ่งมีค่า] เน้นมิติความมีค่ามีราคา, [สิ่งด้อยค่า] เน้นมิติความด้อยค่า, [สิ่งไร้ค่า] เน้นมิติความไร้ค่า, [สิ่งสกปรก/ สิ่งปฏิญู] เน้นมิติความสกปรกน่าขยะแขยง [สิ่งสำคัญ/ สิ่งจำเป็นต่อชีวิต] เน้นมิติความจำเป็นต่อการมีชีวิตอยู่ เป็นต้น⁷ ในทางกลับกันแบบเปรียบเทียบที่ต่างกันสามารถนำมากล่าวถึงสิ่งที่ถูกเปรียบอย่างเดียวกันได้ เช่น [ตัวละครที่มีพฤติกรรมไม่น่าชื่นชม] [อมนุษย์ฝ่ายร้าย] และ [สัตว์มีพิษ] ล้วนใช้กล่าวถึงคนที่มีลักษณะพฤติกรรมไม่น่าไว้วางใจ มีเล่ห์เหลี่ยม เป็นต้น

2. มโนอุปลักษณะเพศสภาพที่พบในวาทกรรมสาธารณะมักสะท้อนการประเมินค่าเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกที่ถูกกล่าวถึงซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะได้แก่ **เพิ่มค่าหรือยกย่อง (praising)** เช่น [สิ่งมีค่า] [อมนุษย์ฝ่ายดี] และ [ตัวละครที่มีบุคลิก/ พฤติกรรมน่าชื่นชม] และ **ลดค่าหรือเหยียดหยาม (degrading)** เช่น [สิ่งไร้ค่า] [อมนุษย์ฝ่ายร้าย] และ [สัตว์] ทั้งนี้หากพิจารณาปริมาณถ้อยคำอุปลักษณะที่พบแสดงให้เห็นว่า ส่วนใหญ่สะท้อนการลดค่าหรือเหยียดหยามมากกว่าการเพิ่มค่าหรือ

⁷ นักภาษาศาสตร์มองว่า การขยายความหมายในลักษณะนี้จะต้องผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางความหมายแบบนามนัยก่อนไปสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางความหมายแบบอุปลักษณะ

ยกย่องอย่างเห็นได้ชัด เหล่านี้สะท้อนให้เห็นทัศนคติในสังคมว่ามีการประเมินค่าผู้ที่เราติดต่อบริสัมพันธ์ด้วยการใช้ภาษาโดยผู้ใช้ภาษาแทบไม่รู้ตัว

3. จากผลการวิจัยมโนอุปลักษณ์สัตว์ในวาทกรรมสาธารณะนี้ สอดคล้องกับคำกล่าวของ Kövecses (2010: 152-153) ที่ว่า คุณลักษณะและพฤติกรรมของมนุษย์ส่วนใหญ่จะถูกทำความเข้าใจโดยการเปรียบเทียบผ่านถ้อยคำเกี่ยวกับคุณลักษณะและพฤติกรรมของสัตว์ ซึ่งสะท้อนมโนอุปลักษณ์ HUMAN BEHAVIOR IS ANIMAL BEHAVIOR และ PEOPLE ARE ANIMALS ทั้งนี้มโนอุปลักษณ์ทั้งสองชุดมีจุดสนใจของความหมายหลักร่วมกันคือ “ความน่ารังเกียจ (objectionability)” หรือ “ความไม่เป็นที่ปรารถนา (undesirability)” ผู้วิจัยพบว่ามโนอุปลักษณ์สัตว์เกือบทั้งหมดสะท้อนมุมมองเชิงลบที่มีต่อเพศสถานะในสังคมไทย ทั้งนี้อาจเพราะข้อมูลถ้อยคำอุปลักษณ์สัตว์ส่วนใหญ่มักอยู่ในวาทกรรมการตำหนิซึ่งผู้เขียนใช้เพื่ออธิบายลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมที่ไม่น่าปรารถนาของเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือกนั่นเอง

4. จากมโนอุปลักษณ์สัตว์ แบบเปรียบเทียบที่ปรากฏใช้มากที่สุดคือ สุนัข ในสังคมตะวันตกสุนัขถือเป็นสัตว์ที่มีภาพเชิงบวกและได้รับการยกย่องว่า “เป็นเพื่อนที่ดีที่สุดของมนุษย์” Lakoff and Turner (1989) กล่าวว่า สุนัขเป็นแบบเปรียบเทียบของความซื่อสัตย์ ความไวใจได้และการต้องพึ่งพาผู้อื่น ตรงกันข้ามกับในสังคมไทย สุนัขกลับเป็นสัตว์ที่สะท้อนภาพเชิงลบอย่างเด่นชัด ส่วนด้านบวกมีเพียงการเปรียบเพศทางเลือกเป็นสุนัขพันธุ์เล็กซึ่งแสดงถึงความน่ารัก แต่ก็ยังเป็นข้อมูลที่พบน้อยมาก คุณสมบัติเรื่องความซื่อสัตย์แทบจะไม่ถูกกล่าวถึง ส่วนลักษณะการต้องพึ่งพาผู้อื่นของสุนัขกลับถือเป็นลักษณะเด่นที่ถูกนำมาใช้ในมโนอุปลักษณ์สัตว์ [เพศชาย คือ สัตว์ไร้พิษสง/ สัตว์น่ารังเกียจ] กล่าวคือ คุณค่าของสุนัขในสังคมไทยถูกนำไปยึดโยงกับความมีเจ้าของ และลักษณะนิสัยตามสัญชาตญาณที่ควรจะเป็น เช่น การเห่า การกัด เป็นต้น ดังนั้นเมื่อสุนัขไม่มีเจ้าของ ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง หรือไม่สามารถเห่า กัดเพื่อใช้ให้เฝ้าบ้านได้ตามปกติ จึงถูกนำไปเปรียบเทียบกับเพศชายที่ไร้ความสามารถหรือต่ำต้อยน่ารังเกียจ ประเด็นนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ Rodriguez (2009: 81) ที่ว่า ทัศนคติของสมาชิกในสังคมที่มีต่อสัตว์แต่ละประเภทอาจมีผลต่อการให้ความหมายและการตีค่าเชิงบวกหรือลบต่อสัตว์นั้นๆ

5. มุมมองด้านวัฒนธรรม (cultural views) มีผลต่อการเลือกใช้แบบเปรียบเทียบในมโนอุปลักษณ์งานวิจัยที่ผู้วิจัยทบทวนส่วนใหญ่พบว่า คนในสังคมมักใช้อุปลักษณ์สัตว์เลี้ยงในบ้านมาใช้เปรียบกับมนุษย์มากกว่า ซึ่งในงานนี้ก็พบผลสอดคล้องกันคือ สุนัข เป็นแบบเปรียบเทียบที่ถูกนำมาใช้กล่าวถึงเพศ

ชายมากที่สุด เพราะสุนัขเป็นสัตว์เลี้ยงที่คุ้นเคยใกล้ชิดกับคนไทยมากที่สุด จากผลข้อมูลสำรวจจำนวนประชากรสุนัขของสำนักงานปศุสัตว์ ปี 2559 พบว่า ประเทศไทยมีสุนัข จำนวน 7,380,810 ตัว ในจำนวนนี้เป็นสุนัขที่ไม่มีเจ้าของ 785,446 ตัว (ที่มา: <https://news.mthai.com/general-news/678581.html>) ในขณะที่มีโนอุปลักษณ์ [ผู้ชาย คือ สัตว์] ในภาษาถิ่นของชาวชนเผ่า Khezel กลับพบการใช้อุปลักษณ์สัตว์ป่ามากกว่าสัตว์เลี้ยง เนื่องจากได้รับอิทธิพลด้านวัฒนธรรมการใช้ชีวิตแบบคนเร่ร่อนของบรรพบุรุษซึ่งส่งต่อผ่านมาสู่ลูกหลานจึงทำให้มีประสบการณ์และคุ้นเคยกับสัตว์ป่ามากกว่า (Aliakbari and Faraji, 2014: 23)

6. สังคมไทยเป็นสังคมชายเป็นใหญ่ ความคาดหวังที่สังคมมีต่อเพศชายจากในอดีตซึ่งยังคงส่งต่อมาถึงในปัจจุบันคือ การเป็นหัวหน้าครอบครัว การเลี้ยงดูและเป็นที่พึ่งของเพศหญิง เมื่อเพศชายทำพฤติกรรมตรงข้ามกับความคาดหวังของคนในสังคมจึงถูกตำหนิอย่างรุนแรง สะท้อนให้เห็นจากแบบเปรียบเทียบ “แมงดา” ซึ่งปรากฏใช้เป็นจำนวนมากเปรียบกับเพศชายที่ไม่ทำงานหาเงินแต่กลับพึ่งพาเพศหญิง และถือเป็นแบบเปรียบเทียบสัตว์ประเภทเดียวที่ใช้กล่าวถึงเฉพาะเพศชายที่มีพฤติกรรมดังกล่าวเนื่องจากการถ้อยทางความหมายจากพฤติกรรมของแมงดาทะเลตัวผู้มาสู่เพศชายต่างจากแบบเปรียบเทียบสัตว์ประเภทอื่น เช่น ปลิง สุนัข เสือ ควาย แรด ซึ่งปรากฏใช้กล่าวถึงได้ทั้งเพศชาย เพศหญิง และเพศทางเลือก

7. งานของ Petchkij (2008) ซึ่งศึกษามโนอุปลักษณ์เพศชายที่มีพฤติกรรมด้านลบในสังคมไทยพบเฉพาะมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์นรก] แต่ในงานวิจัยนี้พบทั้งมโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์นรก] และ [เพศชาย คือ สัตว์ลูกล่า/เหยื่อ] สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ว่า เพศชายในสังคมไทยปัจจุบันสามารถเป็นได้ทั้งผู้ที่กระทำรุนแรงต่อเพศหญิงหรือผู้อื่น ในขณะที่อาจตกเป็นผู้ถูกระทำจากเพศหญิงหรือผู้อื่นได้เช่นกัน อย่างไรก็ตามผลวิจัยพบว่า สัตว์ส่วนน้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อน [เพศชาย คือ สัตว์นรก] พบมากกว่าถ้อยคำอุปลักษณ์ที่สะท้อน [เพศชาย คือ สัตว์ลูกล่า/เหยื่อ] ถึง 4 เท่า

8. งานของ สุภา อังกรวรรณ (2527) ซึ่งศึกษาความหมายแฝงของคำว่า “ผู้หญิง” จากความเปรียบในบทเพลงไทยสากล สะท้อนให้เห็นทัศนคติต่อผู้หญิงทั้งที่ดี/ ยกย่องผู้หญิงคือ ผู้หญิงเป็นคนมีคุณค่า มีราคา มีความสำคัญหาสิ่งอื่นมาทดแทนได้ยาก และทัศนคติที่ไม่ดี/ ไม่ยกย่องผู้หญิงคือ ผู้หญิงเป็นสิ่งที่ไม่มีคุณค่า ไม่มีความสำคัญ มีไว้เพื่อความต้องการทางเพศของตน ผู้หญิงเป็นเพศที่ไว้ใจไม่ได้และด้อยด้วยเกียรติ เป็นต้น จากผลงานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่า แม้วันเวลาจะผ่านมาเกือบ

40 ปี เพศหญิงในสังคมไทยก็ยังคงถูกมองเช่นเดิมผ่านมโนอุปลักษณ์ที่พบหลายชุดเช่น [เพศหญิง คือ สิ่งมีค่า/ สิ่งด้อยค่า/ สิ่งไร้ค่า/ สิ่งสกปรกหรือสิ่งปฏิญู] ซึ่งสะท้อนความมีค่าและไร้ค่าของเพศหญิง [เพศหญิง คือ อาหารที่น่ารับประทาน/ อาหารไม่น่ารับประทาน] ซึ่งสะท้อนการมีไว้เพื่อสนองความต้องการทางเพศของชาย ตลอดจน [เพศหญิง คือ สัตว์ไร้พิษสงหรือสัตว์น่ารังเกียจ/ สัตว์มีพิษ] ก็สะท้อนให้เห็นความไร้เกียรติและความไม่น่าไว้ใจของเพศหญิง

9. เดิมเพศหญิงในสังคมจะถูกมองว่าเป็นฝ่ายถูกกระทำ (passive) ในขณะที่เพศชายเป็นฝ่ายกระทำ (active) และมีอำนาจเหนือกว่า เพศหญิงจึงควรเป็นผู้ถูกฝึก ถูกเลี้ยง ถูกล่า และถูกบริโภครตามลำดับ แต่จากผลการวิจัยนี้พบว่า มีมโนอุปลักษณ์จำนวนหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในสังคมว่า เพศหญิงมีความพยายามคานอำนาจฝ่ายชายหรือกลับเป็นฝ่ายผู้กระทำหรือมีอำนาจเหนือกว่าบ้าง เช่น เพศหญิงใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์ หิว กิน ฟาด อิม กับเพศชาย ซึ่งสะท้อนมโนทัศน์ว่าเพศหญิงสามารถเป็นผู้บริโภค ในขณะที่เพศชายตกเป็นฝ่ายถูกบริโภคได้ อย่างไรก็ตามยังพบถ้อยคำอุปลักษณ์ในปริมาณที่น้อยกว่า เหล่านี้จึงเป็นหลักฐานสนับสนุนให้น่าเชื่อว่า แม้จะเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงให้เกิดความเท่าเทียมมากขึ้น แต่ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศยังคงมีอยู่ในสังคมและถูกผลิตซ้ำผ่านวาทกรรมสาธารณะ นอกเหนือไปจากนั้นอาจกล่าวได้ว่ายังคงมีชุดความคิดเกี่ยวกับเพศสภาวะในสังคมไทยที่ว่า เพศชายเป็นเพศที่หนึ่ง เพศหญิงเป็นเพศที่สอง และเพศทางเลือกเป็นเพศที่สามตามลำดับ

10. แม้ในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลจะพบถ้อยคำอุปลักษณ์ซึ่งสะท้อนมโนอุปลักษณ์ที่หลากหลาย แต่จากข้อมูลส่วนใหญ่ก็ยังคงวางอยู่บนพื้นฐานของอุปลักษณ์ตามขนบ (conventional metaphor) ที่มีในสังคมไทย เช่น เลี้ยงไม่เชื่อง หมาวัด ภูพิช แมงดา ควาย หมูนางฟ้า เทพบุตร ขยะ สวะ แม้จะมีการสร้างสรรค์ถ้อยคำใหม่เพียงใดก็ยังสะท้อนให้เห็นว่ามุมมองหรือชุดความคิดเดิมที่มีต่อเพศสภาวะนั้นถูกผลิตซ้ำผ่านวาทกรรมสาธารณะในสังคมไทยอยู่ตลอดเวลา

11. หากเปรียบกับงานวิจัยในสังคมอัลจีเรียของ Benneghrouzi F. and Abdelhay B. (2012) พบผลสอดคล้องกันกับงานวิจัยนี้หลายประเด็นเช่น มโนอุปลักษณ์สัตว์เลื้อยคลานจะถูกนำไปใช้เปรียบกับทั้งเพศชายและเพศหญิง แต่ที่พบมากและเจาะจงใช้กับผู้หญิงคือแบบเปรียบเทียบ “ภูพิช” โดยเฉพาะมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ สัตว์มีพิษ] แสดงให้เห็นว่าเป็นการดูถูกหรือสบประมาทเพศหญิงในสังคมว่า เป็นคนทรยศหักหลังและไม่ซื่อสัตย์ นอกจากนั้นมโนอุปลักษณ์ [เพศหญิง คือ

สัตว์ป่า] ยังเป็นอุปลักษณ์ที่แสดงการลดค่าเพศหญิงหรือเป็นการดูถูกทางสังคมเช่นเดียวกับมนุอุปลักษณ์ [WOMAN AS WILD ANIMALS] ซึ่งตรงกันข้ามกับมนุอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สัตว์ป่า] ที่ใช้แสดงการยกย่องเพศชายที่มีความตื่นตัวทางเพศสูงกว่าสมความเป็นชาย

12. แม้วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้จะได้พิจารณาเรื่องมิติมุมมองเป็นหลัก แต่ผู้วิจัยพบข้อสังเกตที่น่าสนใจว่า มุมมองมีส่วนสำคัญต่อการผลิตซ้ำ ต่อยอดหรือขับเคลื่อนบางมโนทัศน์ เช่น มโนอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งไร้ค่า] จากข้อมูลพบว่าส่วนใหญ่เป็นถ้อยคำอุปลักษณ์ที่เพศชายมองตนเองว่าเป็นสิ่งไร้ค่า แต่มุมมองจากเพศหญิงที่สะท้อนมนุอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งไร้ค่า] นั้นกลับพบในปริมาณน้อยกว่า เช่นเดียวกับมนุอุปลักษณ์ [เพศชาย คือ สิ่งของในครอบครอง] ถ้อยคำอุปลักษณ์ส่วนใหญ่ก็พบว่า เพศหญิงเป็นฝ่ายใช้ถ้อยคำอุปลักษณ์เพื่อสื่อว่า ต้องการแย่งชิงหรืออยากได้เพศชายคืน เหล่านี้ล้วนสะท้อนให้เห็นว่าเพศหญิงเป็นฝ่ายยกย่องหรือให้ค่าเพศชาย มุมมองซึ่งสะท้อนการยกย่องเพศชายดังกล่าวอาจเป็นส่วนสนับสนุนให้เพศชายคิดว่าตนเหนือกว่าผู้อื่น และยังกลับตอกย้ำให้เพศหญิงยังคงเป็นฝ่ายถูกระทำในสังคม

5.3 ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษามโนอุปลักษณ์เพศสภาวะในบทละครโทรทัศน์และเพลงไทยสากลเพื่อสะท้อนความเหลื่อมล้ำหรือความไม่เท่าเทียมทางเพศ ยังมีประเด็นอื่นๆ ที่น่าสนใจศึกษา ดังนี้

1. เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น การศึกษาอุปลักษณ์ที่สื่อสารมวลชนใช้เพื่อนำเสนอข่าวในภาวะวิกฤตโรคระบาด การศึกษาอุปลักษณ์ที่สื่อสารมวลชนใช้เพื่อนำเสนอข่าวอุบัติเหตุร้ายแรงต่างๆ เป็นต้น

2. ประเด็นทางสังคมที่ยังเป็นข้อถกเถียง เช่น การศึกษาอุปลักษณ์เกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวที่อพยพมาทำงานในประเทศไทย การศึกษาอุปลักษณ์เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย เป็นต้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2559). กรอบการประเมินดัชนีความไม่เสมอภาคหญิงชาย. ใน แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนตัวชี้วัดดัชนีการพัฒนามนุษย์ ประจำปีงบประมาณ 2559–2569. 4-5. กรุงเทพฯ: กองพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวง.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2535). ภาพลักษณ์ของผู้หญิงในสื่อมวลชน. โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กานดากร เจริญกิตบวร. (2555). ผู้หญิงกับอุปถัมภ์สัตว์: มุมมองจากแนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรมตามวิธีการปฏิสัมพันธ์. ภาษาและภาษาศาสตร์, 31(1), 46-61.
- เข้มชัดสั้น. (2560). ความรุนแรงในครอบครัว ความจริงกับสิ่งที่สวนทาง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.pptvhd36.com/news/ประเด็นร้อน/52974.html> [21 มกราคม 2561]
- เชียน นิรันดร์นุด. (2546). การถ่ายทอดอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ผ่านนิตยสารผู้หญิง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คชาธิป พาณิชยตระกูล. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ว่าด้วยชายรักชายในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ปี พ.ศ. 2555: การศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนกพร อังศุวิริยะ. (2551). “ความเป็นผู้หญิง” ในนิตยสารสตรีสาร (พ.ศ.2491-2539): การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2555). เอกสารคำสอนรายวิชา 2201783 การวิเคราะห์ภาษาไทยตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง). ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2556). วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์: แนวคิดและการนำมาศึกษาวาทกรรมในภาษาไทย. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ธีระ บุชบกแก้ว. (2553). กลวิธีทางภาษากับการนำเสนออัตลักษณ์ของตนเองโดยกลุ่ม “เกย์ออนไลน์”.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ. (2560). เมื่อร่างกลายเป็นเพศ: อำนาจเสรีนิยมใหม่ของเพศวิถีในสังคมไทย.
กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- น้ำเพชร จินเลิศ และ สุภาพร พลายเล็ก. (2551). การศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงใน
วรรณกรรมนิราศ. โครงการส่งเสริมการวิจัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เพ็ญภา คล้ายสิงโต. (2553). อุดมการณ์ทางเพศสภาวะในพาดหัวข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์ไทย
: การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาภาษาไทย
ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พาริส โยธาสมุทร. (2558). อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ในสุภาษิตสอนหญิงคำกลอน. ในการประชุมวิชาการ
ครั้งที่ 53 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 6 กุมภาพันธ์ 2558.
- มิรินต้า บุรุงโรจน์. (2548). อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในบทเพลงลูกทุ่งไทย. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มุกลินท์ สุดเจริญ. (2552). มโนอุปลักษณะเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย.
ปริญญาโทบริหารธุรกิจ (โปรแกรมเกียรตินิยม), ม.ป.ท.
- รัชนิษฐ์ พงศ์อุดม. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับค่านิยมเกี่ยวกับความงาม: การศึกษาวาท
กรรมโฆษณาเครื่องสำอางในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชา
ภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัชนิษฐ์ กลิ่นน้ำหอม. (2551). อุปลักษณะที่นักการเมืองไทยใช้: การศึกษาตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน
และวัจนปฏิบัติศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชา
ภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วารุณี ภูริสินสิทธิ์. (2545). สตรีนิยม: ขบวนการและแนวคิดทางสังคมแห่งศตวรรษที่ 20. กรุงเทพฯ:
โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- วุฒินันท์ แก้วจันทร์เกตุ. (2553). อุดมการณ์ความเป็นชายในวาทกรรมโฆษณาสินค้าและบริการสำหรับผู้
ชายในนิตยสารผู้ชาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชา
ภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริพร ภัคดีผาสุข. (2553). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวาทกรรม “ความเป็นผู้หญิง” ในนิตยสาร สุขภาพและความงามภาษาไทย. ม.ป.ท.

ศิริพร ภัคดีผาสุข. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอัตลักษณ์และแนวทางการนำมาศึกษา ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). สถิติการรับแจ้งและจับกุมกลุ่มคดีที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ร่างกายและเพศ จำแนกตามประเภทคดีที่รับแจ้ง เป็นรายจังหวัด พ.ศ.2550-2559. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/09.aspx.html> [14 มกราคม 2561]

สุคนธ์รัตน์ สร้อยทองดี. (2552). การนำเสนออุดมการณ์ความเป็นแม่ในวาทกรรมโฆษณาในนิตยสาร สำหรับครอบครัว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภา อังกรสุวรรณนท์. (2527). การศึกษาความแฝงของคำว่า “ผู้หญิง” จากความเปรียบในบทเพลงไทย สากล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

เสนาะ เจริญพร. (2548). ผู้หญิงกับสังคมไทย: ในวรรณกรรมไทยยุคทองสุขุ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.

องค์การสหประชาชาติประจำประเทศไทย. (2560). เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.un.or.th/globalgoals/th.html> [4 มกราคม 2561]

ภาษาอังกฤษ

Aliakbari, M. and Faraji, E. (2014). Conceptualization of Man's Behavioral and Physical Characteristics as Animal Metaphors in the Spoken Discourse of Khezeli People. *Linguistik online*, 59(2), 3-41.

Arcimaviciene, L. (2013). The US–Russia spy swap of 2010 in media discourse: What the Commercial Transaction metaphor implies. *Discourse, Context & Media*, 2, 14–21.

Bennegrouzi, F. and Abdelhay, B. (2012). About Gender and Metaphor in the Algerian Culture. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 46, 5094-5097.

- Charteris-Black, J. (2004). *Corpus Approaches to Critical Metaphor Analysis*. New York: Palgrave Macmillan.
- Charteris-Black, J. (2005). *Politicians and rhetoric: The persuasive power of metaphor*. New York: Palgrave Macmillan.
- Charteris-Black, J. (2006). Britain as a container: immigration metaphors in the 2005 election campaign. *Discourse & Society*, 17(5), 563-581.
- Diabah, G. and Appiah Amfo, N.A. (2014). Caring supporters or daring usurpers? Representation of women in Akan proverbs. *Discourse & Society*, 26(1), 3-28.
- Dijk, V. (2008). *Discourse and Power*. New York: Palgrave Macmillan.
- Fontecha, A.F. and Jiménez Catalán, R.M. (2003). Semantic derogation in animal metaphor: a contrastive-cognitive analysis of two male/female examples in English and Spanish. *Journal of Pragmatics*, 35(5), 771-797.
- Gibbs, R.W. (1994). *The poetics of mind: Figurative Thought, Language, and Understanding*. New York: Cambridge University Press.
- Goatly, A. (1997). *The Language of Metaphors*. London: Routledge.
- Kövecses, Z. (2010). *Metaphor: A Practical Introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- Lakoff, G. and Johnson, M. (1980). *Metaphor we live by*. Chicago and London: University of Chicago Press.
- Lakoff, G. and Turner, M. (1989). *More Than Cool Reason: A Field Guide to Poetic Metaphor*. Chicago: University of Chicago Press.
- Liu, D. (2002). *Metaphor, Culture, and Worldview: The Case of American English and the Chinese Language*. Lanham: University Press of America.
- Rashid, S. and Muhammad, N.N. (2013). Animal metaphors in Malay with semantic derogation. *Pertanika J. Soc. Sci. & Hum*, 21(S), 71-86.
- Rodriguez, I.L. (2009). Of women bitches, chickens and vixens: Animal metaphors for women in English and Spanish. *Culture, Language and Representation*, 7, 77-100.

Saralamba, C. (2017). The Critical Study of the WOMEN ARE ANIMALS Conceptual Metaphor in Thai. *Journal of Liberal Arts*, 17(1(January-June)), 86-100.

United Nations Development Programme. (2017). *Human Development Reports 2016*. [Online]. Retrieved from: <http://hdr.undp.org/en/countries/profiles/THA.html> [January 11, 2018]

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

